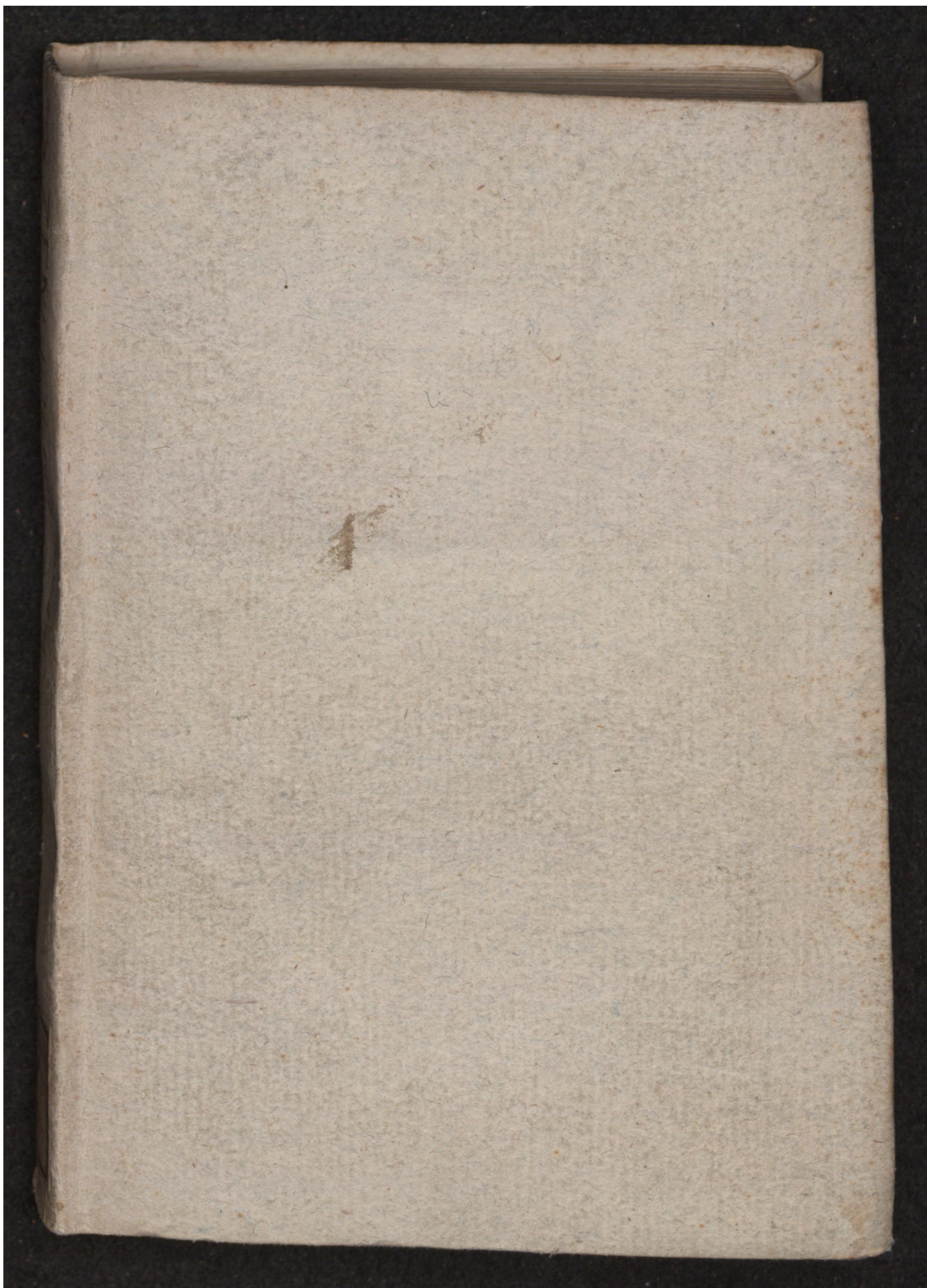
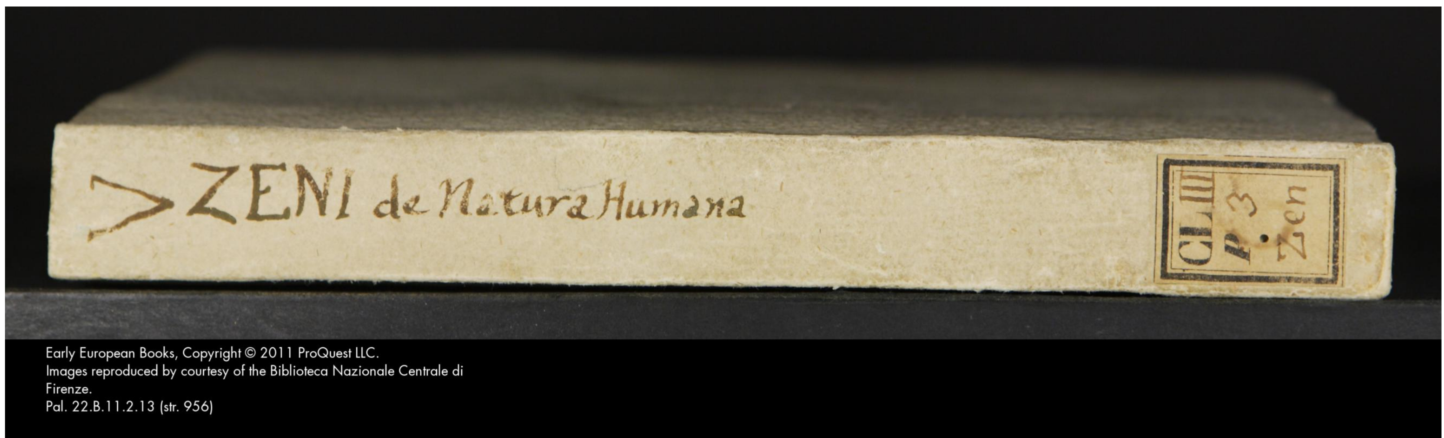
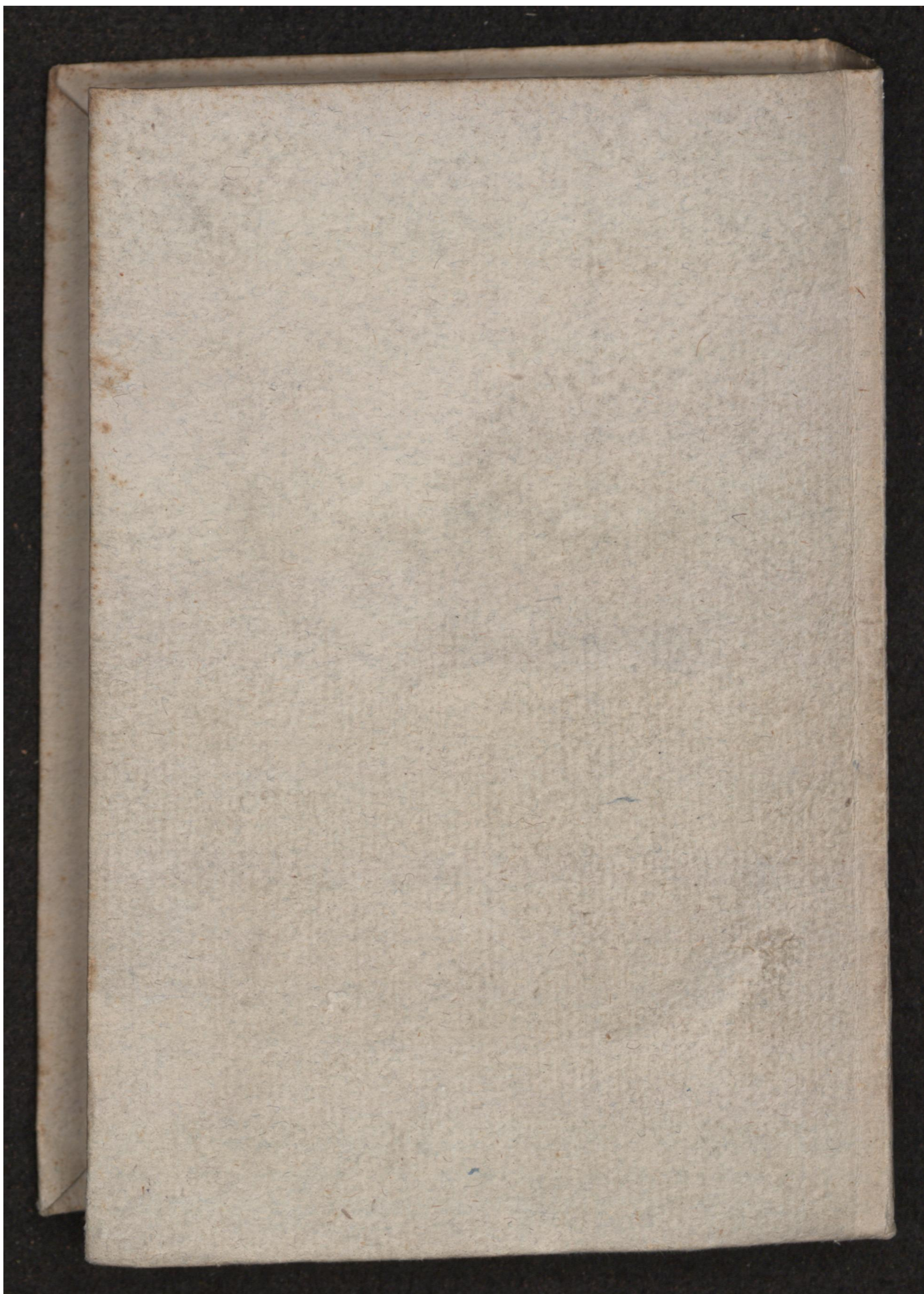

ZENI de Natura Humana

PETRUS Barbus polensis Sacrae Medicinae Doctor ad Lectorem.

Si cupis humanae naturae discere causas,
Si cupis in paruo plurima nosce libro.
Hunc eme. quem latio scripsit sermone libellum
Zeno meus nimiae fertilitatis opus.
Que fera barbaries tenebris inuoluerat atris
Omnia sunt nitido lucidiora die.
Ede igitur venetis doctissime zeno libellum
Perpetui fructum nominis inde feres.

ILlustri viro Victori pisano: Antōius zeno policola. P.D.S.

CVM de natura humana opus nuper a me cōposituꝫ Illustrissimoqꝫ senatui: ⁊ populo veneto dicatuꝫ: vt im pressorib⁹ traderē ex amicis qdā hortarētur. Illis eqdē ꝙ opus ipꝫ ex sentētia nōdum satis mihi videor matu- rasse plurimū sum reluctatus. Scilꝫ i tātorū viroꝝ splē dore. Afferri qcqꝫ minime ōbere: qd ex ītimis nō sit philosophiae penatibus depromptū: ⁊ vereri cōes me hominū opiniones: non ignarū: difficile admodū fore: sententias: q̄ longo habitu: huma- nis mentibus insederit primo impetu extirpare. Atqꝫ terētianū illō Veritas odiū parit. Simul nouaꝝ reꝝ refrigescer̄: quo sibi mihiqꝫ cōsulerēt. Amorē admonebā. Quippe quas interea sapiētis ꝯsilio demandatuꝝ. Atqꝫ me sic emendatas emissurū pollicebar. Nimi- rum preclarā hanc nacti occasionē: cōtinuo vno omnes te ore ꝓtu lerūt. Sapiētē te: Te Mecenatē alterū predicantes: quib⁹ eqdē: q ciuitatis ꝑciosissimā semꝑ te gēmā appellarim: lꝫ assentirer. tn̄ a rei publicae munerib⁹. iisdēqꝫ senib⁹ negatis: quae a primo statiꝫ ado lescētiae tuae flore. sūma cū gloria ⁊ adeptus es ⁊ exequut⁹. ad has nr̄as lucubratiūculas deuocare respōdi. heroa te tātū minime licē At quo ex aditu faciliorē mihi lapsū arbitrabar hoc istabāt illi ma gis. Qd si de humana re ciuitati venetae deuota mea quoqꝫ senten tia: iudiciū sit aliqn̄ futuꝝ: cum hominū humanissimus ciuiū argu tissimus: scripturaꝝ simul dignus censor sis: ⁊ habearis: ad hoc affe rendū iudiciū. hac vbi flores potissimū etate: scilꝫ q̄ mentis viget ⁊ corporis virib⁹ te aptiorem te certiorē neminem inuenirent. atqꝫ ne qꝫ vt oratiana vtar metaphora pituitā vlla tibi ex parte molestā eē rara virtus in reliq̄ ueneta iuuentute. Quid plura fateor: amicorū hac lege sententiis cessi vt deꝑcent illi ueniam si me pusillū hominē abiectū paucis notū temeritatis accusaueris: ꝙ ꝑcūctari te scilꝫ au- sus fueri viꝝ ꝑcellentē inextimabilē illustrē fama. De hūana itaqꝫ: atqꝫ neqꝫ min⁹ d re veneta libellū nūqd editiōe sit dign⁹: dignissim⁹ ipe iudicabis hūc si malus ē. ꝓbandū tibi haud eqdē veli amic⁹ so crates amic⁹ plato sꝫ magis amica vitas. esto interea trāscribētis in curia velim admonit plurima in orthographia peccare te fore rep perturū. At q circa sententias nauare te tn̄ opā velim. Quod spōte forsan qui tū moralis tū naturalis philosophiae lacte nutrit⁹ es in-

fectis q̄si posthabitis facturus fueras. nimirū aq̄la muscas non capit. Q̄ȝ aūt ad sentētias attinet scias me nōdū pensitantē illis manū penitus iposuisse non obtusa adeo gestam⁹ pectora q nō pluria iccirco dici debuisse modesti⁹ aptius ↄcinnus ac eleganti⁹ videam⁹ verū ꝛ inopia oppressi. atqȝ vt ad exēplū q̄si lapidicij q̄ secutura sūt opera tum formosiora tum candidiora sequantur. cursim quasi sic reliqui. De medicina que scripsimus. saluti potius publicae q̄ȝ nostro nomini cōsulentes verbis nudis ꝛ ex senten tia fere vernaculis ꝛ neotericis exposuimus ope preciū vt vnicuiqȝ q̄ vtilia sibi sint facile q̄sqȝ possit itelligere. Atqȝ neqȝ nō ignoramus prestantissimos medicos pliniū ꝛ nō ob aliā certe causam Corneliū celsum. Medicinae etatis nr̄e ꝓfessores ꝓrsus respuere nisi q̄ cū voluerit exq̄sitissimi videri oratiōis quodā inuolucro adeo fucata oīa tradiderunt vt difficilior eoꝝ sit sola theorica. q̄ȝ physicoꝝ reliquoruȝ illa ipa ꝛ practica. Verū autē ꝛ latiniora ꝛ cōcinniora reliq̄ ab officina nr̄a si huiusmōi q̄si degustatō. Inclyto Senatui placebit emittēt Infeate structurā opis. libroꝝ ordinē q̄ sit capitū q̄ sigilloꝝ ↄgruitas q̄d deiciat quid supfluat veli pensitare. Iccirco eq̄dem te puto: qui frugali quodā dicendi genere polles sermōe sane breui plīma ↄplectēte iudicatuꝝ pauca deficere multa supfluere q̄ppe q̄ lȝ iādudū vrsinū tanq̄ȝ partū attenuare modificareqȝ decreueri. Nihil tn̄ itēptatū relinq̄ȝ q̄ȝ ad humanā salutē quauis ratiōe ↄducē videatur atqȝ dū id diligent cōtēdā mallo vel ꝓlixi nimiū vel ēt curiosissimi crimē subire. q̄ȝ negligentis verū aūt q̄m huiusmōi nr̄m nimia grauescere mole opus aiaduerti i duo volumina id est in duas p̄ncipales ꝑtes iuuētutē vȝ senectutēqȝ distinxi ꝛ p̄me ꝑtis p̄mū librū a studioruȝ meoꝝ portu soluere si ānueris tm̄ decreui. Ne ꝓtin⁹ maris tanq̄ȝ i pit⁹ me cū oib⁹ fortunis meis hui⁹ mūdi pelago hoiuȝ rūorib⁹ ꝓcellis tāq̄ȝ itumescēti ↄmitterē itaqȝ cōsulto p̄mū ipm librum. q̄ videlicet ꝓband⁹ min⁹ videat si mecū sēseris emittē solū destinaui. Nimiꝝ q̄so q̄d de embriōe q̄ȝ hoiuȝ celebritate dignū sit vt de maturi hois etatib⁹ vl̄ facūdie pr̄ cicero dicē ipe potuissȝ. hūc āt nihilomin⁹ libꝝ si ꝓbauerīt reliquos q̄ sequūt̄ eos oīo puto ꝓbaturos atqȝ eq̄deȝ sic ad huiusmodi q̄si pellag⁹ hoc ē ad emittēdū reliq̄s fiā audētior Tandē q̄d iccirco sentias tua epistola quā pcupio significare obsecro digneris q̄ ↄsolatiōe si hāc meā viuēdi difficultatē afficē voluerī oē q̄ȝ mei est iuris stati tibi debitū existimabo bn̄ vale. ꝛ bene viue.

Antonio zeno policolae victor pisanus. P.D.S.

d E embryõe libꝝ tuũ auidissime legi tũ qm̃: huiusmodi philosophiae pars recõdita qdẽ excellẽtisq; idiga spiritus inter sapiẽtiae ꝓfessores. multis dissensionib⁹ ẽ agitata. a nemine te p̃ter tã ꝓpe tã idubie tã ellegãter discussis ac determinatis. Tũ qm̃ apiũ vt tu quoq; dicis geniuz imitat⁹ floribus. i. auctorib⁹ ne aucupari alienã laudẽ videaris allegatis. qđ ratiõabilẽ oĩo virũ decet. q̃ destinato opi quadrẽt. hinc inde tã exq̄site collegisti atq; tã apte opportunis locis posuisti. vt si vel verbuz alicũde dimoueas. tota sententia corruat necesse sit. Atq; neq; displicuit. Quod vbi de medicina tractas. neotericis iisdẽq; aptis ⁊ vulgarib⁹ pene vocabul. Vniũsal salutis. nõ tu ae pticulari gloriae rẽ studiosus absoluis qđ sane ad nãlem ⁊ veruz attinet phisicũ. siue hoiez ꝓstãtissime de reb⁹ iis philosophãtẽ. Que aũt vulgaria, prsus offendi ea p̃ma me facie fateor ꝯtaminasse qñquidez apud latinos autores nusq̃. nisi a nonnullis, tm̃ grãmaticis reperiat̃ vsurpatum. Ceterũ denuo relegẽs tacit⁹ q; mecũ reputãs. Antiqtus latine barbaris exceptis oẽs locutos nũc materno sermõe oẽs vti. Arbitrat⁹ id abs te sum nõ sine ratione factitatum atq; rithimos illos petrarcae tã bene collocasti vt in annulis aureis gẽme q̄si q̃dam videãtur Ad sũmã. si q̃ minus ꝓbanda mihi videbant̃ sũmope ꝓbẽ. Que sit in reliq̄s mea sententia pono in medium. Interea q̃ de veneta dicis re publica q fieri põt. ꝙ tantã rerũ seriem. Tu linceo q̄si diuino visu in terris vnus ꝓspicias vehementer eqdẽ sum admiratus. At qm̃ iuuẽtutẽ latenti velut limite venetã deprehẽdis. Mussantes nõnullos atq; inq; plimos ⁊ eosdẽ qdẽ discolos apte te dãnãtes audiui. Trahimur blãditiaꝝ pene oẽs lenocinio v̈itate idignãur. Itaq; si obsequi mihi volueris margaritas tuas in thesauro tuo retinebis qđ nisi rara adeo preditus esses humanitate vt opinionis de te habendae detrimẽtũ q̃ alienae vitae pati mallis spõte facturus ipe fueras. sic. n. iccirco parce v̈bis velitasti vt dicẽ nõ dicens ⁊ itẽ nõ dicẽ dicẽs viderere. Volui q̃ circa honori qdã tuo detrahãt. Amici offitiũ pfecisse vt qđ certior sũ futurũ sciueras factũ scias nullã tñ iccirco metã tibi p̄finio. itegrũ vt congruit philosophiae tuae tibi sit cir-

ca hoc negocium ꝛ quacūq militare. Tandē librū tuū si meis s preconijs indigeret. Quātū vbis ꝛ oratiōe asseq possem ꝛ igeniū tuū ꝛ structurā operis ꝛ libroꝝ ordinē dicendiq tū ꝑfunditatem tū facilitatem tuam ꝛ ad vnguē operis ipsius omnia comendarem At quoniam laudes meas . celebritati tue detracturas quidpiam q̄ ꝓducturas magis existimaui. Tacebo Unū tm̄ moneo: ꝛ id ip maxime velim ꝛ efflagito vt reliquos libros tuos. Saltem hunc qui in manibus est de embryone iam emittas. Uale

Atoni zeni veneti policolae de nā hūana libellus est qppe q principaliter bipartit̄ in iuuētutē v ꝛ senectutē. Juuētus nati hois i q̄tuor etates diuidit̄. Prior ē īfantia. Deīn pueritia quā seqt̄ adolescentia. Mox iuuētus. Que sane deo dāte militat ad senectutē. Atq ide ad dcrepitā . q̄libet etas ē bitēpea. v ifantil' ꝛ motia quā exīn seqt̄ pueītia ꝛ etas ꝯcussiōis. deīn adoloscētie etas ipa viget ꝛ q̄ dr̄ luxuriatīa quā iuuēt⁹ qdē seqt̄. ꝛ virilitas qppe q̄ iuuētutis st̄ etates. Senectutis aūt duplex ē etas: q̄rū q̄libet parit̄ ē bitēpea v senectus ipa ꝛ occidua hanc deniq si deo placuerit. seniū seqt̄ ac decrepita: qppe quā vltimū terribiliu libitina furax inuadit. Has aūt viuas ꝛ sensitiuas etates vegetatīa postremo tm̄ seqt̄ ꝛ corruptibilis: in q̄ capilli. s. vngues ꝛ barbae crescūt p nōnullos dies: qđ ad corp⁹ qdē refert̄ vel spiritualis ꝛ passibilis qđ ad aīam ipa refert̄. Sic ad silitudinē megacosmi q magn⁹ hō vice versa cū ꝑrioꝝ eadē sit disciplina posset iterp̄tari Diuidit̄ in tres ptes v supiorē mediam ꝛ inferiorē. Principalia itaq tria sūt etatū gnā v supius mediū ꝛ inferi⁹. Supius aūt ꝛ mediū de qbus nr̄a ē ꝑfessio inferi⁹ curiosiorib⁹ relinquēdo diuidūt̄ in septē etates q̄ꝝ q̄lib ē bitēporea quodlibet tempus h suū tractatū: q̄libet tractat⁹ h sua capita: quodlibet caput h suos titulos: q̄libet titulus h suā pticulā: quā cuiuslibet v tractat⁹ vltimā sigillū seqt̄: qppe qđ binū: quēlib libꝝ roborat. Libri aūt ad planetarū nūerū sūt septē. Prim⁹ lunaris dr̄ de embryōe ꝛ foetu. Secūd⁹ mercuriaris de infātili etate ꝛ motiua. Tertius venereus, de puerili ꝛ concussionis etate. Quartus solaris ē de adolescētia ꝛ etate luxuriatiua. Quint⁹ martialis ē de iuuētute ꝛ virilitate. ꝛ hec ē ꝑma pars vl' toti⁹ opis ꝑm⁹ gnālis tractat⁹. Sext⁹ iouial' est de senectute ꝛ occidua. Septim⁹ ꝛ suppm⁹ saturnal' ē de senio ac dcrepita. ꝛ hec ē alt̄a ps: vl' toti⁹ opis alt̄ ꝛ vlti⁹ gnāl' tractat

a iij

Illustrissimo Pricipi: ⁊ Senatui: ac pplo veñto. A. z. p. p. d. s.

Ecũ saepe nño cogitaui Gloriossime Priceps. Excel
lẽtissime venetoꝝ atqꝫ vniuersi dignissime pace vr̃a re-
liq dixeri. Orbis Antistites. hũani gñis ductor Nũqd
altissimo vix carmie celebrãdis vigilias meas astroꝝ
istar: Laudũ tuaꝝ splẽdorib⁹ isignirẽ. Qñqdẽ tibi pcipue, p pieta
te q̃ me sollicitũ tenet erga patriã immortali aet̃nũ debeo: Qua vl
sola vt demosthenis extat ep̃la ad Alexãdrũ a deo victa i caetero
munere creatura creatori aeq̃tur. Nulla. n. vt recte orator ille inq̃t
de v̾tutib⁹ tuis vl̃ generosior misĩcordia vl̃ admirabilior clecmẽ-
tia Nec p aliud deo, ppius potes accedere q̃ꝫ vt salutem conferas
hoib⁹ vl̃ dãdo si eguerit vl̃ pcẽdo si deliq̃rit vl̃ indulgẽdo si suppli
cauerit. Proide gaude tã excellẽti gradu tuo Fruere fortũae tuae
gloria: quã oñdere oib⁹ debes illis pcipue q te obs̾uãt q itegerriae
vitae tuae ⁊ moꝝ sanctimoniã venerant̃. Qui nõ vt caeteros Illu
stres viros vna q̃piã florẽtes. imo vniuersis te v̾tutib⁹ ornatissimũ
admirant̃ quo fit vt opprimar tũ tãtaꝝ reꝝ copia tũ mole igenti
q̃ab elloq̃ntissis qdẽ viris ãplissimis historijs explicari vix pos-
sent pcipitiũqꝫ horrẽs libell⁹ auctoris ꝯsci⁹ clarissimi nois tui splẽ
dore attonit⁹ ꝯfundat̃ noscẽs oio se ad pconia tua conatũ q̃ supra
hoiez sunt imbecillitati editũ isup temeritati obnoxiũ fore. Hono
ruz siqdẽ vt ẽ vere philosophãtiũ dctũz Alia laudis sũt Alia ve-
neratiõis. Laudis qdẽ ea sũt q̂ incõpationẽ adeũt hũanaz venera
tiõis ãt illa q̃ maiora diuinioraqꝫ existñt Quo i genere cũ v̾tutum
tuaꝝ apicẽ moerito locãdũ cẽseã Si sapient̃ facere voluẽo os clau
dã cor apiã. Nec tã facũdus te alloq̃r q̃ꝫ venerabũdus ac tacitus
adorabo. s. iuisibilib⁹ pẽnis volucriter Mẽs admirãtionẽ eo suã
extollit quo lingua ⁊ vox aspirare nõ possunt At me miseꝝ cũ nec
argẽto nec auro qb⁹ indigeo Aliog hominũ delirameta res illas
Tẽpãtia prudẽtia ac plerisqꝫ oib⁹ tuis v̾tutib⁹ vile ceu põdus exi
stimas neqꝫ alio seu munere seu gloria qb⁹ tu vndiqꝫ affluis ⁊ ciui
bus liberali manu diffundis caritati pietati benignitati ⁊ misĩcor-
diae tuis qb⁹ rẽ pub. ⁊ pupillares misãdas pcipue dignaris cau
sas ãplecti grates idoneas possiz rependere tũ ẽt lucubratiõe vlla

mea. Reliquũ sit vt vł iuito mihi igratitudinis sit facin⁹ subeũdũ: qꝺ cũ in reb⁹ vł minimis sẽp horruerit anim⁹ me⁹. In maximis queẽadmoduʒ tuae sṫ. qs inquã explicet mortale canẽs. Qua re p sacrosanctuʒ cristiferꝝ cuius vos ab vrbe ꝓdita Soli semp tutores estis Atqꝫ p iuictissimuʒ marciferꝝ vexillũ vr̃m Dux iclyte Augustine Atqꝫ augustissime venete Senat⁹. Oro ꝓ dignitate ⁊ salute vr̃a Ne q̃tũ vires aderũt satagentẽ labãteʒ lʒ audite. Temerari⁹ eqdem q̃ʒ Ignau⁹ vobis videri mallo Nẽpe hoc piculo affectus i vos mei ptẽ aliquã itelligetis. Proni.n.studij teste Valerio certius iudiciuʒ ẽ supra vires niti q̃ʒ ex facili viribus vti. Alt.n. qꝺ põt p̄stat alter ẽt plus q̃ʒ põt. Munusculũ ꝓinde huiusmodi meũ ipo Accipietis: q̃ʒq̃ʒ nõ arte illa elaboratum: q̃ dignitati vr̃ae ꝯgrueret nimiꝝ qd ferre q̃ant nõ qd recusent humeri nr̃i messi ꝓpietate vr̃a ignoscetis qꝺ si i prima nr̃i opis pte feceritis De vniuerso humão genere si i altera de ciuitate vr̃a fore vos vaticinor optie maeritos Siqdẽ i ea nõ min⁹ honestũ q̃ʒ vtile reclamaturo nemie circa duo deciʒ mille ⁊ ãpli⁹ aureoꝝ singulis annis ex iuentiõe ispiratore ꝺo mea vectigal edã ac nõnullas leges qb⁹ ciuib⁹ optimã viuẽdi normaʒ ⁊ ipio dignitatẽ summã accessurã vr̃a illibata nobilitate polliceor Interea ꝙ medicinae reptoriũ seu specłm op⁹ ipsuʒ huismõi maerito possit appellari ꝓ q̃si theorica nobilitatis vr̃ae liberalitate neq̃q̃ʒ spnite. Si qdẽ Aristotelẽ Alexãdri gr̃a pcipuũ mediciae studiũ opãqꝫ dedisse certũ ẽ atqꝫ ei⁹ artis nõ mõ ꝯtẽplãdae studiosus fuit Alexãder verꝫ ẽt aegrotãtib⁹ amicis plerũqꝫ opẽ attulit cibo rꝝqꝫ obſuatiões istruxit sicut ex historiaꝝ fide atqꝫ ex ipsi⁹ etiã rĝis eplis pcipi põt. Caeteꝝ si oio nulla prsus iccirco habita ratione vtrãqꝫ opis ptẽ prima stati facie siue ꝓ eaꝝ nuditate spnẽdã duxeritis Quãq̃ʒ Platonis v̄sus tãto pudiciti⁹ dicanẗ cõpositi q̃ʒto sunt ꝓfessi simplici⁹. Dissimularẗ siqdẽ ⁊ occultare peccãtis ẽ ꝓfiteri v̄o ⁊ ꝓmulgare penitẽtis atqꝫ nisi cũ suis vocabulis q̃cũqꝫ dicẽda sũt dici nõ possũt siue Licet tritũ ꝓuerbiũ sit ¶ Vtile ꝯsiliũ dñs ne despice sui ꝓ autoris pusillitate. At saltẽ hois vestrũ amãtissimi ⁊ rei venetae studiosissimi bonã mentẽ vos humaniter accepturos excellẽtis nobilitatis ⁊ magnanimitatis vr̃ae cõscia spes mihi pollicet. Bene beateqꝫ valete ⁊ bene viuite.

P Rimi libri de embryone speciales sunt duo tractatus primus quidem est de embryone alter de foetu.

Primi tractatus capita duodecim sunt.

Petrus. B. P. sacrae medicinae doctor Antonio Zenoni.

Legimus Antoni doctissime saepe libellum.
Legimus & doctum valde probamus opus.
Ordine nam nostrae scribis primordia vitae
Quo ue sumus geniti semine quoue modo.
¶ Nunc ego non miror Celsum nec carmine quintum.
Saecula nam talem nostra tulere virum

ANTONII ZENI. U. P. DE NATURA HUMANA LIBELLUS EST.

Ogitanti presentem hominis vitã: q̃z labilem & quot oboxiam fatorũ formis lõge mihi delirasse vident qui stollidarũ ac mentiuz aucupia. Fabulas mellitiesq3 scripssere inania & nugatoria carmĩa qppe q̃ Solon inutilẽ falsiloquẽtiã appellabat. q̃re. Metrocles iã senex frenesibus eiuismodi plaenos libros suos c ɔbussit dicens Sunt ista somniorum phantasmata veluti deliramenta Vulcane celler age. Tethys tui hic indiget nihil. Qua ratiõe sane motus dicere zeno solebat. nullius rei maiorem nos inopiam per peti: q̃z temporis nihilq3 ad disciplinarum perceptionem alieniuss esse poetis. Siquidem doctrina in melioribus non pollitioribus proficit. ex quibus tamen si sapimus. velut in rosis legendis sentes vitantes. q̃ztum vtiliter modulatum est imbibentes & quae dulcecu

la illita potione quasi venena sint animi declinantes. mea quidem sententia oi nectare pretiosius fructus speciemen colligem⁹. Ut. n. ex floribus homines aliud comuniter summunt nihil preter colorem odoremqз. Apes autem excerpere suauissimum insuper pabulum sciunt. Ita qui nõ musarum tm̃. vt Annitius inquit blanditijs inuiscantur ad bene beateqз viuendum vtilitatem percipient. Operepretium quesum equidem genij tanq̃з rimator expertus ⁊ q̃'a suis olim autoribus culta. A posteris vero neglecta disiectaqз hinc inde legi frugalia sane ⁊ salutifera membratiз in corpus vnũ composui abijciens que siue vulgaria siue parum vtilia mihi visa sunt. Ne te illa qui sapientissimus es latere videar credidisse. Hec ne legendo frustreris. Interea non sum adeo mẽtis obtusae qui ne sciam eorum te que in hoc opere memorantur olim alicubi legisse quippiam vidisse. nonnihil forsan etiam experimento tractasse. verum cum ab eo ipso in litterario ludo nouerim autore diligenti te studio de re veneta Marci Anionij sabellici librũ efflagitasse Putaui non fore ab re si quid interea quod animum magis pascat q̃з aurem. Illustrissime senatus tibi ⁊ populo veneto venetus afferreз in medium qđ oratiano inq̃з modulo

Pauperibus prosit aeque locupletibus aeque

Aeque neglectum pueris senibusqз nocebit

Non qui sidonio contendere callidus ostro.

Nescit aquinatem potantia vellera succum

Certius accipiet damnum proprius ve medullis

Quam qui non poterit vero distinguere falsum

Propterea se malle dicebat magnus Alexander singulari discipli-na q̃z potestate p̄stare Foelix canit Poeta q potuit rex cognoscere causas. Itaqz Augustissime Augustine tibi serenissime Princeps inclyte Diueqz Venetiarū Dux: qui ex Barbadicorū clarissima stirpe. Alterum etate nostra continuata maxime serie. Nempe que gloria nisi in te solo ob solum scilicet diuini genij sinceritatis inte-gritatis ꝛ virtutis omnimode tuae spl ndorē successiue nunq̃z pas-sa est aristocratia altissime lōge lateqz fulgentissimū ceu iubar atqz suus italiae sol emicuisti. Que dicate sūt qualescunqz lucubratiōes meas ea scilicet, cō mēdatiōe cōmendo. vt si quid erratū ineptū. vel minus decēs eas legens offenderis vt emēdatissime duce te puolēt in manꝰ hoīnz castigent̄ iperare digneris q̄ eqdē emēdatiōe mō ne tāta dedignet̄ autoritas i detractoꝝ ictus egide veluti fungar ꝑide Diogēis more reiciēs ꝯstātia risus taciturnitate latratꝰ eoꝝ deniqz inaepta oia philosophia Praestat eni blacteratiōes eiusmodi ce-cis ac syrenes sensibus preterire q̃z metamorphosim indigenam vend care quandoquidē benefacta ipsa inter ea nubilla vibrato q̄-si lumine sol clarior emicans non contenta terra quo cupiunt auri ga ceu te a Lactee quam vrbanissimo ad superos viā Ouidiꝰ inqt Apollogo metaphoricos scilicet orbita hoc est a rationabili lau-dabili vtili decoro ꝛ honesti videlicet ratione congruo vt platoni-ca sententia declarato te statim Principe es in publica cōtiōe pol licitus ꝛ Senatū ac Populū venetū diuino viro Marco barba-dico fratre ꝛ p̄cessore tuo quē a superis sero quidē rei pubilce datū tēpestiue vocatū terra nō celū luxit in vniuersis te v̄tutibꝰ inferiorē nequaq̃z habiturū haud discedētē ꝛ ꝑinde illa ipa a vētoꝝ icursibꝰ

ꝓpria ⁊ peculiari egide defendente siderũ clarissima volãt.

O vos interea de ꝓfundis clamãs excelse princeps excel-
seqꝫ senatꝰ atqꝫ inuicta venetae ciuitatis maiestas. oẽs istos
ignauũ vt fucos pecus buccinatores. deiceps clariora dãs
vobis si sẽsero hec placuisse nihili pẽdã. Vos inqꝫ ꝑ vestrũ ipũ hec
ipa obtestor rebꝰ vel maxime ipis admõiti pura libera vanilogis
nõ obducta. Nẽpe nullus ẽ suauior animi cibꝰ: q̃ꝫ cognitio ṽitatis
ṽitate altis animis instillate neqꝫ ꝙ nuda oratione allata sint ſpnite
Hijs nãqꝫ ꝓ nã rerũ adhiberi neqt: eloquentie splendor: nec ãpli
tudo sermonis. ceterũ ṽitate nihil vel melius vel durabiliꝰ: adde ꝙ
nuditate ṽitas gaudet. Siplicitas veri fama est. fraus ficta loquẽdi
ṽitatẽ vt pedetẽtim neoterice supstitiõis habita ratiõe ostẽdamꝰ a ꝑ
sentis alpha incipiẽtes in alpha siq̃ est futurae vitae desinemꝰ. Ic-
circo nõ ergrotationũ singula curae nobis fuerit explicare: qd̃ phy
sicoꝝ est a quoꝝ studijs interuallo veluti nr̃a ꝓfessio emãcipat̃. nã
nõ qd pulsus intrinsecusue: aut extrinsecꝰ stomacꝰ mõstret: qppe
pulsus fallit sepenũero ⁊ vria cũ morbꝰ ẽ intra venas fallax est nr̃e
manꝰ ẽ apire sꝫ ꝑ platonica q̃si vestigia vt ostendat satagere bonos
mores virtutẽ vꝫ qppe quã ad bene beateqꝫ viuendũ sufficere pla
to iudicabat. Ceterũ ac instrumẽtis indigere corpis bonis robo-
re sanitate sensuũ integritate ⁊ ceteris id genꝰ exterioribꝰ q̃si opibus
claritudie gloria ⁊ huiusmodi ceteris. Ea ⁊ si nõ affuerit nihilomi
nus beatũ forẽ sapientẽ. Accessurũ itẽ ad rẽ publicã vxorẽ ductu-
rũ: legesqꝫ bonas nõ ꝑuaricaturũ laturũ insup patriae suae q̃ꝫtum
potuerit comodas leges. idqꝫ nisi ꝑ sũmã ꝓlebis differẽtiã opã suã
rei publicae iudicarit iutilẽ fore. Distribuebat mõarcha philoso-
phorũ ille. Hũana bõa tripliciter. alia qdẽ in aĩa. alia in corpe. alia
extrinsecus. Tres item esse amicitie spetices sentiebat. Naturalẽ ali-
am. Aliã sotialem atqꝫ. Aliam hospitalem. Naturalẽ qua parẽtes
naturae instinctu liberis afficiuntur. cognatiqꝫ se alterutrum dili-
gunt: eam vero in ceteris esse animãtibꝰ quoqꝫ diffusam. Sotialeꝫ
siue sodalitiam quã sine vllo consanguinitatis vinculo sola consue
tudo conciliat cuiusmodi pilladis ⁊ horestis fuisse memorat̃. Ho-
spitalẽ aũt q̃ ex ꝯmẽdatiõe vel litteri hospitibꝰ iũgimur. Amatoriã
q̃rto loco ciuilitatẽ quã addũt pleriqꝫ idẽtidẽ i spẽs qnqꝫ distinxit

aliam popularem. aliã quã optimates agant. Tertiam que diffun dat in paucos. regiã quartã. quintã tyranicã. Popularẽ rẽ pu blicam in eis esse ciuitatibus in quib⁹ ad impiũ multitudinis. Agi tur res eius q̄ nutu magistrat⁹ eligunt. ⁊ pro illius arbitrio ponunt leges. Aristocraticã vbi neq̄ diuites neq̄ paupes neq̄ nobilitate vl' gloria illustres dominant verũ soli q̄ sunt in ciuitate optimi rem administrãt. oligargicã quãdo a censibus magistratus elliguntur regnum bifariam scindi. Aliud .n. s̄m legem. Aliud s̄m genus esse. Tyranidem dici cũ impulsi ⁊ vi adacti ciues iugum dominatiõis violẽter admittũt. Iustitie subinde tria esse genera. Aliud circa di uinũ cultũ. Aliud circa hoies. Aliud circa defũctos v̄sari. nã ⁊ qui sacrificia s̄m leges faciunt sacrarũ q̄ rerũ curaz habent. Religiosi circa diuos ac pij sunt. Qui vero mutua depositaq̄ restituũt. Iu sti erga hoies sunt. Qui aũt vita functis. iusta p̄soluũt. Tertiã illaz iustitie partẽ exequũtur. Discipline similit̄ tris eẽ spetieś. Aliã q̄deĩ actiõe cõsistẽ ⁊ practhicẽ dici. Aliã ex opis effectu p̄stare ⁊ effectri cem appellari. Tertiam speculationi studere ac theoricẽ vocari ⁊ ediũ. q̄dez nauiũq̄ structurã ad effectricẽ illaz p̄tinere. videre q̄ppe in p̄mptu est opus cõsumatũ ciuilitatẽ v̄o ⁊ tibiarũ cant⁹ pulsusq̄ citharae ⁊ huiusmodi caetera practhicae subesse. Neq̄ eniz consu mato actu quid piã remanet q̄d oculis subiectũ sit. Ceterum in ip̄o actu vis̄ oĩs ẽ. porro. geometria harmõia ⁊ astrologia. s̄b itelligẽtia cadũt ⁊ speculatiõi tm̄modo inseruiũt. neq̄. n. vel agũt vel efficiũt quicq̄z. q̄d ad aliuz. vsum p̄tineat. Medicine itẽ quinq̄ spetiẽs esse Aliam quippe dici medicinalẽ que morbis medicamenti potione subueniat. Aliam chirurgicam que sectione ⁊ vstiõe curet. Tertiã que sola victus ratione ⁊ ordine arceat egritudines appellariq̄ di eticem. Quartam q̄ celeri discretiõẽ morboꝝ succurrat egris voca riq̄ greco vocabulo ΝΟΣΟΝΝΩΜΟΝΙΚΗΝ .i. morboꝝ rationẽ. Qui tã adiutricẽ dici. q̄ strẽnuo auxilio doloribus cõtinuo liberet. Le gis item geminam esse distributionẽ. Alteram scriptam. Inscriptã alteram. Priorẽ illam esse ciuilez. Que vero inscripta vocatur eã a natura ⁊ vsu p̄ficisci puta nudũ in foꝝ p̄gere femineaq̄ vti veste. nulla scripta lege p̄hibetur. sola id inscripta naturalisq̄ vetat lex Preterea vt inquit satyrus

Quicquid agant homines votum timor ira voluptas.
Gaudia discursus nostri est farrago libelli.
Ut animae corpori pariter. vtriqz scilicet vitae congruere. sicqz dia lectico tanq̃ amplexu morali naturalem philosophiam quasi cõnectere ad superos faciliorem aditum duce te q̃ vulgus opinetur. ostendens. Operepreciu̇m forsan qui fieri potest. Illustrissime princeps. Illustrissimeqz senatus admiramini. ꝙ rerumtantam molem animo conceperit homo pusillus. Atqui tam ardua nulla res est quam amor non audeat. Hic licet corpore minimam voce nihilominus valentem estatis nunciam tanq̃ irundinem naturae me fecit interpretem. nempe quam si ex seipsa vt quadrat libere non aliunde considerabitis vobis ꝛ rei publicae vestrae consultum perq̃ optime fore videbitis.

De primo hominis ortu deqz generationis humanae elemento. primordium.

Rerum omnium creator deus quem philosophorum plaeriqz qui sibi maxime sapere videbãtur. Tenui tãq̃ rimula ꝛ vmbratili quasi intuitu admirantium meliorẽ naturam formam multiformem multiplicem spiritum incogitabilem inquisitionem. aliqui motorem primuz nonnũlli fatum. Quidam diuinam legem. quidam animum. quidaz rationem. quidam vt vanissimos omittamus causam causaꝶ appellauere. Deum autem Aristoteles sicut ꝛ Plato. Incorporalem esse diffiniuit eiusqz prouidẽtiã coelestia vsqzquaqz pertingere ipsuz vero imobilẽ esse. porro terrena omnia ad. coelestium cõgruentiã ordinẽqz disponẽs globos astra discordisqz naturae spiritus ac elementa creauit. quo tñ cõcordi foedere colligant ꝛ aiantibus oibus opitulant. quibus cũ pastor ceu ꝛ mentis altae capax praesul deesset natus homo est. Siue hunc diuino semine fecit.
Ille opifex rerum mundi melioris origo.
Siue recens tellus seductaqz nuper ab alto.
Aethere cognati retinebat semina coeli.
Sic vbi deseruit madidos septemfluus agros.
Nillus ꝛ antiquo sua flumina reddidit alueo.
Aethereoqz recens exarsit sidere limus.

Plurima cultores versis animalia glebis
Inueniunt ꝛ in iis quaedam modo caepta per ipsum
Nascendi spacium quaedam imperfecta suisq;
Trunca vident humeris ꝛ eodem corpore saepe
Altera pars viuit rudis est pars altera tellus
Quippe vbi temperiem sumpsere humorq; calorq;
Concipiunt ꝛ ab iis oriuntur cuncta duobus.
Cũq; sit ignis aquae pugnax vapor humidus omnes
Res creat et discors concordia fetibus apta.

vt ie circo historic⁹ vel philosophus poti⁹ q̃ fabulator ouidi⁹. Ab euripide diodoro siculo lucretio atq; aliis historiae pſcae scriptoribus sumpta iuncto pede reddidit clariora. Nos aũt q certissima scimus ratione a rectore quopiam regi tam certa. Nec eni vt recte iqt firmianus tãta rex magnitudo tanta dispositio tãta i suãdis ordinibus tẽporib⁹q; ꝯstãtia. aut oli potuit sine ꝓuido artifice oriri aut cõstare tot seculis: sine incola potenti: aut in ꝑpetuũ gubernari sine ꝑito rectore qd ratio ipa declarat: qcqd ẽ qd h3 rationẽ. ratiõe sit ortũ necesse ẽ. Ratio. n. sentiẽtis sapientisq; nãe nihil aliud põt esse q̃ de⁹. Mũdus aũt qm̃ eã rationẽ h3 q̃ ꝛ regit ꝛ cõstat ergo a deo factus est quẽ qcũq; ille sit. Multiplicẽ spiritũ imortalẽ mẽtẽ icõtẽplabilẽ celsitudinẽ insopitũ tãq; oculũ oĩa videtez oĩa regẽtẽ oĩum creatorẽ credim⁹ deũ, ꝓpo brachio diuinũ op⁹ hoĩes ꝑmos creasse vñ mox vniũsa hũanitas, ꝓmiscuo genio gñationi sufficiẽte aptoq; mediãte successit. Jccirco ꝑperã sẽnũt q virilẽ solũ ꝯceptiõi sufficere opinãt qppe q geniturae nõ mõ reqrit integer i q̃titate imo apt⁹ ẽt ꝛ opportun⁹ ac idone⁹ i q̃litate queadmodũ in ope ꝑcticae suae. ca. de sterilitate ꝓstãs medic⁹ atq; dign⁹ memoria vir micael sauonarolla nr̃ affirmat cui⁹ licet iunioris sẽtẽtias eqdẽ magnifacio: q ꝛ regnãte ꝓstãtissimo ferrariae Borsio duce ꝛ diui marci noĩe claro viro Alexãdro bono vicedño hoĩez noui in ipsi⁹ ꝓfessiõe solertẽ q̃re cũ auicẽna parit succẽseat mihi nemo si tm̃ in locis plimis virũ allegauerim. Aristoteles preterea in libro quem de generatione ꝛ corruptione nominauit scriptũ reliquit ſm accessum ꝛ recessum solis in circulo obliquo ortus interitusq; in reb⁹ inferioribus causari: cui quidem sententiae videtur herere parmenides: quippe qui gñationem

hominū ex sole primū ortā esse. lucretiana quoqȝ sentētia diffiniuit eo nēpe fomite: q̄ philosophi nō vulgares atqȝ deide poete cecinē.

Crescebāt vteri terrarum radicibus apti.

Terrea ꝓgenies duris caput extulit aruis.

Itaqȝ a supioribꝰ corporibꝰ fecūditatē seu sterilitatē. Inferioribꝰ īflui posse cū iudicāt. De qua quidē ꝛ eius cāis ꝓfationē ē legere.

B in humanum genus Bellona ceu sterilitate non ordior a q̄ ea in artis nostrae actione vel passione vtamur veruȝ vt ea prospecta. inde quo valet natura diffugiamus vel maturemaritiqȝ nos: qbꝰ possumꝰ vmbonibꝰ tueamur. Primū itaqȝ q̄drupliciter ipa sterilitas cātur. Natura vȝ naturāte ꝛ nāta. nā naturāte nō naturata. ꝛ econuerso: atqȝ accidentalr̄. plurifariā. ꝯsiderat preterea ex parte viri tm̄: atqȝ ecōuerso. nec nō ex parte sideꝝ hōibꝰ nōnullis officiētiū. vnde in sequētibꝰ fugiēti similis q̄ȝ potero celleri me me absoluā. Satagēs si sterilitatis tm̄ cās libauero. Iccirco certū ē: naturāte natura. ꝛ naturata steriles esse oēs īfātes. nāqȝ eoꝝ semina hauriūt ab incremētis qđ de pueris eqdē ꝛ puellis nequaq̄ȝ ausus fuerim affirmare. q̄ppe qbꝰ prestātissime gnātis natis educatis optime cōplexionatis. salubribꝰ. alacribꝰ adeo interdū ꝓsertiȝ sufficit naturata natura vt eis generare ꝛ parere sit possibile. Qđ ita posui amplissimis fretus philosophis ꝛ ꝑcipue fide digno Alberto magno. q̄ qdē affirmās puellā ante decenniū peperisse ꝓculdubio itideȝ sensit. Adolescentiū aūt nōnulli cū ꝛ adhuc ipsi crescant illa ipa causa q̄nqȝ sunt sterilesꝫ. Plurimi v̄o validiores videlȝ sufficiunt geniturae. Inualidi itaqȝ hebetesqȝ vt plurimuȝ sterilescunt. Quod nō modo de adolescentibꝰ imo etiā dixeri de iuuenibꝰ. Illis videlȝ q̄ sunt naturalit̄ pellis fere dūtaxat ꝛ ossa. In quoꝝ geniturisparēs vterqȝ noluerint generare. seu senes fuerint vel qđ maxime reor in copula egrissimi egrotabāt. vnde nati miseranda inopia infirmo lacte ꝛ ceteris ꝑperā femi vix viui per extrema oīa educati. licet q̄ȝ eoruȝ ferat etas sint sani. copulati tamen natura naturata. etiā in virilitate frustrant̄. Iuuenes preterea viriqȝ nōnulli. ꝓsertim qui in adolescentia ꝛ iuuētute cū puellis virinpotentibꝰ vel cū ꝓprio sexu vel nefandius nimiā sibi ipis inanitionē fecere. Quibusqȝ itrinseca ē aliqua lesio ac naturalis vt in opere de animalibꝰ

exactissime libro decimo tractatu primo. caplo primo. carta cente
sima trigesima octaua ꝛ sequenti nec nō in eiusdē libri decimi tracta
tu pmo ca. altero de impedimētis gnātiōis: q̄ sunt ex pte viri coeū-
tis aut ex pte incōuenientie duoꝝ spermatū viri vȝ ꝛ mulieris atqȝ
in eiusdē libri decimi tractatu altero ca. pmo. de causis sterilitatis ex
parte viri: aut mulieris aut viriusqȝ sumptis. in quo de signis agit
sterilitatis carta cētesima q̄dragesima ꝛ sequēti nec non etiā in libri
sextidecimi tractatu altero ca. pmo de causis sterilitatis accidentib⁹
ex pte mēbri maris ꝛ ex pte mr̄icis i femia ꝛ d̄ mō creatiōis i mr̄ice
ex q̄ gnāet ꝛ sm quē ordinē distinguāt i eo mēbra. Insup i eiusdē li
bri eodē tractatu ca. octauo q̄ aīalia ex coitu impgnant ꝛ q̄ nō ꝛ de
cāis sterilitatꝰ. Preterea i pncipio pncipis lucis ducisqȝ oiū medi-
coꝝ aboali atqȝ sparsim eterni ꝛ vt sic p merito dixeri viuacis opis
locis plimis ꝛ pcipue in libro tertio. ca. de signis sterilitatis ꝛ i ope
practice sue tractatu sexto carta ducētesima nonagesima qnta ꝛ vi-
gesimo pmo. ca. de sterilitate disputāt Albertus magnus Auicēna
ꝛ nr̄ Micael quo circa de reliqs libet silere sauonarolla insup senes
plerosqȝ ꝛ oēs decrepitos q̄si reiculos appellauerim. nā sanguinē
seminalē. in eis bene digerere iā hebetior neqt natura. Hinc senes
robustos ꝛ sanos psertimqȝ sanguinee cōplexiōis excipio qb⁹ ad
huc susqȝ deqȝ nōnullus natura naturata magisqȝ naturāte vigor
restat ad generādū atqȝ eos vel maxime qbus pter excessiuū ca-
lorem ꝛ siccitatē accidit in iuuētute spmatizasse raro vel nūqȝ. De-
mū aūt iuuētutis calore tepescente ꝛ humore senectutis humescen
te cōplexione. In eis cupidinis incipit feruor qd̄ per paucis tamē
accidit mulierib⁹. Retulit pterea mihi vir etate ꝛ fidedignus decre
pitū se nouisse qui in extremis annis liniamentaliter sui scilȝ similē
filiam genuit qd̄ alioꝝ disputatiōibus curiosiorib⁹ q̄ȝq̄ȝ Masinis
sam regē post octuagesimū sextū annuȝ. filiū genuisse. ꝛ Plini⁹ au
tor sit ipse ambiguus pono in mediū. insup hora maxime crapula
tionum steriles sunt ebriosi ꝛ nauseatiuā satietatem patiētes qbus
qȝ sunt vene abscisse post aures.

q Que de maribus iccirco dixi sexus nempe habita ratiōe de
mulieribus intelligantur. pterea que viro nō philocapiunt
quo fit ne spmatizent haud cōcipiunt quibusqȝ matrix est

nimis humida nimis vel sicca menstruis carens aut ad glutiendū inacpta vel patula: qbusqꝫ desūt naturali q̄dā imbecilitate spiritus ad referandū vel econuerso qbusqꝫ matrix est vulnerata vel vlcerata vel egrota aut lōbricosa ⁊ qbus nimis amplū vel angustuz est orifitiū qppe q̄res mihi quoqꝫ viros memorat: qui sunt reluctāte q̄si nā mēbrosiores vl' māci ad geniturā iepti. Steriliora isup autor Plinio cūcta sūt pinguia in maribus ⁊ i feminis senescūtqꝫ celleri⁹ q̄sunt p̄pinguia. Alias p̄terea sterilitatis causas q̄ cū a pipathe ticis passim tū p̄sertim ab alberto magno in ope ď aialib⁹ libro nono tractatu p̄mo. caplo altero folio centesimo vigesimo nono nec nō folio centesimo trigesimo secūdo ca. sexto de varietate potentie generādi s̄m aetates ⁊ cōiūctiones ⁊ alias dispositiones coeuntiū vbi de causis insuper masculinitatis ⁊ femineitatis ⁊ silitudinis notabilia plīma tractat atqꝫ ab Antonio i ope practhicae suae guaynerio ꝓfūde lateqꝫ disputant. Ne mihiq̄ i dignū eēt alienos tractatus vendicē alacriter trāsuolabo. Accidētaliter plībus causis sterilitas ipa torpescit nimijs vz inanitionib⁹ nimijs reppletiōib⁹ egrotationibus egritudinib⁹ vulnerib⁹ vlceribus intercutibus atqꝫ alijs hominis passionib⁹ ingbus tū q̄nqꝫ optime ꝯplexionati homies generāt ⁊ cōcipiūt Que vt minus dispēdiose fiāt. Licet p̄positos titulos in inuisam sterilitatē inubect⁹ trāsgrediar Inanitiōi iuxta naturae stomaci tēpoꝝ valitudinis ⁊ cōplonis indigentiam ingestio stomaco repletione grauato digestio egrotatiōi p̄lerti egestio egritudini omniū p̄stātissima medicia ē philosophia Si qdē animoꝝ egritudines atqꝫ languores autore maxime Plutarcho sola est q̄ curet medatqꝫ philosophia Plagis vlceerib⁹ reliqsqꝫ lesionib⁹ q̄ faciat sinceritas est adiumento. Casualiter insup enterocelici spadonesqꝫ q̄nꝫ semp aūt steriles sūt eunuchi Homis p̄terea natura arte magica sterilescit. Meretrices itē casualiter vt plimū nō ꝯcipiunt quarū obscena tū etiā q̄ nihil faciūt ad salutem indigna censeo nostro libello quarūqꝫ ne ventris equor ruget ꝓsternatarūz feces nō quo pacto Geni⁹ Ast quot nefandis docuit ipe Pluto turpissime velceuentes in solem dedita opa cōceptus dilluūt vl' aborsae enixacue natos exanimāt O scelera o flagitia oib⁹ seculis detestāda o sceuera iustitia vel tm̄ cogitata plectenda o tēpora o n̄rates mo-

res o falsa rꝫ superbia dotuꝫ o monialiũ inq̃ꝫ sacella plena ⁊ vacua incendio digna o deniqꝫ auaritia nobilitatisqꝫ in gentibus nomen inane qui d inclamat Ouidius iuuat

Immunes heu pudor belli cessare puellas
Nec fera peltatas agmina velle sequi
Si sine marte suis patiunt̃ vulnera tellis
Et cecas armant in sua fata manus
Que prima instituit teneros cõuellere foetus
Militia fuerat digna perire sua
Si mos antiquis placuisset matribus idem
Gens hominum vitio deperitura fuit
Quid plenã fraudas vitem crescentibus vuis
Pomaqꝫ crudeli vellis acerba manu
Sponte fluent natura sua sine crescere nata
Vestra quid effoditis subiectis viscera tellis
Et nondum natis dira venena datis
Hec neqꝫ in armenis tigres fecere latebis ⁊ cetera

In quae q̃ꝫq̃ꝫ ac facinora horribilia humanũ gen⁹ defraudãtia sto macatus plib⁹ tñ ꝙ vt puto ẽ inmedicabile vulnus ense dinino scilꝫ recidẽdũ haud inuehar nature tñ me miseret miserãde q̃re ne oĩuꝫ mater pientissima vndeq̃qꝫ tantope fraudet̃ nubiliũ ꝑmũ parẽtes autoresue vel qui parentũ loco superstant per inmortalẽ cui oẽs debemus deum perqꝫ naturã ip̃am velim exoratos quo geniũ vel christum saltẽ de viro maturarũ ratione malint q̃ꝫ orcum ipsas co gãt ꝯsulere Virgines ꝓinde ip̃as obtestor si singularis ẽ v̓ginitatis decor quo legitime deinceps foeliciusqꝫ copulẽtur virgines militẽt qui si tamẽ diutius ꝓ naturae illecebris que vt recte inquit aristo- telles nec laudande nec accusande sunt quasi seruari nõ poterit.

Naturam expelles furca tamen vsqꝫ recurret
Et mala perrumpet furtum vestigia victrix
Quis legem dat amantibus Maior lex amor ev sibi

Quã mẽorabilẽ sane sẽtẽtiã Petrarcae sic ẽ g̃tior musa modulata

Chi pon fren agliamãnti o da allor lege

Legitime Sin minus naturae cui reluctari philocapto iam deside rio menteqꝫ stuprata virtutis est simulacrun nõ v̓tus cautissime sa-

nisfaciant. Nempe hieronymus ad eustochiũ. Uirginitas iquit car
nis mẽte corrupta nõ seruat̃. Mens est.n. ꝑfecto q̃ peccat hinc ad
mirabile dictu de lucretia ⁊ improbo tarqnii regis filio duo fuerũt
⁊ adulteriũ vnus patrauit Jnde vice versa Lactãtiꝰ mẽtẽ adulterã
fieri quoqꝫ ait. si vel imaginez voluptatis.tñ ipa sibi depinxerit.dũ
libidinis fructũ cogitatiõe ꝯpletit̃. Jn hac crimẽ est. Jn hac omne
delictũ.nã ⁊ si corpus nulla sit labe maculatũ nõ ꝯstat tñ pudicitie
ratio si animus incestus sit:nec illibita castitas videri põt vbi ꝯsci-
entiam cupiditas ingnauit. Nulla igitur vano v̓ginitatis seu casti-
tatis voto:si mens adulterat̃ intumescat ꝑ qnqꝫ sensus q̃si ꝑ q̃sdam
fenestras. Jnqt Hieronymus vitiorũ ad animã introitꝰ fit nõ eniz
potest añ metropolis.i.arx mẽtis capi nisi ꝑ portas eiꝰ irruerit ho-
stilis exercitꝰ. Meliꝰ est apostolus dicit nubere q̃ꝫ vri. Nubẽdi aũt
si desit copia mulierẽ iuuenẽ succi plenã viripotentẽ solutã. Si solu
tũ quoqꝫ iuuenẽ diuitẽ humanũ sapientẽ idoneũ arcanũqꝫ sell ige-
rit. Fremat licz ignarũ vulgus ipse nõ damno. Tollerabilius idez
nempe inqt apostolus est vni esse ꝓstitutã q̃ꝫ multis. Tollerabilius
inq̃ꝫ sapienti diuiti humano solutoqꝫ maxime si inopia ipa premat̃
Tollerabilius insuꝑ eqdẽ inq̃ꝫ laudabileqꝫ magis q̃ꝫ culpabile. si
tutores autoreseu: inuittã illã satagant: vel iniurijs afficere vel mo
nasterio sepelire vl̓ verbis elliminare p̃cipueqꝫ si quocũqꝫ hostilit̃
insequũtur. Feminã viro molliorẽ Aristotele Marone alijsqꝫ in-
numerabilibꝰ integris viris ꝑsuaderi mihi difficile est vsq̃ꝫ cõstãti-
orẽ fore q virtli robore nixi genio priꝰ q̃si lapidei sũt ireluctati atqꝫ
eo mea demum sententia. Turpius veneri succubere quo se homi
nibus fortiores ostẽtabant. Purꝑia ꝓinde Mulier qppe quam
mollem ipm quoqꝫ vocabulũ exprimit vel illegitima ꝓtegat allat
qꝫ nec sint pudori qñqdem tutores qn imo tortores fraudatores
humanitatisqꝫ rebelles eam ad huiusmodi auarissimi coeger̃. An
sine lege ꝯcepti natiqꝫ ipi insontes bonis deinceps moribus bonis
legibus educati ꝓuehetiqꝫ filij erũt pudori.hoc cine sentit Boetiꝰ
vtraqꝫ vir philosophia ⁊ sanctimonia moꝝ illustris rotũdo in stol
lidos sic ore ꝓrũpens. Quid genus ⁊ ꝓauos strepitis Si primor-
dia vestra autorẽqꝫ deum spectes Nullus degener extat Ni vitijs
peiora fouẽs ꝓpriũ deserat ortum Atqꝫ sic eqdẽ nõ in aliena glo

ria aut in fallis fortunae bonis ſʒ in ꝓpria veraqʒ animi virtute ho
minis: eſſe nobilitatē ex iſtimo. Nempe ſiqd eſt iſta nobilitatis va-
nitas nihil aliud eſt niſi excellentia q̄dā q̄ digniora indignioribus
p̄ſtāt. Hic Ciceronianae memini clarae ſentētie Sicut hō p̄ſtat cae
teris animātib⁹ ꝓpter ſermonē ita claritudine tm̄ animi hō hoiem
antecellit. Eſt.n. ꝓpria ſedes nobilitatis anim⁹ quē impatrix rerū
natura non ex peculiari hereditate ſed ex faſtigio diuinitatis illo ab
origine qdē eque hominib⁹ cūctis infundit ſtatuitqʒ illū q̄ſi huma
ne vite ducē ac ceu quādā ſpeculi lucē cui ſi pl'chre imagines oppo
nūtur pulcherrimas qdē refert. ſi vero turpes etiā turpiores in ſpe
culo videbunt. Nemo itaqʒ in hoc p̄ſtantiſſimo hūanitatiſ muner
nature liberalitatē iure pōt incuſare eq̄lem.n. ſingulis hunc animū
p̄bet nec qſq̄ʒ tam vilis tam inops vel tā abiectus eſt qui a naſcēdi
initio nō parē cū regū vel ipatoꝝ filiis habeat animū q nō illū no
bilitate: v̄tutis ſcilʒ ſplēdore poſſit illuſtrare Virtuti pediſſequā no
bilitatē de vera loquor nō hereditario munere ſʒ ꝓpo labore cōſe
quimur Ois iactātia iſta generis vt Caius recte ſenſit flāmin⁹. Ali
enā laudē p̄dicat nō ſuā quā ad vnguē qdē ſententiā in epiſtola ad
ludouicū de gōʒaga ꝓbat Guarinus Pulchrū ingens ſane eſt or
natiſſimas auoꝝ ſuoꝝ imagines ac patrū decora recenſere per tot
ducta viros antique ab origine gentis At hec ipſa nō tua. ſʒ alioꝝ
laus ē Videt inqt ſeuerinus nāqʒ eſſe nobilitas quedā ex meritis
veniens laus parētū qppe ſi claritudinē p̄dicatio facit illi ſint clari
neceſſe eſt qui p̄dicant quare ſplendidū te. ſi tuam nō habes aliena
claritudo nō efficit hinc ē ꝙ ſpartiathae regnātes nōnullos deiece
rūt vt minime r̄gales ⁊ nihili faciūdos ꝙ ſi flagitia cū ipa etiā gene
ris nobilitate iūgant ignobilia ⁊ honoris ſunt exptia. Vtiqʒ v̄tus
non a nobilitate. ſed ex ſe ſibi honorē vendicat. ſi qd eſt igitur in no
bilitate boni id eſſe arbitror ſolum vt impoſita nobilibus neceſſitu
do videat ne a maiorūʒ virtute degenerent qd vt mihi extrinſecus
quoqʒ videt ita vltro citroqʒ ac medullit⁹ plato cōſiderans in qua
tuor nobilitatem ſpeties eſſe diffiniuit: eoꝝ ſcilʒ qui claris bonis iu
ſtiſqʒ maiorib⁹ fuerūt exorti q̄ꝝ itē parētes potētes ac Principes
fuere. tertio deinceps loco ait vocari nobiles audio quoꝝ ſint aui
opinione ⁊ fama celebres quā verbigratia vel ex bellicis rebus p̄-

clare gestis vel ex certaminū coronis reppoꝛtauerint. Quartū esse
nobilitatis genus idqꝫ p̄stantissimū cū qs p se animi in genuitate ꝛ
magnitudine excellit. hūc.n. ꝑfecto veraciter appellari nobilē iudi
co: cui nō aliena illū sꝫ ad nobilitatē ꝓp̄a v̄tus opituleꝭ. v̄a nulli ca-
sui nobilitas ſbiecta ē: splēdet clarissima v̄tutis gēma isignis egregiꝰ
vir inter q̄cūqꝫ vilissimia Quo nō defoꝛmioꝛ alter vēerat ad troiā
Thersites malo pat tibi sit thersites dūmodo tu sis Eacidae simi-
lis vl'caniaqꝫ arma capessas: q̄ꝫ te Thersiti similē ꝓducat Achilles
Satyrus canit: huiusmodi sentētijs antiq̊ꝝ reffertissima sūt monu-
mēta qbus clare patet hominē esse hominū gnē v̄tutis q̄ꝫ ꝯceptio
nis gloria dignioreꝫ. Nō pomū generosissimū puto: qď optimū ꝛ
equū q velocissimus. Ita hominē nō q claritate nascendi: sꝫ q v̄tute
maxime excellit. Ait qntilianꝰ opeꝑtiū Bion boristenithes cuꝫ ab
Antigonio rogatꝰ esset: qs nā ꝛ vnde, vbi illiꝰ esset patria atqꝫ parē
tes sentiēs opiniōe se vulgari vituparū iri Celsitudine nihilominꝰ
animi nobilitatis v̄e cōsanguinea: imo verissima nobilitate v̄tute ꝛ
philosophia fretus v̄a siscitanti respōdit pr̄ qdē meus inqens liber
tus fuit cubito se tergens significauit sic illū succidiā ꝛ laridū vēdi-
disse. Deinde nescio: qd in rem publicanoꝝ ꝯmitrēs cū tota domo
venūdatꝰ ē. Me adolescētulū haud ignauū. Oratoꝛ qdā emit mo
riēs mihi oīa reliqt ego tabulas eiꝰ exurēs ꝯctaqꝫ ꝯscidēs Athenas
ꝯcessi ibiqꝫ phatꝰ sū hoc mihi genꝰ ista ꝓgenies h̄ habui: q̄ ď me di
cer ē. Desināt tn̄ ꝑseus ac Philōides ea historie tradere. Me āt ex
me ip̄o itueanꝭ. hūc eqdē inq̄ꝫ siqs intueri penitꝰ voluerit phm oīex
ꝑte ꝯsumatū spectabit. Neminē ingenij hūilia delectāt excelsi. hinc
est, ꝙ Minerue q̄si tēplo relicta prioꝛi vita cū potuit Athenis phi-
losophatꝰ ē. Moxqꝫ rarissimorū moꝝ suoꝝ simulacra edidit plu
ra cōmētaria ꝛ vitae nr̄ae sentētias vtiles atqꝫ g̃ues. Hic ꝛ Anthi-
stenis memini: cui ꝓbro dabaꝭ ꝙ nō ex duobꝰ liberis genitus esset
neqꝫ inqt ex duobꝰ luctatoribus: tn̄ luctatoꝛ suꝫ. Eoꝝ ꝑterea: q hu
mili loco nati sunt q̄si a semita forsā nō nihil nostra delirans. Inde
aūt auriga v̄tute ad sūma euehcti sint reꝝ fastigia cōtexere si penitꝰ
velim historiā v̄giliano vtar modulo. Ante diē clauso cū ponet ve
sper olipo. Ceterū: qd'nr̄is orsis ꝯgruētiꝰ dici par ē q̄ꝫ de ijs: q adul
terina copula nati sunt in excellentesqꝫ nihilominus viros euasere

Osium sūmū pontificē: cuiusdā subdiaconi stephani nomine filiū fuisse Bonifaciū aūt papā p̄sbiteri: cui iocūdo nomē erat fuisse natū accepim⁹ Agapitū papā p̄sbiteri gordiāi Theodoꝝ papā Theodorus genuit episcopus hierosolyme ⁊ su ū nomie nominauit. Itidē fecit siluerius q siluerū papā generauit nec nō felix: qui genuit papā foelicē. Deus dedit sic appellat⁹ papa fili⁹ iocūdi fuit p̄sbiteri Gellasius papa valerij filius fuit episcopi. Possem auspicato alti⁹ longe p̄mordio nēpe athenarū Theseo romae Romulo p̄mis fūdatoribus ijsdēqꝫ nālibus ac homero ducibus ad nr̄am vsqꝫ etatē refferre q̄ꝫ plīmos: qb⁹ aliena culpa nō obstitit: qn v̄tus eos ꝑ pria sublimauerit. At si huiusmodi p̄stātissimo oiuꝫ q̄si speculo vel etas nr̄a nō indiget. qd ātiqt⁹ iccirco laborādū ē Mathias dignissim⁹ oli vngariae rex: cui ob sanguinis a regia vt aiūt pperam stirpe declinationē in intronizatiōe ꝓceres relluctabant: tanta nihilominus claruit excellentia tā raro nobilitatis munere: vt quoscūqꝫ nobilitate scilꝫ v̄tute vera p̄ditos fuisse intellexit miro viroꝝ desiderio miroqꝫ amore sit ꝓsecutus cuius qdē rei nullū hoc esse pōt exp̄ssius argumētū oēs Autores. De idōeijs loquoꝛ: q terrarū vbiqꝫ repperiūtur pquisiuit ⁊ q̄nquidē secus qm̄ ab hūanis excessere. qꝫ de litteris sint bene moeriti gratias refferre non potuit in locum vnum eundēqꝫ honorabilē cōgessit ⁊ bibliotecā imo senatū fecit admirabilem. O ciues egregij O cōsortiū salutiferū iussi loquimini ⁊ iussi tacetis semp ad oē vt recte ait cicero Impiū p̄sto estis. Tunc demū terrarū orbem beatū futurū. cūaut sapiētes regnare: aut reges sapere cepissent p̄cipuus vestrum plato predicabat religiōis bonae p̄ncipes hic si fari licꝫ semideus amauit gentiles impugnauit. Nēpe nunqꝫ nisi ꝓ honesti ratione. tanqꝫ alter Hercules arma vibrauit Hec ꝓceres si nescitis plusqꝫ sunt regij sanguinis opera virtute preditos Deus remunerat scelestos lento licꝫ gradu vindicatur. Idētidē vester rex facit. O te si tua bona hoc ē si tanti regis reliquas cognoscas Antiq̄ssimū a Deoqꝫ ipo statutū regnū beatū eqdē v̄ruꝫ nō tāqꝫ hoieꝫ sꝫ ceu celo delapsū Apolinē quedā sū admirat⁹ tā suo ꝑ opeꝝ illustris apd̄ me fama pcrebuit qꝫ ad magnificētissiaꝝ qm̄ reꝝ opa natū ipm itelligebā q̄rū gerēdaꝝ auꝝ ⁊ argētū neruos fīr missios eē diffinio de alchimica p̄cthica libꝝ ꝓposui sueqꝫ maiesta

ti dicaui. In quo sane raimōdi Aristotelis hermetis atq; omniū ic circo philosophoꝝ multa pegrinatiōe multo labore multa impen sa pquisita siue ,pblematice siue metaphorice dicta congessi ꝛ qḋ in venis terrae annis plūimis sole maxime mediante facit nā Id in alchimicis vasib' paruo tēpore igne mediāte fieri posse disputaui theoricā iccirco vt in ceteris liberalib' artib' soleo amplexus practhicam ꝙ auidi viri sit ars illa reliq. sane nihil in hoc seculo vltra qḋ natura reqrit affecto. Itē pessum male cupiditates poti' pariter in ꝙ̃; vos mergā ꝙ̃; ipse mergar a vobis. Nullas eqdē maiores diuitias puto ꝙ̃; earum cupiditate nō angi. Enigmata aūt illa a nemie me pter explicāda qḋ eqdē nō ad ostentationē s; ad veritatē posuerim parcat successoris mihi maiestas nūꝙ̃; interpretabor. nisi cer tissimis pri' argumētis nr̄e accepo se patriae vt spo beniuolā Dul cis me ꝙ̃tūlibet vexet fortuna. Amor ē patrie Nihilomin' haud is eqdē sū quē adeo amor adeo cupiditas stimulet vt q̄ de ipa bōa q̄q; mala discerno nullo adulatiōis lenocinio s; libero semp ore ptuleri ,pferāq; Opeptiū verissime de venetis inꝙ̃ qḋ de romanis oli dicere Hicipsa solebat q senat' amicitiā diligenter coleret eos multū laborē suscipe ceterū ex oib' maxie tutos esse Audacter patrū cōfisus integritate affirmē mutuā erga regiā maiestatē vice red dita ꝛ amicitiā in finē vsq; duaturos. Iā si a recto cursu nr̄o ex affectu ductus animi nimis deuiaui obsecro lector ignosce. Affectus nimiꝝ ai fortissimi ē viri cohibere Prestātissima victoria ē se ipm vincere. sicut nulli potissimū nisi illi q magnanimitate ꝛ ratiōe vicit victorie merito triūphus decernit ita nemini merito culpa arguit nisi q pusillanimitate stoliditateq; succūbit Nasci itaq; ex adlterio nō est eius culpa q nascit s; illi' ,qui generat ideo parētū vitia filijs nō iputent. Iustitia aūt patris nō liberabit filiū nec peccatū alteri' alteri reputabit aia q̄ peccauerit ipa moriet. Inepte degener dr̄ q ge neri suo splēdorē exhibet imo poti' eqdē ab ipo gen' ꝙ̃; a gnē ipm degnāre dixeri itaq; merito sacerdotū filij ab episcopatu non ,phibētur si certe v̄tutes i eis inueniunt Iccirco Plutarchus admistrā de ciuitatis curiosus errabit oio si ciuitatis principē nō qs s; a q̄ sit inestigauerit semē aūt hois ex q̄licūq; hoie di creatura ē ꝛ.n. vt int maximā matrē terrā sol semē cōfouet furto raptū sic i hūano semie

natura iter vētris āgustias opaꝫ cuiqꝫ cū libero arbitrio īpāte deo rationalē animā infundēs. vnde nō parentuꝫ rursus autore Hieronymo. Sed ꝓpria quēuis culpa cōdemnat: Quo circa valeriꝰ capl'ꝫ de ijs cudit q claris pētibꝰ degenerarūt qbꝰ qdem paterna claritas nullū attulit splendorē: imo si ꝓprius loq volumus eo il lis magis illa claritas In obscuritatē redundat: q̊ debuerāt natura duce patrizare. Hic ē: q Brutus filios suos Tarqni dñationē a se expulsā reducētes Sūmuꝫ impiū obtinēs cūprehensos ꝓqꝫ tribunali virgis caesos ꝛ ad palluꝫ relligatos pcuti iussit Exuit patrē vt cōsulē ageret Orbusqꝫ viuere: qꝫ publicae vindictae deesse malluit Hinc insup Titi Manilij viri constātissimi extat i filiuꝫ iusta sententia. Cuꝫ scyllanuꝫ ingt filiū meuꝫ pecunias a socijs ac cepisse mihi ꝓbatū sit Et re. pu. eum ꝛ domo mea indignū iudico ꝓtinusqꝫ e cōspectu meo abire iubeo Tā tristi patris sentētia Scylanus pculsus Lucē nō vlteriꝰ intueri substinuit suspendioqꝫ se ꝓxima nocte cōsūpsit Peregerat iā genitor seueri ꝛ religiosi iudicis ptes satisfactuꝫ erat rei pub. potuit taꝫ verecundo obitu filij: patris inflecti rigor Atqꝫ neqꝫ adolescentis exeqjs interfuit ꝛ cuꝫ maxīe funus eius duceret ꝯsulere se volentibus vacuas aures accomodauit. Hoc tam memorabile facinus Impatoria videt̄ auis imitari qppe q̄ solaris splēdoris īpatientē pullū nido pcipitat. Liqt igit̄ cuꝫ rationaliter Tuꝫ naturaliter Aut v̄tute aut vitio parentū vere esse obscurꝰ aut clarꝰ neminē. Ita vndiqꝫ rationibus ꝛ natura ipsa vrgentibꝰ cogimur Illos vere nobiles vel ignobiles q se ipsi fecerunt nō q ab alijs facti sunt iudicare. Hic olim iccirco ꝓ locis non blanda siqdeꝫ adulatiōis est specimen cū laus dicēdorꝰ veritatī ꝓcedit Sꝫ q̄rulla oratiōe pulsanda Hinc si exēplaria capis humili licet loco nata. Quātū lenta solēt inter viburna cupssi qd̄ de roma canit poeta. Tātū inter alias inqꝫ caput extulis vrbes Atqꝫ aeternuꝫ veneta viues virago. Hac cum Marone iterꝰ inqꝫ

Si pgis. Infreta duꝫ fluuij current dū montibꝰ vmbrae
Lustrabūt ꝯuexa polus: duꝫ sydera pascet
Semper bonos nomenqꝫ tuum laudesqꝫ manebunt.

Hinc O iuuentꝰ veneta libet exclamare orietalibꝰ tāqꝫ flatibꝰ fluctuātes aios v̄ros Ut vere liberi sitis liber nō ē quē supbꝰ iflāmat

anim⁹ :itra ratiōis terminos cohibere. Nēpe necesse ex loco glori am aucupari nequaq̄ȝ ē Sȝ loco gloriā īponere. vnanimitatē ꝛ sapientiaȝ erga patriaȝ. Beatas si q̄deȝ fore res pub. q̄s sapientes re gerēt recte Plato iudicabat caritatē ꝛ reuerētiā erga maiores aeq tatē ꝛ cōcordiā erga pares Affabilitateȝ ꝛ humanitateȝ erga mino res beniuolētiaȝ ꝛ liberalitateȝ erga amicos Magnanimitateȝ ꝛ fortitudineȝ in inimicos fideȝ ꝛ iustitiā erga oēs: Quo sempiternū sit vr̄ȝ imp̄iū ꝯseruate Volui hec plura fortasse: Quā p̄fatio patiat̄ ꝛ a p̄positis paululū titullis deuiantia ne subtrahant̄ fructus p̄p̄aȝ nr̄ae militiae ꝓrupisse puellis vix ignoscēs nōdū nubilib⁹. s. in ma ture Iuuenis cuiuspiaȝ arte cōsuetudine iprobitate ꝛ interea non nulla ex pugnatis vi indeq̄ȝ p̄gnātib⁹ ꝛ p̄ter q̄ȝ patiat̄ aetatis ratio corpulētis quaꝝ q̄dē pt⁹ lethiferi iudicant̄. Sicut in lib . tertij vige simae primae sūmae tractatu. ho carta ducētesima octuagesia qn ta cap. duodecimo de regimine abortus ꝛ extrahctiōe foet⁹ mortui notabiliter phisicoꝝ disputat princeps Auicenna. Nos inuocato Maximo optimo vnico deo i fatuȝ fortunāq̄ȝ: si aduersent̄. certamen foeliciter nr̄m auspicemur.

De sterilitatis cautelis primi tractatus incipit caput. primum.

Uto q h nr̄ȝ principiū arguāt nō de futuros obijtiētes q̄ cū de hoīs salute ꝓfitear Tā multa nihilominus de humani. s. seminis inimica sterilitate cōponaȝ. At si tu cui vtinaȝ coetera similis venetijs eēt barbaries: barbare Oratoꝝ aetatis nr̄ae princeps Hermolae: Queȝ i huiusmodi q̄si militia mea p̄stantissimū ac iperatoreȝ ellegi labantem me firma ueris: Floccipendā scribentiuȝ oēs istos censores liguaces ꝛ blacterones Mordēdi tm̄ sollertes claȝ Adulandi vero corā Coeteꝝ te. q sapis nō latet in primis: De sterilitatis remedijs disputantem me bonū agricolaȝ imitatum q p̄usq̄ȝ hat arua veprib⁹ liberat. sapiēti nēpe p̄egrinū aut nouū nihil p̄stat. cū paucis bonis aduersus malos oēs q̄ȝ cū m̄ltis malis aduersus paucos bonos pugnare. Itaq̄ȝ in sterilitatis cautelis ante oia ꝯsiderādū ē extrinseca ne an i trinseca sit sterilitatis cā: generalis an spetialis p̄petua an tp̄alis na turalis an accidētalis: imedicabilis an medicabil' virilis an mulie bris vel ab vtroq̄ȝ q̄ q̄dē singula p signa: vt plimū q̄ i ordine vigesi

mo p̄mo sui opis tractatu primo caplo nono carta ducētesima oc
tuagesima ſc̄a memorauit Auicenna Atqꝫ i sexti tractatꝰ cap. de ste
rilitate ⁊ causis ipregnationē difficultātibꝰ carta ducētesima nona
gesima qnta Sauonarolla nr̄. Insup Albertꝰ magnꝰ lib. de aiali-
bus decimo tractatu p̄mo. Capitulo primo carta cētesima trigesi-
ma septima ⁊ seq̄nti. Preterea guaynerꝰ ope suae practhicae a
capite vsqꝫ ad calcē dep̄hēdi possūt. Itē i q̄rta specl̄i naturalis pte:
capitulū notabile cōtinet Qualit̄ discerni pōt vtꝝ ipediat̄ pceptus
ex pte maris an feminae: quo i loco plurima de embryone quoqꝫ
memorant̄ quibꝰ docētibꝰ autoribꝰ si extrisaeca nouēimꝰ sterilita
tis cām a supiobꝰ vꝫ. corpibꝰ ab aeris nimijs alterationibꝰ a ven
tis itrospirātibꝰ ⁊ semē priꝰ q̄ꝫ i matrice bñ locet̄ ifrigidātibꝰ ex hoc
habitatiōe locoꝝ palustriū sole orbatoꝝ: Sulphureoꝝ ⁊ morbo
soꝝ ab arte magica ⁊ exterioribꝰ coeteris causis seq̄ntibꝰ regulis
explodant̄. regio nāqꝫ nō aeq̄liter ifluūt supiora locaqꝫ palustria
sulphurea sole orbata ⁊ morbosa vitent̄. Quippe qd̄ cautellaruꝫ
huiusmodi remedioꝝ quoqꝫ ē prestātissimū si ab aeris ⁊ ventoꝝ
p̄sertiꝫ itrospirantiū frigiditate i thalamis diligentissime clausis iu
nipino igne p̄serti odoriferis claroqꝫ calefactis bonis cibis substā
tialibꝰ ⁊ idoneū spma multiplicātibꝰ vt i sequentibꝰ declarabit̄ ve
sci Atqꝫ arctissime i stratis mollibꝰ auijs spirantis frigoris tenui-
tate cōgredi p̄stat. si a nimio aestatis forsan feruore i locis vmbro-
sis recentibꝰ herbidis ⁊ floribꝰ odoriferis. Si ab arte magica ca-
pitis iccirco huius finis obseruet̄. Eodēqꝫ pariter est recurrenduꝫ
si ab alijs exterioribꝰ causis: quae sunt plimae. Ignauia sterilitatis
torpescat: cuiꝰ āt si fuerit cā itriseca: Quippe q̂ a pricipaliū lesioni
bus vt enucleat Auicenna: ⁊ vnde libet itrisecus originat̄ interduꝫ
ē ppetua iterdū nō ppetua q̂ dr̄ tempalis: Aliqñ naturalis aliqñ ac
cidentalis. Qñqꝫ medicabilis ⁊ qñqꝫ immedicabilis. Deniqꝫ ge
neralem sterilitatis causam quae qm̄ est vulgatissima. vꝫ. infatium
ōmittamus: Si est ppetua sterilitatis causa quemadmodum eunu
chorum: similiumqꝫ immedicabilis est. Si temporalis quemad
modum pueroruꝫ ⁊ in tali re similium. pura aetas ⁊ qñqꝫ non nisi
medicata succurrit. Si autem naturante natura est naturalis. Ra
rissime vl̄ nūq̄ꝫ potius ministerio aliquo abolet̄. Coeteꝝ si nālis ē

tñ naturata natura: Quēadmoduȝ ē breuitas īstrumēti Atqȝ vtri
usqȝ sexus Reliqua illiusmōi arte quā docet Sauonarolla aeta-
tis suae Meo qdē iuditio medicoꝝ pꝛīceps ī cap. ꝺ īgenijs ⁊ alijs
ad īpꝛegnationē faciētibꝰ auxiliatꝛ Carta ducentesima nonagesi-
ma quarta. Precipuam pꝛeterea iccirco censeo eiusdem Sauo
narollae nr̄i obseruatiōem adhiberi opoꝛtere caplīs de inanitiōe
⁊ reppletiōe. De coitu ⁊ attendēdis ī coitu de regimine eiꝰ q ledit
ex plīo vsu coitus ⁊ illiꝰ cui nocet eiꝰ dimissio De coitꝰ diminutio
ne seu eiꝰ ablatiōe nec nō de causis īpꝛegnationē difficultātibꝰ vbi
s. naturae spiritꝰ depꝛhendi pōt admirabilis: Quē maxime ad idē
adiuuāt īfrascripta. Quae ī tres pꝛīcipales ptes diuidimꝰ Pꝛia
ps ē herbaꝝ ⁊ radicū. Secūda seminū ⁊ fructuū. Tertia melliū ⁊
animaliū. vȝ. Artemisia Mādragoꝛae radix ⁊ similia. Sciēdū tñ
ē artemisiā valere ī sterilitatē ex humiditate factā. Nā si eēt ex sicci
tate obesset qppe qꝺ facilitꝛ pōt ex muliebꝛi cōplexiōe depꝛehēdi
li sit pīguis vel macilēta. Quo primū cōsiderato Si artemisiā no
uerimꝰ ꝓ futurā pulueriȝetur ī eadē q̄ȝtitate cū nuce muscata ⁊ bi
stoꝛta Atqȝ cū melle vl' sirupo simplici puluis cūficiatꝛ de quo ellec
tuario mane detꝛ ⁊ vespi cū vino decoctiōis artemisiae. Magisqȝ
ꝓdest si balneetꝛ in aq̄ decoctiōis artemisiae ⁊ folioꝝ lauri vel suffo
mentetur ex tali aqua Mulieris natura Ad icitandum autem coi
tuȝ ⁊ matricē ad impꝛ̄gnādū. ℞. semē danedae ⁊ rasurā radicis dꝛa
conteae cū ouis coctis detꝛ mulieri ad comedenduȝ ad idē eqnum
lac Si viri potēs biberit ⁊ paulo post cū viro coeat īpꝛegnabitur
Hienae oclo memoꝛat Pliniꝰ cū glicyrriȝa ⁊ aneto ī cibū sūpto
ꝓmisso in triduū cōcaeptu mulieꝝ sterilitatē emēdari. Pillae hijs
q nequnt coire ministrande. ℞. testicloꝝ vulpis floꝝ palmae saty
rion olybani albi. ana. tēpa cū aqua calida ⁊ fac pillas istar ciceris
rotundas q̄ cui opus fuerit cū vino ministrētꝛ. Lepꝰ pꝛ̄gnās si bñ as
setꝛ ⁊ pulueris aliq̄ȝtulū detꝛ mulieri ad bibēdū q̄ vult īpꝛegnari. Si
detꝛ p triduū post mēstruoꝝ purgationē īpꝛegnabitꝛ. Rursus si ex
nido In quo iacet lepꝰ femina puluis fiat ⁊ ex eo mulieri detꝛ in po
tu cuȝ vino albo ī mane q̄ȝtitas medij coclearis passa coituȝ impꝛ̄-
gnabitur. Item ciminum cardamomum gariofoli nuces cupꝛes-
sine baccae laurine ⁊ omne tale calidum stipticum ⁊ aromaticum

Mel ⁊ oleū liliaceū leporis coagulū fel capreoli vulpis testiculi ⁊ lapis q in corde vel ventriculo vel si rimatim quaeraẽ in ceruina vulua repiẽ ⁊ similia Interea ne qs erret cōsideranda ē matricis cō plexio qm̄ si impedimentū esset ex cā calida ī matrice ex calidis mi nistratis magnū seqreẽ nocumentū ⁊ ecōuerso. Simil'r de singulis tempam entis ē cōsiderandū. Praeterea mulier q̄ non cōcipit. Si ea ignorante Ut supradictū ē Bibat lac equnū cuius qdē ꝑ nau sea q̄litatē eā oportet ignorare Tūq₃ cū viro coeat Hoc si saepi⁹ fiat cōcipiet Idē ⁊ eodē mō facit senile Leporinū stratū tenuissi me pulueri₃atū ⁊ cū vino sumptū Ad idē efficatiora sunt vulua ⁊ coagulū Leporina pulueri₃ata ab in balneo potissimū existente muliere cū alijs Iccirco idoneis cibarijs vel suaui potu sumpta. Ad idē facit coagulū omne sumptū in cibo Paulo post viro co pulande Iccirco aūt ante oīa differenda ē copula donec sit muli er lunaribus expurgata Quēadmodū a plurimis phisicis tū ma ximae a salubri libello nr̄o tractaẽ ī eoꝝ caplīs q̄ mēstrua educūt ⁊ eoꝝ q̄ pellūt frigus matricis ⁊ eoꝝ q̄ curāt matricis calorē. Itē ad menstruū educendū medicamen q̄ọ̄qdē iuuat ēt ad pariendū ⁊ puerpaₒ purgādū gargari₃atū purgat capitis hūores coctūq₃ cū vino ⁊ bibitū remouet ventris dolorē tussiₒ ⁊ purgat flegma tritūq₃ cū farina ordeacea sedat iflationē eiusq₃ folia trita cū sale sanāt p̄cordia bibitūq₃ cū aceto pectoris sedat dolorē ieiunaeq₃ tū aqua potū remouet stomaci dolorē p̄cordioꝝq₃ inflationem Qn̄ āt infant es vl' pueri patiūẽ ventris dolorē emplastrare pulle giū cū cimino cōfectū sup ūbilicū plurimū cōfert. Pullegij dcoc tiōē vino mixtā Mulier bibat moderanẽ Mēstruū leniẽ educit ⁊ parientē iuuat bene purgat mulierem Coctum in melle ⁊ aceto Coctū āt cū vino ⁊ potui datū vinū illō Vētris abigit dolorē tus siₒ flegmaq₃ vt supra. Itē aq̄ decoctiōis lupuloꝝ potui ministrata mēstruū educit. His ita declaratis ⁊ si oportuerit ministratis atq₃ secuta inde copula Ipsa ad triduū vsq₃ nō reitereẽ. Nā piculū ap turae matricis ⁊ alteri⁹ spmatis additiōis incūbit q̄ in qbusdā mu lieribus. Primū corrūpiẽ. In sterilitatē p̄terea reꝝ odoriferarū oēs adiuuāt suffumigatōes ꝯfortisq₃ p̄bti vicissitudo Si sterilitas sit ex pte viri vel vice versa Iccirco insup In Auicēnae ope plīma

memora: i carta ducẽtesima septuagesima q̃rta cap. d̃ spmatis cau sis. Atq3 i plimis passi3 locis apud phisicos ꝓfessores. Ex magica aũt arte sterilitati causatae aduersari dicunt ĩfrascripta. Eripe me de inimicis meis De' me' Dicat magister totũ hũc psalmũ septies cũ ligato ⁊ si necesse fuerit viri liget ad coxã ⁊ soluet Jdẽ fieri dicit Argẽto viuo i cera noua clauso ⁊ ad virile brachiũ dextꝝ alligato ad idẽ. ℞. ꝑpilliũ saluiae flores ⁊ vallarianã ex qb' succũ extra he q̃ virile mẽbꝝ abluat ⁊ ex p̃dictis herbis comedat admissari' Jn qbusdã ĩsup veterꝝ codicib' iccirco sic iueni. v3. Si ligat' mingat p annuli foramẽ bñdicti liberabit Rursus i alio codice sic reperi. v3. Accipiat ligat' mulieris ãnulũ quã gestit ꝯpmet ⁊ p annuli foramẽ migat in poc'lo lotijq3 parꝝ nescia pp nauseã Jlla mulier bibat i vino vel i iure. Jtẽ ad idẽ Accipiat vir mercuriũ viuũ que3 ĩ cera noua clausũ sibi liget ad brachiũ dextꝝ ⁊ cum vult cõgredi: ponat illud mulieri brachiũ supra caput Ad idẽ. ℞. vni' Taxõis testic'los q cũ mellis alliq̃ztulo coquãt in vasculo vno sex puorꝝ cũ aq̃ fontis currẽtis ⁊ cũ bñ cocti fuerit ⁊ q̃si in illa aq̃ dissoluti ministret postea illa aq̃ frigida ad bibẽdum cui op' fuerit p nouẽ vices Testesq3 cõmedat i melle cũfectos. Bartholome' de mõtagnana caplin cudit notabile de memoria q̃rũda3 medicinarꝝ ab occulta natura ad generationẽ facientiũ Atq3 Antoni' ante oẽs guaynerius Jn ope practhicae suae Plurima iccirco memorat nota bilia. Quae vir ille nimirꝝ excellẽs tũ diligẽtissime pq̃siuit Tũ ẽt ordinatissime memorauit Necnõ bon' Mesue Quippe q vel õmissis reliqs Auctores ꝓ sterilitatis cautelis Satis supq3 nobis satisfatiẽt Jtaq3 ad hũani iã seminis diffinitiõe3 ⁊ geniũ q3 allacrit accedam'

De seminis diffinitiõe ⁊ genio cap. j. fm.

Uoniã sexus virilis ab ipsa iterdũ veritate coactae vel mulieris exp̃ssa sententia ⁊ femineo p̃stat ⁊ vigoris quodã acumie gẽiali. Jn difficilima q̃q3 conat. Quo circa Plato p natura3 ingt vero mares vbiq3 gentium non modo iter hom nes. Uerꝝ inter coetera animalia quoq3 feminis p̃ sunt. Jdeo a masculino prius spmate q̃3 a feminea gutta Jncipiendum moerito putaui. Nihil cu3 Alberto qde3 magno ꝓbabilius

dicens. q̄3 q͛ virtus formatiua Tota sit in maris spmate, pindeq3 vero nomine ꝛ vera ratiōe spma vocat̃ cui⁹ qdē diffinitio est infra scripta. v3. seminariu3 spma masculinū̄ Na3 muliebre formari ap tius q̄3 formare sanguis potius mēstruus seu lunaris est appellan dus nihil aliud est nisi substantia vltimi cibi purissime consumatis simeq3 digesti in subtilissimum sanguine3 vsq3 redacta ꝛ ad albedi ne3 postea ob maturatione3 agitationemq3 causata solaris genera tionis substantiā ꝛ a primo ceu motore motu3 quodda3 ꝛ mouēs ad sui spetiē ꝓpaganda3. Pithagoras. Semen esse cerebri stillā quae in se calidu3 contineat vaporē opinabatur. Galienus. Semē hominis est substātia pura humida ꝛ calida ex qua fit homo Est ꝛ alia fm alios particulalior Jccirco diffinitio Semen est Quod actū sumit aut a terra aut ab vtero ad gignendum aut fructus aut foetus Si fruct⁹ tunc est substantia quam a vegetatiui generis inti ma pte Sol ad animaliū vsu3 ꝛ ad ipsius generis repationē Suo foetā calore trahit cu3 tegminu3 quasi defensionu3 ne tota ab ania ibus absummat̃ varietate ad exteriora Huic generi ꝓpiqua esse videntur anialia quae p coitu3 non gignunt̃ Ut sunt quae in igne viuūt q̄ pyrribia vocant̃ ꝛ phenix arabicus Apes ꝛ nōnulla alia. Si foetus tunc est liquor ex cibi decoctiōe in corpore factus ac dif fusus p venas ꝛ medullas q inde dissudatus in renibus quasi in sē tina coalescit ciciterq3 p coitu3 ꝛ in mulieris vtero susceptus uisce rū calore ꝛ mēstrualis sāguinis irrigatiōe natura opante formatur in corpus ꝛ fit animal. Rursus in libro de mēbroꝝ cā Galien⁹ semen hoīs est spiritus ꝛ humor spumosus Atq3 i libro de spmate dscēdere spma ait ex humore oīs corpis ꝛ ex subtiliori nā humoꝝ quattuor. humani corpis fieri. Habet.n. inquit neruos ꝛ venas attrahentes ipsu3 a toto corpore ad testiculos ꝛ nerui ꝛ venae emit tunt ipsum completu3 ꝛ tunc assotiatum guttae mulieris recipitur in matrice3 ꝛ pinguescit matricis calore ꝛ spiritu atrahcto per arte rias subtiles ꝛ ille exterior spiritus non permittit exire interiorem. Sed constringit eum ad nutriendum pueru3 ꝛ calefaciendū. Po stea venit in matricem alius spiritus ꝛ vertit sperma ꝛ guttam femi nae in natura3 carnalem calore matricis coadiuuante. Preterea in eodem dicit libro Galienus q͛ spiritus qui est in spermate tres

habet virtutes ꝓprias quarum Prima ē necessitas. Secūda virtus Tertia ē sicut organū Necessitas āt habet duo opa Custodit.n.ca lorem ⁊ ē nutrimentum spirit⁹ animalis Quorum vtrūqꝫ ē necessariū Virtus vero ē i eo qd facit cōplemētū formatiōis Organū aūt se exhibet adh qd ad oīa mēbra decurrit ex opatione animae q sicut artifex ē in artificiato Vt puta vtroqꝫ spmate i matrice nō tn̄ aeq̄li ter vigoroso nāqꝫ virile q2 calidius ē muliebri p̄stat Qd id tm̄ agit qꝫ est virilis quasi nutrimentūqꝫ qppe cui⁹ cōgrua q̄litas potius q̄ꝫ quātitas reqrit ad generādū: hinc ē qꝫ omne spma magis habetu dine q̄ꝫ frigiditate dixeris vtqꝫ nōnulli senciūt nimia caliditate den sitate ⁊ raritate q̄ꝫ in paucitatem naturalitatē excedens eē sub inaep tum ⁊ p̄ter quarumlibet harum q̄litatū excessiuam vim vsqꝫ inaeptissimum Nam vt ad optime in huiusmōi cultura nr̄a hendū seminis p̄stat ca liditas tēpata Ita nimia nocet. Hisidorus. Semen tenue locis iqt muliebrib⁹ nō adheret ellabit̄.n. nec vim hꝫ adherendi. Similr ⁊ crassū vi gignēdi non habꝫ Q2 muliebri sanguini se misceri pp ni miam nō valet spissitudinem. Signa aūt alterationū huiusmodi In libro tertio tractatu altero carta sexagesima sexta ⁊ cap. octauo de natura ⁊ dispositiōe humiditatis spmaticae ⁊ de terminatiōe dubio rum q̄ sunt de hac humiditate inter stoicos ⁊ pipatethicos posuit i ope de animalib⁹ Albertus magn⁹ Quae cōiugatos p̄stim steriles duco cōsulēda hos ꝓ eorum p̄cipue cōplexiōib⁹ vt cibis potib⁹ qꝫ tempent̄ admoneo Saniqꝫ nō ad voluptatē tm̄ imo ⁊ generatio nem modis tempibusqꝫ copulent̄ obseruatis. ꝓ cuius qdē genitur̄ p̄paratione. Primum sobrietas salus castitas ad temp⁹ Atqꝫ exer citium moderatum colant̄ ⁊ p̄terea in reb⁹ oībus tempātia Quippe q̄ suo loco enucleatius recludemus Nunc p̄sentiora pcurramus. Spmatis q̄tuor sunt causae. Materialis formalis efficiens ⁊ fina lis. Materialis ē humor sanguineus delatus p venas ad testes ex corpe toto q ex oī membro p resudationis modū maxie ex princi palibus ꝓprie ex cerebro secundum hippocratem pfecte nōdum cō uersus sꝫ q sit apt⁹ cōuerti. Causa formalis vl eius forma duplex est. Scilicet substantialis ⁊ accidentalis. Substantialis ē gehomi num esse ⁊ hoc p spiritum gignitiuum receptum in spumoso eius ha bente potentiam trium virtutum in ipso vnitarum quas defert ad testes

a triplici principio ⁊ spiritus triplex ab eo ꝓcedēs vnitus i spiritu ipso:q recipit alteratiōē in testib⁹ ⁊ cōpositione3 apta3 ad exercē du3 act⁹ generatiuae ꝟtutis q i eē nr̄o sūt ꝑores alterandi ⁊ iformādi quoq3 nō ex materia didicit. S3 circa materiā principalit̄ ondit generando extra triplex mēbroꝝ In quo qđ virtutū de virtutibus erit i spiritu genitiuo In eo disgregatur discernit̄ ⁊ appropriat̄ ſm exigentia3 virtutis cuiuslibet iherentis illi cui⁹ apud medicos basis fons ⁊ principiū dicit̄ Accidētalis ē albedo qua3 recipit. ꝟtute cōplexionis elemētaris ipsoꝝ testiū. efficiēs ē virt⁹ generatiua cu3 ꝯplexiōe testiū q̄ duplex ē. Vna imutatiua Altera iformatiua Immutatiua ē illa q̄ ex corpis humorib⁹ generat spma i corpib⁹ mares generātibus vel feminas. Altera ē q̄ ꝟtutes diuerūt q̄ sunt i spermate ⁊ pmiscet tēpando ſm q̄ vnicuiq3 cōuenit membro dans pti cōuertendae in arterias cōplexione3 ꝓpria3 arterijs ⁊ sic de alijs. ⁊ illud scđo. Postq3 spmata vtr₀q3 cōcepta fuerint in matrice ⁊ pmixta simul i ea Informatiua est:q̄ ꝑcepto sui creatoris vnūqđq3 mēbꝝ informat ſm diuisiones cōuenientes illi. Finalis est ad conseruanda3 spetiē p indiuidui generatione3 ꝓcedentē ex cōmixtione duoꝝ spmatū receptoꝝ simul in matricis cōcauo se ipa ꝯtempātiu3 instar coaguli: Qđ cu3 calidu3 sit digestu3 ⁊ spissu3: sua virtute intrinseca agit in lac frigidu3 indigestu3 ⁊ aquosū ⁊ coagulādo cōuertit in caseū ⁊ queādmodū coagulū non ingredit̄ in substantiam ⁊ corporeitatem casei. sed virtualiter tm̄. Sic magno Alberto q̊q3 ꝓbāte semen se habet in generatiōe embryonis. Galienus infantes inqt nō emittunt semen foecundū. Decrepiti vero male foecundū emittūt vel pp̄ rationē regiminis:q2 forsan ꝓcessit ab ebrio vel patiente nauseatiua3 satietate3 vel ab eo:q multu3 coiuit. Seu ratione prauae dispositionis. q2 ab egro vel habente membra debilitata processit: qui raro generat maxime si principalia fuerit: vel ratione inaeptitudinis viae vel instrumenti q2 ab habente via3 longam processit. Nam pro legato nimium spatio motus eius ad matricem venit calore iam fracto ⁊ spiritu exhalato. quare nō generat sicut ⁊ Hippocrates dixit ⁊ ē cōuerso. Quippe oportet sperma ad hoc vt gignitiuū sit nullo tēpore manerē extra ꝓpria organa

s; autin particulis debitis esse viri vl' feminae copulatae. ne ad ma
tricis cōcauum priusq; veniat alteret. Ac eius virtus corrumpat.
A tempore vero: q2 par vel nimis longo tempore fuerit retentum
Naturam veneni interdum assumens fit ad naturae intentionem i
pfectum ad destructionem vero cōueniens vel a materia quae a ci
bo processit inaepto vl' a proprietate generatiōi cōtraria Ut iccir
co i practica Sauonarollae latissie dica pktiz ducētesima septuage
sima secunda enucleate admodum tractat. Loca hiemis tempore
hymenea: sint bñ clausa pauimentata nitida ornata Junipio prest-
tim igne fumisq; odoriferis calefacta. Ũis autem autumniq; tēpori
bus temporata. Estatis vero qd tempus iccirco p salute probaue
rim ipse nequaq; vmbrosa recentia floribus odorifera: Salubria
lucida maxime si placet patiens: Leuissimo vel nullo potissimum
vento pflata: Quae nō ad libidinem. At gratioris qdem foetus ge
neratione parent. Namq; ludicra huiusmodi cor letificāt. Quod
rem ad epar legat intellectam: qppe q cupidinis hospes est: a quo
riuus descendens ad renes: intellectum a corde cōcupitum ab epa
te ad ipsas ducit vbi eiusmodi cordis epatisq; passionib' semen ci
tat ꝛ foecundat ad membꝛ vnde: Quod absit: si cadens in aqua fū
dum petat fuisset vtiq; ad generationem idoneum. Hoc aūt iuxta
reliquoꝝ pipathethicoꝝ sententias exit a toto Unde longe tñ dissē
tit Albertus magnus. Id asseuerans esse spma: qd hz naturam ex
forma agente ꝛ materia q sit toti conueniens. Habens similitudi-
nem ad omnia corporis membra. adhuc alij dicunt: q sperma est
corporis quaedaz dissolutio siue humor ex dissolutione egrediēs
sicut sudor. Magnus autem philosophus dicit q est superfluum
quartae digestionis: quo indigetur ad salutem spetiei: Quo ad esse
quod habet in indiuiduorum successione ꝛ ideo melius dicit ꝛ cō-
uenientius: q sit superfluum vltimum h est ex vltima digestione re
lictum quod additum fuit super illud: quod est corpori assimilatū
Taliter autem additum est superfluum in indiuiduo habens po-
tentiam vt toti corpori assimiletur secundum actum vt in capitulo
per quem modum sperma est In corpore spermatizātis. Carta cē
tesima nonagesima quarta argutissime in opere de animalibus di-

sputat idem Philosophus vbi preterea venam in maribus: quae feminum ratione continetur duplicem esse declarat Nempe paulo interiorem: quia illud seminis obsceni receptaculum. Sicut enim renes duo sunt Itemque testes Ita et venae seminales duae in vna tamen compage coherentes quae videri possunt in animalium corporibus cum interfecta patefiunt. Sed illa dexterior masculinum continet semen. Sinisterior femininum et ideo in toto corpore pars dextera est masculina Leua vero feminina Ideoque pro prestantis maris generatione iter caetera dextimae sint matronae copulate atque peracta vel copula dextrorsum iaceant aliquamdiu Interea letis intrinsecus cogitationibus quae semē nobilitant debet applaudere Precipueque in copula elegantis cuiuspiam virginis vtrinque cordialissime est animaduertendum Quod non tam generationem quam ad generationis exptum prestantiam est admodum accedere. Nam secundum precipue coeuntium parentum curas liberos ppertum est faciem saepe saepius mores referre. Hic equidem puto quod Plinius inquit. Naturae vero vis Atque maiestas i omnibus momentis fide caret opere precium non eos penitus puto inanes qui iuxta historias vel saltem fabulas celatas aut pictas in thalamis habent imagines formosissimas quippe quae sedulo per oculorum obiectae speculas ad mentis agitationem accedunt quam in geniale semen ac sperma eiusdem spiritu cogitationis ineffabiliter opinamur accedere. Sunt qui dicant. Si nascentium placeant oculi nigri sorix edendus In prima embryonis aetate et etiam atque etiam ipsa propter nauseam inscia detur pregnanti vel potissimū conscia Si nauseam non habuerit Insuper ad bonam indolem bonosque mores indie presertim copulae facit sobrietas quae quantae sit honestatis. Galyenus maerito iccirco audiatur. Sobrietas acuit sensum seruat memoriam sincerat mentem dirrigit vultum integrat pudorem Mittigat vitia vigorat faciem expedit cerebrum Soluit linguam explicat sermonem Nutrit medullas confortat sanguinē curat venas pstrigit neruos Tēnit libidinē recreat somnum propagat senectutem Atque hominem stabilem facit. Plutarchus Qui se mulieribus generandae gratia sobolis admonuēt. Hii oio

sobrijs aut vino saltē modestissime delibato cōgressuz faciāt: Quibus.n.ex initio vt a genitoribus p ebrietatē seminarēt. Accidit his viui auidi ac temulēti nimiꝝ eē solent ea pp diogenes cū q̄ndaz ex themulētia alienatae mentis adolescentulū descipe cerneret. Adolescētule inq̄t ebrius te seminauit pater Xenophilū pithagoricū interrogatū. Quo pacto filij optime erudirent̄ Respondisse ait Aristoxenus si ex bn̄ instituta ciuitate nati essent Romani illi inq̄ȝ antiqui p̄stantissimi viri simpliciter ad frugalitatis exēplar i ppatulo discūbebāt moderatione illa q̄ȝ oportune non ideo viuere vt cibarent̄. Caeteꝝ ideo cibari vt viuerēt ōstendentes Ita lōgeuitatez sibi p̄mo cōciliabāt Deinde alijs bn̄ beate q̄ȝ viuendi regulā ostēdebant. Nempe cōmunis ciboꝝ simplicitas pedetētim si quo postea naturae defectu oportuerit vt sit exq̄sitior facienda eū ad conseruādaz salutē si habet̄ tū ad recupandaz cōfert Si non habet̄ Quippe q̄ȝ gladius Crapula plures occidit.

Gula generat humores
Hatq̄ȝ penas ac dolores.
Gula rapit sanitatem
Hominis ⁊ castitatem
Plures gula sunt occisi
q̄ȝ a gladijs incisi

Propterea vnus ex septem gretiae sapientibus solon Ne quid nimis. dictitare solebat. Si ad naturam viuis recte iq̄t Seneca nūq̄ȝ paup̄ Si ad volūtatem nunq̄ȝ diues eris. Epicuri iccirco sentētia tāq̄ȝ rosa suos mihi videt iter sentes. simplicibus ⁊ non magnifice paratis cibis cōsuescere ⁊ salubritatis efficiens est ⁊ hominē ad vitae vsus necessarios ipigrū reddit Atq̄ȝ aduersus fortunā īterritū. De semine cū satis supq̄ȝ dictū sit Age de spmate. Tractēus de hūani spmatis foecunditate ⁊ rectificatiōe Tertiū caput.

Cum seminis virilis ⁊ spmatis mlīebris idonea foecūdaq̄ȝ p̄sertiz q̄litas ⁊ q̄ȝtitas ꝯferāt ad generādū. In generatiōe nāqz vniūt̄ in vnū ⁊ ꝯiūctū ex ābob⁹ cōmunicat simul habēs v̄tutes q̄ sūt ex mare ⁊ femina. Propterea neutꝝ eq̄dē dixeriz p se. Sz ex ābob⁹ ꝯiūctū habere potētiā ⁊ virtutē ad vitā ⁊ animā

De ipsa itaq3 rectificantibus deq3 foecōdantib⁹ allacriter fert ani mus pertractare Spmata itaq3 foecondantiū triplex est genus pri mum quod maris tantum alterum quod tantum feminae Tertiū quod vtrunq3 sperma foecondat. Maris tantum foecōdātia omnia sunt concarum presertim ostreoru3 genera ꝛ similia Que susq3 deq3 possūt aliqd vel cū ferre foemineo mulieris vero tm̄ sūt eruca ruta ꝛ silia ūde vsus. ¶ Ruta viris venerē minuit mlierib⁹ auget. Preterea comestio testiculoru3 cerui ac tauri sūmitatisq3 caudae vulpinae mulierem stimulant ad libidinem Vtrūq3 aute3 sperma foecondantia sunt que per ordinem alphabeti in capitulo de spermate ꝛ eius dispositionib⁹ posuit Sauonarolla dica ducētesima septuagesima secunda ꝛ que in pria sui opis parte posuit Micael scotus dica quinta nec nō insuper quae in varijs locis tractatus tertij sui volominis posuit Rasis presertī3 i secundo libro de experimentis ꝛ confidentijs vbi vt ipse dicit medicina3 mirabile3 ꝛ experta3 ad coitum docet. Atq3 in eius preterea. Libro quem diuisionum appellauit Frāciscus insuper pedemontanus: Joannesq3 in suis voluminibus Mesue: presertim in libro de medicinis vniuersalibus: vbi vulpinoru3 testiculoru3 confectione3 docet necnon iccirco plurima: Quippe qui liber qm̄ est ad omnia saluti conferentia generalis vehemēter: Regius tamq3 cibus est appetendus. Quo sine recunditum equidem fore vnq3 censeo Medicum neminem. Alibi modum ad litteram conficiendi testiculos vulpis sic inueni v3. Est quidem Satirion bona ptisicis ethicis ꝛ consumptis ꝛ est medicina impiguatiua bona ꝛ coitu3 multiplicat. Modus aute3 operationis talis ē. ℞ Satirionis .i. vulpinoru3 testiculoru3 in sufficienti quantitate ad minus Libra3 .j. qui minuti incisi in lacte coquantur ꝛ vino albo dulci super prunas cu3 aute3 ad lactis quali consumptionem fuerint bene cocti tūc super eos funde olei Amigdallarum. ℥. iij. agitentur conterrendo cum ligno. Postea tale syrupu3 superfunde. ℞ succi bugolosae cocti ꝛ expumati librā j. succi pomoru3 dulciu3 bn̄ maturoꝝ grannatoꝝ. ℥. x. 3ucari albi ꝛ boni libr. ij. Misceantur agitando cu3 predictis vsq3 du3 eis sit cōpetens decoctio deinde ab igne deponant ꝛ piciat desup cinamomi subtilis ꝛ electi q̄ntitas q̄ pueniēs videat ben. al. ꝛ. ru. an̄. ℥. ij. ligni

aloes. ℥. iij. sandali citrini. ℥. j. oīa simul cōfice ⁊ pōe ī vase vitreo ad vsūq3 seruet̄. Cōtra aūt defectū impotentiae coeūdi. ℞. baccas laurinas eufoꝛbiū satiriōis radicē Quae oīa simul bulire fiāt in oleo adeo vt fiat q̄si vnguētū: Quo testes vngāt̄ renesq3. Ad idē diasatiriō plīmum iuuare laudat̄. Itē ꝑdicū bñ coctaꝝ comestio plīmu3 iuuat ⁊ recētia oua soꝛbilia galinacea ac testicl'oꝝ simpliciū bñ coctoꝝ vulpinoꝝ cōmestio ad idē valet. Idē faciūt īfrascripta v3 si ex eis fiat cōfectio ad vsūq3 suet̄ vrticae semina gingib̄ piꝑ lōgū gariofoli galāga satiriō. Sūt q dicāt si virile mēbꝝ vngat̄ ex verrio felle seu capꝛae plurimū ad coitū stimulat̄ Ide3 ī femina opat̄ si ꝑsoliteca ītra ꝑserti labia sōūgat̄ Sūt insuꝑ q̄ sano hōini exterius posita spma mltiplicēt vt fel iricij musc⁹ sābuc⁹ abꝛotanū saluia nasturtiū apiū celidonia camōillae oleū ⁊ similia ꝟonēsiū īterea Plini⁹ dc⁹ audiat̄. Tria folia siluestris erucae sinistra manu d̄cerpta ac trita ī aq̄ mulsa si bibāt̄ venerē stimulāt s3 nulla3 viri seu feminae iccirco differētiā facit. Nos mulieris tm̄ venerē hoc stimulare magis iudicamus. Naturalissimā aūt ad vtrāuis venerē stimullādā passeru3 putam⁹ pulloꝝq3 colōbaceoꝝ domesticoꝝ piguiū comestiōe3 ⁊ ipoꝝ ius cū recētib⁹ ouis galinaceis cināomo piꝑeq3 cōditl. Foecūdat̄ insuꝑ spma ab exterioꝛib⁹ ꝑmitiuis hieme. s. ⁊ vere in viris estate aūt ⁊ autūno ī mulierib⁹. Naturaliū īterea sensuū visus auditus maxieq3 tactus incitamentu3 omniu3. Videtur mihi p̄stantissimū qbus quasi ad mētis arce3 poꝛtis accedit̄ quoꝝ ꝑinde mollib⁹ curis ī delicatis p̄fti ⁊ otiosis hominib⁹ amoꝛ nutrit̄ d̄ideq3 spma citat̄ ⁊ foecōdat̄ atq3 ꝑ somnū ⁊ vigilias tēꝑatas ludos iocos ⁊ similia moderata: Quippe q̄ singula nec ñ alia iccirco pluria cu3 ab Auicēna Sauonarollaq3 latissime disputēt̄ ōmittā oꝑe p̄ciū si qs iccirco fuerit curiosioꝛ eoꝛūdē Auicēnae Sauonarollaeq3 potissimū familiaritate fruat̄ ī capl'is v3 de spmate ⁊ igenijs ⁊ alijs ad īꝑgnatiōe3 faciētib⁹ carta ducētesima septuagesimasecūda nec nō ducētesima nōagesimaquarta. Rasis īsuꝑ ī libꝛo qnto caplm̄ d̄ ijs cudit q̄ augēt spma ⁊ q̄ valēt ad coitū p̄cipuū. īterea iccirco remedium ē virile p̄serti aliquādiu spma suare ad hoc. s. vt sit bñ digestu3 ac viscosū cui⁹ nimias tñ resudatiōes suapte. s. ī casu3 exeūtes ministerio p̄stat cohibere qd̄ ī capl'is de cura multiplicationis spmat

ad q̄ gomorra ⁊ pollutōe carta ducētēsima septuagesima tertia do
cet Sauonarolla qm̄ generationē fraudāt coitu frustrato Quē cū
ad ꝑlificationē tm̄ ꝟtutē cū ad voluptatē tm̄mō vitiū: cuȝ ad virꝙ
neqȝ vitiū neqȝ virtutē. Sȝ naturalē eqdeȝ puto instinctuȝ.

¶ De seminarioꝝ vasiuȝ ⁊ mēbri cā ⁊ genio cap. Quartum.

Um ad ꝑpagandaȝ humanitatē voluptate mediante: du
plicē fore sexū natura statuerit ꝯseq̄ns fuit Duplex vas ꝑ
sexuū differentia Masculinū. vȝ. ⁊ femininū pficere: Qui
bus nōdū ipsi naturae tm̄ satisfactū fuerat: nisi insup istrumentū ad
deret quo p ꝯmixtionē maris ⁊ foemine seme a geniali spiritu in
locū debitū trāsfūderet. Queādmodū innuere videt̄ Auicēna car
ta ducētesima septuagesimaq̄rta caplo de anathomia testiculoruȝ
⁊ vasiū spmatis: Q̄ qdē in matrice dextimū vt plimū est masculi
nuȝ. Sinistimū ꝟo e cōuer so De vtroqȝ. s. sūt mixto idoneo i ma
trice hinc vel inde bn̄ locato loquor: Q̄ qdeȝ sic est in generatiōe
cā prima ⁊ melior mouēs p formā. Neqȝ sec⁹ Alberto magno te
ste nāliter posset fieri. Si. n. sexus nō essent distincti. sȝ vniti sicut in
plātis nō liberaret̄ aliqd seminis ab oppaco terreo i tātaȝ puritatē
ꝙ formaꝝ sensibiliū absqȝ materia esset susceptiuū. Haec. n. est pci
pua cā distinctiōis sexus vt id q̄ est i mare ꝑpinquuȝ formae exi
stēs depuret ac digerat aliq̄s materiei ptes vt puritatis tātae sint su
sceptiuae Nō. n. hoc mō possȝ digerere nisi separet eas aliq̄ modo
sepatiōis ab ipurioribꝰ. Nec possȝ separe si ꝟtus masculina vbiqȝ
ꝟtuti feminae p subiectū esset imixta Haec igit̄ cā precipua ē sepa
tiōis sexuuȝ in animalibus vnde ad rationale tm̄ accedamus.

¶ De matricis ⁊ secundinae cā ⁊ Genio cap. v.

Mniū pfectissimuȝ aīal hoīeȝ dissentiat lȝ epicurꝰ pia
tātope natura videt̄ āplecti ꝙ multiplex molissimūqȝ
gremiū i mr̄is vtero admirabili genio ministrauerit qp
pe q̄ ṗncipalit̄ bipartitur ṗmā ptē tanqȝ generalē dixe
ri ⁊ matriceȝ vocari alteram specialem ceu ⁊ secundinaȝ nempe q̄
prouidentissima natura tanquam in orbe vrbem in vrbe domum
stratumqȝ constru xit tam tenerrime quidem vt pientius quid sit fa
cile non reperiatur secundina cuiusquidem natura suum tanta est

foetū ꝓseq caritate vt ab omnib⁹ euȝ aduersis quātū¹ potest fouēs ac ꝓtegēs ad natiuitatē perducat quo die ī puerperae vtero relicta lugubris ceu anxiaqȝ q̄rens quasi ām̄issum tandemqȝ in vtero nō inueniēs īfantē sequit̄ extra vteꝝ: Quib⁹ postremo matrix quoqȝ desita q̄rulle similis ꝓtorquetur vnde diebus pluribus puerpa dolorat. Remedia aūt i libro nr̄o de adolescētia tractatu p̄mo ⁊ capite de regimine puerpe post ꝑtū diligētissime īsinuabim⁹. Inter ea p̄sentiora percurrentes ordine recto proseq̄mur. De matrice rectificāda ⁊ fecūdāda. ¶ Cōfortatis i supiorib⁹ virili semine ⁊ seminario par ē vt de matricis hospicio rectificādo ⁊ foecondando tractemus. Primū itaqȝ qḋ reqritur ē vt matrix sit iuuēis apta i suo scilȝ loco salubris boni tēperamēti i caliditate nō suffocata ⁊ lunarib⁹ expurgata. Queadmodū in sui opis libro tertio vigesima p̄ma sūma tractatu p̄mo De radicib⁹ ⁊ p̄ncipijs cōceptione ⁊ partu dica ducētesima octuagesima secūda ⁊ sequēti exactissime scribit auicēna nec nō illustris phisic⁹ Michael noster tractatu sexto dica ducētesima octuagesima p̄ma ⁊ caplo vigesimo p̄mo de mēbris generatiōis i femellis ⁊ de īpregnatione ⁊ ꝑtu atqȝ sequētib⁹. vȝ de signis cōplexionis matricis ḋ mala cōplecxiōe matricis de dolore matricis De ei⁹ oppillatiōe ḋ mēstruis ⁊ eoꝝ retētiōe De fluxu non naturali menstruoꝝ De fluxu humiditatum aliaꝝ De clausura oris matricis ⁊ coeteris ei⁹ egrotationib⁹ vbi adeo scribit amplissime vt iccirco meo q̄dē iudicio Reliquū posteris nihil sit. opep̄ciū satagere hic mihi videor ad locos remittēs matricis rectificatiōis ⁊ fecōdatiōis studiosos eo vl̄ maxime ꝙ de matricis egrotationuȝ remedijs vnde pendet ei⁹ rectificatio ⁊ foecōditas i libro nr̄o ḋ adolescētia tractatu altero suo scilȝ loco mihi Deo dāte pariter agendū restat nihilomin⁹ hui⁹ capitis habita susqȝ deqȝ ratiōe Titulo ruȝ nō nihil iccirco supficialr̄ q̄si differem⁹. Itaqȝ si mulier eo quia natura forsan sit nimis patula neqt cōcipere Quapp matricis collū quasi fluctuat indirectum vnde conceptio impeditur: poterit cū aluminis puluere ⁊ sanguinis draconis ac atramenti confectis cū acri aceto ⁊ intrapositis ad aptitudinē coarctari Que si sepius fiāt diuti⁹ qȝ tenuerit nimis claudet̄. Idē diuersimodē fieri posse i li. nr̄o de adolescentia tractatu primo ꝑ reuirgināda muliere memorabo

Matricem preterea rectificantia ⁊ fecōdantia sunt que noster qui
salubris dicitur libellus docet in eoꝝ caplo que matricē preparāt
ad ꝯceptum carta vigesimanona. Rasis aūt in libro qn o caplum
de ijs cudit q̄ aufferrunt humiditatē inde. vbi mulierē maxime pre
parat ad conceptum q̄ si lolio pariter thureqꝫ suffumigetur magis
dispōit ad ꝯceptū Idē ex laudano suffumigatio facit ipmqꝫ subpo
situ ⁊ emplastratū. Danaede p̄terea semē ⁊ rasura radicis dracōtee
ouis recētibus apte coctis supposita mixta ⁊ in cibū cū vitellisipis
mulieri data venerē excitāt matricēqꝫ p̄pāt ad ꝯceptū. Itē nepithe
suffumigatione subpositioneqꝫ bene calefit mulier ⁊ habilitatur ad
imp̄gāndū Theodoricū insup anacardinū ⁊ scamonee modicū ꝑ
pessariū cōfecta ⁊ sūpta prima nocte vel secūda foecōdant viripo-
tentē. Maxime id eꝫ fit si vir edat coagulū leporis maris ⁊ femina
feminae deinde copulent̄ Si aūt matricis nimiā ꝓpter humiditatē
forsan mulier neqt cōcipe cinis radicū cauliū intenui lineo saculo
raroqꝫ itrapositꝰ siccat hūores Preterea nisi nauseā habeat ꝯscia
si habeat inscia mulierbibat lac eqnū cū viroqꝫ deide copulet̄ Mu
lieris aūt habentis matricē siccam vmbilicꝰ asinae lacte frequēter
madefactus maxime cū coire satagit facit cōcipere. Idē fit si mulier
saepe vtatur granis peoniae cū vino ieiuna ⁊ cuꝫ mastice mirraqꝫ
eius vmbilico emplastato. Ad ideꝫ. ℞. testiculos nauē suiliū pullo
rū quoꝝ in cibū mulieri dabis duos summo mane. Deinde nihil
edat vsqꝫ ad duas horas pariterqꝫ duos vesperi dabis post cenaꝫ
duas horas postea ꝑ horaꝫ moret̄ sine cibo. ⁊ sic successiue fiat ad
cōplemētum cū viroqꝫ iungat̄ cōcipiet si deꝰ voluerit. Ideꝫ fit si ex
ircino seuo succoqꝫ herbe pariariae ⁊ henloiae. Ana vnguento fa
cto viripotēs viriqꝫ patiēs Mulier saepe subūgat̄ Taxonis testes
in aqua coctos modica tenuiter deinde incisos si cū pipere melleqꝫ
cū feceris in cibunqꝫ vespi mulieri dederis q̄ ꝑ noctē virū patiatur
imp̄gnabit̄. Iteꝫ si ex damae felle semineqꝫ testiculoꝝ vulpis ⁊ pi-
pere ac erucae semine de quolibet accepta ꝑte ad pondus aurei ⁊
ex melle. ℥. ij. fiat ellectuariū ipmqꝫ mulier teneat viro cōiūcta cōci-
cipiet si fel sit ex femina cōcipiet feminā si ex mare marē. Sūt qui di
cāt si lapis qui inueniri pōt in ventre vel cerebro aqlino tritꝰ detur
ad libendū in bono vino seu cū alijs homini cibis ad comedandū

⁊ ad brachiū ligeṫ. Deindeq̄ꝫ cū muliere iūgaṫ faciet illā q̄ꝫ p̄mū i
p̄gnare idē fit lapide in ventre seu ceruina nā repperto a muliere p̄-
sertim viro copulata lato. Idē faciūt pluerizata peoniae grāna cū
thure mixta mirra ⁊ mastice i potu scilicꝫ sūpta ieiuno stō cū bono
vino rubeo. Oleū insup ex lignis ederae cū q̊ vmbilic⁹ vsqꝫ ad nāꝫ
vngatur ante ⁊ retro circūquaqꝫ. matricis supfluitatē āsumit ma-
triceqꝫ ipam habilitat ad foeturā. Itē vtatur mulier hoc electuario
℞. dactiloꝝ librā. i. nucū muscataꝝ ⁊ canelle añ librā. i. gallae exa-
gios duos. gingiberis exagiuū. i. zuccari librā. i. omnia confice cuꝫ
melle simulqꝫ quo ad sufficiat bene coq̄ ⁊ erit factuꝫ viriliqꝫ ꝯsuetu
dine fungatur ⁊ fiet. Sunt qui dicāt hora coitus priusq̄ꝫ mulier cū
viro iungatur si accipiat rutae succū sibiqꝫ ponat clā in orificio de
indeqꝫ iungaṫ imp̄gnari. Item fenūgrecū tritū cū anatis pinguitu-
dine cōfectū matricē impositū habilitat sed naturā stringit. Item li
gni aloes fumus receptus matricē habilitat. Rursus. ℞. cerebrum
cerui ve vituli ysopū humidū butyrum vacinū vel caprinū ceru-
sae modicū gūmi amigdalas storacē añ ex oībus exagiū. i. mel ad
pond⁹ omniū spici exagios duos terrēda terrātur ⁊ cōficianṫ ⁊ aq̄
per alambicū extrahaṫ qua p triduū mulier vtatur ante cibū. Po-
stea cū viro iūgatur ⁊ fiet. Item. ℞. leporis feminae naturā quā bñ
assabis ⁊ puluerizabis mulieriqꝫ i potu cū bono vino ministrabis
Itē si masticē accipias canelā nuces muscatas gariofolos ex oibus
exagij medietatē ⁊ in puluerē redegeris quā si distēperaueris cū aq̄
pluuiali seu que melior erit rosacea seu cū aqua saltem decoctionis
rosarum simul oia cū feceris ac trociscos feceris quos ad vmbraꝫ
siccaueris ⁊ cū opus fuerit vnū vel duos dissolueris in aq̄ rosacea
vñ fum⁹ exallauerit q si a balneo presertim exeūte muliere suscept⁹
per partem sit inferiorem que protinus viro copuletur presentane
um aiunt remediū ad cōceptū. Sequitur medicina ad aptandum
matricem ⁊ concipiendum experta. ℞. gariofoloꝝ piperis añ. ʒ. i.
cardamomi cinamomi gingiberis nucuꝫ muscatarum melget añ.
ʒ. i. cū dimidia aneti. ʒ. iiij. rubagarū. ʒ. iij. cumini. ʒ. i. feniculi. ʒ. i. si-
leris montani. ʒ. i. omnia ista tenuissime cōtundantur ⁊ cribellenṫ
postea. ℞. mellis. ʒ. v. quod ponaṫ cū sedulla cautella ne efferuescat
⁊ in ignem decidat ad buliendū ⁊ frequenter expumetur cū autem

bene bulliuerit perfecteqꝫ expumatum fuerit tunc ab igne demptū frigere dimittatur ⁊ cū iam frigidū fuerit dicti pulueres inponant beneqꝫ misceantur sic ellectuarium erit factuꝫ de quo sumat mulier que secundari velit vnum coclear post prandium aliudqꝫ vesperi post cenam. Deinde per noctem cū viro venereas valent vires patiatur Jccirco Haly astronomus infrascripta cudit capl'a. Insciēdo vꝫ si pregnatio perficietur seu nō. Utrum pregnans vnum vel plures pariet. Itē in sciendo q̄ꝫtum est ꝙ mulier ꝯcepit si est masculus fetus vel femina. In sciendo quo tempore erit partus. In sciendo vtrum partus erit diurnus vel nocturnus ⁊ caplm in questione pro filio ⁊ suis qualitatibus que si quēpiam delectabūt ad halym illum remittentes Nos ad caput sequens nostrum accedamus.

De seminis ingectione ⁊ genio caput septimum.

q Uamq̄ꝫ libeat omnifariā de humani scilicꝫ generis substētaculo virili quidem femine pertractare tamen cum ab Aristotole nec non alijs viris amplissimis. Tum ab Alberto presertim magno in operis de animalib' libro nono tractatu primo carta centesima trigesima quinta atqꝫ in libri quintidecimi tractatu altero capl'is primo secundo tertio ⁊ quarto de questionibus que sunt de spermate ⁊ an sperma descendat a toto corpore sicut dixerunt emphedocles ⁊ anaxagoras ac de improbatione dictoruꝫ emphedoclis ⁊ anaxagore per causam masculinitatis ⁊ femineitatis ⁊ per causam generādi dissimilia sibi in genere ⁊ cui'modi sit principium generationis quando dicitur ꝙ ex spermate fit generatio nec nō carta ducentesima quinta capl'o decimo de dispositione spermatis femine ⁊ maris ⁊ quomodo se habent ad conceptuꝫ ab Auicenna preterea principe a secundo scilicet capl'o de virtutibus naturalibus carta vndeuigesima vsqꝫ ad fen alterā libri primi atqꝫ in capitulo de generatione ⁊ virge eicetionibus ante me sit argutissime disputatum hinc me equidem paucis absoluam. Seminis naturalis virilis iniectio nihil aliud est nisi nature spiritus p vicissitudines a venerea voluptate ad generationē expulsus q per tres aut q̄tuor cōmunit vices ꝯplet quarū p̄ma est fortioris v̄tutis vn̄ qd in

homine precipuũ est cor generatur. Prima seminis nanq3 dispositio ad virtutem tendit vitalem euestigioq3 ad naturalem ⁊ animalem Uirtutis animalis Galienum iuxta. sedes ē cerebrum virtus autē naturalis duas habet speties vna cui⁹ finis ē custodire indiuiduũ ⁊ ipm conseruare que ministrat in re nutrimenti do nec ad finem vitae nutriat corpus: ⁊ huius quidem spetiei sedes est epar. Altera vero cuius finis est spetiē cōseruare q̄ est ministrans in re gn̄ationis ⁊ sepat ex ipuribus humorib⁹ corporis spmatis substantiã. Deinde nutu sui creatoris ipm informat ⁊ hui⁹ qdē spetiei habitatio testes sunt Uirtutis aũt vitalis sedes est cor. qppe qd̄ oiu3 istarũ opationũ est principiũ epatis vt fundamētũ a quo ptinus incipiēte cordiali prima substãtia sũmit alimētũ ope ptiũ seminis in matrice hñ dispositā prima opatio est rarificari: ⁊ spumosari. vnde vessice fiunt primũ tres scil3 cephaliteca carditeca ⁊ ipateca vnde ptinus cōtinuatur orriteca q̄ ante tñ ombilici pfectionē: quo cibatur embryo non integrantur: qppeq vt ordiatur ⁊ viuat q̄ternũ vesicarũ nũerũ causantia q̄tuor in coitu pariter sunt necessaria. Appetit⁹ imaginatiu⁹ spirit⁹ humor ⁊ ventositas. Appetit⁹ vt Cōstantinus ait cassianēsis est ab epate spũs a corde hũor spetialita cerebro ⁊ cōmunit a toto corpe vētositas aũt mea sententia a calor hũiditatis pticulã subtiliorē i vētositatē dissoluēte ⁊ ad gēitalia mēbra dirrigēte: q̄ qdē vētositas cũ ē sicca ⁊ mlta virile mēbrũ vt Albert⁹ dicit fit q̄si osseũ: ita qp pp nimiã illã vētositatē spmatis via interdũ opillatur ⁊ nō exit. nisi qñ aliq̄ztulũ ventositas illa remissa fuerit. Hinc incōprehēsibilē naturae vim eē certũ est siqdē illico aie accidētia opantur qd̄ pculdubio cogitatiōis a copulae voluptate tãtulla remissio satis docet a dmissarij qppe q̄ inmediate ventositatis illi⁹ vehemētia simul remittitur ⁊ exit semē qd̄ si retrorsu3 turpiter brutorũ instar iniectũ fuerit Hippocrate auctore filii q nascētur si mares erũt sodomitae. si feminae meretrices ad quã alio sententiã calle videtur Rasis accedere dicēs in sexto libro de scitentijs ⁊ intellectib⁹ sine qbus rectus medicus esse nō potest. Morũ ratiōis memoriae egritudinũ ⁊ membrorũ silitudinē patribus refferri quod gratia dispositionis celestis ⁊ liberi arbitrij licet semper non verificetur tamen semper est verisimile nanq3 a paterno semine quippe quod est patris substantia filius in matris vtero

originatur et viuit cuius quidē originis curiosissimas distinctiōes cū exactissime p successiuas naturae necessitates alio mō nāliter nō posse fieri pspicacitate ingenioꝝ q̄dam admirabili intellectas penitus philosophi disputauerit et pcipue Albertus nr̄ in opis de aīalibus libro nono tractatu secūdo caplis q̄rto q̄nto et sexto carta centesima trigesima q̄nta sexta et septima. nec non insup in libri decimi tractatu altero caplo tertio. folio cētesimo q̄dragesimo secūdo vbi etiā de causis tractat masculini et foeminini ɔceptus. nec nō in folio decimo nono et alibi. Precipue in caplo de gn̄atione embryonis Auicēna et sauonarolla carta ducētesima nonagesima octaua Aristoteles ꝑterea Galien⁹ Bartholome⁹ de mōtagnana et Michael scotus medicinas ad gn̄ationem docēt exq̄sitas quas ne illoꝝ pēnas induar qđ circūstantib⁹ demuꝫ ꝓcellis esset ommittā indecoꝝ et ad spmatis vtriusqꝫ efficacē ꝓiūctionem accedam.

De spermatis muliebris ꝓiūctione et nā caput octauum.

Sicut viri et mulieris ita semis et spmatis humanoꝝ idonea in matrice copula ad hoc vt generet homo Requirit in ea nempe cōmixtiōe naturali q̄si certamine si virile semē ꝑualet mas generat si spma mulier sicut naturaliū philosophoꝝ Princeps Aristoteles atqꝫ Hippocrates Galienus Auicēna et i huiusmodi cathalogo merito magnus Albertus appelland⁹ disseruere. Electio aūt q̄ in hoc ɔuenit vt Haly recte abenragel ɔsiderauit est vt ponas ascendens signū masculinū et directarū ascensionū et angulos et signa fixa et dominū ascendētis i ascēdēte vel in celi medio et ꝙ primus planeta qui trāsiuerit per gradū ascendētis i orizōte sit fortuna et apta luminaria q̄nto magis poteris. In hac electione et maxime luminare tēporis nec sit fortuna in copiaꝫ anguloꝝ sit tn̄ ibi fortuna salua et fortis et cōuenit in hoc aspicere ad dominū ascēdentis et eū custodire ne infortunet. In nono mense ac tēpore cōceptionis qm̄ illud tēpus erit natiuitatis et si eū custodire poteris ne infortunet a septimo mense nec in decimo a conceptione. Melius erit quia natiuitas esse pōt in iis tribus tēporibus supradictis vnō necesse est vt sit in istis temporibus fortunat⁹ et potēs et similiter luminaria. Huiusmodi autē difficultates alieqꝫ quas astronomi intractabiles quasi reliq̄re in nostro qui astrologie sūma dicit libro

declarant. Itaqz hoc in loco iis ommissis ad cõceptionẽ ⁊ generationem iam alacriter accedamus

De cõceptione ⁊ generatione caput nonũ.

Equit nunc vt de ipsis cõceptione ⁊ gñatione disputemus

f Itaqz cõceptionis ⁊ generatiõis diffinitiõe ꝑhabita ab accidentijs animi merito ꝑmũ incipiẽtes: qd cõiugatis ꝯferat platonico qdẽ more: qui oportere dicebat eoꝝ q̃ dicunt: primo docere vnũ qđqz qd sit: libenti qdez animo recludemus. Cõceptio est vtriusqz spmatis ad generandũ a matrice ꝯphensio: qui in generatione ẽ actus prim⁹. Generatio ẽ embryonis inchoatio ⁊ est actus secũdus: quẽ seqtur impgnatio: q matricis est actus terti⁹ q̃propter mariti ꝯplexiõis ꝑsertim sanguinee regulis quas in tractatu altero de inanitiõe ⁊ repletiõe ⁊ caplo de coitu ⁊ attẽdendis in coitu carta ducentesima septuagisimaseptima ⁊ seqũtibus docet sauonarolla regulent hos maxime ad rationẽ hortor. nã ꝓ eoꝝ genijs effreniores ⁊ quo sensus trahũt nisi rationis obice repellãtur faciliores habent. Colericis ꝑcipimus ne iracũdi seu dolosas curas deteriorũ conscij alto corde ꝑmentes. Flegmaticis ne somnolẽti vel desides. Melãcolicis ne iuidi tristes seu inaep e copulẽt At sobrij moderati affabiles incõscij puigiles alacres saecuri leti ⁊ liberales. vnde ⁊ fecondior genitura ei⁹ qz q̃litas sit venustior. huiusmodi aũt tẽperamẽta cognoscunt per signa q̃ Rasis docet in sui opis tractatu altero de cognitione ꝯplexionũ humani corpis qnq̃gintaocto continẽte capla. Quoꝝ primũ est de sũmis colligentib⁹ scientiã cognoscẽdi cõplexiões. Ultimũ est de aggregatione: quã necesse est obseruare in iudicijs ⁊ subtili inqsitione phisionomie Hec apiũ quasi laborẽ imitatus ita posui vt qcũqz: q̃ sibi iccirco fuerint opportuna possit faciliter ꝯpire. Interea si vis ex muliere habere ꝓlem masculaz oz vt in cõgressu sit ascendens signum masculinũ in rectis ascẽsionib⁹ ⁊ angulis. Et signa fixa ⁊ dominus ascendentis sint in ascendente: vel in medio celi siue i vndecima ⁊ q ꝑm⁹ planeta q trãsiuerit p gradum ascendentis in orizonte sit fortunatus ⁊ oportet ad hoc aptare luminaria quãto magis poterũt ꝑsertim solem: nec sit infortuna in aliquo angulorum imo ibi sit fortuna salua ⁊ potens ⁊ maxime oportet dominũ ascendentis ꝑconsiderare ne infortunetur in nono

mense a tépore cóceptionis q2 tūc posset accidere discrimē: z nisi in fortunabit in septimo. nunc in decimo a ɔceptiōe melius erit q2 in ijs tribus tēporib⁹ supradictis accidere pōt natiuitas. z peculiarit tñ in nono ideo ad nonū mensem a ɔceptiōe harū triū prima deb3 esse ɔsideratio. Itē pconsiderandū ē ne dñs septie vel octaue dom⁹ ipūctorū pserti tpib⁹ ifortunēt nec aliq3 mixtionē habeāt cū sigtori b⁹ añscriptis atq3 cauēddū est ab ifortunis z cauda. Meli⁹ aūt qd̄ eē possit in hoc Albaxath ingt vt sit luna i ascēdēte. In tertio sol z caueas tibi a via cōbusta z apta venere quia si venus dānaret esset dānū super matrē3: z si luna dānaret esset damnū in corpe creature z apta quintā domū z eius dñum: z ɔuenit vt hoc fiat in horis ipa rib⁹ diei z noctis sicut pma tertia qnta z septima zč z si acciderit ꝙ ascendēs sit libra eo existente saluo z domino ei⁹ similiter libero q2 est signum rationale: bonū erit qñ medium celi erit cancer qd̄ est signum multorū filiorū3: z sunt significatores in signis masculinis q2 hoc significat ꝙ ɔceptio erit de masculis z necesse ē. vt adiuues te in hac re defactis nālibus q̄ fiunt p phisicā z eorꝫ bonū est colligē qd̄ ɔuenit huic rei: q2 facta celestia ɔplētur z apparēt fm ꝙ recipiūt nostra e materiae z scias ꝙ qñ planete sunt oriētales reputādi sunt masculi z qñ occidētales feminini z illos qui fuerint in duab⁹ quar tis masculinis reputamus masculinos z qui in quartis duab⁹ femi ninis: femininos. His obseruatis nauet insuper operā vir vt cum femina: tū z ipe maxime spma impellat queadmodū Rasis docet i quinto tractatu caplo de ijs q̄ valēt ad impgnandū qñ si secus fiat discrimē iminet lic3 sit mascula nō ɔplete creaturae ,ppter tarditatē apertiōis oris matricis aut ,ppter celeritatē: que tñ nō fuerit omni no nimia qd̄ si sic esset nō mō creatura fieri impfecta imo nulla etiā esset cōceptio z ho c est cū vir nimis celer est ad effundendū semen vel nimis tardus. Interea spma q̄zto spiritu pōt matrix emungeat subnixe patiētis q̄ sic maneat vl i latere potissimū dextero iā haustu pacto horula vna stratis obducta z boni chimi mulier aromaticis stipticis z salutiferis cibis vescat: q̄s iopia si vetat eligeř siplices hui⁹ mōi ēt ɔmēdāt Odorēt i pmis cuminū mlieres vñ plini⁹ tradūt qdē facili⁹ ɔcipe eas q̄ odorāt cūinū p coitū deiñ histōta hba cōesta vtu tē h3 ɔfortādi ɔceptū. crisip⁹ caucolidē siue caucalē hbā fenicło silē

breuiu uale ⁊ flore candido manducatã cõfectionibꝰ tradit cõferre
vel si succũ matrona nisi nauseã habeat biberit in vino ieiuna siue
ius decoctae. Nausee siqdem tanta vis est vt nauseatiui cibi licet ad
cõceptũ suapte natura cõueniant tñ ꝓpter nauseam subuertunt. cõ
tra vero ꝯcupiti a muliere cibi licet ad vegetandũ nõ sint ꝯuenien-
tes embryonẽ tñ ꝓpter mulieri appetentiã fiunt vt plurimũ ꝯueni
entes. Leporini testes a muliere post purgationẽ transglutiti iuuãt
ad ꝯcipiendum. Item ad iuuandũ cõceptum fomentũ fiat ex deco
ctione bertonicae fiatq; subpositoriũ. Ad idẽ fiat electuariũ ex eiꝰ
puluere melle ꝯfectũ ac sanina vel cũ vino sumpta frequẽter. Et si tri
ta ꝑus matricis subdit ori. Ad idẽ insuper dosis mirabilis si amãs
⁊ amata mulier nãq; omniũ primꝰ ꝯceptionis motus est amor na
turalis cũ eodẽ amato viro copulet. Satirion seu saturion herba
est pluribus nota huius radices ad triũ librarũ pondus colligant
hora diei decia vel circa mensis ianuarij ⁊ in massam ꝯtundantur.
deinde inolla ponant de auricalcho. In co opculo foramina de
cem vel circa habente. Intusq; cũ predicta massa ponant. Lactis
vacini tunc emũcti ⁊ adhuc calidi libre. iij. mellis libra. i. vini aro-
matici libre. ij. que omnia sic imposita simulq; mixta soli per decẽ
dies exponant huius dosis. ʒ. iiij. Mulieri post menstrui purgatio
nem datis ꝓxima nocte cõcipiet si copuletur. Obseruandũ aũt est
ante oĩa vt sit lunaribus mulier expurgata sin naturaliter saltẽ hoc
pacto. Solsequiũ herba ẽ pluribꝰ nota. colligant huiꝰ herbe folia
flores radices mense iulij hora diei sexta vel circa ad pondꝰ libraꝝ
vj. ⁊ radices bene mundent deinde pariter in massam cõtundant q̃
in vase ponant habẽte sex foramina in tegmẽto ⁊ soli exponant ab
hora diei prima vsq; ad eiusdẽ diei horam sextã. Idẽ fiat per dies
sex. Deinde imponant seui caprini libre. iij. coprocini sicci tenuissi
meq; puluerizati libre. ij. denuoq; ad solẽ ponant sicut prius seu
saltem per triduũ. Cũ aũt opus fuerit dosis q̃titas quã ministrare
volueris collect ⁊ exprimat. Tempus autẽ ministrationis est hora
diei sexta. Debita q̃titas est eius dosis. ʒ. bina tepefactae ⁊ mulieri
ministratae. Eo die menstruorũ sequet ꝓfluuiũ. Quo facto hac re
gula si volueris marem cõcipiet. ℞. succi artemisiae librã. i. fellis tau
rini librã sesq̃ q̃ distemperent ⁊ cũ ꝑscripta Satyrionis cõfectione

misceant in q̄ cõfectiõe vt puta tepefacta lana infondat ꝺ q̄ sipi sub-
ponat mulier formas lõgas instar virilis mẽbri crura coniũgẽdo
quãtũ potest quas attrabcto spiritu sursũ emũgat Hoc fctõ ꝺ pre-
scripta potiõe bis vel ter bibat seq̄nti nocte marem cõcipiet si viro
copulet eiusdẽ dosis.ʒ.v.ꝛ sesq cũ cruore passeꝝ inmixto eadẽ ho
ra ministratae venerẽ incitãt et in senib⁹ ꝑter modũ appetitus aũt
huiusmodi dextruet si qd tũ aliud ederit philocapt⁹. Plinius de
Siluestri scribẽs cucumere putãt cõcept⁹ inqt adalligato semine
adiuuari si terrã nõ attigerit. cuiuscũqꝫ gali galinacei maxĩe pugna
toris testiculi si cũ galinacei ipi⁹ cruore lecto subiciant cogũt cõci-
pe vel inuitas. Iteꝫ in libri vigesimiq̄rti capitulo. xvij. carta ducen
tesima qnq̄gesimaqnta vt liberi nascãt excellẽtes aïo ꝛ forma boni
qꝫ Rursus in eiusdẽ Plinij libri vigesimiqnti octauo capitulo car
ta ducentesima sexagesimaꝑma nec non in libri trigesimi cap. q̄rto
folio tricẽtesimoq̄rto. Coeteꝝ hoc in loco de ijs hacten⁹: Quoni
am in libro nostro ꝺ adolescẽtia vberius huiuscemodi declarant
hic de masculinitate ꝛ femineitate huic. s. capiti ꝑsentissima ordine
congruo ꝑcurram⁹ Vtrũqꝫ itaqꝫ spma imixtũ quoꝝ virile ad viri
muliebre ad mulieris foetũ refferre ꝑserti i sex⁹ similitudinẽ nititur
Titubãs ceu ꝑmũ. Deide si i dextra matricis pte locat vt plurimũ
fit masculinũ. Nã iter masculinitatis causas est epar ꝑcipua vnde
calidiori sinceriorĩqꝫ sanguie foet⁹ nutrit⁹ ꝙ femina sit accidit raro
nã rara imo rarissima mlier tã calide ꝯplexõis ẽ: Quae frigido iux
ta virilẽ nãꝫ viro nõ sit frigidior. hic ẽ ꝙ supfluitas idigesta Iuuene
ꝑkti sana celibe nubili nuptaue mẽstruati singl'is mẽsib⁹ expurgat:
ꝙ si masculini ꝑserti generis ꝑgnãs ẽ ex foet⁹ calore gemiato ꝛ ciba
tiõe absummit supfluitas illa quae in viris haurit vnico ꝓpo na-
turali calore q̄ pp cũ mulier ad sum nũ in qnq̄gesimo cõcipe ꝺsinat
viro in septuagesimo possibile est anno generare sꝫ quoꝝ patres ꝛ
aui senes fuerit humiliores habẽt memoriã ꝛ rationẽ: q vero ꝑres
ꝛ auos in sua generatione iuuenes habuerũt mẽbra eis ꝑncipalia
fortiora sunt ꝛ eoꝝ virtutes maiores vt in sexto libro ꝺ sciẽtijs ꝛ i
tellectib⁹ sine qb⁹ rect⁹ medic⁹ esse nõ potest posuit Rasis quo cir-
ca Democrit⁹ mũdi vrigĩnẽ causaꝫ esse ꝑncipalẽ generatiõis oiuꝫ
esse cẽsebat Hippocrates mulieres inqt q̄ multũ dormire cõsueue

rūt supra dextꝝ lat⁹ vix pariūt foeminaȝ ⁊ viceuersa Empbedoc
les v̉o dicebat ꝙ differētiā maris ⁊ feminae nō loc⁹. sȝ q̄litas facit
matricis. Spma cadēs i matricē calidā formaṫ i marē ⁊ i matricē ca
dēs frigidā formaṫ i feminā causaȝ aūt hui⁹ caloris vl̕ frigoris mē
struū eē asseuerabat: qd̉ suo calore vl̕ frigore spma in eas mutat q̄
dicta e sūt sexuū differētias. Democrit⁹ aūt opinat⁹ ē causā differē
tiae nō eē i matrice sȝ poti⁹ ꝙ spma descēdēs a mare sit huius causa
differētiae ⁊ hoc facere dicit differētiā inṫ marē ⁊ feminā: quā nihil
omin⁹ opiniōeȝ d̉bilē ⁊ paꝝ ratiōis habētē asserit Albert⁹ magn⁹
Ego ab huiusmodi digressiōe iā absiȝ. ꝓide si i leua mr̄icl pte vtrū
qȝ spma locaṫ vt pl̕imū fit femininū si v̉o nō absolute i dextram ptē
cōcesserit sȝ v̉gat paululū sinistorsū. Mascul⁹ gigniṫ effeminat⁹ vi
rago aūt e cōuerso: ꝙ si tenuerit inṫ lat⁹ vtrūqȝ gigni creditū ē her
maphroditū virilis muliebrisqȝ sex⁹ pticipē magis vl̕ minus. ẜm
dū spmatis origialis q̄litatē ⁊ locatiōeȝ i matrice dextimā seu sini
stimā magis vl̕ min⁹: Quas tn̄ situatiōes ꝓ sex⁹ varietate q̄litate at
qȝ pstātia penit⁹ eqdē haud ꝓbaueri nisi a dextro seu sinistro testi
clo plus vl̕ min⁹ caliditate hebetudieue spmata cōplexiōata ⁊ per
glutita iūgāṫ ⁊ istaꝝ qdē nulla masculinitatis ⁊ femineitatl ē causa
ṗma sȝ causae sūt ad masculinitatē vl̕ femineitatē iuuatiue. Prima
v̉o ⁊ efficiēs cā vigor est spmatis bn̄ i caliditate ꝯplexiōat⁹ vl̕ debi
lis vnde mēbrū habet originē a q̊ reliq̄ ordiūṫ. Qd̉ est cor parisor
miṫqȝ dicēdū ē de effeminato viragine ac hermaphrodito quoruȝ
oīuȝ ṗma causa ē huiusmodi ṗncipiū actiuū vl̕ passiuū. Ideo cau
sa masculinitatis ⁊ femineitatis q̄li semper est ẜm dominās ⁊ raro
habet cām simplicē ⁊ qn̄ aequales sunt cōcurrentes causae ad igu
inū formatiōeȝ: Tūc fit hermaphrodit⁹. Sılıter aūt intuēti mihi
Tota ⁊ vera masculinitatis causa est in calore bn̄ cōplexiōatus sp
matis vigor ⁊ aliae cause que sunt i materia mulieris aut in matri
cis loco sunt causae disponētes vel coadiuuātes ⁊ preparatoriae ⁊
ideo i leua ei⁹ pte sepe fit mas ⁊ i dextra sepe fit femina sȝ tunc talis
mas hēt aliq̄s ꝓṗetates femiae ⁊ talis femia hēt aliq̄s ꝓṗetatetes
maris qd̉ a lactātij quoqȝ opiniōe nō discrepat qppe qui dispares
nās hoc mō fieri putauit: dicēs. Cū forte i leuā vteri ptē masculine
semē stirpis iciderit marē qdē gigni opiatio ē sȝ q̄ sit femiea pte cō
cept⁹ aliqd i se hēt feminiuȝ supra q̄ȝ dec⁹ virile pa iaṫ vl̕ formā .i.i

gnē vl' nimiū s cādorē vl' corporis lēitatē vl' art⁹ delicatos vel statu-
ras breuē vl' vocē gracilē vl' animū ibecillē vl' ex iis plura. Itē si ptes
i dextiras semē feminini sex⁹ ifluxerit: Foeinā qdē pcreari s3 qm in
masculis pte pcaepta sit habe i se qppiā virilitat vltra q3 sex⁹ ratio
patiat aut valida m ēbra aut imoderata3 lōgitudie3 aut fuscū colo
rē aut hispidā faciē a ut vultū idecorē aut vocē robustā aut aiu3 au
dacē aut ex hiis pura. si vero masculium i dextrā feminiu3 i sinistrā p
tē puenerit vtrosq3 foetus recte puenire vt i feminis p oia naturae
suae dec⁹ pstet & marib⁹ tā mēs i aio: q3 i corpore robur virile fue
tur. Masculinū itera itelligēdū magis puto: qd a dextro femininū
qd a sinistro pueit semen testiculo: q3 secus. Eo p hic mēini. Quae
lutiu⁹ iuni⁹ moderat⁹ collūella. In voluie d re rustica pcepit obligā
dū. v3. testē dextrū aut sinistrū p gignēdis ex sentētia marib⁹ aut fe
mellis qd i viris mihi qdē ridiclm videret. h igit ptermisso: Quae
sūt iccirco rēliq memorem⁹. Albert⁹ magn⁹ q d huiuscemodi rei.
metaeuro p qq3. iiij. ē optie merit⁹ i libro d aialib⁹ nono tractatu. ij
caplo. v. carta. cxxxvij. sic iccirco iqt. v3. Cā masculinitat ē aliqn sp
mat qlitas aliqn aūt mricis loc⁹ vel aliud qd eo adiuuās. si. n. sub-
stātia cordis pmo patiat molynsi3 & postea pfortet & veniat ad di-
gestiōe3 calor pleti iducet sexū masculinū & p mod os medios it
hos duos generāt mlieres viragies & viri effemiati. Si. n. materia:
ñ hobediat opāti pp pplexiōem aliquā q ē i ipa. s3 tñ recipiat linea
tōnes ipi⁹ & mollit fm naturā humidi erit qdē mas q generabit. s3
i mltis assimilabit mri & si spma pfecte mutet materiā a vtute: qua3
sua ex pte hēt assimillabit pceptū pri. si aūt materia mutet i pplexi-
ōe sua ab ea q3 h3 ex ptesua v3 ex corpoi mris tūc accipiet cōplexio
nē casualē: & tū cadet a similitudine gñis sui: & idē ē de mutatiōe sp-
matis a cōplexione: quā h3 ex patre; hoc aūt ex signis iis cōfirmat
qm puer & senex pp hūorē & cruditatē frequēti⁹ generāt femias: & p
duras carnes: & p vētū borealē generāt frequēti⁹ mares. Calor aūt
d3 esse tēpatus i generatōe: & ideo cōtigit: qd hñs spma itēpate cali
dū nō generat ex muliere: cui⁹ guta est ēt calida. S3 ex alia: cui⁹ gu
ta sperma suum ab intemperato temperatur calore et similiter est
de femina in cōparatiōe ad virū: hic ē qd antiquus roman⁹ mos d
repudiādis nisi nāe satisfacerēt vxorib⁹ i pbādus oio minie videt.

Ampli⁹ cū dicim⁹ spma frigidū causat ꝛ facit feminā nō seqt̄ ꝓpt hoc. ꝙ p cōtrariū spma calidū semp faciat marē ꝛ nūq̄ȝ feminā. ratio aūt eoꝝ q dixerūt ꝙ spma cadēs in dextrā matricis ptē aut exiens a dextro testiculo est ratio qdem nō vera ȝ tñ in aliquo vitatis causae ꝓpinq̄ eo ꝙ pars dextra est magis calida ȝ error istorū fuit in hoc ꝙ remotā ponebāt causaȝ eē rei ꝓpinquā ꝛ cōuertibilē cū re ipa causa aūt ꝓxia huius ꝛ essentialis debet q̄ri in principio passiuo⁹materiali ēbryōis ꝛ i pricipio opatiuo qđ ē in ipo: qn̄ enīȝ materia q̄ generat ē digesta ꝛ calida ꝛ pricipiū effectiuū sit digerēs ꝛ calidū ꝓporcionalr. Tūc frequēti⁹ generabit mas cōplet⁹ si aūt materia fuerit inhobediēs aut ēt virtus actiua fuerit đbilis generabit qdem ad eā speciē generatū sed nō cōpletū ꝛ aptabit ei instrumēta nō cōpletae generatiōi cōueniētia ꝛ hec sunt matrix ꝛ vulua cū aūt spma mouet ꝛ reuoluit materiā siue sit oio hobediēs siue n̄ primo format principale mēbꝝ cui⁹ cōplexiōeȝ oia alia sequūt̄ et ab illi⁹ cōplexiōe postea formāt̄ testiculi ꝛ vasa semiaria sexus maris vl̄ feminae eo ꝙ vasa seminaria secūda sunt i principalitate sub corde qppe qđ oib⁹ ē principali⁹ ipm aūt generat̄ necessario pp aliquā cōplexiōeȝ ꝛ si illa ē debilis cruda ꝛ huida āt si generet̄ calidū ꝛ si cū primo postea venerit aliqd ipm imutās ad cruditatē āte q̄ȝ alia membra formēt̄. Tūc a corde ꝓcedit alia dispositio sex⁹ feminini i vasa seminaria i totū corp⁹ Per ꝯtrariū aūt modū se habet i masculinitate đ q̄ qdē ac emineitate sic dicim⁹ ꝙ q̄ȝuis calor dextrae ptis ꝛ calor matricis auxiliēt̄ ad masculinitatē tñ haec nō ē vniuersalis causa sex⁹ hui⁹ i cōcaepto secūdū hoc i eadē matrice eiusdē cōplexiōis nō simul generarēt̄ mas ꝛ foemina quoꝝ mas distictus erit a fortitudine alicui⁹ virtutis ꝛ foemina causabit̄ a đbilitate eiusdē virtutis secūdā hoc dicim⁹ ꝙ spma virtuosū potēs hn̄ materiaȝ cui aduenit digerere ac terminare p formatiōeȝ q̄ est i ipo q̄ generatiōis est pricipiū erit ꝓculdubio causa maris i cōcepto Dico aūt pricipiū nō materiaȝ ex q̄ erit corpus i similitudine generantis ȝ poti⁹ pricipiū mouēs ꝛ formans materiā si. n. huiusmodi motū pōt p se pficere aut adiutorio quorūdaȝ alioꝝ ita ꝙ ipm sit opans ac terminans Materia. n. foeminae q̄ descēdit ab ipa ē q̄si patiēs ꝛ nō agēs si aūt sic ē ꝛ sic eē iaȝ scim⁹ ꝙ hn̄ digestū ac terminatū nō

ꝙ Mares ĩquãtũ mares ſint calidiores feĩnis ĩ quãtũ ſunt feĩne cã ĩtaqȝ ꝓ certo ẽ: ꝙ qñ id qḋ ẽ pmũ ⁊ pncipiũ mot⁹: cui⁹ mot⁹ ẽ digerere ac terĩnare ⁊ formare mãm ꝯcepti ẽ dbile ⁊ vĩcere mãm pfecte nõ poterit eo ꝙ dbilitaẗ ĩ digeredo pp ĩbecillẽ calorẽ quẽ hẽt ⁊ nõ poterit ad formã formatiue q̃ ĩ ĩpo ẽ formare Embryõẽȝ. necessario mã ꝯcaepti trãſmoueẗ In aliȷ qd ꝯtrariũ pmo formãti ĩ eadem ſpecie tñ exiſtẽs. hoc aũt nõ ẽ niſi ꝯplexio feĩnae Qꝛ feĩna ꝯtrariae ꝯplexiõis ẽ mari. id. n. qḋ ẽ ĩ mrĩce pp formae vnitateȝ erit necessario aut maſ aut feĩna: Qꝛ ȷȷ duo ſexus diuerſas hñt ṽtutes oportet necessario: ꝙ ĩſtrumẽta ṽtutib⁹ ꝯtrariȷs reſpõdẽtia ſit diuerſa. Spma fortior ṽtuſ qḋ ĩ marẽ format mãm Dat necessario mẽbꝝ cõuẽiẽs coituĩ maſculis ⁊ ſpma dbili⁹ format mãm: cui dat mẽbꝝ cõuẽiẽs coituĩ feĩnino. Sic igiẗ dterminata cã differẽtie ſex⁹ ẽ pma ṽtus q̃ ẽ ĩ mẽbro ĩ quo ĩter mẽbra pmũ pncipiũ ẽ caloris nãlis ⁊ vitalis haec. n. ẽ cã ꝙ termĩatio ⁊ formatio cordis ẽ ante termĩnationeȝ ⁊ formationeȝ aliorũȝ membrorũȝ taȝ ĩn mare quaȝ ĩn foemina In anĩmalib⁹ auteȝ corde carentibus pmũ formaẗ mẽbꝝ qḋ ẽ cordi coueniens ⁊ obtĩnẽs viceȝ ĩpius oportet. n. pmo esse cauſam maris ⁊ feĩnae Ante q̃ȝ haec fiat ſex⁹ differẽtia. Differentia. n. mari ⁊ feĩne nõ eſt niſi ꝓpter differentiaȝ eorum membrorũȝ q̃ coituĩ ſeruiunt ⁊ ſic ĩſta membra coitus cuȝ ſint de ſecundis poſt cor formatis principiuȝ ſuae facturae accipiunt a corde ⁊ virtuteȝ ſex⁹ quaȝ a corde accipiunt diffundunt ĩn totuȝ corpus. Sic ĩtaqȝ cuȝ ſemen maris fuerit vincens perfecte ⁊ hobediens fuerit omnino materia q̃ eſt ex mare Tunc concaeptus erit ſimilis patri qui conceptum ducit ad formam q̃ a virtute patris eſt ĩn ĩpſo. Cũ autem fuerit victus ex ĩn hobedientia materiae aut ex propria debilitate. Ibit ĩn generationem ad formaȝ contrariam hoc eſt ad ſimilitudineȝ matris quia foemina naturaliter eſt contrariae complaxionis mari. Mas enim ĩnquantũ eſt mas eſt calidior foemina eo ꝙ calor vincit ĩn forma maris cuius amplius pars dexſtra ẽ calidior ſiniſtra. Ideo pleriqȝ ſunt opinati: ꝙ ſperma dexſtri teſticuli ĩn matricae ĩpcauſa prima maſculum generans quia calidius eſt coeterum facaliter hoc poteſt ĩmpediri ⁊ frequenter ĩmpeditur eo quia emiſſio ſpmatis ĩn coitu fit diuerſis ĩn pulſibus ⁊ non vno ⁊ ĩn aliquo matr-

cis loco ꝓpellit ſpma qđ effũdit a dextero. aliqñ aũt expellit id qđ eſt a ſiniſtro ⁊ aliquãdo effuſuȝ ꝑmixtum eſt ex vtroqȝ. Cauſa igit differẽtie ſexus quaſi ſemper eſt ſcḋm ꝑualens: Quae naturae qdem arcana. vt nos aptius oſtendamus: carneȝ ſciendũ eſt queȝ calor coagulat ex denſo ſauguine generari adipẽ ex eius vero aquoſitate ex quib⁹ corde epate cerebro teſtib⁹ ⁊ vmbilico genito ſpumoſati incipit fieri ꝯglobatio quaȝ ita circũclaudit matrix vt ea illeſa vel acus quidẽ ingeri neqret: Qđ cũ multifariaȝ poſſit cõiectari vt in caplis ꝯtinet Auicẽne de ſignis ipregnatiõis atqȝ de pulſu cordis carta. cclxxxiij. necnõ Sauonarolae nri: caplo de ſignis ꝑgnantiũ carta. ccxciij. atqȝ Alberti magni de ſignis impgnatiõis iã factae: ⁊ formatõe ꝯcept⁹ carta. cxxix. ⁊ ſequẽti caplo de iis q̃ frequẽti⁹ accidũt in ꝑgnati folio. cxxx. atqȝ etiã Plynii libro. vii. caplo. vi. de cõceptib⁹ ⁊ ſignis ſexus in grauidis pertinẽtibus ante partum carta lxxvi. Praeterea in libro diuiſionum Raſis: capitulo de ſignis impregnationis: atqȝ Michaelis ſcoti in capitulo decimoquinto vbi ſigna ponit mulieris grauidae carta vigeſimaquinta. Quippe quae carmine cecinit Egidius elegãti. Ante omnes aũt Hypocrates ſic memoriae ꝓdidit in aphoriſmis. Mulierẽ inquit ſi vis ſcire ſi cõcepit Mellicratum quando dormitura eſt da ei bibere: ⁊ ſi tortiones habuerit circa ventrem concoepit. Si ṽo non non concoepit. Poſſem in huiuſmodi virorũ illuſtrium quaſi cathalogo Ariſtotelem Galienũ Cornelium celſum icci rco viros atqȝ cõplures alios: necnon Halim aſtrologum memorare. Sed ne capitis modũ preteream: omittã: Tum ex hoc maxime ꝙ manifeſtum ſignum ſcimus: cũ mulieris oculos subobſcuritas quaedaȝ inuadit ſtomachũqȝ ciborũ faſtidium ac redundatio. Primũ aũt omniũ ſignũ eſt cũ poſt coitum mulieris natura ſcatentibus abſqȝ humiditatibus remanet quaſi ſicca: ⁊ cuȝ mulieri ſtatim accidit pigritia tarditaſqȝ: ⁊ ad ſomnuȝ declinatio ⁊ arctatur matricis os. poſt ṽo dies aliqs mãmae pupilla denigrat: ⁊ appetit⁹ inordinati cauſant nauſea vomitus: ⁊ apparet color extinct⁹ in facie ⁊ pãn⁹ ⁊ fit pruritus ⁊ calor maior in fundo veſicae: in ore matricis ⁊ in interioribus labiis vuluae: ⁊ fiunt reſolntiões vrinae albae inſtar bõbacis carminati. Color aũt in facie. ut ſupra dixim⁹. fallit aliqñ. Hypocrates. Mulier ſiqdẽ dicit quae maſculũ cõcoepit bñ colorata eſt.

Si vo foeminā discolorata. Certa p̄terea est mulieris imp̄gnatio cū mel distēperatū cū aqua bulliente potui tepidū dederis quaž si erit impregnata tortio vētris inuadet. Sin autē cursus pinde citat̃ menstruoꝝ. at huiusmodi discrimē nequaq̃ nisi in adultera vxore volueri faciendū. nēpe plurime aliae securae sunt cōceptionis certissimae cōiecturae videlicz cū in colli fonticulo vel circa pulsatilis quasi quidā spiritus tremit ⁊ cū mēstrua nulla interposita alia causa reprimunt̃ qđ ab embryōis quidē calore ⁊ alimēto causat̃. ideo humanū statim animal natū nō gradit̃. Nā in vtero caeterorū dissimili mēstruato sanguine alimētat̃. Imp̄mis aūt matricis fomēto sperma magis atq̃ magis augescēs indies: virt⁹ incipiēs digestiua ꝯdēsat. Qđ ne supfluitates corruptibiles imisceāt crescēs parit̃ circuit secūdina cui⁹ qdē spmatis reliq̄ ptes frigidae. s. ⁊ siccae i osseā. frigidae ⁊ hūidae i flegmaticā. calidae ⁊ siccae i colericā. calidae ⁊ hūidae i sanguineaz viuificant̃ sbaz transeūtes. Hic sciēdū ē singulos hoīes p eoꝝ natur̃ cuiuscūq̃ tpamēti p̄cipes magis vl' min⁹ Ast ē os flegmaticos aut colericos melancolicos vl' sanguīeos nūcupam⁹ q plus flegmae min⁹ colerae ⁊ sic de singul' i vtero sortiūt̃. naz aliud: aliud p quantitate maiori vt mai⁹ lumē offuscat min⁹ cōcipit. ⁊ inēdū si valde supabūdat tpamentū absumit. Quippe q̄ medullit⁹ ꝯsiderās Auicēna ꝯplexiones h̄ē tpamēta. ix. ē opinat⁹ et eo vel maxīe: q sūt hoīes quos p aeq̄li siue paululū p̄stantiori tpamēto ꝯ pticipio neq̃ flegmaticos neq̃ colericos neq̃ sanguineos nec melancolicos veꝝ pmiscui tpamēti aut magis flegmaticos q̃ colericos seu melancolicos q̃ sanguineos ⁊ sic ecōuerso de singul' appellaueri. Interea ꝯploēs vulgares breuit̃ hijs v̄sib⁹ dep̄hēdūt̃

¶ Et p̄mū de sāguinea. Larg⁹ amās hilar̃ ridēs rubeiq̃ coloris Cantans carnosus satis audax atq̃ benign⁹. ¶ De melancolica. Inuid⁹ ac tristis cupid⁹ dextraeq̃ tenac Nō exps fraudis timid⁹ luteiq̃ coloris. ¶ De colerica. Versut⁹ fallax irascēs pdig⁹ audax Impi⁹ ⁊ gcil' sicc⁹ croceiq̃ coloris. ¶ De flegmatica Hic sōnolē t⁹ piger i sputamie mult⁹ Est hebes huic sēsus piguis facies color alb⁹. Joannes aūt iccirco i aphorisimis dic̄ damascen⁹. Ex diūsitate spatioꝝ regionū variari q̃z ꝯploes ⁊ vitia naturae. de q̄ qdē sic i tctatu de hūana nā: phisycoꝝ p̄m⁹ recte inqt Hypo. Dn̄at i anno qn̄q̃ hyēs. qn̄q̃ ver. qūq̃ estas. qn̄q̃ autūn⁹. fit sil'r i hoīe i q̄ qn̄q̃

dominat flegma: qñqz sanguis qñqz vero collera que duplex est vz rubea ꝛ nigra dicta testimoniũ aũt manifesti⁹ iccirco si volueris eidẽ hõi dabis pharmacũ vomicũ ter in anno vomet hieme flegmatice vere humidissime estate collerice autũno vero nigerrime. Auicenna signa ponit ꝯplexionũ huiusmodi doctrina tertia: tertioqz ca de signis cõplexionũ carta trigesimasecũda. Item Albert⁹ magn⁹ in libro de aialibus caplm notabile cudit. De cõplexionib⁹ hũoꝝ carta ducẽtesima q̃dragesimaqrta: quo recurrẽdũ vt huic loco iam manũ ipõnã est pamentoꝝ remitto studiosos quoꝝ eqdẽ optimuz sanguineũ pessimũ vero huic oppositũ diffinio melancolicũ. Interea siqs iccirco nõ sibi penitus putet satisfactũ. Is vtrũqz consulat Michaelẽ i suoꝝ opũ plurimis locis pcipueqz Sauonarollã carta qnta. nec nõ principẽ medicoꝝ Auicẽnã carta pma pmi libri doctrinaqz secũda ꝛ alibi. Itẽ Galenũ vbi signa ponit ꝯplexionũ naturaliũ totius corpis ꝛ mẽbroꝝ pticulariũ nec nõ pmũ tegni atqz Auerrois vberrimũ flumẽ quarto. col. ꝛ in ope psertiz de ꝯsolatiõe bonũ mesuẽ Petrũ tussignanũ Joãnẽ parmẽsẽ atqz reliqs iccirco phisicae idõeos ꝓfessores qm de hac re oẽs: qppe q̃ magnũ momẽtũ habet in microcosmo disseruere. Medicinas aũt dictoꝝ humorũ digestiuas docet almansor nono. sup quo receptas vtiles ordinauit egregius artiũ ꝛ medicinae doctor petrus de tussignano. Proptera me iã ꝯgruit ad a⁻ia ꝓpantẽ iccirco tẽ pare. ne q̃ vulgatissima sunt a nostre sectae studiosis ignorari oĩo videar credidisse.

¶ De aborsus causis ꝛ cautellis. x. caput

Conceptione interdũ aborsus psequit maxime cũ ei⁹ causas pgnãs ignorauerit. Igitur aborsus diffinitiõe pposita vbi eius cause dcphendant nõ q̃ sint eqdẽ indicabo sciłz ab eis vt longe pscitis ab aspide tanq̃z caueat sibi matrona. Aborsus breuiter nihil aliud ẽ nisi ꝯceptiõis destructio: cui⁹ qdẽ causas vterqz in suis caplis de aborsu explicãt Auicẽna nosterqz Micahael q̃s eqdẽ ꝓpallare nisi ad bonũ necessitate cogente nequaq̃z ꝓbaueriz Quare vaniloquos tanq̃z humanae naturae rebelles exorgizo de huiscemodi reb⁹ nisi vrgẽte genio ne vel hiiscere sint ausones. Interea necessario siqdẽ dixerim ꝙ matrona sibi caueat ab excessiuis leticiae maximeqz tristitiae passionib⁹ cuismodi exẽpla tũ prisca tum moderna plurima possez referre. Sed ne historiae rectũ nostre cur

ſuu īpediā vnū tm̄ ac ſpeculū in quo ſpeculent̄. ne ſibi ſimile qd ac-
cidat memorabo. Nepe exceſſiue paſſiões: licet cõmēdabiles inter
dū videant̄: tm̄ qm̄ cū libitina magnā hn̄t neceſſitudinē lōge velim
euitent̄. C. Caeſaris filia q̄ cū Pompei magni ↄiugis ſui veſtē cru
ore reſpſam e cāpo domū rellatā vidiſſet. territa metu q̄ſi exanimis
cōcidit partūqz: quē vtero ↄceptū habebat ſbita animi ↄſternatiōe
⁊ graui dolore eicere coacta eſt. atqz ita ſimul expirauit. Aditū ſibi
ad vita cariorē virū inueniēdū nō ſurda morte miniſtrāte. O rarū
erga virū pientiſſime mulieris exēplū fama dignū imortali. Hippo
crates. Mulieri inqt in vtero habenti. ſi multū fluat vēter picul̄ ē
abortiendi. Itē mulieri in vtero habēti ſi ſubito mamille graciles fi
ant timend⁹ eſt aborſus. Rurſus mulieri geminos ait i vtero hn̄ti. ſi
altera mamillarū gracillis fiat. Alterum abortiet ⁊ ſi auſtrina ſit ac
pluuialis hyems ⁊ tranqlla fiat. Uer vero ſiccū ⁊ boreale. Mulie
res qb⁹ part⁹ ineſt ad ver ex oī occaſiōe abortiūt. Si vero genuerit
imbeciles erūt infantes. vt aut ſtatī reſoluant̄ aut tenues ⁊ morbidi
viuāt exiſtētes alijs minorib⁹ qdē diſſinterie ⁊ ophtalmie ſicce fiūt
Itē q̄ p̄t nāz tenues exiſtētes ↄcipiūt abortiū ꝓus q̄ʒ groſſecāt. Itē
mulieri in vtero hn̄ti ſi lac ſit ex mamillis multū fluēs foetus debil̄
ſignificat̄. Si vero vbera dura fuerit ſanū ſignificāt. Itē q cūqz cor-
rupture ſunt foetus iſs vbera gratilia fiunt. Si vo rurſus dura fiāt
dolor eſt in vberib⁹ aut i vtebris aut in genib⁹ aut in oculis ⁊ non
corrūpūt. Sciendū interea eſt ꝙ Bartholome⁹ de mōtagnana cō
ſiliū notabile dat de ꝓhibitiōe aborſus. Itē de pſeruatiōe aborſus
atqz inſup d̄ pſeruatiōe ab aborſu in muliere q̄ an̄ abortiuerat puel
lā ⁊ de imoderato fluxu mēſtruoꝝ alborū quo circa nōnulla etiaʒ
notabilia cudit capl'a rurſusqz de ꝓhibitiōe aborſus cū opus fue
rit valde notāda. Ittidē in pſtāti ope ſuo Antoni⁹ facit guayneri⁹
qppe q icirco ſequētia q̊qz capl'a plīma ⁊ ea qdeʒ cudit notabilia
vt in opere practhicae ſuae eſt legere. Iccirco pterea ita inquit Ar
ſtoteles. Mulier q̊qz dolorosa ⁊ infirma impgnari nō pōt ⁊ ſi imp
gnat̄ foet⁹ corrūpit̄ iſidorus ſemē inqt tenue locis muliebrib⁹ nō ad
heret ellabit̄. n. nec vi hʒ adherēdi ſilr craſſum vi gīnendi nō hʒ qr
muliebri ſangi ſe miſceri pp nimiā n̄ valet ſpiſſitudinē. Si vo miſcet̄
qd raro accidit ob leuē q̄cūq occaſionē aborſū patit̄. Preterea i q̄rta
nālis ſpeculi pte iſraſcripa capl'a cōtinent. de aborſu vʒ ⁊ foet⁹ cor-

ruptiõe. De diuersis aborsus cãis. De signis aborsus ꝛ difficultatis partus ad q̃ cũ necessitas vrgebit vt hinc euolẽ pitũ remitto lectorẽ.
¶ De ppinq̃ztis aborsus cõiecturis ꝛ remedijs caput. xi.
e X aborsus lethiferis vorticib⁹ ad puer perioꝝ portũ. iã vellis i altũ datis allacri⁹ trãsfretantes iccirco singula siue ꝓbata siue nũq̃z ãtea memorata pãdem⁹. Itaq̃z nobis ꝑus ẽ de ꝓpiq̃ztis abors⁹ ꝯiecturis agẽdũ. vt ĩde remedia ꝯsciẽti⁹ mistrem⁹ ope ꝓtiũ in q̄r ta specli pte nãlis ĩfrascripta capl'a cõtinẽt de abõsu vz ꝛ fet⁹ cõruptiõe de diuersis abors⁹ cãis. De signis abors⁹ ꝛ difficltatis part⁹ vt i supiori q̃q̃z capite mẽorauim⁹. Aborsũ ꝑterea ꝓpinq̃ztẽ signi ꝑgnãtis egrota tiões ꝛ vacuatiões mẽstruoꝝ ex sudatões doloꝛis i mr̃ce frequẽtes fet⁹ mobilitas debil' ꝛ iportũa rigoꝛ i femoꝛe appitio lactis ex mãma cũ ex ꝑmit i ꝑmo mẽse ꝯcept⁹ mãme ꝺtũescẽtia rubedo i facie ꝑuedo i capite ꝛ i toto corpe lassitudo nec ñ q̄ i ope ꝺ aĩalib⁹ libro decio tractatu alto ca. ij. carta clxi. scribit magn⁹ Albert⁹ vbi foet⁹ ẽt moꝛtẽ i mr̃icẽ demõ strat. s. qñ ẽ mobil' ꝛ ferr̃ de loco i locũ. sic lapis ꝛ ꝙ lat⁹ mlieris qñ iacet sr̃ ipz ĩfrã se sine cã exteriõi ꝛ qñ ꝺtũescit mãilla ꝛ qñ fluũt ex mr̃ice hũi ditates virulẽte ꝛ fetide ꝛ ꝑcipue si i ꝑgnãte ꝑcessit egrotatões acute ꝛ cal'e iqb⁹ si ꝓhibeẽ cib⁹ ꝑgnãti moriẽ foet⁹ si vo mistrat mr̃i febris au get ꝛ ipa erit i piculo qꝺ abors⁹ qdẽ mai⁹ ẽ in ꝑmo mẽse vsq̃z ad q̄rtũ ꝛ ab octauo vsq̃z ad natiuitatẽ. Jdo ꝯiugati eis tpib⁹ a coit⁹ imoderãtia se debẽt abstinẽ atq̃z a ceteris aborsũ reb⁹ cãntib⁹. nã ligatio qdẽ fet⁹ i mr̃ice silis ẽ ligatiõi fruct⁹ i arbore qppe q i ꝑmis ꝛ vltimis mẽsib⁹ ẽ facil' casus. in hui⁹ mõi aũt cõputatiõe duas abors⁹ cãs iudico ꝑncipa les ab exteriõib⁹ vz ꝛ iteriõib⁹ q̄ ps vtraq̃z ẽ plrifaria cui qdẽ sic a ꝯrijs auxiliamur vt Auicẽna ꝑcipueq̃z nr̃ Michael i capl'is de ꝯseruatiõe ẽbryõis ꝛ abors⁹ cautell' diligẽtissime docuerũt i ope aũt de aĩalib⁹ Al bert⁹ iqt magn⁹ qñcũq̃z lenia sũt duo labia vulue ẽt p⁹ q̃z iã p aliq̄t dies semẽ ꝯceptũ ẽ. signũ ẽ: ꝙ creatura excedet. q2 iã icipit apiri matrix ꝛ ã mitteẽ: qꝺ sbtili⁹ erat semis pp qꝺ mlieres i talib⁹ ex pte volẽtes retineẽ semẽ ꝯceptũ. vngũt labia vlue ꝑmũ pice liq̄da eo ꝙ mr̃ix fugit odorẽ fetidũ picl ꝛ exaltat ab ipa ꝛ i exaltatõe sua ꝯbit ꝛ claudiẽ orifitiũ oris ipi⁹ sz h ñ ẽ faciẽdũ nisi p⁹ q̃z semẽ ꝯceptũ ẽ p qnq̄ vl' sex vl' septẽ dies p⁹ vnctiões aũt picis liq̄de vngũt olibão absinthio ꝛ cerusa i oliue oleo dissolutis eo ꝙ oĩa h sicca sr̃ valde ꝛ sua siccitate opant i matricis clau surã. Plini⁹ hinaccoꝝ cinis cũ oleo. s. cõyni pũctaꝝ custodit pt⁹ ꝯtra

abõsus. iueniũr ꝛ i gmine ỽmicli:q collo alligati ꝯtinẽt ptũ. Detra
hũt aũt alit̃ eniti nõ patiũr. cauẽdũ ẽ ne pꝰ vsũ i terra deiciãt. ꝑtea la
pis aethites i aqle nido repptꝰ custodit ptꝰ ꝯ abõsus isidias itẽ mu
lieri ꝑgnãti a pectore hye ne caro ꝛ pilli septẽ a ceruice ꝛ genitale si
alligẽt dorcadis pelle collo suspẽsa ꝯtineri ptꝰ ꝑmittũr. credit̃ isup
cigulũ ex pelle ceruia a ꝑgnãte circa se latũ sr̃ q̊ iteriꝰ ea.s. pte q̃ carni
adhebit sequẽtia ỽba sint scripta r̃medio eẽ i aborsũ vꝫ fluxũ sãguis
nõ patiet̃ sꝫ erit tãqꝫ lignũ qd̃ plãtatũ ẽ secꝰ decursus aq̃ꝝ qd̃ fructũ
suũ dabit ꝛ suũ foliũ tp̃e iportuno ñ d̃fluet ꝛ oĩa q̃cũqꝫ fecerit ꝑspa
bũt. Jsidorus iccirco limacã dicit vterẽ lapidẽ i capite minimũ ha
be albi coloris nobilissieqꝫ ỽtutĩ quẽ siqs igrere voluerit obßuet cũ
sol ꝛ lũa fuerit i signo igneo seu tẽreo potissimũ i estate quẽ si ꝑgnãs
mlier sr̃ se tlerit ñ abõtiet. rursꝰ idẽ ait autor ꝙ rane magne cinis latꝰ
ad zonã a ꝑgnãte valď r̃tinet fluxũ mẽstruoꝝ. isr̃ caninꝰ cruor siccꝰ
a ꝑgnãte occlte latꝰ iscia val̃ẽ credit̃ ꝯ abõsũ. ceteꝝ i ptꝰ tp̃e deponat
tẽra itacta qd̃ i oibꝰ qdẽ q̃ lata sit vl̃ ferãt ẽ obßuãdũ. ad idẽ valẽ sũt
q dicãt argẽtũ a puẽpis paribꝰ m̃dicatũ: q̊ fieri possit i lune coitu se
milunula a ꝑgnãte diñ ad collũ lata idẽ vt aiũt fac̃ argẽteꝰ ãnulꝰ fru
stati sil̃r pꝰ qꝫ fieret mẽdicatꝰ i q̊ scripta seu cellata potiꝰ iteriꝰ mago
rũ sit noĩa vꝫ Gaspar Baldasar Melchior qd̃ nisi faciet a mortis
saltẽ discrimie ďo dãte puerpã ꝑßuabit i aborsũ isup plĩa in libro q
paupũ thesaurꝰ appellat̃ r̃media ꝯtinẽt ca. seu ptic̃la qñ mlier neqt
filios tener̃ vsqꝫ ad ptꝰ ꝯplemẽtũ ꝛ qñ neqt r̃tiner̃ spma qd̃ a ỽo ꝑce
dit carta i meo qdẽ. xci. q̃tta ãt ap̃ se sit eũdẽ qlibet vt facil̃r possit r̃p
perire nũerũ notet. qd̃ sic i libris oibꝰ de qbꝰ i huiꝰ mõi nr̃o reppto
rio mẽtio fit veli faciẽdũ Repperi ꝑterea i q̊dã veteri codice scriptũ
ꝙ i q̃cũqꝫ habitatiõe nomẽ vl̃ imago fuerit diue ỽginis dorothee i
fãs ibi nullꝰ aborit̃ ꝛ ab iguis ꝑcipue picul̃ erit ꝛ repẽtina nece secu
rus qcũqꝫ. s. eiꝰ vigiliã legitie ieiunauerit ꝛ ad ipiꝰ honorẽ q̃tidie fi
dẽter dixerit vl̃ ad missã ꝑcipue dicere fecerit orõnẽ ifrascriptã oĩpo
tẽs eterne deꝰ: i cuiꝰ noĩe ỽgo ꝛ martir dorothea multoꝝ tormẽtoꝝ
gnã supauit Te supplices exoramꝰ vt eiꝰ mẽitis ꝛ miscordie ꝑmũ
tuae gr̃a cũcta pericula vincamꝰ ꝛ abortiua ac sbitanea morte liber̃
mur Jpsãqꝫ in necessitatibꝰ nr̃is celestẽ adiutricẽ iugiter sentiamꝰ p
d.n.i.c. quo Aiũt isup nõ nulli vicẽtij numẽ deuote frequẽterqꝫ in
uocatũ ꝑsentaneũ i aborsus esse remediũ. Hic nõ tñ iportune paꝝ

digrediar hos vt modeste dixerim admiratus qui superflua nimiũ superstitione inflantur pro salute scilicet contendentes. nec nõ pro alijs humanis cõmodis nullas ad deuz preces nullaqꝫ verba ꝓrsus esse proferenda preter Simboluz ⁊ orationem dominicaz cuz ipsi illi in delubris maxie pallaz q̃ cupiãt ip̄recent. Da q̄sum⁹ Tribue quesumus concede q̄sum⁹ ⁊ p̄sta q̄sumus. Quae si volueri singula ad vnuz explicare nihil sup̄stitiõe illa diffidenti⁹ indicarez At ijs õmissis q nemini ꝯueniũt Cõueniet nulli q secũ diffidet ip̄e. Inquit autor moralis: ad remediũ qđ omniũ mihi videt̃ p̄stãtissimũ propabo oratiões diffiniẽs supplicatiões atqꝫ ois generis verba vel signa. nẽpe Salomon qui mortalium est sapientissimus iudicatus ad hominis vsum aliquez signuz qđdam figurauit dummodo ad salutez siue humana quomodolibet comoda conferant ⁊ quae precipue ad diuinuz cultum pertineant esse proferẽda: voluit i illis nanqꝫ virtutes constare deus alioq virtutuz essent prorsus expertia Itaqꝫ vt herbis vtimur simplicibus vel compositis. quibus a deo ipso virtutes datas intelligim⁹ ita verbis ꝑ vt rei necessitas exiget vti neqꝫ a sapientiae professoribus neqꝫ a dei voluntate alienũ esse iudicandũ ẽ imo deũ ip̄m g hoĩnũ p̄sti mist⁹ qb⁹ itellectũ ⁊ ad affect⁹ mltiplices suos explicãdos speciale mun⁹ articlatas ẽ voces largit⁹ ⁊ ad op⁹ qđlibet man⁹ aptissimas v̄tutes ip̄as diffudit sic voluisse ꝯseq̄ntiae necessitate diffinio atqꝫ hic vl' maxie: q nullũ gressibile aial ad celũ nãlr errectũ video p̃t hõinẽ qđ ꝓuidẽtissima qdẽ nã q̃ vniuersis aialib⁹ ꝯueiẽtia sibi ⁊ ꝓ futura ꝯcessit soli hõini ꝯdit. s. vt ad stellifeꝝ soliũ habilitaret̃ ꝓidqꝫ v̄tutũ oĩuz flumẽ ãplissimũ. de⁹ ijs maxie ꝯiecturis nobet̃ vnđ plãe religio cũ venratione vtiqꝫ đo grata locũ sortit̃ Eqdẽ đ me iqꝫ. Diue Mariae miraclorũ venetijs Tẽplũ igresso dũ ꝓ salute tũ ꝓp̄a tuz venetae ciuitatis huic đ nã hũana opi lucẽ sumrã iplorarẽ vẽit i mẽtẽ vt Leonardũ bellinũ viꝝ i maiusculaꝝ lraꝝ arte p̄stãtẽ pp ea ꝯueirẽ atqꝫ exeunti mihi quẽ neqꝫ mẽtl neqꝫ corporl oclis ãtehac pacto biẽnio iã viderã. Ille ip̄e mihi fit obuiã ⁊ qđ vehemẽti⁹ sũ admirat⁹ affabili p̄ter ꝯsuetudiem erga me vultus attent õe atqꝫ adeo hillaritate vt quasi ad me nõ nihil ꝑtin⁹ itellecturã ꝓpare videret̃. Ego aũt. lꝫ. pecũia q̄ꝫ sua exigũt opa carerẽ tñ qm̃ si tãtã a đo ip̄o occasiõez oblatã ommitterem ignauie ascribendũ penitus censem pneuma ⁊ mẽtẽ meã

omnē viro explicaui atq3 mox pecunia prius q̄3 eius artificiū pfi
ceretur vnō nn q̄3 existimauerā allata est.pfecto vt Lactanti⁹ inqt
si cōditor est rectorq3 mūdi deus recte igit̄. ac vere religio est ɔstitu
ta. Auctori.n. rerūq3 parēti cōmuni honos veneratioq3 debet̄. hic
cult⁹ diuin⁹ Hinc hūana caritas. Hinc futurae vite spes maxia re
uiuiscit Hinc ad te senat⁹ Illustrissime ɔuersus inq̄3 vtinā: qd̄ i abor
sus ɔ̄stātissimnū remediū scio ⁊ q̄ pterea p Aristocratie tue dignita
te faciēda censeo publica lege sancires queadmodū in p̄mo sigillo
Alterius partis opis nr̄i de legibus ⁊ morū in melius reformatiōe
digessimus. At si in il iusmodi q̄si nr̄a silce negligentes q̄si caudatis
retrorsus distrahcti clarissimā sub primer̄ pgitis lucē: pgite. ⁊ cū of
fendiculis plurimis impediemini tūc liberū rectūq3 callē cognosci
te. Utinam linceis immo diuinis potissimum luminibus prestare
tis vt quosim erga vos animo videretis. Equidem vobis cū vtiles
tum optimas p ingenioli mei virib⁹. De hūana potissimū re quae
me sollicitū tenet bene: vt spero: in altera opis parte merit⁹. leges tu
li qbus errariū vestrū locupleti⁹ impiū firmius ⁊ res vniuersa vr̄a
cū publica tū p̄uata foelicior militabit. Ast ipas edere. Tantae mo
lis est vt nisi de pfundis clamāti mihi dexterā p̄bueritis multorus
annoꝝ p gloria vr̄a vigilias meas vulcano regnante vna hora cō
ficiet, rerūq3 lippus ordo dominabit. Non aliter q̄3 q aduerso vix
flumine lembū Remigijs subigit si brachia forte remisit. Atq3 illū
in preceps pno rapit alueus amne Video deliramentis pno inq̄3
iterra capite humanū cōmuniter inde gen⁹ implicitū hinc sophiae
paucos nō penitus ex ptes: rimula tanq̄3 nō apto celo metaphori
cos inq̄3 microcosmicā eclipsim aspicere. Uerū familiarib⁹ rebus
studentes vnaa omnes in preceps ruūt. Feruet cus p̄sentis mali tū
deinde futuri boni cōscius q̄ sentiat animus aperire. Coeterus vani
loq̄ꝝ phalangib⁹ solus innocētissimusq3 terrii⁹ intra breuissimos
terminos ɔtinet̄. Hinc ad te pariter nō pp terea cōuersus micās vr
sinoꝝ Michael spleudor. Te sapientē. Te rarissimū virū suspicio
qppeq cū ipatauij vrbe tū amplissima tū scientiarū alumna oppulē
tissime honorificentissimeq3 cōtinere te: atq3 cū romā venerandas
sedē illam diademate qd̄ maeritae sunt oīfariae virtutes tue ornatū
caput transferre te potueris: tū ne futuris prime motionib⁹ innocē

tiā implices tuā nihil ex diuino iā statuto ꝓfuturā istriae modicam vrbem quasi heremū incolis pstantissimū. Nulli vt moralis inquit auctor tacuisse nocet sꝫ nocet esse locutū. Stet qcūqꝫ velit. Tirio su pbus ostro Te dulcis saturat qes. Modico posit⁹ loco peni fruc ris otio qđ sūmis eqdeꝫ sic itur ad astra laudibus tollo. Interea de sepiēdo nidulo illo hoc est de solo aeqtis restaurādis p olae moeni bus ob iminēs piculū: nēpe maxima clā tumultuāt rerū momenta Pricipe veli inclytū admonito. Nos ad mellificiū tāqꝫ nostrū re uertemur. Plin⁹. est paru⁹ admodū inqt piscis petris assuet⁹ eche neis appellatus hoc carinis adherēte naues tardius ire credūtur. Inde noīe imposito quā ob causaꝫ amatoriis quoqꝫ veneficiis in famis est iudicioꝝ ac litiū mora: q crimina vna laude pensat flux⁹ grauidarū vtero sistens partusqꝫ ꝯtinēs ad puerpiū. tñ in cibis nō admittit pedes eū habere arbitrat Aristoteles ita posita pennaꝝ si militudine Georgius facūdus vir Alexādrinus in annotationib⁹ columele υεϱα Ait grece latine secūde foliculi sunt cōtinētes foetū in matris vtero cū menstruis. opusculū insup salutiferū iccirco pro derit cōsulere: q pauperū thesaurus nominat in caplo remedioꝝ qñ mulier negt filios vsqꝫ ad ꝯplementū partus rtinere. Secūdinā deniqꝫ interdū sciēdū est ineptari vnde fieri aliqñ accidit nisi reme dietur cū discrimine malus aborsus: cui resistere dr̄ si croci sumant ʒ.x. quē calidū sibi sup apponat pectinē matrona qđ si min⁹ ꝓferat ℞. lanā succidā q in vernice tingat tepidāqꝫ matrona sibi subponat

¶ De embryonis eucaristia ⁊ ei⁹ etate cū dependentib⁹ caput. xij.

e Xterminato aborsu ordo exigit nr̄e militie vt ad embryo nis eucaristiā castrametemur. Ipsi⁹ scilꝫ ꝑmeuitatē cū depē dentib⁹ distinguētes vnde queādmodū ipsi⁹ hoc nomē hō omniū est etatū ꝑsertim extra matricē. Ita embryo ē microcosmu li sinonomū seu etatū itra matricē omniū equocū: quē bona gratia matrix amplectit vt plimū nouē menses ⁊ nō nullos dies quo toto tēpore secundū naturā magis q̄ citra vel vltra. in vtero infans pfi citur qppe q admirabiliter originat ⁊ de altera in alterā q̄litatē q̄si etatē artifice genio dieti diuersimode variatur. Nanqꝫ ꝑmo qđ q̄si inuisibilis fuit ex cibo substātia fit spma cui⁹ etas i matrice admin⁹

est septez horarũ ex quo agente quidẽ saturno spumositas fit cuius
etas est horarũ totidẽ duorꝫqꝫ dierũ vel circa ex ea fit rarificatio cu
ius est etas trimera vnde agente Ioue fit quedã lineitas cui⁹ ẽ etas
ad plus cõmuniter tetramera ex ea fit vessicitas cui⁹ adminus etas
est pentimera interdũqꝫ fit monomera ꝓcessio vl̄ successio ⁊ plus ⁊
minus iuxta vtriusqꝫ genialis hospitis in matrice dispositiõem seu
vigorosam vel hebetem qualitatem ex ea agente marte fit sangui-
neitas ciuus etas communiter est septem horarum ex qua fit mol-
lissima quedã materies a nõnullis spmateca vl̄ corrupto vocabulo
spmaticũ appellata vnde agente sole intestina caroqꝫ fiunt quorũ
etas est nouẽ dierũ vel circa: vnde fit embryo de cui⁹ qdẽ etatis pri
mordio inter ꝑhos varie multifarieqꝫ sententie altercant. Nãqꝫ sũt
qui sentiant die trigesimo a cõceptione aliq trigesimo qnto nõnulli
trigesimo nono aliqui q̄drage simo quidã q̄dragesimo qnto. qua-
dragesimo nono ⁊ quidã qnquagesimo embryonis etatẽ incipere
quippe que omnes sententie in diuersorꝫ embryonũ humanorũ di
spsitione saluant. Nanqꝫ monomestris adminus est incohatio em
bryonis rarissime citra frequẽter vltra iuxta eius masculinitatẽ vel
femineitatẽ ⁊ vtriusqꝫ genialis hospitis prestantem aut hebetẽ qua
litatem ⁊ causas primitiuas ac plurifarias que ex precedentibus
satis constant. Embryonis autem etas agentibus ioue marte ⁊ so
le vt plurimuz est trimestris aliquorꝫqꝫ dierũ cũ in vtero scilicet
mouescit secundum autem ea que superius bene determinata sunt
humani seminis duplex est etas spmatis scilicet ⁊ spmatici que per
apothelesma infantie referri quidez potest ⁊ pueritie. Sperma qd
fit in precedentibus est declaratum. Embryo vero est nature basis
cui cõticinium ⁊ si metaphoricos dixerim⁹ Microcosmi glob⁹ lu
naris. Embryonis pariter etas est bitemporea primum tẽpus seu
prima etas est embryonis. Altera foetus embryo dicitur ex εν q̄d
int⁹ significat ⁊ βρυω germino quasi intus germinans. Hic apud
nos mas apud grecos est neuter ⁊ εμβρυον dicitur cuius duplex
etas ipsius scilicet atqꝫ foetus eo puta quod dictum est pacto ado
lescentiae refferri qdẽ potest ⁊ iuuẽtuti. foetus est nãe opus. Alialis
lucifer cui aurora ⁊ etatũ dux foet⁹ dr̄ q̄si fact⁹ vel foetus a fouendo

Foetus ante partum: in partuq; pro͡p̄o vocabulo potest appellari infans post partũ. Foetus in diebus vel die: quibus vel quo ꝑ partu ꝑrimo Mater torquet eo scil; qd̕ dictũ est pacto figuratiue vz refert senectuti. Foetus etas agentibus venere mercurio ⁊ luna est vsq; ad partus maturationẽ editionẽq;. Partus maturitas ꝑ signa ꝯnoscit q̄ docet cuz Auicẽna tũ Albertus magnus atq; alij idonei naturales. Interea naturae est solertia admiranda qua in vtero materno embryo faciẽ vergit versus matris dorsuz. Dorsuz aũt vergit versus matris vtex: nẽpe vt discriminib⁹ obnoxior pars embryonis tutella fortiori sit ꝑtecta ⁊ minus obnoxia: minus fortr. Infantia etatũ est vexilifera vitae prævia cui oriens dentiũq; plãtariũ. Infantia ab in dr: qd̕ negandi vim obtinet ⁊ faris vl' fare verbũ q̄si nõ fantia: quia infans nõ fatur. i. loquit Infantis etas agente Ioue agentibusq; rursus si partus differt marte soleq; foetus incipit perfecta iam etate desini: q; cum fatur puer. Licet Cresi regis filium ⁊ coeteros illius vel deterioris genij acta etate infãtili q̄q; fari nequeãt in etate nihilomin⁹ eos infãtie pegrinari nõ censeo. Ceterum hic ꝑ libri debito circa huiusmodi supsedens opportunius alibi lucidanda stilli ad p̄sentiora cursum cõuertã. Ex vtroq; itaq; spermate queãdmodũ superius declarauim⁹ pedetẽtim id fit in vtero qd̕ generali q̄si vocabulo microcosmulũ appellauerim cui⁹ qdẽ etas vt microcosmi principaliter bipartit vz in iuuẽtutẽ ⁊ senectutem inter quas etates ante natiuitatẽ embryo locat: cui⁹ etas nãq; binus semp numerus naturalissimus est: quẽ ideo greci nõ pluralẽ verũ dualẽ appellant similiter bipartitur. Prima pars ad foetus etatẽ est iuuenilis infra vero vsq; ad infãtis anime scil; ac secũdine que infante postea vacuata instar cadaueris morit: restat senilia cuius quidẽ embryonis etas per appotbelesma rellatiua est etati spmatis. Foet⁹ spumositatis Infãtis rarificatiõis ⁊ lineitatis Pueri vessicitatis ⁊ sanguineitatis Adolescentis spmatecae vel spmatici ⁊ carnis Iuuenis embryõis. Senis foet⁹ i dieb⁹ vel die part⁹. Decrepiti infantis dũ scil; vsq; adhuc nutrimentũ sibi dat sanguil mẽstruus Cadaueris emerso iã infante. secundine quo tanq̄ corpore vt frequentissime in microcosmo relicto ipse infans venit in megacosmũ. Quib⁹ equidẽ rationib⁹ ducor globos vtiq; anime patriã

megacosmo tam ampliores ⁊ sereniores esse q̄ȝ megacosmus ē mi crocosmo. Megacosmū aūt hic celestis corporis pūctū intelligo: alioq̄ vniuersalē machinā appellaueri q̄ppe quā reuiuibiscilib⁹ i si lice ce.a similis a deo denuo post q̄ȝtalibet secula ꝑcutiendā contra plūimorū opiniōes interiturā aīe totius machine nēpe dei quē reui uiscibilitate atq̄ȝ ellectissima oīum imortalitate eternū iudico ratio existimare me cogit. coeterū hec q̄ȝ historiā forsā nr̄aȝ d̄ceat a argu tiora i apto pellago nauigantibus relinq̄m⁹ nos i portu remigātes

¶ De embryonis zephiratiōe ⁊ exultatiōe cū apta digressiōe tra ctatus primi libri primi sigillum est.

s Sunt etatib⁹ q̄buicūq̄ȝ sue peculiares voluptates: quas in duplex q̄dē genus distinguim⁹ naturale vȝ ⁊ accidē tale seu artificiale. Naturales voluptates ille sunt quas hōi ꝓp̄a sponte ip̄a nā ministrat. Accidētales aūt vl' ar tificiales sūt q̄s arte sibi ipi hō ꝑq̄siuit. Harū aūt vtraq̄ȝ multiplici tas est plurifaria. coeterū i hoc loco de embryōis tm̄ naturali non nihilq̄ȝ de accidentali seu artificiali zephiratione ⁊ voluptate tracta bimus. Voluptatis naturalis embryōis maxima causa mollities est amorq̄ȝ secūdine ⁊ somnus q̄ppe q̄ primus est qui cōseq̄t̄ conce ptū viuū cui⁹ nālitatis ꝓbatio ꝑ silogismū hec est q̄ȝ oīs mutatio q̄ hȝ fieri de c̄rio in c̄riū fit p̄us ꝑ mediū q̄ȝ ꝑueniat ad extremū. Mu tatio aūt in gnāto fit de nō viuo ad viuū opā̄s ſm potētias vite: vt i sciētia de aīa scripsit Albert⁹ magn⁹. Somnus aūt videt̄ eē q̄si me diū quoddā iter tale nō viuē ⁊ tale viuē. Somn⁹ v̄o huiusmodi po tius est aliq̄d somno si'e vegetans embryonē q̄ȝ v̄e somnus. Plu rime p̄terea sūt voluptatis nālis embryōis cause: q̄rū q̄m̄ cōsidera tio dep̄hēdi pōt vel pingui minerua spetiali⁹ nō distinguā. Accidē talis v̄o vl' artificialis voluptatis embryōis cause sūt odores ex cō fectiōibusq̄ȝ bone cibatiōes q̄s tractatu sexto carta tricētesima ca. de regimie p̄gnātiū ⁊ earū appetitu docet Sauonarolla necnō Ra sis in capl'o de regimine infantis ⁊ p̄gnantis. ⁊ Michael sco t⁹ car ta vigesima p̄ma ⁊ sequēti añ scilȝ sequens caplm de cōditiōe lactis ⁊ lactantis nec nō salubris in eoꝝ capl'o liber nr̄: que ꝓhibēt ne in ventre ꝑeat infans carta vndeuigesema Sūt p̄terea zephiratōis em bryonis accidētales cause plurifarie q̄ q̄m̄ a pipathetīcis passiȝ tra

e

ctant ommittã. Coeterũ nemini modesti desiderij siue ꝓpo diminu
tiuo siue microcosmico vocabulo appellaueris hũani generis mẽ
bro rationabiliter maior aut zephiratio aut exultatio aut etatis oĩ
mode voluptas potest accidere: q̃ꝫ nasci viuere mori ⁊ liberos in li
bertate reliquere. Nõ bene ꝓ toto libertas vendit̃ auro. Inquit au
ctor vrbanus. Nullã filijs p̃stantiorẽ hereditatẽ patres reliq̃re pos
sunt libertate. nullaꝫ maiorem paupertatẽ puto q̃ꝫ libertate carere.
Paupertas si leta veint ditissima res est. Idẽ recte inq̃t auctor. Nẽ
pe letã pãuptatẽ nulla efficatiꝰ res facit q̃ꝫ libertas. in libera p̃serti ci
uitate. Nulla aũt in orbe ciuitas gloriari magis potest libertate: q̃ꝫ
veneta. Hec est sapientissime Georgi valla placentine q̃ ꝓ meliori
patriã te tuã relinquere p̃suasit hec est q̃ vrbiũ p̃rimos dños dñium
suũ relinquere ⁊ venetijs more ciuico viuere insinuauit Eadẽ in se
cũda fortuna ciuilẽ venetũ statum. Regio antepono: beatos dicerẽ
venetos ciues modo sua bona cognoscerẽt mõ nõ secũdũ faciẽ nec
per argutiora sed iustiora iudicarent.

f Eruet vehemẽter mihi hic exagitatus animus quippe a ꝓ
positis nõ deuiãti scilicet arietantes ne hominũ dixerim for
tune turbines sceuientesq̃ꝫ ac extremos q̃si casus meos de
ploraturo paululũ digredi. Feruet ab herculea pestifera hydra q̃si
afflato stupore obruto ꝙ in erumnis spiritũ tantis ꝯtinere potueri
Inde sulmonensis frequẽter memini vere sententie esse hominũ du
rũ genus patiẽsq̃ꝫ laborũ. Coeterũ fieri furor solet lesa sepius pa
tientia sibiq̃ꝫ interdũ hominẽ ip̃i adimere. Ast cũ virgiliana senten
tia vincenda sit omnis fortuna ferendo: ferã. Interea si lacrymabi
les de me misero vt cadentiũ imbre lacrymarum . si possibile sit hic
feruor temperet̃ siquideꝫ ait Ouidius. Quoq̃ꝫ magis tegitur tectꝰ
magis extuat ignis venia me puto nõ indignum nempe omne na
turaliter animal mortẽ declinat interdũ q̃bus cõsoler ac in libitinã
arma ellegos edã quippe qui aquariũ sole percurrente. Cũ primu
luꝫ ex aluo matris euasi pater ex Peloponesso venetias nauigaue
rat vbi nature misere ꝯcessit. Itaq̃ꝫ orbato mihi grauissima fati sar
cina caro parente. bonoꝝ q̃ ip̃e mihi testatꝰ fuerat ex tribus vnꝰ tm̃
sup stat cõmissarius imo si rec e dixerim ãmissarius nã sibi cõmissa

mihi ammissa fuerūt ipa bona q̄ propter p mare p terras perq3 va-
ria rerum discrimina ad etatē grādeuam vsq3 acerrimos plurimos
plurifariosq3 sum casus ppessus quoꝝ qs credet. Maximū eqde3
reor q vsus su3 p annū integrū litterario nullo p̄ceptore quo fiebat
vt siquid a p̄cessore didicera3 ante successionē in auras tenues tp̄is
interuallo migraret. Atq3 neq3 mihi libri p̄ter quos ipse exscripsa3
erant nullus vnq3 aderat monitor qui quo ītus quo ferret error in
dicaret ⁊ qđ miserabili9 erat oīo q̄ elligenda instinctu ipe geniali vi
debam ꝓsequi minime valebā. nanq3 ꝓ emēda papyro vel asse vt
plīmū indigeba3 s3 parua queror: inopia frigorib9q3 deperibā me
mini ꝑfecto frequēter algore me gymnasiū vix egressu3: in medijs
niuib9 domū regredi pedū maxime gelu nequisse quo vix tñ vbi re
pseram ac moribund9 fame siti glatieq3 torpens exanimi similis ni
hil nisi iurgia terrores verberaq3 reppibam. Erumne mihi ⁊ mor
tis imagines erant vndiq3 cūcta calamitosu3 minitari interitū mi-
hi videbant. Pater decesserat Mater nupserat Cōmessari9 calci
trabat Hijs in angustijs qd facerē miser q̄ potissimū diuerterer vn̄
opē implorarē ignoraba3 ad tutorē qn imo fraudatorēq3 inuitus
ibam ⁊ si dabat vt virgiliano vtar modulo. copia fandi gemebun
dus nudato repente capite ⁊ genu flexo singultibus certati pectus
erumpe quasi ꝯtendentibus ⁊ lacrymarum imbre vix impetrata3
frequēter inter vallatam frequēti9 frustratam abiectāq3 impensam
quasi ac ratione sequestratus extorqueba3. Atq3 e uestigio litteris
incitantior inde insudaba3. Nempe illos crebro mecum refricans
v̄sus. Quo fortuna magis sceuit magis ipse resistas Atq3 decet nec
te vicerit illa caue Turpe refferre pedē nec passu stare tenaci Tur
pe laborantem deseruisse ratem. At me miserum denuo victus def
iciebat hominum cōdicionem ⁊ fortune iniquitatē accusaba3. Tā
dem a musis inedia pulsus reluctanti similis pedes trahebam pu-
doreq3 ⁊ confusione attonitus suspirioꝝq3 quasi procellis quassa
tus vndiq3 tortorem illum rursus finem nequaq3 ausus at maloꝝ
modificationē implorabam. Sic vitam extrema per omnia ducēs
degeba3 Eqdē euripidae tūc sentētie v̄itatē ꝓbaui. Nulla oīo tam
dira clades est inquit nulla tā acerba calamitas nullū qđ diuinitus

sit inuehctū malū. cui⁹ neq̄at molē humanū ingeniū tollerare. O me frequenter infoelicē exclamabā. O orbatorū omniū calamito- sissimū. possez huiusmodi reffricans nō de cōsolatiōe vt Seuerin⁹ verꝫ de dessolatiōe. nisi luctū q̄si reffugiēs horeret aius opus molli ri coeterū ad id in quo totius cladis mee cardo v̄saī q̄ illis qd̄ ē vi ri fortis quo ad potero qdē suppṗssis ad sūmā p cōpēdia q̄si appli- cabo. Egdē plurimas post morte ipa egritudines ac egrotationes atrociores ꝛ pqcqd horrēdū graue triste ingens mille maloꝝ sum passus amfractus annū demū circa qntū ꝛ vigesimū bonis potituſ sū q̄ tyranus ille nō potuit vsurpasse ꝛ ea. libroꝝ nāqꝫ desiderio ta bescebaz qppe q antiquus nihil semp duxi nihil qd̄ studiosius expe terez. habui oīa p̄us tū exptus ꝯtinuo me spans eadem ipso vt par erat in iure supato exacturū sū pigneratus. Sed illis corā quos pe titionū aiūt iudices piculū huiusmodi frustra feci tanto callet vete- rator ille astu Tanta v̄sutia vt ꝑ albo vl' pullū possit ostētare. Dil lationib⁹ itaqꝫ quos terminos vocāt distrahct⁹ re ad petitionū sub sellia despata. Quid agerē stupidus tanq̄ꝫ ignorabā. fallaces spes hōinū cogitatiōes inanes Secus atqꝫ spauerā res mee sensim labi ac retroferri ceperūt. Angebar sollicitudineqꝫ ꝛ cura perenni vigi litacitus mecū coq̄bar ferrē ne ac tacitus. vt amycle quodā pestē ꝛ interitū opirer. An iuniores cōpellari patres obtestari. curas qbuſ vrerer. Angustias qbus vrgerer. Difficultates qb⁹ affligerer pge- rez explicare opēqꝫ ꝛ auxiliū iplorarē. At frequētissime amēti siſis circūspectans cui sollicitudines meas secure cōmunicādas censerē videbā neminē. ¶ Erat ei amicissimus ꝛ veterib⁹ mutuisqꝫ obsegiſ cōiūctissim⁹ cui policleto nomē erat qdaꝫ sicophāta hūc optare se arbitrū in causa nostra: si vellē significauit mihiqꝫ vt alterū elligerē impauit. ¶ Ego cui q̄ aberāt: uullū adeo mihi amicū opes confir- mauerāt quē mei causa calamitosi vtiqꝫ afflicti cura ꝛ sollicitudine estuantis paucis noti parui vel nullius potius ꝑtij. In illū cūtra ꝑ pingus amicis. clientellis fuis ac diuitijs affluētē onus tale susceptu rū arbitraer licet viderē nō q̊ extricarer ſꝫ q̊ magis irretirer in tam clara pupillari causa ipsum se sibi iudicē ellegisse cui ꝑfecto nō erat opus iudice. si que ꝑ cōscientia facienda callebat ꝑprio sinceroqꝫ iudicio idem ipē fecisset. Tamē vt aditū quēpiaꝫ a tam desperatis

rebus ad minus auia quā mutabilem aiūt viā mihi fortuna vel pe-
de significaret. Respondi me q̄ suus iudex fecerit rata habiturū. cō
ꝑmissoq3 statim rogato Iā incisū tauri caput est inq̄t qđ verbū q̄3
explicari vnq3 possit mentis intimū mihi penetrauit. Spoliatū iā
inde me fortunis meis haud ambigebā. videbam hereditatis cuz
domitū foris mihi relictū nihil. Erat luctus mihi ac pallor in ore
oculi in terrā semp nisi cū celū versus desiderabā defixi surdi ad so-
latia oia sensus. Tediū intuende lucis erat. Madebant nocturnis
lacrymis gene quippe q̄bus interdiu pressis vix ꝓpter pudorem.
noctu frenos laxabā tumebat crebris pectus gemitib⁹ vox debili-
tata vita dubia q̄d inq3 amplius cōcussa mihi oia ad vnū videbaz
Bone de⁹ post quot tēpora q̄t itinera quot suspiria quot exclama
tiones quot querellas quot luctus ꝛ quicquid iniquaz durm acer-
bum graue postq3 omnem vt inquiunt lapidez moui. Postremo
policletus ille. Iudicem se q̄3to potuit amico obsequio q̄3ta rei mo
dificatioe q̄3ta temporis tarditate ꝓnūtiauit. Iudiciūq3 illud post
p̄maz sententiā qua maximo sum cōflictatus detrimento scripture
similit̄ claro viro mandaudū iussit Lodouico de zābertis. At sen-
tentiā ipaz arbitrariā quā ab homine tyranni mei familiarissimo ꝛ
veteri vltro citroq3 necessitudine deuinctissimo rei tū ꝯscientia. Sz
nō penitus excitato sum ipo illo tyranno plurimū tergiuersante ac
relluctāte sortitus hūilimē q̄3tū potui petitionū iudicib⁹. Eqdē eo
rū velim ad meliorē partē noia subticere qui tunc magistratu illo p
fas ꝛ nefas fūgebant obtuli ratificandā. At me miserū. Notabiles
illi iudices dū pus inter ipos. Tabella secreti vltro citroq3 cupidi-
tate vt puta agitata instante exclamāte oiuz iustissimā oiuz pientissi
mam se causam tutari. Coeterum vociferante illustri frustra viro
Andrea pisauro: sententiaz inq3 ipsaz voluerunt nequaq3 q iudex
ob alienam pecuniam immo q aberat pecunia ratificare. Itaq3 ter
mino applicato vrgebant acriter quibus debebaz quā pro litigio
rū edacitate ꝛ ꝓ necessitatib⁹ reliquis mutuat⁹ pecuniā fueraz qua
ꝓpter patrimoniū meū hereditario mihi successiue iure ac testamē
to dellatū tot seclis euigillatū tot curis aq̄situ tot laborib⁹ partū pi-
culisq3 defensum qđ ꝓ ratiōe iam ꝓuehcte etatis mee ex ipsi⁹ ꝯmes

sarij seu cōsumariū mallis appellare manu q̄si extorsi multū diuq3 p̄us vexat⁹ atq3 plurimis ꝛ miserandis ad extremos vsq3 casibus afflictus quo min⁹ subbastarent inhibere nō valui. Sic bōa a creditoribus illa nostra vendita direptaq3 statim fuere. Age nūc quo de vsuris cōquerar ore quo rē ꝓsequar gemitu. ꝑfecto si ab oratore q̄piā exaggerate singula ꝓ ut de tēpore in tēpus gesta sunt explicarētur ꝛ orationi robur pro acerbitatum magnitudine affereret: atq3 singulis in morando cladis atrocitas verbis eq̄ret lacrymas intelligentib⁹ vel a barbaris excutere ꝛ ad ferendā opē eosdē oio posset cōmouere. Sed strictim eqdē ꝛ nudis verbis rei tm̄ sūmā ꝑcurro Testor deū annos triginta ꝑpetuos. Inopē omni prorsus auxilio indigentē omni spe destitutū: orphanū tutorib⁹ nō falsis affinibus q3 orbatū oibus ꝑfide fidei. Infantē me cōmissu3 cōmessarius nobilis ille cu3 maxima scil3 sua vtilitate: si vtilitas iure appellari pōt absq3 honestate sicut patris mei oppulētissimo sibi patet legato qd ante statim oia pro sibi cōmisso factu digna est assecut⁹ solū miseꝝ quid amplius supplicē seminecē me foenorib⁹ deuorandū que mihi sanguinē vsq3 ex hauserūt: sciens videns reliqt semp. Hec venetijs facta sunt quā vrbē libertatis aiūt esse domiciliū. Templū prudentie sedē iustitie: religionis cristiane sacrariū atq3 ipius fidei cor. Coeterarūq3 virtutū robur ꝛ fontē amplissimū. O singulare illoꝝ petionū dn̄orū equitatis exemplū qui sententiā ab ipius merito sic Rursus inq3 cōmessarij sibi ellecto iudice soloq3 admittere. O argutu3 cōsilium noluerunt. O cū intra vos tabella sequestrati colloquebamini disputationē notatu famaq3 dignissimā qppe qua. vtrū quos caratos nominatis pecuniā habituri fueritis nec ne ex ratificatione sententie rogato scribarū vno presbitero tm̄ discussium est o totius italie speculum iustitiam admirandā que vtilitatē propriā respicit nō honestatem. At vtilitas eē nunq3 potest absq3 honestate. Quin o potissimum malorū omniū. Radicē cupiditatem. Hec est que homines vexat que a virtutis arce deturbat heu seuerinus inclamat primus qui fuit ille

Auri qui pondera tecti

Gemas cq3 latere volentes
Praeciosa pericula fodit
Hinc iudiciorũ hinc legnm hinc rerum publicarumcorruptelle ac ruineq3 errumpunt. porro pensiculate dixisse videtur qui romanum populum ex eo tum primũ inquit perijsse qui primus epulus ei largitioneq3 ministrauit. Ea quidẽ pestis haud continue patens Coeerũ clandestina serpens romã paulatim inuasit. Nempe nulla reliqua habita ratione. vt plurimũ quo fortuna eodẽ se hominũ fauor inclinat. Quippe nõ iudicat hominẽ vulgus ex meritis. S3 ex fortuna quo fit vt existimatio bona prima omnium deserat infelices q̄ dũ miseris aliquod crimen affigit que pferunt meruisse creduntur. Quãtã3 reprehensionẽ recte inquit valerius merent qui cũ equessima iura iniquissima habeant ingenia moribusq3 suis q̃3 legibus vti mallint. Leges solonis erat sententia aranearũ in corrupta ciuitate tellis esse simillimas. Illis quippe siquid leue imbecille q3 inciderit iuolui ab eis atq3 cõtegi. Siquid vero maius aut grauius: prumpi ac perire. Deus ac legu3 latores nõ soli iuuare ciuitates possunt. Sed qui ipas regunt. Ij enim si recte rem administrent Deus ac leges vtiles sunt. Sin autem male: nihil psunt. Optima legũ platonica sententia moderatio in tria diuiditur. Primo si sint leges preclare 7 optime. Secundo si ciues eas leges que ita late fuerunt omni studio obseruent. Tertio si iuxta bonas cõsuetudines ac studia quorũlibet positis legibus bene res publica administret Est igit prima pars ei⁹sce moderatiõis vt sint leges optie. Secũda vt intra illas maneatur. Tertia vt preclaris cõsuetudinibus studijs q3 viuatur. Eqtate seruata equitas nihil aliud est q̃3 iustitia. Iustitia fundamentum est perpetue commendationis 7 fame. Sine qua nihil potest esse laudabille. Ad extollenda vtiq3 bonorum preconia 7 repprimendas insolentias transgressorum prouidens e celo iustitia. Ad regnãtũ limina prexit in terris. Justa deus puidẽtia terrarũ rectorib⁹ iustitie moderamina destinauit vt v̄tutes extollentibus 7 ipar rebelles penis debitis afficientibus vnicuiq3 iura reddant ac merita si quidẽ iustitia virtus est cõstans ius suu3 vnicuiq3

tribuēs. Jubent impia suadet ratio vitas instat. Necessitas cogit di
uina hūanaqꝫ iura ꝑdicant vt bonis ꝑmia malis supplicia in erant
Tulius in libris de legib⁹. Nihil est ait ꝑfecto ꝑstabili⁹ q̄ꝫ plane in
telligere nos ad iustitiā eē natos. Prouintie virib⁹ parant iure reti
nent. Oportet oēs q in regno cōstituti sūt primū oīuꝫ regnū ipꝫ ser
uare. Seruat aūt nihilomin⁹. si in eo nihil fiat qđ min⁹ cōueniat q̄ꝫ
si cōuenientia cūcta agant. Ergo primū oīuꝫ est iusticiam cōseruar
Pluris est iustitia q̄ꝫ victoria facienda. Pulchrū sane est iustitia
regnū cōparasse. Pulcrius iustiaꝫ regno pretulisse pulcherimū vi
tae ipi. Caueat ne quis iniuste diuitias cumulet neqꝫ luculētissimā
conet ciuitatē reddere. Sed iustissimaꝫ ꝑdicet vitatē ꝛ apud hoīes
ꝛ apud deū esse maxime omniū venerandam. Itē ī peregrinos ho
spitalitatem in supplices indulgentiā. Moneat vnūquēqꝫ animaꝫ
erga se ipaꝫ amore falli atqꝫ peruerti solere percipiatqꝫ ne quis ha
bundans ipe patiatur proximū exurire. Liquido cognoscit phi-
losophorū preterea inquit Monarcha qui natura non auteꝫ ficte
iustitiam colit oditqꝫ reuera iniquitatem cū caueat ne iis iniuriam
faciat quibus facilis potest. Qui ergo circa mores actionesqꝫ suo
rum nihil vnq̄ꝫ facit impie nihil iniqꝫ atqꝫ ita in iis se seruat imma-
culatum ad producendas virtutis fruges erit aptissimus que oīa
sapientia cōparantur. Principi nō aliter necessariaꝫ esse sapientiā
q̄ꝫ corpori animaꝫ. Idem ipse plato iudicabat beatissimasqꝫ fore
res publicas. Si aut philosophi dominent aut saltem qui guber-
nant diuina quadam sorte philosophentur. Nihil enim pestilenti⁹
esse potestate ꝛ audatia quā ignorantia comitetur tales quoqꝫ sub
ditos esse solere quales principes videantur. Magistratibus non
propriū bonum. sed publicū esse cogitandum atqꝫ nō partē soluꝫ
ciuitatis quandam. verum totam esse curandam. Ornamentuꝫ ꝛ
principis decus eē iustum imperiū. Principem tria hec maxime
decet obseruare prudentiā iustitiam fortitudinē. Procullus vir in
ter romanos patres genere virtute integritate auctoritate primari⁹
regi Romulo fidus imprimis ꝛ ex albanis colonis necessitudine
ꝛ familiaritate cōiūct⁹ ꝑcedēs in romanū forū iurat⁹ maximū ꝛ san
ctissimū iusiurādū ꝑsentib⁹ cūctis inqt. Romulū sibi dū iter faceret

e regione obuiam se obtulisse: spetie ipsa ⁊ forma insigni: ut antea
nunq̃ fulgentibus armis ac se priorem illum ita allocutum. Qua
iniuria o rex ⁊ qua mente impulsus nos falsis ⁊ improbis crimi-
nibus circũuentos vrbem orphanã in luctu ⁊ gemitu in squalore
⁊ sordibus reliquisti. At cõtra regẽ tradunt histo: ie respõdisse. O
procule. ita superis visuz ẽ. Nos e coelo demissos cõdita vrbe im
periũ permaximũ ⁊ gloriam habitura rursus in coelũ reuerti pro
inde bono sis aĩo ac Romanis nũcia vti prudẽtiã iustitiam ⁊ for-
titudinẽ colant. ijs artibus fore vt amplissimã inter homines potẽ
tiam cõsequant̃. Bone Deus q̃ztum alias omnes veneta Diuina
nẽpe inspiratione inter medios pelagi vortices stans excelleres ci-
uitates si recte statutas leges tuas recte seruares Si factorꝝ non fa-
cierum differẽtiam faceres. Si ab iniustitiae iugo de te p̃cipue bñ
moeritos ⁊ amplitudinis tuae libertatisq̃z studiosos liberares: qđ
vnum Dei donũ tanti faciẽdũ philosophus censet: quãti est virtꝰ
vitijs p̃ferẽda. Nam vbi moeritorꝝ cessant obsequia vbi nulluz in-
ter fortes atq̃z ignauos discrimẽ viget vbi nullus virtuti locus nul
la studiorꝝ ratio habet̃ vitia ibi regnẽt torpescãt virtutes p̃ncipatꝰ
⁊ regna decidãt rerũq̃z oĩuz dominet̃ ꝯfusio necesse ẽ. Paruus er-
ror in principio maximus esse solet in fine. Unum quo vestrum
maxime creuit imperium: sane omnino ẽ ꝙ ipsius caput vbi scilicz
ẽ mentis sedes humilitate vnanimitate fide caritate sensibus quasi
cõpactum innocẽtissimũ atq̃z sanctissimũ cum aeq̃tate p̃cipue anti
quis illis aureis seculis ab omni labe procul concordiam coluit.
quippe qua minime res crescunt. Discordia v̉o quaz parit iniusti-
tia maximae dilabuntur. A minimis principijs sensim amplissimi
nunc facti patres cauete. Cauete inquã obsecro ne Antigonij seu
Demetrij casus recentetis. Aliena vita sit vobis magistra p̃terito-
rum ratio p̃sentium eẽ debet ordinatio. Non ad amici Socratis
coeterum ad quae amica magis eẽ debẽt veritatis obsequiũ. Non
ad suffragiorum spem cupiditate ambitioneq̃z ducibus iura dari
debent seu retineri. Heu venalia nostra tẽpestate quasi omnia pau
cis excoeptis. heu rursus inquã expertus nimis dep̄hẽdi. Videor
aetatẽ tenui rimula tanq̃z prospicere quã futuram olim tot monar
cha quidã execrationibus accusauit. Iustitia rarescet: auaritia in-

quit crebrescet siqui forte boni prede erūt sceleratis soli mali opu-
lenti erunt. boni cōtumelijs vndiqꝫ ⁊ egestatibus iactabunt. cōfun
detur omne ius leges interibunt. audacia ⁊ vi omnia possidebun-
tur nō fides in hōibus nō pax nō humanitas nō pudor non veri-
tas erit : atqꝫ ita neque securitas neqꝫ requies a malis vlla: omnis
terra tumultuabit fremēt vndiqꝫ bella. Quae omnia erūt propter
iniustitiā. Deus ergo vult omnes hoies iustos eē. i. Deū ⁊ hoies
caros hīe Deū scilicꝫ honorare tanqꝫ patrem hominē diligere ve
lut fratrē. In iis eni duobus tota iustitia ꝯstat. q ergo aut Deū nō
agnoscit aut hōi nocet iniuste ⁊ ꝯ nām suā viuit ⁊ h mō abrūpit in
stitutū legēqꝫ diuinā. Forsan haec ē aetas q̄ ꝓpinquāte hui⁹ termi
no saeculi humanū gen⁹ i deteri⁹ neqtia inualescēte ꝓlabit. At q̊ me
mei casus indignitas deuehit nō sunt adeo mali exsibillandi ut de
bonoꝝ ꝓrsus nullitate q̄rar: ve orbis ne vrbis tm̄ dixeri rei publi
cae si oēs eēnt mali quoꝝ tm̄ maior numerus q̄ nullo duce regit: a
paucis tādē bonis repmit. Pauci q̊s aequ⁹ amauit. Jupit aut ar
dēs euexit ad ethera virt⁹. Hoꝝ tu spes mea vexillifer es Justinia
ne. Qui sic Achiles pelleū ita tu parētē virtute oimoda supasti nē-
pe mores iprobos auaritiaeqꝫ sꝑ vestigia declinasti. Quid amplī⁹
tuis addēdū laudib⁹ diffiniā. Si q̄ris gēinos supet q laude catōes
In pr̄ia cūctos q pietate numas: Scipiadas fabios ai ꝓbitate me
tellos Elogo: Marcū Justinian⁹ eris. Eqdē excelsi vir ai terēa oia
ludū fortunae: q̊circa satagit auaritia infra te moerito semꝑ putasti
Casus frequēter meos egre tulisti. Ipsiqꝫ iccirco plimū parēti suc-
cēsuisti: atqꝫ qđ Agesila⁹ de se iactare saepe solebat. Tu nō verbis
magis q̄ꝫ opib⁹ ꝑfecisti: vniūsuꝫ terrarū orbē pr̄iae nūq̄ꝫ ꝓ q̄ totiēs
tot sapiētissime fortissimeqꝫ ꝑicula subijsti v̊tutū tū oiuꝫ: tū ꝑcipue
fidei ꝯstātiaeqꝫ erga ipaꝫ: pecunijs tuis neqꝫ vite ipsi pr̄ie mō cōdu
xisset haud pepcisti. neqꝫ nouos ⁊ nuꝑ vēdicatos amicos antiqs ⁊
ꝓbatis neqꝫ turpia absqꝫ ꝑicul' luc̄ honestis ⁊ laboriosis anposui-
sti: Palmā solus int oēs alios gloriosissime retulisti. Dij tibi. vir-
giliano vtar modulo siq̄ pios Respectāt numina: siqd Usqꝫ iusti-
tiae ⁊ mens sibi ꝯscia recti Praemia digna ferant. In freta dū flu-
uij currēt dū mōtib⁹ vmbrae Lustrabūt cōuexa polus dū sydera
pascet. Semꝑ honos nomēqꝫ tuū laudesqꝫ manebūt. Barbonuꝫ

indolis tuũ pign⁹ pſtãtiſſimae:tũ ob tui nois ſpledorẽ: tu propter oĩmodas maxĩe ſuas q̃s i canitie ex phiſiologia cẽſeo illũ ṽtutes: prudẽtiã p̃cipue ⁊ iuſtitiã habiturũ. Magnũ in p̃ria futurũ vix p̄ diuino. Rogo qd aliud afflict⁹ inops bonis oib⁹ ſpoliat⁹ natis tuis ⁊ natis natoꝝ ⁊ q naſcent̃ ab illi: atq3 maxime tibi:patria natalibus fortunis ingenio morib⁹ auctoritate ſapia iuſtitia fortitudĩe tpantia claro viro p̄ter beniuolẽtiã ſtudiũ deuotionẽ atq3 obſeruãtiã vere ſincereq3 afferre poſſim ignoro. Eqdẽ vir magnanime in difficillimis rei publicae ſp tpib⁹ agitate ut tuis interdũ ꝯſilijs ⁊ laborib⁹ intereẽm: Tecũq3 Atheniẽſia Cartaginẽſia atq3 Romana p̃cipue geſta familiarit̃ cõicarẽ. eqdẽ inquã nullibi libẽt⁹ hoſpitalitatis gr̃a: animũ oĩu3 nãq3 p̄ſtantiſſimũ domicilium ẽ ibi ſedẽ hr̃e vbi libera ſit res publica. Reſpõderẽ q3 venetijs coeterũ qm̃ ſum tot idigne ibi mala ppeſſuſ tot fruſtra vexat⁹ litib⁹ tot afflictat⁹ tãq3 naufragijs. altũ fugiẽs i portu denuo q̃ſi naufragiũ feci. Q̃ñqdem ad clima lethifeꝝ q̃ſi p̃cipitaui. Incidit i ſyllã cupiẽſ vitare caribdĩ Ibi nihilomin⁹ bone De⁹ p̄ter ſpẽ ⁊ opinionẽ meã benigne ſuſcept⁹ ad nõnullas ꝓ loci facl̃tate dignitates aſſũpt⁹: Diſcipuloꝝq3 pr̃ appellat⁹ viuo vitãq3 extrema ꝑ oĩa duco. ſ. recte inquit ph̃us.

Quae canit in altis garrula ramis
Illes caueae claudit antro
Huic licet illita pocula melle
Largaſq3 dulci ſtudio dapes
Ludens hominum cura miniſtret.
Si tamen arcto ſalliens tecto
Nemorum gratas viderit vmbras
Sparſas pedibus proterrit eſcas:
Siluas tm̃ moeſta requirit
Siluas dulci voce ſuſurrat.
Uiribus quondam vallidis acta
Pronum flectit virga cacumen:
Hanc ſi curuans dextra remiſit
Recto ſpectat vertice coelum
Cadit experias phaebus in vndas vel veſperas
Sed ſecrcto tramite rurſus
Currum ſolitos vertit ad ortus.

Repetunt proprios quaeq; recursus
Redditu q; suo singula gaudent
Nec manet vlli traditus ordo
Nisi q fini iunxerit ortum
Stabilemq; sui fecerit orbem.
¶ Utinã Venetijs tanto studio publica restaurarent iudicia q̃to ptoriũ: vtinã hũana tẽpla quãto lapidea restaurãt. Nẽpe i patriae sinu. qñ viuẽ nõ licuit τ i cari parẽtis vrna tollerãti⁹ nãe passus cõditionẽ ex hui⁹ mũdi pelago: requiescerẽ. Dixi q̃ multoꝝ forsan aures offẽderẽt. Uos aũt pres p sapia vr̃a ex amoris pcipue vi fluẽtẽ orõnẽ meã aeq̃ aĩo spero laturos. Nõ satis ẽ tutũ mellitis credẽ vbis. Ex h melle solet pestis amara seq. Biãtis salutifera erat snia q̃ vtilia nõ q̃ blanda sint patriae dicẽ aĩ ac prudẽtiae ppriũ eẽ. Sermonẽ ad grãz tm̃ istructũ. Melleũ eẽ Diogenes laqueũ diffiniuit
Quid stolidis igitur mentibus imprecer
Opes honores ambiant
Et cum falsa graui molle parauerint
Tunc vera cognoscant bona.
¶ Primũ Deũ maxie τ supos timeãt q̃ de pupilloꝝ desolatiõe p curãt. Deide etiã mortuoꝝ manes qb⁹ nã inest vt pcipue illoꝝ cura teneant q ab eis geniti sũt adeo ut honorãtib⁹ eos ppitij cõtẽnẽtib⁹ infesi sint. Tantã eẽ naturae Plato vim asseuerabat. Nẽpe orphanoꝝ Plato q̃si cõis pr̃: Cũ pietissimũ ciuĩ officiũ inocẽs pupillare sẽsisset. De pupilloꝝ tutela i legũ libris post plima: atq; illa qdẽ nõ humane min⁹ q̃z sapiẽter aũ dicta. Denuo sic diligẽter edixit videlz. Seqtur post haec q̃si secũda q̃dã orphanoꝝ pcreatio. est aũt post primã educatio. Disciplinaq; de qua dictũ est: post secundã vos opam dare debem⁹ vt puati parentib⁹: q̃z minime miserabili calamitate pmantur. Legũ ergo custodes quasi alteros istorum parentes primis non peiores constituim⁹ τ per singulos annos quasi suis prouidere iubemus. sed in primis: De orphanorũ educatione tam p legum custodibus q̃z pro tutoribus exordiamur. Opportune itaq; inquit: videmur: in superioribus narrasse defunctorũ animas vim quandam habere: qua de rebus humanis curã hñt: Itaq; parẽtũ manes: erga illos q̃s genuerit: τ supsti-

tes sp amauerint amore affici nature nos imo necessitas cogit diffi nire. Praeterea senioꝝ viuetiũ animi q maxie i ciuitate foelici fun gunt: honorib⁹ eos q filios mortuoꝝ nepotesue dũ colũt iocũdis sime viuũt: acute haec audiunt ⁊ acute pspiciũt: eisq3 q iuste orpha nos tractãt beniuoli sunt. Ill' aũt maxie indignant q ꝯtumelijs pa rẽtib⁹ orbos afficiũt. orphanos qppe maximũ sacratissimũq3 de positũ putãt: atq3 ẽ oino. His rõnib⁹ tutor magistratusq3 cõmoni tus mẽtẽ siquã h3 ad hanc rẽ adhibebit ac de disciplina educatio neq3 orphanoꝝ. ita ꝓuidebit pro virib⁹ vt sibi ⁊ suis prouidere vi deat. Quicũq3 h ante legẽ exordio psuasus: ab oi in orphanos cõ tumelia se ꝯtinebit. irã legũ effugiet: at q pfationẽ hanc aspnat⁹ ali quẽ patre aut mře ꝓuatũ iniurijs afficit. Dãnũ duplũ restituat. ac si quẽ parẽtes ambos hñtẽ leserit. Sed leges q sequũtur tutorib⁹, p ut erga orphanos se gerant. Magistratib⁹ prout de cura tutoꝝ in qrant cõscribim⁹. Si ergo educatiõis liberoꝝ: ipsi propria ⁊ disti cta qdã hñt exẽpla: ac ipsos educantes de reb⁹ suis aliter ꝓuide rẽt. legesq3 de istis mediocriter distinctas hñt non absq3 causa tu toris leges: qm̃ multũ ab ill' differrẽt seorsũ ederem⁹, alijs studijs orphanoꝝ vitã: alijs nõ orphanoꝝ muniẽtes. Qui aũt de legũ cu stodib⁹ tutorẽ obseruare cõstitutus ẽ: non min⁹ orphanos q3 si ge nuissent eos. diligant. neq3 res illoꝝ peius q3 suas gubernẽt immo etiã affectu ai meli⁹. Unam vo hanc legẽ sp in aio hñtes tutelam p agant. Si qs huic legi derogauerit tutor quidẽ a magistratu cõdẽ net ⁊c. Postq3 vo ad pubertatẽ orphan⁹ venit si male secũ egis se tutorem duxerit ad qnquẽniũ vsq3 ab exacta tutela in tutorez si bi agere liceat quo ⁊ oi tpe a magistratib⁹ amplissim⁹ orphano fa uor adhibeat. Si ãt magistrat⁹ aliqs p negligẽtiã obfuisse orpha no videat qd ipsi restituẽdũ sit alij supiores iudices statuant. Sin vo etiaz p iniuriaz orphanũ affecerit nõ solũ damnũ restituat veꝝ etiã magistratu iuste ꝓuet ⁊ ali⁹ pro eo ciuitati regioniq3 a pplo cõ festi creet. Haec ⁊ alia plima i suis libris circa orphanoꝝ curã tu telamq3 Plato differebat. Preuidebat eni diuinit⁹ ille vir ut reꝝ oiuz acutissim⁹ erat pspector ⁊ cognitor fore ut q3plurimũ orpha ni ab ill'q eis maxie opitulari deberẽt oppmerẽt. Qd cũ lõge acer bius p vniuersuz aeuũ euenisse q3 alij nemini excellẽtes petitionuz

iudices Andreas fusculo ⁊ Marcꝰ arimōdo Heroes cū pientissi
mi tū iustissimi mihi liq̄do cognouerint tutorē illū meū mirabilē.
fama notatūq; dignissimū nō modo fidei sue cōmissa reddē nolē
tē imo aureos ꝑtinacissime me cētū petētē absoluētes ab eiꝰ quidē
me petitione ipm sentētiarūt. Ast ꝙ orationis nō sbae qdē sed stru-
cturae nōnulla inter meas citationē petitionēq; dissilitudo videat̄
sese ad appellationē seu potissimū carcerationē accingit. Obsecro
q̄ ista tam ꝯ̄ria rōni sit ut ipsi aliq̊ pacto q̄drare neq̄at dissilitudo
attēdite. Citatꝰ tutor ipse ē specialiter. flagitatꝰ ē ꝑsonaliter. Eqdē
eruditū lectorē maxie nisi me putarē offēsurū liq̄do ondere citatio
nē ꝑ quā apte petitioni ꝯgruere ⁊ petitionē quantū necesse fuerit ci
tationi q̄drare. verū qm̄ ⁊ sapiētibꝰ qd acuta clara ⁊ acie recta per-
spiciūt. lippis aūt atq; transuersa tuētibꝰ irqs ut ꝑspicue recteq; vi
deant supuacaneū duxi admonere. Inani garrulitati sobriū silētiū
anteponam. Quis eni ē queso tam mētis inops q realiter ⁊ ꝑsona-
liter nesciat ad spetialitatē referri. Nugat̄ ꝓterea ꝙ in citatione non
in petitione eū cōmissum appellauerim q̄ rōne debueram inqt cō-
putū petiisse. Qd aūt incitatione nō profuerit commissum ipsum
appellasse. In petitione nō obfuerit neq; ꝙ cōputū petiisse necesse
fuerit. Tres extant rōnes. Prima ratio ē quia cōmissio a die obi-
tus paterni citra. Transiit in ꝯmissariam: nanq; inde oīs periit vi-
gor cōmissionis in cuiꝰ locū subiit cōmissaria. Itaq; ut in citatio-
ne nihil profuisset. sic in petitione nō obest cōmissū ipm appellas
se: cū oīs penitꝰ cōmissionis sit vigor extinctus. Itaq; sufficit mihi
eū petere vel petiisse cōmissario seu tutorio noie ⁊ realiter ac ꝑsona
liter tm̄: imo sunt q dicant cōmissariā q̊ a die quo sentētiare feci te
stamētū paternū periisse. Itaq; sicut in citatione petitioneq; nihil
ꝯmissarii nois silētiū nocuisset. sic eiusdē exꝑssio in ꝑnti causa mea
iuuat nihil cū oīs penitus cōmissariae quoq; sit vigor extinctus.
De qua ad abundantē licet cautelam. in citatione petitioneq; sit
facta mentio nocet nihil. Rursus ꝙ commissionis in petitōie facta
mentio noceat nihil. Altera est ratio quoniam eadem inter narra-
toria tantum verba facta est mentio. quippe quae ad ministratio-
nem olim praeteritā suam: non ad petitionem nūc praesentē me-
am referī. Qd de cōmissario nequaq̄ noie dici par est ꝓpter alias

tres rõnes q̃s ne in re pauci q̃si nulli⁹ mométi nimis multa cõge- rã duxi ommittendas. Tertia rõ ꝙ cõputum. s. necesse nõ fuerit de cõmissione petijsse est policleti primae sententiae notabile ꝯstansq3 quoddã caplm loco tépoꝛeq3 declarandu3. Audio aduersarium pterea: ꝙ sententia tumultuose nimium ꝛ nulla habita auctoꝛitatis suae atq3 allegationũ ꝛ pꝛobationũ suarũ rõne. In eũ lata sit pluri mũ cõqueri. Querim oniae aũt suae merito ne an imerito iactent̃. In libꝛo apud notariũ citationũ est videre. Quarũ pꝛima decem bꝛis ante dimidiũ anni pteriti incoepta. In octauũ Junij die3 a di lationib⁹ in dilationes terminauit: in quib⁹ multa sp aduesarius di xit: nihil ꝓbauit cuiusmodi aduersarij ipsi⁹ vaniloquia versutiasq3 oĩno vidétes atq3 nimiũ iudices intelligétes. Rei iam moti cõscié- tia vltimũ ei ꝛ peremptoꝛiũ terminũ ad pꝛoducédũ ꝛ ꝓbãdũ qq3 vellet cũ admotione se ad sententiam nisi dicta ꝓbaret pꝛocessuros quo itidé vt supioꝛib⁹ sp tépoꝛib⁹: multa rursus dixit ꝛ nihil ꝓ- bauit. Volétes aũt aliũ ei iudices terminũ statuere ne de se conq̃re- ret̃ noluit termino se cuipiã implicare. caeterũ ad foꝝ dñoꝝ iudicũ ꝓcuratoꝝ sat agẽs pꝛexit. Ibiq3 inhibitione3 ipetrau t. q̃ dñi peti tionũ nr̃i iudices nõ ꝓcederẽt: qpꝛopt̃ opoꝛtuit meipm ciere ad diẽ sequẽtẽ q̊ ut pñtib⁹ q̃3 fidedignis pollicit⁹ ẽ coꝛã dñis ꝓcuratoꝝ iu- dicib⁹ cõparẽ nõ ꝯparuit. sequẽti aũt eodẽ ipo citato die aures ter- ra iã caudaq3 minime valẽs occludẽ coꝛã ꝓcuratoꝝ ipis iudicib⁹ adũsari⁹ cũ Daniele 3ono suo ꝛ pꝛocuratoꝝ aduocato cõparuit cui reddito moerito rñso dñi ipi ꝓcuratoꝝ iudices exq̃sito sanoq3 ꝓhabito secũ ꝯsilio: miserũt ad petitionũ dños nũciũ suũ q ibibitio nẽ ammouẽt dicẽtẽ ut offitio suo fũgerẽt. Videtes itaq3 dñi iã pe- titionũ ipi iudices q̃uit̃ se iustitie nisi ius darẽt ꝓiudicaturos. Me ab ei⁹ iniq̃ ṽe inquã indebitaq3 petitiõe absoluerũt ꝛ eũ iure meri- toq3 ut i sñia ipsa ꝯtinet̃ sñiarũt ꝓ pte. Puto q talẽ sñia3 tulerit iu- dices pꝛobãte actoꝛe. Reo ãt nõ se defẽdẽte aliq̃ rõnabili nisi nuga li tm̃ defẽsiõe iustos oĩo eẽ ꝛ cõmẽdabiles. qui siqd peccauerit nul- la in re alia nisi in dilationibus nimijs peccauerũt quod eqdẽ ad maioꝛem. non ignoꝛo. fecerunt honestatem ne vnq̃3 conq̃ri de se iure possit aduersarius. Qui cum nullo Deum ipsum testoꝛ iure sententiam possit ipsam in meritis accusare in oꝛdine accusat. at

tamen neq3 in ordine neq3 in meritis est accusanda: immo cum in meritis sit maximopere probāda. si quid forsan in ordine, qđ nequaq3 tamē pceditur peccauerit est aequo aīo ferendū. nēpe nō q̄ritur quō fiat ius dūmodo fiat atq3 aquila naturaliter muscas nō capit quas naturā cōtra: si tñ capere post habitis aucupijs dignis se gesserit: abuolabūt. Vos haec fabula respicit qui frenis q̄s vobis in manib⁹ dedit fortuna post habitis a caudis villos euellitis qui ambitiōi nō aeqtati iura datis quoꝝ quid velit intimū anima ceu nequaq3. Ast extrinsecū passionib⁹ ut corpus victū cogitatis sic falso iudicio iura sese cōsciētiā intus accusante quo vos voluntas nō pura fert ratio retorquetis: nullā ꝑfecto tam validā verāq3 rationē reperias quae garrulis captionib⁹ cōtaminari non possit. Sic quoq3 cū desint sibi iura recurrit ad ipam. Quā bene iā nouit garrulitatis opē: hō dolosus. At sapiēs rectusq3 iudex animi aciem ad illa q̄ in causa robusta nō quae inania sunt inuisis athomis applicabit. Siqdē ut nullus vnq3 tam liber ē aer q in sectis athomis aut volatili q̄si leui quopiā vacet oīo ita nulla fere reperiri poterit ratio quae nequiret prorsus quapiā cauillatione causari: qđ acute nō min⁹ q̄3 sapiēter ad me meus ita scripsit Jmpator Epla3 ad Thomā nostrū tuā legēdam flagitaui: Lecta gauisus me Hercule sum primū. ꝙ scribendi quodam genere polles quod Zenonis ita exprimit illud antiquū vt cū ipso nomine ipsi⁹ Zenonis animā sortit⁹ opinione stoica videare. Gauisus deinde plurimū sum ꝙ aduersariū antiquū illū tuū: Quapropter memini me te pcepta petijsse ut sub ducatoꝝ qnquaginta pmo postea cētū pena a compromissarijs vr̄is iudicibus expediremini rōni calcitrantē: subiectus tu rationi subieceris. Qđ aūt cauillationib⁹ nōnullis: capitibus tanq3 hydra reluctet. Tales quales diuinit⁹ nūc ꝑsunt quos aptissima metaphora tres fratres nominas sortitus auditores nihil. ut spero. ē quo a triūpho tuo deturbere. Hoc tm̄ p̄stantissimos illos peculiariter aliū philosophū. aliū oratorē. aliū legū peritum oēs naturalis merae sinceraeq3 nugis posthabitis aeqtatis amatores p̄diuino cōmissariae quantū vēdicauerit sibi commissarius quantū cui d3 reddiderit cauillationib⁹ ommissis oibus inqsituros. Hinc inquā pēdent leges ⁊ ꝓphetae. Nulla siqde3 tā stabilis

tanq̃ certa ratio est quae subornationis garrulitatisq̃ lenociniis
ex parte q̃piã ꝯtaminari nõ posset. Aduersario tuo ꝯcinne apteq̃
dici debet. Sic q̃ cũ desint tibi iura recurris ad ipam. Quam bñ
nouisti garrulitatis opem. ¶ De iis hacten⁹ operi tuo si extremã
manũ imposuisti: velim atq̃ id vehemẽter obsecro obtestorq̃ ad
me des pñti tabellario: qd̓ si feceris affini tuo Baptistae zeno car-
dinali atq̃ p̃stantissimis nõnullis viris ⁊ gratissimũ eẽ: ubiq̃ atq̃
honori tuo p̃ q̃ optime cõsulere te velim intelligas vale ⁊ me ama
ut facis. Diascoridẽ pfeci qd̓ opus latinis medicis puto nõ inutile
nũc rebus publicis incũbo. Reliquũ tẽporis qd̓ perpaucũ admo
dũ supest. nam reb⁹ nostris difficilẽ se magn⁹ facit sacerdos graecis
lr̃is impartior. Equidẽ legationẽ hanc renuerẽ quã grauissimã ex
perior nisi rei publicae nostrae ꝯducẽ nõ id existimarẽ. Itaq̃ mal
lo maximũ mihi onus atq̃ si eẽt opus cñ vitae discrimine q̃ detri
mentũ sibi vel minimũ accessurũ: velim: ut cũ a cõmissario vel vt
q̃ ꝓprie dicis cõmessario illo tuo ⁊ rerũ tuaꝝ expediere. Ad me te
transferas quippe qd̓ solatiũ ineffabile mihi tibi erit honorificum.
Iterũ vale. ¶ Haec ita posui ut sñiaꝝ pĩter ⁊ rarissimi viri fidẽ ape
rirẽ. Profecto si cẽtũ talibus viris res publica veneta vna ĩ aetate
fũgeret Romanae illi antiquae cederet nulla in re imo ob vrbis ĩ-
sup situ Venetorũ q̃ Romanoꝝ nisi morib⁹ degenerauerint foret
imperiũ diuturnius. Nullã eni ausus fuerim dicere pace vr̃a dixeri
Italiae ciuitates rerũ omniũ in orbe vrbẽ oppulẽtiorẽ nullam cõ
modiorẽ nullã tutiorẽ q̃ Veneta. Mirabile ꝓfecto dictu est. Pa
tentẽ vndiq̃ ⁊ aptam vrbẽ aliaꝝ omniũ muris. Turrib⁹ ⁊ oĩ mu-
nimine clausaꝝ eẽ tutissimaꝫ Marit mũ ac terrestre iter ad quem-
libet vrbis locũ ⁊ inter medios pelagi vortices aquã dulcẽ ⁊ salu-
tiferã repperiri oĩa quae p̃ totũ terrarũ orbẽ oriant̃ maiore hic q̃
vbi nascant̃ oppulẽtia inueniri. Quid de innumerabilibus regiis
dicam ornatissimis tẽplis omnisq̃ generis p̃stantissimis archite-
cturis. nẽpe si vrb venetae magnificẽtias pg̃rẽ explicare. Rem ag-
grederer ꝓrsus impossibilẽ. Equidẽ huiusmodi nõ ꝯiecturas ve-
rũ indicia oĩno dixerim patẽtissima Diuina venetiaꝝ vrbẽ funda
tã fabricatã gubnataꝫ defensaꝫ ꝓuidẽtia. Magna vindicta vos di
gnos iudico q diuinã volũtatẽ retorq̃re. i. q talẽ pr̃iaꝫ prodẽ cogi-

f

tatis vtinā Dei: tāqꝫ istr̄m q̄spiā q rei pub. vr̄ae salutifera sētit pala facē. Egdē p̄res ꝓ laude vr̄e ꝓ īperij sempiternitate vnū moneo ne ex rectoꝝ vr̄arū ciuitatū optione scribae ꝛ collegae reliq eligāt ceteꝝ eo si libet ordie: quē ī sigillo nr̄o de legib⁹ ꝛ moꝝ ī meli⁹ refor matione digessim⁹. Quo null⁹ meo qdē iudicio: neqꝫ dignitati ve strae ꝯcinnior neqꝫ rei publicae firmior vnq̄ꝫ ordo pōt excogitari In eo p̄terea sigillo plīma mea erga diuinā hanc aristocratiā deuo tione vr̄a sp̄ illibata nobilitate ꝯposui q̄ si seruabitis seruabimini. Interea venia p̄us qdē vr̄a exorata veli ad p̄laturā aliquā neqꝫ spi ritualē neqꝫ tp̄alē in vr̄o dn̄io neminē nisi sit venetus ciuis assumi. Venet⁹ aūt ciuis vn̄libet licet oriūdus esto vir bon⁹ ꝛ prudēs ꝛ q nō minorē de re publica veneta q̄ꝫ de se ipso sollicitudinē hēat. Di ligētiaꝫ in creandis magistratib⁹ tanti eē Plato faciebat ut vel bo naꝝ ꝯstitutio legū absqꝫ magistratib⁹ bonis nō mō minime ꝓfutu ra sit ciuitati. verū etiaꝫ plīmū nocitura. ¶ Oportē v̄o ait tā eos q magistrat⁹ electuri sūt q̄ꝫ q eligēdi eē ab adolescentia ꝓbatissimos maioribusqꝫ ꝓbatissimis gēitos ꝛ q cōciuiū mores ꝑfectissime cal leāt hmōi viros virago Diuinū q̄ gubnaris exēplū imitata: siqdē ciuitatē ad imaginē regni celestis eē regēdā: Diuin⁹ ille Plato cō tendebat opib⁹ tuis fouē: aeqtate p̄mū seruata te decet Virtutis nē pe offm̄ ē bn̄ficia poti⁹ ꝯferre q̄ꝫ suscipe. Sane nihil tā est angusti ai tāqꝫ parui q̄ꝫ amare diuitias: nihil honesti⁹ q̄ꝫ pecuniā ꝯtēnē si nō hēs. Si v̄o hēs ad bn̄ficētiā libalitatēqꝫ ꝯferre. Vos āt: v eli q̄scūqꝫ tā florēs aristrocratia amplectet̄ ne ingr̄titudinis. Quippe qd̄ maxi mū est. vitio subeatis. caeterū optioni tātae fidē mutuāqꝫ ꝓ virib⁹ caritatē seruate. In cui⁹ qdē q̄so rei signū si nō maiorē patit̄ vr̄a fa cultas gr̄titudinē. At saltē in. xxiiij. vel. v. vel vj. April' die cereū vnū cū aureo: qlibet vr̄m ī tēplo vel scola sancti Marci ꝓ suoꝝ aliq̄ er ga vos recognitiōe bn̄ficioꝝ offeratis. Quantis aūt bonis gaude bitis: si vos q̄ꝫ boni ꝛ recti eritis ex meo de legib⁹: morūqꝫ refor matiōe sigillo intelligetis.

De embryonis formatiōe ꝛ animae infusione libri primi Alter tractatus.

Vpioꝛib⁹ admirabilior vis distictiua succedit: q̄ venati viuido iā seie s̄btili sp̄ū ccūq̄qꝫ sedulo discurrēte ꝛ icre mēti vi haurīete corde p̄serti cerebro epate vmbilico te stib⁹qꝫ fōrt' queādmodū ī aphorismis exq̄sitissiē scribit Hyp. nec

nõ Alb. mag. i li. xvj. volumis de aialib⁹ tc̄tatu. j. de ortu ⁊ iductõe ca. xj. Qualr aīa ē i ſeie ⁊ ſm quē ordinē poritat̄ ē i eo vegetabil' et ſēſibil' ⁊ q̄lit ſola rōnal' ē ab extriſeco carta. ccvj. ⁊ ſequētib⁹ vbi du os ḡd⁹ p ſecretoꝝ nāe ſolertiſſimā idagationē i plātis ſuccedē. i reliqs aialib⁹ tres. i hoie q̄tuor. In aliis āt ḡdus mixtio nū q ſūt an vitā ⁊ vite p̄ncipia admirabil'r eē diſtiguit vbi Anaxa. Ariſt. Auic. Auerro. Teophraſti alioꝝq̄z i mediū pipathericoꝝ affert opiniones. Jccirco pforatiões brachia dact ilatas man⁹ ⁊ ſingl'a ɔgrue mēbra diſpōit qb⁹ nōdū tñ ɔſumate fōrtiſ. Aia ſēſitia reuiuiſcit. aie diuiſa qm̄ ē opatio: diuiſa pit ſortita ē noia. Dū vegetat ē aial'. Jn h̄ a ſpūali d fferēs: ꝙ h̄ rōnē miſtret: illa vitā q̄ mea qdē ſnia i h̄ ſeclo ſine hōie eē nō pōt: illa eē pōt tñ vna eſt aia. lʒ ſenſual' vna. rōnal' al tera videat. Sēſual ſiqdē ē q̄ ſentit vult recordat in corpe cois. Rōnal' v̄o q̄ ɔtēplat itelligit ſapit. Spūal' qdē viuēs i ſeipa: qd̄ innuere q̄z videt Lactāti⁹ dicēs. Hō nō ſtati qñ nat⁹ ē rect⁹ ingredit. Sʒ q̄drupes p̄mo q: rō corpis ⁊ huius pñt' vitae cōis ē nob cū mutis aialib⁹. Poſt deide virib⁹ ɔfirmatis erigit eiuſq̄z lingua in eloquium ſoluit ⁊ mutum aial eē deſinit: q̄ rō docet mortalē naſci, hoiem. Poſtea v̄o imortalē fieri cū coepit ex deo viuē. i. iuſticiā ſeq q̄ ptinet in dei cultu. quā q̄ſi ſniam ſecut⁹ Pindar⁹ inqt. Ut corp⁹ oiuʒ ibecillē ɔſeqtur mortē viuūq̄z ēt aeternitat̄ ſimulachrū deſerit. Hoc n. ē ſolū a Deo ɔfectū atq̄z illuc tēdit nō cū corpe. Sʒ lōge a corpe ſeiūctū ac ſepatū puꝝ oio carnis exps atq̄z expiatū. Jpe. n. aim⁹ ſincer⁹ ⁊ ut Heraclit⁹ q̄ʒ a it optim⁹. Cū velut e nube fulgur ita e corpore volat. Qd āt p mixtū ē corpi eoq̄z oppletū quēadmodū euaporatio q̄dā onuſta atq̄z caliginoſa egre emittit egreq̄z reuocatur. Haud igit ɔſentaneū bonoꝝ ac fortiū viroꝝ corpora vna cū aīs p̄ter nām in caelū trāſmitti. Sed aīos v̄tute exculteos exiſtimādū ē oino. Soici ɔtrario Epicureoꝝ errore. Sic aiarū imortalitatē fūt opinati ut eas in varia tranſire corpora crediderint. Hinc ē ꝙ propria ɔfoſſi ſponte. i. ſpantes ex adūſa ſe i vitā ɔſperā migturos cōplures viri pire: q̄ cū Hegeſias cyrenaic⁹ eſficaciſſime diſputaret a deo freq̄ētes ad ſibimet mortē ɔſciſſēdū hoies iduxit ut illa doct na i rḡno ſuo ɔhibēt ab egipti rege Ptholomeo q̄ tpe mag̃ phoꝝ ɔtatē e hmōi res ē agitata q̄circa ut friuolas ōmittā: tres p̄cipuas phoꝝ opiniōeſ repio. Coꝝ carneadeo q̄ſi more p̄mā ponā q puta

bāt aīas infūre dicētes: Sic corp⁹a corpe sic ab aīa aīaȝ gnāri ꝛ sine corpe eē ñ posse. Legē cœlestē eē ꝙ vnūquodqȝ varietatē recipiēs ñ eēt aeternū. Aīaȝ varietatē recipe ꝙ ī infāte sit nescia. In puero min⁹. In adolescēte cōiter sapit. In iuuene plus: iō eē aeternitatis expteȝ atqȝ vbrimos iccirco phiae fōtes h pacto exhauriētes ꝙ bifariaȝ s. phiaȝ distiguant. ſm opinionē vnā in q̄ sic aīaȝ relinquāt ut nihil aliud nisi reꝝ oīuȝ illā similitudinē opinent. ſm aūt vitatē alteram. vñ ꝓsus aīaȝ tollāt. Oib⁹ a supma die eadē q̄ añ pmū: nec magis a morte sensus vll⁹ aut corpi aut aīae q̄ȝ añ natalē. Immortalitatis vanitas in futurū etiā se ꝓpagat ꝛ ī mortis q̄ȝ tpa ipsa sibi vita mē- tit. Si passibil anima ē. sēsibilis sit proculdubio necesse ē. At vbi cogitatio illi quomodo visus ꝛ audit⁹ quo pacto tactus. Deniqȝ q sensuū vsus aut qd sine ijs bonū q̄ deide sedes: quātaue multitu do tot saecul aīaꝝ velut vmbraꝝ qb⁹ imortalitatē ꝛ trāsfiguratōeȝ dare. Manes colē atqȝ hoīeȝ deū facē q iā etiaȝ hō desierit ceu vl- lo mō spirādi rō a caeteris aīalib⁹ distet aut nō diuturniora in vita multa repiant qb⁹ nemo sileȝ sibi diuinat ī mortalitatē. Puerilius ista delirāmētoꝝ auidaeqȝ nūq̄ȝ desinere mortalitatis cōmēta sūt: ingūt. Silis ꝛ de asseruādis corpib⁹ hōiuȝ ac reuiuiscēdis ꝓmis- sa a Democrito vanitas q nō reuixit ipse. Maliqȝ ipsa demētia ē iterari mortē vitāqȝ. Fuerūt alij q aīaȝ spm̄ eē igneū aereū spūaleȝ q̄ a sole sortita sit igneitatē a spheris coelestib⁹ aeritatē. Spiritum aūt tanq̄ȝ artificē eē dū ē cū igneitate ꝛ aeritate agentē in mā qd est spma voluē. Et qm̄ ꝯstat spheras nil nisi corruptibile posse ꝓducē iō mortua igneitate mori māȝ ꝛ remanē aeritatē vñ exalat spūs q ꝓcedēte tpe rarescit ꝛ disgregat sic fieri ꝙ recēter mortuis corpib⁹ spūs q̄nq̄ȝ sentit inueteratis nunq̄ȝ cui opinioni videt Ouidiū be sisse cum dixerit. Spūs hinc vacuas prius extenuandus in auras Ibit ꝛ in tepido deseret ossa rogo. Q subeant aīo moeritorū ob- liuia nr̄o. Et lōga pietas excidat ista die. ¶ Chrisipp⁹ solas sapiē- tū aīas ꝑpetuauit ob mentis. s. agitationeȝ atqȝ solertiam vñ scatu rigines oriri animi caelestis ut Epicarnus p̄ coeteris q̄ȝ ꝑtinacissi me ꝯtēdebat. Hmōi sentētiae fuisse videt institutionū rethoricaꝝ p̄nceps: hōi sinderesim illaȝ: nāle quoddam esse diffiniens ac sicut aues ad volatum equi ad cursum ad sceuitiam ferae gignuntur ita

nob ꝓpa ē mētis agitatio atq₃ ſolertia: vn̄ origo aī caeleſtis credit
dicēs Quītilian⁹. Nos aūt qm̄ aīa rōnal' cū corpe nihil cōicat qd
ſequeſtrata rōne videm⁹ cōe cū beluis, alterā ſup nālē. alterū eē nā
le ↄcludim⁹. Nāle gnāri ſup nālē infundi. Gnātionē aūt qm̄ mā ē
oio eē ↄſtat corruptibilē. Infuſionē vo qm̄ ſpūal' eſt. Incorruptibi
lē ⁊ intractabilē diffinim⁹. Hoīez quoddā mediū eē int deū ⁊ aīa-
lia: eius opa ꝑſitent: q̊rā qm̄ aliq̄ īmortalia vident. plīma mortalia
ſunt: par ē ab īmortali. Immortalia illa. a mortali: mortalia ꝑueni
re. Siqdē corruptibile illud a ſecūdis cauſis. A p̄ma incorrupti-
bile trahit originē. Unica gēs hōinū celſū leuat. inqt Boeti⁹. alti⁹
cacumē: atq₃ leuis recto ſtat corpe. deſpicitq₃ t'ras. Haec niſi terre
nus male deſcipis admonet figura. Qui recto caelū vultu petis ex
eriſq₃ frōtē. In ſublime feras animū q₃. Ne grauata peſſū inferior
ſidat mens corpe celſi⁹ leuato. Auguſtin⁹ in. xxij. de ciuitate dei ſic
ait videl₃. Ia₃ vo in ipſo corpe q̄uis nob ſit cū beluis mortalitate
cōe multiſq₃ earū reperiat' infirmi⁹ quāta bonitas ⁊ ꝓuidētia crea
toris appet: nōne ita ſunt i eo loca ſenſuū ⁊ coetera mēbra diſpoſi-
ta: ſpēſq₃ ipſa ⁊ figura ⁊ ſtatura totius corpis ita modiſicata ut ad
miſteriū aīe rōnal' ſe iudicet factū: q̊circa ita q₃ inqt Lactāti⁹. Nec
putādū ē fieri poſſe ut nō ob aliquā maximā rōnē fuerit ↄſtitutum
qd videm⁹ maxīa rōne ↄſtare: q pōt eē rō in iis errorib⁹ p̄uaꝝ reli-
gionū ⁊ in hac ꝑſuaſiōe phoꝝ q̄ putāt aīas interire ꝑfecto nulla.
Cū igit' ſtatuiſſet de⁹ ex oib⁹ aīalib⁹ ſolū hoiem coeleſtē facē ⁊ cae
tera vniuerſa terrena. hunc ad coeli cōtēplationē rectū erexit bipe-
dēq₃ ↄſtituit. ſ. ut eadē ſpectaret vn̄ illi eſt origo. Illa vo depſſit ad
terrā ut q₂ nulla iis īmortalitatis expectatio ē toto corpe in humū
ꝓiecta ventri pabuloq₃ ſeruirēt. Hois itaq₃ ſoli⁹ recta rō ⁊ ſubli-
mis ſtatus ⁊ vult⁹: Deo pr̄i cōis ac ꝓxim⁹ originē ſuā factorēq₃ te
ſtatur. Rurſus in caplo de corpu₃ reſurrectione Lactanti⁹. Quid
opera inqt corpis atq₃ aī nōne indicāt animā eē mortis experte₃.
Nam corp⁹ q₂ ipm fragile ē atq₃ mortale quaecūq₃ opera molli-
tur ea q₃ caduca ſunt. Nihil eni Tuli⁹ ait eſt qd ſit manibus hoīs
laboratū qd non aliqn̄ ad interitū redigat' vel hominū iniuria vel
ipſa cōfectrice omnium vetuſtate. At vo aī opera videm⁹ aeterna.
Nā quicūq₃ cōtemptui pr̄iū ſtudētes. In memoria monumenta

ingenioꝝ factorūqȝ magnoꝝ reliqrūt hij plane mentis suae ac vir tutis nomē indelebile q̄siuerunt: ergo si opa corporis iō mortalia sunt qꝛ ipm mortale ē. Seqtur ex eo ut aīa imortal' appareat: qꝛ vi dem⁹ opa ei⁹ nō esse mortalia eodē mō desideria corpis aiqȝ decla rāt. alterū eē mortale. alterū sempiternuȝ. Corp⁹ enī nihil nisi tpale desiderat. i. cibū potū indumētū qetē volūtatē ꝛ tū haec oīa sine nu tu ꝛ adminiculo aī nec cupe nec asseq pōt. Anim⁹ aūt p se multa de siderat q̄ nō ad officiū fructūue corpis redūdēt ꝛ ea q̄ nō fragilia sȝ aeterna sunt ut fama v̄tutis ꝛ memoria nois coeteraqȝ ut in eodeȝ recte caplo ꝯtinētur: qd̄ caplm seqtur de imortalitate aīe ꝯ Lucre tiū carta. cxlvij. Itē carta. clxxxvij. ꝛ sequētib⁹ ca. cudit nōbilia vbi videlicȝ sit mētis sedes ꝛ q̄ rōne corpori ꝯiūgat. ꝙ aīa sit aeterna ꝛ qd ſm phoꝝ varias opiniōes vtrū anim⁹ ꝛ aīa sint idē. ¶ De ori gine aīae ꝛ an sit aīa: q̄circa ne nr̄oꝝ tm̄ nixus sentētijs aīae videar imortalitatē ꝓbabilē reddē Plato fieri nō posse disputauit q non sit imortal' anim⁹ human⁹ cui⁹ miranda solertia ꝛ celeritas cogitā di ꝛ facilitas ꝑcipiēdi atqȝ discernēdi ꝛ memoria p̄teritoꝝ ꝛ ꝓuidē tia futuroꝝ ꝛ artiū innumerabiliū sciētia q̄ coeteri carēt animātes Diuina ꝛ coelestis apparet qꝛ ꝛ origo aī q tāta cupiat tāta ꝯtineat nulla reperiat̄ in terra. Siqdē ex ꝯcretiōe terrena nihil hȝ admixtū sed necesse ē in terrā resolui qd̄ est in hoīe pōderosum ꝛ dissolubile Qd̄ aūt tenue ac subtile id v̄o esse indiuiduuȝ ac domicilio corpis velut carcere liberatū ad coelū ꝛ nām suā ꝑuolare. Rursus diuin⁹ ille Plato. Tria ꝑfecto in nob eē inqt videtur aīa spūs atqȝ corp⁹ Aīa ꝛ corp⁹ nā lōge int̄ se diuisa: spiritu medio copulant̄ q vapor qdā est tenuissim⁹ ꝛ plucid⁹ p cordis calorē ex subtilissima pte san guinis genit⁹. Inde p oīa mēbra diffusus aīae vires accipit ꝛ trās fundit i corp⁹. Anim⁹ imortal' nō dȝ ꝓ breui hoc sed ꝓ vniūso tpe eē solicit⁹. Aīa ab hoc corpe seiūcta si ꝑperā fuit sub diuini iudicis snīa scelerū luit penas ideo ḡuissimas p̄stat iniurias pati q̄ȝ inferre Auari atqȝ intēperati ad res diuinas surdi ceciqȝ sunt. Impietas omnib⁹ peccatis mixta ē. Impietas ipsa stimulus est quo p̄cipue peccatores tū in hac vita sollicitant̄: tum i altera crucian̄t. Seneca in exhortationib⁹. Nos aliūde inquit pendem⁹ itaqȝ ad aliquem peruenim⁹ cui quid ē optimū in nobis debeamus. Alius nos edi-

dit alius instruxit deus ipse se fecit. Maximarum praeterea vene randarumqꝫ. vt vanissimas ommittamus sectaruꝫ principes Pithagoras Pherecides Socrates .compluresqꝫ alij viri amplissimi presertimqꝫ magicae sectae philosophi qui pertinacissimis rationibus reuicturos homines: immortalesqꝫ futuros sunt opinati. Quam Apollinis videtur oraculum sententiam comprobasse. Namqꝫ Trophonius ⁊ Agamedes cum ad Apollinis honoreꝫ Templum aedificassent pro remuneratione ab Apolline eaꝫ rem implorauerunt quam ipse sciret inter omnes homini esse meliorem. Inde post tridunm inuenti sunt mortui. Extat iccirco aliud memoria dignum exemplum Cleobis ⁊ Bithon fratres filij sacerdotis Argiae iugum loco boum tarde venientium subeuntes matrem decrepitam ad Junonis templum tulerunt: quapropter Deam mater obsecrauit ut quod optimum sciret filijs traderet. Cum autem post coenam cubatum iuerint: mane ambo inuenti sunt mortui quippe quae. ut puto. considerās Marcus Tullius. Certe si ante. Inquit. obijssemus mors nos a malis non a bonis abstraxisset. Fertur etiam de Sileno ut ipse quoqꝫ Cicero tradit: Qui cum a Mida captus esset hoc ei muneris pro sua missione dedisse scribitur docuisse regem non nasci hominem longe optimum esse. Proximum autem quamprimum mori vnde nequaqꝫ dissentire Euripides videtur. Docēs in hominis natiuitate homines esse plorādos in morte ridibundos quod Crathes quoqꝫ confirmat ut Heliseum consolaretur filij mortem complorantem scribens hos versus.

Ignaris homines in vita mentibus errant
Euchinous patitur fatorum munere leto
Sic fuit vtillus finiri ipsiqꝫ tibiqꝫ.

¶ Quo autem pacto anima sit immortalis Socrates per ideas conatus est reddere rationes certam rerum causam In ideis esse sitam asseuerans. Immortalitatem quoqꝫ animae ab Ideis potissimum demōstrari ꝓcessum inī ideas a minus cōi ꝑ medias ad cōmunissimā fieri atqꝫ descēsū ab ideis fieri ad eaꝝ effect⁹. Demū rōnē dispōit imortalitatꝭ ex eo ꝙ rōnal'aīa corpi pſtet vitam nō ut accidētalis forma inherens corpori. Sed ut substātialis inseipsa

ꝑmanēs: ex se formalit̃ viuēs: q̄si q̄dā vitae corꝑal' idea atqꝫ ꝑ se suf
ficiēter corp⁹ viuificās: īōqꝫ ↄcludit aīaꝫ nō posse mortē suscipe cū
mors vitae opposita sit. Aia v̈o ⁊ vitā ꝓpriā habeat ⁊ maneat ī se
ipsa adeo ut neqꝫ ꝑ se ꝓp̄e neqꝫ ꝑ subiectū aliud mortē suscipe va-
leat q̄ cū difficultate persuaderi nob̄ p̄nt vello corꝑeo īpeditis. At
liberis oīno: caeterū ad rerū nāliū nr̄i. s. fruct⁹ enucleationē reūta-
mur. ¶ De embryonis ⁊ foetus natura ⁊ fato secundi tractatus
caput incipit primum.

Mbryonis in m̄ris vtero excellētes philosophi q naturā
humanā ḡdati acrimonia q̄dā ingenij anathomiaqꝫ peni
tus ꝑspexere. Motū vitalē passiōisqꝫ sensū formato iā ho
mine septuagesimū diē a gn̄atiōe incipe cū iā fum⁹ humid⁹ ꝑ arte-
rias ⁊ venas discurrit cōꝑuere. qb⁹ cū Marc⁹ varro nālis discipli
nae acutissim⁹ indagator: septenariū numerū ꝑfectissimū solertissi
me ↄq̄situ quē grae. αι βδομαδαιχ apellāt i hoīs ↄceptōe distin-
guēs. Cū in vtero inq̄t: Mulieris genitale semē datuꝫ est: ꝑmis se-
ptē dieb⁹ ↄglobat̃ coagulat̃qꝫ fitqꝫ ad capiēdā figurā idoneū. post
deinde q̄rta ebdomada caput futurū ⁊ spina q̄ ē in dorso format̃.
Septima aūt fere ebdomoda. i. nono ⁊ q̄dragesimo die tot' hō ab
soluit̃: Illā q̄z vim numeri obseruatā refert: ꝙ añ mensem septimū
neqꝫ masculus salubrit̃ ac fēm nām nasci pōt. H ei⁹ v̈boꝝ īplicita
cogitatione discussa eū a ph̄is iccirco bñ sentiētib⁹ discrepare non
cēsui: ⁊ si dixerit nono ⁊ q̄dragesimo die hoīeꝫ totū absolui: q2 ꝑus
dixit vñ noni ⁊ q̄dragesimi diei numer⁹ pendet: septima fere ebdo
mada qd̄ ꝓpterea aduerbium interposuit: qm̄ hoīs formae perfe-
ctae tum deesse etiaꝫ quidpiam sentiebat quae tamen scilicꝫ maris
vt plurimū. in quadragesimo die figuratur. Sed nō ad formā exa
ctam. Foeminae v̈o in trigesimo quia semen cōcoeptionis ei⁹ mol
lius est ⁊ citius separat̃ ab ipso impurū. tardius tñ format̃ sperma
de quo fit foemina q̄z de quo fit mas eo ꝙ tenue ⁊ molle difficili⁹
retinet figuras q̄z spissum. Ideo dicit Albertus: In quadragesi-
mo masculum. In nonagesimo autem die foeminam figuratam
inueniri. Sed postq̄z natae sunt foeminae citius crescunt ⁊ matu-
rantur q̄z masculi eo ꝙ calori maturanti ⁊ facienti incrementum:
minus resistit caro laxa ⁊ mollis q̄z dura ⁊ sicca sicut est caro ma-

ris ⁊ hec etiam est causa ꝙ citius senescunt foeminae ⁊ aniles acci piunt rugas: quia humidum cito frigescit in eis ⁊ efficitur flegmati cū tūqꝫ canescūt atqꝫ crispant̄. Precoeteris aūt veterescūt q̄ multū coitu vtunt̄ ⁊ freq̄ter pariūt. nā embryo venati ꝑ v̄tutē pascitiuā vmbilico mediāte sanguinē a matris epate descēdētē vigorē vꝫ iu uenilē lactēs ac suggit. vn̄ suscipiēs icremētū: q̄qꝫ sit mēstruat⁹ ege stiōe nō idiget. Nā m̄ris epate mediāte optime purissimeqꝫ digerit̄ qd̄ nisi fieret foet⁹ ꝑiret. Hinc ē p̄cipue ꝙ in m̄ris vtero ēbryōes cū p̄stim icipit vis cibatiua necant̄ qd̄ huiusmōi q̄dē indigestio nō tm̄ fac̄ q̄tū alie plīme cause q̄ in sequētib⁹ ondent̄ vn̄ nō mō foet⁹ abo rit̄ imo freq̄ter absūmit̄ ēt ipa ꝯceptio. Idē iterdū epar cāt corru ptū q̄ alūmn⁹ q̄ꝫ trāsiēs sanguis corrūpit̄ quē ꝯ corticis istar fructū suū defendēs ꝓtegit secūdina quā si suꝑhabūdans nimiū penetrat sanguis ille foetuꝫ interimit qd̄ nisi facit saltē maculat faciē p̄sertim q̄ expositioꝛ q̄dē ē cutē ifantis ⁊ lētiginosus efficit̄ cui⁹ rei remedia i libro n̄ro de adolescētia tractabunt̄. Nunc p̄sentioꝛa ꝑcurram⁹.

De reb⁹ q̄ obsunt q̄qꝫ ꝓsunt embryoni ⁊ foetui caput secūdum.

Nocumentoꝝ embryonis p̄ncipal̄r duplex gen⁹ putam⁹ ab
n exterioꝛib⁹ vꝫ ⁊ iterioꝛib⁹ reb⁹ causatuꝫ q̄ꝝ qd̄libet diuidit̄
plurifariā q̄s q̄dē diuisiōes ꝙ a phisicis late mōstrent̄ ōmit tā indicās res tm̄ q̄ obsūt q̄qꝫ ꝓsūt ēbryōi vt illis abiectis ijs mini stratis allacer ad lucē veniat. Res p̄mitie q̄ nocēt ēbryōi sūt excessi ue aeris. Alteratiōes i algoꝛē p̄serti seu caloꝛē vel q̄uis mō. Nocet p̄terea a m̄re visio tēribiliū. vn̄ seq̄t̄ pauoꝛ tristitia seu reliq̄ passiōes acute audit⁹ tonitruū ac toꝛmētoꝝ ⁊ similiū hoꝛribiliū odoꝛat⁹ reꝝ foetidarū atqꝫ mercurij vipe siue amphisibene aut coꝛuini oui trās gressio. Nimie p̄terea repplet. ōes p̄sertiꝫ nauseatiue moꝛdicatiue ⁊ acutiue cātes sternutationē ac tussiꝫ saligioꝝqꝫ maxie suilliū q̄ cū scrophul̄ vel vnguicul̄ edūt ptū carētē vel eniti faciūt. papaueris a m̄re cōestio siue seminis ei⁹ atqꝫ alia plīma q̄ siq̄s necessitate vrgen te p̄scire voluerit scoti legat caplm̄. xij. de reb⁹ q̄ nocēt mlieri guide vigesima p̄ma carta ⁊ seq̄nti. Cauēduꝫ isuꝑ a nimijs ē inanitiōib⁹ ⁊ violētijs p̄serti mot⁹ foꝛtis ⁊ conat⁹ ad pondera saltuum collisio nū ⁊ silium. Que v̄o ꝓsunt ifrascripta ꝓhibēt vꝫ oēs gn̄aliter facil̄ cibi digestiōis boꝛ[illegible]qꝫ nutrimēti vt sunt ꝑdices fasiani meruli turdi capi galine ⁊ earū oua soꝛbilia recētia dūmō parietes locustis seu

rebus putridis nõ pascãt vñ oua nauseatiua causant edi lepores z
filia iuuenia pinguiaqz nisi deficêt pgnãtib⁹ appetit⁹ q̃ casu pinguia
nõ debêt mistrari. vinũ hippocratica sẽtẽtia beluolũ sit mollissimũ
vet⁹ clarũ subtile z odoriferũ. In secũda autẽ mẽsa si pgnãtes appe
tũt. Mala pira citonia mõ sint medij saporis.s. iter dulcẽ z acetosũ
secure cocta possũt minĩstrari. Preterea poma punica passulle ami
gdale penit⁹ excõiate z silia in pauca tñ q̃ntitate nã sũt vẽtosa. De q
bus oĩb⁹ exactissime in ca. de regimine pgnãtiũ tractat⁹ sexti carta
tricẽtesima scribit sauonarolla. Inter coetera pcipiens ne repleant
marie faseolis ciceribus apio feniculo z silibus mẽstrua puocãtib⁹
ventrẽ teneãt lenẽ cũ eis q̃ leniũt ad rẽpantiã z cã est ne retente feces
ledãt matrices vñ dolor q obsset possset: qd absit iualescẽ. Talia ãt
nõ sũt necessaria nisi cũ stringit nã valde. insup in eodẽ ca. Sauona
rolla pfectiões docet z coeta embryõi vtilia q̃ ad idẽ qdẽ docta se-
quũt a salubri nr̃o in eorũ caplo q̃ phibẽt ne in vẽtre peat ifans car
ta. xxix. z q̃ posuit alter Michael carta. xxi. z in pncipio secũde añ
caplin de pditiõe lactis z lactãtis nec nõ q̃ rasis posuit in ca. de regi
mine infãtis z pgnãtis Atonius quoqz guayneri⁹ z bonus mesue.

¶ De cõiecturis salutis z egrotatiõis ẽbryõis z foet⁹ tertiũ caput

C Onsequẽs est vt salutis piecturas vel egrotatiõis embryo
nis z foet⁹ oñdam⁹. Nãqz pinde dietã qd agẽdũ sit inotescit
q̃circa sciendũ est embryõis z foet⁹ debilitatẽ ifrascripta si-
gnificare vz dolor vẽtris pgnãtis anxietas nausea abominatio ap
petit⁹ cõruptio dolor stõaci sternutatio vomit⁹ dolor capitis vtigo
Tenebrositas oculorũ pulsus siue cordis tremor vẽtris flux⁹ pedũ
inflatio z mollificatio mẽstruorũ aptio qb⁹ causat a matre ẽbryoni
debilitas z rursus mr̃i ab embryõe embryõis pterea foet⁹ q̃zdebili
tatẽ signt q̃ i ca. de signis debilitatis ẽbryõis posuit Auicẽna carta
cclxxxiij. z q̃ in ca. sexto pmi libri posuit Michael scot⁹ carta. xiij.
quocirca pariter ponit remedia. nec nõ in ca. xix. signorũ in femina
guida qb⁹ habet notitia si embryo est san⁹ vel infirm⁹ victurus satis
vel moritur⁹ cito tã in vẽtre mr̃is q̃z extra carta. xxxij. z sequẽti. Si
cruoris fluxus ex naso vel ore vel matrõe nã defluxerit z nõduz sit
hora pariẽdi. signũ est embryonẽ debilitari cui qdẽ pderit. Si cali
dis cibis mater vescat ouis vz sorbilib⁹ recentib⁹ galinaceis z gali-

nis ipis iuuenib⁹. Jure bono ⁊ nisi nauseā pgnans habeat pingui calido amigdalaꝝ lacte gingibē cinamomo atqꝫ silib⁹ musci odoribus thuris ⁊ huiusmōi. Preterea si pillus sup aliq̄ māmaꝝ oriat signū ē egrotatiōis embryōis ⁊ fortasse matris future. Item cū mēstruū grauidis influxit inualidi aut non vitales partus edūtur. Cōtraria fere omnia sunt salutis coniecture.

¶ De embryonis ⁊ foetus peculiarib⁹ egrotationib⁹ caput q̄rtū.

c Oniecturas egrotationū embryonis ⁊ foet⁹ medicine par ē sequant opportuue q̄circa añ alias memorabo q̄ Sauonarolla me nr̄ docet i tractatu sexto carta tricētesima ⁊ vna caplo de cura accidtēiū pgnātib⁹ quo p huiusmodi sudoris nr̄i officio qd̄ medicine reppertoriū malli q̄ꝫ pfessionē appellādū reffugiendū hortor. s. ad embryonis ⁊ foet⁹ egrotatiōes explodēdas q̄rū duplex gen⁹ est nāle vꝫ ⁊ accn̄tale quoꝝ qd̄libet diuidit plurifariaꝫ nāle illud vocam⁹ qd̄ a nā deuenit parētū vl' pauoꝝ ⁊ hoc difficult raroqꝫ curat. Nā vitiū intimū penit⁹ hꝫ ⁊ vt plm in curabile. Accidētale v̄o illud est qd̄ post gnātionē cōceptionēqꝫ plurifariā potest accidere. Utrūqꝫ aūt a matricis egrotationib⁹ est cābile q̄re potissimū danda est opa vt matrix curet queādmodū docet Auicenna in caplo de egritudinib⁹ matricis carta ducētesima octuagesima pma ⁊ secunda. Nec nō sauonarolla in tractatu sexto carta ducentesima octuagesima septiā ⁊ sequētib⁹ nec nō in ca. de apostemate matricis ac sequētib⁹ deqꝫ coeteris ei⁹ egrotationib⁹ ⁊ salubris liber noster carta vigesimanona atqꝫ michael scotus in caplo de rebus q̄ nocēt embryoni ⁊ mulieri grauide dica docēt vigesima. Nos ad foet⁹ viuacitatem hac titillationem accedamus.

¶ De fetus viuacitate ac titillatione caput quintum.

s Incerato optieqꝫ alimētato embryōe fetui pide viuacitas ac titillatio leta succedūt. Malicoriȷ̄ boni ⁊ maturi gustatione foet⁹ gaudet ⁊ mouet i vtero titillāt p̄terea foet⁹ i vro qn̄ matces cū voluptate exaltant odoratu reꝝ odoriferaꝝ qb⁹ gaudꝫ matrix ⁊ foet⁹ q̄circa pōib⁹ phisicae aliis auctorib⁹ Auicēnā sauonarollā ⁊ guaynerīū Autoniū p̄stat ɔsulere qppe q tā ample regulas docēt pgnātiū vn̄ viuacitas titillatioqꝫ causant embryonib⁹ vt mihi posterisqꝫ icicirco docendū oio supsit nihil. Igitur ne res pciosissima tempus frustretur ad sequentia properabo.

De numero fratrū et sororum prenosticando caput sextum.

r Em fratrū claudio ptholomeo teste q eiusdē mr̄is sūt astrologus depḣēdere poterit ex signo medij celi aut ex loco matris. Locū aūt dicim⁹ inq̄ ven⁹ i die et luna fuerit i nocte. At qm̄ signū hoc et signū qd ad ipz ascēdit loc⁹ mr̄is sūt q̊ res filiorum ei⁹ depḣēdunt eū fratrū eē locū oz. huic ergo loco si planete fortune i figura assimilant fratrū mltitudinē inde iudicabim⁹. Hui⁹ aūt existimationē rei ex illorū planetarū nūero assumem⁹. Cōsiderabim⁹ etiā si fuerit in signis vni⁹ imaginis vl duorum corporum. Sz si planete infortunij sup hūc locū elleuati fuerit seu eū ex oppositiōe aspexerit fratrū paucitatē sigbunt. Maxie aūt si sol cū eis extiterit. Si vo fuerint in angulis, ppe in ascēdēte fueritqz in aliq̊ istorum locorum saturn⁹ in vginib⁹ et maiorib⁹ hoc eē fratrib⁹ sigbit. Si aūt mars fuerit aliorū fratrū numerū iteruenièe morte breuiabit: q̄litas qdē planetarum q sunt datores fratrū si fuerit in positiōe cōueniēs fratres potētes et exaltatos oz iudicem⁹. Si aūt ōrio fuerit ibecilles erūt et ipotētes: Si planete infortunij sup datores elleuēt vel si eos sequēt. Rursus erūt breuis vitae. Masculorum datores sūt planete masclini i suis q̄litatib⁹ mūdi. Largitores aūt feminarū sūt feminini silr in suis q̄litatib⁹ mūdi. Orietales itē pmos largiūt fratres occidētales postremos. Rursus cū i figura largitores associent signo rē fratrū sigāti societate oueniēti fratrum ocordiā sigbūt si vo in signis nullā ad iuice societatē hn̄tib⁹ vel si q̄litatē pdicte q̄litati ōriā habuerit voluntatē fratrū ad inuidiā et discordiā sigbūt atqz inuicē et oio fore deceptores Si qs aūt vnāqqz rē fratrū plusqz supdictū sit iuestigādo pscrutari voluerit satis hoc agere poterit si loco ascēdētis largitores planetas cōstituerit ac tū oēs eorum res queādmodū in natiuitatib⁹ facimus obseruauerit. Deniqz iis ommissis ad sequentia succedamus.

De masculinitate et femineitate ante partum illesa matre precognoscendis sep imum caput.

q Uāqz absqz huiusmodi pcedētiqz cognitiōe tctatū d foetu ppea poteram⁹ haud mutillatū absolnē tn̄ ne de ēbryōe qd piā videamur ōmisisse. de re fratrum et fetu pcognoscendo masculino seu feminio decreuimus disputare. Memorātes q̄ iccirco clari primū senserint auctores. Deinde q̄ latent in obscuro. Quo circa an̄ omnes Plinius audiat. Sepius moueri mares i vtero et in dextra

rere parte in leua feminas cõstat quã nihilominus nãlitatem effemi natí fallere ꝛ viragines nitunt̃ vt est ĩmꝓbabitis declaratũ. Rursus Plinius melioꝛ inqt coloꝛ ẽ marẽ ferenti ꝛ faciliorꝛ part⁹. Motus inutero q̃dragesimo die ꝯtraria oĩa in altero sexu. Ingestabile on⁹ crnrũ ꝛ inguinũ leuis tumoꝛ. Hippocrates mulier siqdem inqt q̃ masculũ cõcepit bene coloꝛata est. si ṽo feminã : discoloꝛata Auicẽ na in capl'o de signis masculinitatis ꝛ femineitatis carta ducẽtesima octuagesimatertia nr̃qꝫ Michael dica ducentesima nonagesima nona. nec nõ in ope de aĩalibus Albert⁹ magn⁹ carta cẽtesima vige sima nona atqꝫ in eiusdeꝫ opis libꝛo decimo tractatu altero capl'o tertio carta cẽtesima trigesima secũda. Preterea in diuisionũ libꝛo Rasis vbi signa ponit masculi foet⁹ ꝛ feminae. atqꝫ scotus nr̃ in ca pl'is sextodecio ꝛ seq̃nti vbi signa põit masculi ꝯcept⁹ ꝛ femine in muliere g̃uida carta. xxvj. ꝛ seq̃nti atqꝫ ĩ libꝛo qui dr̃ ꝓtiosus carta xxvij. ca. si vis scire. vtrũ mulier grauida pariat filiũ an filiã q̃ oĩa vi det egidi⁹ collegisse ꝛ hijs ṽsib⁹ bꝛeuiter. nẽpe efficatioꝛa exp̃sisse. Cõceptũ maris ĩ'inuat splẽdoꝛ faciei. Mẽbꝛoꝝ leuitas spissiꝯcre tio lactis. Atqꝫ tumoꝛ ventris in dexrra pte rotũd⁹. Femineũ sexũ ꝯria signa figurãt. Ampli⁹ masculi foet⁹ signa sũt bonitas coloꝛis ꝛ pani paucitas coitus puitas ex desiderio nãli: q̃ꝛuis desideriũ frica tiõis loci sit magnũ ex multiplicatõe caloꝛis ꝛ supfluitatũ in loco q̃ pꝛuritũ causant ꝛ inflatio pupille mãme dextre pupille nigredo ten dẽs ad rubedinẽ ꝛ sanguis aduẽt⁹ ad spiraculũ naris dextre ꝛ mo tus leuitas ꝛ coꝛpis toti⁹ ꝛ vene iflatio magis circa latus dextrũ ꝛ spetialr̃ cũ g̃uedine ꝛ vene elleuatio sup os stõaci ꝛ sup vmbilicuꝫ. Feminini ṽo foet⁹ sig̃ sũt iflatio pupille mãme sinistre ꝛ g̃uitas mo tuũ ꝛ vene iflatio circa partẽ sinistrã cũ g̃uedine illi⁹ loci ꝛ nigredo puppille mãme sinistre ventrisqꝫ depssio circa coxas ꝛ foemur cũ inflatiõe ꝛ g̃uitas toti⁹ coꝛpis ꝛ pigritia ꝛ multitudo pãni ĩ facie ꝛ malitia coloꝛis ꝛ ml'titudo desiderioꝝ maloꝝ cũ supfluitate. Ferũt q̃dã g̃uidaꝫ de masculo pisces appetẽ de femia: carnes. Sũt p̃terea q dicãt gutã lactis ꝓgnãtis ĩ aq̃ fõtis ciato clarissimi exp̃ssaꝫ si mas erit supnatare si femina basiꝫ petere. Astrologi mai tẽ dicũt ꝛ vene rẽ oꝛiẽtales auxiliari sup masculinitatẽ. sꝫ cũ fuerit occidentales sup femineitatẽ. Matutinalesqꝫ hoꝛa. s. casus spmatis masc'linizãt vesp

p Artū ꝑximū significant māme turgescētes qppe q̄ succis
dulcib⁹ distendunt̄ ⁊ ad nutrimēta nascētis lactifluis fonti
bus secundū pect⁹ exuberat. Nec.n.vt ellgantissime scribit
varro decebat alit̄ q̄ʒ vt sapiēs aial a corde alimoniā duceret idq̄ʒ
ipm solertissime cōparatū est vt candens ac pinguis hūor teneritu-
dinē noui corporis irrigaret donec ad capiendos fortiores cibos
⁊ dentib⁹ instruat̄ ⁊ virib⁹ roboret̄. ꝑximū ꝑterea partū indicāt ma
trone lassitudo tergi grauedo vteri demissio ⁊c̄. Que auicēna atq̄ʒ
sauonarolla in caplis de signis appropinq̄tiōis partus carta ducē
tesima octuagesimatertia ⁊ i paracthica noua carta tricētesima ⁊ se
cunda posuerunt. Atq̄ʒ Albertus nr̄ in ope de aialibus libro deci-
mo tractatu secundo caplo q̄rto de hora partus ⁊ q̄litate natoꝝ in
horis illis ⁊ causa difficultatis in partu carta tcētesima q̄dragesima
tertia. Interea vero nensiū decus Plinius audiat̄. Oscitatio in eni
xu lethalis est:sicut sternuisse a coitu facit abortiuū Laboriosū aūt
futurū partū causant in primis si cōpressa fuerit mulier q̄ʒ part⁹ pa
tiat̄ adolescentior parui ꝑsertim ⁊ pinguis corporis ⁊ si cū magno
fuerit viro copulata. Preterea si inleua vteri parte frequētius foet⁹
grauescat ⁊ si cū mouet̄ d̄biliter pigreq̄ʒ vterū q̄tit. Cōtraria omnia
faciunt leuē partū maxime si puerpa sit idonea iuuenis sana ⁊ pare
re bñ assueta. In q̄rta ꝑterea specli nālis parte infrascripta capla ic
circo cōtinent̄. De termino vʒ partus ⁊ eiusdē effusione. De multi-
plici causa difficultatis pariendi q̄ vʒ fit aut cā ꝑgnantis aut causa fe
tus aut matricis aut secūdine aut causa vicinantiū ⁊ cōmunicantiū
aut hore partus aut obstetricis causa vel ꝑpter alias causas ꝑmiti
uas q̄ in sequētib⁹ deo dante singula declarabim⁹. Interea harū re
rū studiosos ad ꝑscripta capla q̄ sunt absolutissima remittamus.

¶ De partu ⁊ obstetricatione caput. xi.

i Nter phūosophoꝝ de humano partu sentētias plurifariāt
hec maxime inualescit. Foetū vʒ an̄ mēsē septimū nasci pos
se sʒ viuere negre nā nōdū in eo est v̄tus vitae sufficiēs quo
circa Plinius an̄ mēsem septimū haud quaq̄ʒ vitalis est septimo
nō nisi p̄die postero ue plenilunij die aut interlunio cōcepti nascunt̄
Rursus Plini⁹ septimo ingt genitis sepe nūero foramina auriū vl̄
nariū deffuere. Octimēses aūt rarissimi viuūt. Nā p̄mis motib⁹ nā

libus tū etiā sūt imbecilles. Tamē in egypto septimo ꝛ octauo mē
sibus natos diu vixisse posuit Albertus. verū maioꝛ vbiqꝫ est spes
habēda in septimensib⁹ qꝫ in octimensib⁹. Nāqꝫ si natiuitas differt
ad octo mēses ꝛ nō vltra signū est foetū septio mēse nō fuisse pfectū
octauo aūt qetioꝛ vnicūqꝫ reficit ꝛ a mot⁹ laboꝛe quo lassus erat
restaurat. Postea nono mēse viuacissim⁹ fact⁹ nā duce se voluens
pariterqꝫ nex⁹ resoluēs claustra recludit ꝛ nascit q qm̄ calide ꝛ hūi
de in mr̄is vtero mollit fot⁹ est: nascens ꝯrietatē sentiēs vagit nihil tn̄
vociferās nisi ꝑus totus emergat. Sic est ꝑma vox hoīs vox dolo
ris q si agēti nō de est a foꝛtioꝛi multo magis sit oꝫ patiēti quā ne tā
tope vexet. obseruādū est ne sit pariēs pudibūda. Trepidulla vel
iracūda aut vteri nimis gcilis piguis ue aut ibecillis mr̄icis q ptū i
pediūt ꝑtea vl̄ue os nimis angustū vel iteri⁹ clausū ꝛ hemoꝛꝛoides
nimieqꝫ ꝛ supflue hūitates: infātis magnū caput nālitatē ue excedēs
i coꝛpis q̄ntitate seu qd̄ absit moꝛtu⁹ aut globosus aut ꝯ nāꝫ posit⁹ q̄
maxie ptū ipediūt q̄circa pitā obstetricē volueri queadmodū. Ra-
sis docet i sui volūinis q̄rto tr̄atu ca. de alleuiatiōe part⁹ ꝛ regimie
pturiētis ꝛ salubꝛis liber nr̄ caplo d̄ partu mlīeris dica q̄rta. pterea
añ oēs Auicēna carta ducētesima octuagesia ꝛ sequētib⁹ atqꝫ vsqꝫ
Michael locis plib⁹ vbi ad facilē iuentionē signū qd̄ cuiqꝫ magis
libet fiat in margie qd̄ in isto q̄ꝫ capite vbi ꝓ loci oppoꝛtunitate po
tissimū ꝯgrueti margie vꝫ figuret. Jttidē ꝓ q̄ꝛūcūqꝫ q̄litate textuū
allegatoꝝ in nūeratiōe cartaꝝ obseruet qd̄ eqdē i pcedētib⁹ sequēti
busqꝫ feci faciāqꝫ dño ꝓmeoꝝ q̄litate cōcedēte q impssi sūt. Sꝫ de
hoc satis. Mulier adueniente partu mō deambulet mō sedeat sup
scamnū vel cathedrā ad hoc aptā. Interea si sit v̄ecūda ne pudeat
si timida vl̄ irata vt sit bōi ai sibi sedula suggerat diligēter obstetrix
pedes si iflati fuerit olo rosaceo liniant vl̄ aceto a q̄ debilitato si tūc
scūt pter modū sec⁹ aūt absit acetū nā in silib⁹ vti pstat reb⁹ fomētati
uis hūidis ꝛ mollificatiuis. Igit placide tepida iccirco balnea cō
mēdāt qm̄ ad natiuitatē q̄si qdā adulatiōe disponūt. Nimis aūt ca
lida cogūt ante debitū tēp⁹ foetū oꝛiri qm̄ nimio lesus caloꝛe fugē
q̄rēs ad exitū se voluēs pcipitat. Siqs aūt añ debitū tēpus nascat
iuolui debet qꝫ fieri potest piēti⁹ pānis lane mollis aliq̄ꝫtulū vnctis
butiro vel axūgia si butiri copia desit insulsa talis aūt cognoscit au-

riuum nariũ exitusq; viaꝝ ⁊ sup̄fluitatũ nimia p̄uitate. Sed hoc nõ
ꝓderit remediũ nisi p̄coq̄bus. Nũc ad p̄posit a reuertamur itaq; si
p̄sens est hora part⁹ puerpa stati in pedes erigat̃ ⁊ m̄ricis oſcũõl'o
sisamino seu liliaceo inũgat̃. Insup altee mucilago seu seminis lini
intro posita p̄serti si siccitate matrix affligit̃ multũ ꝓderit. Hui⁹ mõi
aũt inũctiões fiant pariẽte sup cathedra ad hoc apta cõuenieter se-
dente olla carbonũ ignitoꝝ plena p̄serti si sit hiems inferi⁹ dõec erũ
pat fluor apposita mox ablata ⁊ anhelitũ teneat vt inferi⁹ foetus p̄
mat̃ ⁊ fricent̃ cũ manib⁹ ei⁹ hilia ⁊ lenit̃ a supiorib⁹ ad iferiores p̄tes
cõp̄mant̃ ad expulsionez q̃pp v̄ bene succus tepid⁹ iuuat epotus ⁊
porri vt nõnulli dicũt succus frigid⁹ vomit⁹ q; ⁊ sternutatões q̃ cõ
p̄mũt. Itẽ si pariẽs sũmat in potu decoctionẽ fenugreci ⁊ dactiloꝝ
cũ ruta vel mirra cũ aq̃ rute ⁊ in mediate bono carnis iure tepido
cõfortet̃ qd̃ si fiat: min⁹ admodũ part⁹ difficultat̃. Coeterũ si orifitiũ
sit nimis angustũ ⁊ foet⁹ tuditan⁹ maxia oio difficultas incũbit. hic
vt ꝓuerbio ɔstat de duob⁹ malis min⁹ est elligẽdũ sicut in ca. de re-
gimine aborsus ⁊ extrahctiõe foet⁹ mortui docet auicẽna. si globo
sus fuerit foet⁹ in vtero ab ostetrice q; comodius poterit habilitet̃.
Preterea si sit ita dispositus vt in lat⁹ vel dorsuz iaceat vł pedes p̄po
nat: difficuliter discriminoseq; nascit̃: cui discrimini digitis molliter
impositis opportune occutrat sapiẽs obstetrix. Foetũq; itra secũ-
dinã capite infra posito cõponat ad partũ. Hec iccirco gñaliter di-
cta sufficiãt. nũc septialia q̃dã enucleati⁹ euoluam⁹. Pricipalr igit̃
vt a gñalib⁹ ad spetialia descẽdam⁹. Sciẽdũ hoies ẽ q̃tuor modis
oriri in caput i pedes in ɔuexũ iacẽtes seu duplicatos Si in caput
ad partũ foet⁹ descẽderit ⁊ sit reliquũ corp⁹ in latus iposítis apte di-
gitis obstetrix foet⁹ brachijs laterib⁹ iũctis rectũ i caput ad orifitiũ
ducat. Si sic descẽdẽ cepit ita molliter tenẽs educat ne man⁹ infans
diũtat ⁊ laterib⁹ m̄ris infigat. Si v̄o difficił fueit siscióis secõdia sci
dat vnguib⁹ eã obstetrix seu lenit̃ apteq; ita ne foetũ ledat p̄uo cul-
tello cuspide ibi carente ⁊ formã ibi semicircularẽ hñte. Amplius
si fuerit part⁹ difficilior. scõchi albi nã isti⁹ hbe duo sũt gnã albũ vz
⁊ nigrũ lactucae siłes ambe nisi spinose essẽt caule cubitali ãguloso
int⁹ cauo ⁊ q fract⁹ copioso lacte manet succ⁹ vni⁹ poculi mẽsura i
vino albo ⁊ oleo calefact⁹ adiuuat p̄tũ ita vt a potu ãbulet puerpa.
[P]reterea baculus quo anguinaria excussa sit adiuuat parturiẽtes

idē facit pēna vulturina puerpe sinistro nōnulli dextro dicunt pedi
subiecta atq̄z ligata ꝓtin⁹ a puerpio remouēda. Mihi aūt vide ꝗꝙ
si p sig̃ in añ habitū posita marē in vtero eē cognouerim⁹ dextro pe
di: si femellā sinistro dicta sit pēna vīciēda. sicq̄z ꝺ reliq̄s diffinio ma
nib⁹ aut pedib⁹ substinēda. Itē Rasura seu dactilloꝝ tenuissīa lima
tura cū suaui vino potui data: marie aiūt munē cito liberat ꝑturiē
tes. Idē facit mlieris alteri⁹ lac potui datū. nec nō irūdinū nidus ī
aq̄ distēpat⁹ quā p pānū expssaȝ ⁊ regetā bibat puerpa. ꝑterea mu
le vngula lata sub iterula enixū faciltat. ideȝ facit magnetē si puer-
pa manu tenuerit ⁊ si ad coxā ligat⁹ fuerit rube⁹ corallus ad idē fac̄
lac mixtū cū olo ⁊ a pariēte secure q̄dē sūptū Ad idē fac̄ frictula ex
mille folio trito cū ouo mixto ⁊ succo sāpsuci aut amaraci vl̄ maio
rane in olo cocta ⁊ esui data Hoꝝ aūt oiuȝ remedioꝝ iuuamentū
anhel⁹ t⁹ ē retētio q̊ valde foet⁹ exp̄mit ad exeūdū q̄pp Plini⁹ carta
cclxxi. in ca. de plīmis expimītis ad īficiēdos capillos ⁊ pt⁹ eiciēdos
⁊ ꝯtinēdos. rurs⁹ carta. cclxxx. ī ca. q̄rto ⁊ sequēti. ꝑtea carta. cclxxx
iij v̄sa adipe e lūbis suffiri ⁊c̄. Itē in eadē dica paulo īfra. Dextro il-
lato facile eniti ⁊c̄. Rursus idē auctor magn⁹ leporis vsus mlierib⁹
vluas adiuuat pulmo arid⁹ pot⁹ ꝓ fluuia iecur cū samia terra ex aq̄
potū secūdas coagulū cauet̄ ꝑdiana balnea. illitū q̊ȝ cū croco ⁊ po
ri succo vellē apposito abort⁹ mōtuos expellit. Rursus idē auctor
anagyros quā aliq acoron vocāt fructicosa est ḡuis odorī flore ole
ris semē in cornicl̄is nō breuib⁹ gignit q̊ð durescit p mēses folia col
lectiōib⁹ īponūt̄ difficulter q̄z pietib⁹ alligant̄ ita vt a ꝑtu stati aufferā
tur ꝙ si emōu⁹ heat ⁊ secūde mēses q̄z moret̄ dragme pōdē bibūt ī
passo folia. itē pastiaca pt⁹ adiuuat et q̄drupedū hac maxie dn̄t pa
sci cēue piture. itē idē auctor ī iuuēcaꝝ secūdo vētre pile rotōditate
nigricās toph⁹ nullo pōdē reppit̄ singular̄ vt putāt remdiū egre pi
ētib⁹ si tellurē nō attigeīt. itē myris quā alij myrizā alij myrā vocāt
silima ē cicutae caule folijs q̄z ⁊ flore minor tn̄ ⁊ exilior cibo nō īsua
uis cit mēstrua ⁊ pt⁹ cū vio. aiūt q̊ȝ eē dē potā ī pestilētia salutarē eē
ꝯbueīt ⁊ ptisicis ī sorbitōe auiditatē q̄z cibi fac̄ vlcera ī facie vl̄ capi
te succ⁹ ei⁹ ī aq̄ triduo macerate sanat. itē idē auctor cribro ī limite
abiecto hbe int⁹ extātes ꝺcerpte ad alligate q̄z ḡuidis pt⁹ accellerāt
rurs⁹ idē actor ꝺ siluestri cucūere scribēs dic̄ putāt ꝯcept⁹ ad alliga
to seie adiuuāi si trā n̄ attigeīt pt⁹ vo si ī arietl lana alligatū īsciētl lūb

fuerit ita vt ꝓtin⁹ ab ea eximat̃ ⁊ rapiat̃ extra domũ ipam. Rursus idẽ auctor de vtraqȝ malua scribẽs aliq̃ purgari feminas folijs eaꝝ man⁹ plene mẽsura in oleo ⁊ vino sũptis vtiqȝ ꝯstat pturiẽtes folijs substratis cellerri⁹ solui ꝓtinus a partu remouẽda. Dãt ⁊ succũ bibendũ pturiẽtib⁹ ieiunis in vino decocta hemina qn ⁊ semẽ tritũ alligatũ genitali nõ ꝯtinentiũ adeoqȝ hec veneri nascit̃ vt semen vni⁹ caulis aspsuȝ cubitali mlierũ auiditates augeri ad infinitũ xenocrates tradat. Jtẽ succida lana iposita subditaqȝ mortuos euocat partus. Jtẽ idẽ Plini⁹ nr̃i q nũc sunt herbarij elelisphacon grece latie saluiã vocãt mente similẽ canã odoratã part⁹ emortuos ea apposita extrahũt ⁊ v̉mes auriũ vlcerũqȝ. Rursus idẽ autor mulieꝝ purgationib⁹ cicoreũ i aq̃ decoctũ adeo ꝓdest vt emortuos pt⁹ trahat Addiciũt magi succo ei⁹ cũ oleo punctis fauorabiles fieri ⁊ q̃ velit facili⁹ ipetrare. Jtẽ idẽ Plini⁹ Melanthij herba vrinã ⁊ mẽstrua cit qnimo linteolo alligatis tm̃ g̃nis triginta aiunt secundas trhai. Rursus idem auctor herba sabina βρατει a grecis appellata duorũ generũ Altera amaraci silis folio. altera cupsso q̃ ex re qdã creticam cupssum dixerũt vtilis in suffitus ꝓ thure assumit̃ in medicamẽtis v̉o duplicato põdere eosdẽ effect⁹ habere quos cynamũ tradit̃ collectiões minuit illita vlcera purgat part⁹ emortuos extrahit ⁊ suffitu: cui⁹ qdẽ p̃terea herbe v̉tutes ijs v̉sibus ꝯtinent̃ Bratheos est grece sauina dicta latine Sicca calensqȝ sibi vis ẽ: et terti⁹ illi Est in vtroqȝ gradus vuln⁹ cũ melle vel vlcus fortiter exsicat ⁊ sordes purgat eoꝝ ⁊ iuuat aurcas bõa q̃s plebs vlcera dicit Mẽstrua, deducit corruptos extrahit aluo Cõcept⁹ vino si cũ sit sũpta frequent̃ Et si trita p̄us mr̃icis subdit̃ ori Cerrotis admixta cutẽ fac̃ eẽ nitẽtẽ Oib⁹ ⁊ morbis ꝓdest a frigore fc̃is Illi⁹ in vĩo aq̃ ue d̉coctio curat Quis vertigo nocet si lotum sit caput inde Herbaqȝ temporibus ⁊ frõti cocta ligetur Sauine si desint cynama poni. Jn medicamẽtis iubet ombasi⁹ auctor Jnsup q̃ Dalyon herbari⁹ parietib⁹ dabat remedia añ ptũ in partu ⁊ post partũ. Jdẽ auctor memorat libro. xx. ca. d̉ pipithi ⁊ origano ⁊ othimine prasio ⁊ georigano ⁊ heraclio ⁊ lepido ⁊ melanthio ⁊ aniso carta. ccxxix. de v̉tutib⁹ anisi scribẽs atqȝ p̄us carta. ccix. vñ vigesima ac cclij. Rursus ideȝ auctor. Ferũt difficiles part⁹ stati solui cũ q tectũ inq̃ sit g̃uida. trãsmi

ferit lapide vel missili ex his q̃ tria aialia singulis ictibus interfece-
rint hoies aprũ vrsaz .pbabili⁹ id facit hasta velitaris eulsa a corpe
hois si terrã nõ attigerit subiectaqz cubantibus amatoriũ est. Rur
sus idẽ auctor hiene adipe e lũbis suffiri difficult pariẽtes ꝛ statim
parere eiusdẽqz aialis part' iriẽti dextro illato pede facile eniti ꝛ p̃te
rea eiusdẽ opis nãlis historie locis plĩmis vbi vz de partu tractat ĩ
opis pliniami qd apud nos est ĩ margine d ptu manu .ppa extat epi
grama. Siic qsqz huiusmodi repptorij nr̃i studiosus scribẽ debet ĩ
sui Plinij margine ad facilẽ inuẽtionẽ d partu ꝛ folior nũerũ vt fi
eri solet in sũmitate. Naz tediũ pareret oia que varijs locis de par-
tu Plinius memorat afferre in mediuz. Illis itaqz iã õmissis dica
mus bona v̉ba nẽpe q̃ si fidẽter dicant. Imaginatio eni iterdũ facit
casum meaq̃z sentẽtia poterunt .pdesse. Psalmus q cõfidũt in dño
sicut mõs ꝛc dicẽdus ad puerpe aurẽ est vicib⁹ trib⁹ cũ totidẽ pater
nr̃ ꝛ aue maria q̃ puerpa parit dicat nec nõ trib⁹ vicibus exinanite
aiũt insup .pdesse. Dixit dñs dño meo sede ꝛc vsqz ad lucifer. Pu
erpere p̃terea si part⁹ differt iuuatiuũ aiũt ad aurẽ dicẽ vz Cristus a
iudeis mortu⁹ fuit lazare veni foras h etiã scribi aiũt oportẽ breue
qz polici pedis alligari .ptin⁹ a puerpio oburẽdũ. Ad idẽ s i g .pdes
se dicãt infrascripta in.n.p.ꝛ fi.ꝛsp.amẽ.o crucib⁹ oportune h ꝛ ise
ri⁹ faciẽdis ana pepit mariã. Maria pepit iesũ saluatorẽ helisabeth
p̃cursorẽ o isãs oiuro te p ea qb⁹ obedieẽ debes ꝛ p rex oiuz matrẽ
nãm siue sis masculus siue femella vt de tenebris ex eas ꝛ enitaris
in lucẽ qm̃ crist⁹ te vocat ad lucẽ q lazarũ vocauit de mõumẽto hec
etiã in pecudina carta scribi aiunt oportẽ ꝛ in manu dari pariẽtis .p
tin⁹ a puerpio oburẽda. Ad idẽ aiũt iuuare vz solue iubẽte deo gr̃a
rũ pr̃e cathenas q facit vt pareãt celestia regna beatis. De⁹ q hoiez
fecisti ad imaginẽ ꝛ silitudinẽ tuã api gremiũ solue dolores pturiẽt
p v̉tutẽ tuã q es.bñdict⁹ i secula. Ad idẽ scribi aiũt oportẽ ad dextrã
qz pturiẽtis coxã ligari .ppe vẽtrẽ ꝛ partu edito dari vulcano: po-
tẽtia dei pr̃is: sapiẽtia dei filij: v̉tus spũssancti: ana pepit mariã: he-
lisabeth pepit ioãnẽ: maria pepit iesũ cristũ: sinite: sinite: exinãite ex
inãite. Pãdit i terra dom⁹ oipotẽtis olipi puer vel puella. Dñs pr̃
te vocat: Dñs filius te inuitat: Dñs spũssanctus Te expectat: ve-
ni foras: Maria peperit filiuũ sum in bethlẽ sine pena ꝛ dolore ꝛ

nullam lesionē sensit. helisabeth peperit Ioannē sine dolore ⁊ lesiōe ⁊ infans exultauit in vtero mr̄is sue ita tu īfans exulta ac dellabere tu aūt mulier gaude ⁊ fac filiū tuū cū modico dolorē ⁊ sine lesiōe. In noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ sp.s. amen. Ad idē memento dn̄e filiorꝫ Adā in die ierusalē: q̄ dicunt exinanite ⁊ pr̄ nr̄ ter dictū in parientis aure dextra cū deuotiōe ⁊ fide aiūt pficere. Itē scribi dicūt oportē Dixit dn̄s dn̄o meo vsqꝫ ad tecū iclusiue ī carta nō nata p stamē parietis collo a vgine puella suspēdi cū pr̄ nr̄ ter dicto. Itē psalm⁹ miserē mei deus a pariēte ꝯfert cū credulitate ter dict⁹ marieqꝫ frequēs īuocatio. Ad idē pdesse dicūt agnū dei ex cera noua alba balsamo crismateqꝫ a sūmo romano pōtifice cōsecratū si eū pariēs habuerit super se vnde vsus. Salue nostra salus agnus mitissime salue Sanguie q tollis crimina nr̄a tuo Salue quē sacra cū fec crismatis vnda Ceraqꝫ cādidior balsameusqꝫ liqͦr Salue quē sacro ceu natū fonte lauauit Romane antistes maximus eclesiae Salue sancte agnus: sbitis q mortib⁹ obstas Qui p̄mis īferno qcqd ab hoste ruit Qui nos a flāma seruas vn̄qꝫ periclis Quiqꝫ fugas fulgur demoniūqꝫ fugas Qui nos tutaris vitijs vtuib nos ornas ¶ Qui partū pariter cū pariente iuuas Qui cōfers faustos ex hoste infesto triumphos Et reddis ductu prospa cūcta tuo O saluatoris monumētū nobile nostri O magni salue mistca forma dei. Ad partum preterea dicunt valere sextam decimam partem memsure corporis cristi parientis coxe dextre ligatam cum pater noster septies dicto ⁊ septies aue maria ab ipa siquidem parturiēte genu flexo ⁊ coxis latis ⁊ cū omni iuuaminū genere iccirco se se adiuuante. Dicenteqꝫ Crist⁹ natus Cristus passus Cristus a mortuis resurexit Cristus vincit Cristus regnat Cristus imperat Cristus apud me sit Cristus custodiat me ab omni malo ⁊ febre tertiana quartana ⁊ quotidiana Iesus autē transiens p mediū illorum ait. Si ergo me queritis sinite hos abire. Figura autem figurata est in libro nostro de iuuentute. Preterea sunt qui dicant saturni figuraꝫ quadratam ordines numerorū tres representātēꝫ q de angulo ad angulū multiplicati faciūt qndeci ⁊ oēs q̄draginta quinqꝫ vꝫ cū ergo volueris operari per hanc figuram

iiij	ix	ij
iij	v	vij
viij	i	vj

ad mulieres in partu laborãtes cũ parẽ nõ põt scribe dictã figurã in die Saturni ita tñ q̃ sit festin⁹ in cursu direct⁹ ⁊ augmẽtat⁹ in lumine in pãno bõbicino ⁊ qñ volueris opari ligab pãnuȝ illum ad crus dextrũ mulieris qñ instat hora pariẽdi ⁊ ut aiũt statim pariet h ita posui ut eoꝝ q̃ i locis plimis iuuare ptuȝ reperi nihil ptermittere venia siqdẽ nocẽ neq̧ nõ idign⁹. Nũc ad efficacia succedam⁹. si part⁹ difficultatẽ faciet mortu⁹ foet⁹: in potu trociscos sumat de gũmis ut i ei⁹ Rasis docet antidotario atq̧ cũ eis pariẽs suffumiget ⁊ i aq̃ sedeat in q̃ decoctũ sit cãpestre calamẽtũ ut idẽ i diuisionũ libro Rasis docet caplo de iis q̃ faciũt facilẽ partũ ⁊ educũt secundinã ⁊ egredi faciũt etiã mortuũ foetũ q̃ partũ qdẽ facilitãt cũ ꝓpetate q̃ ẽ in ipsis Tym⁹ in cibũ sũpt⁹ caliginẽ discutit lũbricos interimit. vrinã ipellit. mẽstrua foeminis ꝓuocat. part⁹ in mortuos exbit. tritusq̧ cũ melle ⁊ in cibo dat⁹ pituitas soluit. mixtus polẽtae ⁊ in vino maceratus coxendici feruens suppositus sciaticis salutarẽq̧ eẽ Platina testaṫ. Seqtur alia medicia q̃ exbit secõdinã ⁊ mortuũ foetũ. ℞. castorei cinamomi myrrae ana fiãt glãdib⁹ siles offulae ⁊ balsamo vnctae subponãṫ h remedio si nõ exibit. De hmõi sirupo ministreṫ. ℞. faseoloꝝ cicerũ rubeoꝝ endiuiae ana ptes eq̃les berberis semiũciã hec oĩa coquãtur in libris trib⁹ aq̃ dõec vna remaneat q̃ coleṫ ⁊ paciẽti q̃rta ps vni⁹ librae mĩstreṫ cũ. ʒ. j. berberis radicis positioq̧ altamiae in manib⁹ pedibusq̧ valde cõfert ꝓuocationi vel ad ꝓuocationẽ menstruoꝝ. Interea Celsus audiaṫ. Si ṽo infans int⁹ decessit q̃ facili⁹ eiciaṫ Malocorium ex aq̃ terendũ eoq̧ vtẽdũ ẽ. Rursus inq̧t idẽ auctor. Infãtẽ ṽo mortuũ aut secũdas expellit aq̃ potio cui sal' armoniaci. p. xj. aut cui dittami cretici p. xj. adiectũ sit. Rursus septimo libro idẽ auctor caplo. xxix. q̃ cu curatiõe part⁹ mortu⁹ ex vtero excutiaṫ. Ad idẽ petrosiliuȝ ꝯtusuȝ ⁊ subpositũ dĩ valẽ q̃re matrix ab hũorib⁹ vel crossis mundificaṫ. Itẽ hbae sãguinariae succũ seu ipaȝ viridẽ minuti incisam aut ipi⁹ puluerẽ cũ aq̃ frigida foetũ vł mortuũ aiũt expellẽ. Itẽ cũ eadẽ aq̃ eq̧ni stercoris recẽtis paꝝ dissipati ⁊ potui sũt q̧ dicãt iuuare mistratũ. Ad idẽ laterinũ oleũ qd̃ sic fit mirabilr̃ dĩ opari. ℞. latẽs nouos q̃s aq̃ nunq̃ȝ tetigit seu antiq̧ssimos ⁊ in minuta frustra frãganṫ sic sũt saltẽ auellanae deinde in cacia ferrea pone sup ardẽtes carbões

ꝛ sufflãdo tm̄ ignias vt ignis instar efficiant ꝛ cũ fuerint bñ ignita p
bice in antiqssimo oliuarũ oleo posito in vase terreo vitreato ibiqꝫ
dimitte p diẽ vnũ. Postea cõterre in mortario ꝛ iterũ i cacia ferrea
pone sup carbonũ ignẽ cũ folle sufflando ꝛ isto mõ pasce dctos cõ
tritos lapides oleo n q̄ pus extincti fuerit vsqꝫ adeo suggẽ possuut
Ita ꝙ molles remaneãt sicut calx cũ q̄ murat. Deinde vas terreũ.
R. bñ lutatũ luto sapiẽtiae ꝛ aliqꝫ cõfectiõe iple nõ ad sũmũ ꝛ claud
cũ optorio terreo lutato ne respiret ꝛ fac descendere pforata olla. s.
in fũdo vl' alio meliori modo. oleũ aũt ipm rua i vase vitreo bñ ob
turato. Si vo dictũ oleũ ñ eẽt bñ clarũ pallãbicũ distilla ꝛ erit claris
simũ valet i passiões frigidas ꝛ vald ẽ penetratiuũ pforat manũ. n.
sine lesiõe penetrãdo valet epile nariũ oppilatiõi dolorẽ dẽtiũ sedat
ꝛ mirabiliti aq̄ valꝫ ad oclm descẽdẽtẽ ꝛ i dolores ꝛ auriũ passiões
itersicit vmes in eis. valet paralisi oriꝰqꝫ torturae inũctũ vel bibitũ
sciatice doloribꝰ qꝫ iũcturarũ ꝛ dorsi. factũ ex eo ẽplastrũ dissoluit
splenis apostẽata ꝛ eiꝰ duritiẽ in mr̄ice mẽstrua puocat ꝛ educit seu
mortuuꝫ seu viuũ ẽbryonẽ orificia reserat venarũ sanguinẽ dissol
uit ꝯgellatũ. aliq ei gute in olo posite rosaceo ꝛ bibite purgãt pul
monẽ ab humoribꝰ crossis ꝛ viscosis valetqꝫ in lapidẽ ꝛ in vessice
egrotatiõe cõ f rigidis veneis ꝛ morsui scorpiõis est pr̄iũ atqꝫ iis q p
os sũpserũ opiũ vel iusqamũ ꝛ lesis a malicia mercurij sũpti cũ aq̄
vitae mirabilit auxiliat. Si aũt bis vl' ter fuerit sublimatũ erit perfe
ctius. Meliꝰ qd esse possit est valde rubeũ fortis odoris subtilisqꝫ
substãtie potestqꝫ ꝯponi ꝛ mirabiliꝰ erit cũ fellibꝰ hois vulpis vrsi
armoniaco ꝛ euforbio secũdũ cause exigẽtiã. ardetqꝫ sicut aq̄ vite
Interea Auicẽna iccirco studiosum viꝝ hortor diligẽter cõsulere
dica maxie cclxxxvi. de difficultate partꝰ ꝛ sequẽti Michaelẽqꝫ sa
uonarollã carta. ccciij. liber p̄terea est q pauperũ thesaurꝰ appellat
in cuiꝰ caplo ad faciẽdũ parere mulierẽ cũ pauco dolore plima ic
circo pficua cõtinẽt hali astrologus p̄terea astronomice caplm cu
dit notabile in extrahẽdo creatura de vẽtre mr̄is quo multo tñ pus
q̄ʒ instet partus hora qbus opus erit est recurrẽdum nos ad infan
tie susceptionem ꝛ regimen accedamus.

¶ De infantis susceptione ꝛ regrmine caput duodecimum.

Infantis p̄me susceptiōi q̄tuor p̄ncipalit̄ requirunt̄. p̄mū q̄d
i umbilicū ut in p̄babitis cōtinet̄ bene ligatū incidere q̄circa
nō ignorandū veli q̄d philosophi narrauerūt sup nūero fi
lior̄ ex mulierib⁹ parientib⁹ p̄us q̄ȝ incidat̄ vȝ si cōsideret̄ sup vmbi
licū p̄mi nati secūdi vel tertij ex pariēte ꝯtinuatū cū foetu hora par
tus. Nā si p̄mo vmbilico ꝯtinuato cū m̄rice ꝛ foetu fuerit ruga vna
vel nodus habebit puerpa aliū filiū. sed si i ip̄o vmbilico nō fuerit
ruga nec nodus aliq̄s nō erit post̄ natū illū fili⁹ nec ip̄gnatio ꝛ si fue
rint i ip̄o vmbilico ruge vel nodi tūc ip̄gnatio seu filiatio erit secun
dū numerū rugarū vel nodor̄. Quocirca sagax vir de q̄bus ꝓno
stica dicere voluerit sciscitet̄ obstetrices. Numerādi aūt sūt nodi vel
ruge in vmbilico ꝯtinuato cū m̄rice ꝛ fetu p̄us q̄ȝ vmbilic⁹ incidat̄
q̄ppe q̄ docet Auicēna libro tertio cap̄lo de geminor̄ cā ꝛ de imp̄
gnatiōe sup imp̄gnationē. Bene aūt ligato icisoq̄ȝ vmbilico ip̄ȝ in
fantē opȝ p̄ieter molliterq̄ȝ lauare atq̄ȝ a collo ten⁹ modice cū te-
nuissimo sale salire vt ei⁹ cutis iduresçat q̄m cū infans nascit̄ oīa q̄ tā
gunt ip̄m sūt ei asp̄a. Nēpe nihil molli⁹ est secūdina q̄ erat inuolut⁹
postea mollit̄ vellamēta opȝ circūuoluē. Itē ifantis nares assidue
digitis q̄rū sint vngues incisi purgent̄ ꝛ in ei⁹ oculis puri olī parū i-
ponat̄ ꝛ oē mēbrū secūdū ꝯueniētiorē figurā figurare cōueniet cū
digitor̄ extremitate subtili cōpressiōe q̄d plibus opȝ vicib⁹ iterare
ei⁹ q̄ȝ oculos molliter tergere ꝛ vesicā ei⁹ p̄mere vt facilis sit exitus
vrine. Deinde man⁹ extendant̄ ei⁹ q̄ȝ brachia ad genua ducant̄: ca
put instita liget̄ eiq̄ȝ pilleus supponat̄ ꝛ leuit̄ cōp̄mat̄. Domus ra-
dio nō illuminet̄. Mater diligēs vel obstetrix stati vt nata ē in fan-
tulla mamillas ei⁹ ligat vt a tenero tumere desistāt v̄ginalēq̄ȝ formā
custodiāt quocirca plīma in p̄mo canone docet Auicenna. Rasis
post partū v̄o inq̄t. aures p̄mende sūt q̄d sepe fiat obseruādūq̄ȝ val
de ē ne lac aures ei⁹ intret cū lactat̄: ꝛ ei⁹ palatū cū melle tangat̄ ꝛ si
mas est elleuatis molliter testib⁹ inuoluat̄. Demū silentio p̄tercūdū
nolim obstetrices esse nōnullas: q̄ paternos calceos vt infans tāq̄ȝ
pater longeuus sit. sic dicētes votū faciēdo sepeliant. cū secūdina p̄
cipiātq̄ȝ ignē extra puerpe limen nō aufferēdū vt scilȝ puer sit amo
re feruēs ꝛ v̄itue: atq̄ȝ silia alia plīma: q̄ q̄n̄. friuola putamus. Hinc
ad nutricis electionem ꝛ regimen accedamus.

¶ De nutricis ellectione ⁊ regimine caput.xiiij.

Utricis precipuã ellectionẽ censeo cũ ipa parens: vt reqrit n natura nutriat suum infantem nisi morbo aliquo mẽtis seu corporis cõtagioso esset infecta quo equidẽ indulgeo tunc nutricẽ alteram elligẽti quae qualitatis sit: quã Rasis laudat. in sui operis q̃rto tractatu cap̃lo de ellectiõe nutricis ⁊ eius regimĩe. Sit ꝑterea ꝑ̃stat sanguinea billaris allacris mũda solers prudẽs circũ-specta pia ꝓba impigra ⁊ cãtilenaria nõ themulẽta nõ somnolẽta nõ libidinosa nõ ꝑ̃gnãs nõ ciboꝝ edax malũ lac efficiẽtiũ sȝ bono rum vt sũt oua ellixa pipe cardamomo ⁊ croco tritis ac suppositis pastinaca ꝓuinca herba maior attriplices borragines napi caules ⁊ butirũ. ꝑterea scõchi albi decocti in sorbitiõe nutricib⁹ dati lactis faciũt abũdãtiam colorẽq; bonũ infanti vtilima ijs q̃ lac sibi sẽtiũt coire. Itẽ lasina siluestris in terra repens cũ lacte multo florem fert candidũ. hec herba cruda ex aceto in cibo sumpta: lactis mulieri-bus ꝑ̃stat vbertatẽ. Itẽ glaucion in syria ⁊ parthia nascit̃ humilis herba dẽsis folijs fere papaueris minorib⁹ tñ sordidiorib⁹ q; odoris tetri gustus amari cũ astrictiõe granũ hȝ crocei coloris. hoc in ola fictili luto circunlitũ in clibanis calefit deinde exẽpto succo exꝑ̃mit̃ ei⁹ nominis vsus est ⁊ succi ⁊ folioꝝ si terrant̃ cõtra epiphoras que hoc remedio vniuerse vno impetu cadũt: hinc tẽpat̃ collyrion: qđ medici diaglaution vocãt quo lactis quoq; vbertas restituit̃ sũmit̃ ei⁹ rei causa ex aqua. Alibi sic repperi. Glaucus ex iure sumptus ⁊ sinarides cũ tipsana vel ptisana sũpte vel cũ feniculo decocte lactis faciũt abundantiam. Item vermes terreni cũ mulso poti lac deuo-cant ⁊ aquae dulcis bãlneũ: quidã expertos se esse dicunt ad lactis habundantiam optimum esse si vermes qui terredines dicuntur ⁊ ex ligno ꝑ carie generant̃ aut etiã vermes terrae sũmunt̃. ad q̃ȝtitatẽ triũ vntiarũ ⁊ postq̃ȝ exsiccati suntpoannt̃ in aqua ordei: hoc sepi⁹ fiat per multos dies. Idẽ facit feniculi succ⁹ a muliere bibitus q̃ tñ si nihilominus lactis inopia ꝑ̃meretur: cythisum arridũ in aqua ma-cerari oȝ ⁊ cũ tota nocte ꝑmaduerit postero die exꝑ̃ssi succi ternas heminas ꝑmisceri modico vino albo atq; ita potãdũ dare sic ⁊ ipe valebũt ⁊ pueri lactis habũdantia cõfirmabũt̃. Ad idẽ valere dr̃ si nutrix ex ore vaccae capre vel ouis aut agne rumnatam herbam

accipiat ⁊ puluerif ⁊ cum vino albo ieiuna vicissim bibat ter in triduo. Itē in vulturis capite lapillus inuenit q est ꝯ omne hmōi nocibile ⁊ a nutricib⁹ ad carnē nudā lat⁹ lac facit crescē in bona quātitate. Idē facit Cristallus trit⁹ ⁊ in melle ꝯfect⁹ aq̄ distēperato vel vino albo suaui seu lacte potui dat⁹ aut in cibarijs. Idē faciūt mēta graeca pulegiū siue ut vulgo dr̄ pullegiolū herbae i vino albo bullite: pectusq̄ ⁊ māmas supposite mulieris. Idē facit in c. p̄no lacte graminea hba bullita expumata esuiq̄ cū lacte data: Ad idē R̷. lōbricos sub saxis degētes: q p̄mū optime lau nt postea in aq̄ fiāt bn̄ bullire: Deinde ab eadē aq̄ extcti: in mortario ꝯtūdant: deinde denuo in bono vino albo ponant ad bulliendū cū melle ⁊ croco distēpata ⁊ cū fermētbio bat vespi nutrix qd sit ignara cū it cubatū. Coeterū si mā maꝛ ora forsan eēnt clausa: quā ob rē lac ad infātis negret lactationē accedē. R̷. lōbricos terrestres: qb⁹ optime lotis ⁊ ꝯtusis māmaꝛ ora liniant. Plyni⁹ carta. cclij. Canchrys inquit. Rosmarini gen⁹: cui caul' ⁊ semē resinaceū ē: folia thus redolētia: lac augēt in vino pota. Rursus idē auctor carta aūt. cclv. herbā lactis abūdantiā docet faciētē: nec nō eadē carta idē auctor: cibū nutrices docet q̄ fieri excellētes aio ⁊ forma bonos fore nūciat alūnos. Auicēna lac foecundātia ⁊ iccirco alia plima carta docet xliiij. Sauonarolla carta. clv. ⁊ sequēti. Scot⁹ in caplo de ꝯditiōe lactis ⁊ lactātis ac de infāte lactēte Rasis in diuisionū libro ꝯfectiones docet: multiplicātes lac ⁊ emedātes. Petrus de argellata i capitulo de multiplicatione lactis i māmill': nec nō salubris liber nr̄: in capitulo que gn̄ant bonū lac carta. xxvj. In libro p̄terea Pandetarū p̄ntanea iccirco remedia plima ꝯtinent. Haly abenragel in septima de astroꝛ iudicijs pte: caplm cudit p̄mū ⁊ trigesimū in dādo natū nutrici qd̄ successiue seqtur caplm. xxxij. In tollēdo natū a māmilla cui⁹ fertilitatē insuper insinuat: illustris physicus Antonius guaynerius.

Coeterum si ob lactis nimietatē vel aliā cām eēnt nutrici mammae inflatae. R̷. nuci folia ⁊ suppone: veꝛ mea meli⁹ erit snia si lactis vbertate exuberant egenū lactare alterū infantē. Itē in lactis exuberationē. R̷. ordeū ⁊ vrticā q̄ in aq̄ bullita supponātur. Ad idem Māmae cū aceti acris fece liniantur cum muriū stercore in aqua

pluuiali ad instar muratoriae calcis densitatē distemperatis: quo-
circa prescriptus Petrus argelata Bononiensis in eius volumi
nis pluribus est locis consulendus: & presertim in capitulo de mā
millarum duritie. Interea notandum est: q lac mulierum magna
rum fuscarum coeteris paribus melius est & pluris nutrimenti: q̄z
mulierum albarum. Sed tamen vnicuiq3 infanti magis conuenit
lac mulieris quae similior sit matri suae quoniam illius lac simili⁹
est sanguini menstruo quo infans nutritus fuit in matris vtero: dū
tamen ipsa nutrix sit bonae aetatis & conuenientis & haec est aetas
supra viginti annos & infra triginta duos. Insuper sciendū est mā
mae dextrae lac: melius eē sinistrae. Mulieris vo lac quae obno-
xia est colerae rubeae nocuū est propter nimiam eius caliditatem
& presertim in estate: nam infantis ventrem & vesicam nimis calefa
cit & vrinam incendit quo fit ut in vesicā conglutinetur in lapides
ideo longe vitanda est: talis nutrix. Namq3 non modo in aetate
infantiae imo etiam toto tempore vitae alumni eius vesicam red-
dit lapidosam. Quippe maximam naturalitatis partem hauriūt
a lacte lactētes. Mulierib⁹ vo ipsis nō crescit lapis q ut in libro de
aere & aqua Hipocrates testat. & regionib⁹ ea qbus mulieres min
gūt loca sunt lata. nā nec fortiter fricāt vel scalpūt ea nec tractāt ma
nib⁹: sicut mares quorū minctoriuz in summo ē virgae. Focis vo
lati⁹ ē os vesicae vñ pri⁹ q̄z augeant si q insūt lapides: fluūt. Prae
terea cauēdū est: ne pmo infans lacte lactet. nā salsum ē & saniosuz
ppter saniosos humores q̄s inuenit in viis venarū & añ se ppellit
ad exeundum. Malum insuper est lac pgnātis presertim si ab alte
ro compressa sit viro q̄z ab assueto & si vtitur plurimo coitu. nāq3
subtilius substantiae lactis separatur & infans nutrit crosso lactis
alimento. Insuper nocuum est lac a partu valde remotum quoni-
am est nimis tenue. nāq3 nobilius descendit in libidinem ad matri
cem quae desiderat. Medium vero lac inter primum & extremum
est bonum & idoneum. Praeterea notandum est q lac in nimiuz
ieiuniis nutricibus est nimis tenue. crapulosis autem indigestum
quoruz vtrūq3 est insalubre. similiter qd primo mane venit ad mā
millas. nā est purgamētum Quare periti precipiūt pmo mane nu
tricibus emulgere paruz lactis ac de residuo lactare infantes cum

cantu musico: sic in cunis solet cū camenis. Cunarū aūt mot⁹ dz eē lenis. nāq₃ sic cū suauitate: spūs calor ꝛ digestiua ṽtus excitanť. In infāte in q̄ ꝑpť lac ē humidissima. Cauēdū insup lōge ē ne infās lacteat fatigatā maxie adhuc sudātē nutricē: nocet ꝑterea si infāti mā millae i natiuitatis dieb⁹ cū digitis nō sint exꝑssae qđ nisi fiat humiditas lactea intestina imoriť ꝛ māmillas ꝑinde tumidas irreuocabiliter dū viuet reddit quāobrē adolescētes i ueniunť q etiā in iuuētuti flore parū hñt lactis i māmill: qppe qđ discriminosū ē. Nocet i sup ipsi⁹ ifāti nimia repletio vñ tussis causať i fāti q qdē ad aliquā tā mēbroꝝ vsq₃ iduratione ē lactād⁹: ꝛ hoc iux̄ snīa₃ magni Albti trieniū eē dz ꝑpť teneritudinē cōplonis hūanae. In alijs tñ aialib⁹ d: i corpa hñtib⁹ citior fit ablactatio ꝛ i trienio in infā ib⁹ hominu₃ firmātur dentes solidioꝛ cā ciboꝝ. Rursus in eodē de aialib⁹ ope idē Albt⁹ caplm nōbile cudit de nā ꝛ dispōne hūiditatis lacteae li. iij. tractatu altero carta. lxvij. nec nō de māmis qppe q̄ sūt instrā lactis ad nutrimētū nati: sic sanguis epar ad nutrimētū itestinoꝝ. ꝙ aūt lac sit albū ꝛ sanguis rube⁹ faciūt ipsa mēbra. Nā māmaꝝ caro ē laxa ꝛ alba iō sanguinē ad se directū ꝯuertit i sui silē₃ colorem epate aūt rubet sanguis qm̄ ipm ē rubeū molle ꝛ coagulat⁹ q̄si sanguis. Sic etiā alia mēbra faciūt in id qđ ad se de nutrimēto dirigiť ꝛ haec ē cā ex pte organi opantis. cā aūt ē calor ꝑfecte decoquens hoc eni sāguinē lacteū ꝯūtit i albū ut i oib⁹ pariť patet pfecte decoctis videlꝫ spmate sanie ꝛ brodijs elixatoꝝ. Cōicāt aūt māmae cū multi mēbris i venis ꝛ arterijs: ꝛ illa vena q̄ cōis ē mr̄ici ꝛ māmae ab aliqb⁹ Riūtis nūcupať. vñ cū mulier lactat ꝛ coit cū viro id plimū nocet infāti qr subtile nutrimētū qđ ad māmas p riuertim ascēdē debēt ad os mr̄icis descēdit. Praeterea idē auctor in eiusdē de aialib⁹ opis li. xxix. tractatu ij. caplo. vij. carta. ccxxxi. nōbilia plima scribit De gnātiōe cā vtilitate ꝛ diūsitate lactis. In aialib⁹ lac hñtib⁹ Plyni⁹ tñ lac foeminae nō corrūpi alēti partū: si ex eode₃ viro ꝯcoepit arbitrať. Tēptanť insup lactētes collostro q morb⁹ ē ex lactis dēsitate spōgiosa ꝑueniēs si biduo a ptu mr̄nū lac gustauerit. Cauēdū itē est ne infātes añ cōpletū annū in lecto cū nutrice teneanť ꝑsertim si sit themulēta seu stolida: si infās in aq̄ vel igne vel parentis alia silī seu perierit nutricis maxie incuria h̄ si bis accidat

nutrix morte mulctetur.

Explicato naturali Placet nunc mihi de morali nutricis regimine alumnos erga disputare: quocirca illud ne ommittatur primum Dignũ est ut alumnos qui nutricibus coniuncturi ministraturiq3 sunt tales in primis alumnas perquirant: ut adolescentuli bonis veniãt moribus instituti. Dehinc ut patriũ sermone3. si sit elegans. ac expedita pnunciare verba sciant ne barbaris vocibus aut depravatis moribus intincti aliquod ex ijs vitium reportent Itaq3 hoc proferatur ex labijs qd aures nõ polluat audientis. Item reprime verbum quod effeminat audientes. Inquit Quintilianus. Illa enim aetas tenera inflexionem quamlibet patitur. Igitur ante omnia: ne sit vitiosus sermo nutricibus: quas si fieri posset sapientes Chrisippus optauit certe quantũ res pateretur optimas eligi voluit. ⁊ morum quide3 in ijs haud dubie prior ratio. Recte tamen etiam loquãtur: has primũ audiet puer harum verba effingere imitando conabitur: ⁊ natura tenacissimi sumus eorum quae rudibus annis percipimus: ut sapor: quo noua imbuas durat: nec lanarum colores: quibus simplex ille candor mutatus est elui possunt : ⁊ haec ipsa magis pertinaciter herẽt: quae deteriora sunt. Nam bona facile mutantur in peius Quintilianus idem inquit. Aptissime itaq3 diuinus ille Plato: nutrices admonuisse videtur: ne friuolas ac turpes pueris memorent fabellas: ne illorum animos ex initio: stultitia ⁊ corruptis imbuant moribus. pulchre igitur monuit poeta Phocilides. Dum tener ẽ natus generosos instrue mores. Quapropter Petrus paulus vergerius iustinopolitanus. Recte inquit: iacienda sunt in hac aetate fundamanta bene viuendi ⁊ formand⁹ ad virtutem animus dum tener est ⁊ facilis: quamlibet impressione3 admittere: quae ut nunc erit ita ⁊ in reliqua vita seruabitur: quemadmodum stipites virgultis teneris alligatae: illa a ventorum vi defendunt. sic adolescẽtuli preceptis optimis: optimisq3 moribus instituti a vitiorum afflatibus sustentantur. Ante omnia non solum nihil peccando. verum etiam honesta singula peragendo manifestu3 sese filijs exemplar exhibeant ut in eorum vitam quasi quoddam speculum intuentes. ab operum simul ⁊ sermonum turpitudine se penitus auer-

tant Plutarchus in libro de liberis educādis nō minus acute q̄ȝ opportune disseruit. Hinc est q in quarta satyra. Maxima debet puero reuerētia siqd Tur pe paras. nec tu pueri ɔtēpseris annos. recte inquit iuuenalis. Paruus siquidē error videtur in principio Maximus esse solet in fine. Instruenda itaqȝ est a p̄ncipio vita exemplis illustribus ad vtrosqȝ casus vitae aptus est sapiens bonoꝝ rector malorum victor.

De cōsideratiōe cosmi ⁊ microcosmi alterius tractatus sigilluȝ.

q Uemadmodum embryonum humanorum in matris vtero septenarij numeri viuidiorem vim esse discussimus. Ita vt plurimuȝ singularis ⁊ vt sapidiore nobis nō nihil more quoqȝ greco ponamus. Dualis nō infreqēter: cuiusmodi enixus gemiuorum vocabulū profusa iam appellatione vsurpauit Pluralis autem ternarij sciȝ ⁊ quaternarij rarum numerosioris rarissimum vsqȝ ad septenarium a quo quidem supra quem humana penitus respuit natura a megacosmi vel origine natum ⁊ viuū nulluȝ fuisse equidem crediderim quandoquidem me in septenariuȝ vno partu puerperium q̄ꝫtum potest natura neqȝ plus eam in humanitate conari posse animaduerti qd̄ nihilominus a professiōe nostra deicereȝ nisi naturam senescere cum incoeteris terrenis rebus tum in ominibus precipue deprehendissem quippe qui ab antiquioribus posteri ⁊ animi ⁊ corporis genijs profluxere quocirca animā esse mundum mutatoini obnoxium ⁊ corruptibilem quo soluto que in illo sunt omnia confusiōem accipient. Uacuum autem siue intermūdiuȝ infinitum in quo fieri est possibile mundum secundū magnarum sectarum philosophi tradiderunt. Aristoteles auteȝ vt reffert lactantinus labore se ac molestia liberauit. Dicens semper fuisse mundum ⁊ semper fore Itaqȝ humanū genus ⁊ coetera que in eo sunt initium non habere sed fuisse semper ac semper fore. Ast cum nos videamus singula queqȝ animalia que ante non fuerunt incipere esse ⁊ esse desinere. Necesse est totum genus aliquādo esse cepisse aliquādo desiniturū q2 ceperit. Oia eni trib᷒ tēporib᷒ ɔtineri necesse est p̄terito p̄senti ⁊ futuro p̄teriti est origo p̄sentis substātia futuri dissolutio q̄ oīa i singulis hoib᷒ appēt. icipim᷒.n. cū nascimur

sum⁹ cũ viuim⁹: desinim⁹ cũ interim⁹. Cloto colũ baiulat Lache sis trahit Atropos occat. Sic poetae tres parcas esse voluerunt. Unã q̃ hõib⁹ vitã ordiat. Alterã q̃ ptexat. Tertiã q̃ rũpat ac finiat In toto aũt hominũ gñe q̃ solũ pñs appet ex eo tñ ⁊ pteritũ. i. origo colligit ⁊ futurũ. i. dissolutio. nã qm̃ est appet aliq̃n coepisse. eẽ enĩ nulla res sine exordio põt ⁊ q̃ coepit apparet q̃nq̃ desitura nec. n. põt id totũ eẽ imortal q̃d ex mortalib⁹ ↄstat qppe quã sñiaȝ Salustiũ florẽtissimosq̃ deinde florẽtinos Danthẽ alligerium ⁊ Petrarchã, pbasse clarũ ẽ siq̃dẽ vl'em sensiȝ nãȝ nãtã inquã deficẽ parit ⁊ coeli cogũt ⁊ añ oculos vndeq̃q̃ ipsi⁹ se se ingerit rei certitudo. Queso vos vniũsaꝝ q̃ nr̃a aetate vigẽt ṽtutũ p̃cipue astreae lumina p̃stãtissimi. d. petitionũ iudices Andreas fuscolo Georgi⁹ georgio ⁊ Bernard⁹ maripetro viri tũ iustissimi tũ sapiẽtissimi q̃ singula nõ, p obseq̃o. sed, p veritate metimini quẽ tẽpestatib⁹ nr̃is vel a florẽte Roma lõgissimo post liminio siue italũ siue graecũ siue vndelibet oriũdũ. Armoꝝ Alexãdro Philippi filio Camillo diuersimodeq̃ cartaginẽsib⁹ Hanibali aut Scipioni ⁊ plaerisq̃ oĩbus ut sic, p illi⁹ rei publicae cõi q̃si moerito dixeri ciuib⁹ romanis ne iccirco terreã mai⁹ op⁹ pstrictis aut lr̃aꝝ ↄcertatõe vel ↄstãtia Ciceroni Catoni alijsq̃ antiq̃orib⁹ sũmis viris aut fortitudine aĩ Socrati aut ph̃iae gl̃ia Platoni septẽq̃ graeciae sapiẽtib⁹ aut musaꝝ Armonia Homero seu Maroni nr̃o cõpabim⁹. Hic nemini eius dẽ poetae graeci q̃ añ annos, ppe mille minora corpa mortaliũ q̃ȝ p̃sca ↄq̃st⁹ ẽ. nãq̃ȝ Euthimenis filiũ in tria cubita triẽnio adoleuisse ⁊ in creta fremotu rupto mõte corp⁹ oraculi iussu refossuȝ ẽ q̃d septẽ cubitoꝝ fuisse monumẽtis credit. ppterea Uirgili⁹ in georgicis canit. s. Et tp̃s veniet in finib⁹ ill' Agricola cũ curuo terrã mollitus aratro. Exesa inueniet scabra rubigine pilla Aut g̃uib⁹ rastris galeas pulsabit inanes Grãdiaq̃ȝ effossis mirabitur ossa sepulchris Quocirca Plutarchus in historia de Sertorij vita p Leonardũ aretinũ ex graecis lr̃is i latinas ṽsa. Sertori⁹ ip̃m aggressus Paccianũ q̃dẽ necauit. Exercitũ aũt vi coepit Tigennã ṽo oppidũ in quo Ascalius ⁊ fratres cõfugerant expugnauit. Ibi sepultum esse Antheũ incolae tradebãt eiusq̃ȝ monumentũ cũ, ppt magnitudinẽ assererẽtib⁹ barbari fidẽ nõ p̃staret Sertori⁹: pfodit. Reptoq̃ȝ ibi

corpore: septuaginta cubitorum obstupuit: restaurato quoque tumulo fa
mā eius honoremque adauxit. Si quidē in historia de re aegyptia va
sto fuisse olim corpe hoies ptinet victos ab Osiride. Fuerūt qui hos
putauerint e terra genitos: recēti adhuc pma aiantiū gnātione: alij
corpis robore validiores cū multa pclara egissent opa Gigātum
nomē casu sortitos affirmāt Herodotus in historiarū pmo. Inuen
tū sub tra fuisse corpus tradit cubita lōgitudinis hns. vij. que faciūt
pedes duodeci et qdrātē qd aiadūtēs Homerus ait vastiora pceri
oraque fuisse corpa hominū antiqrū que suo tpe que iā mūdo senescēte
Rerū atque hominū fiāt decremēta. Atque nouit gigātis corpus sub
terra Romae reptum esse. Testimonio sunt cum nonnulli iccirco
rarissimi versus quos vidi et legi tum plurimi viri fidedigni.

¶ Retulit ptera pōtificij iuris doctor et sacerdos optimus Joan
nes mihi pgulēsis indubia vir nēpe fidedignus lapidē pro ptorij vene
ti basi maximae magnitudinis a polēsis theatri i pomerijs adhuc
extātis qdrāguli culmine deiectū terrā adeo penetrasse vt nihil ex
taret qd admirati oparij conati sūt. qd sibi vellet abissus ille pscruta
ri et fornicē iuenerāt vbi sepultū erat hūanū corpus cuius os tibiae pfe
cti a calce vsque ad vticē staturā totā aeqbat. Intea si brutorum que dig
mihi offerreret collatio argumēto adderē cū pleraque tū admirabi
lia. In ipsis que brutis recētiorē pinde icitātiorē vigorosioremque an
tiqtus nāz exercuisse que nri ptēporanei p lōga olim desuetudine in
credibilia arbitrant que qm si memorarē cū pmus h nr nimis tumere
libellus pgeret Tū ab istituto lōge nro digrederer nihil qliūcūque sa
luti aetatū hominū cōferētia: pteribo. Ista que ipsa taciturnitate in
uoluēs que de Bucephalo memorant ad hominū tm genios totus p
fessionē. s. nrā pūsus. Opepciū lrarum ope memorie pditū ē i agro
laurēte caesaris ancillā vno partu peperisse qnque infātes atque itē al
terā in aegypto mulierē. ut sic de plibus i eadē regiōe. Testat Albtus
magnus infātes totidē vnico ptu enixā qd nō tā a regionibus in qbus
planetarum sol psertī influētijs plima mirabilia causant ac variātur.
Quibusdā eni regionibus dū riget hyems. estas i alijs feruet. Atque
dū in qbusdā floret venereū ver. In alijs pendet autūnus. et cū estu
feruēs ē india verna tūc ē aegyptus et illi qui morant sub aeqtore diei
benigniora tpa sortiunt que ex vberrimo vtroque spmate vicissitudi

ne q̄dā ipam vehemētissime intergescēte iterū atqꝫ iterū amore no
ui semis matrice se recludente. Regitiua qdē ac distinctiua ꝟtutibꝰ
mediātibꝰ ⁊ eo quo pacto libro .ix. tractatu altero ca. vj. de cā ge-
minoꝝ carta. cxxxvij. de aīalibꝰ scribit Albtꝰ nec nō Auicēna li. iij
ca. de cā genioꝝ ⁊ de imp̄gnatiōe sup imp̄gnationē ex coelestibꝰ i-
fluētijs ⁊ integriori gnāli nā qppe q̄ nr̄o saeculo qd̓ antiqtꝰ vigori
osior lōgo euo neqt eneruis qd̓ cū plibꝰ rebꝰ tū ex hac maxie licꝫ
ꝑspicē. ꝙ megacosmi q̄si natꝰ microcosmꝰ. Juuenis q̄ꝫ senex foetꝰ
generat firmiores. Hic corruptibilia oīa senescē, ꝓculdubio diffini
mus ⁊ iuuenescēs q̄ꝫ senescēs in suo qcqd naturato gnē cui. s. ꝑteri
tū pn̄s ⁊ futuꝝ tp̄s determinat vigorosiꝰ. Hic arcano q̄dā calle cō
gruere Theophrasti snīa mihi videt̄ quā Plutarchus affert in ca
thalogo de viris illustribꝰ. Memorās Alexādri vitā cuiꝰ mēbra
atqꝫ os tā suauissimū odorē exhallabāt ut ⁊ iteriores tunicae mi-
rabili fragrātia redolerēt: cuiꝰ rei cā fortasse fuit q̄dā corpis tēperi-
es inato calore feruētis. Cū eni ut Theophrastꝰ estimat humor a
vapore digerit̄ suauis gignat̄ odor oportet in microcosmo: ea pro
pter arrida q̄ꝫ atqꝫ torrida megacosmi loca: plīma ⁊ p̄stātissima fe
rūt aromata. Sol eni cor siue orbis geniꝰ putredinis cām humo-
rē exhaurit. Megacosmi aūt aiam Deū eē valde ē nobis verissimi
le cuiꝰ nām qm̄ in oībꝰ rebꝰ certissimis scimꝰ rōnibꝰ nobiliorē im
mo oīuꝫ nobilissimā: solā ipaꝫ ideo imortalitatis excellētia p̄stare
coetera q̄ꝫuis caduca remanēte tn̄ spūs illius ꝑpetuitate sempiter-
na reuiuiscibilia ⁊ recētata vigētiora iudicamꝰ. q̄re si tēpestatibꝰ au
gusti puerperiū editū est quinquēnariū: priscis illis tēporibus ab
vrbe condita remotissimis forsan etiam ante litterarum inuentuꝫ
longe viuidam recentissimā in qua ⁊ homines quoqꝫ ipsi virilio-
res aetates: tres aut quatuor prob hodierna vita nostra largiebā-
tur: in septenariū puerperiuꝫ vno partu: Microcosmis medianti-
bus ⁊ sua ⁊ megacosmi aetate: iuuenibus sanis sinceris succiple
nis alacribꝰ fortibꝰ a belloꝝ quoqꝫ strage saecuris diuitiarumqꝫ
cupid tatibus: ⁊ sexcentis discriminibꝰ expeditis quae nostro sae
culo cōlamate iā impant naturā cōflatam. q̄nqꝫ a veritate alienū
nequaq̄ꝫ equidē putauerim. Q̄nqdem septenariū numerū Mar
co varrone naturalit̄: natura quasi preuia militatū militariqꝫ pre-

sertim in hoie. Trogo quoqȝ auctoribus nõ ignorem. Quippe q in aegypto septēnos utero sil' gigni. De hõibus locutus memorauit. Plura iccirco pēsiculati ꝰaperirē nisi te tādē itidē victor pisane sapia tua sētire facēt me presagū: quippe q Florū legisti: Nāȝ haud in orbis tm̄ vniuersitate imo in vrbiuȝ etiā particularitatibus primū in infantia pueritia adolescētia ꝛ iuuētute velut coalescere: longissimis deinde aeui spatijs ꝓfligari: quod de Romae ciuitate nō Florus tm̄ imo celebrat etiā Liuiana tuba clarissima.

At te venetiarū ciuitas illustrissima nūc eo robustiꝰ decet viraginis gloria fungi ꝙ iuuentutis tuae tēporibus olim po lapsus Liuius tuus emicuit. Nunc ut apias hactenꝰ clausū scribēdi pelagꝰ: opꝰ ē animis. Nūc Romae ciuitas illa antiq̄ iacet: Tua ē haec aetas fruere tuo sydere: Ad dictu dignas victorias te te accinge: qd cessas: qd foelicitatis tuae gloriae reluctaris. Est aurū sunt arma ꝛ viri. Supstat alt tibi Scipio Maurocenꝰ vir tū liberalis tū magnanimꝰ bell' exptus ꝛ in p̄mis patriae fidꝰ ꝯstātissimus iustissimusqȝ Justinianꝰ. Supstat itē alt Sophiae qdem monarcha maurocenꝰ Senatoꝝ splēdor Dn̄icꝰ q̄rū alt armis alt toga plīmū viget. Viuit priceps inclytꝰ tanq̄ȝ orbis pulcherrimi sol Jta vrbis cor Augustinꝰ. Viuit viuatqȝ sapiētissimꝰ ipse senatꝰ qd ambigis an votis mulieribꝰ freta victorias absqȝ labore: ab alto speras. Si qdē verissimū illud ē saepenumero defensuȝ impiū venetū olim labās: Diuina mag' ꝓuidētia q̄ȝ humana. Atqȝ eqdem seruādū spero. At perinde nō est ventri ꝛ plumis tantopere indulgēdū. nō est inquā in otio marcescēdū. Vide q̄ȝ libere tecū Amor me cogit ago homo pusillꝰ ꝓpera vtendū est aetate cito pede labitur aetas. ꝓpera iuuētus labori apta otio senectus Singulos dies magni extima. Maxima nāqȝ reꝝ momenta. Petrarca q̄ȝ admonēte. Quae multis elaborata sūt saecul' Saepe dies cōficit vnꝰ ¶ Expgiscē deniqȝ ꝛ esto vigil. vigilādo nāqȝ bn̄ ꝯsulēdo bn̄ agēdo ꝓspe Catone cōprobāte oīa cedūt. Expgiscē inquā ab aqlone aqla rubea tertiū parat volatū: nigrātē pessū si ꝛ in pueritia qdē defisti: qd spandū. Si vigilas est in iuuētute. Eia itaqȝ ꝓ tuo insurge sanguie: hūiles q tuo iugo spōte pserti colla subijciūt Rogo. Amplectē subiectis pce: ꝛ debellare supbos hac tn̄ lege eo ne postea es-

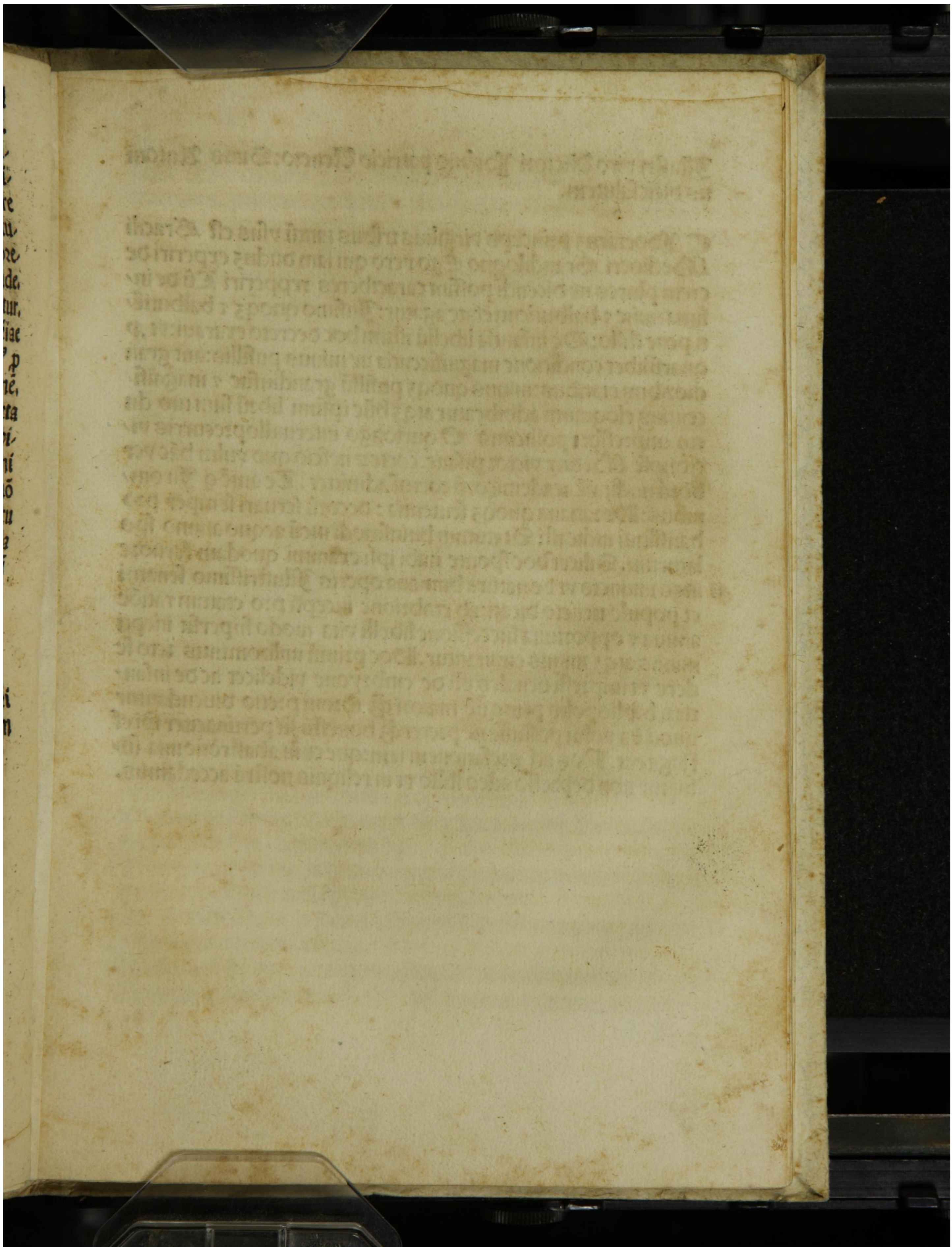
ferari q ab oib⁹ iuicta tu te luxuria vicas cete॰. Te talẽ pbe ut mal lint ppli tibi feruire q̃ȝ aliis impare. Pietatẽ cole. Tpantiã ferua. Juftitiã fine difcrimĩe miniftra. Fortes ꝛ bñ moeritos de re publica viros ut plĩmũ fluctuantes cõfirma. Seditiofos deiice: ac tumidos nimiũ adolefcẽtes tuos cõpefce. Senect⁹ iperet. Juuent⁹ pareat. Quicqd agis prudẽter agas ꝛ refpice finẽ: Rõ pteriti fcire futura facit. Propterea lr̃a॰ ftudia foue clari hiftoriis ꝛ magnis premiis ad filia munera obeũda illuftres viros teqȝ amãtes accende. Hiis artib⁹ foelix fortuna tibi ftabilis fiet ꝛ pax aeterna fequetur. Ad te nũc vrfino॰ gloria polae pful Redeo pat amplifſime pñiae tuae Venetia॰.f.ipfa॰ noie. Quid nõ audet amor. tuis pedib⁹ puolut⁹: te quãta poſſũ deuotiõe obteftor. pge ꝛ rei venetae nomẽ, ꝛ tpa: Ab vrbe pdita p mille fexagita fex annos ad nr̃aȝ vfqȝ aetatẽ null' idoneis celebratũ fcriptorib⁹: nifi ab excellẽtib⁹ ingenio viris fama ꝛ lr̃is Jlluftret: olim poft quãtalibet anno॰ faecula terminaturũ: Amplectẽ ꝛ otio tuo: pofteris aeternũ redde. Quib⁹ te nõ min⁹ latine q̃ȝ ṽe fcripfiffe: Genii tui: non Damonis inquã oraculo: pfuafũ fore vaticinor. Vatẽ aũt me f: ciunt mores tui: q̃s nulla vnq̃ȝ filebit aetas. ¶ Sic Nos de humana nã ad vmbilicũ primũ op⁹ duxim⁹. ad fecũdũ accedamus.

¶ Antonii. Z. V. policolae: De embryone liber pmus explicit.

¶ Jmpreſſus Anno dñicae natiuitatis. M. cccc. nonagefimo primo Januarii primo primus hic: per Dionyfium Bononienfem Venetiis libellus eft fauftis ominibus.

¶ Vos bñ beateqȝ valete ꝛ bene agite. Agitis ante oculos

Judicis cũcta cernentis.

Illustri viro Victori Pisano patricio Veneto: Suus Antoni
us dicit salutem.

¶ Poetaruz princeps virgilius tribus tantū vsus est Gracili
Mediocri Grandiloquo Ego vero qui iam duduz experiri de
creui plures ne dicendi possint caractheres repperiri Cū de in-
fima nunc ⁊ balbutienti etate agatur: Infimo quoqz ⁊ balbutiē-
ti pene stillo: De infantia libellū istum hoc decreto exarraui: vt ꝑ
quarūlibet conditione magnificentia ue minus pusillis: aut gran
dioribus etatibus: minus quoqz pusillū grandiusue ⁊ magnifi-
centius eloquium adhibeatur atqz hūc ipsum librū sum tuo du
ctu impressori pollicitus O qui longo interuallo precurris vi-
ctoriose Mi dux victor pisane. coeteꝝ nescio quo vultu hāc ver
borū nuditatē academicorū coetus admittet. Te autē q In om-
nibus: Horatiana quoqz sententia: decorū seruari semper pro
batissimū indicasti Statutum huiusmodi meū aequo animo spo
laturum. Silicet hoc sponte mihi ipsi exanimi quodam feruore
iugo iniuncto vt de natura humana operis Illustrissimo senatui
et populo ueneto dicati: ab embrione incepti pro etatum ratiōe
annua ⁊ opportuna successione libelli vita modo supersit inepti
minus atqz minus emittantur. Hoc primū nilhominus icto fe
dere vt impressi uenales isti de embryone videlicet ac de infan-
tia a bibliopolis prius nō maiori q̄z throni pretio diuendantur
quod ita volui posuisse ne preter q̄z honestū sit pertinaciter ipi ef
flagitent. Nos ad prefationem iam: que cum ab astronomia sū-
matur non depressō adeo stillo vt in reliquis nostrā accedamus.

f

Acturus rerū altissimarū initiū: quibus vt exu
peranti splendore. nō vespertilio modo. immo
aquila interdū ipsa allucinat̄. Sic non obscura
tm̄ Quin ⁊ illustria vincūtur ingenia vereor de
tractoribus ne cāpum aperiā. Nulla. n. est au
ctore valerio Tam modesta vite conditio: que
malignitatis dentes possit euitare Atqȝ equi-
dem vt modeste dixerim obnoxios puto: q infantiuȝ p̄destinatō
nes: ⁊ p̄scientias: ac astronomiā volunt cū in ceteris terrenis re/
bus. tum p̄cipue In hominū natiuitatibus vana Reclamātes:
que Fauorinus de fatis humani generis est oblocutus. quippe
que valde admiror tāte venustatis phum: q̄re videri voluit. opi
natū. Hic equidē qui etate sum lōge inferior Ausus fuerīȝ gran
deuū Diogeneȝ naturā homini poculū dedisse puerum re ipsa
docuisse dicentē. puer me vilitate superauit. Quapropter natu/
rali cognito accidentale abiecit. Sic fauorinū vera pspecta veri/
similē dasse pessium sniam decuisset: que hinc vel maxime radica-
uit Quod ipossibile duxit: hominē breuis vite spacio cū, p3ona
rum ac deuergentiaꝝ globorū: tum regionū ꝯnexionūqȝ mundi
varietate potuisse stellarū habitus formas ⁊ posituras infractis
genijs obseruare que suos orbes longo euo pficiunt. Ast prob
hominū animi: quibus de excellētibus loquor non nihil inesse
diuini spiritus cōiector. Unde tot artes: tot doctrine: tot monu/
menta fluxere. Si recta statura ad rotationū celestiū ratiōes cō/
siderādas Astroꝝ prorsus naturas ignoraretis: quorū qdē ob
seruationē priscis tēporibus: haud qȝ primū cōsumatissimā pu/
to sed pedetentiȝ In dies ingenio ingeniū: ac ferro: ferrū acuen
te deprehensior radiauit. Sic oēs artes ab initio rudes. Deide
in exactissimas euasere: que vt videt̄ fauorinus nequaquā cū se/
quacibus aīaduertit: quoꝝ preterea error inde ceruicatur: ꝙ vt
ipsorū verba ponā. vident hoīes vtriusqȝ sexus oīum etatum di
uersis stellaꝝ motibus inuitā editos regionibus vbi geniti sunt
longe distantibus. oēs tn̄ istos aut hiantibus terris: aut laben/
tib⁹ tectis: aut opidoꝝ expugnatōib⁹ aut eadē ī naui fluctu obru
tos: eodeȝ genere mortis: eodēqȝ ictu temporis interire. Quod

aiũt nũq̃ʒ eueniret Si nascendo suas vnũquodqʒ leges habe-
ret. Addunt nonnulla insuper adeo friuola vt ipsi eorũ pace di-
xerim somniare magis q̃ʒ philosophari videantur. De Mu-
scis scilicet ⁊ isectis. Opinati sunt vt puto Isti astronomos Qȯ
isanũ qdẽ esset ꝓfiteri homines ab influentijs celi cogi quo dato
in cõuenienti sunt plura secuta Que tñ oĩa macti constantissimi-
qʒ presertĩ ingenio viri vicissim acutissima mentis acie deprehen
derũt Qȯ nõ culicibus ꝓh nephas nec minutissimis terre marisqʒ
qʒ v̇miculis ignoratõe nequaq̃ʒ. nã eos ⁊ locustaꝝ ⁊ similiũ cuiꝰ
vis generis aut multitudinẽ aut raritatẽ aut Idcirco quelibet ab
astris causari seu pẽdere nõ latet. At hoĩbus ⁊ rebꝰ maximis ad
hibuere qppe qbus nõ pro insectis ⁊ cometas ⁊ globoꝝ multi-
formia signa micuisse que non cõiectatiõe modo. Sʒ apta dein-
ceps ꝓ hominũ siue secũdis siue aduersis siue neutris siue vtrisqʒ
qʒ hoibꝰ ꝓculdubio aliquo pacto accidisse cognoscimus quos
qdẽ p̄ ceteris aĩalibꝰ p̄me illi cause ex ꝯsequẽtiqʒ ĩde causatis cu
rae esse. Relluctet̃. Lʒ epicurus absurdũ ẽ nobis nequaq̃ʒ. At
siqd accidit homini qȯ iniquũ videat̃ egrũ hoĩnẽ quo tẽdat. Sʒ
salutifeꝝ medicũ deũ vsq̃ʒ haud latet qppe q inexcogitabili pa-
cto stabilis manẽs ꝑpetuo nixus solio Rapido globos turbine
versans. Dat in hoc salo vite circũflãtibꝰ ceu ꝓcellis hoĩes agi
tari vt ꝑinde merito ad oriẽtẽ ꝓras ꝓposse recte dirigẽtes opta-
ta tanq̃ʒ potiant̃ troes harena datqʒ in cõprehẽsibili mortalibꝰ
rõne minora in maioribꝰ nõ obnixe ꝓrsus. Ast inclinãter agita
ri. Maiora nãqʒ ⁊ naturaliter ⁊ quomodo libet vt maiꝰ lumen
minus offuscat Societate quadã cõceptis minoꝝ fatis ad suosqʒ
casus vt plurimũ trahũt secũ minora quo fit vt in vrbis excidio
pro eiꝰ p̄mi fũdamẽtifato ꝓqʒ sideꝝ ꝑpẽdicularibꝰ aut rectilĩeis
influẽtijs minora corruere secũ pariter sit fatale. Sic vt plurimũ
in maioꝝ fortuna minora militare cõcomitãtia quadã cõperimꝰ
Interea nimiũ vagari ⁊ aprepositis deuiare me sentio quare reli
cto fauorino ac sequacibꝰ de infautiũ p̄destinatiõibꝰ ⁊ p̄sciẽtijs
ad celiloqa me accingẽs ante oĩa de cõiecturis p̄destinãtibus ⁊
parentũ iccirco somnijs nõ inanibus disputabo.

De īfantis naturalib⁹ p̄destinatione ⁊ p̄sciētia tractat⁹ p̄m⁹.

p Ro infantis optima spe cōiecturaꝝ p̄destinātiū p̄mā posuerī Cū parentū nuptie fuerint coetanee pares bone cōplexiōis amabiles laudabiles allacres libe‑rales. Deīde cū cōiugati in copula p̄cipue sobrij sint idonei frugales bonisq₃ morib⁹ instituti p̄terea cū inter nuptia‑rū celebritatē ac deinceps auspitia varijq₃ generis auguria omi na ꝓdigia miracula sōnia necnō huiusmodi reliqua sese foelicia nō pro cōsuetudine. S₃ casu in mediū offerūt que singula p̄stat ēt ante nuptiaꝝ cōclusionē p̄spicere eaq₃ circa negocij expeditō nē aliqd esse putare Quapp auspices antiqtus nuptijs p̄erant celebrādis q auspicia ꝓ nuptijs cape solebāt ꝓ parte viri ꝓnu be vo pro vxoris q̄ qm̄ sicut ꝓrsus credēda Sic ꝓrsus negligē‑da noluerī singulariter haud explicabo tū qꝛ a micaele p̄serti sco to scripta imp̄ssa paruiuenaliaq₃ reppiunt̄ tū qꝛ in historiaꝝ fide passī₃ leguntur. Nihilo minus inter cetera feralia nonnulla me‑morabo vt eis p̄scitis q₃ fieri poterit ordiati⁹ nos negociaq₃ no stra cōponam⁹. Itaq₃ generalr̄ sciēdū ē aqlā vulturē coruū iter dū: cornicē vt plurimū seu bubonū varia vel noctuaꝝ genera seu ad similitudinē gali galinā supra siue sub domus tecto vel penes p̄ter cōsuetudinē maxīe statis horis ⁊ cū qbusdā instinctu tanq₃ naturali nutib⁹ ac minitātib⁹ vlulū canē₃ nocte p̄cipue atq₃ siuē frequēter vociferātes infortunia nōciare. Quocirca Plini⁹ cor ui inqt inauspitijs soli vident̄ intellectū habere. nā cū medie ho‑spites occisi sūt oēs e pelopōesso ⁊ attica regiōe volauerūt pessi‑ma eoꝝ significatio cū glutiūt vocē velut strangulati De quib⁹ in georgicoꝝ primo cecinit maro inquiens.

Aut equidem credo qꝛ sit diuinitus illis
Ingeniū aut rerū fato prudentia maior.

Franciscus autē petrarcha insonetoꝝ opere materno
Elleganti nihilo minus inquit elloquio

Qual dextro coruo o qual mancha cornice
Canti il mio fato o qual parca loinaspe
Che sol trouo pieta sorda come aspe
Misero vnde sperana esser felice.

Rursus Plinius Bubo funebris ꝛ maxime abominatus pu/
blicis precipue auspicijs. deserta incolit: nec tantū desolata loca.
Sed dira etiā: ꝛ inaccessa noctis monstrū nec cantu aliquo voca
li. Sed gemitu. Itaqȝ in vrbibus aut omnino in luce visus. dirꝝ
ostentuȝ est. priuatoꝝ domibus insidentem plurimū scio nō fuis
se feralem. Volat nunqȝ quolibet. Sed transuersus auffer/
tur Capitolij celam ipsam intrauit sexto. pap. istro. l. ped. consu
libus propter quod nonis martijs vrbs lustrata ē eo āno. Pre
terea de auibus differens quas diomedeas dicūt magnus philo
sophus. Quando inquit querullas emittunt voces. Significa/
re dicunt augures aut ipsarū: aut regis patrie: aut vtrorūqȝ exci
diuȝ. Hic Papyrij cursoris ꝯsulis meminij: qui cum aquiloni/
am oppugnans prelium vellet cōmittere pullariusqȝ non ꝓspe
rantibus auibus. optimū ei auspicium renūciasset. De illius fal
lacia factus certior. Sibi siqdē: ꝛ exercitui bonū omē datum cre
didit: ac pugnam inijt. Dirrectum est autem siue casu siue cele/
stis numinis prouidentia. Quod primū contraria parte missum
fuit tellum inipsuȝ pullariū: eumqȝ ꝓstrauit exanimem: quod vt
cognouit consul fidente animo Inuasit aquiloniā: ꝛ cepit. Tan
cito animaduertit quēadmoduȝ violata religio foret expianda.
Amplius. Menelaus: ꝛ Agāmenō. Cū primū facti sunt de ra
ptu helene certiores. exercitum inaulide boetie ciuitate congre/
garunt. Ibi cum omnes auspicassimo reꝝ gerendarū initio rei
diuine intenti essent Ecce draco ꝓpinquā arborē. In qua forte
passer nidificarat ascendens octo pullos: matrēqȝ interemit ꝛ ni
dum disturbauit: quo signo portendebatur grecos noueȝ apud
ilion annos dimicaturos decimo tandēȝ vrbem ipsam funditus
euersuros. Tyberio preterea prima luce aues augurandi causa
delate sunt: quibus oblata esca nulla ipsaꝝ preter vnam ꝓdijt.
etiam cauea vehementer agitata nec ista ipsa que ꝓdierat escam
attingere voluit: Sed sublata alla sinistra: ꝛ collo ꝓducto rursus
In caueā sese recludit. Hoc signū ꝓpter id qđ prius euenerat.
Tyberiū magis cōmouit. Erat. n. illi galea: qua in prelijs vte/
batur magnifice ornata: atqȝ insignis In ea angues oua pepere
rant Iāqȝ foetus formati erāt qđ accedēte auium signo magis

formidinem incusserat. Processit tamē conuentione populi circa capitolium audita ꝛ domo egrediēs pede limen offendit adeo q₃ percussio vehemēs fuit vt vnguis maioris digiti scinderetur sanguisq₃ ꝓfluens per calceū emanaret profectus insuper aliq₃ tulo coruos ad finistra₃ in stillicidio pugnantes cōspexit lapisq₃ a coruoꝝ altero dimotus iuxta pedes eius in magna turba ꝓlapsus est: Processit eo die tñ: quē vltimū in terris egit. Semel ite₃ paululū affuit: quin Fabiū Hānibal punica arte intercepiss₃ nam simulatas epistolas noīe principū metaponti ad Fabiū misit: Quod si ipse adesset vrbē sibi fore illos daturos ꝛ eos q hāc rem acturi essent expectare illu₃ vt aduentaret: ꝛ ꝓpius cum exercitu appareret. Iis litteris comotus fabius: assumpta copiaꝝ parte noctu iter ingredit̄. Deinde cum minus secūdum auiū habuisset augurīū pedem retulit: ꝛ paulopost litteras ab Hanniba le ad eū dolo scriptas aīaduertit: cognouitq₃ illu₃ in suburbio īsidijs consedisse. Amplius. Marcus brutus cum ex asia discessurus foret exercitūq₃ traijcere vellet. Nox quidem erat profunda ꝛ ferme media: lumen vero splendidū nimis contubernia nō habebant: ꝛ silentiū vndiq₃ tenebant castra. Is itaq₃ secū aliqd reputans sibi intentus aliquē ad se ingredientē presensit ad introitum aspiciens horrendā monstruosamq₃ aspexit imaginē corporis feri atq₃ terribilis silentio sibi assistere interrogare tñ ea₃ ausus est brutus. Quis inquit hominū aut deoꝝ es: quid tibi vis q ad nos venisti: ad quē su₃ murmurauit ille Tu᷒ o brute. Malus genius sum in philippis me videbis. Tum brutus nihil territus videbo respondit. Vex cum euanuisset imago accersitis pueris atq₃ ijs dicentibus nullā se voce₃ audijsse: atq₃ nulla₃ vidisse imaginē Brutus cogitabūdus accubuit. Duae deinde aql lae simul ipetu magno dellapse iuxta castra euolauere: postea cassiana cognita clade cogitationesq₃ suas videns ꝛ spes fallaces sublapsas retro referri in philippis sibi ipsi mortem consciuit.

Paulus emilius aetate quidem senior quippe sexagesimū iam agebat annū₃ Sed robusto corpore ꝛ filiorū adolescentiū amicorūq₃ ꝛ necessarioꝝ multitudine circūsceptus: hunc omnes voluntati populi romani ad cōsulatū ipsum innitātis parere emiliū

Ipse a principio cunctabundus suasionē reiiciebat: eorū studiū
⁊ cupiditatem arguens quasi sibi non expediret consulatū gere-
re. Sed concursu populi: q singulis dieb⁹ ad eius ianuā cōflue
bat: ⁊ ad descendendū in foꝝ ꝓuocabat: vociferabatq́ꝫ cōfirma
tus ad petendū descēdit nec in eius petitione tā affectarꝭ cōsulatū
q̄ꝫ ciuibus suis victoriā repromittere visus est. Designatus ita-
q́ꝫ fuit cōsul cū summa spe: ac volūtate populi ro. nec expectatū
vt sortitio fieret. Sed statim macedonia ꝓuintia sibi cōmissa bel
lūq́ꝫ demādatum fuit: ferunt cū ipse post haec domū magna ciui
um frequētia reductus tertiā filiam adhuc paruulā lacrimari cō
spexisset: eāq́ꝫ complexus cāꝫ luctus peteret: respondisse q̄ꝛ pse
us mortuus esset: erat aūt catulus puellae sic nominatus. Tunc
emilius accipio inquit omē filia: Dij bene vertant Cōsulat⁹ aūt
illius miserādū exitū nō minus vere: q̄ꝫ miseranter scripsit Plu
tarchus: qppe q que tunc aemilio acciderūt oīa memorās: pri-
mū signum vi ventoꝝ inquit correptum: ⁊ cū signifer valde resi-
steret fractū est: ⁊ sacra altaribus imposita surgens ꝓcella disci-
pauit: ⁊ extra terminos designatae vrbis abiecit: ipsos preterea
terminos lupi inuadentes: ac turbantes lōge detulerūt: malum
vel inde aemilio exitū indicantes. Rellatuꝫ preterea est tradente
plinio in monumenta marco attilio: ⁊ caio portio consulibus lac
⁊ sanguinē pluisse quo vt alij ferūt signo sequenti anno: pestē va-
lidam romā inuasurā portendebatꝭ. Tempore preterea quo han
nibal Italiā lacerabat auctore liuio In decade secūdi belli puni-
ci aque sanguini ꝑmixtae e celo deciderūt in moduꝫ pluuiae: nec
non libro octauo de bello macedonico. Idē auctor anno q̄dem
quo decessit hānibal ꝑ biduū sanguinē pluisse. Rursus libro al-
tero naturalis historiae ferūt Plinius inquit in lucanis ante q̄ꝫ
Marcus crassus in parthis interēptus essꝫ pluit sanguis oc̄sq́ꝫ
deinde lucani milites: quoꝝ magnus in exercitu numerus erat
cū eo interfecti sunt. Item. L. paulo: ⁊ ca. marcello consulibus:
Lana circa castellū cariphanū pluit iuxta q̄ð post annū Tit⁹ mā
lius occisus est. Item armoꝝ crepitus tubaeq́ꝫ sonitus audi-
ti e celo cibrycis bellis fuerūt. Tertio vero marij cōsulatu a ma-
mertinis ac tudertinis spectata arma celestia ab ortu occasuq́ꝫ i

ter se cōcurrentia atq3 similia plurima que varijs tēporibus con
tigerūt ex quibus semꝑ aliquid vt ipse memorat plutarchus pre
diuinatū est. Me miseꝝ āni millesimi octuagesimi septimi septē
bris mense: Cum miluus carnē a me tunc vix positā e specula ra
ptissime rapuisset: teritus sinistri qdpiā iam inde prediuinaui: eo
dēq3 mense paucis post lapsis diebus mihi dilectissimus obijt
primogenitus. Anno aūt sequēti septēbris quoq3 mense. Ac-
cipiter ꝓpe canoꝝ montez innallarano allis percusso dom⁹ no-
strae pariete auiculam cepit volantē. Triduoq3 inde tm̄ preteri-
to: luce Lucretia mihi carior filia imparentis vlnis decessit. De
us dedit deus abstulit sit nomē dn̄i benedictū. Iccirco Valeri⁹
maxim⁹ vir in omni doctrinaꝝ genere ꝑitus huiusmodi plurima
memorat. In capitulis de ominibus ꝓdigijs sōnijs miraculis ⁊
similib⁹ Cicero de diuinatiōe se scripsit vxorē suā sequēti āno fu
tuꝝ cōsulē diuinasse qm̄ cū post ꝑactū sacrificiū in cineribus cō
spicere vellet flāma repēte exilijt. Preterea Tanaql Tarquini
prisci vxor videns flāmaz lābere Seruij tulli caput tradēte liuio
futuꝝ: vt puer vnica fieret salus regis in rebus dubijs regnū si-
bi ꝑdixit. Simili modo post captā troiā disceptāte Enea de fu-
ga cū Anchise flāmula quedā apparuit verticē lambēs Ascanij
⁊ nullā inferens illi lesionē que cū regnū ascanio futuꝝ portende
ret discedere ꝑsuasit. Augustus aūt leuū ꝓdidit sibi calceū ꝓpo
stere indutū quo die seditiōe militari ꝓpe afflictus est. Quinsino
di aūt si vellē in historiaꝝ fide tradita singula memorare qppe q̄
l3 videanł tm̄ ridēda nō sunt. Nāq3 irridētes plurimos iam legi
mus ꝑijsse cū poeta inq̄3 Ante diē clauso cōpōet vesper olimpo
Significationē ꝑterea futurā habere aiūt. In negotij incohatio-
ne casu gratae seu molestae hominu3 voces audite insoliti noctu
ceciq3 ꝑsertim domi strepitus Subitae a dormitiōe sine aliqua
causa ꝑsenti expergefactiones horribiles carnis quasi formicatō
nes nocturnae olei casualis effusio cū lucernaꝝ ꝑserti extinctiōe
nec nō oculi vigiles sinceri lachrymil plorabile nihil determiate
madentes preterea presertim cum pro negocio quopiam satagi
tur obuiationes lugubres auium se coram prelia pertinacia ster
nutamenta innaturalia pedum offensiones Indecori lapsus.

⁊ quomodo libet casus repentini: ⁊ reliqua iuxta scoti distinctiones preter consuetudinem terrribilia sinistrae vt plurimuz sunt prescientiae: quas spetialius non distinxerim q pro infantiũ nõ modo predestinationibus ⁊ prescientijs faciunt: verũ pro quouis negotio generaliter. Nobis de infantiũ tantũ predestinationibus ⁊ prescientijs sequentia in septẽ genera distinguendo spetialiter dicta sufficiant. Primũ eoꝝ est qui prius q̃ generarentur: seu conciperentur aut nascerentur: accidit parentibus arborem: florem fulgur: Ignẽ: Sigillum pullum serpentẽ auem siue quidpiã aliud somniantibus aut placidum aut horribile cõcepisse seu peperisse sicut de Maiae Maronis matris somnio tradunt historiae. Iccirco de olympiae preterea Philippi regis vxoris: Alexandri matris somnio: quod graeca historia continet quã breuiter luculenterq Guarinus noster excerpsit latinisq legendã tradidit extant historiae nec nõ de hecubae Hectoris vxoris: ⁊ Scipionis africani matris somnio: atq Danthis poete florentini: cuius vt ferunt parenti somnianti visum est in viridi ⁊ florenti prato iuxta clarissimũ fontem subq alta lauro filiũ peperisse: qui arboris ipsius bachis aquaq ꝓximi fontis aliq̃ diu nutritus: adultusq in candidissimi gregis pastorẽ euasit: qui nõnullas inde frondes capere satagens vt meritũ scilz caput ornaret cecidit. Deinde non vt nuper fuerat. Uerꝫ aureis pennis in pauonem transfiguratus surexit. Itẽ Hecuba Priami vxor grauida parere se somniauit ignez troiam comburentem: quare territa somniũ viro narrauit cui de sõnij significatione oraculo interrogato: Responsum est ab hecuba ꝓlez nasciturã. cuius causa sui erit regni excidiũ. Preterea Socratẽ accepimus: quẽ fertur vidisse ꝑ somniũ oloris pullum sibi in gremio plumescere: q continuo exortis pennis: ⁊ expansis allis in altũ aduolãs suauissimos cantus ediderit. Postridie cũ plato sibi comendatus eẽt hunc cignũ esse: quẽ viderat dixisse. Hic vltimi eiusdem socratis somnij memini: q cũ in somnijs quẽdã sibi dicentẽ audijsset Tertia tephtiae tempestas leta locabit ait ad heschinẽ post diẽ tertiuz se quod sic ꝓbauit exitus moritur nec non memini mortis Neronis: cuius notabile somniũ quasi ex pellago gutam memorat

Suetonius. Ualerius aūt maximus rez huiusmodi penitus for/
sam credens absoluisse. Idcirco nōnulla rarissima qdem excer/
psit: ⁊ in capitulo de sōnijs legenda posteris tradidit. Nos vero
diligenter de somno ⁊ insōnijs: que siue grece seu latine tradunt̃
collecta in corpus vnum digessimus nempe in solis libro lucidā
da interea sciendū est: De preteritis quedam: de presentib⁹ nō
nulla de futuris plurima significare. Item a desiderio ab aetate
a sexu a cibi qualitate a crapula a potu a ieiūio a statu a tempamē
to ab egrotatione a temporeqȝ plurima causarū: q̃ huiusmodi fe/
re oīa sunt inania. Somnia vero (que pro sui presaga efficaciqȝ
conditione nōnullaȝ videntur significationē innuere: scilȝ in filio
rum generationibus: ⁊ natiuitatibus cōsulo ꝑnotanda ⁊ memo/
riae stilloqȝ mādāda Huiusmodi mea quoqȝ sententia nō ab re
fuerit si ante nuptiaꝝ conclusionem notent̃: ⁊ pro eoꝝ conditiōe
nubilis oblatae genius consideret̃ nauisqȝ perinde ne incaribdī
seu syllā incidat: gubernetur. Alterū eoꝝ est qui si credimus in
materno sunt vtero loquuti: quod sanctitatis aiunt esse presagiū
Tertiū eoꝝ est: quorū in matuꝝ visceribus sunt vagitus auditi:
quod maxime quidem est cladis argumentū seu ad minus con/
cepti libitinam presagit miserandā: Quartuȝ eoꝝ est: q cesones
agripaeqȝ nascunt̃: Ceso magnanimitate se: ⁊ magnificētia iuxta
maxime statum suū prestantissimū fore prenōciat Coeterū cede
se nisi cauerit periturū: Agripe aūt astrum aduersam si natus vi
xerit maxime valitudinē pedum minatur: multiplicēqȝ vitae sibi
calamitatē. Quintū eoꝝ est qui semiorti suapte scilicet retrahun/
tur: quod est patrie vbi talis nascitur siue dom⁹: siue ipsius admi
nus suppremae calamitatis presagiū sextum eoꝝ est: q cū nascū/
tur ⁊ eo ipso natali die vel nōnullis sequētibus rarum qdpiā fu/
turam nōtiat excellētiam: queadmodū de magicaꝝ artium reper
tore memoriae traditū est zoroaste: quē eo quo natus est die: Ri
sisse atqȝ adeo cerebrū palpitasse vt impositā reppelleret manuȝ
accepimus: quippe quod scientiae admirabilis fuisse prenosticū
exitus indicauit nec nō de Hercule illo iunonio: de quo si credi/
mus Seneca Infantis inqnit aetas mōstra superauit plusqȝ no
sce posset. Gemina cristati caput angues ferebant ora quos con

tra obuius reptauit infans. Serpētū oculos igneos remisso pe-
ctore placide intuens.

Arctos serenis vultibus nodos tulit
Et tumida tenera gutura illisit manu.

Iā dudum vlterius platonis me melligere tum vel suauitatē illā
p̄dulcis ellogij portendētes vt memorent placido plansu circun
uolant. Memorabilis interea quoq3 rex est Alexander quem
natū aiunt circa ydus augusti ⁊ ipso natali die templu3 ephesiae
diane cōcrematū ē quā obrē magi ac sacerdotes ephesij magnas
p hoc incendiū calamitates presagiētes pcussa facie vociferantes
discurrebāt eo die magnā asiae pestē simul ac pnitiē exorta3. Va
tes aūt letū philippū patrē magis ac magis ad spe3 erexere q
filium tribus ortū victorijs insuperabilē futuꝝ affirmabant. Hu
iuscemodi generis sunt q secūdina tecti nascunt. Siquidem reli
gione se vel regula quapiā seu ,pfessione p̄stantes fore p̄nuntiāt.
Septimū simoꝝ est coclitū Strabonū luciosoꝝ laboculatoꝝ ce
coꝝ vel agnatoꝝ giborū nec nō eoꝝ qui tāq3 monstra ⁊ ,psus
mōstra nascunt vt vejenti bello infantes elephantino capite nati
atq3 integer elephas ab alcipe ⁊ inter initia marsici belli serpens
editus ab ancilla ⁊ hipocentaurus ab homine in thesalia natus
eodēq3 die quo natus est mortuus quē plinius exegisto claudio
cesari in melle allatū vidisse se ,pfitet quippe que fallaciā vt pluri
mū belligerāq3 futurā ,cōiurationē minātur Interea mēorabile
mihi videt ducatus qd presentis anno secōdo aprilis nono Ve-
netijs frequētissimi populi cōcursu monstruosu3 vidi in pictatis
infantē officina cuius sinistrū vtinā p̄sagiū in auras fumus tanq3
tenues euāescat. Rursus eodē die ex patauio vt rumor erat alla-
tus īfans biceps ostendebat Spectaculū nāq3 admirandū quē
naturae ludū Albertus appellabat. Dētati aūt auctoritate se si
vixerint claros futuros p̄sagiunt Coeteꝝ in feminis tradēte pli
nio ea res inauspicati fuit exempli regū temporibus. Cū ita nata
esset valeria exitio ciuitati In qua dellata eēt futuꝝ responso aru
spicu3 vaticinante. Sesapiā etiā illa tēpestate florētissimā depor-
tata est veridico exitio consecuto. Mitridatis quoq3 regis filia

dripetine laodices reginae nata duplici ordine dentiuz deform. admoduz infausta comes fugae patris a Pōpeio deuicti fuit Hirsuti stolliditatē sibi foelicitatē ue portendūt. Contra vero dicendū de hirsutū cor habentibus nāq3 fortissimi simul ac sagacissimi sed fortunae ictibus valde obnoxij vitaz ducent. huiusmodi generis sunt mulieres que cōcreto genitali nascunt quēadmodū fuit graccor mater cornelia De qb⁹ quidē rebus ptholomeus in quadripartito notabiliter cudit capitulū qd nimis nisi seriosū esset atq3 merito iaz sibi locū poscit alterius Libri nostri caput primuz interpretarer.

s Cripsimus cum in superiori libro de feminis genio disputaremus hymenea loca lucida presertim si placet patiens pro tēporis qualitate paranda. Ittidem ad magnanimiorez enixuz experientiae quidez va ti monio nisi puerperae pudor ⁊ allucinatio nati obstarent precipe remus quapropter translucentibus si dies est speculis paruz atq3 omnino accenso igne sub tecto sēper suscipiendus est infans. Interea hec mea sententia fore volueriz in infantis elementis pcipua ministeria. Primuz videlicet si sine inflatiōe vmbilici seu sine motu vel sine vagitu siue absq3 sternutatiōe infans nascetur que sunt signa lethalia viuat ne an mortuus seu sit morti proxim⁹ natus Prudens statim obstetrix animaduertat quem si moribundum siue cutis varietate siue spiritus cessatione siue alia quapiam coniectatione preuiderit Euestigio aque vite si autumnus aut hiems aut ver fuerit Si vero estas aque rosacee haustu fauces circūacto atq3 ab ipsa obstetrice glutito Sic ore medicato in os perflet infantis Huiusmodi ministerium sunt q̄ manum perficiant qui vt interdum accidit si forsan clausus fuerit nouacula siue qd melius erit acutissimo auro moderate ignito pellicula leuiter tacta minimū quid est recludendus per os infante nihilominus si oportuerit prius perflato atq3 vmbilico obstetricato pcipim⁹ bōbaceo scilz siue laneo nodo albo pcipue adhibita nisi cito solidaret puluere mirrae siue aloes vel mirtilorū que singula

nã qz mollissima tũ est caro infantis molliter fiant. Interea min⁹ mea sententia modo ne sit preter latitudinem manualem peccaue rit que ꝓlixius: q̃z que breuius vmbilicũ peruincerit: qppe qui prius ne sanguis eff luat ligandus est q̃z incidendus: Hijs autẽ aut hoꝝ pro rei exigentia aliquibus peractis: Iuxta precipue ra sis doctrinaz in tractatu quarto: ⁊ capitulis de regimine infantis necnõ pauli bagellardi: laueť: atqz bomontio iaz noster inuolua tur: qui si presertim naso collo humero: alio ue quopiã membro inaepto obliquo siue luxato videatur: q̃z citius fieri poterit: ⁊ q̃z melius molliter est aptandum. Nam caro: ⁊ ossa que tum lenta: ac tenera sunt aere postea ĩdurãtur. Quocirca plutarchus. Sic enim infantiũ inquit membra simul ac nati sunt formari compo- niqz debent: vt recta minimeqz obliqua fiant ita pueroꝝ mores principio apte cõcineqz figurarĩ cõuenit. Illa nãqz nouella aetas ad fingendum facilis ac tenera est ⁊ ipsorũ animis dum molles adhuc extant discipline melius instillantur. Difficilius autẽ que dura sunt molliunť. Ita ⁊ doctrinae: duz puerillis adhuc anim⁹ extat melius insculpuntur. Si claudus infans natus fuerit: qđ crurium inaequalitate cognoscitur crus longius paꝝ contrahcti us: alterũ e conuerso fassietur hoc aũt circũspectissime est facien- dum. Nam si rectus infans natus esset: hoc moꝫ diu pacto fassia tus claudicaret vnde esse puto ꝙ plurini homines quasi claudi- cantes incedunt. Igitur nouanda est opera: vt aequissime crus ongius cũ altero molliter extenso fassietur ⁊ infrascriptis vnguẽ tis in locis neruoꝝ crus contrahctins liniatur. Recipe ederã ar boream vel muralẽ: quã bene tritam ad vnguenti similitudinem in aqua coque huiusmodi confectio vbi oportuerit emplastrata neruos remormidabit ⁊ extendet. Ad idem sepũ bouinũ ⁊ me- dulla composita calefacta: ⁊ perlinita iuuant egressas compagi- nes a loco suo. Item aselli ossis presertim pinguis medulla pari ter perlinita neruorum proderit retrahctioni. Ad idem Recipe vermes terrestes: quos bene primum lotos pone in vase ter- reo bene cohoperto ⁊ sic dimite vt purgentur per noctem: In quo sic deinde denuo laua: ⁊ ineptia sic atos terre post ad vn- guenti similitudinem cum melle misce: Et retractioni

emplastetur. Neruorum insuper prodest retractioni mustum duz bullit. In quo sit patiens mēbruz impositum. Fieri etiam propterea possunt balnea iuuatiua: nec nō alie plurime medicine que quoniam nequit infans pati ad presentiorē scilicet redeūtes rem nostram ōmittemus. Primo itaq3 lacte emuncto: atq3 abiecto optime lactandus est noster homontio, & ab egestiōibus frequēter nitidandus. Simile ministerium est in colli: & coxullarum plicis & subassellis molliter ne excorietur faciēdū carieiq3 interdū modicuz inseminandū. Notādū preterea ē. In primis presertiz natiuitatis diebus infantem si mas fuerit fassiari oportere testibus supinatis. Si femina māmis ligatis. quoniā si secus fieret. De hernia suspitio esset in mare: de māmaruz nimio tumore in femina. Item notādum est q si puerpera non adeo esset lactiflua vt alūno sufficeret: & alterius nutricis copia deesset. cum malis dulcibus bene maturis: beneq3 subcineribus coctis. ac deinde nitidis. Vel qđ melius erit cum butiro recēti īsulso: infans susq3deq3 summet alimētuz. Deniq3 silentio equidē hoc pretereunduz noluerim: quod in ueteri quodam codice scriptum inueni. Siqs videlicet vulpis axūgia. In die natiuitatis īfantem vnxerit infantis ipsi⁹ vita secundabitur. Hoc ita posui q sum nocere nequaq3. Iuuare autē posse arbitratus.

De infantis natiuitate: & natiuitatis hora. caput 2m.

Nascētibus: q3tuz agit natura. Interdū faciles: Interdū difficiles: ac difficilimi. nōnūq3 etiā quos natura pati nō potest. Letbiferi part⁹ causant. Nascētiū alij naturaliter manibus. Brachijsq3 sup coxas positis In caput. Alij cōtra. Alij Tuditani alij vopisci: nōnulli q3 cesones nascunt. In qbus qdē sit oportet ministerijs sagax obstetrix: que solers oīa prius faciēda tūc tēptet q3 agripā: cesonē ve educat. Quocirca eqdē psentiora pcurrēs hoc i loco curiosius haud morabor. Nam pro parētū auxilijs in suo. vz peculiari capite deo dante enucleate huiusmōi explicabunt. Hic satagēs si nascēdi tēpora: horasq3 i infantiū natalibus lucidauero. Qua de re fuere iter romanos: & barbaros opiniones diuerse: quarum

eādē romanā iure meritoq; pferēdā diffinio. Sit itaq; natalis
dies vnicuiq; a media nocte ad alterā mediā noctē nato a quo ea
nox cepit Sicut ī rex hūanaꝝ libro Varro acute iudicauit horae
autem huiusmodi obseruatio q̄uis tuba veluti astronōia mediā
te hoīez ad hoīs fatū precinēdū admōeat: tñ ⁊ generatiōis: ⁊ cō
ceptiōis dies ⁊ hora ad huiusmodi cōferūt hermetis quoq; snīa
pnosticāda dicētis. Lune locū in hora īfusiōis spmatis ī matrice
esse gradum oriētem in natiuitate Hermetis autem hanc opinio
nem haud eādē in omni natiuitate probauerim. Claudius autē
ptholomeus cōuenit inquit hijs: qui horā casus spermatis ob-
seruando deprehenderūt vt cum corporis ⁊ anime qualitates p
prias scire voluerint suas ad hoc inuestigationes ex hoc ꝙ figu-
ra stellarū hac hora ppie. idest hora casus spermatis operatur
accipiant. Hec nos si prescire Liquidius voluerimꝰ a parentum
phisicorum vtar vocabulo dispositionibus In horis generatio
nis cōceptionis: editionis: ⁊ natiuitatis cōsiderationes gradatī:
⁊ cōiectationes Idcirco penitus īcipere. nō abre fuerit. Ampli
us quādo sol in natiuitate diurna: seu luna in nocturna fuerit ab
infortunis ⁊ malis accidētibus suis libera Significat ꝙ nutri-
tio nati complebitur. Item quādo indecima domo. vel vndeci-
ma fuerit planeta diurnus in die: seu nocturnus in nocte signi-
ficat ꝙ nutritio nati cōplebitur. Amplius quando domini tripli
citatis solis fuerint in ascēdente: vel in quinta domo vel decima
vel vndecima significant bonā: ⁊ facilem infantis nutritionē. Si
vero fuerint in septima significant malā: ⁊ laboriosaz. Preterea
quando gradus ascendētis solis fuerint dānati significāt ꝙ non
nutrietur nisi domini triplicitatis fuerint salui seu liberi: ⁊ inan-
gulis firmi. Quando natiuitas fuerit diurna: ⁊ sol inascendente.
In signo aqueo vita erit bona ac temperata: quia natus ille erit
complexionis iouialis tñ si sol fuerit insignis igneis viribus ani-
me idest intellectu maxie valebit. Sed corpus erit complexiōis
ardentis: ⁊ macrum tñ in dierum suorū processu magis accedet
ad temperatā complexionē. Et si sol fuerit in signo aereo: vel ter
reo: ⁊ in gradu ascendētis: vel ante eum: seu post tres gradus: ⁊
cum sole vel in gradu ascendētis fuerit aliqua ex quindecim stel-

lis debenijs ex hijs que sunt de naturis fortunarum seu aliqua dña rum fortunarum aut aspexerit ibi luna de tertio vel sextili aut de ra dijs cuiuspiā fortune: seu pars fortune. Significat q̄ natus ille morietur priusq̄ȝ cibū accipiat. Quoniā sol quādo ascendit insi gnis aereis elemētari igni magis coniungitur. vnde effectus vt plurimuȝ in terra talis causat̄ ⁊ insignis terreis illud idem p̱ di uersam causaȝ qđ reprobabile videtur significat: quādo enim ca dit cum aere corrūpitur aer: ⁊ penetrat illa corruptio: ⁊ similiter quādo iūgitur ignis cum terra ꝓpter coniūctionem siccitatū eo rum dānatur complexio. Item quādo almuteȝ natiuitatis ī fortu natus fuerit: ⁊ cadens ab angulis existentibus inter eū: ⁊ infortu nam aliq̄bus gradibus significat q̄ natus durabit secundū q̄ȝti tatē illorum graduū. Quādo aūt luna fuerit infortunata. In septīa ⁊ sine aspectu fortune Significat q̄ ille natus nō nutrietur. Qū aūt luna fuerit in quarta domo iūcta corporaliter cū infortuna p̄ sertim de quartili: vel oppositione significat q̄ tūc natus infans nō nutrietur: atq̄ȝ erit mater indiscrimine: ⁊ si sol similiter fuerit in septima domo etiā significat q̄ nō nutriet̄. Quādo vero infor tuna fuerit in ascēdēte: ⁊ habuerit aliquā dignitatē in eo ⁊ aliqua fortuna ipsum aspexerit Significat q̄ nutritio cōplebit̄ q̄r infor tunata malitia diminuit̄ cū est ī suis dignitatibus p̄serti si noctur na fuerit insignis femininis diurna in masculinis. Sed si cōtrari um fuerit ascēdit ⁊ crescit infortuniū. Siq̄dem fortuna cū fuerit in dignitate sua melioraṫ cōtra vero deterioraṫ. Amplius quan do luna fuerit in lumine diminuta ⁊ obsessa nec aliqueȝ habuerit fortune aspectū morieṫ natus vel saltē erit cecus ⁊ mater indiscri mine. Quādo aūt dñi triplicitatū hylech fuerint fortes ⁊ firmi ⁊ in ascendēte fuerit infortuna significat q̄dē q̄ natus viuet. Sȝ p̱ extrema oīa vitā ducet Amplius qñ venus ⁊ mercurius iūcti fuerit ī vno gradu ī ascēdēte significat q̄ natus nō viuet q̄r ꝯ̄rij sūt ambo nec iūgi p̄nt ī bonū Interea hoc maxīe p̄cipuū ē notādū q̄ nato rū vita ē p̱ expāsionē planetarum qñ vo simul iunguntur nō viuūt p̄ serti si eorum lumīa iūcta fuerit verum si ī cuiuspiā horoscopo. Jupi ter Saturno se coniūxerit In primo pūcto arietis admirabileȝ futurum illū virum ⁊ p̄cipue secte cuiuspiā magne ducē significat.

Quādo autem sol: ⁊ luna: ⁊ ascendens: ⁊ eius dn̄s iuncti fuerint corporaliter cum infortunis: vel de quartili: aut oppositione: ⁊ sine fortune aspectu significat ꝙ nō saluabitur natus ille nisi domini triplicitatis fuerint fortunati: ⁊ in angulis bene firmi. tū quippe viuere poterit natus: sed vitam malam. Quādo autē luna fuerit in quo piā angulorū: ⁊ fortune alique eam aspexerint: ⁊ eo fortius mars per quartilē: vel oppositum aspectuz: ⁊ luna nō fuerit bene recepta nec aspexerit eam fortuna. Significat ꝙ natus aliquid nō gustabit. Quando vero pars fortune: ⁊ pars vt inquit Haly celati fuerīt in termino fortune: vel in domo fortune: aut in bonis locis ab ascendente: ⁊ luna fuerit cum eis: ⁊ eam aspexerit aliqua fortuna recipiēs ipsam significat ꝙ ille natus nutrietur: ⁊ habebit longaz vitam ⁊ erit fortunatus: ⁊ bonuz: ac magnū nomen habebit. verum autē quando dominus ascendētis fuerit cōbustus non significat nutritionē. presertim si ascendens fuerit capricornus vel si cōbustio illa fuerit inoctaua domo. Rursus quā do luna fuerit lumine crescens: ⁊ iuncta cum marte corporaliter presertim in ariete significat paucā vitaz. Idemq̨ significat quā do fuerit cum saturno maxime in fine mēsis ipsius in quo infans natus fuerit ambobus sub solis radijs consistentibus. Itē quā do domini triplicitatis ascendentis fuerint in tertia domo infortunati a quouis planeta significat paucaz vitam. nisi triplicitatis domina fuerit luna: quoniā luna fortis est in tertia domo propter gaudiuz suum ibi. Interea notandū est ꝙ hora natiuitatis. Illi gradui in quo tunc luna fuerit addendi sunt gradus. xxvi. ⁊ aspiciendum· quis gradum illuz custodit: ⁊ in quo cadit termino fortune ⁊ si aspexerit ibi fortuna significat bonam nutritionez: ⁊ maxime si terminus ille fuerit fortune potentis: ⁊ dirrigatur almuthez per athazir: ⁊ dandus est cuilibet signo dies vnus: aut mensis: vel annus. preterea in quarta sui operis parte de astrorū iudicijs capitulū tertiū in hylech haly notabile cudit: nec nō quartum. In alcochodē quintū in eo quod significat alcochodem sextumq̨ in eo quo .l. additur alcochodem: ⁊ minuitur ab eo septimuz in athazir: ⁊ octauū inijsq̨ expediunt: ⁊ non possunt excusari. At omissis huiusmodi suo nihilominus liberalius loco enu

cleādis Reliqua presentis

capitis celleriter pcuramus. Itaq3 noluerī friuola l3 que inue
teri quodā codice scripta īueni ignorenī: tres scilicet āni esse dies
In qbus si nascet̄ homo vel pecus cito morieī. Itē si ijsde3 die
bus vulnerabitur homo vel bellua tarde vl̄ nūq̄3 ɔualescet. Am
plius siqs ijsdē dieb⁹ carnes edet vacinas ijsdē p̄sertim diebus
interfectas abinde nō viuet annū integrū. Dies aūt sunt isti v3
p̄m⁹ ebdomade dies intrātē augusto. Secūdus ē p̄mus ianua
rij dies lune. Terti⁹ est trāsactis ap̄lis octo p̄mus item q sequit̄
dies lune p̄sertī3 si ijs mēsibus luna eclipsauerit. Insup in eodē
codice ip̄o inueni. Quod si p̄mus calendaꝝ ianuarij erit dies ve
neris eo pleriq3 infantes anno morient̄ huiusmodi aūt q̄3uis ca
pitulo reppereri3 qđ nō credo tamē qm̄ memorasse nihil nocet
memoraui. cōstantissime aūt dixeri astronomie vigore ellici pos
se hominis fatū quo eiusdē hominis libeꝝ arbitriū est p̄stantius
qppe ipsi⁹ obnixiori qdē vi ꝛ augeri fatalia ꝛ extenuari atq3 fru
strari ꝓrsus est possibile: Quā q̄3 supioribus vt plurimū astris
morē gerāt inferiora. Iccirco nihilominus parētes seu quoru3
tutelle fuerint infantes hortor: ne siue fortunas: siue ifortunia fe
rant natalia pueris deinceps vel adolescētib⁹ pandant. Uerum
eas res qbus ac per cōpendia fortunas illas allicere. Cōtra ve
ro infortunia exibillare possint admoneāt. Nāq3 bonorum spe
fortasse neglectis disciplinis fierent bonoꝝ expertes: aut malo
rū que astra minata fuerint metu cōtinuo quasi stupidi quodam
ceu veterno in peius torpescerēt: eo forsa3 potius torpore: q̄3 sy
dere. Nā p̄stante libero qdem arbitrio: discrimina syderū ipsa
obnixa l3 sunt vitabilia atq3 ipsoꝝ sepe numero carites debite
negantur ignauis: Quare nauandū voluerim. vt que nobis pro
spera fata pollicent̄: Augeamus: que vero minant̄ aduersa: exte
nuemus: Astroꝝ domina: virtute

De infantis fato: ꝛ fascinatiōne. tertium caput.

r Ursus ad syderalis rōnis celsitudinē ascēdētes: ifan
tiū fata ꝑ rei exigentia q̄3tū igenioli subpetēt vires:
absoluemus. Itaq3 infantis bene nati: Solerter ob
stetricati diligēter loti molliter foti: ꝛ iuoluti: Sexus

que qualitate precognita deq3 ipso bona spe sumpta. Lucinae diem ⁊ horam parens memoriae vel potissimum litteris tradat: quippe lucinae ipsius obseruatione dietetica quid liberis pro aetate faciat quid ue officiat assequemur. Quocirca dabimus primum operam prestantissimā artem astronomiā consulere quae inferiori quidem licet non superiori mutabilitate facta fallere videatur quandoq3 tamē perstat vt plurimū in cuiuslibet natiuitate quasi radicans bonos vel malos profatoru3 serie fructus prenuntiat sicut hipparcus eudoxus ⁊ methon philosophi qui đ syderibus annique temporibus scripserunt: affirmant ⁊ crisippus qui in libris de fato censuit omnia fato fieri: nec nō Zeno hethusq3 in primo de fato ⁊ possidonius in secundo atq3 antiquiores epigenes berosus petosiris atq3 necepsos esculapij scil3 sententiam secuti Qui statuta vitae spacia a stellis accipi dixit.

Non est qui fixas parcarum auertere leges
Effugere aut possit recte inquit homerus.
Seneca in egipti tragedia
Fatis agimur cedite fatis
Non sollicite possunt curae.
Mutare rati stamina fusi
Quicquid patimur mortale genus
Quicquid facimus venit ex alto
Apolo q̄3diu duraturu3 ipsius templum foret. Rogatus
Respondit. Tū quoq3 terrifico percussum fulmine templū
Ardebit Sic stat fatorum immobilis ordo
Ferre autem longe prestat quodcūq3 seuere
Et fixa ⁊ stabili statuerunt lege sorores
Esse ⁊ enim certum stabile ⁊ inuiolabile semper
Quicquid nent fusis parcae Rex iussit olympi
Virgilius in primo eneidos canit
Parce metu cytherea manent immota tuorum
Fata cernes vrbem ⁊ promissa lauini
Moenia sublimēq3 feres ad sydera celi
Magnanimū eneam neq3 me sententia vertit

Rursus in sexto ipse poeta
Desine fata deum flecti sperare precando
Preterea in georgicis
Ecce dionei processit caesaris astrum
Inthebaidos autem opere papinius
Immoto ducimur orbe fatorum
Vincimur immites scis nulla reuoluere parcas
Stamina
¶ Quintilianus.
¶ Nos graue inquit huius anni
Sydus afflauit.
¶ Clarius in triumpho famae petrarcha
Poi vidi ilgran platonico plotino
Che credendossi inotio viuer saluo
Preuento fu dal suo fero destino
Ilqual secouenia dal materno aluo
Rursus de laurae horoscopo clarius idem poeta
Il di che costei naqz: eran le stelle
Che producon fra noi foelici effeti
In lochi alti ⁊ elleti
Luna ver laltra cum amor ꝯuersae
Venere e il padre cum benigni aspeti
Tenean le parte sign oril e belle
Elle luce impie e felle
Quasi in tuto dal ciel eran disperse
Il sol mai si bel zorno non aperse
Laer la terra si allegraua elle aquae
Per lo mar hauean pace e per li fiumi
Fra tanti amici lumi
Una nube lontana mi dispiaque

Quippe qui atqz alij quos longum esset refferre vno ore vniuersi: Fatum ab astris pensile omnium eorum que sunt per partes administranda causam esse tradiderunt: Ut recte quoque sensit Pithagoras: qui quid etiam esset fatum diffiniuit

Est aũt inquiens fatũ: cõnexa rerum series siue ratio: p quã mũ-
dus administraf. Cicero in libro de diuinatione. Fatũ id appello
inquit quod greci ειμαρμενην .i. ordinem: seriemq; causaꝝ cũ
causa causae ãnexa rem ex se gignit. Ea est ex omni eternitate flu
ens veritas sempiterna Apuleius aũt medauriẽsis: necnon her-
mes trismegistus fatũ dixerũt causaꝝ cõplexionem esse: ⁊ proui
dentiam a prima causa dependentẽ. Possidonius fatum est in-
inquit causaꝝ colligantia ex motibus astrorũ vim: ⁊ efficaciã tra-
hens. Ptholomeus fatũ inquit est: virtus cõstellationũ ĩmobi-
lis: Seneca in libro de questiõibus naturalibus. Fatũ est neces-
sitas oĩum rerum: ⁊ actionũ: quam nulla vis potest irrũpere ex
Jouis dispositione diffinitoq; deorũ consilio. Boetius in quar
to de consolatione. Fatũ est inquit inherens rebus mobilibus
dispositio: per quã ꝓuidentia: queq; suis nectit ordinibus: Siq
dem a prima illa causa consilio ⁊ dispositione ad rerum omnium
influentiam ꝑpetuo impetu celestis machina rotatur: Judicioꝝ
dei: Adagiũ factum ẽ. Abyssus multa. Fatoꝝ fluxus ex mo
tu fieri syderũ: omnes fere philosophãtium scole tradiderunt: ⁊
recte qdem modo humanũ arbitriũ concipere: non concipi diffi
niuerint atq; sane fortunã casumq; distinxerint. Fremant lz ne
scio qui leues futiles ac importuni clamatores edaces muliercu
larum aucupes: edulioꝝ captatores: lurcones: verae: sincereq;
rõnis abusores. Quousq; syderum Rex nempe que tua sunt
instrumẽta pater omnipotẽs delirametis eiusmodi ignarũ vul-
gus deuiabit: Quid etas tulerit: Quo error serpserit nõ possũ
nõ admirari. Heu que vaniloquia: que verboꝝ portenta tanq;
ex platonica quadam lõge recondita academia: magnifiunt. Sa
ne verissimũ illud ẽ: Dato vel vno inconueniẽti plura sequi sole-
re. Inq;: an sileam. Inq; equidẽ. Oro quid a clarissimoꝝ viro-
rum sententijs discrepãtius: quid a rõne: atq; ipsa deniq; rei ve
ritate alienius. Quid ijs nugis petulantius. Non obseruetis lu
ne: solisq; cursum q; qui: ⁊ has: ⁊ quascũq; diuinatiões aut fata
aut auguria obseruat: aut attendit: aut consentit obseruantibus
inutiliter sine causa magis ad sui dãnationem q; ad salutem ten-
dit. Siue per quosdam numeros litteraꝝ: ⁊ lune ꝑ pithagoricã

nigromātiam egrotantiū vitaȝ vel morte vel ꝓspera vel aduersa futura inquirunt siue qui attendunt somnialia scripta ⁊ falso Da nielis nomine ītitulata ⁊ sortes que dicunt̄ sanctorū apostoloꝝ: ⁊ auguria auiū aut aliqua pro domo faciēda aut propter cōiugia copulanda aut In collectiōibus herbaꝝ carmina dicunt aut pi-ctariolas pro quauis infirmitate scriptas Super homines ⁊ aīa lia ponunt preter simbolū ⁊ orationē dominicā aut magicis falsi tatibus in grandinarijs ac tēpestatibus credūt aut ad eos eūtes aut suis domibus introducūt ⁊ interrogāt: sciant se fidē christia naȝ ⁊ baptismū preuaricasse ⁊ paganū ⁊ apostatā ⁊ dei inimicuȝ irā dei grauiter incurrisse nisi ecclesiastica penitētia emēdatꝰ recō cilietur. Pape que precepta: que oracula: que sententie: que ad monitiones. hui que paricula: qui amfractus: vaha vt ais Daue cōsilia callida: O virū qui talia primus ꝓtulit grādiloquentē. ve rum tātus pulmonis hanelitus: tanta sic merito inqȝ pituite alti-tonātia: tantaqȝ per inde echo reboatio ꝓbabilitatis nō nihil re-quirebat. Clara ni fallor ipse quod egre maxime ferendū est Ita lorū ingenia eiusmodi ac nubibus retūdunt̄. vtinā hec tāti essent vt spectatore censoreqȝ te de litteris atqȝ precipue de Oratoria facultate: quocirca cōmētarios tū prestātissimos: tū sūma cū glīa edidisti Optime merite Maximarū argutissimaꝝ quoqȝ rerū perspector ⁊ cognitor discuterent̄ mi Dux quem longe sequor Victor pisane Tanta qdeȝ tanqȝ concina nate harmonia: vt siue patriā spectes: Siue ab illustribus ꝓauis pcipueqȝ ab antiquo illo victore vere victore pisano: q genuensibus accerrime vrgēti bus labentem patrie libertatem suffulsit: genus siue virꝫ ipsuȝ in florentissima republica in florentissima familia ī florētissima aeta te: qd amplius in florentissimo litterarie rei statu in florentissima deniqȝ siqd potero moꝝ reformatione aeque forsan faustū aeq̄ raꝝ. At rariorem neminē inueias. perīde theologia: ne tenebria Inqȝ illa tāti nequaqȝ est faciēda vt ꝓpterea clauiū Te reliquē te. Nos a recto nostro cursu deuiemus. Oro qs tā rudis tā fe-ris moribus ē: quē ta sacrilega obtusae mentis temeritas vexet vt celū suspiciens: atqȝ admirabilē illā diuini operis harmoniaȝ neget mundū hunc stellaꝝ potestatibus tanqȝ instrumentis dei

administrari. Nempe imensa est: fineqꝫ potentia celi non habet
Quo pacto: Rursus oro superioꝝ corpoꝝ vires nostris corpo
ribus influere: negare audemus: Quando manifeste videmus
corpora nostra corporibus superioribus agitari assidueqꝫ ab ae
re: aliter atqꝫ aliter pmutari. Reclament igitur q̃tum velint: de
bacchenturqꝫ tenebriones ⁊ hipocritae. Nos que pro bene bea
teqꝫ viuendo olim a sapientibus tradita Idiotaruꝫ vero iniuria
quorum maximus fuit semp numerus oblitterata seruāda nihil
ominus memorabimus Iudicantes sane: quā inanem illi putāt
clarissimā artem astrologiā megacosmi esse phisionomiaꝫ. Sicut
enim ex microcosmi effigie humani mores vel occulti: liberi arbi
trij potestate repressi seu saltem moderati: vt de philemonis iudi
cio in hipocratē memorie traditū: deprehenduntur. Sic celestis
corporis facie ⁊ astroꝝ motu quasi vultu: multo priusq̃ accidāt
plurima humano icirco studio patuere: aetati tamen nostre ab
antiquis illis viris amplissimis intractabilia fere relicta. Hinc
a plurimis astronomiā quippe quā libare vel nesciunt in cassum
putari deprehendi quibus iam omnibus omissis: quid cuꝫ anti
quis animoꝝ libera viuacitate purissima: claroqꝫ perfectis inge
nio. Icirco de hominis fato presentiā quod in nature quasi gre
mio latet: Siquidem principalis hec est nostra professio: explice
tur. opere precium.

¶ Cum natus est infans: Sexusqꝫ qualitate prenotus fo
tus: ⁊ benedictus. Tunc primum scientia gradus ascenden
tis ⁊ stellarum qualitas hora exitus infantis. Deinde illius
anni: ⁊ in ea precipue: In qua natus est regione planetarū domi
nus primus: Iuxtaqꝫ quod signum magis influat: Secundus
mox: ⁊ ellementorū qui sunt nec non hora gradus ascendentis: ⁊
coniunctionis: ac preuentionis que ante natiuitatem ipsius pro
pior fuerat. Ut claudius ptholomeus in quadripartito docet p
spicaciter cognoscantur ⁊ presertim prime domus que vocatur
athale significatio. Nam huiusmodi de liberoruꝫ naturis: ⁊ casi
bus priores sunt coniecture: quarum duplex quidem genus pu
tamus: naturale videlicet ⁊ accidentale. Naturalem naturā a pri
scis proauis primū nos. Successiueqꝫ deinde genitā generatio

nis:conceptionis:impregnationis partus ⁊ natiuitatis horis vł
gradibus ⁊ minutis consideratis ipsorũqꝫ syderum:⁊ phisiono
miae habita ratione non latet. Accidentale vero genus a conuer
satione sigillo tanqꝫ imprimitur. Coeterũ ad nostram. vnde di/
gressi rẽ sumus Reuertamur. Eius itaqꝫ anni inquo fuerit in/
fans planẽtarũ dominiũ sortitam Si lunam norimus iudicanduꝫ
perinde illum est hominẽꝫ fore magis vel minus Iuxta ꝙ in ea
regione vbi natus est:luna tunc influit expedita seu impedita ma
gis vel minus Flegmaticũ somno lentũ inertem hebeteꝫ impro
bum furem lasciuũ facile credulum in constantẽ timidum: Iracũ
dum pauperẽ famulatorem multi sputus:⁊ vt plurimũ pingueꝫ
facie qui si cui arti mecanicae suo non parentũ arbitrio adhere/
bit facilis erit vulgaris presertimqꝫ aquatilis. Nanqꝫ aquis na/
turaliter delectabitur:alioqui quod rarissime in illis tamẽ accidit
Si eius industria seu potissimũ patrimonio:seu legato alio vel
quouis casu diuẽs fuerit:nebulonũ fautor: Mimmoꝝ gesticula
torum:stultoꝝ.ebrioꝝ: meretricum erit:quorum. Insuper pes/
sima natiuitas est Si in signo presertĩ scorpiõis eoꝝ in horosco
po luna eclipsauerit cuiꝰ ampliꝰ ad martẽ applicatio in eius octa
ua domo existentem egrotationes significat frigidas atqꝫ siccas
que significatio est ex saturno ꝑpendiculariter ĩfluente. cõsiderã
da ꝑterea est adunatio lune cũ aliquo planeta. Scilicet an vterqꝫ
latitudinẽ habeat vel alter tantũ:aut neuter. Si ambo in zodiaco
fuerint vel latitudinem habuerint aequalem:vel quasi aequalem
⁊ in eadẽ parte: Si bona qualitas est planetae lunae coniunctiite
stimoniũ nato bonũ est:testimoniũ aũt huiusmodi variatᷣ secũdũ
diuersitatẽ latitudinis:⁊ situũ sydeꝝ ad aspectuꝫ lunae: que nisi
sit cõbusta nec adũata nec a planetis ĩfortunij male respecta ami
citiã fauorẽqꝫ ꝓmittit vt in libro legiᷣ habrae hebrei de natiuita/
tibus necnon aliorum idcirco antiquorum auctorum. Cum au/
tem fuerit luna ĩ oppositiõe solis iuxta stellis nebulosis vel eas
ĩduta significat morbos inseparabiles in oculis. In natiuitati/
bus aũt masculoꝝ si fuerit luna:⁊ sol in signo masculio:actꝰ eoꝝ
erũt viriles feminae vero tũc natae erũt audaces:⁊ vltra naturae
suae terminũ ĩmodestae. eandeꝫ influẽtiam mars ⁊ venus simul

faciunt in signo masculino. Rursus si fuerit occidentalis luna ꝛ i angulo ꝛ vterq3 malus scil3 saturnus ꝛ mars ante solē ascenden tes ꝛ sol ꝛ luna oppositi ꝑdet tunc natus oculū vtrūq3. Ampli⁹ cōuenerunt in hoc astrologi: ꝙ luna sit quasi corpus ꝛ planeta qui aspicit illam quasi virtutes que apparent in illo secūdu3 pla- nete naturā aspicientis Ergo cū fuerit īter lunā ꝛ mercuriū aspe ctus alter ꝛ aspexerint ascendens indicat ꝙ natus non habebit vires agendi id qđ oporteat ꝛ valde erit obliuiosus. Sed cū nō aspexerit vnus eoꝝ ascendens nec alter aspexerit alteꝝ erit men te captus. Amplius si erit in fortuna in angulo erit epilenticus. Luminaria cū fuerint in natiuitate viri in duobus signis masculi nis ꝛ in duabus quartis masculinis vel in eadem quarta masculi na exercebit se vir ī omnibus que adviros pertinēt. S3 cū fuerit loca luminariū feminina in natiuitate viri effeminabitur eius na- tura ꝛ erūt eius cogitatiōes feminie nec poterit lacbrymas suas cohibere ꝛ cum oīa loca luminariū fuerit masculina in natiuita- te feminaꝝ: apparebunt actus eaꝝ similes actibus viroꝝ. Inte rea sciendū est eui diuturnitate in aliquibus mutari octauā sphe ram quapropter eadā influentia effectus contrarios olim opera bitur sicut ptholomeus ꝓpter aliā mixtionē stellaꝝ fixaꝝ cū vir tute solis affirmat: quocirca acutissima oculoꝝ3 mentis ꝛ corpo ris acie opus est: seu saltē studendum est operi vsq3 ad presentē diem millesimi scilicet quadringentesimi nonagesimi secūdi decē bris alteꝝ mea nempe sentētia prestantissimo qđ diuinus vir ioā nes de monte regio germanoꝝ decus composuit: ac ptholomei quadripartito: nec non abdilazi introductorio a ioāne hyspalen si interpretato quod mihi equidem fateor plurimū in natoꝝ ho- roscopis contulit. Icciro preterea inquit sic haly in capitulo de planetarum naturis videlicet Habet significationem ꝛ demon- strationem magnā luna in radice principij generationis creature septimo ab hora generationis ꝛ potest viuere sana vita cum dei tamē bene placito sed erit piger nescius vilipensus nec erit firm⁹ in aliqua re nec amorē habebit nec amicitiam cōpleram ꝛ habe- bit impedimenta multa. Amplius mulier que lune influentijs ē obnoxior sub lunari scilicet dominio natiuitatem sortita ad crapu

las ⁊ meretricia inclinabitur: que tamen vitia libero arbitrio mediante ⁊ bonis artibus queũt explodi presertim si tauro ascendẽte q̃ztum minus distantius a terra celuȝ iniquo ipsa est: patiẽ Joui vicinior marti distantior dum infans nasceretur in cancro fuerit. Interea sciendũ est q̄ qcũqȝ habuerit in radice suae natiuitatis dominã seu maxime quouis pacto significatricẽ lunã p totum tempus vitae suae: Lunaribus maxime alterabiẽ ĩfluentijs: Qd̄ de reliquis quoqȝ planetis est intelligendũ Secũdum cõiunctiones ⁊ aspectus necnõ diuersa eoꝝ accidentia ꝑ locorũ diuersitates: atqȝ alias occasiones: quã rem qm̃ ab idoneis plurimis astronomis scite: acuteqȝ admodũ discussam videmus ad p̄sentiora ꝓperantes: õmittamus.

¶ A luna qꝛ terrae ꝓpinqnior est: magna nobis vis attribuitur multis aĩatis ⁊ inanĩatis confert excessusqȝ riuorum ac decremẽta secũdum lune diminutioneȝ ⁊ augumentũ eueniunt. Mariaqȝ in eius ortu: ⁊ occasu alterantur. Vegetabilia iteȝ ⁊ aĩata In toto vel in parte ipsius augumẽtatiõe vel diminutiõe Incremẽtũ vel decrementũ suscipiunt. Magna lune visẽ humectare. Est .n. terrae ꝓpior vnde vapor hũidus adeã ascẽdit quapropter iuxta qualitatem illiusmodi: mutatione manifesta corpora mutat quippe plures earum reꝝ partes que infra corpus existũt maturat ⁊ putrefacit Luna inter superiora ⁊ inferiora media lȝ frigida putrefaciẽs tamẽ aquatica velox noctis oculus solis emula tempestatum presagiuȝ complexionum flegma ellementorum aquam metallorum argentũ temporum hiemẽ dieruȝ ebdomade primũ regens exaltatorem taurum humiliatorem scorpionem inimicuȝ martem ⁊ hospitem cancrum habet: que raro foelicia saepius infoelicia presertimqȝ quintiluniũ: arietiluniũ: scorpiluniũ pleniluniũ ⁊ interdum quartiles aspectus cum infans nascitur deprehenditur nisi a secundo dominio impediantur: quod q̃ȝ q̃ȝ vt primum intense sic non influat: tamen ⁊ ipsum interdum sortitur influendi admodum vim obnixam precipueqȝ cum insiti fere nature: maxime si in se exaltãtibus signis exultauerit: Quapropter raro quidem interdum tamen ipsum principale dominiũ ab ei⁹

procul aliquibus fautoribus absens aduersis valde propinquũ
Juxta tale dispendiũ uel cõpendiũ minus vel magis prestat in in
fluendo Ad quas quidem difficultates Cum ingenia constantis
sima solum supra naturali admirabili potius diuinaq; inspiratio
ne: q̄ humana industria diutioq; studio cũ assiduitate: ⁊ exercita
tione accedere visa sunt: que quoniam pro apostolice sedis mu
nere Illustrissimi venetorum senat⁹ tui quidẽ merito suffragijs ad te
delato. Pater Amplissime Familie nostre splẽdor Baptista, p
q; tua erga cumpatriotas vt maxime decet cordialissima pietate
multifarijsq; coram te consilio ⁊ ratione subprimendis moderã
disq; romane altercationibus ciuitatis: atq; prestantissimo: Pa
ce vestra dixerim Venerãdi Relig colleg: Beatissimeq; Pa
ter Almeq: triũphantis clauiger Deo similis venia tua p̄fata mi
litantis ecclesie patrocinio ac ceteris negocijs tuis immortalibus
religioni quasi tue incongrua ⁊ a studijs tuis: quippe q̄ polũ re
linquit rerum inferiora existimaui: cum quia fert animus: opus
de astronomia vita modo supersit cũponere qd̄ nãq; in eo breui
ipsam artem omnem euoluã Astronomie summã seu speculum
stat sententia nominare. Tum presertim ne nimis appositis titu
lis deuiem. Mercurij porro cuius ductu precellens nũc es: se
cutus auspitiũ subticebo. ea tñ percurrens que ad infantiũ vidẽ
tur fata spectare. Itaq; sciendum est Mercurij: a quibusdam
apolinis appellatum dominium: cuius naturam Ctesias ⁊ So
sigenes docent: fautoribus proximum: resistentibus distans: vt
in capitulo continetur figure: que ostendit natũ debere esse astro
nomũ apud habrah in hebreum de natiuitatibus: nãq; planetis
reliquis mercurius prestat impassione plus vel minus iuxta si
tum suum: ⁊ aliorum siderum in infantis temporibus Ab astro
logo obseruandis Acumen industriam prudentiam Scientiam
eloquentiam reliquasq; animi dotes influit uel infortunia. Can
cer enim iouis virgo mercurij piscis veneris sunt exaltatiões for
tunarum mercurij: que cum impedite fuerint ⁊ fuerint anguli in
natiuitate ammittet natus notitiam ⁊ erit amens vel demoniacus
cuius vero nature prefuerit bene locatus mercurius erit acutus

⁊ habebit elloquentiam super cogitationem eius. haly astologus in capitulo quarto de naturis planetarum Mercurius est significator inquit ⁊ gubernator sexti mensis ab infusione spermatis ⁊ in illo tempore quo est dominus ⁊ gubernator creature mouetur creatura et se transuoluit in vtero ⁊ tunc ponit deus fortitudinem ⁊ motum in manibus ⁊ pedibus suis et i eius ligua sensibus et auditu In reuolutionibus annorum mundi habet magnā ⁊ veridicam significationē super tenentes officia dominij et regni et in redditibus ac mercantijs. Ptholomus in quadripartito. Cū fuerint mercurius in aliqua inquit domorum saturni ⁊ ipse mercurius fortis in esse suo dat bonitatem intelligentie vel cogitationis penitus in rebus radicalibus vel principijs artium Et si fuerit in duobus signis martis dabit fortitudinem ⁊ acuitatem perfidie vel bonitatem subitae elloquentie ⁊ fortior locis duobus. i. scorpione est: ⁊ arietē.

Commentator. Cuius nature prefuerit inquit Mercurius erit acutus ⁊ addet ei subitam elloquētiam ⁊ maior erit eius prudentia ex auditu ad intelligendum q̄ȝ ad aliquod meditandum esse igitur eius in signo calido ⁊ sicco exiget hoc ad velocitatem ⁊ agilitatem vbi incorporatus fuerit fortune ex planetis ⁊ stellis fixis idest cū tanta festinatione intelliget q̄ prius intelliget q̄ȝ audiat ⁊ videbitur ei quandoqȝ intelligere cum tamen non intelligat. Et cum occurrerit signo temperato declinant. Ad frigus ⁊ humiditatem figet animum eius in quo intromittet se ⁊ assidue erit in illo: locus autem eius in ariete dat sibi accendi propter quod adeptus est ex marte de acuitate ⁊ agilitate. Sed non est ita in scorpione propter naturam eius humidam: que frangit naturam planetae. Inde vero cum fuerit in natiuitate alicuius Mercurius in capricorno vel aquario :elligunt illi : vt exerceat se in scientijs quia hoc experti sunt sepe ⁊ non decepit eos vnq̄ȝ p mercuriū ⁊ fortitudinem eius ⁊ affirmationē in angulis: ac p fortunā ⁊ infortunā eius in natiuitatibus: Scietur loquella nati: vel si est mutus: ⁊ scietur si erit expeditus in ratōe sua vel nō ⁊ scientur nescietates ac turbationes eius: ⁊ suū scire. Stelle mer

curij opus ē ī maiori parte dessicare: ꝛ equaliter humectare In q̄bus dam enim horis dessicat humores: eo ꝙ nunq̄ȝ a calore solis nimis elongat. In quibusdā aūt humectat: eo ꝙ eius locus superest lunari sphere: que terrae ꝓpior existit ꝛ in hoꝝ q̄dē vtroq̄ȝ eius alteratio est festina. ventoꝝ ꝛ hic autor existit ob hoc ꝙ eius motus circa solem citus habetur. Venus est naturaꝝ ad se ꝓpagandū naturalissimū incitamentū muliebris q̄dem naturae frigida: ꝛ humida: mollis: mobilis: rorans: vegetans: blandiēs: ac tēperata: cuius nimiꝝ naturā plinius docet libro altero: capite octauo de natura siderū errantiū Ioui proxima: mercurio distans piscibus ascendētibus virgine descendēte: solis obsequio in tauro domina siue meliori hospitio libra cū infans nascitur ab aduersantibus illibata Infantē tunc natū fore influit vigilē agilem allacrē hilarē ingeniosum ornatū nitidū lasciuū cantilenariū amantē ridentē benignū audacem: quippe q̄ tamen audacia magis ex naturali est passione q̄ȝ ex planeta ludis coreis corporis ostentatiōibus ꝛ similibus p̄stantissimū quā quidem prestantiā veneris aduersarij minuūt magis vel minus vt in capitulo legit figure que ostendit natum amorē mutuū cū mulieribus habiturum apud habrabā hebreum de natiuitatibus. Hali astrologus in capitulo quarto de naturis planetaꝝ: Venus habet magnam inquit significationem in nutritione natoꝝ infantiū ꝛ sua fortuna quoniam quando vincit ꝛ habet dominiuȝ in aliqua natiuitate ꝛ fuerit ī eadem natiuitate apparibilis ꝛ firma ꝛ apparentiū demōstrationuȝ: Erit ille nats multū fortunatus magne fortune multe substantiae magnarum diuitiarum bone fame alti nominis laudat⁹. ꝛ Amabilis. Venus ī ariete ꝛ eius ascendens in codeȝ natum inclinat delectari in videndis rebus famosis eo ꝙ visus sit in capite quod per arietem representatur. Venus autem in leone facit mulieruȝ amatorem quia leo habet cor. vbi est sedes cupidinis. Irretiuntur enim amore cito quibus nascentibus venus fuerit in leone seu luna venerem vehementer aspexerit ꝛ qui eadeȝ complexione sint prediti. Flegmatici in quibus dominatur pituita nunq̄ȝ mellancolia in quibus atra bilis. vix quidem ca-

piuntur. Sed capti nunq̃ dillabuntur. Cum sanguineus deuincit sanguineum leue iugum est suaue vinculum similis namq̧ cõplexio mutuum creat amorem: huius preterea amoris suauitas spem ꝛ fiduciam prestat amanti. Cum autem collericus collericũ illaq̃at intollerabilior q̃dem seruit⁹ vicissitudinẽ quidem non nullam beniuolentiae in hijs facit complexionis similitudo. Sz igneus ille bilis humor crebra illos turbat iracundia. Quando sanguineus collericuz aut cõtra propter suauis simul ꝛ acris humoris commixtionem alternatio quedam prouenit ꝛ gratiae voluptatis atq̧ doloris. Cum sanguineus mellancolicum ligat nodus perpetuus est non miserimus. Sanguinei quippe dulcedo mellancolie amaritudinem temperat cum vero colleric⁹ illaqueat mellancolicum tum pestis est omniuz pernitiosissima. Accutissimus adolescentis humor lenioris viscera passim illabitur: est mollis flamma medullas. collera ad iracondiam incitat cedesq̧ prouocat, Mellancolia ad merorem ꝛ perpetuam querimoniam Is sepe idem qui philidi didoni lucretio amoris est exitus. Flegmaticus autem seu mellancolic⁹ adolescens propter sanguinis ꝛ spirituum crassitudinem capit neminem egrotant Illi diutissime In quorum natiuitate venus in domo fuerit saturni vel saturnum lunãq̧ vehementer aspexerit. contigit Item plerũq̧ vt qui cum masculis conuersantur quo genitalis partis stimulos sedent illis se misceant ꝛ ij presertim in quorum genesi venus in signo masculino ꝛ cum saturno fuerit vel in saturni finibus vel saturno opposita. Opportebat autem aniaduertere genitalis partis illius incitamenta non irritũ scilicet iacture opus. Sed ferendi ꝛ procreandi officium affectare: atq̧ a masculis ad feminas ipsum traducere: huiusmodi quodam errore nefarium scelus illud exortum putamus: quod in legibus suis plato tanq̃ homicidij speciem acerrime detestatur Scilicet non minus homicida censendus est qui hominem preripit nasciturum q̃ qui natum tollit e medio audacior quidem qui presentem abrumpit vitam: crudelior autem: qui lucem inuidet nascituro: ꝛ nondum natos filios suos necat huiusmodi criminis Rei quoq̧ censendi sunt

qui meretricibus cnmmiscentur namqꝫ id opus pariter irritum est ⁊ homicidij accusandum Inde nulla lex homines efficatius separet q̄ꝫ ꝯsortis religiosis vt grecis vnitas: secularibꝰ ad sūmū binitas hac meta posita: si qs celebs velit viuere: viuat In pune verum si deprehendatur: huiusmodi vite genꝰ: qđ in vigesimo sili cet etatis anno ellegerit īquinasse seuerissime plectatur: que nisi fiant hand esset vtinam vt est futurum ꝙ innoni presertim formi cabitur adeo gens inimica ꝙ in vnum centuꝫ insurgent. hoc autē cum erit victoriarum quantum anigamis vnigamisqꝫ sperandū sit quis qui vel nunc non videat tam cecus est. Olim qui faciēda huiusmodi vociferet sopbum quempiam coget necessitas: Mi hi pro presentis etatis ratione paucula hec predixisse satis est. Venus in libra natum facit libidinosum quia libra habet veren- da: ⁊ sic de singulis artem iuxta est iudicandum. Cum auteꝫ fue- rint venus: ⁊ mars in signis masculinis. Significabunt ꝙ mo- dus innato coeundi erit secundum naturam: ⁊ si fuerint orienta- les significabunt ꝙ mulieres erunt succi plene ⁊ libenter cū pue- ris coibunt: ⁊ si fuerint in signis femininis: ⁊ aspexerit ea saturnꝰ ⁊ ipsi occultantes nati coitus erunt innaturales: ⁊ si fuerit femina locus vero martis: ⁊ veneris masculinus ⁊ ipsi orientales: fugi- et viros ⁊ odiosa erit ei philocaptio puerorū ⁊ coitū elligꝫ puella ruꝫ Si vero fuerit locus veneris ⁊ martis femininus ⁊ ipsi occi dentales: erit e conuerso. venus enim est principalis coitus cau sa ⁊ preserti cum septime prefuerit que est doꝫꝰ cōiugij Cum er go iūcta fuerit corporaliter saturno incitabit natum vt preferat il licitum coitum anteriori Sed si fuerit saturnus orientalis nefan- de erit libidinis: Amplius si fuerit infortunium ex incorporatio ne martis erit nefandioris. veneris stella propter sue complexio nis temperiem iouem prorsus inoperibꝰ imitatur: preter ꝙ ī ea Jouis ordo ꝯuersus est q꜠ tepide quodāmodo, ꝑpter solis pro pinquitatem humectat q̄ꝫtum luna Et hoc est propter magnam sui luminis q̄ꝫtitatem Ideoqꝫ sibi vapores qui ex humoribus terram circūdantibus ascendunt attrahit Scilicet veneris stella est colore candido pulcherrima: maximaqꝫ nempe que sola vm

bras facit mane lucifer. Vesperi hesperus nominatur nunq̃ a so le abest longius duobus signis subter eius circulum collocata. Venus martem domat: redditq; homies fortiores. Quis enim audentius q̃ amator pro amato pugnat: quippe quando mars in angulis celi: vel secunda natiuitatis domo: vel octaua constitutus nascenti mala portendit. At venus coniuuctione sua vel oppositione vel receptione: aut aspectu sextili: vel trino martis compescit malignitatem. Rursus quando mars in ortu hominis dominatur magnitudinem animi iracũdiãq; largitur. Si autem ꝓxime venus accesserit magnanimitatem illam a marte datam non impedit. Sed iracũdiae vitium moderatur. Itaq; martem domare videtur. Mars autem venerem nunq̃ domat. Illa quidẽ si vitae dux fuerit amoris prestat affectum. Si mars proximus fuerit suo calore veneris impetum reddit ardentiorem. Ita vt si nascente aliquo mars fuerit veneris domi in libra vel tauro propter martis presentiam: qui tunc natus erit necesse est acerrimis vratur amoribus. venus reni dextro dominatur Mercurius sinistro.

v Isibilium Clarissimus oium Sol: quem lumen & cãdelam celi: gubernatorẽ mundi temporũq; factorẽ astronomorum prestantissimus haly appellat mea q dẽ sententia naturae est cor celi decor: splendor eternus: diei oculus: noctis contẽptor: genij alũnus circuitus indeficiens: radiantissimus: medius: igneus Siccus. Ideo ei ꝓprium tẽpus est estas Aux colorãs cuncta maturãs Ad sui naturã zodiaci signa piscibus exceptis refferẽs vniuersa amicoꝝ obsequo Hostiũ disiunctione Exultante ariete: torpẽte libra: hospite leone: deniq; a rellucrantibus expeditus anni dominus ipsum siccum: tumq; cum infans oritur hominem: si vixerit: fore magnificum influit fidum liberalem: prudentem: audacem: alioqui corporis passionibus calidis febri presertim: animi vero irae: cupiditati: honori Et similibus q̃ obnoxium. Sol Ciceronis sententia Dux est: Et princeps: ac moderator luminum reliquorum. Per eum fiunt planetae orientales: Et occiden-

dentales ⁊ per eum fiunt apparentes: ⁊ occulti per eum mouetur omnis res se mouens per eum nascitur omnis res nascens crescit omnis res crescens crescit omne folium: ⁊ maturatur omnis fructus. Ipse est spiritus celi magnus cum eo viuificatur signa ⁊ quodlibet signū quando est in eo habet maioritatem super alia signa: quoniaȝ ipsum viuificat: ⁊ illuminat ⁊ dat ei fortitudinem: ⁊ calorem. Ptholomeus manifestum est quidem inquit q̄ substantiae solis opus est calefacere: modicūq; dissicare cuius operis sensus ꝓprie ipse caeteris operibus aptior est eiusq; scientia leuior ꝓpter magnam solis q̄ntitatem ⁊ manifestam tēporū anni mutationem Sol ⁊ eniȝ q̄nto magis loco zenith nostrorū capitū ꝓpior accedit tanto magis calefacit cum sol fuerit in medio celi dominus anauba ⁊ mars ī quarto eius aspectu scilicet ascendentis: ⁊ saturnus in angulo terrae cuius ascendens sit piscis: pessimum est testimoniuȝ ⁊ timenda est violenta mors preterea cum sol fuerit in alicuius natiuitate vbi fuerit luna in natiuitate altera ⁊ fuerit luna: In natiuitate prima vbi fuerit sol in natiuitate secūda fueritq; ascendens vnius in sextili aspectu ascendentis alterius vel in trino aspectu firmabitur īter illos dilectio: ⁊ signū hobediens alteri erit fortioris dilectionis: ⁊ maioris inclinatiōis. hinc vt plurimū est: q̄ interdum domine seruoruȝ capiuntur amoribus. Amplius vicissitudinem amoris inter illos precipuaȝ esse astrologi arbitrantur in quorum genesi luminuȝ solis ⁊ lune cōmutatio fuerit videlicet si te nascente sol in libra: luna in ariete me autem nascente sol in ariete luna in libra aut quibus signum ideȝ q; planeta: Similisue ascenderit: aut benigni planetae similiter anguluȝ orientis aspexerint: aut venus in eadem natiuitatis domo: eodēq; gradu fuerit constituta. addunt platonici quoruȝ vitam demon ideȝ aut certe similis ducat: phisici vero morales: cōplexionis: nutritionis: eruditionis: consuetudinis: consilij similitudinem similis affectus causam esse volunt. Deniq; vbi causae plures concurrunt ibi vicissitudo vehementior repperitur. vbi omnes illic pythiae damonis: pilladis: ⁊ borestis recurrunt affectus Dionysius Areopagita in libro de diuinis nominibus

ex hierothei mente. Amorem siue diuinum siue angelicum: siue spiritalem: siue animalem: siue naturalem dixerimus. Insitiuam quandam intelligimus cōmiscentemq3 virtutem: que superiora quidem ad inferiorum prouidentiam mouet: aequalia rursus ad sotialem sui inuicem comunionem conciliat: ac postremo inferiora queq3 admouet: vt ad potiora: sublimioraq3 puertat. Amor est auctor omniu3 7 seruator. Solis: quod Marcū Uarronem in septenarij numeri consideratione preterijt septē patent ꝓprietates: luciditas: caliditas: rotunditas: mobilitas: aeternitas: magnitudo: 7 productio. Sunt qui octauam addant: generationem Quod sane neq3 verū ē nec verisimile: quonia3 producere: non generare solem ipsum certum ē quod 7 vocabulum ip3 declarat. Sol dicitur quia solus fuit ē 7 erit: nunq̄3 igit generauit. Generare enī alios ē ad sui speciem ꝓpagare. Ita animalia que absq3 copula nascuntur: non generari. sed produci a sole vtiq3 ipso diffinimus. Sol cum in prima fuerit facie arietis: que est facies martis: Ille tunc natus erit potens valens dominator diliget arma 7 interfectiones: equos 7 bellicosa queq3: Et si fuerit in secūda facie: non ardens adeo erit in prelia erit bene fortunatus 7 laudatus. at si fuerit in tertia facie que est veneris iam inclinabitur ad mollities perdite diliget: mulieres 7 cum eis magis q̄3 virum deceat conuersabitur. Soli 7 lune oculi dedicantur. Hermes nascentis inquit maris in die oculum dextrum sol iudicat: luna sinistrum in nocte econuerso: femine vero in die nascentis dextru3 luna Sol sinistrum iudicat nocte econuerso. Ptholomeus ante3 siue maris siue femine siue die siue nocte nascētis oculum dextrū semper ascribit soli: sinistrū lune. Preterea sol cor cum cerebro habet luna pulmonem 7 stomachum.

¶. Mars est ventorum impetus igneus fulmineus nocturnus destructor iracundus 7 bellorum auctor acuto quasi sole obtuso ioue exultante capricorno hebete cācro hospitib⁹ ariete seu scorpione aduersante nemine anni dominus nascentem tum si vixerit hominem fore influit bellicosum impiū intemperatum versutu3 fallacem prodigum audacem temerarium ac multi discriminis

mars effectus est vtriqȝ quo animorum feruor excitatur. Ideo martem quidam herculem vocant Ardentis enim ignea solis vicinitate binis fere annis conuertitur. Huius item ardore ꝛ rigore saturni sydus quasi ambobus interiectum exutroqȝ tanq̄ȝ reperatur. Si Mars vel Saturnus cum infans nascitur nō fortunatus fuerit: Testimonium iccirco malum erit. Mars impedimentum in duobus luminaribus est Cum fuerint duo mali ascendentes ante solem Et post lunaȝ ꝛ vnus sit in oppositione alterius videlȝ Sol in oppositiōe lunae ꝛ econuerso. Sol enim significat oculum dextrum: Luna vero sinistrum Ineuitabile est ꝙ natus non āmittat vtrūqȝ oculum cum fuerit significator In nati natiuitate hoc modo. Stellae autē nebulosae sunt hae athoraie geminorum caput: Et locus in quem cadit aqua quam fundit aquarius: ꝛ gutae leonis ꝛ aliae que q̄ mixtae sunt non lucent.

¶ Mars principalis est vulnerum causa ꝛ cicatricum. Cum fuerit mars in ascendente erit in facie vel nati capite signum.

¶ Mars dominium habet super aurem sinistraȝ Renes Venas Ac testes.

Mars cum iunctus fuerit domino ascendentis corporaliter in leone ꝛ non fuerit marti in ascendente aliqua dignitas nec fuerit in octaua fortuna Natus ille cremabitur. Cuȝ autē fuerit mars corporaliter iunctus capiti algol Et nō aspexerit fortuna gradū occidentem Et dominus anauba luminarium oppositus fuerit marti Vel in eius quarto aspectu Nati caput trūcabitur. Si vero luminare fuerit in medio celi suspendetur Et si fuerint mali aspicientes se a geminis Et a pisce abscidentur Nato manus vel pedes presertiȝ si fuerit mas vel salteȝ vulnerabitur in manibus brachijs Aut pedibus. Geminoruȝ signuȝ brachia regit piscis pedes.

¶ Cuȝ mars centrum tenens domi suae ex tetragone respexerit saturnuȝ cuȝ mercurio ad centrum Luna super eum veniente plena. In genesi diurna significat natuȝ: si vixerit: fore ebriosuȝ crudelem sacrilegum ac lenonem. Amplius octaua domus est

mortis significatrix Et ab illa domo scietur quo pacto qua cau
sa qua egrotatione morietur natus naturaliter vel violenter. Si
morietur diues vel pauper: ꝛ quod magis miruȝ est: Si morie/
tur in patria vel extra patriam. Quocirca prestantissimus astro/
nomiae professor baly in libro de iudicijs astrorum In quintae
partis capitulo septio de octaua domo ꝛ suis significationibus
carta octuagesima. Quando dominus triplicitatis domus mor
tis fuerit Inquit fortunatus ꝛ fortis: natus morietur In diui/
tijs Et bonore Sed si fuerit infortunatus cadēs ꝛ peregrinus
morietur mala turpi ꝛ manifesta morte. In dedecore ac igno/
minia.

Uerum autem si fortuna aspiciat gradū ꝛ sit presertim ipsa for
tuna. In octauo remouet malam mortem. Sed morietur natus
ex morbo calido in capite ꝛ boc ideo si fortuna sit in gradu inter/
ficiente vel octauo Si luna cum marte aliquod aquaticorum te/
nuerit Infortuniuȝ significatur per aquam calidam. Si aliquod
igneorum per ignem futurum significat. Si aliquod aereorum
per sanguinem. Maius autem posse quod babet mars in absci
dendo vitam est quando fuerit in ariete in diurnis natiuitatibus
super terram ꝛ Saturnus cum fuerit in capricorno super terraȝ
in natiuitatibus nocturnis. Quando Mars aspexerit solem
per oppositum Aut per quartilem aspectum. In die vel Satur
nus in nocte de signo peregrino ꝛ non babent aspectum alicuius
fortune Signifi cat ꝙ parentes natum abborrebunt ꝛ exheredi
tabunt ipsum. Et si magis infortunatus fuerit Sol: expelletur
ex parte patris. Si luna ex parte matris. Et si infortunatus erit
vterqȝ: ex vtroqȝ fiet expulsio. Rursus in quarto de planetarū
naturis baly.

Quādo Mars dominus est alicuius natiuitatis inquit ꝛ nō
babuerit aspectum cum Ioue: aut venere: Interficit ac destruit:
ꝛ damnationē nati significat: eritqȝ modice nutritionis. Marti s
stella proprietatem babet siccandi eiusqȝ nature vis est combu/
rere ꝛ locum iuxta solem tenet. stella autem vt in secundo de mun
do Aristoteles. Densior est pars celi diffiniuit.

Mars ⁊ venus pudibundis vtriusq₃ sexus dñantur mars bi/
lē habet ¶ Jouem nostra sententia salutarē: genialem pium tem
peratum: vernum benignum aggressa si ad eum perpendiculari/
ter sit recti linea bene locata luna retrogrado marte: Saliente cā/
cro placato capricorno hospitibus piscibus vel sagitario obno/
xio nemine cum infans nascitur siderum dominū tunc natum ho
minem nunciamus fore sanguineum temperatum: letum: facetū
foelicem gratum: ornatum amicabilem longeuū: aucupijs: ⁊ ve/
nationibus gaudendem. Amplius considerandum Jccirco est
capitulum figure que ostendit natum: multas possessiones habi
turum: ⁊ reliqua que in fluxum a Joue habent: vt in libro conti/
netur habrae hebrei de natiuitatibus., Jnterea sciendum est Jo
uis terminum esse in ariete ab arietis quidem capite vsq₃ ad finē
sexti gradus eius: terminu₃ autem veneris esse in sex sequentib⁹
gradibus tamen si Jupiter fuerit in principio sexti gradus arie/
tis non iure dicetur virtutē habere in termino veneris subsequē:
te. Sed in suo: ⁊ sicut interuallo non distat terminus a termino:
Sic nec signum a signo. Nam Jouis circulus gradibus distin/
guitur. Hic mihi notanda esse videntur Ptholomei verba di
centis. Omnis planeta ante initium alicuius domus existentis:
minus q̃₃ quinq₃ gradibus ab initio distans quasi in illa domo
existēs ē siue principium illius domus sit in initio signi: siue non
Jntelligendum autem est predictam distantiam quinq₃ gradib⁹
equalibus esse: ⁊ non amplius considerandam. preterea scien/
dū ē planetam cum est in alicuius domus principio: maximae es
se virtutis: q̃₃to autem ab ipsa domo magis ellongatur tanto
minoris est virtutis. Cu₃ autem est in proximo gradu post exitū
domus paruae est potentiae: ⁊ cum in secundo gradu est post exi
tum domus adhuc minoris potentiae: ⁊ sic paulatim eius poten
tia minuitur crescente distantia vt in quarto nullius sit virtutis.
Opus autem fortitudinis stelle Jouis est temperatae comple/
xionis. Locus namq₃ sui motus medius est inter saturni frigidi
tatem ⁊ martis feruorem. quapropter in simul calefacit: ⁊ hume/
ctat ⁊ quoniam eius vis magis est calefacere ipseq₃ super alios

per celum vehitur auctor est ventorum qui res oriri faciunt vt sunt zephiri. Si cum infans nascitur fuerit iupiter in loco martis: erit viri coitus ac mulieris iuxta leges: Sed si mars solus prefuerit nō aspiciens iouem: erunt eorum cōplures coitus non secundū legum precepta Jupiter dictus est vt quidam volunt quasi iuuās pater De ioue quorūdam ē opinio q in zodiaco: nisi alius esset planeta preter Jouem cum calore videlicet ꝛ luce solis p solis vices Solis noctis viribus remotis: homines nō essent nisi violēter mortales. Quando iupiter fortis foelix: ꝛ firmus est in natiuitatibus fortuna: ꝛ nati nutritio adimplebit: ꝛ si fuerit deiectus in natiuitatibus: vel dānatus deterioratur nati sors: ꝛ eius vita. per Jouis demōstrationē: ꝛ fortitudinem in nono mense a cōceptione creaturae: liberatur natus: ꝛ exit ad mundū. Jupiter dominium habet super epar latera pulsus: ꝛ sperma. Saturnus planetarū altissimus frigidus instar terrae naturaliter siccus accidentaliter humidus: dextimus: lētus primi mobilis: ꝛ naturae arbitrio de altero in alterū essē inferiora oīa mutans: adeo malignus est: vt benigni iouis coniūctione nisi cum ipse iupiter est anni dominus ꝛ in optimo suo esse debilitato ipso saturno placari non possit: quae tamē saturnina malignitas sit syderi q̄ztū libet benigno coniūcta prorsus adimi est impossibile anxietatū tristitiarum: ꝛ longarū infirmitatū est sydus similatur mellācoliae: Quare infantē tunc n[illegible]tū cum dominatur fore influit mellancolicū malignū Infoelicē furē alioqui agriculturae ꝛ rerū similiū studiosum magis qdem vel minus Secūdū q a planetis reliquis aduersat magis vel minus qbus tñ aduersarijs parum sua malignitate preferri cuz est āni dominus obnoxiū puto. Saturni stella scdm operis sui partem maiorē infrigidat suaqz maxima frigiditate pluries siccat q̄z humectet. Frigiditas eius maxima est ꝑpter magnā eius a solari calore distantiam humiditas parua ꝑpter eius ellongationez ab humidis vaporibus quos terra emittit. Aer aūt si saturnus in aquario fuerit ꝛ mars in ariete hora reuolutionis anni per dies ꝛ noctes pluuiarum multitudo descēdit. Si sagitarius ꝛ gemini cū suo īfortunio saturnū ꝛ martē habuerint Maniā demoniorum qz visionē significant. Amplius si saturnus est in quarta vel eam ex

opposito respiciat: ipsaq̃ꝫ terra fuerit pariete tunc natus obruet
si aquatica aqua submerget Si saturnus vel mars tũc fuerint in
sagittario ab equo ꝓsternetur. Si domin⁹ septime tũc sit in nona
vel tertia: ⁊ infortunij eũ planeta respexerit a loco alto cadet. Si
sol super terrã fuerit in anguloꝝ quopiã adunatus saturno: vel
ei oppositus vel ex quadrato eum suspiciat. fortunae planeta cũ
nemine respiciẽte cecitate natus laborabit. Mercurius aũt ĩ sex
ta dñus peius est testimoniũ ⁊ veri⁹ si luna solẽ vel saturnũ aspi-
ciat sic se habentes. Saturnus spleni dominat̃. hermes aurẽ de
xtrã in die nascentis siue maris siue femine saturno ascribit sini
stram ioui nocte e ꝯ⁹. ptholomeus semper dextrã saturno sinistrã
ioui ascribit. Alibi hermes nascẽtis in die marti dextrã sinistrã
veneri siue mas siue femina fuerit ascribit nocte e cõuerso ⁊ reli-
qua que habraã hebreus in libro de natiuitatib⁹ memorat prius-
q̃ꝫ alicuius nati genesis ꝓferatur veli cõsiderãda. Qualitates in
super anime nati si quis acuti⁹ nosce voluerit capl'm cõsideret ter
tiũ decimũ de qualitatibus anime nati claudij ptholomei in qua-
dripartito ⁊ quartũdecimũ de ĩpedimẽtis anime nati. De plane
tis iccirco in comune dicere reliquũ ẽ: ꝙ eorũ duo sunt genera pri
cipalia Masculinũ silicet et femininũ cũq̃ꝫ planetarũ pensicula-
te dilligentissimeq̃ꝫ consideratis viribus ꝓprie feminina vis ex
humida cõstet substantia eo ꝙ talis qualitas in feminis generali
ter inueniatur ⁊ reliqua qualitas in maribus ꝓprie semꝑ reperi
atur ab antiquis sapiẽter dictũ est lunã ⁊ venerẽ quibus multuꝫ
inest humiditatis feminas esse Saturnum autem solem iouéꝫ ac
martem masculinos. Mercurium autem quoniam in vtroq̃ꝫ ge
nere sotietatem habere comperuerũt eũ ꝓmiscue esse nature vo-
luerunt. Dixerunt preterea planetas masculinizare ⁊ femini-
zare secundũ figuras que in sui cũ sole collatione formãt. Nã cũ
ipsi solem precedentes orientales sunt Masculinos. cũ vero so-
lẽ sequentes occidentales fuerint femininos appellauere eadeꝫ
etiã scd'ꝫ figuras quas in orizonte formant genera diuersimode
habere perhibentur. Cũ enim in locis fuerint que sunt ab oriẽ-
te vsq̃ꝫ ad celi medium vel ab occidente vsq̃ꝫ ad oppositum
medij celi sub terra sunt masculini eo ꝙ cũ sunt orientales ea mo

in parte vnde ventus spirat qui vocatur affabe: In duabus aūt quartis reliqs sunt feminini. Ideo qm̄ partē illā obtinēt a qua ꝓcedit adabor. Amplius qm̄ duo sunt spatia ex qbus tēpus efficit quoꝝ alteꝝ diesē qppe q masculinizat pp calorē ⁊ vi eius efficacē. Alteꝝ vero nox est q̄ femminizat pp illius humiditatē ⁊ qetē lunā ac venerē nocturnas solē aūt ⁊ iouē diurnos dixere. Mercuriū aūt vtriusqꝫ naturae sociū fecere eū in oriēte diurnū in occidente nocturnū iudicātes. Infortunā aūt vtrāqꝫ sup hos duos diuisere pter q̄ hoc nō naturaliter. sed p cōtrariū fecerūt. Nam cū res cū similes rebus quarū cōplexio idonea ē cōmiscent earum valitudines meliorant. Cū aūt res dissimiles cōmiscent rebus dextructib⁹ minuent coꝝ nocumentū. Ob hoc ergo saturnū: q infrigidat calori diei martē vero q siccat humori noctis dissimulauere. Sic vtriusqꝫ negociū tēperat effectu cōtrario. planetarū aūt qm̄ sit quorūcūqꝫ dominiū si scire lector voluerit halym astronomiae ꝓfessorē clarissimū in octaua sui operis parte d̄ stellarū iudicijs q̄rto capitulo cōsulet nō dedignet. Amplius Saturnus scd̄m quosdam dicit quasi saturitatis numen ⁊ hoc forsam ideo pp id q̄ in saturnini syderis ascensiōe iacta vt plurimū semina sterilescūt. Sūmū oium sydus saturnus: Ideoqꝫ minimum videri plinius profitetur a parte sinistra girant omnes planetae excepto saturno q semper in parte gradit dextra preceps signiferum pergens annos triginta. Saturni stella est valde frigida ideoqꝫ mortifera est enim ꝓprietas mortis frigiditas. Fortunā preterea ⁊ nati mores ex Saturno ⁊ planetis reliquis ꝓfluentes Si liquidius scire lector voluerit consideret capitulum nonum haly in parte quarta de astrorum iudicijs quod sequitur particula significationum triplicitatis ascendentis quam sequitur capitulū decimum In sciendo partes ascendētis ⁊ eius iudicia. Deide seqtur caplm̄ vndecimū. In scd̄a domo ⁊ suis significatiōib⁹ qd̄ seqtur caplm̄ 12m. Insciēdo fortunā substētiae. Deide caplm̄ seqtur 13m. In 3a domo ⁊ suis significatiōib⁹ qd̄ caplm̄ sequit 14m. In q̄rta domo ⁊ suis sigificatōib⁹. Deide 15m. Insciēdo statū p̄ris ⁊ 16m. In tēporib⁹ ipedimētoꝝ parentū nati atqꝫ decimūseptimū. in qnta domo ⁊ suis significatōib⁹ isciēdo statū

filiorum:quod sequũtur quedam particule.vz. Insciendo tẽpo
ra qbus filij habebũtur. Itẽ in tpe quo natus habebit filios ⁊ i
sciendo numerꝝ filioꝝ. Deniqȝ.xviij.caplm sequit i aphorisimis
cõiunctis ex multis libris ad hoc necessarijs qđ significationes
dñorum sequũtur triplicitatis quintae domus:⁊ ibi perficit q̃r
ta pars libri in iudicijs stellaꝝ ⁊ est finis quintae domus ⁊ signi:
Que sic stricti eqdem volui memorasse vt qlibet que iccirco op
portuna sibi fuerint faciliter possit inuenire. Simul ne gloriã sub
riperez alienã Interea p̃cipue notãdi sunt aphorisimi necessarij
in natiuitatibus:⁊ questionibus:atqȝ aspectus existẽtie planeta
rum qppe que vim maximã prebent in natiuitatib⁹. Atqȝ ittidẽ
dixerim de planetaꝝ capitisqȝ ⁊ caudae fridarijs:⁊ significatiõi
bus qñ fuerint in radice natiuitatis in vno loco: ⁊ in reuolutione
ãni in alio:⁊ de significationibus applicatiõis ãni ad loca in qb⁹
fuerũt planetae in radice:atqȝ de reliquis p̃terea significatiõib⁹
que idem autor in sexta sui operis parte de stellarũ iudicijs p acu
te interpretatus est. Interea in ascendente aquario mars mercu
rius venus in secũda sol in piscibus in quinta: luna in geminis i
septima Jupiter in leone in nona:saturnus in libra hanc genesiȝ
Julius firmius constanter dicit significare virꝝ:qui mirabili pol
leat elloquentia:⁊ qui celesti ingenio ad oĩa arcana diuinitatis ac
cedat. Cũ hactenus de anno ⁊ reliqs sine quibus pfecte res na
talis absolui nõ poterat cõsideratiõibus ,p fruct⁹ nr̃i enucleatio
ne i quo nat⁹ ẽ infans q̃ apud plurios iccirco astronomos siñ or
dine qdẽ inuen m⁹ mẽbrati q̃si cõpnsuerim⁹ cõsequẽs est vt de
mẽse nõnulla iccirco parit afferam⁹ In ꝯsideratis tñ reliqs circa
genesiȝ cõsiderãdis:fati i falibilẽ idicẽ ñ affirmo.veꝝ supiorib⁹
inferioribusqȝ cũ suis oĩb⁹ autorib⁹ pẽiculate qdẽ cõsiderãtis.
Raro nos ifantis fatũ lucigera astrologia mediãte latebit:qppe
quã olim adeo merito ẽ venerata vt ea qui prediti erant deos exi
stimaret antiquitas. Nostrae vero aetatis homines. De illis
loquor qui inter omnia ⁊ nihil sciunt:obtrectatores: delatores:
mendaces:⁊ iactatores: qui si vel tantillum ediderint: quod ab
strusum esse sibi videatur statim perstrepunt: statim inflantur
statim alios ferre non possunt: canina velut rabie mordaces:

⁊ blacterones hor͞u ora tã q̃ can͞u quibus sic innatu͞ e͞: vt non ꝓ veritate. ſ3 pro cõſuetudine latrent: Saxis non verbis eſſent ob tundenda: Illã vt liberales reliquas artes floccipendunt. hanc eqde3 cãm primã puto qua cõmu͞iter poſthabita e͞ aſtrographia ſecu͞dam quoniã noſtra tempeſtate: cõplures vani loquijs vide ri malluu͞t: q̃3 eſſe aſtrologi oſtentatores futiles tenebriões excelle͞ tis artis abuſores. tertiã q2 liberi arbitrij que preualet vi non ne ceſſitant. Sed inclinãt aſtra. Ideo que de geneſibus afferemus l3 ſaepius menſtruati fatis audientia detegantur. Interdu͞ tame͞ mutantur libero arbitrio noſtro preualẽte. hinc eſt: qꝑ valde ſcie͞ tiam inclinationu͞ aſtrox conducere nobis exiſtimaui: qppe hac quaſi egide poſſumus quos aſtra nobis inferunt ictus ꝓpulſare͞ Sequit͞ nu͞c vt de ſolis curſu p̄coeteris ab homero aeterno car mine laudati. Idcirco ideo primu͞ tractem⁹ qꝑ ipſe celeſtiſ corpis sereni: ſereniſſimu͞ decus videtur. Incipie͞tes ab anni tan q̃3 em bryone martij menſe: quippe que͞ menſium oi͞um primu͞ eſſe de bere haud eſt obſcux propterea anni ordinatores ratione mul tiplici conſiderata: quã hoc i loco longiſſimu͞ eſſet recenſere atq̃3 neq3 preſentis id eſt ſpeculationis: Quintum ab illo quintilem ſextum ſextilem nominauere. Martium itaque primum mar ti Romulus genitori ſuo dicauit: ⁊ ab eiuſdem nomine martium ipſum appellauit. Oſcophoria antiqtus põpa a ferendis ramis vocitata martij menſe celebrabatur: que͞ Chriſtiani quaſi more3 ſolẽniter vt plurimu͞ martij menſe paladios ramos fere͞tes vide͞ tur imitari. Martius capitis ſibi ſignu͞ in quo anni eſt reuolutio arietem vendicat cuius quide͞ maxima vis eſt in capite. Cum ita q̃3 ſol in anni reuolutione habuerit poſſe ac teſtimoniu͞ in illo an no ⁊ fuerit liber ab infortunis ſignificat meliorationẽ tunc nati i ſubſtantia ⁊ bona itinera ⁊ ſi cum hoc fuerit in aliquo angulorū ab orbis quaſi capite regia maieſtate teſtimoniu͞ eſt lucri comō di ⁊ honoris ſibi vendicandi ⁊ cuiuſpiã forſam ciuitatis vel ſecte ſiue ſocietatis caput erit. Sed ſi planeta fuerit infortunatus acci dent nato a regib⁹ triſtitie ⁊ labores maximeq̃3 ſi ſol infortuna tus exiſte͞s in quodã angulox Interea qm̄ huiuſmodi ꝓxime ſe que͞tia in plurib⁹ veteribus repperi codicibus varijs te͞poribus

varijs manib⁹ litteris cōmēdata. negligentia nihilomin⁹ cuiqꝫ di
turnitate obscura: uolui nō eo qdem quū icc irco ratione vndiqꝫ
argute cōsideratā uiderē. Sꝫ ne in sua preserti professione liber
sit hic noster sincopatus in lucem ferre: opere pretiū a semi mar
tio vel circa in kal' aprilis silicet sub celesti ariete natus erit nō di
ues: nec pauper cito irascetur cito nisi maledice sibi respōdeatur
placabit doctrine cupidus: ⁊ eloquētie: ellati: varij: mobilis: ⁊ fe
stini animi erit. fortunis multiplicibus: maxime ꝓpter feminas:
afficiet mendosus per indeqꝫ erit incredulus. magna pollicebit
parua perficiet. ad magna rerū momenta satagentē animū habe
bit. negociū aūt: reiqꝫ perfectio ab eius lōge cupiditate distabūt
aucupijs piscationib⁹: ⁊ venationibus gaudebit. fornicator erit
⁊ damnū patietur: pro amicis scādalizabitur: ab inimicis insidi
abitur: ab affinib⁹ calumniabit. ex pluribus mulierib⁹ filios ha
bebit. Sed primogenius nō erit lōgeuius in tibijs sentiet lesio
onē: e quadrupedibus discrimen patiet ab equo prosternet: ⁊ ci
catrizabitur. si ante trigesimū tertiū annū vxorē duxerit multum
eius cōditio degradabitur. ꝓpter aqsitū suum liuore: ⁊ litibus
afficietur. per vxorem scandalizabitur. generū: ⁊ nurū videbit: ⁊
per inde ad celebritatē exaltabit. ex proximi infortunio et morte
ei res augumētabit. alienis laboribus gaudebit. de aduersarijs
vindicabit. egrotationes patietur. vnde si euaserit: testimoniū
ex cōstellatione habet uiuendi annos octuaginta duos: et mensē
dimidiū si deo placuerit. Sub eius aūt signo nata puella erit ira
conda: inuida mendax: nubet. Sed virū suū relinquet: ⁊ alij ad
herebit meliorē si vixerit fortunā recuperabit. Signū habebit in
facie. siue in capite Mater filiorū erit Sed primo genit⁹ diu nō
viuet. Mensibus octo ab annis trigita grauē egritudinē patiet
vnde si euaserit: Testimoniū ex cōstellatione habet non breuis:
neqꝫ longissime tamē vite future. preterea tūc vtriusqꝫ sex⁹ ma
tis martis dies. ⁊ saturni erūt meliores. iouis vero mali: Reliq
messi. Jtē tūc nati in hoc maxime arietis nature sunt relatiui: q si
cut frequēter arieti recidit: ⁊ crescit lana sic isti frequēter propter
eorum instabilitatē āmissis suis bonis aliena recuperant. in hoc
mense fit vernū equinoctiū Marcij dies peculiares duo dicun

tur eiciaci. videlicet primus intrante mense: ⁊ quartus exeunte.
alibi repperi martij mensis infelices esse quartūdecimū: ⁊ sic suc
cessiue vsq3 ad decimū nonū. Martiū sequit' aprilis ab apiendo
quasi apilis nominatus: mensis quidē florifer frondifer pulchꝝ
pulcherimus ipse orbē vbiq3 reddens. tūc oīs ager tunc oīs
parturit arbor Tūc frondēt silue tūc formosissimus annus: canit
poeta. Ad aprilis preterea hillaritatē accedit ꝙ celū nubibus du
dū obductū ⁊ mare quod quasi clausū fuerat nauigantib⁹ terre
q3 verna temperie plantarūq3 passim aperiunt' germina
¶ Aprilem qdam a spuma nominatū volunt quam greci αφρον
vocant. vnde venus αφροδιτη dicitur ꝙ ex spuma orta creda-
tur. ex venere natū aiunt eneā: qui veneri matri aprilē non sine ge
niali ratione deuouit. Sic factū est: vt primi duo anni mēses mar
ti: ⁊ veneri geminis tanq3 vrbis principibus dicati fuerīt. Apri
lis mēse mulieribus ꝓcedētibus venereis frondibus coronatis
oli sacrificabant. Hic mensis ab egiptijs pharmutius appellat⁹
hoc mense: q ⁊ cronicus olim est nominatus a sesqui vel circa ad
semimaiū sol tauꝝ serenat Idcirco prestantissimus haly astrono-
mus. Quādo sol inqt ē i tauro in reuolutiōe: ⁊ habuerit testimo-
niū ⁊ posse in āno: ⁊ fuerit liber ab infortunis sup terrā ⁊ aspexe
rit ascendēs habebit qd videre cū regibus: ⁊ vtilitatē ac lucru3
⁊ si fuerit ifortunatus significat ꝙ attingēt eū pene tristitiae ⁊ la-
bores ex parte regū: ⁊ si cū hoc fuerit in aliquo angulorꝝ peius ⁊
affixius erit. Rursus tauꝝ sole lustrāte natus litigiosus erit ⁊ au
dax que facere voluerit ꝓperabit libēter amicis sua bona cōmo
dabit Iracūdior i adolescētia ⁊ iuuētute ac peregrinus erit suos
enim relinquet ⁊ cum extraneis vitā ducet ⁊ administeriū bonu3
ꝑueniet ānū circa vigesimū quartū secūdari sibi fortūa incipiet
ꝑ mulieres ditabit' vxorē q̄ destinata ei fuerit nō ducet sed alia3
de qua ad aliū sit sermo habitus: officiosus erit: alioqui beneficio
rū imemor erit ⁊ igrat⁹ aliud dicet: ⁊ aliud faciet inimicorꝝ suorꝝ
victor erit canis nihilomin⁹ morsu ledet'. ꝓ mulierib⁹ scādaliza-
bit': ac tristitiā multā patiet' ab eqs moetū ac detrimētū hēbit ab
aq̄ discrim̄ patiet' āno. 3°. vl' circa grauit' egrotabit veneno nisi ca
uerit turbabit'. vn̄ si euadet anno. 33°. vel q̄rto seu circa fortunis
habūdabit ⁊ exaltabit' ad dignitatē ac lōgeu⁹ erit si deo placuerit

Eodem tēpore puella nata officiosa erit ꝛ laboriosa: alioqui linguae erit petulantis ꝛ mēdacis. Quicquid facere conabit faciet: pudoris infamiā patietur parentū bona possidebit: Uex diu ꝑpterea cū aduersarijs litigabit. Ab ānis q̄tuordecī in meliores ptes perueniet: plures viros experiet: ꝛ liberos habebit: ad loca ignota transferetur: plures ad eius consilia confluent mulieres: a quadrupedibus ledetur multū egrotabit: ānos viuet sexagita vel circa si deo placuerit gemā ad digitum ferre iuuabit. Lunae dies ꝛ iouis vtriusq3 sexus tūc natis vt plurimū sunt meliores: dies vero martis mali. Reliqui aūt messi. Aprilis peculiares dies duo sūt eiciaci: vndecim⁹ scilicet ac duodecim⁹: alibi decimū infoelicē esse legi. Rursus alibi sextū qntūdecimū: ac vigesimū. Item alibi primū aprilis diem infoelicē3 peculiarites esse inueni. Aprilis dies habet horas. xiiij. nox decem. Maiu3 siue a maia mercurij matre: siue q Romulus populu3. ro. eo mense in maiores diuiserit ꝛ iuniores siue ab aetate maiore deindeq3 iuniore iuniū mallis appellare in mensiū ordine tertio nature quoq3 mihi libet ratione locare. hoc mēse a dimidio nēpe vel circa ad sesqiuniū geminos ꝛ phebus ipse amplectit. Iccirco haly: Quādo inquit sol in reuolutione fuerit in geminis ꝛ habuerit testimoniu3 ꝛ posse in anno ꝛ fuerit liber ab infortunis ꝛ super terra3 ꝛ aspexerit ascēdēs vel signū applicationis. Significat icremētū ꝛ bonū in societate ac enutritis ꝛ forte ꝑle3 habebit. Et si fuerit infortunatus accident ei tristitiae ꝛ grauamīna ratione hox predictoru3 nec eius petitiones complebunt. preterea cum est ingemino signo sol Natus parentibus formosior misericordiosior sapiens ingeniosus alioqui iactator erit ad loca extera permeabit libenter peregrinabitur ꝛ in patria non permanebit: sua negocia ꝑuipendet fortuna varia afficietur pecuniā publicā custodiet mediocres diuitias possidebit: alienis mulieribus abutetur canis morsu ledetur igne vł ferro cicatrizabitur equora tranabit annos circa. xxxvi. peculiū ei crescet ex quadrupedibus egrotatione3 habebit. vnde si euaserit: seq3 a discriminibus cauerit erit longeuus. Eodē tēpore puella nata laboriosa erit ꝛ aliena bona nācisci ꝑcurabit erit In telligens hillaris ac liberalis falsis nihil

minus criminibus arguetur ideo inadolescentia priusq̃ sinistri quidpiam accidat parentes vel qui parentum loco supstant nup tias curēt quippe qđ tutissimū: est natoꝝ maximeq̃ nataꝝ vin culuz: vmbo scilicet ad honoris labem nec non discrimina pluriā reiciēda Canis nihilominus morsu ledetur. locū mutabit deū co lere studebit pedū dolorē patietur. viuet annos circa. lxx. si de us voluerit. Solis dies ⁊ mercurij sunt eis meliores. Dies vero lune ⁊ veneris mali reliqui aūt messi Maij dies duo peculiariter dicunt infelices tertius vz intrante mense ⁊ septimus exeunte. ali bi legi. scōm septimū duodecimū 14^m. 15^m. xvi. ⁊ vltimū lune diez maij. ceterū sub geminoꝝ signo nati vt plurimū ꝓsperabuntur.

Unde versus

Sub geminis nati bonis geminantur ⁊ auro

Maiū non nulli cū pluuiosus mensis est madiū ab aere. vz. seu solo madido volūt appellari boꝝ curiosā nimiū supstitionē tāq̃ illius qui chirotecatus vxoreem tractabat risu dignā arbitramur. Maij dies habet vt plurimū horas. xvi. nox. viij.

Junius a iunioribus: qui armis rem publicā tutarent a. Ro mulo primū boedromij nomine mutato appellatus est. Sunt q̄ dicant iunonīū a iunone antiquitus nominatū cui precipue fue rat mēsis hic sacer. De inde post longuz tempus detrahcta no silaba iuniū dictum. Ad huc alij sunt qui iuniū a iunio bruto no minatū putant q̄ vendicata libertate prim⁹ ipse rome consul ex pulso tarquino. cal. iu. sacrū elio monte celebrauerit

Quando sol abenragel inquit in reuolutione āni fuerit in cancro ⁊ habuerit testimoniū ⁊ ipse in anno ⁊ fuerit sub terra nati inimi ci offendent eum ⁊ si cū hoc non aspexerit eum luna erit peius ⁊ forti⁹. Preterea a sesqiunio natus vl' circa ad seqiuliū cū sol scilz cancrū percurrit maculosus tūc natus erit ⁊ vt plurimū scabio sus rubicundus iocosus. mulierū amator humilis pius sapiens ⁊ ingeniosus. At nihilominus ob liuorez calūniabitur ⁊ perinde dānum patietur Jurgijs litibusq̃ vexabitur coniugis pena vel amicae afficietur cicatricē ex ferro vel fusto substiebit. De mulie re demū vindicabitur pefecto suā causam dicet: ⁊ vindictam de aduersario suo videbit equora trapabit. Sed cū pauco lucro re

uertetur. In aquis moetũ habebit ex veneno tortionẽ nisi caue-
rit patietur: latentẽ pecuniam Inueniet: ante quadragesimũ ãnũ
sibi peculium crescet ⁊ diues erit ac longeuus Si deo placuerit
cuius omnia subiacent voluntati.

¶ Eodẽ tẽpore puella nata erit formosa siue saltem agilis cito ira
scetur citoq3 placabitur prudẽs erit officiosa ⁊ iocosa ac verecũ
da alioq sagax ⁊ fallax erit aliud enim dicet ⁊ aliud faciet. Siqs
obsequiũ ei fecerit ab ea ingratitudinẽ sortietur eius aetas labo-
riosa erit cicatrices patiet canis morsu ledetur ab alto cadet In
aqua periculum habebit Intestinoꝝ distẽperantiã patiet ebria
erit primo maxime partu laborabit: ⁊ in becillem pariet creaturã
secũdo partu valentior erit: ⁊ natus vegetior. Sed periculo erit
in pueritia mortis obnoxior infamiae nota culpabitur: ⁊ ad ho-
noris discrimen: ac Satellitũ moetum deueniet. vsq3 ad annos
xxxvj plurima discrimina substinebit: ⁊ ab oibus euadet: de suis
inimicis vltionem sortietur per viꝝ suum ad aliquam dignitatem
perueniet: ⁊ beneficia consequetur viuet annos centũ si deo pla-
cuerit. Utriusq3 sexus tunc nati inimicoꝝ victoria gaudebunt: ⁊
bonam tandem fortunã nãciscentur. Dies lune Iouis: ⁊ veneris
eis dicuntur meliores: Martis vero mali: Reliqui autem mesti
exceptis duobus Iunij peculiariter infoelicibus v3 vndecimo
⁊ sextodecimo. Alibi repperi decimũ intrante mense: ⁊ quintum
decimũ exeunte. Rursus alibi legi. Infelices esse primũ: sextum
ac septimum. Iunij dies horas habet quasi sexdecim nox octo: ⁊
parum plus.

¶ Iulius a Iulio cesare: qui pompeiũ superauit: nomiaꝰ ẽ Iu-
lij mense in sua regia Sol flagrantissimus spatiatur: Quocirca
rursus abenragel. Quando sol inquit in reuolutione alicuius an
ni fuerit in leone ⁊ in aliquo anguloꝝ in bono statu ab infortunis
liber et habuerit testionũ in ãno: ⁊ radice corpis significat sanita-
tem: ⁊ vtilitatem ac lucrum: ⁊ si infortunatus fuerit domi suae ac
cident ei dolores: ⁊ si fuerit in hoc statu remotus ab angulis ⁊ in
fortunatus: ⁊ super terram hae infirmitates minores: ⁊ leuiores
erunt. Natus a sesquiiulio vel circa cũ Sol v3 est in leone: Ma
gnanimus erit: ⁊ audax arrogans: ⁊ palam loquax superbus de

risor: Ingratus: alioqui misericors a mulieribus floccipendet. anno trigesimotertio vel circa si tunc vsqz vixerit peculiū nanciscetur. āno vero trigesimosexto ⁊ septimo: vel circa adeo insidiabitur ꝙ omne destruet Ars publica ei dabit qua mediāte que ammiserit recuperabit dignitates assequetur propter quas amicabilis fiet. a tribus precipue dominis fortunas sortietur libenter peregrinabitur: ab alto cadet pro filijs suis labores ac dolores: in mente patietur canis morsu ledetur vnde vix curabitur. anno. xxxvj. vel circa in dubio habebitur eius vita. Unde si euadet decennium ⁊ plus viuet si deo placuerit. In alio autem veteri codice de huiusmodi nato infrascripta inueni vz. Cum sol est in leone natus fortis erit: ⁊ audax formosus palam loquetur: ⁊ misericors erit cito irascetur: ⁊ cito in gratiam reuertetur anno trigesimo eius secundo peculium ei dabitur. post autem annum sequentem irascetur in peculio suo: ⁊ inuidias multas habebit per inuidiam proximi sui peculium suum disperget ⁊ beneficia eius propter iram. Ars ei postea publica dabitur: qua duplum acquiret. propter potentem personam ad magnam dignitatem perueniet per ecclesiasticum beneficium nisi gentilis fuerit pecuniam accipiet a flumine vel mari vexabitur Ignis combustionem sentiet ferriqz lesionem: ⁊ canis morsum. In alieno loco sepulchrū sibi inueniet: In periculo erit vnde si euaserit annos viuet circa octuaginta. Si deus voluerit hec ita posui vt huiusmodi pronosticum lectorem quocunqz pacto traditum repperi non lateret.

¶ Eodē tēpore puella nata virgo erit fortis ⁊ audax animo feruida contumeliosa palam loquax amicabilis elloquens cito irascetur: citoqz in gratiam reuertetur placida: ⁊ misericors erit primum sponsum non obtinebit stomaci dolores patietur anno decimoseptimo vel circa. alibi repperi trigesimoseptimo a proximis insidiabitur. Postea diuitias per potentes personas assequetur: ⁊ ad magnas dignitates perueniet de aliena re fructuum percipiet familiam prestantem habebit. Mater filiorum erit. Alioqui. Sed scilicet vltima semper.

Expectanda dies homini diciqz beatus

Ante obitum nemo: supprema funera debet.
Fluxũ sanguinis patietur: canis nisi cauerit morsu ledetur. peregrinabitur a combustione aque presertim feructis dolorẽ vel periculum habebit ab alto cadet. Unde si euaserit: atq; si deus voluerit: erit longeua. vtriusq; sexus tunc nati erũt inconstantes ⁊ misericordes. Solis dies martis: ⁊ mercurij sunt eis meliores. Dies vero saturni mali. Reliqui aũt messi. Exceptis Julij duobus infoelicibus qui peculiariter mali habentur. vz primo ⁊ vndecimo. Alibi legi eiciacũ esse tertiũdecimũ mense intrante ⁊ decimũ exeunte. alibi legi Secũdum sextũdecimum: ac decimũnonum. Rursus alibi legi tertiũdecimũ: ⁊ vigesimũ: nec non exceptis pariter augusti duobus: qui peculiariter habentur infelices videlicet primo ⁊ secũdo. alibi legi augusti primũ diẽ lune: Itez sextũdecimũ ac decimũseptimũ. alibi legi decimũnonũ vigesimũ ac trigesimũ. vigesimũ aũt primũ equidẽ in meis negocijs vt plurimũ discriminosuz inueni. Julij dies habet horas .xv. nox. viiij
¶ Augustus q sextilis prius nominabat̃ ab augusto cesare ⁊ nominatus est. hoc mẽse vt tu meliflue Francisce petrarcha: laurã: quã nihilominus vt amantez decet: virginẽ semper canebas arctissime amplexus es virginẽ phebus amplectitur: Quocirca rursus haly Quãdo sol in reuolutione inquit fuerit in virgine: ⁊ sup terrã ⁊ aspexerit ascendẽs ⁊ habuerit aliquod testimoniũ in reuolutione nati significat sanitatem: ⁊ ꝙ ꝓcurabit: ⁊ petet substantiam ac doctrinã ⁊ si cum hoc auxiliuz habuerit a fortunis in voluntate ⁊ petitione sua eius perficiet voluptatez: ⁊ si habuerit ibi testimoniũ ab in fortunis significat infortuniũ ⁊ ꝙ non complebit qđ voluerit maxie si infortune testimoniũ habuerint in reuolutione Preterea natus ab augusti reliquo cũ sol vz est ĩ virgĩe ad sexquigorpiã domicilosus ingeniosus verecundus iracũdus ꝓpterea q; tũc magis: q; per aliam cãz magnanimis ⁊ in arte: quã optauerit solerserit ⁊ cupidus primã cõiugẽ nõ obtinebit de suo peculio detrimẽtũ habebit suos si vixerit inimicos supabit: meliora tẽ pora consequetur ⁊ suas fortunas crescere videbit in alienũ locũ intrabit. ceterũ incũbit ei circa annũ septimũ magnũ discrimen ex aqua preserti vel cũ mortis periculo egrotatio vnđ

ſi euadet annũ circa tertiũdecimũ ei fortuna incipiet ſecondari. ni
hilominus in aqua turbabitur Quicqd ſciet non celabit oſten-
tator ⁊ in anis glorie cupidus erit morboqꝫ ſeu ferro cicatrizabi
tur. Eodem tẽpore puella nata ingenioſa erit iraconda verecon-
da pudica familie ſue ſaluo pudore beniuola officioſa laborioſa
ſed officiorũ negligẽs animo prouido quodcũqꝫ voluerit faciet
annuꝫ circa quintũdecimũ ſataget vt maritet̃ primuꝫ queꝫ cũcu-
piuerit viruꝫ non obtinebit eius primogenitus vitalis non erit
a mulieribus maleficia ⁊ beneficia conſequetur In aqua turba-
bitur ab alto cadet dolores patietur ferro cicatrizabitur mortife
re violentie diſcrimini erit obnoxia vnde ſi euaſerit peculia obti-
nebit. varias nihilominus prius fortunas experiet̃ Mancipio
rum domina ad dignitatẽ perueniet ⁊ ſenectutẽ ſi domino placue
rit. Utriuſqꝫ ſexus tũc nati adeo turbationes maximas patient̃
ꝙ vix reſiſtere valebũt. Solis dies ⁊ mercurij in natiuitate ſcili-
cet ſunt eis meliores. Martis vero mali. Reliqui autẽ meſſi ex
ceptis duobus ſeptembris eiciacis videlicet tertio ⁊ undecimo
qui ſemper mali perhibentur. alibi legi tertiũ ĩtrante menſe ⁊ de
cimuꝫ exeunte. Rurſus alibi primũ quartũ quintuꝫ decimuꝫ ſe-
xtum decimuꝫ ⁊ uigeſimũ ſecundũ legi. Rurſus alibi vltimũ di
em lune ſeptembris infauſtum eſſe inueni: Auguſti dies hẽt ho-
ras nox

Septenber ex eo dictus eſt ꝙ in recto mẽſiuꝫ ordine ſeptimus
ſit: hoc menſe ſol libram ingreditur quocirca rurſus haly Quan
do ſol inqt in reuolutiõe fuerit in libra ſuper terrã: ⁊ habuerit ali-
quod teſtimoniũ in ãno: natus faciet itinera ⁊ ſcies bonuꝫ in illis
itineribus a ſtatu ſolis in ſe ipſo ⁊ plãetarũ q cõmixtiõem habue-
rit cũ eo: preterea natus a ſemi ſeptembre cũ ſol ſcilicet eſt ĩ libra
ad ſemi octobrẽ vel circa fortis erit: ⁊ potẽs in ſermone in domi-
norumqꝫ negocijs honorabilis ⁊ prelatus erit a maioribus ho-
norabitur ignota loca permanebit ⁊ fructũ conſequetur: Secre
tum ſuuꝫ in mente bene cuſtodiet: quicqd pollicebitur raro ſer-
uabit ab emulis inſidiabitur: Anno quĩtodecimo vxoreꝫ ducet
que tamẽ vel cito morietur vel eum relinquet. alibi legi vxorem
anno trigeſimoquinto ducere debet: quã ſi ante duxerit non ob-

tinebit a proximis ledetur: qui ei benefecerit ab eo ignoratꝰ erit
nihilominus mortuorũ rebus ditabitur: lucrũ ei dabitur grauissi
mum nihilominus damnũ patietur iurantibus non credet egri-
moniã habebit in capite: per feminas ditabitur ad eius ꝯsilia mul
ti confluent ab alienis animalibus lesionẽ substinebit: equos: ⁊
boues acquiret: ex quibus deinceps damnũ ⁊ iniuriaꝫ patietur
propter feminas aduersis casibus afficietur: Si ad ãnos xxviij.
peruenerit. viuet mox annos sexaginta vel circa si deus voluerit.
Eodem tempore nata puella Amicabilis ac hillaris erit ad igno
ta loca ducetur. Uiro suo gaudebit. Si vsqꝫ ad quintũdecimuꝫ
annũ non contrahet matrimoniũ maritari deinceps negliget ⁊ nõ
peregrinabitur. Anno trigesimotertio vel circa secundabitur ei
fortuna ⁊ honorabitur nihilominus grauiter egrotabit combu-
stionem sentiet. Unde si euaserit viuet annos circa quinquaginta
⁊ plures si deo placuerit. Octobris dies duo peculiariter sunt ei
ciaci vꝫ tertius ⁊ vndecimus. Alibi legi eiciacos esse tertiũ men
se intrãte Et decimũ exeunte. Alibi rursus legi. primũ septimũ
Sextũdecimũ: ⁊ vigesimũsecũduꝫ. Octobris dies habet horas
deceꝫ ⁊ paulo plus. nox q̃si. q̃tuordeci Octobrẽ ⁊ superioreꝫ mẽ
sem. lꝫ suis sibi Domitianꝰ cognomentis asciuerit nihilominus
iugulato illo sua sibi rursus ꝙ ille in mensiũ ordine septimus hic
octauus sit: nomina resumpserunt. hoc mense phebus suis sagi-
tis q̄ppe cupidineis minus validis scorpionem ferit: neqꝫ nocet
Quocirca rursus haly. Quando sol in reuolutione inquit fuerit
In scorpione: ⁊ in aliquo angulorꝫ in bono statu presertim si fue
rit in medio celi: ⁊ habuerit aliquod testimoniũ in reuolutiõe Si
gnificat ꝙ habebit dominiũ regis: ⁊ habebit bonũ lucrum ⁊ in
hereditatibus incrementum: ⁊ si remotus ab angulis fuerit: ⁊ sal
uus ab infortunis: ⁊ damnis: ⁊ aspexerit ascendẽs. Intromittet
se de laboribus: ⁊ populando: ⁊ societas: ⁊ consanguinei eius le
titiam: ⁊ bonum habebunt. Preterea natus a sesquioctobre cũ
sol vꝫ est in scorpione ad sesquinouẽbrem: vel circa fortunatus p̄
sertim in fornicationibus erit: audax: ⁊ amicabilis erit: alioq blã-
do sermone deceptor: aliud enim dicet: ⁊ aliud faciet formosus

erit vel saltem facetus: ⁊ iocosus In prima iuuentute non diues: neqꝫ pauper erit. Sed postea fortunis habūdabit. prima vxor ei non dabitur Alibi legi superstitiosior scilicet Et vani credula Annū circa decimūquītū dolorē gēitaliū patieť: canis vel alterius animalis morsu ledetur peregrinus: ⁊ inimicorum suorum victoriosus erit Nihilominus ferro cicatrizabitur egrotabit Et vix curabitur. In pueritia circa annum septimum vel in iuuentute circa trigesimum iminet ei discrimen. Si vsqꝫ ad annum trigesimūtertiū vixerit superuiuet ānos circa quīquagīta Iuxta naturam suam Et plures si deo placuerit.

¶ Eodem tempore nata puella amicabilis Et prudens erit primum sponsum non obtinebit. deinde altero gaudebit Et honorem ꝓpter ipsum assequetur inimicorum suoꝝ victrix erit peregrinando pecuniae pondus nācīscetur stomaci plenisqꝫ dolores patietur cicatricem habebit. annū circa septuagesimūseptimum morietur vel ante namqꝫ iminent ei venenorum discrimina: venenabitur: Dies martis ⁊ saturni sunt eis meliores. Dies vero iouis mali. Reliqui aūt messi exceptis duobus nouembris eiciacis. vꝫ. quinto Et vigesimo. Alibi legi secundū quintūdecimū: sextūdecimū Et vigesimūoctauū eē infoelices. Rursus alibi qntum intrante mense ac tertiū exeunte. vtriusqꝫ sexus tūc nati erūt coram adulatores ⁊ ad scorpionis apotelesma retro detractores. nouembris dies habet horas octo nox sexdecim.

¶ Natus a seminouembre cum sol scilicet est in sagitario ad semidecembrē vł circa bonū omniū successum habebit que cogitauerit facienda Et mature cepit adimplebit. In aqua nihilominꝰ turbabitur extranea loca permeabit Et cū lucro reuertetur eius operibus vt plurimū fortuna fauebit. Cuꝫ magnatibus conuersabitur annum circa vigesimūseptimū magnum moetum habebit alienum peculium dirriget equora transibit. Sed ibi non lucrabitur Ante annos octuaginta morietur.

Eodē tpe puella nata laboriosa ⁊ amicabilis iocosa cogitabūda Et misericors erit lacrymātes ñ lacrymās videř nō poterit. De inimicis suis. aliēis auxilijs triūphabit. plures ꝓuīcias pagrabit

In iuuentute insidijs plurimis erit obnoxia filiorũ nihilominus
mater erit ⁊ parentuꝫ bona possidebit. anno .xv. vel circa debet
nubere: multuꝫ egrotabit occulorũ passione afficief. emulos ha-
bebit: atqꝫ damnũ per inde patietur viuet annos circa lxxx secũ
dum naturã suam Si deo placuerit vtriusqꝫ sexus tũc nati incon
stantes: instabiles ⁊ in suis negocijs. variabiles bone nihilomin⁹
semper erũt cõscientie: ⁊ misericordes: alijs meliores: qꝫ eis alij:
Dies lune ⁊ veneris pecculiariter dicunt eis meliores. Dies ve
ro martis: ⁊ saturnij mali Reliqni aũt messi exceptis duobus de
cembris eiciacis qui vt plurimum mali dicuntur videlicet septi-
mo: ⁊ vndecimo. alibi legi tertium: sextum: decimũ: septimum ⁊
vigesimuꝫ secundum esse infelices. Rursus alibi decembris eici
acos esse septimũ intrante mense: ⁊ decimuꝫ exeunte: infaustũ qꝫ
vltimu꞉ diez lune decembris incodicibus pluribus legi veteri-
bus. Interea precipue noster abẽragel audiatur. Quando sol ĩ
reuolutione fuerit in sagitario: ⁊ habuerit testimoniũ in reuoluti-
one: ⁊ fuerit in aliquo anguloruꝫ ac in bono statu. natus habebit
bonum ⁊ letitiã ⁊ proleꝫ illo anno. sed si fuerit infortunatus acci-
dent ei tristitie multe ⁊ morienf ei aliqui ex filijs si eos habuerit.
Rursus idem autor. Quando sol in reuolutione ait fuerit ĩ capri
corno ⁊ habuerit posse: ac testĩoniũ ĩ ãno Significat ĩfirmitates
ac dolores tristitias multas vilitatem ⁊ modicũ nomen' ⁊ ꝙ nat⁹
associabitur hominibus ĩferioris conditionis: qꝫ ipse sit: Natus
in semichoo cũ sol silicet est in capricorno suspitiosus iracũdus la
boriosus ⁊ fornicator erit alienis rebus abutef litibus vexabif
quadrupedum ductor erit primã vxoreꝫ non obtinebit mulium
insidiabitur in iuuentute multis bonis habundabit. Annuꝫ cir-
ca sextũ decimum peculiuꝫ ei dabitur in omnibus constans mẽ-
te fortis corpore ferox ⁊ puellarũ amator erit presertim pauper
quapropter egrimonijs ac doloribus affligetur. Eodem tempo
re puella nata metuens erit cito erubescet a trib⁹ presertim domi
nis fructũ habebit suos inimicos vel potissimuꝫ inimicas supera
bit in iuuentute multũ peregrinabitur vel monacabitur occulorũ
passione angetur tamẽ domino cõcedẽte viuet ãnos circa lxxxx.
Dies martis ⁊ saturni sunt eis meliores. Dies vero solis mali.

Reliqui aũt messi excepis ianuarij duobus eiciacis primo videli cet ꝛ septimo alibi legi primũ mense intrante ꝛ septimuz exeunte Rursus alibi secũdum quartũ sextũ vndecimũ quintuz ꝛ vigesimum quintũ infaustos esse In non nullis veteribus libris iueni Age nũc ad natiuitatẽ que ab hydra mihi ad pisces transit catha clismi quidẽ secũdum magnum philosophũ causa age inq̄ʒ accedamus Cuz aquariũ phebus cõpescit natus amicabilis :ꝛ cupidus erit in vanũ non credet grauiter ac diu egrotabit in aqua metum habebit annum circa vigesimum tertiũ ei quasi deridẽs aridere videbitur fortuna pecunia ei dabitur loca varia ac extreã pagrabit :ꝛ sine lucro reuertetur alienis laboribus ditabr. Sed litibus prius valde vexabitur : Pater filiorũ erit viuet ãnos circa xxxxxx. secundũ suam naturan ꝛ plures si deo placuerit. Preterea de nato cuz per saturni domũ humidã sol spatiatur In quibusdaz alijs veteribus codicibus legi videlicet amicabilis erit ꝛ verecundus in credulus dãnum patietur :primaz sponsam non obtinebit meliorem locuz recuperabit ꝛ suaz cõiugẽ de malo ad bonum ducet. mutato loco vbi natus fuit :alienis laboribus ad diuitias peruenict terras multas peragrabit ledetur a ferro. Si vsq̄ʒ ad trigesimum secundum annum vixerit superuiuet annos quinquaginta vel circa iuxtam naturã suam. fortunã sibi suam ꝛ honorem cresecre videbit Die lune caput non lauet

Eodem tempore nata puella delitiosa erit et vt plurimũ veridica que se dicet facturã faciet cõsiliũ bonũ de filijs habebit. Attamẽ litibus ꝛ aduersitatibus affligetur peculiũ ei dabitur ignota loca permeabit annuz circa vigesimũ secundum prosperiorem fortunam sortietur de quadripedibus damnum patieẽ nato mari erit coeua iuxta naturam suam Si deo placuerit. vtrusq̄ʒ sexus tũc nati ditissimi nũq̄ʒ Sed boni sotij arcam ꝛ fideles erunt Dies lune ꝛ veneris sunt eis meliores Saturnij vero mali. Reliqui aũt messi exceptis februarij duobus eiciacis quos fama est semper malos esse. videlicet quartũ intrante mense ꝛ tertium exeũte. alibi legi quintũdecimuz sextumdecimum decimũseptimũ ꝛ proxime seqnentem esse in faustos dies Sunt qui velint eiciacos dies quotos libet intelligi semꝑ debere mensibꝰ exeuntibus non aũt

ītrātibꝰ Melīꝰ tñ ijs oībꝰ eqdē cēseo eos sētirī q a stellaꝝ ⁊ pla
netarũ īfluxibꝰ ⁊ ñ a tēpoꝝ ꝓcessu siue dierũ nũero dies aiūt feli
citāi vł eꝯuerso ṕterea Qñ igr baly sol ī ṙuolutōe fuerit ī piscibꝰ
⁊ hũerit testioniũ ⁊ posse ī illo āno ⁊ īformatꝰ sit natꝰ hēbit mlťas
tristitias siñ iure ⁊ forte aliquātulũ bōi Itaqꝫ crōica: natꝰ ī cauda:
cũ sol vꝫ pisces īaurat cupidꝰ ⁊ ꝑ inde vagꝰ amicabił offitiosus:
iocosus lusor ďceptor ⁊ fornicator erit arte musica ďlectabiť ī iu-
uētute suoꝝ erit negligēs negotioꝝ cũ ꝓbis viris v̇sabiť nihilomi
nꝰ alia dicet ⁊ alia faciet Alioq viduaꝝ miŕebiť ⁊ pupilloꝝ pecu
niā latētē seu ṕtiosi qd piā ĩuēiet vel ĩuētũ vsurpabit In sua sapiē
tia nimis ꝯfidꝫ suosqꝫ ꝑide hostes ñ extiabit liguā audacē ⁊ fortu
nā q̄si hēbit ex snia diues erit ⁊ ꝑ pegrinũ hoiẽz magnā viꝫ pecu
nie nāciscet̃. ṕmā spōsā ñ obtiebit vbi natꝰ ē ñ ꝑmāebit. Si ānos
32. vixerit erit lōgeuꝰ si deꝰ voluerit. eodē tpe nata puella: erit aīo
feruida: ꝯtũeliosa: litigiosa: ⁊ fortũas varias expieť oculoꝝ passio
ne angeť pudoris īfamiā sortieť viꝝ suũ relinqt: ⁊ cũ alio ꝑegria
biť. Stōaci Et mŕcis tortiōes patieť. Dies lune Et veneris sũt
eis meliores. Dies v̇o martis. Et saturni mali. Reliq ātmessi: ex
cepto ṕserti sēꝑ gntilunio. Quinũ fuge: pallidus orcꝰ: Meumēi
desqꝫ satae ingt v̇giliꝰ. vtriusqꝫ sexꝰ tũc nati varijs casibꝰ vexa-
bunť: In qbꝰ libitie suspitio ē ī iuuētute. Interea nemo mihi ve
li succēseat: qꝛ ī ṕbabitis Dei volũtatē diebꝰ hois moerito qdē
posueri Nimiꝝ hec īpugnaŕ demētis atqꝫ ꝓuanis eiciacos dies
habere supstitiosi est. De qbꝰ qm̃ mētionē feci locus me admo-
net iccirco q̄ ī veteri quodā codice reppi quē ab occultāte posses
sore ṕcibꝰ pecũiaqꝫ vix extōsi palā faceť. vꝫ. Augurior: Decies
audito: lũine: clāgor: Iāuariꝰ: februariꝰ: martiꝰ: apriľ: maiꝰ. ligt
alus: abies: coluit: colꝰ: exeũte: galeu: iuniꝰ: iuliꝰ: augustꝰ: septēb
octob: nouēber. decēber. nōndũ ē: qꝛ oī mēse nāliť duo dies sũt
eiciaci: in qbꝰ nasci: atqꝫ aliqd īcohaŕ. Infaustũ ꝓhibeť. Eos eq
dē theologoꝝ lꝫ snia sit: oēs dies bonos a bono dō creatos esse: tñ
ad habũdātē cautellā lꝫ a bono deo dies oēs creati sint: qppe q
⁊ salamādras: ⁊ basiliscos creauit: notādos veli. Itaqꝫ sciēduꝫ
est qꝛ pria sillaba. vꝫ. au. seruit Ianuarij prio diei a aũt est pria
littera alphabeti: ⁊ Ianuariꝰ ex eo ē habitꝰ primꝰ anni mēsis. qꝛ
ante numā vltimꝰ putabatur decēber quo ⁊ ī posteꝝ qdē ordie

semꝑ existiatus ē. Numa siqdē solis cursu diligētiꝰ exqsito Ja-
nuariū primū: ⁊ Februariū secūdū addēs sic successiue reliquos
ordiauit. Januariꝰ a Jano dr̄: quē aiūt qdē rex ⁊ siluestrē cultū.
In vrbanū: ciuilēqꝫ mutasse ꝑinde ipsum bifrōtē fingunt qppe
alterā ex altera viuēdi normā ꝓposuit. Februariꝰ āt veluti lustra
tōis expiatōisqꝫ mēsis: qđ nomē ipm significat. nouo. n. tūc sacri
ficabāt germīe: ⁊ lupcalioꝝ celebritatē: q̄ vt plurimū lustratiōi ē
ꝓpria ꝑagebāt. Scđa sillaba ē gurior cuiꝰ pria lr̄a ē. g. g. aūt est
septia lr̄a alphabeti. Itaqꝫ primꝰ ⁊ septimꝰ Januarij dies ꝑ hūc
ordinē sūt eiciaci. pimꝰ aūt itelligit̄ vt nōnulli putāt. Intrāte mēse
septimꝰ exeūte. Decies scđa carmis dictio alij mēsi Februario.
vꝫ. fuit. Sic aūt. d. ē q̄rta lr̄a alphabeti. Sic q̄rtꝰ februarij dies
ē eiciacꝰ. cies ē scđa dictiōis sillaba: cuiꝰ pria lr̄a ē. c. c. aūt ē tia
lr̄a alphabeti. Itaqꝫ tertiꝰ dies exeūte scđm maiorē opinionē fe
bruario ē eiciacꝰ. Sicqꝫ subsequēter đ oībꝰ alijs dictiōibꝰ ē itel
ligēdū q̄rū q̄libꝫ iuxta ꝓscriptū ordinē fuit suo mēsi. Interea me
mini me legisse eiciacū diē eē lune vltimū februarij. huiusmōi dies
īfocliciores faciūt i signis ꝑserti ⁊ īfluētijs malis mali planetae.
Insuꝑ memini me legisse tres ꝑserti eē i āno quolibet discrimio
sos dies gn̄āles vꝫ ebdomade tertiū Jāuario exeūte. ebdomađ
ꝑmū aꝑle intrāte ⁊ ꝑmū quoqꝫ augusto itrāte. Ijs suꝑficialr̄ tā
q̄ꝫ libatis qppe leuioribꝰ. nūc ꝓfundiꝰ đ hūana genesi deo dāte
disputabimꝰ. Qm̄ suꝑiꝰ q̄dā erudiuncta đ spatio hūane vite eo-
dē ipo fmōe nullibi mihi mutato susqꝫ đqꝫ tradidimꝰ quē i aliq
bꝰ veteribꝰ codicibꝰ reppi ⁊ qm̄ hec ipsa res ē quocirca maxie
sollicitū ē genꝰ humanū h̄ i loco potissimū: diuio priꝰ cū philoso
phie mōarcha xp̄iano auxilio iuocato đ hūano euo paulo abstru
siꝰ disputabimꝰ. O q ꝑpetua mūdū rōne gubn̄as. terraꝝ celiqꝫ
sator q tēpꝰ ab euo. Ire finis stabilisqꝫ manēs das ꝯcta moueri.
Da pr̄ augustā mēti ꝯscēdere sedē. Da fontē lustrare boni. da lu
ce reppta. In te ꝯspicuos aī defiger̄ visus. Supstitio seu vāitas
nēini videat̄ Si đ hūana vita tractaturꝰ q oīpotēs ē breui vnqꝫ
orōne đi auxiliū ⁊ lucē iplorauerī. hic siqdē sīoribꝰ tāq̄ꝫ artifex i
cōphēsibil̄ ille lꝫ spūs iltr̄is q̄li vtat̄ efficacibꝰ Tn̄ cū hūilitate vt
par ē hūanis ꝑcibꝰ ⁊ hūani pariter ad bonū ꝯsilij mutatiōe sn̄iae

diuine illius nempe omnia dei opera infinita humanũ intellectũ longo interuallo precurrũt: nulla facta mutatiõe mutatio ad speculi quidẽ apotbelesma videat̃ cui si ingnata hominis facies ostẽdatur in quinata quidez Si lota nitida eadez nulla speculi mutatione facta representatur quippe cũ animã intelligentia scientez ⁊ ratione sapientem vt inquit plato deus genuisset fati legez eidem dictitãte cõscientia docuit. fati aũt lex huiusmodi ac deus edixerit Si hoc egeris tũ mõ iussu necessario sequetur illud ⁊ econuerso. Nẽpe illius vel huius nostre est optionis electio. sydere tm̃ inclinamur. Eius aũt obseruatio vt scribit in quadripartito ptholomeus ex loco albileg ⁊ eorũ que super albileg potestatẽ habuerit nec non et stellaruz interficientiuz locis consideratur. Istarũ vero rerũ vnius cuiusqz notitia est vt subiungit̃. primum nanqz nobis scire conuenit quod loca albileg illa sunt in quibus stellã cuius dominiũ fuerit albileg esse oportet hic aũt super signuz ascẽdentis qd̃ est a quinqz gradibus qui super orizontez ante ipsum ascenderãt vsqz ad. xxv. g ad ascendenduz remãserint ⁊ post hos gradus qui in horuz triginta graduũ dextera exagona radiatiõe cõsistunt qui sunt domus fortunij At hi qui sunt ĩ eorũ aspectu tetragono qd̃ est mediuz celi super terrã ⁊ gradus etiã qui sunt ĩ eorum trigona radiatione qui est locus qui neuz appellatur nec nõ ⁊ gradus q sunt in eoꝝ oppositiõe q ẽ occidẽs hoꝝ aũt id qd̃ ad p̃mittẽdũ ꝯueniẽs est eo qꝫ fortioris auctoritatis existit Id eẽ dicit̃. qd̃ ẽ celi mediũ sup terrã Et post hoc ascendens deinceps id quod celi mediũ ascẽdit: ⁊ post ipsuz occidẽs: ad qd̃ celi mediũ precedit. Omne autez quod sub terra moratur hac in re tam preclara Et excellenti pretermittendum fore decreuimus: preter id quod ascendens super terram apparuit. Illorum vero que supra terram sunt signa: que cum ascendente non colliguntur: obseruanda non sunt nec etiam signum ascendens: ante ascendens quod laboris domus appellatur. Ob hoc: quod cum hoc etiaz quod ab angulo remouetur: eius fortitudinem ad terram prouenientem spissus: ⁊ obscurus vapor qui ad ipsam ex humiditate terre ascendit disturbat: ⁊ destruit. Postea conuenit vt quatuor dominantia: que sunt sol: luna: ascendens: pars fortune eorũqz

locorum dispositores. Ubilcq constituamus partem autem for
tune sciemus si numerum: quem inneuerimus a loco solis. usq3
ad lune locum in die ac nocte acceperimus: & ab ascendente inco
bando illius numeri q̃titatem scd̃m signorum successionem cõ
putauerimus: & coetera. vt ibidẽ in capitulo decimo de vitae spa
tio continetur. Preterea in libro abrahae hebrei d̃ natiuitatib⁹.
Idcirco plurima tractantur: vbi post figuram que ostendit natũ
debere esse astronomũ: agitur de vita vsq3 ad figuram que osten
dit natum possessiones multas habiturũ: nec nõ in libro abdila
zi ysagogico: q dr̃ alchabiti⁹ de magisterio iudicioꝝ astroꝝ: vbi
de spatio vitae in natiuitatibus scite: subtiliterq3 disputat̃: Quo
circa insuper i eius opere de astronomia complura desserit albu
massar: halyq3. Sciendũ interea est: cũ puer in ortu suae natiui
tatis leditur multũ in complexione: raro viuit vltra menses septẽ
& si acciderit ex materia humida egrotatio augebitur in augumẽ
to lunae: eo q tũc omnes augent̃ humiditates corporuz inferio
rum. Senilem iuuentã premature mortis signũ esse Cato pdiui
nauit. vitae breuis signa Aristoteles ponit raros dẽtes prelõgos
digitos plũbeũ colorẽ: pluresq3 in manu incisuras nec ppetuas.
cõtra longe esse vite incuruos humeris: & in manu vna duas inci
suras lõgas habentes: & plures q̃3 trigintaduos dẽtes habẽtes
auribus amplis Triceni bini de dẽtib⁹ inqt plinius viris attri
buũtur excepta turduloꝝ gente: qbus plures fuere: lõgiora p
mitti putãtur vitae spatia feminis minor numerus. Rursus a li
nea manus que incipit a monte indicis & p palme mediũ tendit
ad restrictã ellici lõgeuitas seu vitae breuitas potest. Si.n. haec
linea sit satis lõga ita q extendat̃ ad restrictã vel iuxta: & sit conti
nua eiusdẽ latitudinis p totum decẽter lata: & pfunda: & bene co
lorata lõgeuitatẽ significat: viteq3 securitatẽ & animi audaciã: at
q3 cor optimũ: beneq3 dispositũ. Si vero fuerit discontinua: &
nimis breuis talis vir raro vel nũq̃3 ad optatum aliqd finem p
ducet. Si quedã lineae paruae seccent lineã vitae tẽdẽtes ad mõ
tem policis: malũ minant̃. Si aũt ad cõcauũ tendãt: & sint valde
rubee irã significãt: & si supra dictã lineam vitae sint quedaz gra
na rubea: vel pũcture inordinatae nudant hominẽ valde luxu

riosum :ꝛ contentiosum qui forsan tales moturus est lites qua/
propter sanguis effundet. Et si apredicta linea vite descẽdat alia
linea ꝛ extendat se vsqꝫ ad digitũ auricularẽꝫ :vel prope ꝛ sit qua
si flexa talis periclitabitur vel vulnerabitur ꝛ si hec linea vite ha/
beat sub se quãdã lineã paruã scindenteꝫ ipsaꝫ ꝛ respicientẽ bra
chiuꝫ ac manus parteꝫ: Erit iste in periculo ãmittendi rem pro/
pter quã quasi vellet potius vitã ãmittere Si due aũt linee fue/
rint iuxta lineã vite iacentes in fine montis policis significant ho/
mineꝫ natura sua moriturũ ꝛ si quedã linea descẽdat ab ista linea
vite :ꝛ iungatur cuꝫ media naturali talis vulnerabitur vel vulne/
ratus piclitabitur ꝛ si ab ista linea prope ipsius iũcturã cum me
dia naturali descendat quedã linea ad mediaꝫ naturaleꝫ in fer.us
respiciẽs Iste a lancea vel sagita vulnerabitur. Si aũt quedaꝫ
linea seccet predictaꝫ lineã vite in infertori parte versus restrictã
faciens q̃dã paruã crucẽ cũ bono colore,tẽperantie :ꝛ boni finis
signum ẽ: Item quando media naturalis longa ꝛ extensa ẽ ꝓpe
monteꝫ manus signuꝫ est audacis ꝛ longe vite et si dicta non ex/
tendatur vsqꝫ ad pectus man⁹. Sꝫ recte ex opposito medietatis
medij ꝛ ibi vniatur significat homines praue vite ꝛ valde iuuenes
morientes Ideꝫ significat si plicet in medietate predicta opposi
ti medij ꝛ supra dictã lineã extendatur in gir Ita q̄ transeat to/
tũ monteꝫ manus vsq̃ꝫ ad percussioneꝫ manus ꝛ vlterius: homi
nẽ lõge vite significat Sꝫ i senectute egẽtẽ Ampli⁹ si hec linea tõ
tuosa ꝛ discõtinua atqꝫ obscura fuerit ꝛ nõ circũscripta Homi/
neꝫ a feris interficiendũ significat:ꝛ si iuxtã hanc lineã in fine ipsi
us sint due parue linee coniuncte ex ferro vulnera significant :ꝛ
si infine istius linee crux q̃dã parua:ex opposito medij vel auricu
laris reperiatur .significat hominẽ infra annũ vel cito moriturũ
S ilinea mẽsalis tẽdens ad radicẽ i dicis habeat ramos rectos su
pra tendentes Signũ est exaltationis ꝛ honoris indiuite: in pau
pere aũt gradatiꝫ ascensionis ad p̄dicta:ꝛ si dicta linea sit nuda si/
ne ramis tendens ad radicẽ indicis hominẽ infortunatuꝫ sine di
uitijs vel dure vulnerandũ significat ꝛ si hec linea sit coniuncta li/
nee capitis ꝛ linee vite a deo q̄ iste tres linee faciant vnuꝫ triãgu/
lum talis homo in tanto erit discrimine ac timore q̄ sẽ viuuꝫ esse

penitebit. ⁊ si hec linea cõiungatur cū linea vite: ⁊ fiat angulus ex ea ⁊ non sit ibi media naturalis talis homo decapitabitur. vel ex in prouiso grauiter vulnerabit: ⁊ si hec linea respiciat mediaꝫ naturaleꝫ erit in periculo ⁊ timore mortis. Sꝫ bene euadet Am plius si hec linea inter duos digitos se extenderit hominē vulne re moriturū significat ⁊ si linea fuerit crossa vulnera ostēdit fore capitalia Si subtilis in partibus inferioribus Si rubea In pe ctore Si autē multe linee fuerint iuxta policem multa vulnera in iuuentute significāt Si iuxta lineaꝫ captis In infantia Si que dam linea; interseccans mensalem veniens ex quadrāgulo ⁊ ver sus superiores partes tēdens in capite sui crucē paruā habuerit Signū est violente mortis ex parte honorū suorū ⁊ si quedā li nea venerit a linea vite interseccans mensaleꝫ significat hominem merito forsam violenter moriturū. Iteꝫ si quedaꝫ linee pue sint iuxta radiceꝫ mensalis: egrotatiões ĩ prima etate significat Si iu xta mediū ĩ media Si iuxta finē in vltima etate significāt ⁊ si tales linee procedant a parte superiori: erit egrotatio excollera Si ab inferiori exflegmate. Si aūt ex parte media ⁊ tendāt ad superio reꝫ partē: ex sanguine ⁊ si magis versus inferiorē ex mellancolia. Si autem tales lineae in multitudine reppiantur In parte supe riori magis q̃ꝫ inferiori Et sint in fine mēsalis significāt mortem ex collera ⁊ specialiter si linea mensalis tendat ad par tem supio rem appropinquās cordi. Si aūt fuerint plures a parte inferio ri: erit mors ex flegmate. Triangulus manus equaliū angulorū habēs lineas pulchras ⁊ bene coloratas ac rectas Signū ē bo nae nature sanitatis longeuitatis amiciciae securitatis vere cõpla cētiae ⁊ excellētis famae qꝺ si ecõuerso fuerit ꝯtrariū significabit Si q̃dā linea est ĩter duas lineas Vnde fit angulus suppm⁹ ita ꝓpĩqua qꝫ tāgat vtrāqꝫ ⁊ se extēdat ad ĩfra Tūc significat hoīeꝫ ex veneno vel ꝑcussiõe moritur Sinister angulus q̇ cātur a me dia naturali ⁊ base triāguli si est rect⁹ significat bonitatē ĩtellect⁹ ⁊ sensus ac lõgeuitatē. si ĩ man⁹ q̃drāgulo fuerit triāgulus acut⁹ ex media nāli significat mõrales inimicos. Si q̃dā linea subtil' ve niat ad vltimā partē radicis policis ⁊ descēdat ꝑ mõtē ad lineaꝫ vitae vl' mediā nālē significat hominē lācea vel ensib⁹ vulnerādū

quedam linea parua oriatur ex fine mẽsalis: ⁊ vadit ad radicez in dicis subitaneã mortem significat: ⁊ presertim cum quedã lineae venientes ex angulo suppremo iungant̃ cũ ea iuxta radicem p̃di cti digiti ⁊ dicunt qdam q̈ si fuerit linea veniẽs a superiori parte montis indicis: ⁊ sit cadens supra mẽsalem vel iuxta: ⁊ talis linea sit valde rubea significat mortem p fluxum ventris: ⁊ si talis linea extendat̃ versus mediam naturalem ⁊ acuatur significat mortem ex febre acuta: ⁊ si alique lineae parue oriãtur ex predicta linea significat mortẽ ex guta vel pter grauationem in fine. Si a concauo manus veniant plures lineae: ⁊ maxime si sint nigre secantes mensalem: ⁊ extendãt se ad radicẽ medij: ⁊ finiant̃ vltra iũcturam. Si iste dux. vel rex fuerit in vinculis morietur. Siqdaz linee veniant a percussione manus faciẽtes angulũ acutuz in mõte manus mortales significãt inimicos vel q̈ talis peribit precipitio ¶ Plurima preterea de re vitali cum manuũ figuris in libro chiromantio hausto ex philosophoꝝ academia secũdum nature vires continẽtur. Age nũc de signis in horoscopis celestibus ratiocinemur. ¶ Poeticae: historicae: phisicae: astronomicae: plurifarieq; ab autoribus tradũtur rationes: qbus arietẽ allatũ: seu figuratum: ⁊ reliqua celi signa aiunt ĩ zodiaco. has breuitatis studiosi: que ad rem nostrã pertinent peculiariter afferẽtes paucis absoluemus.

¶ Aries figuoꝝ caput: caput sibi vendicat eius influentia cõiter natus infans feruẽtis erit nature: magnanimis armiger libẽter peregrinus equis gaudens alioqui bonus cõsultor: prudẽs honorabilis: ⁊ facetus. In itinerib⁹: ⁊ agricultura ei⁹ negotia secũdabunt̃ vestibus coloratis nãliter delectabit̃. Uxore si circũspecte vxorẽtur gaudebit ei balneũ p̃sertim cum luna fuerit ĩ ariete: erit salutifex. Caueat aũt eo tempore quidpiã capiti: ⁊ flobothomias a vena presertim facere cephalica: ⁊ barbam radere. p̃cipue cum in martis hora luna fuerit in ariete neq; achirurgo tũ velim capitis vulnus tangendum: neq; diuo detegendum.

Unde versus.

Nil capiti facies: aries cum luna refulget

Uxorem ducas ⁊ balnea tutius intres

Non tangas aures: nec barbam radere cures
huius signi paladē esse nutricē: antiquorum religio qppe que signa
dijs tribuit est opinata: qd a platonis quoqz sententia discrepare
minime videt qui sedem animae cerebrū esse dicebat. vnde natā
paladē poesis modulatur vnde versus.
Lanigerū palas. Taurum citerea tuetur
Sol in ariete dextrā celi partem pcurrit
Sic aries estate vt plurimū cubat in dextris
Natorum in ariete delectatio est inuidendis rebus famosis: eo qz
visus sit in capite: quod significat p arietē ascendentē: cuius i na/
tiuitate fuerit ascendens aries ex aliqua magna egrotatione for/
sam fiet mente captus.
¶ De Tauri stellis: amore: et miseratione refferte Fabulae me
morantur. Tauri influentia natus infans solers: honorabilis: et
foelix alioqui mollis: in philocapiendisqz puellis Solers et fidus
In itineribus emporijs: et similibus vtilis erit optimusqz si vixe
rit pater familias A collo cū luna in tauro fuerit hora presertim
veneris vitet flobothomari: et in collo percuti vnde versus.
Arbor plantetur cum luna a tauro tenetur
Edificare potes: non spargas semina terrae
Et medicus moetuat cum guture tangere collum
Tauri signi venus est hospes qppe qd a ratione non cadit. Nā
sicut tauris ita mulieribus quarum mollities venerē prefigurat ma
gna vis est in collo. Amplius si fuerit Taurus ascendens domus
erit libra que causa erit aegrotationis infantis Et eodem modo
si fuerit ascendens aries Aut libra Nati erit mortis impia cau/
sa Cum scorpius presertim vel Taurus erit in octauo. Taurus
hoc signum quidam eo dictum putant qz tauris terram reddat
arabilem quod fit veris tempore Cum sol est in tauro Taurus
quatuor habet significationes Taurus animal celestae signum
mons et nomen proprium.
¶ Varias ac disceptantes Hyginius de geminorum figura fa
bulas memorauit quarū quoniam que rationabilior seu saltem
verisimilior sit longum esset declarare Alijs vt spero acutioribus
disputandam relinquimus Que nostre sunt hoc in loco pfessio/

nis tantum attingentes. Geminorum itaq3 influentia natus in/
fans imbecillis erit nature: prudens: diues: et gratus hominibus
et bonus socius: non futilis. Sed secretus. vitet longu3 iter gra
ues labores a brachijs flobothomari: et eis mederi presertim ho
ra mercurij nec non spatulis atq3 cruribus.

Unde versus.

Brachia non minuas cū lustrat luna gemellos
Unguibus: et manibus ferrum spatulisq3 negetur.
Nunq3 portabis a ꝓmissione petitum
Siquis eorꝫ influentia. In brachijs: aut manibus aut vmguib⁹
siue cruribus percutetur diu sentiet lesionē: vel perinde cito for
sam morietur. Huic signo presertim preesse prisci castorē: et pol
luce3 putauerūt.

Unde versus.

Geminum signum gemini tuentur
Castor: et pollux inuicem amplexi
Brachia geminis dantur propter geminorum
Similitudinē. Macrobius sic de geminis inquit.
Gemini qui alternis motibus viuere creduntur: quid aliud nisi
solem vnū eundēq3 significant modo descendentem in ima mun/
di modo surgentem in summa.

¶ De cancro fabulae perq3 ridicule refferūtur: quippe que pe
tulanter per otium a poetis confictae sunt. Nos autē nullā maio
rem: q3 temporis iacturā pensitātes eas omnino friuollas vtiq3
floccipendimus Manlius autem de cancri signo sic ait. v3. cen/
sentur pectora cancro. Cancer vtrāq3 complexionem significat:
tamen ad caloris significationē procliuior est. Eius influentia na
tus infans vehementis erit cupiditatis iracundus et loquax diu
peregrinabitur. In iuuentute infoelix erit post iuuentute3 susq3
deq3 fortunatus: et sagax fur delectabitur agricultura: deniq3 in
illa foelicitabit̄ In pacificandis: sociandis: et hominibus legiti/
me copulādis: atq3 caritibus impetrandis curiosus erit Et voti
compos. Caueat sanguinem pectori stomaco pulmoni. Iecori/
q3 cum presertim influit cancer minuere.

Unde versus.

Pectus pulmo Jecur in cancro non minuantur.
Somnia falsa vides est vtilis emptio rerum.
Potio summatur secure perge viator.

Siquis cum influit vulnerabitur: ⁊ perinde iecur lesum fuerit ci
to morietur: huic signo proserpinam preesse priscis est placitum
nonnulli mercurium dicunt. Pectus presertim cancro deuoue
runt ob illius animalis formā pectoris enim latitudo cancri dor
sum efficit. Costae vero pedes. Est enim cancer octipes ⁊ bino-
rum brachiorum. Brachia hominis inuersa retroqꝫ pendentia
cancrorum brachia prefigurant. Cancer frigidae Et humide na
ture vt aqua flegmaticuꝫ Et mobile. Ideo pectoris signuꝫ exi-
stimatur. quippe animali huic precipua vis est in pectore.

¶ Leo naturae signum igneae. Siccū feruens collericum Ideo
cor sibi vendicat. Leonis influentia natus infans erit fere omni-
bus gratus diues ⁊ in itineribus foelix maximeqꝫ vir erit aucto
ritatis Ad militiam ac ducendum exercitum atqꝫ charites impe
trandas erit idoneus atqꝫ vt plurimū voticompos.

Plus ⁊ enim fati valet hora benigni.
qꝫ si te veneris cōmendet epistola marti.

Satyrus inquit Operepreciuum cum diei vel noctis oculus est
in leone malum est cordi mederi stomacho neruis lombis dorso
⁊ lateribus Vestem nouam incipere vel induere ad conuiuiū ire
⁊ per os sūmere medicinam.

Unde versus.

Cor grauat ⁊ stomachum cū tangit luna leonem
Non facias vestes nec ad conuiuia vadas
Et nil ore vomas nec sūmas tunc medicinam

Siquis eius influentia in stomaco neruis lombis ⁊ itestinis leo-
ni obnoxijs vulnerabitur cito morietur vel saltem diu sentiet cuꝫ
leo influit lesionem. Natorum in leonina influentia precipueqꝫ
si eoruꝫ ascendens sit in leone sunt amatores mulierum eo ꝙ leo
cor habet In quo est amor.

¶ Leo signum siccum Quo nullum calidius est in eius triplici-

tate cumqȝ fuerit mars cū domino ascendentis natiuitatis In leone: Significat ꝙ accidet nato peius: ꝙȝ impedimentum a ferro: qđ est ignis ⁊ hoc augebit si mars nō habuerit dignitatē in gradu ascendēte. Nā si ibi haberet aliquā potestatē minueret malignitas sua. Huic signo apolinē ꝑesse nō sine rōne antiq credi/derunt: qppe apolinis rellatiuus spiritus feruet. aliqui iouē dicunt. Leo q ex solis natura substantiam ducere videt calorem ⁊ impetū influit aīalibus: vt sol sideribus. Caballezet ꝑcipue: qđ leonis cor interpretat In vigesimo primo leonis gradu: nature est Jouialis ⁊ martis. Notādum est precipue de leone: ꝙ ꝙȝuis calidus ⁊ siccus dicat: in occidente tamē est ꝯtrariae ꝯplexiōis.
¶ Virginem hyginius reffert hesioduȝ Jouis esse ac themidis filiam tradidisse: Aratū vero astrei: ⁊ aurorae filiam existimasse: Astreus autem eo tempore: quo aurea secula florebant hominū princeps fuit. Astreāqȝ filiaȝ ꝓpter diligentiā: ⁊ equitatem Justitiam appellauit quippe illo tempore ab hominibus ex terras gentes esse bello lacessitas: neqȝ nauigio quēquā vsuȝ Sȝ agris colēdis vitā agere ꝯsueuisse traditū ē a veteribus: coeteꝝ post eos: q sūt nati minus officiosos ⁊ magis auaros fieri caepisse: q̄re minus iustitiam inter homīes fuisse cōuersatā deniqȝ eaȝ per/uenisse vsqȝ eo dum diceret. Heu heu genus hominū natū. Itaqȝ iam nō potuisse pati amplius: ⁊ ad sidera euolasse. Si fuerit virgo vel piscis ascendens in natiuitate tuuc signum geminoruȝ vel sagitarij erit domus regia: ⁊ natus absqȝ grandi labore in regalibus se negotijs ꝓmonebit. virgo Ilijs ⁊ reti precipuē dominatur. Unde versus.
Virginis impropriā cesserunt Ilia forteȝ.
¶ Virginis influentia natus infans. Sapiens: Justus: bonus honorabilis: ⁊ laudatus: ac bonus consultor: atqȝ in rebus ho/nestis singularis amicorum adiutor: pius: orator: voticompos pacificator: fortunatus: mrīmonioꝝ sotiator: ⁊ misericors admodū erit q cū virgo influit medicinas vitet ītrinsecus accipiēdas: ⁊ siquo precipue: orientem versus cupiet nauigare: priusqȝ na/uem intret obseruet cum luna sit inariete. Nam sic eius nauiga/tio secūdabitur. vitet septētrionē versus tūc iter incipere: locūqȝ

mutare: τ vxorem ducere. Ilijs visceribus reti presertim diafragmati nec nō reliquis virgini obnoxijs ītestinis mederi: ac nauē ingredi. Unde versus.
Lunā virgo tenet vxorem ducere noli
Uiscera cum costis caueat temptare chirurgus.
Detur agro semen: dubites intrare carinam
Quoniā sol in hoc signo sterilis reputatur. Ideo signum ipsum virgo: vt aiunt nōnulli: nūcupatur. virgini cererē preesse non desunt: qui dicant.
¶ Libra: quā chelae scorpionis figurant nature signuz est aeris calidum: τ humidum vt sanguis τ aer clunes τ genitalia sibi vendicat qm̄ aūt libra habet verrēda est libido tunc natoꝝ incesta. s. scdm̄ fortunaꝝ: τ infortunarū aspectum ad illā. librae influentia natus infans mercator discriminosus libidinosus alioqui iustus erit tandēqꝫ bone fortune τ a mulieribus adamabit. In rebus interdum suisqꝫ deqꝫ naualibus secūdabitur maxime si luna fuerit eius nauigationis principio in ariete qppe in eiusmodi scilicet equinoctio obseruatū nauigationē est vt plurimū secūdari. Caueat phisicus tūc vel chirurg⁹ inguinibus mederi clunibus testibus menibro ac matrici nec nō foemori pectini vmbilico τ oppositis partibus lūbis cum Ilijs τ vertebris que oīa qꝫqꝫ virgini dicet Manlius secūdū plurimos regit libra. De clunib⁹ nihilo minus minime sane dissentit vel Manlius quippe q hūt ex vertebris τ librā pendētes representāt. Malū tunc est p aquas p̄cipue iter incipere. vnde versus.
Luna tenet librā nemo genitalia tangat
Nec sit iter aquis: nec terra pergere cures
Extremā partem librae cum luna tenebit.
Si fuerit ascēdens libra τ nō aspiciāt se fortune Nato tūc nisi cauerit ex ferro p̄sertiꝫ iminet magnū discrimen. Sol in hoc signo ad librae similitudinē facit eqnoctiū Librae preesse vulcanuz traditur a veteribus.
¶ Scorpionē aiūt Iouē inter sidera collocasse vt species ei⁹ hominib⁹ documēto esset ne qs eoꝝ in aliqua re sibi ꝯfideret qppe cū scorpion oritur orion occidit pinde ꝙ vt ouidius tradit orion

cum venaretur: ⁊ in eo exercitatissimū se esse consideret iactasse
se omnia: que ex terra oriantur interficere valere quare terram ꝑ
motam scorpionē eduxisse: qui eū interfecit Scorpion frigidū:
⁊ humidum nature signū aquae: mēbrum matricēqꝫ sortitur. eiꝰ
influentia natus infans crudelis audax: temerarius ad ꝓditiōes
⁊ p̄das, ꝓnus nēpe ad nihil idoneus p̄ter ad malū Necromatica
rum siue magicarum: Si litteratus fuerit artium curiosissimus erit
vitet cū magnatibus presertim itinerare: mercimoniorūqꝫ causa
societatem facere nāqꝫ societatis ipsius ab ipso maxime negocia
turbabuntur perindeqꝫ forsan occidetur seu saltē vulnerabitur
Malum est nauigationem ⁊ iter incipere naribus mederi ⁊ cra-
neo vessicis vuluis ⁊ matricibus atqꝫ clisterizare. vnde versus.

Scorpius ⁊ luna vigent in parte pudenda
Scelestis fauent caueas ascendere nauem
At si carpis iter caueas ex morte ruinam.

¶ Scorpion ascendens in natiuitate nato presertī ex principū
occasione minatur eorum ideo familiaritatem fugiat quoad poterit

Experto lector quicqꝫ si credis amico
Crede mihi ⁊ longe nomina magna fuge.

¶ Aduersam insuper fortunā minātur planetae ponderosi occi
dentales ⁊ cadentes ab angulis ac a sole quippe narrat in q̄dri-
partito pthbolomeus in v̄bo. xxx. vꝫ. Ego quidē recordor cum
essem vnus de indoctis astrologis adhuc q̄dem iuuenis venit q-
dam seruus regis hamarogei deferens natiuitatē Aaron filij re
gis ⁊ interogans vtrū possem intelligere si natus iste succederet
patri in regno ⁊ cum presagirē inueni planetas eius ꝓ̄derosos
occidētales ⁊ cadētes ab angulis ⁊ a sole nec perpendere potui
vnde significarē sibi regnū patris. Tūc distuli dare iudicium do
nec studiosiꝰ inq̄sissem. Post modicū vero tēporis q̄siui a quo-
dam sene perito in dandis iudicijs q cū respiceret figurā interro
gauit cuius esset natiuitas ⁊ dixi Aaron filij regis. obtinebit In
quit locū patris decē ānis fere ī regno ⁊ erit sub potestate vel re-
gimie alteriꝰ ⁊ erit sicut ille cui iubet: ⁊ q̄siui vn̄ dep̄henderet hec
q detinēs me sermonibꝰ noluit mihi indicare. Cū aūt illū vene-
rari ⁊ donis corrūpere nō cessarē. Dixit huiꝰ ascēdēs est scorpiꝰ

⁊ sol in virgine ⁊ similiter erat cū annus ingressus est hoc regnum ⁊ successit Aaron patri suo ī regno ⁊ regnauit ānis nouē ⁊ qbusdaʒ mēsibus. Nā sol in vgine locū medij celi obtiebat Scorpione verendū est influēte mēbrū vuluā ⁊ partes cū terminas ferro tāgere qppe scorpi⁹ inguīe gaudet Scorpi⁹ inqt Macrobi⁹ ita diuisus est vt esset vtriqꝫ cōis: Nec existimatᷣ rōne carere celesti ipsa diuisio siquidē aculeo velut potētissimo pars armata posterior domicilium martis. est priorem vero Venus accepit quam nos libraȝ vocamus que velut concordi iugo matrimonia amiciciasqꝫ componit. Scorpioni martem preesse prisci tradiderunt. Sagitarium Sosteus tragediarum scriptor fuisse. Musarum nutricis filium modulatus est fuisseqꝫ cum musis solitum delectari ⁊ venationis studio vt precipue Musis obsequeretur exerceri pro quo studio a Joue Musas petijsse ut inter astra locaretur qđ iouē Musaꝝ grā effecisse ⁊ ꝙ equo multū sit usus Musaꝝ petitōe crura ei⁹ eqna formasse ⁊ qbus Musis osequebatur sagitas adiunxisse caudā satiricam addidisse ꝙ Musac hoc nō minus qꝫ liber satyris sit delectat⁹ coronāqꝫ Musaꝝ contemplatiōe largitū. Stellifera siqdeʒ merentᷣ corona coronari qb⁹ Musae delectantᷣ: Stellaꝝ aūt septē eā fecisse ꝙ septē oporteat liberaliū artiū poetā sciētiā ꝑ callere coronā āte pedes ei⁹ posuisse aliq nō sine rōne putauerūt ꝙ sapiētē esse magis qꝫ videri prestat. Sagitari⁹ calidū siccū naturae signū igneae ꝑindeqꝫ collericū foemur ꝓserti coxasqꝫ sibi uēdicat Ei⁹ īfluētia nat⁹ ītans calide erit cōplexiōis ⁊ fortis nature cōuiuioꝝ ⁊ amicoꝝ beniuolētiaꝝ ⁊ bonoꝝ cā curiosus ad societates ⁊ matrimōia copulāda ad carites a dn̄is īpetrādas oportunus erit ⁊ noticōpos. Sꝫ iustū vel qđ honestū videatᷣ decet postulare. Qđ iustū ē petito vel qđ videatᷣ honestū. Jnqt auctor moralis. Opꝑciū cū sagitari⁹ ꝓserti īfluit vitet a foemore coxis ⁊ clumb⁹ flobothōari ⁊ si occidētē vsus se trāslatur⁹ ē nauigationē uel iter festinās īcipiat ꝓsertim cū erit in signo igneo plenilunū: versus sequuntur.

Luna nocet foemori celesti iuncta sagitae.
Rade caput brachia minuantur balnea quere
Vngues ⁊ crines poteris incidere totus.

Sagitario Dianam aiunt preesse: vestam capricorno. Sol in sagitario dies facere gestit longiores.

¶ Per q̄z ridiculae fabulae sunt: quibus capricornum esse cau datum tradit̃ aegiptios olim Ibim ⁊ gruem: q̄ deoꝝ imagines crederent non violasse: ⁊ pana iouem admiratum cum sua ipsa methamorphosi inter sidera collocasse: propterea Plinius dicere sepe solebat hominū cōsuetū semper genus vanis superstitionibus alligari. Sunt q̄ dicant quod vt minus ineptiae. Ita plus rōnis habet: Solem in hoc signo ad caprae similitudinem: altitudinē petere. Unde lux ī dies nobis augescit. Quo circa Macrobius inquit Ideo aūt hijs duob⁹ signis: q̄ solis portae vocātur cancro: ⁊ capricorno haec nomina contigerunt: q̄ cancer animal retro: atq̄z oblique cedit: eadem similitudie Sol in eo signo obliquum incipit agere retrogressum. Caprae vero consuetudo haec in pastu esse videtur vt semꝑ altū pascendo petat Ita ⁊ sol in capricorno incipit ab imis ī alta remeare. Capricornus genua sibi vendicat. Eius influentia natus infans Sagax erit: ⁊ mendax: auarus proditor: ⁊ scelestus Tandē voticōpos: ⁊ honorat⁹ erit: emulos: ac detractores habebit ad quelibet erit idoneus ꝑter ad societatem lucri causa faciendā alioqui tamē causa lucri erit Si fuerit: cum lucri rem sataget: ascendens capricornus. In ei⁹ nō nullas egrotationes ei admodū balneum proderit. Foelix in nauigatione erit versus orientez. viter cum dici vel noctis oculus est In capricorno: ⁊ quocū q̄z pacto influat: vxorem ducere genib⁹: tibijs: ⁊ eoꝝ neruis mederi: ⁊ edificiuz incboare vnde versus.

Non tangas tibias cum capro luna tenetur.
Intret aquas nauis citius curabitur eger.
Fundamenta ruent nil est: qd̄ duret in ipsis.

¶ Aquariū degesinax: Deucalionē: q̄ eo regnante altissime cataclysmus tumuerit: eubolus cecropē: q̄ ante regnauerit: q̄z vinum sit inuentum: quo tempore aqua in sacrificijs vtebat̃. Cōplures aūt ganymedem q̄ Ioui pincernae vsus officio ministrauerit fuisse tradidere: ⁊ ob insignem formā inter sidera collocatū.

¶ Aquarius calidum: ⁊ humidū naturae Signū aeris crurib⁹

dominatur quippe crux fundentis aquarij arbitriũ
Cruribus aqrius dominatur dũmodo luna
Hospitium colat quod tempus reddit oppacum
Reddit ⁊ borestem inuisum pilladi Si vult Cũ enĩ fuerit ascẽdens aquarius causa erit inimicitiarum multarũ propter saturnũ eiusdẽ domus dominum Cum aquari⁹ influit bonũ est inserere edificare atq₃ opus incipere quod longeuũ desideram⁹ .Malũ ẽ Cruribus mederi ac iter Incipere ¶ Unde Uersus
Tangere crura caue. Dum luna videbit aquosum
Insere tunc plantas excelsas errige turres
At si carpis iter ad loca tardius ibis
Eius influentia natus infans fere oĩbus gratus erit Amicorũ amantissimus Inimicis īfestus facetus formosus aucupiorũ curiosus Sapiens vbiq₃ intenderit Ingeniosus aloqui In iuuentute discriminibus damnis ⁊ infortunijs erit obnoxius In senectute vero felicior ac diues erit ⁊ dominabitur Aquario iunonẽ aiunt preesse piscibus neptunũ. Pisces: vt de tiphone frugalitatis causa: fabulã omittamus: duodecimũ ⁊ vltimũ frigidum humidum perindeq₃ flegmaticũ nature signum aqueae quod nihil ominus influentiae penitus haud expers est saturninae domus est Iouis pedibus dominatur. Unde versus.
Piscesq₃ pedum sibi iura reposcunt.
Eorũ influẽtia natus infans mali erit ingenij sed misericors: multa variaq₃ discrimina patietur ⁊ multũ peregrinabitur que tãdẽ peregrinatio secundabitur Interdũq₃ dominabitur. Sic inter vtrãq₃ fortunam ad senecturẽ agitabitur. ad sũmã in iuuentute ĩfoelix potius q̃₃ foelix erit. In senectute vero ꝓsperabitur coeterum neruorũ passionibus: ⁊ podagris afficietur epilensiae: ac tibiarum defectibus erit obnoxius Bonũ ẽ eius influentia viam vel nauigationẽ ꝑsertim meridiẽ versus incipere: ⁊ medicabilẽ summere potionem: medicinãq₃ componere pro corporis maxime medicatione Malũ tñ est tũc pedibus mederi. Unde vsus.
Piscis habet lunã: noli curare podagram
Carpe viam tutus: sit potio sumpta salubris
Embryio conceptus epilenticus exit ab aluo.

Macrobius in vltimo inquit zodiaci ordine pisces locati sunt quos cõsecrauit soli nõ aliqua naturae suae. Imagiãtio vt coetera. Sed ostentatio potentiae solis a quo vita nõ solum aereis terrenisq animalibus datur. Sed ijs quoq que sub aquaꝶ ꝓfunditate mersa sunt. Tãta est vis solis ꝛ penetrãdi viuificatio. Horum autem oĩum quatuor dicuntur signa cardinalia vz duo in q̃bus contingunt solstitia que pariter solis portae dicuntur ꝛ duo In quibus contingunt equinoctia.

¶ Iam de luna cum putat̃ bebdomatica super infantiũ natiuitatibus que oportuit oĩa videor tractauisse. Nũc ad dictetica ẽ ꝓcedẽdum. Dies dupliciter cõsideratur. Naturaliter scilicet Et artificialiter seu accidentaliter. Dies naturalis. Spatium ẽ diei ꝛ noctis qd̃ horaꝶ semper ẽ vigĩtiquatuor Hic vesperi Incipit iuxta hebreos. Scd̃m Romanos media nocte. Scd̃m grecos ĩ mane: scd̃m egiptios in meridie. Dies artificialis: siue accidentalis, est spatiũ quo sol mouetur super hemisperiũ nostrũ ab ortu ad occasum ꝛ hic scd̃m solis ascensum crescit ac decrescit: ꝛ varius est scd̃m regiones qppe que q̃tum a nobis diuersiores sũt tm̃ dies hic diuersior fit. Ita vt a nobis sit antipodibus diuersissimus: qnimo ꝛ signa ipsa cõtrariuz ac nobis effectũ illis operãtur. Cum enim nobis oritur sol. Illis occidit. Cum nobis est v. Illis est autũnus. Cũ nobis ẽ estas Illis hiems. Lunae locũ cũ quolibet die scire volueris primũ scire tempus oportet: quo per annũ sol signa ꝑcurrit vt in supioribus est disputatũ: quippe luna omnia eadem ꝑuolat in suo sibi anno peculiari: quem nos mẽsem dicimus biduũ quodlibet signũ peruolans cuz fere dimidio qua quidem celeritate cum ad signuz peruenit vbi est sol combusta dicitur vel in cõiũctione: qua mediante id fit: quod nobis nouilunium nũcupatur. Sicq a sole se magis: atq magis remouens nouũ incipit perseueratqz rellapsum donec id fiat quod a nobis plenilunium appellatur. Tũqz a Sole q̃tum sua natura patitur est distantissima. Soli penitus opposita. At cum denuo soli per reliqua sex signa magis Accedens incipit ꝓpinquari. minus atqz minus opposita minus nobis lucet donec ad signũ peruenit vbi est sol quo si peruenerit ante meridiez. Ille dies est

lunae primus. Si vero post Sequens dies erit primus lunae: & sicut habemus q cum sit coniūctio: siuē nouilunium. Sol & luna sunt in vno: & eodem vel quasi eodem signo.

¶ Lunam Plinius inquit vicenis diebus: septennisq & tertia diei parte peragere spatia eadē: que saturni Sidus altissimū per agit annis triginta. Deide remorata In coitu solis biduo. Cu3 tardissime a tricesima luna Rursus ad easdē vices exit: quarum pma qdem natus ifans lōgeuus erit. Si recte gubernabit: q fugit reuertet Somnuū ad gaudiū sit.

Secundo lunae natus Si bene gubernabitur bene crescet: & si deo placuerit erit longeuus qui egrotat sanabitur. Somnium erit inane.

Tertio lune natus Fortis erit. Sed non longeuus nullū in eius vita: amicū fidu3 habebit: qui fugerit. Inuenietur. Somnuū erit inane qui egrotare tunc incipit morietur.

Quarto lune natus multum infirmabitur Et ferro morietur q fugerit non inuenietur. Somnium erit inane. alibi legi q nisi ab efficaciori contraria influentia impediatur erit letus Et Hillaris in vita sua.

Quinto lune natus discriminosus erit Et iuuenis morietur qui recesserit reddibit vel saltem inuenietur. Somnium erit inane.

Sexto lune natus Sapiens erit diu egrotus. Sed sanabitur. Magna de ipsius vita longa vel breui est incertitudo.

Septimo lune natus bonus erit nihilominus discriminibus agi tabitur. vnde tamen si cum preuidentia: & magnanimitate multabit euadet. Qui egrotare tunc incipiet si bene gubernabit bene sanabitur. Somnium efficax erit.

Octauo lune natus mercatura precipue delectabitur acquisitor erit. Sed Iuuenis morietur: qui fugerit reuertetur. Somnium erit inane.

Nono lune natus: nec bonus erit: nec malus fortius: diues erit: si diu viuet eger diu languescet: & in fine non liberabitur.

Decimo lune natus quālibet instruatur artem eiusdem mirabilis erit artifex: diuq viuet si bene educabitur multas permeabit regiones: qui egrotat sanabitur.

xi. lune nato iminet ex aqua discrimen: vnde si euadet. Laudib9 ornabitur: egrotus sanabitur somnium erit inane.
xij. lune natus: in omnibus vtilis erit. Somnium exitu3 infra nouem dies letum sortietur.
xiij. lune natus non erit vitalis: qui egrotare incipit tarde curabitur. Somnium erit inane.
xiiij. ⁊ plenilunio natus: multis egrotationibus presertim in infantia erit obnoxius.
xv. lune natus: Si cum maxima educabitur diligentia longeuus erit: ⁊ laudabitur: qui fugerit reuertetur: qui egrotare incipit: sanabitur. Sed longa erit egrotatio somniũ nihil nocebit: ⁊ in breui aperietur.
xvj. lune natus erit dolosus: ⁊ pauper: qui egrotare incipit cum labore surget. Somniũ non est bonum ⁊ cito aperietur.
xvij. lune natus erit fur: qui egrotare incipiet: morietur. Somnium post paucos dies aperietur.
De. xviij. die nato maxima est incertitudo.
xix. lune natus erit fur diu egrotus ⁊ egen9 in fine maxie sapiẽs
xx. lune natus ingeniosus erit: ⁊ latro: qui egrotat: sanabitur.
De. xxj. nato magna est incertitudo.
xxij. natus. Religiosus erit: ex aqua ei iminet magnum discrimẽ: egrotus sanabitur. Somnium erit bonum.
xxiij. natus in infantia egrotabit bene viuet. si bene educabitur.
xxiiij. natus multa impedimẽta patietur. Somniũ nil erit.
xxv. nat9. Diues nõ erit: nec pauper egrot9 lãguescet: ⁊ morieẽ.
xxvj. nat9 discrimiosus erit. S3 bene euadet si bene gubernabiẽ
xxvij. natus. Diues nõ erit: nec pauper necessitate tamẽ magis vrgebitur: q egrotat diu languescet. Somniũ erit bonum.
xxviij. natus negligens erit egrotus confortabitur.
xxix. natus egrotabit magna ẽ icertitudo si a medicis curabitur. somnia erunt certissima. In superioribus aũt iccirco oĩbus vbi incertitudinem esse dictũ est. Sciẽdũ est comptum in huiusmodi obseruationib9 eẽ diuersimode tũc natis accidisse. Ideo icertitudinem de eoꝝ vita: ⁊ reliquis accidentibus esse dicendum fuit. Preterea notãdũ est vt in quodã veteri codice scriptu3 inueni:

Q̄d si primus callendarum Januarij erit dies veneris Jllo an-
no plurimi morientur infantes. Notandū est insuper Ut in eo-
dem codice legi Tres esse in anno quolibet naturales dies. Jn
quibus infantis nati Alibi legi geniti cadauer: Jntegrum mane
bit ⁊ non corrumpetur videlicet Januarij trigesimū martij vige
simū septimū Augusti vndecimū p̄terea vt in eodē codice scri-
ptū īueni Tres sunt in quolibet anno dies Jn quib⁹ si nascetur
homo vel pecus vt plurimū morietur die quarto vel quinto vl' se
ptimo et siquis ijdē diebus carnes edet vacinas ijsdem scilicet lā
guide diebus īterfectas annū nō viuet Jsti autē sūt dies videli-
cet ebdomade primus intrāte augusto Alter est lune primus di
es post decembrē. Tertius est transactis diebus octo aprilis p̄-
mus lune dies qui seq̄t Nec ipse Jccirco ambigu⁹ ad habūdātē
tamen cautellā pono in mediū. Restat nūc de diebus a planetis
de nominatis nō nulla notatu forsā indigna quoniam apud nō
idoneos auctores inueni palā facere. vt iccirco nihil q̄d latere exi
stimo de natiuitatibus pretermittam. Quocirca neoterico: q̄
ordini in hac vna re nālī: magis obsecutus: in q̄ diei lucē aeternā
tempor̄ eē cōputationē: qppe que iuxta cristianor̄ p̄cipipue ob
seruātiam ⁊ vulgare vocabulū septimana nūcupat̄: cuius princi
palis dies est solis lux: quā dominicā vulgus appellat. Hac ita-
q̄ natus infans: speciosus: ⁊ frugi vir erit: honorabitur amicis
gaudebit non diues erit nec pauper. Lune die natus mentis erit
obtusae tediosus: litigiosus alioq̄ misericors coeter̄ ei violentis
iminet mortis discrimē quod si euadet longeuus erit Si deo pla-
cuerit. Martis die natus suspicosus erit: perindeq̄ īfidus mu
lier̄ dilector Amās coitū: ⁊ ingeniosus. alibi legi religiosus erit.
Mercurij die natus Mali consultor maliq̄ p̄bator erit nego-
tior̄ dillator q̄ gladio percutetur. Atq̄ vt in quodam veteri co-
dice legi: admonens erit. Jouis die natus erit omnibus fere ho
minibus gratus legalis: Jnnocens boni conscius: nō assentator
nō oblocutor. verum amicus fidus: ac decenter facetus alioqui
vt plurimū leuis corde. Alibi legi diues: ⁊ pacificus erit. Uene
ris die natus cogitabundus: ⁊ cupidus erit. mali conscius tedio
sus: lasciuus: incredulus: armiger: qui nisi cauerit gladio percu-

tetur. alibi legi maledicus erit ꝛ lõgeuus. Saturni die natus for/
tis erit Et longeuus nibilominꝰ mellãcolicus versutus Et sapi/
ens vitioꝝ occultoꝛ alioqui Si litteris opam dabit Solitarius
ꝛ studiosus vt plurimũ erit: ꝛ delectabitur agricultura. Absolu/
tis iam seculari: Inditiõali: lustrali: bissextili annuo mẽstruo heb
domatico Et monomero dieꝝ cursu sequitur de gradu hoꝛa mi
nuto Et vt nõnulli dicunt momento atqꝫ indiuisibili athomo in
quibus natus est infans pro eius fato, pꝛsus pꝛenosticãdo tracta
re que videntur scilicet reliquis concoꝛdatis siue pꝛo maioꝛi par
te coꝛꝛespõdentibus hominũ fata pꝛesagire. Primũ itaqꝫ scien
dum est gradũ dupliciter posse cõsiderari quippe alius est signi/
gradus alius hoꝛe Signi gradus tempus est hoꝛe vnius ac tri/
plicis quarti per, triginta nãqꝫ gradus in duobus diebus cũ fe/
re dimidio luna ꝑuolat vnum signũ. Gradus aũt hoꝛe sunt sexa
ginta minuti de quo in sequẽtibus disputabitur. poꝛꝛo signi gra/
dum opoꝛtet pꝛimũ cõtemplari. Signũ autem quodlibet ꝑ quĩ
decim pꝛimos gradus est in ascẽdente ꝑ quindecĩ vero reliquos
in descendente. Quocirca nati natiuitas est cõsideranda. Siqui/
dem magis vel minus est naturae signi rellatiua. Scdꝫ ꝙ magis
vel minus est in eius ascendentia: vel descendentia. Antescriptis
itaqꝫ omnibus sic bene cõsideratis. Sequitur nũc ex hoꝛa ĩ qua
natus ẽ ĩfans rem natalẽ pensitaꝛ a diei scilicet solis iuxta chꝛistia
num oꝛdinẽ Hoꝛa pꝛima incipiendo. Quocirca sciendũ est ho/
rarum diei que cõmuniter fere ab omnibus dominica vocaꝛ pꝛi/
mam solis esse. Secũdam veneris: tertiã Mercurij: quartã lu/
ne: quintã Saturni: sextam Iouis: septimã Martis: octauam
Solis: nonam Ueneris. Decimã Mercurij vndecimã lunae:
duodecimã Saturni decimãtertiaꝫ. vꝫ. Iouis decimãquartam
Martis decimãquintã Solis decimãsextã Ueneris decimãse/
ptimã Mercurij decimãoctauã Lune: ꝛ sic successiue iuxta side
ralem oꝛdinem quẽadmodum in aggregationũ libꝛo seu secreto
rum capitulo de astris: ꝛ planetis posuit albertus magnus: qp/
pe planetaꝝ quilibet in sui hoꝛa natum infantem ad sui naturam:
magis vel minus impeditus: vt in pꝛehabitis disseruimus: minꝰ
vel magis influit rellatiuũ. Interea silentio diei considerationeꝫ

de qua varie inter phos sententiae altercantur: nequaq̄ veli silē-
tio pretereūdam. Itaq̄ notandum est Diem alium naturalem:
alium accidentalem vt superius dictū est intelligi oportere. Diei
naturalis tempus est horarum vigintiquatuor. De cuius prima
hora: vt in p̄habitis disputauimus varij varia sunt opinati. Ego
illorum sententiae h in loco valde assentior qui diei naturalis ho-
ra primaȝ censent noctis primā: ⁊ diem ipsum naturalem. In se-
quentis noctis hora prima desinere. Dies vero accidentalis est
vbiq̄ quando ibi solis lux est super terram. Itaq̄ prima diei ac
cidentalis hora in qualibet est regione cum ibi sol oritur. In ita-
lia diei accidentalis hora prima esse potest diei naturalis octaua
Cum sol. vȝ. est in geminis vsq̄ ad sextādecimam cum est in sa-
gitario: ⁊ sic per menses reliquos secūdum solis ortum: quippe
huiusmodi horarum computatio omnibus alijs mea sententia ē
preponenda. Porro de diei accidētalis horis loquor: q: nullus
enim est. planeta qui tempora sole clarius metiatur. Albertus ta
men noster ꝓpterea credo: ꝙ in quibusdā regionibꝰ tempestiui
us In q̄busdam tardius oritur Sol aequabilitatem accipiens
dixit duodecim esse horas diei: ⁊ duodeci noctis. cuius p̄ma etiā
scđm Albertum est prima hora: primā aūt diei horā vult illud es-
se temporis spatiū: quod est inter duodecimā: ⁊ tertiādecimā ho
ram de qua vt puto circa rem nostram dictū est satis. Nunc non
nullis prelibatis ad ipsius horae gradum: accedamus. Gradus
dupliciter consideratur. Alius namq̄ est gradus planetae alius
horae. Planetae graduū magna est differentia: Secūdum diffe
rentiaȝ planetarū. Nempe saturni gradus maximus ē Lune mi
nimus. tamē excedit horam vnam. ¶ Gradus auteȝ horae est
decimaoctaua pars horae: ꝑ cuius nouē primos gradus. hora ē
in ascēdente ꝑ nouē vero reliquos in declinatiōe. Quocirca p̄ter
scilicet cōsideratiōes de signoꝝ ascēdentijs: atq̄ preter reliquas
ꝯtēplatiōes p̄habitas ꝯsiderādū ē an eo hore gradu: imo potissi
mū gradus minuto. Itē insuꝑ athomo minuti q̄ppe q magnum
momentum tanta est vis celoꝝ facit in natiuitate quando exit in-
fans eclipsis aliqua siue cincina Vel cometa siue aliud quodpi-
piam celeste signū apparuerit: quod q̄dem iuxta ipsius naturā ⁊

qualitate vt plurimũ: significationẽ habet in natiuitate Significa
tionẽ aũt ipsam: cuiqꝫ a peritis sue etatis astrologis arbitriũ erit
Inuestigare nullã equidem adeo fore puto tam rudeꝫ etatẽ: que
astrologie quopiã perito professore prorsus indigeat. attamen si
periti astrologi propter locorũ interualla deerit copia satis puto
erit hũc librũ: quẽ mercurialẽ appellari ipse forsã mercuri⁹ nõ de
dignabitur circa infantis natiuitateꝫ medulitus intelligere: qua/
propter ne gloriã subtrahã alienã velim Joannis de sacrobusto
anglici ad astronomiã introductorium perlegat: atqꝫ alchabitij
de astrorũ iudicijs magisteriuꝫ a ioanne hispalẽsi interp̃tatuꝫ ⁊c.
necnõ Gerardi Cremonẽsis theorica planetaruꝫ Intereaqꝫ cõ
siderandã velim salomonis tabulã ⁊ de minutis quos ipse pun/
cta interdum punctos appellat qui secũduꝫ eius opinionẽ mille
octingenti faciũt vnã horã: legẽdũ qꝫ Iccirco velĩ calendarij p̃n
cipium Joannis de montee regio: ipsum quoqꝫ calendariũ per
aliquos velim annos mature considerandũ Ceterũ ꝓ huiusmo/
di presagijs: que huc vsqꝫ In hoc tertio capite: nanqꝫ ĩopia op
primor: cursim tãqꝫ sic libaui: Inter precipua ad hanc rem opa
ptholomei Iudico quadripartitũ maximeqꝫ tractat⁹ q̃rti capi/
tulũ primuꝫ de ꝓsperitate nati: ⁊ substantia necnõ secundũ de ꝓ
speritate ⁊ in valitudine nati Preterea reliqua tractatus ipsius
capitula vsqꝫ ad librũ cẽtũ verboruꝫ: quippe que iccirco pluria
ẽt ꝯtinẽt nõbilia. Interea breue: ⁊ peculiare in natiuitatib⁹ opus
cũ figuris. xiiij. q̃s qđ egre ferẽdũ est trãscriptores: ꝑindeqꝫ in
pressores deprauauerũt habraam hebre⁹ recte cõposuit. Illas
sane si vacabit ĩ formã p̃stinã edã ĩprimẽdas ⁊ nonnulla astrola/
bij magisterio addã necessaria q̃ppe clauẽ cudeꝛ fert anim⁹ astro
nomie: q̃ apiente oĩa Iccirco modo sup̃sit vita. Sole clari⁹ rutil
labũt. Extat ⁊ op⁹ guidi bonati de natiuitatib⁹ admodũ luculẽ/
tũ qđ multũ iccirco q̃dẽ cẽseo collatuꝝ nec nõ ysagogaꝝ ĩtrodu/
ctoriũ liber alchabitij. Thebitqꝫ de imaginatiõe spherae celestis
⁊ zaelis liber ad iudicia Atqꝫ alchĩdi nec nõ liber cõiunctionis ⁊
receptiõis Mesahalae de interogatiõib⁹ atqꝫ de dirrectione si
gnificatoris. Preterea iudicioꝝ lib̃ extat ⁊ ꝑticulares q̃ões ex
alchĩdi op̃ib⁹ p̃stantissime. Dorothei quoqꝫ liber ⁊ abomar de

Judicis autenticis: albobaliqȝ liber denatiuitatibus atqȝ messahalae d significationib⁹ planetaꝝ in natiuitatibus Rursus abomar opus de natiuitatibus atqȝ albumassar de reuolutiõe ãnoꝝ mũdi Huiusmodi lectis itellectis recteqȝ cõsideratis operibus sint qȝtũlibet planetarũ dissensionib⁹ natiuitates perplexe: earũ exitus nos haud latebit Idẽtidez tamẽ de omnib⁹ p̃terea idoneis mathematicis opibus sentio faciendũ: qꝛ nemo eius artis Illustris est auctoꝛ: qui nõ aliquid de hoꝛoscopis disseruerit alioq Illustris nõ est. Ante omnes aũt halym velim nostrũ cõsiderandũ pꝛecipue in quarta quinta ⁊ sexta parte sui operis in iudicijs astroꝝ vbi argutissime quod excelẽtis quidez viri pꝛopꝛium est enigmatice quasi plurima libat quippe que nisi me i dies vxoꝛis quidẽ dillapidatione graui⁹ grauiusqȝ pauptatis on⁹ opprimeret maxima cũ patrũ allacritate tũ filioꝛũ vtilitate interp̃tis funct⁹ offitio lucidarẽ: ceteruz cerei exituz vereoꝛ quippe vt aiũt ad viri de suz Huiusmodi eniz artis licet honestissime pꝛecipue peritus alijs multũ Sibi parũ parit vtilitatis Poꝛꝛo plurib⁹ qȝ reliquorum animaliũ: hominũ vita eget ad minicłis que celuz equidẽ suspiciens cũ terrena sint recte nõ colligo. Igitur ad alia nobis licet molestũz sit mentis oculos dirrigamus Hactenus de ifantis fato qȝtũ est passa inopia mea disserui. nunc de infantis fascinatiõe ꝓterminãdo tractatu reliquũ est disputare. Ut aũt de moꝛe meo fascinationis pꝛimũ fidem faciã perindeqȝ sint cautioꝛes puerpere ipsius verbis que ab ipsis autoꝛib⁹ sunt edita memoꝛabo nec Id puto est mihi vitio vertẽdũ cũ auctoꝛes nominẽ Presens siquidez op⁹ nõ pꝛopꝛiã ostentationez nec exquisitã magis vocabuloꝛũ latinitatez qȝ vt plurimũ iuxta vulgare intelligibilitatem Sȝ venetis pꝛeseriz ciuibus foelicitatem salutemqȝ oĩbus hominibus pꝛofitetur Itaqȝ de historia naturali plini⁹ pꝛimuz audiatur In africa familias quasdã esse fascinãtiũ Isigon⁹ ⁊ Menphoꝛ⁹ tradũt q̃rũ laudatiõe itereãt ꝓbata arescãt arbores ⁊ segetes letioꝛes amemoꝛes infantes emoꝛiant̃ esse qȝ eiusdẽ generis intribalłis ⁊ illyris addicit Isigon⁹ q̃ visu quoqȝ effascinẽt interimãtqȝ quos diuti⁹ itueantur iratis p̃cipue oculis qđ eoꝝ malũ facilius sentire puberes Notabili⁹ esse q̃ pupillas binas in ocu

lis singulis habeant: huius generis feminas. In scithia: que vo-
cātur vitiae ꝓdit Apolonides philarcus: ⁊ in ponto thiorū ge
nus multosq; alios eiusdē nature: quoꝝ notas tradit in oculo al
tero geminā pupillam In altero equi effigiem eosdem preterea
nō posse mergi: nec veste q̄dem degrauatos. Haud dissimile ijs
genus pharmacum in ethiopia prodidit Damon quoꝝ sudor
tabem cōtactis corporibus afferat. Feminas q̄dem omnes vbi-
q; visu nocere que duplices pupillas habeant. Cicero quoq;
apud nos auctor affirmat quorūdam oculis inesset venena Ne-
quid vsq; mali esset quod in homine non esset. Uirgilius in bu-
colicis pastorem introducens. Nescio quis teneros oculis mihi
fascinat agnos Hi certe neq; amor ē: causa vix ossibus herent in-
quit Ijs atq; alijs auctorib⁹ ego admonitus. Infantiū parenti-
bus ⁊ nutricibus consulo, Ne in primis presertim natiuitatū die
bus Infantes nulla iccirco habita ratione ostentēt. Sed in tha-
lamis potissimū secretos habeant Maxime si sint pigues ac for
mosi. Illis. n. malignorū magis discrimen īcumbit p̄sertim tem
pore quo ꝓfunde dormiūt quod ideo fit q2 fluxus nutrimēti ha-
bundans est sensibus organicis ad superius. Mox aūt cum in-
cipit grauius nutrimēti ad inferiora defluere clarificant spiritus
⁊ sensus in superioribus ⁊ expergiscit puer Et īcipit vigilare ad
vsum vitae sensibilis ⁊ tunc minus est fascinatiōis discrimen q̄d
si quādocūq3 cognouerimus. Talis. n. cognitio per lethū mini-
tantia multiplicia signa patebit euidenter: ad īfrascripta stati erit
remedia recurrendū. Infantis fascinati fumigium sub naso fiat ex
aliqua re furto ab eodem cum precipue dormit sublata qui visu
vel dicto fascinauerit. Hienae frontis coriu3 fascinationibus re-
sistere Plinius ꝓfitetur. Piricij piscis felle nōnulli corde dicūt
In iuniperino pixide iam dudum seruato Et cu3 opus fuerit su
per carbones accensos posito. Ita vt bene clauso thalamo vbi
sit infans fascinatus fumus inde veniat: fascinatiōes Incātatiōes
⁊ malefici spiritus expellētur. Sunt qui dicant canis nigri maris
epar: fetet. n. demonibus displicere Et ipsius cruorem. Ita q̄
maleficiata domus epate fumigetur cruore aspergat. Inde ma-
leficia Et fascinationes euanescent vngulae manus vituli marini

portatae insidias ⁊ fascinationes remouet. atqȝ fascinationibus contrariantia Jacobus de dundis aggregator memorat tractatu sexto capitulo pmo folio aūt. ccl. Alij, sunt qbus psuaderi nō potest q̄ virtus corporalis aliquid possit in substantia spirituali alij dicunt q̄ in spiritibus angelicis ⁊ humanis creata sit quedaȝ potentia sensitiua nō tamen carnalis p quam subiciūtur passionibus in actiōib⁹ rex̄ corporaliū Adhuc sunt q dicāt q̄ aliq̄ res ē vel actio q̄ eos fugat ⁊ aliq̄ que eos cōgregat. Ampli⁹ dicūt nōnulli q̄ aliq̄ spiritus sunt q viror̄ coitu delectant̄ ⁊ aliq̄ q mulierū: quapp iterdū mulier̄ corporeas effigies induunt ⁊ cū viris coeūt Et virile semē suscipiūt ⁊ ex illo hūano semīe filios cōcipiunt ⁊ pariūt vt mēorie pditū est in libro qnte essentie. varia nāqȝ sunt demonū genera q̄dā sunt quos faunos p̄sci appellauerūt seductores ⁊ ioculatores certas vias ⁊ loca obsidētes q p̄tereūtes tm̄modo terreāt atqȝ d̄rideāt sola illusiōe ɔtēti. Alij i hoīuȝ icubatiōib⁹ pnocrāt. Alij adeo truculēti sūt vt sup trāseūtes emin⁹ irruāt ac eos dillacerēt. Sūt ⁊ demones muti ⁊ surdi ⁊ nocturni diurni ⁊ meridiāi sunt ēt q p noīa ferar̄ dessignant̄ vt ono cētauri pilosi Syrenes lanie dracones ⁊ huiusmodi. Isidor⁹ in libro ethimologiar̄ octauo. Lanias inquit ex hoibus factos demones aiūt q̄rū nā esse dicit̄ terreř paruulos ⁊ garrire i angulis tenebrosis. Lanias fabulae tradūt infantes corripe ac laniare solitas a laniādo dictas Pilosi dicūt̄ q̄ hirsuti sūt ⁊ icubi ab icubādo sepe nāqȝ cū mulierib⁹ cubāt coeūt ⁊ iterdū generāt ⁊ mulieres tanq̄ȝ cū viris qn̄qȝ cōcipiūt ⁊ inde pariūt. Mibi aūt huiusmōi altius forsam ɔsiderāti q̄ i speculi nālis volumie Lati⁹ cōtinent̄ vi simile pideqȝ credibile magis videt̄ q̄ hor̄ accidētiū nōnulla pfluāt ex mercurio ⁊ ab ei⁹ statu cū luna ⁊ a statu lune cū eo ⁊ a situ eorum ambor̄ cū planetis ināgulis Infortunādi ppietateȝ habētib⁹ ⁊ nām qm̄ qn̄ mercuri⁹ ⁊ luna nō habuerit vllum aspectū vni⁹ cū altero ⁊ aliqs planetar̄ habētiū nām dānandi ⁊ infortunādi fuerit elleuatus sup eos ambos in orizōte oriētali vel fuerit in opposito suo. Significat q̄ accident i factis spirituū deliramenta multa que sibi demoniaca nomina iuxta vulgarium qdem opinionem vendicarunt.

De humanis arbitrio et prima cardicaristia Caput quartum

q Uāq̄ȝ fatuȝ multiplices vires habere certū sit tamen arbitriū homini liberū datū ē quo pithagoree littere vtrā velit sibi parteȝ vendicet Quā sane rem maxime probabilem valerius maximus facit in libri scilicet sexti capitulo nono de mutatōe morū et fortune vbi plures memorat In adolescentia fuisse luxu perditos verū insenectute oī laudū genere floruisse Qua forsaȝ ratione motus Salomon ¶Pueri vias sibi dixit inuestigabiles quippe quod intelligendū ē non ideo q̄ fatuȝ non inclinet Sed q̄ homo libero arbitrio mediante mutatis q̄dem moribus mutare fatuȝ possit vnde dicitur sapiens dominabitur astris hoc autē in animalibꝫ irrationabilibus que naturā tantum Nulla extrinsecus habita ratiōe sequnt̄ nihil viget Sȝ in hominibus quippe homines rationis obice repprimunt̄ inter quos memorabilis precipue est lucius Scylla qui vsqȝ ad questure sue cōmitia vitā libidine vitijs et ludicre artis amore perinquiatā duxit Quapropter . C. Mariū cōsulē moleste tulisse traditur q̄ sibi asperimū in africa bellū gerenti tā delicatus questor sorte obuenisset eiusdē quasi pruptis et disiectis nequitiae q̄ obsidebatur claustris cathenas Iugurthae manibus iniecit. Mitridathem cōpescuit Sotialis belli fluctus repssit Cinae dominatione fregit euq̄ȝ in africa qui se questorē fastidierat ipsam illaȝ puinciā pscriptum et exulē petere coegit que tam diuersa tanqȝ inter se cōtraria siquis apud animū suū attētiore cōparatiōe expendere velit. Duos in vno homīe Scyllas fuisse crediderit. Turpē adolescentē et virum dicerem fortem nisi ipse se foelicē appellari malluisset. ¶Perdite Itē luxuriae arhēis adolescēs polemo memorat Valleri⁹ neqȝ illecebris tm̄modo. Sed ipsa etiā infamia gaudēs. Cum e cōuiuio non post occasum solis. Sed ppt ortum surrexisset, domūq̄ȝ reddiens Xenocratis phi patentem ianuā vidisset vino grauis vnguentis delibut⁹ Sertis capite redimito ¶Plucida veste amictus Reffertā doctoꝝ hominū turba scolam eius intrauit nec cōtētus tam de formi introitu consedit. Orta deinde: vt par erat: oīum indignatōe. Xenocrates vultum in eodē habitu cōtinuit: ōmissaq̄ȝ re quā disserebat. De mo

destia: ac tēperātia loqui coepit cuius grauitate sermonis. Resi
piscere coactus Polemo. Primo coronā capite detractā, piē
cit paulopost brachiū intra palium reduxit, pcedēte tēpore oris
cōuiuialis hillaritatē deposuit Ad vltimū totā luxuriā exuit vni
usqz orōnis Saluberrima medicina sanatus ab infami lenone.
Maximus euasit phus Peregrinat⁹ est huius aīus i nequitia
non habitauit. Cimonis adhuc incunabula opiniōe stultitiae fue
runt refferta eiusdē tñ stultitiae impia salutaria senserūt Atheniē
ses. Itaqz coegit eos stupore semetipsos dānare: q eū stollidūz
crediderant. Piget interea Themistoclis adolescētiā attigere:
siue patrē aspiciā abdicatiōis inūgentē notam: siue matrem Su
spēdio sui finire vitā pp filij turpitudinē coactā: Cū oīum postea
graij sanguinis viroꝝ clarissimus extiterit: Mediū qz europae:
⁊ asiae vel spei: vel desperatiōis pign⁹ fuerit. Haec.n. eū salutis
suae patronū habuit. Illa vadem victoriae assumpsit. Possem
vel aetatis nr̄e exēpla Iccirco pluria memorare: eoꝝ. s. q ex fa
talibus vitijs. In vtutes: ⁊ ex vtutibus in vitia quasi quodam ī
petu sunt, plapsi: nisi satis in pcedētib⁹, pbatū mihi videret: hu
manū arbitriū celesti fato pstare. Nemo igitur dephensus in sce
leribus culpā astris obijciat. Posuit nāqz hoīem deus in ma
nu cōsilij sui. Aliogn nec vtuti bonos: neqz vitio sugillatio debeř
tur. Sic ad sūmā cōcludendū est fatū inclinationē: nō necessitatē
influere. Praeterea notādum est qꝫ natus infans ridere incipit
q̄dragesimo die vel circa vigilās post natiuitatem. Porro pmū
risum dat dormiens ⁊ illa est in vigilia pria operatio: quā facit ani
ma rationalis corpus indura. Sōniat aūt post duos mēses. Sz
obliuiscitur stati somnioꝝ. In alijs vero aīalib⁹ nō est sic. Qm̄
lz eoꝝ quedā habeāt humida capita: nullū tñ habet ita humiduz
sicut homo. Item sciēdum est esuriente si sit sanus infante māma
rum matris lac ascēdeř cū formicabilitate: ⁊ non doloris exper
tes penitus: tumescere. Praeterea sciendum est: qꝫ pinguescēte in
fante paꝝ egerit. Itaqz cū famescit lactādus: cū pinguescit: haud
ostentādus est. ¶ Hec vt de infantis cautellis: ⁊ obseruatiōib⁹
tractemus: nos admonēt. Itaqz.

De infantis cautellis: ⁊ obseruatiōibus sequiř. caput quintū.

IN precedentibus fato ꝛ fascinatione Indicatis nūc
i opportuno processu: circa nostrum homuntionem
succedūt cautiones obseruationesqꝫ declarande: qua
rum in hoc tractatu primam precipuāqꝫ ne noctu pa
rens vel nutrix presertim Si sit themulēta cubet cū infante: Cē
semus. Sed solus in cunis iuxta temporis qualitatē ꝓpe nutri
cem ꝓtect⁹ iaceat ꝛ per noctē presertiꝫ de latere in lat⁹ aliquando
voluatur. per diē aūt cune infante vacue: ab aliquo puero vel pu
ella: vt fieri sepe solet: ñ debēt agitari: a ꝓuebctis aūt formosus:
ꝛ pinguis infans nō debet laudari nec matris lac redundans aut
nutricis: que in optime quidem alendo: atqꝫ naninando sit opor
tet vigilantissima: Solers: ꝛ cantilenaria. Sollicitam insuper ad
bibeat diligentiā nequid infanti presertiꝫ nocturnū noceat: quip
pe Striae vmbrae: obscuritates: strepitus: animaliū presertim
musionū vociferationes canum vlulatus: pauores: ꝛ similia So
lent infantem grauiter terrere. Interdūqꝫ: quod absit: absūmeř
ꝓpterea cauendum est. Ne vel per ocium infans trepidulus ter
reatur: qui si sanus sit ad cautellam qdem: Si vero maliat⁹ egro
tet ad remediū omni vesperi post absterſionem: fomentationē: ꝛ
lactationem ipsi benedicendo: ipsumqꝫ: vt erit oportunū: in cru
cis ꝓlatione: vt fieri a christianis solet. signādo: ꝛ cum religiosa
credulitate Super ipsum dicantur versus infrascripti. vꝫ.

Crux tibi sancta salus: Crux est: quā semper adora
Crux domini tecum: crux tibi reffugium
Crux fugat omne malū: crux est reparatio rerum.
Per crucis hoc signū ꝓcul fugiat omne malignum.
Perqꝫ idem signum saluetur omne benignum.

At tamē: Si quod absit: mallia quapiam: miserandus infans la
boret In vesperi cū religiosa pariter credulitate suꝑ ipsum dicā
tur infrascripta. Omnipotens: aeterne deus. Immēsam clemen
tiam tuam suppliciter inuocamus Super hunc vel hanc famu
lum: vel famulam tuaꝫ restitutam pristine sanitati reducas ꝛ eter
ne saluti: ac sanctae veronicae. per dominū nostrū. ꝛc̄.

Post aūt hāc orōnem. In mediate: si oportuerit: cuꝫ spe ac de
uotione: ascensiōis dicatur euāgeliū qđ valere dicit ad expellen

dum ab infante malias Et cōtra cōmitialem morbū: ꝛ diligenter infans ꝑ noctem ꝑsertim obseruetur. Aduersus aūt vmbras ob scuritates terrores: ac similia: atqꝫ infantis ploratus īportunos Adsint per noctē coram infante: bonae grataeqꝫ nutricis cū lu cerna naninationes applausus cantilene arrisus ꝛ rex fulgentiū ac sonorax iocūdae ostentationes: vel agitatiōes. aut lactationes ꝛ que per alias vices infanti: modo nō noceant: ītellexerimꝰ gra tificationes: que si videbimus nihil ꝓdesse. imo magis: atqꝫ ma gis infans fit plorabūdus. Diligenter ploratus causa perquira tur. Multiplex. n. est causa vagitus aliquādo est ex egrotatione aliquādo ex nimio frigore: aliquādo ex nimio calore quasi suffo cante aliquādo ex pulicibus vel pediculis cimicibus muscis ꝛ si milibus vel maioribus aīalibus vel alijs rebus īfanti aliquo pa cto nocentibus: vel inuisis. Interdū vagit qꝛ perperam vel stri cte nimis est fassiatus vel inmundus siue somnolentus repente scilicet expergefactus vel qꝛ lactari siue quidpiam aliud cupit vl qꝛ egerit presertim cum difficultate vel qꝛ territus est vel quod absit terretur. Preterea aliae sunt vagitus causae plurifariae: quas prudens suapte nutrix animaduertet: ipsisqꝫ cognitis op portune poterit obuenire. Verū autem si adhuc vagit. Impla cabilis. ꝑsalmū aiunt. Deus deus meus ad te de luce vigilo In cedula cum bona fide scriptum valere: Si ad infantis maris dex trum brachium vinciatur: femine ad sinistruꝫ. Nunc ad efficacia transeamus. Accipitris caro in amaraci succo cocta. Si lactens est infans: eadem in lacte trita. Dataqꝫ. Si vero est ablactatus simpliciter: atqꝫ vino albo claro vtatur egrotus: cuiꝰ corpus vn gatur oleis odoriferis. Haec valent in desideria sine causa: timo remqꝫ ꝛ cordis tremorem. Asininū corium substragulis alijs in cunis stratum est in predicta notabilis cautella.

Verbascum herba. In cunis posita terreri prohibet infantē ꝛ perinde malum haud patietur occursum. Vulturis pedes cuꝫ vngulis In cunis positi abigent maleficia. Nepeta siue vt non nulli dicunt Nepita vires inserpentes habet: quippe ex ea fu mum: nidoremqꝫ fugiunt: quam ꝛ substernere. In moetu ob dormituris Plinius docet Aqua humāi cruoris distillata: Si

cū ea infantis facies lauetur timorem auffert maxime nocturnū.
Canis pulli cruore si infans vngatur in interstitio: non sentiet
maleficia. Idem facit eiusdem vel similis canis cubile infantis
ambusto epate suffumigāre Idem facit cepa squilla integra cu-
bilis videlicet laquearibus pēdens. Item artemisia: In thalami
vbi est infans locis pluribus circa presertiz infantē spaticuz tra-
bib⁹ suspensa maleficiorꝫ abiget nocumēta Lupi oculi siue modi
cuz ex pelle aselli: qui vel que ad infantis collū pendeāt probibēt
ipsum terreri oculus lupi dexter super infantem pensilis remo
uet timorē Idez ꝛ codē pacto in pax corij lupinus dexter dens
facit: Idem facit peonia ad collū lata: lupi oculi occulta gestatiōe
ab infante lati siluestriū quadrupedum nocumenta domesticaqꝫ
phantasmata: ꝛ febrium rigorem expellunt. Sed infantem faciūt
que delectabilia viderit omnium nimis cupidum: ꝛ perinde ni-
mis macrum. Gali albi crista cum parū cornu ceruini: ꝛ olibani
grano vno ad collū ab infante lata a timore nocturno securū red-
dit latorē. Dens mortui hominis fractus: ꝛ vel quasi pulueriza
tus: ac super prunas positus: vt fiat fumus fugat malias Idem
facit corallus in thalamo seruatus vel in stragulis potius infantis
aut ad collum latus. brionie radix in cunis posita maleficijs re-
pugnat. Idem ypericon facit siue fuga demonū. Preterea pli-
nius iccirco Merito audiatur. Non ōmittendum in eo: De la-
cte loquitur: olei vim esse ꝛ barbaros omnes infantesqꝫ nostros
inungi. Idem auctor lactis inquit asini pueris ante cibum hemi
nam dari conuenit si in exitu cibi rosiones sentiēt. Antiqui in ar-
chanis habuerunt. Sed hoc si non esset e caprino habeat. Idē
Plinius. Mala inquit medicamenta inferri negant posse: aut
certe nocere Stella marina vulpino sanguine illata. ꝛ affixa limi
ni superiori cum clauo ereo: Januae. Idem Plinius. Aurum
inquit pluribus modis pollet in remedijs vulneratisqꝫ: ꝛ infan-
tibus applicatur: vt minus noceant quae inferantur veneficia.
Idē plinius. Medicina e ferro est: ꝛ alia qꝫ secādi. nāqꝫ circun
scribitur: circunlato mucrone: ꝛ adultis: ꝛ infantibus prodest
contra noxia medicamenta: ꝛ prefixos in limine e sepulchro euul-
sos clauos aduersus nocturnas lymphationes. Idem auctor

de cancris fluuialibus scribens ait. Cinis eorum seruatus prodest pauori: prodestque periclitantibus ex canis rabiosi morsibus. Qui dam addiciunt gentianam et dant in vino. Nam si iam pauor occu pauerit pastillos vino subactos deuorandos ita precipiunt. Idem Plinius de biena contra nocturnos pauores vmbrarumque terro res: vnus e magnis dentibus lino alligatus prodest. Idem auctor de crocodillo. Pedem e prioribus dextrum hyene pelle alligatum sinistro brachio contra latrocinia terroresque nocturnos polleri aiunt Preterea dentes canis femine: ac delphini: vel cuniculae simul al ligati: et ad collum lati idem operantur. In timorem: infantiumque pauorem Plinius in sexto. Capre stercus panno inuolutum: collo ligetur: cerebrum vero per anulum aureum traiectum detur glutiendum infanti: antequam lac sum mat. Serapio lapis inquit lazuli suspensus super eos remouet timo res eorum. Rursus in .28. Plinius. lupi dentes portantur: et pellis eius Auicena. Marchesita si suspensa sit ad collum infantis: non timebit Albertus. Melochites inquit: lapis a nocuis casibus defendit cu nabula infantium gestatus quod et in lapidario continetur. Jacobus de dun dis patauinus aggregator: timori: et phantasmatibus infantium contrariantia memorat in sui de aggregatione operis folio .242. Adamas lacerto sinistro alligatus. Insaniae contrariatur. Si ex asini vngula pedis dex tri anterioris anulus fiat: quem ferendus detur maniam: seu demoniaca patienti: liberabitur. Celidonius lapis portatus ruffus scilicet curat insa nos elleborus vterque idem facit secundum plinium. Serapion autem nigrum tantum valere profitetur. Idem lapis armenus: et lazuli lapis operantur. Auice na Peoniam maximeque seminis eius fumigium: vel semen cum oleo ro. linitum vehementer valere profitetur. Riocerontis cornu: seu lapis: qui in uenitur in naribus eius portatus: mirabiliter valet. Ad idem iuuat theo doricum muscatum necnon vt pariter dicit auicena: Tyriaca magna. vi tuli marini cerebrum bibitum demoniaca expellit. Sanguis eius. succus et caro comesta maniam sanat epar quoque: pulmo: et splen sicca sup aspersa. Ad idem quoque zuccharum valet buglosatum. Jacintus lapis latus varias fugat suspitiones: margaritae proprietate sua conferunt timori. mel lissa in timorem valet ex mellancolia: et flegmate vsto: basilicones oleum confortando cor reddit audacem contra autem lunaticas malias remedio esse creduntur infrascripta. Celidonius lapis vitulino corio inuolutus: et

sub assella finistra latus dicit valere in lunaticas passiones: ⁊ epilensiam. Idem facit smaralgdus infantis collo suspēsus: ac topatius nec nō semilunula ex argento a pbis mulieribus mendicato cōfecta: ⁊ infantis collo suspensa. Meliorē esse aiunt ex ceruino osse factā. Similiterq3 suspensam. Idem radix herbae facit que ab aliquibus bottotiom nūcupat. Nascitur in locis harenosis: ⁊ cāpis estq3 vrticulosa radiculas paucas ac teneras habēs: que ad ceruicez est lino rubro luna crescente In tauri. vz capite vel prima parte scorpiōis lunatici vincienda. Preterea ne spiritualis malus occursus noceat: mercurius facit occulte latus. Ad cognoscendū aūt si spiritibus infans vexetur. Diui Ioānis baptistae nocte Aiūt Rutā Saluiā ⁊ eam que eiusdē diui a christianis potissimū dicit herba transacta media nocte Ante solis ortū colligi oportere ⁊ occulte patienti sub capillis dictas herbas ad occiput imponi Et vitta muniri. Si vexabit signa vexatiōis ostēdet ⁊ pinde hanc orōnem dici oportere sanet te pr̄ sanet te filius sanet te spirit⁹ sanct⁹ benedicēdo cū dextera illū. s.

.S. .S. vel i .S. p tethagrāmatō ado nay emanuel crux alpha eto Increatus pater icreatus fili⁹ icreat⁹ spūs sanct⁹ p istos tres eternos ⁊ vnū eternū cōiuro te ⁊ adiuro te phātasma diaboli vt hūc famulum vel famulā dei nō ledas neq3 cōturbes die noctuq3 nec insensu nec in corpe. Preterea ad liberādū incātatum siue malignatū scribat in patella vitrea psalmus. vz. Cātabo tibi dn̄e ⁊ cū pax aque sācte dilluat sup quā septē vicib⁹ psalmus ipse legat. Deinde cuz bona spe ⁊ fide bibenda detur ipsa aq̄ Si ex asini vngula dextri anterioris pedis annulū feceris demoniacoq3 ferēdū dederis liberabit. Vulturis cor si i leonina seu saltē lupina pelle ligaueris tecūq3 habueris a dēonib⁹ secur⁹ eris ⁊ si i latrōes incideris tibi n̄ nocebūt Hec i veteri quodā codice sic repta ad cautelā posui. Nūc ad auicenā ⁊ idoneos reuertamur. Itaq3 auicenā ip3 veli i libro p̄mo caplo p̄mo dicā q̄dragesima p̄ma de regimie ifantis ex quo nascit vsq3 quo icedat ꝯsulēdū nec. non sauonarollā atq3 Rasim in capitulo de regimine ifantis atq3 etiā librū nostrum q dicitur p̄tiosus dica octuagesima octaua Et nona Et centesima

decimanona in capitulo ad effugādū phantasmata⁊ ⁊ malias pro
derit insuper librū nostrū aque ardentis. Iccirco consulere dica
decimanona que qm̄ clara sunt ⁊ ꝓbata ⁊ querētibus quasi expo
sita. Superfluū mihi videtur illa recensere eadem iccirco mihi
satagere videor Si ad auctores ipsos istaꝝ studiosos reꝝ remi·
serim ⁊ locos vbi peculiariter res ipse differunt allegauerī Pli
nij aūt q₂ sparsim passimq₃ reꝝ non egrotationū serie seu ordie
seruato medicinas disseruit dicta vt plurimū in nostris ordinibꝰ
vbi congruit mihi vident iteranda. Itaq₃ ipo denuo inde aucto
re Plinio allegato. Auꝝ vulneratis ⁊ infantibus applicat. Ut
minus noceāt veneficia que inferātur fistulasq₃ ⁊ hemoroydas
sanat ꝙ si trito spuma adijciatur vlcera putrida tetri odoris emē
dat. Timori ⁊ phantasmatibus infantium ꝯtriantia Jacobus de
dundis aggregator in sui de aggregatione opis tractatu sexto fo
lio. ccxlv. nōnulla memorat notabilia. Rursus idem auctor ī eiꝰ
de aggregatiōe opis folio. ccxlix. vbi ꝯ phātasmata demones no
cturnos īcursus strias ⁊ similia pluria memorat notabilia. Rur
sus idē auctor faunoꝝ incuboꝝ ⁊ similiū ludibrijs ꝯtriātia memo
rat folio. ccxlix. Sequētesq₃ oēs ꝑticulas h̄ ī loco Iuuat notare
vsq₃ ꝯ veneficia qbꝰ coitus īpedit veneficijs vel maleficijs resi-
stētia. Idē Jacobꝰ memorāt eodē tractatu sexto sequēti vo folio
v₃. ccl. caplō ꝑmo. Deniq₃ notādū ē ꝙ si īfans spumescere nō
ꝯsuetꝰ ab ore nihilominꝰ spumescat reptile aliqd ad carnē sentit
⁊ si vmbilicꝰ ob lotiū īdignet ūbiliteca cerea supiꝰ apponat. sūt
mulieres q̄ farinā suꝑaspꝑgāt. S₃ āte oīa obseruāda Iccirco velī
platōis ī libro legū. vij. ꝑcepta q̄ tū ad optimā claráq₃ īfantium
educationē tū ēt ad ꝑstātes ꝑ oēm vitā mores accedūt. ijs auditis
ad sequēs caput lēto pede veniamus.

De infante baptizādo ⁊ nominādo caput. sextū.

Autellis Et obseruatiōibꝰ īfantis grā ꝑmōstratis in
c insciā plurimoꝝ hominū demētiā presens baptisinati
⁊ nomibꝰ locus dat. Sūt eni₃ quo magis aduersa va
litudie. Miserādꝰ īfans torquet eo maxie denudādo
rigēti aqua. dū animā saluare satagunt īsani homies corpusculū

totum exanimant Proferentes heu dementia infanti nomen in auditum stupidum barbarum Indecens plerūqꝫ vel cani. prob homines indociles ac deliros ⁊ quod me magis augit eorum in scita superstitio a vulgari vana credulitate Religio quedaꝫ sctā iudicatur: Equideꝫ illiusmodi plebecle delirameta coarguo Reiciens tamen christiane professionis ceu fondamentum baptisma nequaquā: Si quideꝫ cuꝫ christiana credulitas :mentem omni perturbatione vacuam sibi intentam ⁊ virtute omnia iferiora Iudicantem: vt rectius Innocentiusqꝫ viuatur. probet per inde ipsa Iccirco minime ē reprobanda. At non adeo crudescenduꝫ velim :ne omnium debilissimum in suis primordijs animal ceteris imperaturum :homo deficiat Operepretium in hieme:nisi optime prius viuificatum ⁊ vel per mensem confirmatum infantem haud baptizandum volueriꝫ: Super caput siquidem vere ⁊ autūno celo clementi ⁊ silenti aere a sextilunio quidem vsqꝫ ad penultimum diem lune :declinatis tñ egiptiacis vel eiciacis dieb⁹ vtroqꝫ enim nomine recte queūt appellari egiptiaci dicūtur quoniam egiptij precipui formarum celestium speculatores :eorum dierum primi fuerūt inuentores : Eiciaci autem ab eiciendo:nec non declinatis diebus :qui appellatione vulgari:stellarum puncti nuncupantur atqꝫ eis quos inbalneis prohibemus. Si bruma fuerit ⁊ impietate quasi freti Infantem nihilominus voluerimus baptizare Super verticem tātuꝫ ⁊ sinciput:elligibiliori die qui si per plyadum tamen hyadum orionis aut aliorum siderum inclementias cruda hieme elligi nequaquam bene poterit ex snia Non inprudentē ad ver moram existimo:modo sit vite coniectura Infanti : Dum pellago descevit hiems dum nubilla pendent vt canit poeta . Vitam autem si infanti : Signis penitus lethiferis desparemus :necessitate cogente: domi: vel a parente ad ignē legiptime baptizabitur:quod qꝫ fieri potest pientius In eo presertim discrimine satagat. De inde cuꝫ infans conualuerit Si tāta superstitionis est sollicitudo Poterit ipse ð more ad tēplū ferri ⁊ post alia que solēt Iccirco dici prima verba a sacerdote baptizari Inter cetera sic dicēte Si non es baptizat⁹ vel baptizata Ego te baptizo In nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti Amem

Si autez estas fuerit. ⁊ ĩfans sincerus diebus nihilominus decẽ a natiuitate preteritis secure poterit naturali infans aqua bapti zari: atq; vt minus vana sibi quidez vanitas videatur: corpuscu lum totũ lauari licet huius modi ad augendã cristianitatez baptis ma nihil q̃ʒ capitale magis conducat Sed ne in cito credulum per indeq; leue vulgus videamur omnimodũ bellũ gerere: Da mus veniã estate extrinsecus: ante scriptis tamen semper diebus declinatis et nouilunio ternilunio quintilunio arietilunio diebus q; : vt superius dictuz est qui stellaruz puncti diuulgantur quos dep̄hendit lõga obseruatio vt plurimũ procellosos: ⁊ hi sunt pre cipue quãdo cum luna aliquis vel aliqui potissimuz planete con iunguntur: maxime in cancro scorpiõe sagitario aquario ⁊ pisci bus Infantẽ totũ aquandi mõ aqua sit dulcis: clara leuis: non corrupta non sulphurea nõ ferruginea nõ venenata: neq; aliquo pacto infecta inquiata seu macerata: vel insalubris: qnibus actis euestigio aqua sicetur corpusculũq; siccis ac tepidis pannis mol liter inuoluatur. Prestantissimaz interea baptizationẽ puto Si luna sit elleuata super venerez applicando ioui: ⁊ custodiri. debz ascendens: ⁊ eius dominus: ⁊ venus ⁊ luna ab omnibus satur ninis aspectibus ⁊ seperatim luna ac ascendens: ⁊ nauanduz est precipue: q̄ꝑ dominus ascendentis sit ascendens in latitudine ⁊ luna ⁊ eius dominus in signis septẽtrionalibus: ⁊ in succeden tibus ⁊ cauenduz ne sit mars in angulo maxime est nec in ascen dente neq; sit luna in scorpione vel prope stellaz que est in fron te tauri quippe que maxime presertiz in circũcisione cauenda est alioqui multuz ibi tumescet venenum

Interea presbiterorũ baptizantiũ in modicum arguo salis mani pulũ ad infantis impie quidẽ os ministratum: qui nocet infanti: Anima vero: ꝓh cecitas: ex inde nequaq̃ʒ fit sapientior: quippe qd̄ secus: ludibriũ est opinari Pecudes eniz Si sic esset quib9 pre hominibus est sal sapidissimũ ei9 sature Sapientiores essent hominibus quod vel hiscere est Insanie proximũ Credere aũt Insanissimuz atq; infantibus nomina deuouere absurda quip pe que vsq; adeo ipse abhorreo q̄ꝑ licet deiceps mutata a sua q̃ si videantur naturalitate deuiare mõ ne cuz fraude fiat mutãda ma

lim: q̄ retinenda a ꝓauis licet longa fuerint serie vsurpata. Sꝫ naturalius: perindeq̄ laudabilius meo q̄dez iudicio fecerit: qui ab incunabilis infantem egregijs nominibus vocitauerint. Itaq̄ cum egregia nomina Amoeniores ꝓculdubio reddant infantes: Sintq̄ calcaria tanq̄ꝫ ad virtutem. quippe cuiq̄ licet Insigni nomine nominari: infantibus egregia nomina deuoueātur. Sicut precipue sunt romana non turpia neqꝫ ridicula vt lucullus ⁊ christiana nōnulla. Sed christum: siue iesum: siue quod potissimum noluerim Deum siue quopiam eius nomine: quod est multiplex: atqꝫ diminutiuo vocari hominē nō probauerim. Obseruatū qꝫ aiunt In feminis esse quedam nomina infoelicitati obnoxia. Maxime Maria: ⁊ Magdalēa Nomina aūt duplicata. Sicut sunt Marcus Antonius Et similiā gratiam: ⁊ maiestatem nimirum mihi quādam videntur aucupari. Coeterum ante omnia turpibus exceptis nominibus cum christiani simus reor obseruandum. q̄ infanti communiter nomen sit a diui solemnitate vel a die dominico: cum infans nascitur nobis oblatum: exempli gratia si vigilia vel diui Antonij die natus fuerit infans vt ipe Antonio ei sit nomē Sicqꝫ de singulis veli intelligenduꝫ quippe quod propriū nominis est enim nomē dictio per quā fit denominatio de quo satis superqꝫ dictuꝫ puto. hoc aūt q̄ppe ad cautellam tantū memorato ad sequens allacriter caput ꝓcedemus. Sūt mulieres que dicāt q̄ꝫtuꝫ post baptisma temporis est ad lactationem Infantis tm̄ nō a fluctibus eūdem deinceps pueruꝫ vel puellā Siue in ꝓuebeta hominē aetate absorberi si in aquis quādoqꝫ fluctuauerit. Ideo nō statim post baptisma Infanteꝫ precipiūt esse lactandū. Sed eū aliq̄ꝫdiu esurientem a lactatione abstiuendū Pluria preterea a vanicredula ꝑserti muliebri turba credūtur quas eq̄dem puto vanitates. Ijs itaqꝫ postbabitis ꝓ aetatis cōditione ad frugaliuscula succedamus.

De genio Et infantis liberali excitatione. Caput septimū.

Infantes ad liberales quasi artes excitant̄ si bene lactatis ⁊ sanis eburneae per lusum litterae binatim ō tēpore in temp⁹ ⁊ vt cōueniet cū duab⁹ pariter cāpanel-

lis lino pẽsiles cũ opportuno capitis nutu a ⁊ b. Postridie c ⁊ d ⁊ sic dietim successiue vociferando frequentissime offerant atq3 aliae ⁊ Item alieae res cum hillaritate ⁊ concinnitate fulgentes ⁊ flores. ꝓpterea nempe aliquaꝝ mihi mos nõ displicet ciuitatum que infantes festis dieb⁹ floribus ornant elleganter. nimirũ sunt infantes q per huiusmodi quasi gradus ad laudis cognitionem excitantur quod mihi qdem primũ signum placet. Coallescunt Item musicis amoenisq3 modulationibus atq3 allacri circũlatione qppe qua bene a natura instituti. Inter brachia allacriter precipue si sint sani exultãt. Coeteꝝ ne circa vulgaria diutius laboremus hoc ad summã dixerim v3. ꝗ infantibus fiant: qppe que sunt liberaliũ quasi artiũ prime inuitatrices: carites. Ingrata vero nõ fiant deturq3 opera vt sint allacres ⁊ iocũdi Quocirca artemisia herba coram infante incensa ⁊ si ex ea cum blãdimẽtis fiat infanti stuffa eum hillarem reddet ⁊ incursiones auertet. Idem facit aristologia In febres quidem dessicata. Si ex ea fumigium inferius maxime fiat infanti ⁊ ex eius radice infantem si contristatur suffumigabis perinde hillaris fiet.

De varietatibus hominis scd̃m aetatum varietates sigillum.

SIcut sunt quatuor ãni qualitates. Ita sunt aetatis humane quatuor differẽtiae. In veris siqdem tempore fortior est humiditas: hiemis .n. frigiditate preterita humoꝝ distẽperãtiam q ꝓpter hiemis frigiditatẽ cõgellati erãt calor icipit remollere ⁊ i estiuo tp̃e ꝓpter solis accessum ad zenith nostroꝝ capitum calor preualet in autumnali vero primo tempore vincit siccitas quippe estatis trãsacte calor humiditatez exsiccauit in hiemali vero tempore propter solis remotionem a loco zenith nr̃orũ capitũ Supat frigiditas ꝗpropter cu3 circulus signoꝝ pp sphericã formã careat pncipio sapiẽtes astronomi illius pricipium signum vernalis equioctij posuere quod est aries nempe illi signo principium dicauere In quo humida est cõplexio Ab aialibus scilicet sumpta ratiõe. In qb⁹ pria ps ãnorũ vitae tẽpus est In quo est humidior eoꝝ ꝯplexio eodẽq3 ordie reliqua tẽpora statuerũt. In oium enim aialium ꝯplexiõe

primis annis preualet humiditas sicut in vere. In secūdis autez vsqꝫ ad caloris stationem pfectam velut In estate: vincit calor: in terrijs annis in quibus est ,ppe suam declinationem: fortior ē sic citas: que ad humiditatem tendit: ⁊ frigiditatem. velut in autūni prima deindeqꝫ secūda parte: quippe que cum extranea est hu/ miditate. In annis vero extremis: in quibus ad destructionez p uenit in ipso sicut ⁊ in hieme superat frigiditas.

De peculiaribus quiditatibus: ⁊ mēbroꝝ egrotatiūibus in/ fantis: ⁊ balbutientis. Tractatus secūdus.

c Um de infantis Regimine: ⁊ vniuersali iam genio di ctum sit. Dicēdum nunc restat de peculiaribus quidi tatibus: ⁊ mēbroꝝ egrotationibus infantis: ⁊ balbu tientis a capillis quippe: qui vnde etiam dicuntur sūt capitis pilli primū incipiendo. Pilli autem a pelle dicuntur vnd̄ ,pdeunt. Capilli secūdum aliquos sunt in capite hominis Unde homo vt sunt radices in base arboris. vnde ⁊ arbor sūmit alimen tum ,ppterea a nōnullis homo Arbor inuersa tanqꝫ existiatur. Quocirca notatu digna plura cōtemplatus est Albertus Ma/ gnus in libro de plantis Et in opere de animalibus presertim in capitulo de ijs que accidūt capillis secūduz aetates Et alias can sas naturales Nec nō cōstātinus africanus montis cassianensis monacus in libro quē ei viaticū placuit nominare vbi capilloruz ⁊ cutis capitis a se ipso excogitata Et a Galleo Dioscoride Jo anne damasceno atqꝫ alijs idoneis auctoribus mutuata remedia experta ⁊ iuuatiua tractauit. Proderit iccirco preterea Si op⁹ fuerit salubrē nostrum cōsuler in capitulo eoꝝ que generant bo/ nos capillos folio vigesimoquarto.

¶ Interea sciendum est lasinā infantis capiti illitam Capillū nu trire eiusqꝫ tenatiorem cutem reddere. Plinius. Homo maxi/ mū inquit Et humidissimū cerebrum habet omniūqꝫ viscerum frigidissimū duabus supra subterqꝫ mēbranis vallatum quarū alterutram rumpi mortiferum est. Omniū cerebro medio insunt ossicula parua vni hominum in infantia palpitat nec roborat̄ an/ te primū sermonis exordium. hoc est viscerum excelsissimū ,pri/

mūq3 celo sine carne sine cruore sine sordibus hoc habet sensuū arcem huc venarꝫ oīs a corde vis tendit hic desinit hic culmen altissimū hic mentis est regimē oīum aīalium in priora ꝓniz: qꝛ ⁊ sensus āte nos tendūt Ab eo ꝓficiscit somnus. hinc capitis nutatio. Que cerebꝛū non habent nō dormiunt. Nucis iuglādis putamen cōbustum tritūq3 in oleo aut vino Infantiū illito capite nutrit capillū. Cutis aūt est corporis prima superficies que cutis inde dicit ꝙ corpori superposita Incisionez prima patiatur κουτ enī greci incisionē dicūt Pellis dicit eo ꝙ externas iniurias corpus tegendo pellat. Pellis a brutis detracta coriū dicitur qꝺ quidē sic a carne que eo tegebat ꝑ deriuationem noīatur vnde excoriare: excoriationē dicimus: qppe que ars est laniatorum: que ab excuticatiōe: chirurgicorꝫ scilicet arte: differt. Unde nos nunc ad phorꝫ phisicorūq3 ꝓfessionem accedamus.

De Megacephalo: ⁊ microcephalo caput primū.

Caput: vt varroni placet: dicitur ꝙ īde initiū capiant sensus: ac nerui. caput est mentis arx: vnde sublimis ipsa oīa speculatur. Capitis magnitudo: seu paruitas infantis: Interdū est naturalis: Interdū accidentalis: Si ipsius magnitudo est naturalis: Sensus indicat augumētum. Nimia vero capitis enormitas ē dānanda: eo ꝙ accedit ad figuram auiū noctuarꝫ: que ꝓpter capitis enormitatē sunt pusilanimes: qꝛ enormitas capitis earꝫ magis materiae indicat supfluitatem q̄3 vigoris excellentiā. Quocirca Gulielmus placētinꝰ de saleceto ī eius opere de chirugia. capitulū primū facit. De aqua congregata In capitibus puerorū nouiter natorꝫ. vnde megacephalon qñq3 causatur. Accidentalis capitis infantis magnitudo pter naturā augumētatur in dies: ⁊ est accidēs ex capitis ventositate ī capitis ossibꝰ generata vel ex aggregatiōe humiditatis inclusae: querēte exitꝰ viā: quod megacephalon appellat μεγα enim grece: magnū κφαλο: caput significat. Remediorū autez iccirco primū ⁊ pcipuū est: nutricez admonere ꝙ a cibis caueat: ventositatum: ⁊ humiditatuz nimietatem generātibus. Deinde purgetur cum yeris magnis. Infantis aūt scilicet supinati: amaraci: siue maiorane aqua modice naribus impōatur: que si minꝰ

conferant ad vlteriora pedetētim si qdē ꝓcedēdo. vz. Recipe al
xū: qd macerabis donec ad similitudinem videatur vnguenti: ꝛ
cū paꝝ olibani bene miscebis ħ pariformiter post infantis capi-
tis rasuram vel saltē tōsurā supponat: Sicqȝ ad minus diē nāle
dimitat. Deide īfantis narib⁹ paꝝ fellis Lupini seu saltē cerebri
ꝛ mirre paꝝ: modice īpōat. Nec si iuuabit medicia semel fiat sin
gulis mēsib⁹. Vex aūt nisi ꝓderit: pone sup infantis caput ēpla
strū de olibano: Sarcocola: Serapino: ꝛ gumi amigdalaꝝ: qp
pe q̄ mihi magis placet: qȝ medicina que fit ex alxouiuo: namqȝ
olim in mortuoꝝ capitibus inuentū est: cutē dum viuebant: capi
tis penetrasse. Efficax ꝑterea in megacephalon vnguētū est: qd
fit ex recētib⁹ nucib⁹ In mortario cū corticibus mollib⁹ interio
ribus: ac testis tritis: In quo parū sit olibani sup infantis caput
positū: post rasurā: ꝛ de tertio in tertiū diē donec oportuerit rei-
teratū: qd nisi siue paꝝ ꝑserti si megacephalon est cū dolorē ꝓde
rit. Recipe radicē dracōtee cerā nouā: ꝛ nitidā paꝝ olei ro. ꝛ adi
pis talpae: que sic oīa simul bene mixta coq̄tur vt fiat vnguētuȝ
quo infantis rasum caput liniat qppe que medicia ꝑsentior ē in-
flatis crurib⁹. Itē in megacephalon alia medicia. Recipe flores
rosmarini quos bullire fac in vino albo: quo īfantis lauet mega-
cephalon. hoc remediū reliqs pariter cōfert inflatiōib⁹. Prete-
rea celsus in secūdi libri vigesimoquinto capite docet res que in-
flant ꝛ q̄ iflationē leuāt. Plinius īsup in historiae naturalis vo-
lumine. Brion inqt marina herba lactucae folijs similis rugosa
veluti ꝯtracta sine caule ab ima radice exeūtib⁹ folijs Nascit i sco
pulis maxieqȝ testis terra cōprehēsis ꝑcipua siccādi ei spissandi
qȝ vis ꝛ collectiones oēs ināflmatōesqȝ cohibēdi Iaȝ ad micro
cephali remedia accedam⁹. Microcephalon aūt. i. parū caput.
Si est nāle q̄q̄ȝ hominē fore: vt plurimū: ꝑsagit paruae staturae.
tñ nō est curādū. cato. n. corporis inqt exigui vires cōtēnere noli
Cōsilio pollet cui vī nā negauit. Et papini⁹. Maior in exiguo
regnabit corpe virt⁹: verū si: qd raro accidit: Microcephalō ē
accidētale ꝓuenit ex nō idonea debilissimi spmatis dispositiōe in
gnātiōe ꝑserti in parte cerebri: Siue ex aliquo mr̄icis mr̄is acci-
dēti quo īfantis caput in vtero vegetari nō potuit vel ex quopiaȝ

inbice Dum infans in vtero mouebat caput pcussiõi obnoxiuz habens q̃pp mater Infansq3.lz in maxio fuerit vitae discrimine tñ natura vt solet quoad põt sese adiuuãte perinde infans aliquã do nõ perit Neq3 mater ipsa. Sed infantis lesum cerebrũ rema net territo similis quasi ꝯtrabctũ qđ si ex hoc fiat accidẽti ab alijs nato dignosci põt infante. nãq3 alicubi depssius qdẽ erit caput ĩ directũ. Ut puer ipse venetijs vidi cui⁹ erat ebri⁹ pater. Hic ne queo qn in hos inuehctus digrediar q nulla habita in vtero ma terno quẽ ipsi generauerũt foetus rõne vxores verberant. Unđ frequẽter seqtur aborsus: ꝓh bachi picernas: Improba corpa. vita indigna. vinũ modice sumptũ vires corpusq3 cõfirmat ac ro borat: In modice statũ mẽtis euertit. Quocũq3 tãdẽ pacto cãtũ fuerit microcephalon. Remedio sunt infrascripta. Primũ vesca tur nutrix cibis bonas hũiditates generãtib⁹. deide ĩfantis mi crocephalon vngat vnguẽtis calidis hũidis subtilib⁹ penetrãti bus 7 lenitiuis. De Megacephalo Et microcephalo. nãq3 ra rissime accidit haec dicta sufficiant. nũc ad alia ꝓcedamus.

De Saphati 7 fauositate caput secũdum.

q Uoniã huiusmodi egrotatiões frontẽ vt plurimũ 7 in fantis faciẽ de honestare videnť quapropter parẽtes maxie tristanť. Ideo de ipsis differere nõnulla exco gitaui. Saphatis Et fauositas nulla alia differẽtia ni si scđm magis Et minus inuicẽ differũt. vtriusq3 nãq3 huiusmo di egrotatiõis cã est Lactis corruptio q̃ causat malũ sanguinem p̃sertim flegmate salso pmixtũ nimiãq3 infantis capiti humidita tem q̃ nihilominus egrotatiões Juxta sentẽtias Auicenae Ga leni Serapionis Aliebatis nostriq3 potissimũ Sauonarollae. lz infantis caput Et faciẽ deformare videanť tñ non sunt curãde. Nam lethiferis ĩfantem excusant egrotatiõibus 7 eum reddunt hillarẽ ac iocũdũ. Attamẽ qm̃ omne vt vt aiũt nimiũ vtiť in fasti diũ Pre nimia interdũ saphatis Et fauositatis acuitate caput ĩ fans frequenter diuertit 7 vagit quod accidit quia vellet manus vellamentis inuolutas in libertate easq3 ad caput applicare Et

scalpere Si nimis itaqz eiusmodi egrotationes infantē infestare vel corripere viderentur ꝛ precipue fauositas que maior ē in q̄z titate Interdū enim inde ab infantis capite ac tota facie pustulatis atqz squamatis humor egredit indensitate ꝛ colore ad mellis quasi similitudinē vnde fauositas appellat Sequentibꝰ cautellis ꝛ remedijs deo dante curabitur quo circa presciendum primuz est morbi vel egrotationis causa eaqz satagendū est ante oīa vt abigatur Remota nāqz cā vt plurimū remouet effectus. Cause autē morborū ꝛ egrotationū: vt plurimū per signa deprehēdunt a micaele nostro in sui operis tractatu primo primoqz capitulo de medicia īsinuata. Nos aūt ad ꝑposita reuertamur An̄ oīa itaqz nutricis cibꝰ corrigatur Sicut in precedentibus admonuimus nec vtatur coitu vnde forsaz sequeret impregnatio: que maxime lac ipsiusqz nutricis appetitū corrūpit. Cura principalis eiusmōi egrotationis sunt quatuor obseruantie: prima est cautella ab humore peccante: Secūda est vt adequatio fiat in corpore ad ea regimen cōuertēdo: que laudabiliū materierū sunt ellemēta ꝛ hoc est regimen laudabile reruz sex Tertia est occupatio circa id: qđ factuz est ab humore peccante In cute Quarta est pharmaceuticis vti Idcirco cōfectio epithymatis ad saphati recentē: que accidit corporibꝰ teneris fit hoc mō Recipe alchañ ꝺ mecha. amigdalarū amarar: cū suis corticibꝰ cōbustarū stercoris muris venar celidonie coriandri sicci scorie argenti venarū tinctorū curcume aristologie corticū granatorū merdasengi ana confice cum aceto ꝛ oleo. ro. ꝛ line super fricationē Preterea Galenꝰ idcirco plurimos se hoc linimēto curasse profitet. cartis scilicet cōbustis cuz acetoqz distemperatis ꝛ super locū positis Rursus. Saphatim curans linimētū fit hoc modo Recipe cartar papiracearum scilicet cōbustarū calcis lotae argenti viui an̄ ǒz. j. confice cum aceto ꝛ nucū oleo ꝛ line super fricationē loci cū panno aspero sufficienter vt aūt medicine nullū sit impedimētuz: capilli leniter: vsqz ad capitis cutē īcidant ꝛ atriplicis folia superponāt: que ne decidāt vitta muniāt: maneqz ꝛ vesperi leniter mutent Prestat similiter sepius reiterare: ad minus totiens: quotiens est infans tergendus que si prodesse videant ad acutiora non procedatur

Si in minus . pedetenti ad ulteriora est procedendum videlicet
Recipe ordeū excoriatū ⁊ maluā:que bene lota in aqua clara de
coquāt:qua tepida supina facie infantis caput abluatur Deinđ
cū mediocriter pannis ad ignē calefactis vel si serena sit estas ad
solem siccetur ⁊ a triplicis folia in cineribus calefacta parū qꝫ tor
refacta ⁊ excussa ⁊ nitida denuo superponātur :quod aliquotiēs
iteratū cauliū folia pᵃriter torrefacta ⁊ nitida ⁊ butiro : vt fieri solet
loto interius linita sequantur . postea edere folia cum filo madi-
do ne vratur Instar capitegi sunt suenda paritерqꝫ torrefacta et
a cineribus expurgata ⁊ vncta similiter superponāt que nisi con
ferāt ⁊ infans Iā sit anniculus sic ad acutiora est procedendum
Recipe ceruse litergirij an.ʒ.v.lixiuij ex nucū cineribus vel vi-
tiū facti ʒ.3.olei ro.ʒ.i.cerae nouae ʒ.i.que cū pscripto oleo
liquefiant terrēdaqꝫ terrant Et cū vitellis duob⁹ ouoꝝ medio-
criter assatoꝝ cōficiantur ⁊ exinde infantis caput liniat . Et haec
in eiusmodi egrotatiōes iam puto satis esse nec iccirco eqdeꝫ ad
acutiora pcederem. Uerꝫ ad acutiora vrgēte si sit cā pcedēdum.
Ad opus pauli bagellardi de infantiū egrotationibus capitulo
pmo de saphati ⁊ fauositate qrtoqꝫ qnto ⁊ sexto erit recurrēdū:
vbi inter coetera vnguētū docet vtile nō modo ad Saphati imo
ad oīa etiā capitis vlcera tineā:allopitiā:lendes:pediculos vlce-
ratā scabiē : ⁊ in reliquas similes egrotatiōes:qꝫuis antiquas p
derit. Iccirco insup salubrē nostrū cōsulere folio trigesimonono
⁊ nostrū viaticū folio quarto:nec nō rasim in capitulo tractatus
quinti de sapha:atqꝫ īdiuisionū libro vbi epithima docet ad Sa
phatim recētem in corporibus teneris pterea eundē auctorē in li
bro de egritudinib⁹ iuncturaꝝ capitulo de curis pueroꝝ in pri-
ma aetate ⁊ in sequēti de fauositate:atqꝫ etiā in eo loco vbi đ scia-
tica:⁊ infectiōe cutis a saphati:⁊ faciei postullis tractat. Preter-
ea Gulielmū placētinū de saleceto In libri tertij opis de summa
cōseruatiōis:⁊ curatiōis caplo octauo de saphati ⁊ pustullis ru-
beis capitis:⁊ faciei humidis:⁊ rubore faciei cū pustullis siccis
⁊ pruritu. Insupqꝫ Iacobū de dūdis aggregatorē. In sui đ ag
gregatiōe opis vbi saphati ꝯriātia quecūqꝫ hicinde ipse collegit
posuit notabilia tractatu qnto caplo altero folio.cclvj.

¶ Ad idem Plinius insuper vlcera In capitibus infantiū mēta mire sanari ꝓfitet. Magister aūt Auicena linimētū docet sanans saphatim etiā in corporibus duris. vz. Recipe bubei stercoris muris capitū araneaꝝ cōbustaꝝ: colcotar vsti: venaꝝ celidoniae Salis adusti: gallaꝝ sulphuris viui curcumae: litergirij: aristologie tubel eris aā. partē vnā cartaꝝ cōbustaꝝ partes duas cōfice cū aceto vini albi: ⁊ oleo ātiquo: ⁊ ministra post fricationē cū cepa acuta: aut squilla. deinde laua cū aqua vsnē: ⁊ folioꝝ vlmi ⁊ radicū maluaruz. Recipe litergiri cadmie vtriusqꝫ: calcis viue aā. ōz. i. cartaꝝ cōbustarū: olibani tartari cōbusti aā. ōz. 5. Siet memite: gallaꝝ cōbustaꝝ aā. ōz. iiij. argēti viui. ōz. j. aceti: ⁊ olei mirtbi: q̄ʒtum sufficit coque donec acetū sit cōbustū deinde argētū viuū sic cōuertēdo cū eis misce: ⁊ vt cōuenit vtere. Preterea vtraqꝫ edera vlcera manātia sanat. In capitibus p̄sertim puerorum. Unguentū in saphatim: ⁊ faciei ruborē quasi leprae principium. Recipe puluerez prunaꝝ tritaꝝ salicis: quē vt sit subtilissimus ꝑ pannū lineum cicotriconizabis ⁊ cū melle vnias instar vnguenti: quo vesperi cū egrotus it̄ cubitū eius facies liniatur mane aūt cum furfuris decoctione lauetur euestigioqꝫ cum vnguento citrino facies liniat̄ dicitur aūt citrinū. nā in citri pomo cūquo quitur qđ sic fit. Recipe boracis. ōz. ij. cāphore. ōz. j. coralli albi ōz. sesq. Amidi cristalli subtilissime pnluerizati: antalk: dentalī vmblici marini: olibani: albi nitri aā. ōz. iij. marmoris albi. ōz. ij. amēti dulcis. ōz. j. spume vitri ī fornace deducti. ōz. j. gerse serpētarie. ōz. i. cerusae cōis. ōz. vj. Fit aūt hoc modo terre dragātos ⁊ vmblicos marinos in mortario simul cū pistello ferreo: ⁊ ꝑ subtilissimū pannū cribrent̄. Deinde Recipe axūgiae recētis porcine albissime. ōz. j. sepi caprini: vel pecudini. ōz. j. axūgie siue adipis galinaceae. ōz. i. cōfice sic. Caldariū aqua plenū bulliat suꝑ ignem: ⁊ cacabus cū axungia pēdeat in caldario in ipsa aqua. ad hoc vt ex ipsius aque calore: axūgia liquefiat que liquefacta ꝑ pānum nitidū collet̄ In pelui: ⁊ pulueres imponāt̄. p̄ter cāphorae ⁊ boracis: hoc facto In vno pomo citreo siue duobus imponantur: ⁊ suꝑ prunas vel accēsum potissimū cinerē sinātur donec bulliāt ⁊ cū bullire ceperint In pelui denuo ponātur suꝑ prunas cū

spatula semper agitando: tunc īponaṫ puluis cāphore ⁊ boracis q̄ qdem cū bene mixti ⁊ coagulati fuerint vnguentū est factū qp pe qđ pterea pulchram reddit faciē Lētigies dextruit nigredinē ex sole inunctū tollit pustullas salsi flegmatis e facie Et a quouis corporis loco expellit cicatrices leprosae faciei attenuat Et mul tum pderit Si freq̄ter inde liniaṫ ad ruborē oculorū q₃ pruri tū mire valet. Huiusmodi quoq₃ studiosum Iccirco legat Sua deo Antonij guainerij opus egregiū Et libellū nostrū q̄ saluti fer appellaṫ. Petrus deniq₃ de argellata notabile cudit capitu lum de aquositate q̄ in capitib⁹ pueroꝝ repperiṫ. Insup sui opis dica septuagesima qđ icc irco cōsulere puto pariter salutifeꝝ Gu lielmusq₃ placētinus de saleceto in libro de chirurgia capitulum alteꝝ cudit de crusta vel scabie in capite pueroꝝ ⁊ frōte q̄ lactanṫ ⁊ diciṫ lactutiu₃ a laicis. In scabiē aūt cutis capitis. Recipe yso pu₃ tritū quo cū olei modico ⁊ aceto mixto Infantis sepe caput vngaṫ. ¶ Ad idem acetū acerrimū qđ igneaꝝ prunaꝝ frequen ti magis q₃ habūdāti bulliat īpositiōe ex eoq₃ freq̄ter infantis caput abluatur. plurimū valet.

De epilepsia Et morbo lunatico tertiū caput.

e Pilensia nihil aliud ē nisi oppillatio viarū mot⁹: ⁊ sen sus ī cerebro epilēsia a frigiditate vel nimia hūiditate si ue vtraq₃ potissimū cā in ventriculis cerebri generaṫ ī appoplesiā tēdēs. vñ dici solet epilēsiā magnā: esse ap poplesiā paruā q̄ ifantē reddit ac īmobilē Et īsensatū. Epilensia dṙ ab επι sup ⁊ λαμβανω capio h̄ ē supioris ptis. i. cerebri captio q̄ reliq̄ mēbra heberanṫ Cū caput dolet cetera mēbra lāguēt ada giū est antiquū. Siqdem cerebrū est tanq₃ corporis Rex sedēs in celsitudine p̄torij sui exterius moenibus signis speculis valuis colūnis Et reliqs idoneis ornamētis q₃ speciosissime insigniti. Cerebri diminutiuum est cerebellum. Unde vulgare vocabu lum est deriuatum diciturq₃ quasi cere lubrū sicut candelabrum Et alia similia nomina. Sed euphoniae gratia cerebrum dicitur a cera nostro vocabulo ⁊ λαμβαν capio quasi ceram capiens. Unde est sumpta metaphora. Nam quemadmodum ex cubi culis cereis prodeunt reddeuntq₃ apes In aluearia. Ita ex

cubiculis cerebri prodeũt reddeũtqȝ cogitationes In animalia cerebruȝ quidẽ habentia. aliaȝ nihilominus grammatici cerebri volũt deriuatõeȝ. ceteruȝ hec In hoc nostro genialis humaneqȝ historie ope exposito quippe que rei naturalitatẽ ĩ se ꝯtinet magis quadrat: ea aũt cubicula: cerebri ventres vocauit antiquitas In quib⁹ visa cõcipiũtur Illic mẽtis pincerne phantasia memoria imaginatio spiritusqȝ multiplices cõtinẽtur: licet nõ nulli imaginationes putent in pectore fieri. Nulli animaliũ tñ cerebri corporature scilicet habita ratione: natura tribuit q̃ʒtũ homini quod ab exterioribus quidẽ nocumẽtis arce ossea munitissimũ pepigit ne suũ faciliter opus corrueret. est. eniȝ datis armis offensilib⁹ imo potissimũ defensilibus ad queqȝ cõseruãduȝ natura Solicita. hinc est ꝙ allegorice: in fabulis vt puto hipocratẽ a capto centauro: qui ab epilensia pueꝝ a⁹ parentib⁹ relictũ curauit doctum tradere medicinã Sic ab eo principio: natura rerũ ordinẽ dispo/nẽte Ipsa medicina: nature vtiqȝ ministra successiue in plures auctores sumpto ab epilensia strate geminate militauit. Siquidẽ hic morb⁹ Interdũ fulminis ictu causatur ꝑpter timorẽ: quẽ sciendum est: ante natiuitateȝ Infantẽ posse adoriri Itaqȝ hui⁹ egrotationis sunt species due: prima ⁊ peior est: que in vtero est fetũ aggressa. Dupliciter aũt vt plurimũ solet aggredi: vel horribilis strepitus cã quippe que pullata pariter oua corrũpit: vel si luna matrice cõcipiente fuerit in pisciũ signo: ⁊ hec raro vel nũq̃ȝ po/tissimũ est curabilis nanqȝ parteȝ maximã aduerse intra se hausit naturalitatis Epilensie extra vterũ maternũ future Albert⁹ ale/man⁹ signũ ponit quãdo videlicet os longe ꝓminet ⁊ est rotun/duȝ cũ spissitudine labiorũ ⁊ aliq̃ʒtuluȝ retortũ ac si sit repandũ in labijs extremitate in mũduȝ stultũ voraceȝ ⁊ forte epilenticum futurũ ostendit. hocenĩ plato porco atribuit. Morbũ cõmitialẽ deprehẽdit caprini cornu vel ceruini vsti nidor. Danť leporis sale custoditi pulmões cũ thuris tertia parte ꝑ dies trigĩta. Preterea comitialẽ morbũ deprehendũt oĩa que Iacobus de dundis pataninus aggregator posuit in sui de aggregatione operis folio xliij In epigrãmate excitantia ⁊ ĩducentia epilesiam que deinde epilensiaȝ quideȝ sanãtia subsequnť folijs. xliiij. ac sequentibus

duobus ad que In epilepsiā studiosum remitto. hec egrotatio in terdū dei gratia suapte etatis regionis vel aeris q̄litatis mutatōe aut aliquo subito in optinato accedenti euanescit quod vt expedi tius fiat nutricis dietetica ꝯfert regularis obseruatio Juxta pau li bagellardi precepta In secūdo capitulo ō epilensia dica septia Sicq3 deo dāte duo bona sequētur primū q nutricis lactis cor ruptio abiget̄ ꝛ eius caput ꝛ corpus purgabūt̄ Itaq3 ab omni/ bus se caueat cibis flegma grauantib⁹ . alteꝝ bonū erit: q īfans curabit̄ : quippe nō debet nisi tātu3 lactari : q̄tū potest digerere potiusq3 parū minus: q̄ magis modo ne alimēti nimis penuria debilitetur : quod quidē absq3 admonitiōe nostra a͏̄ pita nutrice pōt obseruari ꝛ liniant̄ īfantis nares cū ole is calidis ꝛ rutā odo ret ꝛ ad ipsius collu3 pendeat smaralgdus Corallusq3 virtute3 ocultā habet In epilensiā. Quocirca Orpheus ꝛ Archellaus. Comitialē morbū sanari cibo e carne ferae occisae eodem ferro quo homo interierit sunt ꝓfessi.

¶ Preterea vulpis occisae cerebrū ellixū cum nutricis lacte sin cero Infanti frequēter mīstratū eum ab epilepsia ꝑpetuo libera bit. Item agni cruor pariter ꝓderit cu3 lacte datus. Item vngu la asinina adusta equinaq3 si terrat̄ Et in potu ministretur cū ace to ex vngula quoq3 aromatica iuuat Si suffumiget̄ epileptic⁹ ꝛ si ceciderit excitet̄. Preterea recipe succi sqllae peīdieq3 coque piperis pone q̄tum est medietas penidie ꝛ infanti q̄ comodius potest ministra. ¶ Ad idem Recipe sticados partē vnā Sisele/ os partes duas Spatane partē mediā gingiberis piperisq3 aū partes sex Squillae assatae partē mediā fiant in puluerē ꝛ amig/ dalis ad pondus oīum cū melle cōfice vel penidijs ꝛ cu3 sacaro seu 3ucaro misce. Infantibusq3 cum alphilla In stomaticon for ma dabis. Unguētum qd̄ sup stomacū: vētrēq3 linitū: stomacu3 purgat: appetitu3 cōfortat: caput alleuiat: ꝛ oculos clarificat. re/ cipe apij. ō3. iij. Succi folioꝝ rubi. ō3. vij. Mercurialis. ō3. iij. hec simul cōfice: ꝛ ventrē vnge. Preterea iccirco huiusmodi ma gis valet vnguentū. Recipe euforbij. ō3. j. cere noue. ō3. sesqui. olei oliuae: q̄tum sufficit: q̄ sine flāma fac simul bullire : ꝛ huius/ modi vnguēto tepido lineatim liniatur puer a collo ad cullum.

Item vngātur frons ac tēpora cū dialthea. Sūt qui dicant psal-
mū benedixisti dn̄e terrā tuā vsqꝫ ad exaltas caput meū In lilij
folijs scriptū cū qbusdam caracteribus que in libro nostro q p̄-
tiosus dicitur cōtinent folio cētesimo trigesimo primo: ⁊ circa pa
tiētis caput cū credulitate ne folia decidant ligatū iccirco mire va
lere. Gallenus aūt valde peoniā laudat. Dicens peonia Si col
lo hoīs suspēdat vel pueri ab epilensia adiuuat. ꝓfiteturqꝫ se vi
disse octo ānoꝝ pueꝝ nō patientē hūc morbū nihilominus ad col
lum ei peonia erat suspensa que cū a collo cecidisset Illico epilē-
sia fuit opp̄ssus ⁊ cū peonia denuo fuisset apposita tertio die fuit
liberatus. efficatius medicamē est Si i epilentico balbutiēti ad su
gendū apta: cū nutricis lacte peonie grana ministrētur ⁊ ad eius
collū coagulū pēdeat leporinū. Itē apis vina data vt eā glutiat
ex empto aculeo iuuat luna crescēte vna: decrescēte: altera. Ioan
nes preterea damascen⁹: oleū docet paraliticis epilenticis appo-
pleticisqꝫ iuuatiuū: cuius qdeꝫ ꝯpositio In libro ēt nostro saluti
fero cōtinet: folio quartodecimo. Iuuāt insup sternutatiōes in li
bello illo declarate folio sequēti ⁊ medicine in salubri nostro folio
quīquagesimotertio. Iccirco p̄stans preterea phisic⁹ petrus de
argellata: notabile vt superi⁹ dictū est cudit capitulū de aquosi-
tate que repperit in capitibus pueroꝝ ⁊ Petrus de tussignano
super nono almansoris tractatum de epilepsia scripsit exquisitū.
Item Rasis intractatu nono ⁊ in diuisionū libro nec nō in libro
de egritudinibus iuncturarum capitula cudit salutifera de epi-
lensia puerorū quocirca frugalia plīma ī volumine pādetarū nec
nō capitulo quinto folio sexto cōtinētur Auicena pterea ī sui ad
mirādi voluminis folijs centesimo quīquagesimotertio quarto ⁊
⁊ quīto: capitulis octauo nono decimo ⁊ vndecimo scribit de epi
lēsia deqꝫ signis spetieꝫ eius: De causis mouētib⁹ epilepsiā ac
de cura nec nō folio tricētesimo nonagesimotertio vbi īter cetera
ꝑfectionē docet plurimoꝝ iuuamētoꝝ valētē i infantiū egrotatio
nes ⁊ epilepsiā ⁊ Micael sauonarolla folijs septuagesīo octauo
⁊ nō nullis sequētib⁹ Ugo aūt senēsis cōsilium dat vtiqꝫ proueh
tis i epilēpsiā folijs nono ⁊ sequēti. Interea quo te ore iccirco al
legē Antoni guaineri vir uigilātissime: q rē huiusmodi oī ex pte

tã exq̃site es executus: vt nihil supra cõposuisti Macte vir miro cũ ordine de capitis egrotationib⁹ opus amplissimũ In quo tractatũ septimũ scripsisti de epilepsia nouẽ inse capitula continentẽ: quoꝝ q̃dẽ p̃mũ est de epilepsie q̃ditate: ac decãis ei⁹ quibusq̃ꝫ fiat in locis. Secũdũ de epilepsiae signis demonstratiuis tertiũ de epilepsiae signis ꝓnosticis. q̃rtũ de cura paroxismi epilepsiae. q̃ntũ de sex reꝝ nõ nãliũ in cura epilepsiae obseruãdo regimine. sextũ de modo materiẽ epilepsiae digerẽdi: ꝛ euacuandi septimũ q̃ radicitus epilepsiã curabilem extirpent. octauũ de appropriatis q̃ i cura epilepsiae ab extra applicent̃. nonũ ꝛ vltimũ de cura epilepsiae q̃ p̱ alioꝝ mẽbroꝝ comunitatẽ causat̃. Iteꝫ in viatico nr̃o capitulum iccirco cõtinet̃ carta duodecia cuius p̄ncipiuꝫ ẽ. passionẽ q̃ subito hoĩes cadũt Antiq̃ pessimũ morbũ vocauerũt. Uulgus aũt dicit iram dei. Gulielm⁹ placẽtin⁹ de saliceto i ei⁹ op̄is de sũma ꝯseruatõis ꝛ curatõis libri p̃mi folio. cxl. capitulũ. xv. notabile cudit de epilepsia. Interea sciẽdũ ẽ lunaticũ caducũ spaticũ ĩter se admodũ differre. Naꝫ spatic⁹ is est q̃ maligno quasi spiritu correpť⁹ alicubi neq̃t cõsistere. Sed sedulo salĩẽti quasi similis mouet̃. Caduc⁹ est q̃ morbo grauis cõtinere nõ se põt q̃n cadat Lunatic⁹ is ẽ q̃ q̃busdã lune sitibus vexat̃ ab insania. Gaspar fert mirrã thus Baldassar Melchior aurũ

Haec tria qui secũ portarit nomina regum.
Soluitur a morbo domini pietate caduco
Stella magos ducens tres ad cunabula cristi
Aurũ thus mirrã: qui mistica dona dederũt.
Expellit morbũ domini pietate caducum.

¶ Probatissimũ insup̱ in morbũ caducũ est. vꝫ. Recipe splenẽ pulli equae. Radicẽ peoniae añ. q̃b⁹ puluerizatis Et mixtis sũmatur. ʒ. i. cũ. ʒ. iij. succi policoniae Et cũ optimo vino creťsi ieiuno stõaco dẽ Et h̃ fiat viij vicib⁹ vl' plus si oportuerit Et bodante sanabit̃. Itẽ addat̃ i dicta medicia aliq̃ꝫtulũ thuris Et mirrac electae ꝛ de limatura boni auri ad põdus vnius denarij. Itẽ si oportuerit addatur corui cor puluerizatum. Preterea quando presbiter ad missam dicit pater noster. Dic simul in aur̃ patiẽtis aiũt iuuare. Preterea ꝓbatum dicũt in morbum caducum.

Scribere verba:⁊ ad collum ligare patiẽtis que ĩ ĩfra scripto no
stro maximo libro continentur.

¶ Preterea Gaspar te prehendat Baldassar te liget
Melchior te liberet. Sequitur circulus qui ad collũ quoqꝫ la
tus mire valet q̃ in libro nostro maximo cõtinet̃ folio.cxlvij.

¶ Dñe pater pientissime Jesu christe dulcissime spes mea clem
tissĩe q̃ es trinꝰ:⁊ vnꝰ adiuua famulũ:vł famulã tuã.n.creator he
loy.esto queso memor mei. Domꝰ refugij locus auxilij. Inter
fluctꝰ seculi ne demergar subueni. Deꝰ fortis q̃ es. Rex sũmꝰ tri
nus:⁊ vnus:libera me famulũ tuũ ab hostibꝰ ⁊ malignis spiriti
bꝰ:ab igne:⁊ aquaꝝ gurgitibꝰ a febriũ stridoribꝰ ab armoꝝ vul
neribꝰ:a tõitruũ fragoribꝰ a fulminũ ictibꝰ a ꝑpẽtũ mõsibꝰ a be
stiaꝝ dentibꝰ a venenosis dapibus:ab oĩbꝰ veneficijs:⁊ incãta
tionibꝰ ab oĩbꝰ inimicis meis visibilibꝰ:⁊ ĩuisibilibꝰ:ab oĩ expu
gnatiõe corꝑis Et aĩae meae ab oĩ phãtasmate ab oĩ peste ⁊ cla
de Et a caduco morbo a cũctis doloribꝰ a subitanea ⁊ in ꝓuisa
mõte ac ab oĩ malo. Amẽ. Hec dei nomina sint mihi remediũ ꝯ
omne malũ Hel Heli Heloy Jelion Saba
oth Jeyge Adonay Emanuel atqꝫ oĩa alia arcana
dei noĩa Haec oratio a patiẽte cũ magr̃o dicta cum deuotõe iuuat
in morbũ caducũ modo ne patiẽs ceciderit in tẽplo in aqua nec
in igne. Ad idẽ Recipe Jecur lupinũ qδ adeo in igne cõbure vt
in puluere redigat̃ Et eiusdẽ pulueris paꝝ iminẽte morbi cadu
duci passiõe patiẽtis os cũ aqua infundat̃. Ad idẽ Recipe apez
vnã viuã Et exime ei aculeũ Et luna crescente da caduco ĩtegrã
glutiẽdam:alterã similit̃ luna decrescẽte Itez ṽbena collecta cum

fit sol in ariete Et cū vno peonie grano iūcta vni⁹ āni caducos li
berat a malo morbo. Alibi sic repperi. vz. vbena collecta cū so
sit in signo virginis vel arietis cū grano iūcta peoniae vni⁹ ann
caducos liberat In quodā interea veteri codice sic repperi. vz.
¶ Salubres res infrascriptae sunt ad succurēdum pueris patiē
tibus malū turpem sancti georgij. Recipe castorē Et stranudel
lam pro tenēdo ⁊ odorādo virtutē ei⁹ q̄ plurimū ꝓdest. Ad idē
valet ruta Et saluia frequēter odorata. Itez si in oleo castorei po
nantur ruta: ⁊ saluia ⁊ ibi par bulliāt valde iuuabūt. Si cum hu
iusmodi oleo liniat̃ nuca patiētis atqz si ex ruta ipsa Et saluia fri
centur brachia: ac tibiae patientis trahēdo fricationē semꝑ deor
sum: nūqȝ sursum. Amplius ad h̄ tyriaca valet tenēdo ipsam ad
pulsus: ⁊ comedēdo. Itē si peoniae radix teneatur sub dentibus
a patiēte: ⁊ ad dorsum est remedium iuuatiuū. In morbū cadu-
cum pro infantibus. Recipe euforbij. ōz. i. cere noue q̄ztū suffi-
cit olei oliuae. ōz. ij. ⁊ fac simul bullire sine flāma: ⁊ sepius infan-
tis unge filum dorsi. rursuz in morbū caducuz. Rade ex nouez
argenteis ānullis cū quibus sponsate fuerint nouē virgines par
argenti ex quolibet de inde collige ⁊ simul misce totā illā rasuraz
atqz insuper adde tantū argenti: cū q̄zto possit annulus fieri qui
tā latus fiat ꝙ hec possit noīa circūscribi. vz.

quo facto fac supra dicere missas nouē
quib⁹ expletis dic patienti cuz cciderit leuare suso tribus vici-
bus pusqȝ eius digitū ponas ī anullo qui si forsaz excideret In
mediate eius iterū digitū impone ⁊ custodiat̃ ne annulū āmittat
quod nisi fiat liberabit̃ ¶ Ad idem sic inueni. vz. ī die sācti Io
ānis an̄ solis ortū vade ad pullegiollū herbaz quā collige ante so
lis ortū postea serua ipsaz vsqȝ ad vigiliā natiuitatis domini: po-
stea fac supra dicere missas natiuitatis: que noctu dicūtur. postea
ipsaz herbā extirpa ⁊ vtere cū oportuerit: applicādo. vz. eaz ad
nasuz eius qui ceciderit adeo vt caduc⁹ ipsā odoret: ⁊ stati surget
cū sinceritate Itez cū patiēs ceciderit dic ei ī dextra aure ter ver-
ba Infra scripta. vz. habraā: ⁊ cetera vt supra. Itē versus ⁊ ora
tiones cū credulitate ac deuotione dicant̃ que continētur In cau
tellis ⁊ infantis obseruationib⁹. vz. Crux tibi sācta salus Crux

est quā semper adoro ¶ Ad idez Recipe radicē herbe que vo-
atur peonia quā pone patienti super pectus ad carnē nudā ꝛ ꝗꝫ
primū surget Radix aūt huiusmodi habet hāc virtutē vsqꝫ ad ān
nos quiqꝫ post aūt quinquēnium ꝛ sic delustro In lustrū debet
mutari Rursus Recipe auem cuculū dum ad huc viuit ꝛ pone ī
In vno vase seu pignata terrea noua. postea bene coboperias
ne possit euolare de inde impasta os cū argilla noua ne possit re-
spirare. postea sic pone ī furno calido ꝛ sic dimite donec auis ap-
ta sit ad puluerizandū ꝛ de illo puluere des patienti in omnibus
cibis donec totā comederit ꝛ liberabit̄. Leporis cor recens col-
lo suspensuz subuenit caduco. Apri vel verris testiculi cuz vino
bibiti caducos sanāt Ursi fel caducos liberat. Idē facit eque lac
epotū Idēqꝫ fit arietis liquor̄ seu iecore distillato vulturis iecur
cū sanguine tritū ꝑ duos vel tres dies caducos liberat. Gali te-
sticuli cū vino epoti caducos liberāt. Sed abstineant se ꝑ decem
dies a vino Siccent̄ ꝛ bene ad opus seruētur cuz anseris adipe
Lupi cor coque ꝛ da ieiuno ī die solis vel veneris lunatico come
dendū. Smaralgdus latus aduersat̄ morbo caduco. Idem fac̄
corallus rubeus. Comitiali interea morbo vomitus est necessari
us. Coturnices aues sunt aduene terrestes Potiꝰ ꝗꝫ sublimes
has nūc vulgus qualeas appellat: q̄bus ueneni semē gratissimꝰ
est cibus: quā ob cām eas dānauere mēsae: Simulqꝫ ꝑꝑ comi-
tialem morbū. Magna vertigo visuz caducoꝝ obuertit ita ꝙ n̄
vident patentibus oculis. Extat moneta argētea que dicit̄ sancti
aluuisij que cū cadit caducus in ipsiꝰ manu detur virtutez habet
eum a tali morbo liberādi estqꝫ amplitudinis vnius marcelli ve
neti In qua nomē ē ꝑ sculpturā scriptū Ludouici Regis ab vno
latere ab altero aūt nomē Julij Turoni cū q̄busdam insignibus
¶ Preterea in veteri quodam codice sic inueni.vz. In iraz dei
magnam: ꝛ lunaticos. Recipe buglosam siue linguā bouinam:
mellissam siue naranzatam boraginem: ꝛ Rosmarinū āā in con-
uenienti q̄ztitate: ꝛ omnes istas herbas fac bullire in bono vino:
quod expssum.vz. ab istis herbis turbato ad bibendum detur
per dies triginta cōtinuos. Ita ꝙ non bibat aliud vinum in vno

autem illo crocus imponatur: vt bene coloretur Cōtra demētiaꝫ edat patiens flores rosmarini atqꝫ rosmarino vtat in cibis. Amplius. Recipe auri fini de ducato: thuris albi: ⁊ ellecti: mirre. añ grana nouē. Deinde Recipe tot caulium semina quot annos volueris ne cadat creatura: quam in vtero habet mulier grauida: q̄ omnia cum mellis modico incorporabis. Haec sic repperta ad habundantem posui cautellam. Nunc ad sequentia ꝯuertamur.

De egrotatione: que puerorum mater appellatur: ⁊ infantie soda peculiari caput quartum.

e Grotatio que puerorum mater appellatur: Infantem interdum aggredit. In prima aetate: ⁊ signum eius est timor. In somno multus ploratus: ⁊ vigiliae lacrimosae. Preterea calor auget: ⁊ ab infantis ore egreditur odor foetidus. Huius egrotationis causa: lactatio est plusq̄ꝫ lactens possit digerere. Cura eius est lactis correctio Et precipua medicina Tiriaca magna Cum sincero lacte data: vt in salubri libro nostro carta quinquagesimatertia declaratur.

¶ Preterea Recipe diamusci: diaplirisqꝫ añ. semunciaꝫ: quaꝫ tripartitam quidem: ⁊ peculiari: ⁊ salubri lacte distemperatam: eque infans summat in triduo.

¶ In infantis autem Sodam Recipe gariofolorum: gingiberis: nucis muscatae: Spicae nardi: galangae Et cubebe añ. ʒ. vj. que in mortario contundantur: ⁊ simul misceantur Et lineo tenui nitido saculo imponantur Et cum oportuerit tepidus ad patientis caput applicetur Et ne decidat vitta muniatur. Ad idē Recipe frumentum apuliae: quod optime contusum. In oleo rosaceo misce: quo tepido īfantis caput leuiter vngatur: ⁊ frons ac tempora cum dialthea Cōtra ardores capitis infantis Cucurbitae satiuae exterior superficies tenuissima eiusdem folijs superpositis bene iuuat. Sed iccirco primum diligenter est aduertendum. Nam si egrotatio esset ex causa frigida: nocumentū perinde magnum sequeretur.

De palpebrarū: ⁊ oculoꝝ naturalitatibus: ⁊ peculiarib⁹ eo-
rūdem egrotatiōib⁹ infantis: ⁊ balbutiētis caput. quintū.

D

E videndi rōne: deqꝫ cernēdi nā varias fuisse pħorū
opiniones cōpio. Stoici cās esse vidēdi dixerūt radio
rum ex oculis In ea q̄ videri queūt emissionē aerisqꝫ
simul intentionē Epicurus effluere semp ex oīb⁹ cor-
poribus Simulacra quedā corpoꝝ ipsoꝝ eaqꝫ sese in oculos i
ferre: atqꝫ ita fieri vidēdi sensuꝫ putauit. Plato genus quoddā
ignis: lucisqꝫ de oculis exire existimauit: quod cōiunctū cōtinua
tūqꝫ vel cum luce solis vel cū alterius ignis lumine sua vi ⁊ exter
na nixū efficeret vt quecunqꝫ offenderit lustraueritqꝫ cernam⁹.
Aristoteles. Nullū mēbrū Inquit est in corpe frigidū: ⁊ humi
dum: nisi tm̄ cerebrū: ⁊ oculus: quo circa in libris ipsuꝫ suis plu
rima est legere: argutissime disputasse. Cōstātin⁹ ex septē inquit
mēbranis oculus cōstat In oculis adeo vis est speculi: vt tā par
ua pupilla totā hōis reddat imaginē quocirca ingt Albert⁹ ale
man⁹. vꝫ. In ossib⁹ orbitaꝝ oculi cōcauaꝝ est cōpositio oculi ad
q̄s ꝑcedit ab interiori parte capitis virt⁹ visiua īter duos neruos
cōcauos cū aūt virt⁹ neruoꝝ: ⁊ paniculi cerebri q sociātur eis de
scēdunt ad orbitā dillatat̃ extremitas vtriusqꝫ ipsoꝝ: ⁊ repplet̃:
⁊ ampliat̃ eo qꝛ cōprehēdere pōt humores: q sunt ī pupilla quo
rum medi⁹ est humor: q vocat̃ glatialis. dr̃ aūt glatialis eo qꝛ est
clarus sicut glaties: ⁊ est figure rotūde. nisi qꝛ cōpressus ē ab īte-
riori pte vt sit ibi plane aliquātulū superficiei vt frequēter recipiat
formas visiuas. In īteriori pte glatialis est ali⁹ humor silis albu
gini oui ⁊ noiat̃ albugine⁹: posit⁹ aūt est anteri⁹ ī oculo qꝛ ibi cō
gruit ⁊ coetera. Ampli⁹ extremitas nerui q vocat̃ obtic⁹ seu vi-
siuus ꝯphendit ⁊ claudit vitreū posteri⁹ Et glatialē anteri⁹ vsqꝫ
ad terminum q est inter glatialem Et albugineum ad quem per-
uenit vitreus humor oculi qui est apud tellam que dicitur aranea
siue rethe que comprehendit eum sicut rete araneae comprehen
dit venationem Et ideo vocatur aranea tunica Et alio nomine
dicitur retina Ex istius autē extremitate nascitur tella quedam
alia glatialis que distinguitur inter secūdinam ⁊ humorē albugi-
neum vt inter subtile Et spissum fit aliquid separans ne subtile

Ledatur a spisso: ꝛ ne adueniat ei nocumētū de facili: ab interioꝛ parte ipsius penetrans ad ipsum a retina: ꝛ secūdina: ꝛ haec vocatur a qbusdā sectio tunicae glatialis: ꝛ haec tella ē subtilis: qm̄ si esset spissa stans ante glatialem īpediret lumē ad ipsum veniēs Extremitas aūt eiusdem paniculi subtilis īplet̄: ac texitur ex venis sicut secūdina. Posterius qm̄ ipsa facit penetrare nutrimentum: nō tm̄ oēs eius partes sunt ꝓpter nutrimēti vtilitatē. Sꝫ posterius tm̄ a qbusdā vocat̄ secūdina. Illud aūt: qḋ de ipsa ꝑtransit vsqꝫ ad anterioꝛa inspissat̄: ꝛ ingrossat̄: ꝛ habet coloꝛē celesteꝫ inter albedinē: ꝛ nigredinē mediū: vt cōgreget visum: ꝛ nō ꝑmittat ipsum spargi: qꝛ sparsus visus est debilis. Sicut oīs virtus q̄ in multa diuidit̄. H equidem inqꝫ in loco vigilitacitus: Mente ꝑfecto in altum abdita: atqꝫ in sese recepta. cū iccirco plurima mecū aīaduerterē: vehemēt er nature vim sum admiratus: que in femineo vtero: ꝛ qḋ admirabilius est. In ouo minimo tot: ac tam mirāda ꝑficiat. vbi nam queso: ꝛ quo in angulo est ipsius nature sedes que interius mēbꝛa ita cōponat. O Diuinū aeternum statutum in cōpꝛehensibile: o cum sūma sapiētia omnipotētiā. verissime illud dictū est. De finito ad infinitū nullā esse ꝓpoꝛtioneꝫ. Nos homūculi stollidi. De hijs potissimū loquoꝛ q in quadrangulis magno nugaꝝ miraculo altercant̄. Supꝛa celestia credim⁹ intelligere: q̄ sibi ipsis finxerūt publicae cōcionant̄. De dei rōne quā theologiā vocāt vasta clamoꝝ ambitiōe tāqꝫ de materialib⁹ rebus disserunt cum ea que inter manus versant̄ compꝛhendere nequeāt Satagāt qꝫtū velit: tn̄ cū ad id metae ꝑueniūt quā hūana cōditio trāsire nō patit̄. Ibi cū sistentibus q̄dam veluti cahos ꝛ vt aiunt Iudicioꝝ dei abyssus tāqꝫ multa obuiam fit ꝓpterea minus inepte facere mihi vident̄ q que intellectū nostrū excellūt ab illis ipsum excelli volūtati se diuinae confoꝛmātes aequo aīo patiunt̄. Mitte recte inqt Cato arcana dei que interdū vt puto cogitans Marcus Tulius Facilius se posse dicere qḋ nō sit qꝫ qḋ sit ꝓfitebat̄. vnde Lactātius phi inqt qḋ sūmū fuit humane sapientiae sunt assecuti vt ītelligerēt qd nō sit. Illud assequi nequerūt vt dicere scirēt qd sit. Cicero. vtinā tam facile vera īuenirē possem inqt qꝫ falsa cōuenire. eqdem mecū haec reputās quo pacto

fieri queat nō oīo Intelligens.coeteꝝ oīo fieri diffiniens vt crea turarū creatoꝛ ⁊ ipsi⁹ nature mōdiq₃ fabricatoꝛ spiritual'r scilicet vbiq₃ p̄sens est Rōnale igitur aīal homo De alijs nūc ab re est loq: q̄tū libet auio ⁊ ceco loco secret⁹ quecūq₃ agit agit ante ocu los iudicis cūcta cernētis. De ijs aūt hactenus nūc ad p̄posita reuertamur. Palpebraꝝ albertus inqt pilli creati sunt vt p eos incidētia in oculū excludanť ⁊ qđ descēdit ad oculos ex capite. ni gri aūt scđm plurimū facti sunt vt ꝓportionatū faciāt lumen sua nigredine. In ipsis aūt est q̀ddam simile paniculo qđ accedit se cūdum aliqd ad duritiē cartilaginis Et h̄ ideo fit vt firmius stet sup oculos Et nō cadat ab eis ꝓpter iufirmitatē istius paniculi Et ideo vt lacertus aperiēs oculū habeat subst̄ētaculum loco cu iusdam ossis Et per h̄ bona fiat motio que mouet oculu₃. Pri mu₃ aūt oculi cohoptoriū sunt palpebrae Et deīde secundū co optorium est tunica q̄ fit ex interiori pelle Et postea adeps ocu li ⁊ postea id qđ fit ex lacerto ⁊ postea sunt aliae tunice p ordinē. Inferioꝛ aūt palpebra nō h₃ lacertū in hoīe ⁊ quadrupedibus generātib⁹ sibi similia. S₃ aues cohoperiūt oculos quadam pel licula que moueť ex inferiori palpebra. Palpebraꝝ tumefactio ⁊ clausura Infantibus vt plurimū accidit ex medicinis stipticis quas mulieres ponūt sup infantium capita quēadmodu₃ est al chana ⁊ similia Aliquādo ēt accidit ex influxu materiei calide vel frigide. Huius aūt egrotatiōis cura est. Si sit p̄sertim ruboꝛ in facie ⁊ caloꝛ in fronte vt recipiať memitbae succ⁹ ⁊ folioꝝ rosma rini aā.ʒ.3.croci: ⁊ mirae.ʒ.i. puluerizāda puluerizenť: ⁊ cu₃ sincero mulieris lacte cōficiātur: ⁊ infantis clausis oculis in pan no lineo supponantur quotidie renouando donec oculi recludā tur. Si vero in palpebris non fuerit caloꝛ: neq₃ rubedo. Recipe mirrā: crocū: aloem Et folia rosmarini: que cum vino albo: ⁊ cla ro Sinceroq₃ cōficiantur Et clausis oculis supponantur. In in fantis Itē lippitudines: ouū infuso candido butiro recenti valet sine sale. Piscis hiricij fel valet ad vngendum oculos vbi est al bugo. Quocirca medicine maximus assertoꝛ Auicena: Pluri ma intractatu disputat de palpebris: nec nō ipsius pedissequus ī tractatu de passiōib⁹ palpebraꝝ Sauonarolla folio nonagesimo

quarto: ⁊ sequētibus: nec nō in libro de egrotationibus iunctu-
rarum Rasis capitulo de morbis oculorum in pueris. Preter-
ea Paulus bagellardus. In opere de egritudinibꝰ capitulo d̄
egrotatiōibꝰ puerorū oculoꝝ īfantis carta nona: ⁊ salubris liber
noster in capitulo simili: carta aūt quinquagesimatertia: ⁊ sequē
ti huiusmōi medicinas īsinuāt. Galeotꝰ interea. Gene pillos ha
bent inquit in modū valli: quas a palpitādo palpebras nūcupa
uit Lucretius Brachia: palpebreq̄ʒ cadūt poplitesq̄ʒ cubanti: ⁊
in ijs hominū mores phisiologi dep̄henderūt. Nam cū sepe pal
pitant timidū ostendūt. Cum vero nō: audaciaʒ indicant. Oculi
ab occulendo nominati: Latent enim sub cilijs: ⁊ genis: quoꝝ or
bes diuersi coloris habent pupillā. Qui duarum pupillarū sunt
eos omnia oculis effascinare plinius reffert. Lucretius: ⁊ lacera
to oculo: circū si pupilla māsit Incolumis cernēdi īnata potestas
strabones ij sunt: quoꝝ oculi sunt de prauati. peti quoꝝ oculi cel
leres. huc illucq̄ʒ vertunt̄ Cecij oculi quasi celij. i. cianei coloris
a veteribus dicti sunt ⁊ ij quoq̄ʒ flaui appellant̄ quales minerue
fuisse cecinit Poeta Luciosos noniꝰ vocat: qui ad lucernā non
vident Miopes vero qui minutius cernūt grece dicunt̄: luscio
eorū est vitiū qui clarius vesperi: q̄ʒ meridie cernūt: vt ait festus
Luscuꝰ herbetioris visus ⁊ desioculus vocitat̄ Martialis hinc
de sioculus ⁊ hinc lippus. ab oculo oculeꝰ oculatus ⁊ oculo. las
verbū nascit̄. ab ocello Ocellatus oculoꝝ anguli alio vocabulo
irqui siue irculi De vitijs corporis ait Seruius dicti sunt. vnde
virgiliꝰ Transuersa tuentibus irquis. solet libido oculos variat̄
Irqtallos pueros dicimꝰ: qui p̄mo virilitatē suā expiunt̄ Iuue
nalis. oclosq̄ʒ in fine tremētes Frācisc9 phileph9 ad mariū filiū
Siqs te natu grādior ābit Blādit̄ q̄ʒ sagax: oclos attēde tremē
tes Glacto potaꝝ aūt p̄sertim recēter natoꝝ ad folioꝝ similitudi
nem in arbore pullulantiuʒ que primum subalbidi qdeʒ sunt co
loris deinde accedēte etate virescūt oculos natiuitatis ebdoma
da Sciendum est aliter esse in colore. porro propter foetus ali-
mentuʒ In vtero ⁊ aeris in accessibilitatem postea in lacteum Li
quorē con verso menstruo: Siquidem mutato cibo et aperto ae
re diuersificari. Oculoruʒ tortuositas siue strabositas Infanti

accidit diuersimode. Nãq3 interdũ oculi sunt vsus angulos In terdũ lacrimalia vsus cõtorti. pro remedioꝝ aũt iccirco differren tijs Siue vsus angulos siue vsus lacrimalia cõtortoꝝ oculoꝝ3 ne alienã mihi laudẽ ascribã Paulũ antescriptũ. In ei⁹ opuscu li capl'o de egrotatiõib⁹ oculoꝝ carta decima duco cõsulẽdum. Quocirca insup danda est opera Ut priusq3 eiusmodi egrotatio iualescat pindeq3 cure repugnet diligẽtia perq3 solers adhibeat Principijs obsta Sero medicina paratur.

Cũ mala p longas cõualuere moras.

Ait Sulmonẽsis. Iccirco sũmus naturae Substentator auice na folio cẽtesio sexagesimo sexto opez pstabit salutiferã vbi adeo De strabositate tractat exquisite Ut alioꝝ medicoꝝ medicina rũq3 inqsitio supflua videat. viruz nihilomin⁹ memoria dignum Petrũ de argellata hic nequeo subticere qppe q nõbile cudit ca pitulũ De oculoꝝ strabositate: q duo vel reliqs õmissis in infan tiũ strabositatẽ sufficiẽt habũdãter Sauonarolla aũt Sic igt de obtalmia. vz. obtalmia accidit infantib⁹ pp multitudinẽ humoꝝ ⁊ debilitatẽ oculoꝝ. habẽtes oculos eminẽtes sũt facilr obtalmie susceptibiles pp hũiditates ipsoꝝ ⁊ aptionẽ poroꝝ ⁊ q2 sunt ex tra expositi alterãtib⁹. de huiusmõi morbo i suo tractatu sexto ca pl'o tertio pticula d obtalmia folio. lxxxviij. vbi qm plurimos iccir co ipse de more allegat auctores supuacaneũ duxi eosdẽ nũc iteꝝ memorare eo Itaq3 cũ qd absit oportuerit velim recurrendũ.

¶ Oculi corporis ps pciosissima Et q lucis visu vitã a morte di stingunt Sũt flores aie corporis speculae cordis nũcij Duces vie ⁊ scdm pithagorã solis Ianue. Uel oculi sunt vasa lumis cor poris duces ⁊ cordis iterptes. Oculi noiati siue q2 eos cilioꝝ teg mina occulũt ne q intedẽtis iniurie offensiõe ledant Siue q2 oc cultũ. i. secretũ vel itus positũ lumẽ hñt. Ii inter oẽs sensus vici niores aie sunt. In oculis oẽ mẽtis extat iudiciũ. Oculi alio no mine lumina dicũtur q2 lumẽ ex ijs manat. Pupilla pars ẽ ocu li preciosior. In q vis est vidẽdi. Pupille oculorũ noiate Nam paruule veluti pupilloꝝ imagies inde micãt vel pupille dicte q si ipollute vt sũt puellae. Circulus quo colore discreto a pupilla al bae partes oculi separãt. Corona dr eo q pupille ambitũ ornat

sua rotunditate: palpebre a palpitatione dicte qꝛ sepe mouent̄ vt
reficiāt assiduo motu intuitū: munite sunt vallo pilloꝝ: vt apertis
oculis si qd inciderit repellat̄: vel vt ipsū3 aerem ꝯcidendo mi-
tificet: quo tenuē serenūq3 faciāt visu3. Visus dictus qꝛ viuacior
est ceteris sensibus: ⁊ amplius viget Lacrime quas greci Δακρυα
vocant a mentis dicte laceratiōe putant̄ Cilia tegmina sunt: qui-
bus oculi coboperiunt̄ ⁊ dicta cilia: qꝛ cellent oculos Supercilia
dicta qꝛ sunt cilijs superposita que pillis iccirco vallata sūt vt ocu
lis munimēta pretēdantur Sudorēq3 a capite defluentē depel-
lant Inter cilium est medium illud inter cilia ⁊ super cilia quod
sine pillis est. Sunt homines qui nisi cōuenienter longinqua alij
nisi prope admota nō cernūt. Omniū oculi solis iubare retūdū-
tur Interea Titi cesaris mihi miraculū obuiū fit qui nocte q̄ntū-
libet ceca expergefactus apertis tūc primū oculis velut clara cer
nebat luce Placuit i egipto nutrire portentū binis ⁊ i aduersa ca
pitis parte oculis homine3. Sed ijs non cernēte3. Habēt signa
oculi moderationis clementie odij misericordie ⁊ amoris Quia
vt plinius ait in oculis aīus habitat Cōsiderat̄ oculi naturalis dis
positio ex tactu Qui sit tēperati frigoris ⁊ caloris ⁊ ex motu con
gruo temperato Si eni nimis leuiter moueatur ē nimis calidus
vel nimis siccus Si aūt grauiter ac tarde mouet̄ est frigidus aut
humidus Adhuc aūt cōsiderat̄ eius dispositio ex venis ipsius fi
gura color q̄ntitate ex operibus suis ⁊ venis cū.n. sunt āple ⁊ cros
se tūc habundāt humore Si aūt sint subtiles ⁊ stricte significant
oculis inesse siccitatē Color aūt sibi proportionalis, de quo dictū
est in libro de animalibus Significabit oculi bonitatē. Aliter au
te3 significāt colores extranei ⁊ figura in naturalis videlicet quā
do oculus non est sphericus Sed ante ꝯpressus Significabit ip
sius maliciā. Similiter est indiciū de q̄ntitate ipsius ⁊ operationibus
eius ⁊ hec sunt fundamenta phisionomie Sūt autē quidā quorū
visus euanescit in nocte ⁊ cōfortat̄ in die ⁊ dicūt̄ ijpati noctilopā.
Quidā aūt visu3 euanescentē habent in die ⁊ vident cōfortato vi
su in nocte ⁊ dicunt̄ habere oculos noctue et cā quidē prime pas-
sionis visus: est grossities oculorū ⁊ humiditas spiritus eius ⁊ hoc
vt plurimū accidit habentibus oculos nigros Quia in talibus sūt

tales spiritus ⁊ tales humores accidit etiã ijs Qui multos habẽt colores in oculis aut oculos habent virides qꝛ talis spiritus Et talis humor cõdensatur frigore noctis ac tenebris eius Et ideo visus euanescit. In die aũt dissoluitur Et clarificatur lumine diei ⁊ tũc ideo cõfortatur. Lactantius. Oculoꝝ precipue inquit inexplicabilis est ac mira subtilitas qꝛ eoꝝ orbes gemarũ similitudinem preferẽtes ab ea parte qua videndũ fuit mẽbranis plucentibus texit: vt magines rerũ ꝯ positarũ tanq̄ in speculo refulgentes ad sensum intimũ penetrarent. per eas igitur mẽbranas Sẽsus ille qui dicit mens: ea que sunt foris transpicit nec forte existimes aut incursiõe nos cernere Ut phi dixerũt qm̃ vidẽdi officiũ in eo dꝫ esse qd̃ videt nõ in eo qd̃ videt aut intentione aeris cum acie. Aut effusi radij ad id qd̃ videndũ esset puenirent. Cuꝫ aũt videamus eodẽ momẽto tẽporis plerũqꝫ aliud agẽtes nihilominus tñ vniuersa que ꝯ sunt posita intueamur. Uerius ⁊ manifestius est mentẽ esse que per oculos ea que sunt opposita transpiciat tãq̄ per fenestras lucẽte vitro aut speculari lapide obducta ⁊ iccirco mens ⁊ volũtas ex oculis sepe dignoscit qd̃ vt reffelleret lucretius. Ineptissimo vsus est argumento. Si enim mens inquit per oculos uidet: erutis: ⁊ offossis oculis magis videret quoniaꝫ euulsae cum postibus fores plus inferunt luminis: q̄ si fuerint obducte. Nimiꝝ ipsi vel potius eipicuro: q eũ docuit: effosi oculi erant ne viderent effusos orbes: ⁊ ruptas oculoruꝫ fibras: ⁊ fluentẽ p venas sanguinẽ: ⁊ crescentes ex vulneribus carnes ⁊ obductas ad vltimũ cicatrices: nihil posse lucis admittere: nisi forte oculos naribus similes nasci volebat: vt nõ tam oculis q̄ foraminibus cerneremus: quo nihil ad speciẽ faedius ad visum inutilius fieri posset: Quãtulũ. n. videre possemus. Si mẽs ab intimis penetralibus capitis: p exiguas cauernaꝝ rimulas attenderet. Ut si qs vellet trãspicere p cicutam non plus, pfecto cernat: q̄ cicute ipsius capacitas cõprehẽdat: necesse est. Itaqꝫ ad vidẽdum mẽbranis potius in orbẽ conglobatis opus fuit vt visus illarũ spargeretur: ⁊ que in primiori facie adherent: Libere possent oia cõtueri. Ergo ineffabilis diuinae puidentiae virtus fecit duos similimos orbes: eosqꝫ ita deuinxit vt nõ in totũ con-

uerti. Sed moueri: tamē ac flecti cum modo possent. Orbes autem ipsos humoris puri ac liquidi plenos esse voluit: In quorum media parte. Sintillae luminū conclusae tenerent: quas pupillas nūcupamus in qbus puris ac subtilibus cernēdi sensus: ac ratō continet. Per eos igitur orbes Se ipsam mens intendit vt videat miraqꝫ rōne in vnū miscet: et cōiungitur amborum luminū visus. Preterea de oculis naturalium pceps. Aristoteles. Auerois atqꝫ pleriqꝫ oēs nāles Idonei auctores āplissime disseruerunt q̄ longū esset memorare. Itaqꝫ ad caput sequens pcedam⁹

De auriū naturalitatibus: deqꝫ peculiaribus earūdē egrotationibus Infantis: et balbutientis caput sextum.

a ures sunt sonorū collectrices: mentis picerne lingue instructrices et passionū porte Aures dicte quasi audes. Iste enī tres littere videlicet. r. n. d. Galeoto ēt teste inuicem sibi cedunt. nam aruenā et aduenā prisci dixerūt Arueniocꝫ et aduenio: que idem significāt. Aures opinant nō nulli ab hauriendis vocibus dictas: qđ mihi min⁹ fit verisimile nā recte sine aspiratōe scribūt. Aures tā de animalibus dicunt q̄ꝫ de ijs que anima carent ab aure aurit⁹ adiectiuū venit quod nō mō ad auditum imo etiā ad auriū magnitudinē reffertur: nulla icc irco discretione ab hominibus ad reliqua animalia facta: q̄ꝫq̄ꝫ de hominibus tātū aures de brutis vt plurimū: dicantur auricule. omne animal auritum auriculas habet mobiles preter hominē. In posteriori parte capitis instrumentū est auditus: quod quidem non est sine ratione: quoniā parslla plena ē aere nec ibi caro est neqꝫ cerebrū: et dicimus q instrumētū sensus auditus est aereum Sensus auditus et odoratus sunt vie cōcaue cū aere extrinseco plene spiritu naturali habente trāsitū ad uenas subtiles extensas a corde ad cerebrū: Quocirca Albertus magn⁹ in opis de aialib⁹ libri duodecimi tractat⁹ tertij caplo scđo: i qt ꝑ qlibet sensuū ē duplex: scđm dispositiōem suorū organorū et de dispositiōe auriū et precipue nariū folio cētesimo sexagesimotertio et sequenti: atqꝫ i eiusdē opis libri deciminoni tractat⁹ pmi caplo sexto: de cāis hōitatis audit⁹ et olfat⁹ ex hōitate organi pueniētib⁹ carta ducētesia trigesiagnta. auris cartilago si ēet exosse nimis rpcutet

sonos: et si esset ex carne nimis molliter recepti perirent: In ea so ni Ideo ingeniata est nã: et fecit eas cartilaginosas. Interior ps auris vocatur pars seposa: pars aũt exterior auris: que rotundi tatem habet semicircularem: vocatur conca auris. Huius mem bri morum Judicia non tacuerunt phisiologi: quã do qdem aiũt magnitudinem aurium: loquacitatis: et stultitiae notam esse Pli nius aures inquit homini tantum In mobiles Ab ijs flacorum cognomina nec in aliam partem feminis maius impẽdiũ marga ritis antiquitus dependẽtibus. Auicena folio centesimo septua gesimoprimo Notabile cudit capitulum de auris anathomia de qua sane ipsius quoqz imitator michael In opere practhicae sue scripsit amplissime atqz ĩ opere de animalib9 Albert9 alema n9. Aristotelesqz ante omnes. Auerrois Atqz naturalis phie omnes idonei ,pfessores. Hipocrates. Maioribus aurium hu miditates interdũ Et hoc inquit est extra cursum naturae. Mi noribus autem plerũqz accidunt qr ex humiditate flegmatica eo rum capita inundantur et bene quidem dixit q aurium humidita tẽ Infantiae ,pprie dicauit. Tota.n.nascentium corpora sunt hu midissima cerebrumqz qđ et in aetate perfectis naturaliter est hu midum Infantibus est humidissimũ Unde superflui humores per aures effluũt. Quocirca Rasis in sui operis quinto tractatu capitulũ cudit egregiũ de auriũ superfluitate purganda Atqz in eiusdem operis tractatu pmo capitulum prestans facit de for ma buccini auris.

¶ Preterea Paulus bagellardus in sui operis carta vnde cima capitulũ scripsit. De humore ex infantis auribus fluente que nimirum egrotatio vt plurimũ accidit In prima ĩfantis eta te ex ipsius cerebri humiditate cuius peculiaris cura est vt liciniũ veteris non puluerati. Sed nitidi bombacis infantis aut balbu tientis naribus imponatur quod si minus conferat. Recipe alu men et dissolue cũ vino quo tinctũ liciniũ similiter imponat. Ad idem Recipe crocũ quẽ terre cum aceto et modico aque vitae et si militer imponatur que quidem omnino conferẽt in humiditatẽ Interea sciendum est duplicẽ causari In infantium auribus hu miditatem: simplicẽ. vz. et quasi venenosam. In venenosam valz

mel cum aqua modica bullitum: ac tepidū impositū. Ad idem. conferūt mētae folia cū aceto cōtusa: tēperataq3: ⁊ molliter īposita. Ad idem Rasis. Recipe Mirti folia: vel gallae q̄ cum aceto distemperata molliter intromitte. Dolor aūt in infantis auribus significat: cum vagiens caput diuertit: ⁊ cū manus vellamētis liberatas: vt plurimū: ad aures applicat. Preterea signa ⁊ media q3 doloris auris Gulielm⁹ placētin⁹ de saleceto ponit in sui operis de sūma cōseruatiōis: ⁊ curatiōis folio vigesimoseptio qbus signis vel aliquo ipsoꝝ signoꝝ Si īfantis aurib⁹ dolorē inesse cognouerim⁹ Leporis maris coagulū ꝓderit emplastratū Joānes damascenus in aphorismis. Apostema in pueris: cū sūma diligētia: ⁊ cautella curandū est Inquit: neq3 introrsum violenti medicia redigēdū: ne natura ex humoris: quā adhuc habet a matrice copia nimis repssa succūbat. Aures apostemata bimode ꝑsequunt̄ extrinsecus videlȝ: ⁊ intrinsecus. Si extrīseca sunt aurium apostemata. Paulum bagellardū in caplo septio de apostematibus auriū ab extra carta vndecima: ⁊ sequēti duco cōsulendum: atq3 nostrū viaticū folio decionono: ⁊ sequēti. Coeterū si sint intrinseca. Auicenā Sauonarollāq3 ⁊ auctores ab eo allegatos potissimū cōsulamus. Gulielmus pterea placētinus de Saleceto in ope de sūma cōseruatiōis: ⁊ curatiōis caplm. lvi: notabile cudit de vlcere in aure folio. xxvij. nec nō cōciliator folio.

De nasi ⁊ nariū nālitatib⁹ ⁊ peculiarib⁹ eorūdē īfantis ⁊ balbutiētis egrotatiōibus septimū caput.

n Asus est via spirit⁹: odoꝝ aduocatio: ⁊ cerebri purgatoriū ideo dicūt̄ in naso tria eē officia ꝯstituta vnū ducēdi spirit⁹: alteꝝ capiēdi odoris tertiū vt ꝑ ei⁹ cauernas cerebri defluāt purgamēta. vel nasus ē īstrumentū sensus odorat⁹ cerebri seruus ⁊ cordis īterps. Nasus est gñale vocabulū nares aūt spetiale. Nares sunt que in naso vtrinq3 sūt patule īterstitio qdē separate: q̄ tn̄ oīa collectiue nasus dr̄. Nasus a nādo dictus naresq3: qr ꝑ eas nare spirit⁹ videt̄. Interstitiū ab īterstādo. vȝ. dictū supra nasū supcilia disterminās qr sine pillis: vt plurimū: esse cōsueuit: glabra siue glabella noiat̄. Glaber nanq3 sine pillis dr̄. Nōnulli īterstitiū cartilaginositatē illā dicūt: q̄ i

naso ē inter vtrasqꝫ nares: de q̄rū ⁊ nasi anathomia folio cētesimo septuagesimoqnto amplissime scribit Auicena. nec nō Albert⁹ aleman⁹ in opis de aīalib⁹ folio q̄rtodecimo. vbi insup de odoratu deqꝫ olphatu pluria disserit nōbilia. Odoratus dicit̄ q̄ est odoris tact⁹ Sicut olphatus q̄ odore afficiat̄. Nariū recta ps q̄ in lōgitudinē ⁊ rotūditatē equaliter est porrecta colūna vocat̄. extremitas eius pirula a piri formula Quae vero dextra leuaqꝫ sunt pēnule ab allaꝝ similitudine dictae. Mediū aūt interfinium p qd virginitas in hoīe dignoscit̄. Aristoteles de naso scribēs p ipsuꝫ inqt est ābelitus Et via sternutatiōis qm̄ vent⁹ multiplicatus in cerebro expellit̄ a nā. De nasi phisionomia dicit̄ cui⁹ nasi extremitas est subtilis erit ad leges idoneus. nanqꝫ vir erit lites diligēs. Reliquaqꝫ. de nasi phisionomia apud Albertū alemanū in ope de aīalib⁹ est legere folio Rasis in p̄mo tractatu notabile cudit capl'm de figura nariū. Iteꝫ in tractatu altero capl'm facit de significatiōib⁹ nariū Cornelius aūt celsus in sexto libro capl'm p̄stās cudit de nariū morbis: ⁊ curatiōib⁹ folio Gulielmus interea Placētinus de saleceto iccirco egregiū cudit capitulum folio. xxix. qd sequēti finit. Unguētū in carnis tumoreꝫ in naso vel inano. Recipe axūgie suis maris sallitae viridis eris aā. ʒ. v. ⁊ simul bene misce ⁊ vbi est morb⁹ īpone.

De labioꝝ ⁊ oris naturalitatibus Et balbutiētis peculiarib⁹ egrotationibus. caput octauū.

Labia nēpe que a lābendo noīant̄ sunt ciboꝝ receptacula dentiū vestimēta: ⁊ oris valuae Qd supius est aliq labiū dicūt. Inferi⁹ labrū eo q̄ grossius sit labrū. alij viroꝝ Labra Mulieꝝ labia dicūt. De ijs hactenus. Que aūt sue pfessiōis sunt iccirco folio cētesimo: octuagesimoquarto atqꝫ tricētesimo octuagesimoqnto Et i libro tertio. Amplissime scribit Auicena. Atqꝫ in tractatu sexto Sauonarolla. necnō q̄ sue qdem pfessiōis sunt in ope de aīalib⁹ Albert⁹ alemanus Hippocrates aūt q plus inuestigauit aetates q̄ꝫ āni tpa tāgens vniuscuiusqꝫ etatis morbos: posuit oris vlcerationes in pueris pp oris instra infantiū tenera: ⁊ mollia. vn̄ pp sui teneritu

dinē lac sugger̄ nō possunt. Lac.n.q̄litates acutas:⁊ aquosas hʒ vn̄ nō est mirādū. Si oris vlceratiōes pueroꝝ fecit ꝑeculiares. vomit⁹ ī sup gulositate lactis:vt plimū:pueris cōtingit:⁊ vigiliae īnaturales:nimis.n.īterdū dormiūt. Interdū nimis vigilāt. Cā aūt est q2 stomacus ꝑꝑ infantium gulositatē corrūpitur.vn̄ fumi ad caput ascēdentes vigilias:ac timores generāt:qꝺ interdū etiā accidit etate ꝑfectis terribilia in sōno videntib⁹ cū malis replent̄ cibis. Infantiū labijs accidūt plerūq3 scissure quarū qdem esse pōt quadruplex cā:vel scilʒ ꝑꝑ mām̄aꝝ duritiē vel ꝑꝑ lactis acuitateʒ:aut ꝑꝑ corruptionē:seu ꝑꝑ frig⁹ ꝑserti aqlonis. Si ꝓpter tres p̄positas cās scissur̄ caēnt̄. Paulū bagellardū. In capitl'o decimo de scissuris labioꝝ carta quartadecia duco cōsulēduʒ:⁊ p̄cipue auicenā folio tricētesimo octuagesimoqnto vbi etiā ꝺ manuū tractat scissuris. Scissure si ꝑꝑ frigus ī infantis labijs caēntur. Remedia sunt infrascripta quoꝝ qdem p̄mū ⁊ p̄cipuū esse. ꝺʒ.vt infans a septētrionali ꝑsertim frigore arceat̄. Deide Recipe medullā ossiū ouiū siue bouū coctā:quā cū oleo.ro.liquefac ⁊ rimas vnge labelloꝝ:qꝺ vtiq3 remediū ī scissuras ꝓderit nariuʒ:atq3 manuū. Magis quoq3 ꝓderit si cere noue:vt fiat vnguētū modicū addat̄. Ad ideʒ Recipe cere.ōʒ.i.adipis arietis ōʒ.i.olei.ōʒ.qnq3.terbētine.ōʒ.ij.dragāti.ōʒ.i.gallaꝝ.oʒ.qnq3 liquefiat cera cū adipe:oleo:ac terbētina reliquaq3 tenuissime trita ꝑ sindonēq3 cicotriconizata misceant̄:⁊ fiat vnguētum. Ad idē Recide sepū ceruinū:quo labia punganf̄:⁊ sanabūt̄. Ad idē Recipe mastīcē quē puluerizatū inoui albumīe agitabis:q̄ cōpositiōe labia molliter ꝑlinita sincerant̄. Plini⁹. Alumē infantiuʒ ingt vlcera ībibet cū adipe. Rursus Plini⁹.plātago oīuʒ generū vlcerib⁹ peculiariter femiaꝝ:senū:⁊ īfantiū:igne mollita mollior:⁊ cū ceroto crassa vlcerosa labia purgat.

¶ Gulielm⁹ placētin⁹ de saleceto in oꝑe de sūma conseruatiōis ⁊ curationis capl'm octuagesimūquartū notabile cudit de scissuris labiorū:⁊ nasi folio trigesimosecundo:qꝺ finit trigesimotertō

¶ Os aūt ē gustus instrm̄ corp⁹ nutriēs.os dictū q̄ per ipsum quasi ꝑ hostiū:⁊ cibuʒ intus mittimus:⁊ sputum foris eicimus. vel quia illac ingrediuntur cibi. Inde egrediunt̄ sermōes. Illi:⁊

Infantis interdum labijs accidunt cum dolore vessicae vel ex lactis acumie vel ex corruptiõe. Quapter illa pariter vessicatio aut nimis erit: aut min⁹ acuta: Signa nimis acutae sũt: oris rubedo doloris vehemẽtia: vnde fit infans: vt plurimũ: plorabundus. ⁊ saliuae fluxus habũdat. Signa vero paꝝ acutae sunt. Cũ vessice declinãt ad albedinẽ: ⁊ cũ hũor effluit q ad os descendit ⁊ tũc est minor dolor. vessicarũ acutaꝝ. pma cura est corrigere lac nutricis cũ cibis frigidis: ⁊ humidis. Deĩde masticet nutrix de lenticulis quã masticationẽ vt glutiat balbutiẽtis ore ĩponat: ⁊ amidi modicũ superponat cum aqua. ro. distemperatũ. Ad idem. Recipe aquã mallorũ granatoꝝ: vel citõioꝝ: quã misce cũ succo porri vel vuae canine. pserti si vessicitas nimis acuta fuerit: ⁊ collerica. Vessicarũ vero parui acuminis cura est: vt accipias mirrã ⁊ crocũ añ. ʒ. 5. que puluerizata minuti imponant. Ijs Rasis ĩ caplo ð pustullis: q̃ accidũt ĩ ore pueroꝝ addit duplũ zuccari. Si aũt plagae fuerint nigrae: putridae: medicãde sunt cũ medicinis quas in iuuenũ aetatibus insinuat Galienus: atq3 Rasis nr̃. Et Bagellardus in sui opis de infantiũ egrotationib⁹ carta duodecima. Pustullaꝝ aũt seu accolae oris infantis remedia Cuz ab Auicena Sauonarollaq3: ac Rasi: ⁊ Hisaac ĩ suoꝝ opeꝝ locis plurib⁹: tñ3 a Bagellardo in octano caplo de postullis: siue accola oris: sufficiẽter tractent paucis absoluã. Interea si ethiops vt aiũt: osculatus infantẽ fuerit valere h̃ in habũdãtiã saliuaꝝ ab ore exeũtium quas bauas vocãt: phibet. Mus assus si detĩfanti ad comedẽdũ dessicabit saliuã ab ore sedulo fluentẽ. Si in ore vel alibi cãcruz ĩfans patiet puluerẽ cornu ceruini: ⁊ corticẽ malli granati supasperge. De oris phisionomia Sparsum nimis os voracẽ: ac loquacẽ hominẽ significat. Reliqua iccirco in ope tractãt de aĩallbus apud pcipue Albertũ alemanũ: ⁊ reliquos phisiologos vnde nos ad sequẽs caplm accedamus.

De gingiuaꝝ: ⁊ dentiũ nãlitatib⁹: ⁊ peculiarib⁹ eorũdẽ balbutiẽtis egrotatiõibus caput nonũ.

Gingiue: qppe que a gignẽdis dẽtib⁹ noĩant: dentiuz sunt gñatiue ipsorũ q3 radices: ⁊ ligamenta. Gingiuae cũ natiuitati dẽtiũ cedũt. dolorib⁹ balbutiẽtes afficiũt

acutis. Dolores nẽpe illos pullulantibus dentibus possibile est modificare: abigerẽ vero, p̄rsus īpossibile: Qđ ꝛ hipocrates testatur sic dicẽs: Cũ vero dẽtes ꝓducũt Infantibꝰ fiũt gingiuarũ prurit⁹ febres spasmi: Diarrieq̃ꝫ infantibꝰ nascũtur dẽtes emittẽtibꝰ quoꝝ morboꝝ cā est: qꝛ dentes gingiuarũ pforāt carnes sicut cũ spine carni infigũt pũgentes. Sꝫ tñ dẽtes spinis dolores causant acerbiores vñ balbutiẽtes febres patiunt̃ ꝛ vigilias: vnde etiā spasm⁹ subsequit̃. ꝛ qꝛ cibaria nō bene digerũt. natura. n. nōdũ bene firma est nec fortis indigerẽdis cibis: vnde dirrariaꝫ necesse est subsequi: qꝛ cibis indigestis nec in corporibꝰ pmanẽtibus diarria subsequit̃. In gingiuarũ egrotationẽ: quā vgo senẽsis Sepbiron nō puꝝ vocat cõsilia ꝛ medicinas docet in eius opis folio nona gesimo septimo ꝛ sequẽti: quocirca petrus quoq̃ꝫ de argellata plurima scripsit notabilia in sui operis folio.
Plini⁹ aũt de dentibꝰ scribẽs Erumpentibꝰ inqͭ: morbi corpora īfantia accipiũt Infantiũ gingiuis dentitiōibꝰ q̃ꝫ multũ cõfert Delphini cũ melle dẽtium cinis ꝛ si ipso dẽte gingiue tangantur Albertus magnus: vt pħm decet excellentem. in libri de aīalibus duodecimi tractatu tertio: capitulo sexto de natura cā ꝛ mō dẽtiũ folio cẽtesimo sexagesimo sexto ꝛ sequẽti disputat notabiliter: p̄terea in libri vigesiminoni: qui tot⁹ est in vno tractatu: capitulo vndecimo de origine ꝛ cā ort⁹ ꝛ casu dentiũ ī oībus animalibus carta ducẽtesima qnquagesima octaua plurima scribit iccirco notabilia. Rursus plini⁹ in historiae naturalis libro septīo capitulo decimo octauo plurima de dentibꝰ tractat notabilia. Auicena folio septimo de dẽtium anathomia p̄stātissime scribit: atq̃ꝫ de dentibus ipsis carta cẽtesima octuagesima prima atq̃ꝫ centesima octuagesima tertia ꝛ nr̃ Micael carta cẽtesīa decima nona ꝛ sequẽtibꝰ Rasis p̄terea in libro de egritudinibꝰ iũcturarũ capitula de morbis dentiũ scripserũt notabilia. Insup̄ vtrũq̃ꝫ petrũ de tussignāo. vꝫ. ac de argellata Iccirco equidẽ veli cũ opꝰ fuerit cõsulẽdos. Gallen⁹ capitulũ cudit notabile de egritudinibꝰ que accidũt pueris ꝯtra natuitatẽ dẽtiũ: quo cũ opꝰ fuerit est recurrẽdũ. paulus p̄terea bagellardus In capitulo nono de dolore gingiuarũ infantiũ carta tertiadecima nauauit operā iccirco satis ex

gsirã ⁊ in libello: qui salubris dr̃ nr̃o dolorꝫ nati vitatis dẽtiũ mo-
dificatiões nõ nulle cõtinẽtur: presertĩ in caplõ de egritudinibus
dentiũ carta qnqnagesima qrta. Gulielmus placẽtin⁹ de salece-
to In operis de sũma cõseruatiõis ⁊ curationis folio trigesimo ꝺ
gingiuis ac dẽtibus plurima posuit notabilia. preterea Jacobus
de dũdis patauin⁹ aggregator ortũ dentiũ memorat facilitãtia in
sui de agregatiõe opis tractatu tertio capitulo septio folio. lxxvj.
Notãdũ interea ẽ ꝙ dẽs pulli eqni ãniculi infantis collo suspen-
sus facit ei nasci dentes: cũ pauco dolore. Idẽ fit Si galine cere-
bro Infantis gĩgiuas fricaueris: idẽqꝫ fit si lactãtis mãma iore
diu teneaꝛ̃ ĩfantis Dẽtes q̃ sũnt corporis mole: αΔΟΝΤΑΙΟ grece
vocanꝛ̃: indeqꝫ latinũ trahere nomẽ vidẽtur Sãguis q̃ trahiꝛ̃ in
nutrimẽtũ ẽbriõis ẽ duplex in substantia: aliqd .n. sanguinis sic
vniꝛ̃ spmatib⁹ ꝙ virtutẽ aliquã induit spmatis eo ꝙ aliqd humi
ditatis spmatice remanet in ip̃o ex quo generanꝛ̃ dẽtes ꝑꝑ qđ in
etate vicina spmati recrescũt trũci ⁊ in etate remota a spmate In
qua virt⁹ p̃mi generãtis euanuit non recrescũt. Dentiũ natiui-
tas vt plurimũ est septio mẽse post natiuitatẽ infantis: pullulant
qꝫ ĩsupera primũ parte. Septio decidũt ãno: ⁊ maiores sufficiũt
Quidã cũ dentib⁹ nati sunt: Sicut Marc⁹ Curi⁹: q̃ ob id dẽ-
tat⁹ cognõinat⁹ ẽ ⁊ .cn. papyri⁹ carbo clari viri. Aliq̃ vice dẽtiũ
vno cõtinuo esse sũt geniti Sicut prusiae bithiniorꝫ Regis filius
sup̃na oris p̃te. Mitridatis v̊o Regis filia dripetine Laodices
Regine nata duplici ordĩe dẽtiũ deformi admodũ comes fugae
p̃ris a põpeio deuicti fuit. Hoiez p̃usq̃ꝫ genito dẽte cremari anti-
quitus mos nõ erat. Dẽtiũ natiuitatẽ autũnus: ⁊ hiems plĩmũ
difficultãt: quapꝑ eorꝫ Interdũ tardaꝛ̃ egressio: ⁊ tñ signa ortus
dẽtiũ multiplicanꝛ̃: ⁊ accidit ex h̃ vt lãgueãt pueri a multiplicatio
ne accidẽtiũ q̃ multiplicanꝛ̃ a plãtatiõe ipsorꝫ: ⁊ tũc succurendũ ẽ
admĩstrãdo ea q̃ ortũ citũ ⁊ facilẽ faciãt ⁊ ex reb⁹ h̃ facictib⁹ sunt
fricatiões gĩgiuarꝫ ⁊ vt freq̃ter strĩgãt eas sup̃ carne pigui cal-
losa ⁊ sup̃ cutẽ carniũ ⁊ pedes arietũ ⁊ sup̃ bucillaria ossiũ edorꝫ
⁊ agnorũ ⁊ stupefiat sensus eorꝫ ⁊ subtileꝛ̃ caro ⁊ cõfert ẽt fricare
gingiuas digito ⁊ vt strĩgat sup̃ ipsum ⁊ p̃cipue inũctũ sup̃ cũ pi-
guedine ⁊ adipe galine vel anatis aut anseris Et mordere super

carnes earū pingues ꝛ sepe fricare cū adipibus eaꝝ ꝛ melle aut pineis enucleatis Et melle pauco aut sine melle ꝛ cuꝫ amigdalis mixtis cū modico bueg ꝛ cerebrū leporinū ē ad h mirab ꝛ preci pue diu fricatū sup gingiuas. cōferūt ēt ēbrocatōes sup caput col luꝫ ꝛ mādibullas ex aq̄ decoctiōis maluaꝝ meliloti camomillae aneti ꝛ similium facta infusiōe super ea cum lana ꝛ ysopo. Dein de cum butiro vaccino liniantur ꝛ medulla cruris eius aut cum medicamine bono.

¶ Expertum est aliud mirab. Recipe cere citrine. ǒꝫ. i. olei ca/ momille. ǒꝫ. iiij. ysopi humide. ǒꝫ. iij. Adipis galine ꝛ anatis ꝛ medullae cruris vaccine. añ. ǒꝫ. iiij. Cum autem dentes appare re incipiunt embrocationibus vtere superius dictis precedente haec omnia regimīe tpato. Plinius. Infantibus nihil butiro in quit vtilius per se Et cum melle priuatim ꝛ in dentitione Et ad gingiuas ꝛ ad oris vlcera atqꝫ ad dentitionem ꝛ ad alias infanti/ tium curas In vicesimi octaui libri capitulo decimo folio preci/ pue ducentesimo nonagesimoprimo. Atqꝫ in eodē capitulo plu rima De capillis de capite de oculis de auribus de dentibus ð facie de labris de ceruice de digitis ꝛ vnguibus differit notabilia Dentium quoqꝫ inquiens primi: primores vocantur. Sequen/ tes canini quos aliqui ob longitudinem vocantcolumellos vl/ timi sunt mollares Alia insuper sunt imposita dentibus nomina que quoniaꝫ nihil conferunt ad rem nostram ōmitto. Dentium autem numerū vt plurimum sexus qualitas discernit Nēpe In viris plures In mulieribus sunt pauciores. In dentium dolorē Recipe radicem titimali ꝛ in vino coque vsqꝫ ad medietatis vini consumptionē ꝛ īde os lauentur dētesqꝫ. In dentiū preterea do lorē in libro nostro ð adolescētia multa sunt posita ad que cū opꝰ fuerit velim recurrendum.

De lingue ꝛ palati naturalitatibus ꝛ etatis motiue peculiari/ bus egrotationibus caput decimū.

L Ingua: vt prestantissime ait Firmianus: intus inclu/ sa: que vocem motibus suis in verba discernit: ꝛ est interpres animi: nec tñ sola pōt p se loquēdi munus

implere: nisi acumē suū palato illiserit: ⁊ nisi adiuta vel offensione dentiū vel cōpressiōe labiorum. Dentes tñ plus cōferūt ad loquēdum. Nam ⁊ infantes nō ante incipiūt fari: q̄z dētes habuerint: ⁊ senes āmissis dentibus ita balbutiūt: vt ad infantiā reuoluti denuo esse videant. Sed ad hoiem tm̄ ptinent: aut ad aues: in qbus acuminata ⁊ vibrata certis modulatiōibus lingua īnumerabiles cātuū inflexiōes: ⁊ sonorum varios modos exprimit. habet p̄terea: ⁊ aliud officiū: quo in oībus. Sed tñ p̄cipue in mutis vtit: q̄ contritos: ⁊ cūmollitos dentibus cibos colligit: ⁊ cōglobatos vi sua deprimit: ⁊ trāsmittit ad ventrē. Itaq̄z varro a ligādo cibo putat linguae nomē impositū. ⁊c. Rursus Lactantius. Palatū inquit nostrū sicut celum est positū: ⁊ inde palatū a polo p̄ deriuationē greci similiter palatum ουρανον vocāt eo q̄ p̄ sui cōcauitate celi similitudinē habeat Fauces a fundēdis vocibus noiatae vel q̄ p̄ eas famur: Quocirca successiue quasi seq videt Albertus alemanus dicēs Inferior pellis ligue vna ē cū pelle īteriori isophagi: ⁊ cū īteriori pelle stōaci. Isophagus ē os stōaci cōtinuatū ori: ⁊ ligue: ⁊ ideo cōponit nomē eius ab ισυ greca p̄positiōe qd̄ latine sonat itus: ⁊ v̄bo greco qd̄ ē φαγω: qd̄ latine sonat comedere. Anterius ergo foramen ē arterie cuiusdā marie: q̄ vocat trachea: ⁊ vulgariter vocat cana pulmonis: ⁊ hec arteria siqd̄ de cibo infra se recipet ↄstrigeret: ⁊ scideret pulmonē: ⁊ ideo q̄ñtūcūq̄z īgreditur de cibo vel de potu statim accidit tussis vehemēs Et pulmo nitit eicere Et cum eiecerit: qescit. Si aūt nō poterit eicere accidit mors aliqñ aut egritudo cronica ex pulmōis corruptiōe p̄p̄ qd̄ nā sup̄ tracheā ordinauit mēbrū quoddā apte cōpositū qd̄ vocatur epiglotus ⁊ est cōnexū apparēs ī exteriori gutture vt in eius ope de aialibus nōbiliter cōtinet folio sextodecio. Rasis in sui opis p̄ tractatu caplm p̄stās cudit de figura ligue. Itē seqūēs de lingua ipsa q̄. vz. interdū adeo tumescit vt os egrediat quap̄p̄ indiuisio nū libro. Idē Rasis cōfectionē medicamīs in lingue grauitatem īsinuat. Arterie aūt vt nōnulli volūt dicte sunt q̄ arctis meatibus spiritū vitalē retineāt. Sēsus gustus ac tactus cōtinui sunt cū corde. Tres aūt Sensus residui sunt in capite sensus olphatus ē ī medio sensus visus ē sup̄ olphatū ⁊ ī lateribus capitis ē Sensus audi

tus. Sensus visus est in noibus aialibus supra sensum auditus virt⁹ aūt gustatiua maxie in ligua ꝛ palato cōsistit. Lingua aliqñ absoluta est. aliqñ īpedita ꝛ h̄ accidit ex mala cōsuetudine sicut ī blesis. Muta iterdū est nō ex sui vitio. Sed qꝛ hō nō audiēs loquēdi vsum nō didicit. lingua nimiū spissa blesos reddit nimis tenuis titubātes. In oi genere aialiū homo est infinitoꝝ desiderio rum ꝓpea oportuit vt infinita quoqꝫ essent verba ꝑ que īdicarētur desideria diuersa. Colūba ꝛ alia aialia vno gemitu vel ballatu īdicant desideria sua qꝛ nō sunt multa. Ligua aliqñ motū ꝑdit. vñ ꝛ sermōis sensum āmittit cui⁹ rei cause sunt vt nāles enucleāt: multifariae. h̄ Interea stupore dignū ē q̄ repētinus timor aliqñ cā ē elloquiū āmittēdi atqꝫ idē ipse reducēdi. In āmissionē aūt lo q̄lle pullegiolū cōtusū ꝛ in aceto acri mixtū exp̄ssumqꝫ ꝛ applicatū narib⁹: opaꝛ. Idē tenuissime tritū facit ī bono vino albo vesperi cū it patiēs cubatū pot⁹ Portulacae radix filo suspēsa ꝛ ad collū lata vuae morbū explodit. Plini⁹ prim⁹ inqt ꝑmo ānicu lo est. Semestris locutus ē cresi Regis fili⁹ quo ꝓdigio totū id cōcidit regnū Qui celeri⁹ fari ceperūt tardi⁹ gradiuntur.

De vuuae: ꝛ epigloti nālitatibus: ꝛ peculiaribus etatis moti ue egrotationibus caput. xi

v Ua inꝛoris pallato est situata: hāc phisici: vt plurimū: foliū vocāt. vua Aristotele tradēte est ad vocē cōueniens: Dūmō q̄ztitatē debitā nō excedat. haec interdū tumet: ꝛ suffocat aial. aliq vuae vitiū patientes aut radicitus exciderūt: aut ex parte detrūcauerunt Neutrum autē faciēdum medici censent: dicentes inesse faciēti periculum atqꝫ inhonestum est homini carere mēbro: quod ei natura ad iuuamen vitae suae: siue ad sui perfectionē cōtribuit. vua triplici cā est necessaria pmo qꝛ reddit vocē pulcrā: ꝛ argutā. scdo qꝛ alleuiat aerem introeūtem ꝛ eius tēperat frigiditatē. hinc est q̄ qdam interierūt: radicitus eis vua effosa: vel incisa: nō perinde sonorā vocē tamē āmittentes Sed nimium recipiētes aerem: q pectus infrigidat: ꝛ pulmonē. Igitur monēdus est incidens ne totā extirpet sed partem. Tertio vt sit reparatio: ne per gutur puluis intret in

pulmonẽ Epiglotus instrumẽtũ est folij siue vuae de qua dictũ est h aũt instrumentũ est ꝓpe radicẽ linguae: ⁊ coboperit duo instrumẽta alternatim isophagũ. vnde nutrimẽtuȝ cibi ⁊ potus sũmimus: ⁊ canã per quã spiritũ haurimꝰ alternati inq̄ȝ: q: dũ isophagum claudit cana aperitur dũqȝ canam claudit Isophagus aperitur. De passionibus vuae plurimos icirco allegans auctores Auicenae vtiqȝ ducis Achates dignissimus. Sauonarolla. Tractat in sui sexti tractatus caplõ. v. D Gulielmus preterea placẽtinus de Saleceto. In operis de sũma cõseruatiõis ⁊ curationis folio. xxxj. capitulũ prestãns facit de casu vuule qđ sequũtur p̄sentanea notabiliaqȝ duo capl'a. vȝ. de sanguisugis que bibuntur atqȝ de ijs que intrãt in gutur sicut sunt spine ossa Et similia ad que qđ absit cũ opus fuerit du o recurrẽdũ priusq̄ȝ q̄ȝ infrascriptoꝝ remedioꝝ aliquod fiat velim de vuulae p̄sertim casu plegẽdũ qm̃ distiguẽdũ primũ est qua scilicet peccãte materia vuula eciderit Et sic ad remedia deinde ꝓcedẽdum necnõ plegendũ ẽt velim capitulũ octuagesimũ qntũ. de squinãtia ⁊ speciebus eius eiusdẽ quidẽ operis. Iacobus de dondis patauinꝰ aggregator: In sui de aggregatione opis passiõibus vuae: ⁊ amigdallarũ. Itẽ dolori vuule: ⁊ amigdallaꝝ: ꝓhibentia fluxũ vuule ⁊ amigdallaꝝ Casui vuule: ⁊ eius rellaxationi apostematibus: ⁊ tumoribus vueae: apostematibus amigdallaꝝ: ac tonsillarũ passionibus vlceribus amigdallarũ: ⁊ vuaeae plurima memorat notabilia folijs ⁊ nõnullis sequẽtibus. Amigdallae due sunt carnes in radice lingue nate tendentes ad superiora tanq̄ȝ sint duae parue auriculae sunt aũt carnosae: ac neruosae: vt sint fortiores haꝝ iuuamẽtum est vt adiuuẽt aerẽ apud caput canae. Sicut area vt nõ penitus expellatᷣ cũ fit cordis cõtrabctio. In squinantiã lȝ imunaũ p̄sentaneum nihilominus quasi remedium est. Recipe stercus caninum recens teneꝝ: adhuc tepidũ albius q̄ȝ poterit reperiri quod cum melle conficiatur Et gariofoloꝝ puluere istar emplastri: ⁊ exterius guturi tepiduȝ apponatur maxime vbi egrotationis vim patitur egrotus. h remedium si priusq̄ȝ morbus conualuerit applicetᷣ vesperi: maneqȝ ⁊ rursus donec opor

fuerit renouando patientē inde liberabit. Item in squinātiam ꝑſ focatiuā omnium optimū remedium eſt ventoſam ponere poſt collum Reuerti enim loquellam facit immediate. poſtea ſi opus fuerit flobotbomanda eſt vena cephalica deinde vena ſub lingua quod optimū eſt: nec propter hoc dimitatur pharmacuꝫ requiſitum. Sed ordinatim prius fiant ſuprascripta ſm ordinem declaratum in hoc experimento.

De cana ⁊ guture peculiare caput. xij.

Aturae inſtrumentū per quod ſpiritus attrahitur a
n quibuſdam cana nominatur. haec a Radice lingue ad pulmonē vſqꝫ deducitur: vt in libro de rerum natura latius continetur Canā cohoperit operimentum In parte ſuperiori ne in ſuo foramie decidat aliquid cibi ī quo tamē Si: quod abſit: cum īterdum ſcilicet aperitur deciderit quidpiam cibi vel potus. Statiꝫ: vt ſuperius dictum eſt: tuſſis vehemēſ excitatur: que ad expulſionem eius rei: que deciderit nititur donec eiciat: ⁊ ſi eicere forſan nō poterit mors perinde interdum repentina cauſatur: vel ad minus cronica egrotatio. de Tuſſi Gulielmus nempe placentinus de ſaleceto in operis de ſumma conſeruationis: ⁊ curationis capitulum octuageſimūſextum notabile cudit folijs trigeſimotertio. ⁊ quarto. Item de Tuſſi infantiū: ⁊ puerorum Jacobus de dundis Patauinus aggregator In ſui de aggregatiōe operis ꝯtrariantia memorat folio. Rurſus Jacobus de dundis in ſui de aggregatione operis: Guturi conferentia: paſſionibus guturis contrariantia Dolori guturis brāci: Et gullae aſperitati gutturis curſui humorum ad guttur apoſtematibus gutturis vlceribus gutturis preſeruantia a prefocatione prefocationi ſtrangulationi contrariantia Squinantiae ⁊ anginis Et puerorum ſquinantiae contrariantia ampliſſime memorat folijs Et nonnullis ſequentibus. Remedium interea cum aliquid cibi in trachea ſeu in pulmonis cana deciderit eſt vt patiens percutiatur. In medio colli poſterioris

cum pugno. Cana inferior diuidit in duos ramos: qd magis pa tet in volatilibus. Stricta est supra: et ampla infra sicut vocibus et modulationib⁹ cōuenit: et inspirationi que fit p pulmonē qppe qui nature quasi est horologiū. Nam cōtinue cor uētando moue tur. Ideo ad aiantium vitaz aeris ellemētum est permaxime ne cessarium: cū ɔtinue nobis assistat: et vsqz ad itimās corporis par tes sedulo penetret. Itaqz aeris puritas: seu bonitas in habita tione pcipue est magnifaciēda. ppea in edificijs speculae sunt hu iusmodi habita rōne faciende. Aeris bonitas est cū substantia et ei⁹ qlitas est tēpata. Tēperies āt huiusmōi ex suis extremis vitia ri certum est ppea eius nimia grossities: nimiaqz subtilitas accu satur. Quocirca vnus h in loco Tacētibus reliquis moerito au diatur Auicena. Aer qdem inquit. Dum est tempatus: et clarus neqz substātia extranea cōplexiōi spiritus ɔ̃ria ei miscet: est sani tatē efficiens: et ipsam cōseruans: et cū mutat suae opatiōis ɔ̃riuz opatur: cui tāta vis inest vt sola ipsius mutatiōe: que medicinarū beneficio curari nō potuerunt egritudines p se tollātur. In malū sub gula. Recipe caulis magudere: et coque coctū et mūdatū tun de: et ibi applica vbi opus fuerit.

De colli nālitatibus: et etatis mortiue peculiaribus egrotatio nibus.

Collum in hoīe est capitis colūna: In qdrupedibus aūt est sensuū temo. Collo caput cōiungit ex cartilagi nosa carne collū creatū est: et h interi⁹ magis vbi etiā est multitudo venaz q̄ a toto corpore ptēdunt. Col lū vocabulū est quasi collectiuū: qr in se continet ceruicē: qppe q̄ ab occipitio deriuat: ceruicis officiū est vtrolibet caput flectere. Inde est q qui regi nō patiuntur: dure solēt ceruicis appellari: Gula colli est pars anterior: similiter frumen: et rumen quippe q̄ i collo oīa ɔtinent. Idō titulū vt i singul relīqs meis capitibus nō par fuit eē duplicatū. A collo decollat v̄bū venit a gula gulo sus a ceruice ceruicosus adiectiua deriuāt et ceruicor v̄bū. A fru mie fruges dictas rōe nimiz verisili Serui⁹ pfitet: qppe q et ru men ex rūino v̄bo vult dēriuari. Frumis aūt offitiū ē ruminat. vñ

6

v. in o euphonie gratia: & i in a mutata romã sunt q dicãt noĩata3 eo q2 ante vrbẽ cõditã priscis tẽporib9 solebãt ibi armẽta rumi nare: & nõ a Rege Romulo imo a Roma: Romulũ noĩatũ. Ut cũq3 aũt eiusmodi sese res habeat: Nos roma domum reuerta/ mur. Colli crassitudo robur: Imbecilitatẽ longitudo pre se fert Collo mulieribus maior vis viris humeris maxia: Lõge aũt lõ geq3 maxia. Tauris vis ẽ in collo. Collũ celesti tauro subiacet.

C ollum multiplices adoriunt egrotationes: p̃sertĩ3 scro phule volatice Inter cutia & similia Scrophule a scro pha dicte sunt nã scrophularu3 originẽ maxime causat materna comestio dum fetus est in vtero carniũ scro/ phe p̃sertim veterum & male sallitarũ Quare ab eiusmodi velĩ ci bis potissimu3 caueant sibi pregnantes. Auicena In libri quar ti tractatus alteri9 capitulo. cix. de scrophulis folio. cccxli. pliã In scrophulas tractat salutifera. Rasis in diuisionũ libro in scro phulas videlicet & nodos pliã quoq3 & ipse tractat salutifera. Ia cobus de dundis patauinus aggregator In sui de aggregatiõe operis tractatu septio capitulo primo folio. cclxxiiij. pluria In scrophulas memorat notabilia Iccirco in salubris libri nostri ca pitulo eorũ que sistũt scrophulas remedia plurima cõtinctur fo/ lio. xxvj. Accetose interea radix suspensa sup patientẽ scrophu/ las: ipsu3 iuuat. Suillũ stercus recẽs superpositũ: aposteã sanat quod scrophula nuncupatur preterea si ex ungulis asini combu stis: super scrophulas fiat cũ aceto mixtũ emplastum & sale illas dissoluet. Rursus In scrophulas Serapiõis ẽplastrũ sic fit liq̃/ fiat pix & cũ puluer cauliũ cõbustarũ misceat fiet ruptoriũ resol/ uens scrophulas. Ad idem Recipe calcis viue cineris fabarum adustarũ & exijs fiat lixiuiũ: in quo saponẽ ressolue & calcẽ viua3 vñ fac vnguẽtũ: de quo pone in cupula lata & applica scrophule & dimite per noctẽ & post mortificationẽ extirpa ipsa3 Itẽ vnguẽ tum ad dissoluẽdu3 scrophulas Recipe vermicularis malue añ partes equales ĩcorporẽtur cũ anatis axungia vetustissima que cõpositio vbi opus fuerit ẽplastret. vnguentũ rectificãs cũ faci/ litate fistulas & scrophulas vulceratas & erradicatas & mõdificat vulnera ex carne putrida sine dolore & dicitur apostulorum qm̃

In eo duodecim sunt virtutes. Recipe eere albe resine an̄. ℥. xiiij. oppoponacis floris eris an̄. ℥. ij. armoniaci. ℥. iiij. aristologie longe: thuris masculi an̄. ℥. vi. Mirre galbani an̄. ℥. iiij. bdellij. ℥. vi. litergirij. ℥. ix. olei lb. ij. fiat h modo. Recipe gumas. vz. bdelium galbanū: oppo. ꝛ armo. que in mortario terrā tur: ꝛ in aceto infundātur: denuoqꝫ terrātur: ꝛ pone in aliqua illius olei parte donec incipiat se tenere: ꝛ liquefiat ad ignē: ꝛ colla: ꝛ preme bene: cum aūt litergiriū decoctū fuerit: ꝛ fit tepidū tūc misceantur res gumatae: ꝛ cum mixte fuerint liquefac cerā: ꝛ resinā ꝛ colla sup gumas ꝛ litergiriū: qd̄ aūt miscuisti repone sup ignez ꝛ coque lento igne donec guttā gutatā super ferruz videris coagulari. Deinde ab igne remoue: ꝛ diu pulueres simul misceant. viride aūt es pone in fine. Si esset nimis dur. parū misce de terbentina ꝛ vtere. Emplastrū in scrophulas salutifer. R. foliorū apij: artemisiae: celidoniae flor omnis mēsis illū. n. florē: aliqui vulgariter nomināt fior de franza ꝛ oīum supradictor accipiantur tm̄modo folia equali pōdere. Item accipiātur aliqua danae de folia: ex qua fiunt offule seu frictulae: ꝛ fac succū ex oībus istis herbis: deinde bene misce simul oīa. vz. herbas: ꝛ ear succos: h facto pone in olla. postea Recipe denarios sex terbētine: ꝛ mellis totidem: ꝛ vitellū vnius oui: ꝛ misce bene simul oīa: ꝛ cū bene miscueris. Recipe farinā frumēti: ꝛ bene misce cum supradictis donec fiat vnguentū liquidum: qd̄ factū sit in totū sine igne ꝛ vtere. Ad rūpendum scrophulas. Recipe arsenici partes. viij. viride eris partē vnam que pulueriżent: ꝛ misceātur de hac cōmixtione pone vbi vis rūpere. Adhuc dꝫ patienti dari semel in mense euforbij tm̄ q̄ꝫtum posset capere vnus bagatinus bene pulueriżati in vna scutella cum iuris modico ex galine pinguedine. Quādo aūt volueris scrophulas rumpere. Recipe vnā petiā subtilem lineam mundā: ꝛ in medio fac vnū foramē tantae amplitudinis q̄ꝫte vis plagam esse paruū scilicet ꝛ sup istā petiam pone de emplastro supradicto ꝛ petiā sic emplastratā foramine. vz. tm̄ excepto pone super locum infirmum deinde incide aliā petiā forme minoris super quā subtiliter pone de axungia ꝛ tm̄ q̄ꝫtum tenet alterius petiae foramē pone de dicto puluere qui faciet cito combure-

re ꝛ venire vnū p⁹ aliō. Sꝫ si dolor eēt nimis fortis faciat ēplastꝝ de farīa frumēti aq̄ oleo ꝛ croco Et pone desup qꝛ dolorē mitigabit. In scrophulas expimētū. In noīe. p. ꝛ. f. ꝛ sp. s. amē. aios otheos Aios ischiros aios athanatos Meleysō ymas. de⁹ de⁹ mirespice ad .a. seu. f. hominē dei p virtutē sctē crucis Et p intercessionē beati blasij libera hominē ꝛ per intercessionē apostoloꝝ Petri ꝛ Pauli q amore christi ambo positi sunt in cruce ꝛ p virtutem dei genitricis virgīs mariae Si placuerit venire Et p septuaginta noīa tua Cristus qui positus fuit in cruce interficiat scrophulas quas habet homo iste Et euꝫ liberet. Sicut liberauit Joannē qui habebat spinam in guture. Suprascripta verba legātur super patientis caput Et super collū ꝛ sub pede In scrophulas nouellas. Aarō herba Et squilla cōtu sae Et cū axungia vrsina veteri cōfecte supponātur Amplius si ex aselli vngulis ambustis Et cum trito sale mixtis Et aceto fiat ēplastrū qd̄ sup scrophulas ponatꝛ eas dissoluet. Rursus ad eas dissoluendū. Recipe vermicularis Et maluae. an̄. Incorporentꝛ cū anatis axūgia vetustissima ꝛ fiat emplastrū qd̄ sup scrophulas positum valdesiuuat. suillūqꝫ stercus vt supra valet ī scrophulas Aliud experimētū qd̄ ī scrophulas aiunt admirabile. Recipe in die vigilie diui Joānis baptistae vesperi vnam testudinē quam si emes da venditori pretium omne qd̄ pro ea petierit Et cauda ꝓtensa vel quomodo libet fac eam caput exerere cum quo infra policem Et indicem dextrae manus detento Signa scrophulas ipsas tangendo Et pater noster pariter cum patiente dicēdo tribus vicibus. Deinde fac foramē in domus pariete ex cauando vnū vel quot oportuerit lapides a pte iteriori ne ibi posita ab īmbrib⁹ balneetꝛ testudo q̄ in eo foramīe ponatꝛ. dicēdo. Sič hec testudo ī h̄ foramīe siccabitꝛ Et morietꝛ sic siccari ꝛ mori possint sīn isti⁹ famli seu famule dei andree seu frācischie alīq̄ lesiōe iste scrophule cū capite hui⁹ qdē testudis tacte ꝛ signate ꝛ ibi dimitte clausaꝫ testudinē capite īfraposito quo moriatur ꝛ siccetꝛ. Item ī scrophulas. Recipe farinā semis lini succū herbe denarelle ǫppe q̄ ideo denarella dꝛ q̄ foliū hꝫ denarij ītar rotūdū saponē nigꝝ vitellum oui ex qb⁹ reb⁹ vngᵐ ꝯfice quo ī scropblas vtetꝛ. Ad idē

Recipe radices plantaginis quas in filza In vno fillo ⁊ patictis
gule tãꝙ torquẽ applica circũ quaqꝫ Itẽ sunt qui dicant pauõis
speculuz suppositũ vltra ꝙ credibile sit ĩ scrophulã valere: vmẽ
vt qdã putãt occidit Potio ĩ scrophulas valẽs. Recipe arũdis
radicẽ malli terre ac asparagi radicẽ aristologie. ro. lupini radicẽ
Scrophularie radicem Raphani agrestis radicem quaz si habe
re non potes Recipe domestici radicem spatule fetide folia laure
ole equis ponderibus que subtilissime trita in bono vino bulliãt
de quo patiens ter bibat in ebdomoda Medicina In scrofulas
Recipe farine coriandri lb. j. farine fabarũ ʒ. iij. cõficiant cum
axũgia ⁊ superponantur dissoluet eas. In idẽ. Recipe suillũ ster
cus quod puluериza hoc facto laua scrophulas cũ aceto acri albo
Postea eas imple dicto puluere Aqua que multiplicem habet
virtutem. Recipe cinabrij ʒ. iij. vitrioli. ro. lb. j. que simul tun-
de ⁊ distillabis Inde fluent speties tres aquarum prima est pau
ce virtutis Secunda plus valet tertia valde plus Si ĩ huiusmõi
aqua pones mercuriuz In aquã conuertetur ex qua si gutã vnã
pones Super calum porrũ verucã scrophulam vel quãcũqꝫ ali
am carnis ex cr escentiã cito eam remouet ⁊ nunꝙ sinit amplius
nasci atqꝫ valet in dentiuz dolorez Infrascripta naturaliter sistũt
scrophulas videlicet scrophularia titimalus Sqlla assa Hermo
modactali aristollogia vtraqꝫ celidonia centaurea vtraqꝫ Radix
yreos radix buglose thimus spuma ferri tartarum vini rubei ci-
nis talpe cinis vulpis ⁊ Risagal. Item pro aqua ĩ scrophulas fa
cienda vlmi vessice quedam colliguntur In qbus humor visco-
scus ĩuenit qui vt ꝯuẽit cõfectꝰ ĩ scrophulas valõ admodũ ꝓdest
huiusmõi aũt vessice nisi opportune colligant ĩ secrãꝫ genꝰ paru
um ĩtus reperitur qõ humorẽ ipm absũmit. opportune igit colli
gãt. hec pro nũc õ scrophulis dicta sufficiãt. Age de volaticis tra
ctemꝰ ¶ Volatica a volando dr Quia cito serpit ꝑ carnẽ ⁊ pecu
liaris regio sibi est collum. In volaticas autem remedium est vi-
delicet. Recipe farinam lupinorum amarorum que decoquatur
In aqua salsa addito aceto colletur ⁊ collature addatur puluis
vtriusqꝫ centaureе et aliquantulum ferueat et de hac lauetur lo
cus infectus collatura. In Idem. Recipe radicem Lauazolli

caballini ꝛ succū extrahe Et acerrimi tīndem aceti impone ꝛ Recipe sal comune q̄tum volueris tenuiter tritū qḋ liga in petia linea ꝛ in dicto liquore petiā cum sale madefac cum qua sic madefacta frica volaticam. In idem. Recipe leporis fel qḋ misce cum butyro ꝛ mulieris lacte exinde vnge volaticam. In idem. Recipe ficus crudos ꝛ pone in felle postea in vino ꝛ exinde per allambicum aquam distilla ꝛ cum vna parte istius aque pone quadruplum aque putei in qua cōmixtiōe fac bullire dimidiam. ʒ. camphore: donec decoctōis medietas absūmatur ex quo liquore sepius vnge. In idem lapatij succus plurimū cōfert si ex eo vngatur volatica. In idem. Recipe vnā petiā lineā quaȝ super fundo vnius bacilli seu lācis de latono cōbure qua cōbustione cuprum sudabit ex eo sudore vnge volaticā. In idem cōfert ouoꝝ sudor cum coquūtur si ex eo calido scilicet vngatur volatica. Unguentum album: qḋ valet ī cōbustionē ignis In iubices in scabieȝ in volaticas: ꝛ multa alia. Recipe ceruse. ʒ. iij. olei ro. ʒ. vj. litergirij. ʒ. j. aceti albi acris. ʒ. j. ꝛ fiat vnguētum: ex quo cuȝ oportuerit: vnge vt supra. In idem. Recipe tartaꝝ seu grepulā perfectissimi vini: ꝛ inuolue in petiā crossam valde balneatam aqua frigida: ꝛ duplica ne tartaꝝ exeat. Deinde leuiter exprime aquam ab ea ꝛ in lare pone siue focolario calido: ꝛ coboperias cū cineribus calidis crossa q̄dem sup̱ficie ne petia cōburatur: ꝛ fac igneȝ magnū superius p̱ tres horas: deinde excipias ab igne: ꝛ pone super vnū marmoꝛ: ꝛ exprime q̄tum potes. exibit inde oleū pulchrum nomīatū de tartaro: ex quo volatica vngatur.

De variollis ꝛ morbillis. caput decimū quartū.

v Ariollaꝝ egrotatio plures licet infestet aetates tamē peculiaris est potissimū aetatis moriue. Ideo in hoc p̱cipue loco: de ea tractare mihi videt̄ opportunū variollarū: ꝛ morbilloꝛū regimen principaliter bipartit̄ vȝ. ī curā variollaꝝ ꝛ morbilloꝝ. Variollaꝝ cura particulari⁹ diuisionem capit. Ratiōe scilicet aetatum: ꝛ rōne cōplexionū. Atq̄ vt artium: ꝛ medicine doctoꝛ. Jugt Marsilius: tertio potest

recipere distinctionē i regimē pseruatiuū: et curatiuū. pseruatiuū regimen est aliquarum spetialium determinatarum partium que custodiēde sunt ne variollis ledantur et sic exquisitissime vir illustris ipse Marsilius primū accedit distinguendo etates que variollātur vel morbillātur ab etate corporum Lactentiū nec alijs cibis aut potibus cōmuniter viuentiū quam lacteis usque ad aetatem septēnem Et ab ea usque ad aetatem in qua flobothomia nō conceditur. Quo circa etiā clarissimi medicine professores Rasis in sui operis quinto tractatu capitulū notabile cudit de illis que delent vestigia variollarū Rursus in diuisionū libro de vestigijs variollarum atque interuallati In eodē libro que delent vestigia variollarum insinuat. nec non Idem auctor in decimo tractatu capitulum prestans cudit de variollis Et morbillis. Rursus in diuisionum libro aliud de variollis et morbillis. Gulielmus preterea de varrignana In sui operis tractatu altero capitulum secūdum cudit de cura variollarum et morbilliorum: quod sequitur capitulum tertiū de pseruatiōe quorūdam mēbrorum a nocumētis variollarum quod postea sequitur capitulum quartū. de cura variollarum apparentium in oculis: naribus et ore: quod demū sequitur capitulum quintū. de āmotiōe cicatricum remanentiū post variollas que sane congrua successione cōtexuit. Memorādi iccirco etiam sunt bonus Mesue. Petrusque de tussignano: qui licet ab huiusmōi remediorum professiōe videantur In titullis deuiare Rem tamē ipsam diligentissime vt viros tātos decuit sunt executi: quippe signa docent humorum simul habundantiū et sanguinis signa singulariter habundātis in toto corpore: necnon signa cuiuslibet humoris habundantis i quolibet membro determinato: et postremo signa male cōplexionis relicte post euacuationem. preterea que purgant sanguinem: flegma: mellancoliam: huiusmodi quoque plurima continentur In libri nostri aque ardentis folio quartodecimo: Medicorum preterea Dux et princeps Auicena. de vestigijs vlcerum variollarum exquisitissime tractat folio trigesimooctauo: atque de variollis ipsis folio tricentesimo vigesimosecundo: suus achates. In tractatu quarto generaliter. Jacobus autem dedundis patauinus aggregator in sui de aggregatione operis tractatu quinto folio. ccxlij. variollis et mō

billis cōtrariantia memorat notabiliter. Interea nōnulla nos ge minorū: quibus noster hic est liber obnoxius: celesti scilicet aspi rante Mercurio Deo aūt maximo optimo primū fauente Ic circo notabilia breuiter interseram⁹. variollae sunt pustnllae par ue que cōmuniter toti accidunt corpori quasi ex infestissimis ho stibus cicatrices: que: vt plurimū: aetatis motiuae milites adori untur: ⁊ oriuntur ex materia mala multiplicara i venis calida: san guinea: ⁊ putrefacta cnm quibus semper est febris īclusa. variol lae ex eo dicuntur quod maxime variant corpus Morbilli autē sunt pustullae collericae In q̄ztitate numero: ⁊ qualitate hoc est duritie minores variollis: maioris tamen discriminis: preter q̄z ꝙ oculos minus inuadunt q̄z variollae ⁊ originem habent ex hu more sanguineo mixto cum collerico: suntq̄z maioris doloris ⁊ punctionis q̄z variollae propter acuitatem collere. Variollae ta men sunt maioris grauedinis in dorso propter venam extensam magnam interius super dorsum que semper est dum viuit homo plaena sanguine: qui sanguis cum in primis presertim aetatibus deterioratur secundum plurimū est materia variollarum: Et est magis calida morbillorum materia Et adusta: q̄z variollarum. Sed non accidnnt ita morbilli per totum corpus vt variollae. Morbilli ex eo dicuntur ꝙ morbida corpora: ac tenella adoriū tur. Variollarum Et morbillorum signa sunt febres acutae cali ditatis Et dolor dorsi: Narium pruritus: Insomnia: timor ca pitis grauitas Et oculorum rubedo cum pulsationibus in tem poribus Et in fronte Et punctio in corpore toto sentitur Et sciendum est ꝙ omnia haec accidentia Inmorbillis sunt intensio ra Et magis acuta: ⁊ maioris periculi: q̄z in variollis. Preterea sciendum est ꝙ morbilli Et variollae curine dicuntur parue: vel minutae: Inuolutae rubeae. Ad colorem maxime violaceum tē dentes: vel vehementis rubedinis: ⁊ illae que sunt ambulatiuae vt formicae: ⁊ illae que faciunt superficiem corporis quasi spas matam: omnes tales tam variollae: q̄z morbilli sunt male disposi tionis: ⁊ nature presertiz si difficulter egredi videant: ⁊ maturari ⁊ febris est⁹ nō sedat: neq̄z alleuiat: ⁊ si p̄terea sincopis supuenit

ec tremor cordis eger absq dubio morietur e contrario vero si febris ci
to dolorq sedatur et si variollarum egressio fuerit velox et maturitas
Non erit timendum de egroto quia bene citoque liberabitur et gubernabitur
Regimen curaque variolarum et morbillorum variari secundum varietatem
nempe temporum debent: quia alia debet esse cura variollarum et morbillo
rum antequam apparere incipiant et alia cum incipiunt maturari et aperiri
et alia quando faciunt crustas et escaras ratione temporis in quo egro-
tus sentit dolorem in dorso et pruritum in naso et alia accidentia significa
tia futuram et primam egrotationem Sed nondum ipa egrotatio in
cipit apparere: convenit vt tunc fiat flobothomia vel subtrahctio san
guinis cum ventosis et sumat egrotus micam panis: cum succo granatorum
et aqua frigida vel trociscos de spodio: qui sic fiunt Recipe rosa-
rum rubearum Spodij amborum ʒ.v. Semen accetose ʒ.ij.
Sumach. semen protulace ana ʒ.v. balaustie ʒ.j. gumi arabici
ʒ.j. opij grana duo conficiantur cum succo berberis aut cum agre
sta vel onphatio et aqua frigida: aut summat trociscos camphoratos
qui fiunt in cura ethice comedatque vel bibat egrotus succum la-
ctis amigdallarum coctum cum farina ordei vel auene vel spelte
vel fabarum super quem spargatur berberis succus vel granato
rum acetosorum vel acresta aut similia Summatque aliquem eorum
succorum egrotus in potu cnm aqua frigida uel leutes comedat
excoriatas coctas et cum aceto conditas. comedat etiam cibarium
factum ex oleribus frigidis videlicet ex lactuca portulaca Scari-
olla et cucurbita vel cucumeribus coctum et cum amigdallarum
lacte conditum cum succo quopiam acetoso stiptico et nullo mo-
do aliquid aliud bibat vel comedat Si vero strictus fuerit secun-
dum ventrem: Summat in mane aquae modicum decoctionis pru
norum maturorum vel tamarindorum: vel aliud quod mihi ma-
gis placet fiat regimen salutiferum et per hec habetur Regimen
quod seruari debet ante egressionem variollarum Et morbillo-
rum. Postquam autem apparere incoeperit variolle vel morbilli nullo pa
cto flobothometur egrotus nec sanguis minuatur nec aliquid egro
to fiat vel detur quod ventrem soluat Si vero medicus aliqua potissima
causa lubricandum esse ventrem indicaret Ut quia nimia egrotus periret stip
ticitate vel quia a superiori parte egestio timeretur preparare primum

q̄z ventrē lenificet debet materiā variolarū vt ea via delabat̄ ad i
testina .nullo modo ab egroto aliquid comedatur vel tāgatur vn
ctuosū preserti oleū qꝛ multiplicat corruptionē nec vinum bibat
Itez nullo pacto postq̄z variolle vel morbilli ceperit aparere sū
mat egrotꝰ trociscos de spodio vel cāphora : qꝛ contra illud op
antur :quod natura iaz intendit tēpore expulsionis. Ad libitum
autē si nauseam turbationē estuationē ve senserit sūmat de aqua
que sic fit Recipe ficuū siccarū vue passe Lentiuz excoriataꝝ se:
minis feniculi ligni de laca vel ō mirtis recētibꝰ aut sandaloꝝ ru
beorū añ .ōz j. pistent̄ ꝛ bulliāt in libris iiij aque donec eiꝰ med
etas sit cōsumpta :colletur q̄z ꝛ reponat̄ donec frigescat :huiꝰ aq̄
vsus: variollas ad exterius prouocat ꝛ cito maturat appetitū cō
fortat ꝛ extuationē remouet . Ad idez Recipe radicū feniculi sci
licet anesi. petro. succi berberis añ. ōz. j. Sandallorū ōz. v. ficcuū
siccaꝝ passulaꝝ. añ. ōz. iij. pistent̄ ꝛ bulliāt In libris iiij. aque do
nec eius medietas sit cōsumpta collet̄ ꝛ sepiꝰ o i'die ad libitū egro
to propinet̄. comedat hoc tēpore vt superius dictū est ꝛ bibat de
cotionē passulaꝝ ꝛ radicū feniculi ꝛ Semis mirti ꝛ granorū grā
natoꝝ vl' berberis ꝛ frequēter in die sibi ponat egrotꝰ i oculis na
ribus ꝛ auribus Et aquam gargarizet que sic fit ne in oculis na
ribus auribus vel gula variollaꝝ quidpiam colligat̄. qd̄ maxime
quidē est periculosuz Recipe aque. ro. lb̄. j. Sumach. carnosita
tis grannatoruz añ. ōz. v. pistentur ꝛ aliq̄ztulū bulliāt cum aqua
ro. de inde collet̄ ꝛ infrigidet̄ . Ad idē. Recipe grannatoꝝ aceto
sorū Sumach. vel berberis añ. ōz. i. bulliant in aqua .ro. ꝛ collē
tur Si terratur antimonium vltima cōrrictione ꝛ fricetnr cū suc
co coriādri vel solatri postea colletur ille succus cuz petijs tenui
bus ꝛ ponatur in oculis auribus ꝛ naribꝰ Maculis repugnat
variollarum Et morbilloꝝ. Attamē sciendūz est ꝙ variolla vel
morbillus si nascatur in oculo aure vel naso genialitatem vel dex
truit vel illius loci valde saltem impedit ꝛ si ingula multiplicarē
tnr impedirēt anhelitum Et forsam ad stomachum cibi transituz
que ne accidant exterius frequenter nares ꝛ aures liniantur cuz
oleo de mirtis vel. ro. ꝑpter locorum defensionē Et gulae. Cuz
autem variolae Et morbilli maturati fuerint ꝛ exacte ad superfi

ciem cutis migrauerint Et cōtinuo sanguis imo inde potius illo rum virus emanat seu incipit emanare. Regatur cū dieta: ꝛ potibus antescriptis nisi egrotus fuerit nimis ibecillis. Nāq3 si nimia seu sincopis: seu debilitas superueniret: posset edere carnes pulloꝝ vel edoꝝ coctas cum lactuca: portulaca: cucurbita: endiuia cucumeribus nō amaris: ꝛ ijs similibus conditas cum aceto vel omphatio seu succo berberis aut granatorum non dulcium vel acetositate citri vel arātij ꝛ vinū nullo pacto bibat.

¶ Jaceat illo tpe h ē vltime maturatiōis sup folia populi vel pomoꝝ acetosoꝝ vel rosaꝝ folia si sint morbida sine spinis ne; siccitatis durities sit molesta q̄ si sic esset ex rosis tritis lectus patiētis totus supaspergaẗ vel ex nenufar floribꝰ siccis bene tritis: ꝛ cū sandaloꝝ puluere mixtis. Nāq3 huiusmōi ad variollarum mundificationem opātur cum confortatiōe locoꝝ in quibꝰ fuerint: ꝛ variollas exsicant.

¶ Abstineat se insuper egrotus a carnibus q̄ꝫtum potest Et vino vsq3 ad horam In qua oris feruor estuatio calorq3 recesserint Et cum cortices qui sunt super loca variollarum Et morbillorum incipient remoueri vel potissimum remoti sint tunc bibat egrotus si desiderat vinum non tamē fumosum. Sed debile ꝛ multum limphatum Et comedat carnes alteratas cum rebus ꝛ succis acetosis Et herbis frigidis Et cibis alijs ꝛ cetera vt dictum est. Si vero variollaꝝ Et morbillorū exsiccatio nimis tardaret tangātur variollae vel morbilli cum lana leuiter in aqua salsa infusa Et si sit in fine estatis vel autūno fiat fumigiū ex sandallis rosis ꝛ mirtis. Si vero hiems sit locetur egrotus coram igne facto ex tamariscis vel ex lignis salicis aut orni. Tēpore vero exsiccationis Et crustarum vel escararum variollarum vel morbillorum vngātur cortices foedi Et sicci cū oleo tepido leuiter vel cum oleo rosaceo ꝛ oleo de camomilla mixtis ac tepidis ꝛ sepius balneentur membra vel abluatur totum corpus ī aqua dulci decoctionis maluauisci vel maluae Et floꝝ camomillae Juuabit insuper plantas pedum tenere in aqua calida dulci tempore quo incipiunt maturari. Cum autem cadunt crustae securius potest

egrotus comedere carnes tamen alteratas cum herbis Et cibis
frigidis Et acetoſitatibus ſupradictis poteſtqꝫ ſecure bibere vi-
num album valde quidem limphatum. Si autem ſigna turpia ⁊
concaua In variollarum locis remanſerint pinguefiat corpus
cum iuribus galinarum Et carnium conditis cum vitellis ouo-
rum vel cum cibis ſorbilibus factis ex farina in iuribus carniuꝫ
Et bibat vinum dulce limphatum Et vtatur frequēter aque dul
cis balneo Et preſertim poſt comeſtionem per longum tempus
Et vngātur loca foeda Et concaua cum remedio quod ſic fit.
Recipe litergiri contriti abluti cum aqua per nouem vices. radi-
cum barundinum ſiccarum farine riſi oſſium vetuſtorum ſeminiſ
peponum farine ciceris grannorum fabarum excoriatarum co-
ſti Lupinorum excoriatorum añ. ōꝫ .ij. pulueriƷentur minutim
⁊ cribrentur ⁊ incorporentur Et cum pſilij muſcilis fenugreci ⁊
lini ſeminis miſceantur Et cum tali compoſitione emplaſtrentur
per noctem cicatrices Mane cū aqua dulci tepida abluātur vel
cum aqua decoctionis fabarum ſeu riſi vel ſimilium.

¶ Alibi de variollis Et morbillis ſic tractatum repperi videlꝫ
variollarum egrotatio cum infantem adoritur. Precipuum in-
ter coetera Regimen eſt. puellum ſcilicet optime pellibus inuo-
lutum calidum tenere Atqꝫ ſuper circunquaqꝫ ſternatur pan-
nus rubeus Et ſi poteſt lentis brodium denſiſſimum bibat ſine
oleo. Sin minus. Saltem lentis vel lētiū ferculum cum nihil vel
parū olei peroptime quidem coctum nutrix ad ſaturitatem edat.

¶ Item alibi capitulum repperi de preuiſione quorūdam mem
brorum a nocumentis variollarum vt infra videlꝫ. Tria mēbra
nos maxime oportet intendere ne illis accidant morbilli vel va-
riollae eſt enim periclum ibi maximum Et illa ſunt oculi preſer-
timqꝫ nares Et gutur. Nam ex eorum prouentu ad oculos fre-
quenter perditur viſus vel ſaltem albugine quapiam oculus tur
piter de foedatur.

¶ Si vero in nares inciderint obſtructione meatus quam cau-
ſant: amnittitur multotiēs iſte ſenſus. Si autem ī guture oriātur
ſtatī ſubite iminet ſuffocatiōis periculū. Eſt igiẗ ad oculos p̄mū

maxime ꝓuidendū cū impositione in ipsis eorū que prohibent materiā ad ipsos fluere ⁊ substantiaꝫ oculi congregāt ⁊ cōfortāt Appropriata secūdū veteres vtilia ⁊ vsitata sūt. vꝫ. aqua. ro. sola oculis frequēter applicata ⁊ maxime cū in ea dissoluit sūach coriandrū tritū vel cortices grānatorum siue potius succus ipsorum ⁊ similiter succ⁹ foliorū oliue: ⁊ Similia. Interea Serapio iccirco sic inquit. vꝫ. Muria proprie que fit ex piscib⁹ stipticitatē hꝫ fortificationē ⁊ mūdificationē ⁊ ideo fit cum ea. cobol. Inegritudinib⁹ ledri vt egrediant In facie. i. ex oculis. Sed postq̄ꝫ egresse sunt: dissoluit eas ⁊ confert Ideōq̄ꝫ voluit Auicena. Succuri⁹ aūt inquiens guturi cuꝫ gargarismate facto ex aqua ⁊ aceto ⁊ de glutiōe ipsius quādoqꝫ: ⁊ nō dubito quin frigida stiptica repercutientia Ingula gargarizata sint vtilia vt superius siꝫ expertus de quibus capitulo de squinātia dicitur eadē etiā que gutur preseruāt ⁊ nares: quādo eorū fit per nares at rabctio e vasculo orificij stricti est vtilis valde ⁊c̄. particula sequēs ē de cura variollarum apparentiū In oculis naribus ⁊ ore. Frequenter cōtingit q̄ ꝓhiberi nequit variollarum generatio in mēbris p̄dictis: forte eo q̄ priusq̄ꝫ veniat Medicus iam apparēt In eis: q̄ cū accidit illis membris est taliter succurendum. Dico q̄ si in oculis Signa variollarum appareant. vꝫ. q̄ in nigro oculi sicut pūcta alba appareat. Tunc est preceptū q̄ oculus cum aqua calida vaporet: ⁊ p̄inde aliquid ex sale: vel almuri leuiter imitatur: ⁊ proprie ex almuri pisciū Sicut in precedentibus dictum est. Si aūt variolle fiant in auribus vel in ore tunc vngantur vnguento facto ex oleo violaceo draganto: ⁊ cera alba. Mucilago ēt grannorum citoniorum ⁊ psilij cōferunt ijs que fiunt in ore. Ibiqꝫ preterea plurima repperi que ōmisi qm̄ visa mihi sunt parum vtilia. Postea sequens huiusmodi repperi capl̄m. De cicatricū āmotiōe remanentium post variollas. vꝫ. Remanēt cicatrices ex vlceribus variollarum: sicut fit ex alijs vlceribus: vel solutionibus: que cuteꝫ maculis foedis: ⁊ quādoqꝫ nigris coinquināt. Remanēt etiā cōcauitates in facie: que omnia tāq̄ꝫ foeda vtilis est āmouere in foedo itaqꝫ colore qui ex variollis in cute remanet cōfert mirra dissoluta cū oleo de semine lini Et linita ⁊ hoc etiā remouet vestigia

ulcerũ aliorũ. Fedũ aũt ipsarũ colorez rubeũ: tollit sola iunctio facta cũ oleo de semine: Serapio aũt dixit: lac titimali esse cõueniens variollis quãdo linitur ⁊ earũ signis innuit ꝯferre cũ dicat Inpentigini ⁊ pruritui ꝯfert. Rursus dixit Serapio ꝙ litergiriũ ablutuz secũduz ipsius doctrinã est maxime ad variolaruz delẽda vestigia iuuatiuũ modo sint porsus nõduz de albata ⁊ cetera Tu ibi Cvnguẽtũ ad id bonũ Recipe litergirij abluti radicũ harundinis sicce farine ciceris ossiuz vetustorũ farine risi ⁊ costi aña terrant̃ ⁊ agitent̃ ⁊ cũ eis facies liniat̃ In nocte Qd̃ remediũ precipue fieri debet in balneo ⁊ mane leniter lauetur. Item concauitates variollarũ que in cute remanent post eaꝝ egrotationẽ sanat cũ predictis regimẽ impinguatiuũ. Itẽ si accipiat̃ cinis testudinis marine secũduz sui q̃litatẽ subtilit̃ tritus ⁊ cicotriconizatꝰ ⁊ cũ oleo mixtus ⁊ inunctus eaꝝ cõcauitates delet Rursus ne variollaꝝ signa remaniãt. Recipe faseolos quos optime coque in aqua cũ qua quottidie lauet sibi faciez cicatrizatus Ad idẽ lucij piscis pinguedinẽ similiter operatã hoc est cũ aqua cicatrices inungantur dicũt auctores bene conferre. Itẽ si medulle pꝭcorũ terrantur ⁊ in aeceto dissoluãt̃ ⁊ cũ suilla cute In eo madefacta cicatrices liniant̃ euanescẽt. Preterea in veteri quodã codice ꝯtra variollas Sic scriptũ inueni. Comedat egrotus lenticullas sine oleo ⁊ eaꝝ brodiũ tepidũ in magna quãtitate bibat Que si infantes facere nequeũt faciant saltem nntrices. Ouiuz stercus siccũ ⁊ cũ aceto liquatum ⁊ emplastatũ verucas ⁊ variollas delet quocirca adeo insuper exquisite Marsilius de sancta sophia Sup prima. fen. quarti canonis auicene tractatuz edidit Ut solus ipe vel õmissis iccirco reliquis auctoribus meo iudicio Ad variollaruz ⁊ morbillorũ omnis generis regimina ⁊ curas perfectissime quidem sufficiet Ideo ad ipsum variollaruz ⁊ morbillorũ egrotationis studiosi primũ recurrant. Postea auctores alios a me nõiatos ⁊ a me ipso quoqꝫ memorata consulant quod si fecerint honorem ⁊ lucruz omnino consequentur Nos autem ad alia succedamꝰ.

De Spasmo ⁊ alcute caput. xv.

s Pasmus nihil aliud est nisi egrotatio a repletione nempe nimia causata Et vt plurimum carnosis nocet infantibus. Quocirca Albertus primum alemanus merito audiatur. folio centesimo trigesimotertio que a veteribus peripatheticis: vt ipse dicit: accepit vnum autem inquit quod pluries accidit pueris recenter natis propter plenitudinem eorum est spasmus ⁊ coetera Iccirco ibi. vꝫ. parum ante tractatum noni libri de animalibus plurima memorat notabilia. Auicena de signis. Sic iccirco dicit. Cum vrina infautis est viridis nuntiat paralisim vel spasmum ⁊c̃. folio centesimo quinquagesimoseptimo ⁊ sequenti. Rursus de signis euentus spasmi in pueris folio tricentesimo vigesimooctauo. Gallenus autem ellectuarium docet patienti spasmum iuuatiuum. vꝫ. Recipe mentastri. ro. cinamomi masticis. fu. meu. Ameos doronici gedoariae gariofo. añ. ꝫ. ij. sandaloꝝ ligni aloes añ. ꝫ. i. musci. ꝫ. sesqui vnge omnes rerum qualitates balsamo Et cum melle misce ⁊ da quottidie quartaꝫ partem vntiae Et si spasmus fuerit in toto corpore pone super spondilia dorsi. Recipe cerae ꝫ. i. euforbij ꝫ. i. ⁊ oleum quod sufficiat ac simul confice Et cum oportuerit vtere. Spasmum nonnulli rellaxationem nominant eo ꝙ a viscosis humoribus neruos relaxantibus causatur. Accidit autem infantibus interdum in vno mẽbro interdum in toto corpore ⁊ ipsum prohibet a motu eius mẽbri in quo est vel totius corporis. Cura eius nisi genialis fuerit est primum dare nutrici Sirupum factum ex medicinis subtillantibus Et sit eius cibus valde siccus reiqꝫ bene assatae Et non comedat carnes duras nec pisces Et in pauca q̃ntitate vinum bibat non limphatum Et aliquando priusq̃ꝫ infans lactetur ponatur in balneo vnganturqꝫ ipsius In quo maxime patitur membri iuncture oleo castorei Et antescripto Galleni ellectuario vtatur quottidie. Micael preterea Sauonarolla. De spasmo prestantissime disputans folijs suae practhicae octuagesimoquarto quinto ⁊ septimo allegat plerosqꝫ. Iccirco egregios auctores ad quos cum opus fuerit Duco recurrendum. Interea memorabilis precipue est antonius guaynerius quippe qui de spasmo tractatum cudit ad mirabilem. In

eiuſdem ſui nempe operis folijs quadrageſimoprimo Et non nullis ſequentibus. Item Paulus bagellardus in ſui operis carta octaua. Jacobus interea de dūdis patauinus aggregator In ſui de aggregatione operis Spaſmum prohibentia memorat folio Notandum inſuper eſt ſpaſmum aliter eſſe ex repletione aliter vero ex inanitione curādū. Si ex repletione cauſetur cuſtodienda eſt nutrix ne ipſius ad nimiam lac humiditatem ideſt aquoſitatem declinet. Sed cibis veſcatur lac ſubſtantiātibus ⁊ incroſſantibus Et abſtinendus infans eſt a nimia lactatione ⁊ nimio ſomno cuꝫ reliquo regimine: quod idem bagellarduſ docet. In ſui nempe operis capitulo tertio. De ſpaſmo puerorū folijs octauo: ⁊ nono Proderit Iccirco etiam ad ſalubrem librum noſtrum recurrere In capitulo de relaxatione folio quinquageſimoſeptimo ⁊ ad viaticum folio decimoquinto. Preterea vnguentum in ſpaſmrm optimum fit hoc modo. Recipe pulegium baccas laurinas ciminum aā. omnia pulueriza Et cum melle miſce: ⁊ fac bullire Et pone tepidum in panno lineo ſuper locum dolentem vel patientem. Sunt qui dicant dentem lupinū ad infantis collum pendentem eum a ſpaſmo bene defendere. cautellam autem huiuſmodi eſſe bonam puto priuſqꝫ ſpaſmus accidat. Itaqꝫ qꝫ primū omnia que in hoc libro ad īfantis collū pendulla conferre traduntur Sint ſtatim ad cautellam nempe penſilia. Spaſmus aūt ex inanitione cauſatus alchutes nomen vſurpauit. haec egrotatio ex inanitione vel febre vel frequēti ploratu vel rebus exſiccantibus cauſatur. quapropter nequit ſe infans interdum flectere. In alchutem autem quoniā Regimina: ⁊ curas anteſcripti ſufficienter inſinuāt auctores. Nos ad alia mē tem cōuertemur.

De thetano cum ſpaſmo: ⁊ ſine ſpaſmo caput. xvj.

N Thetanum cū ſpaſmo: ⁊ ſine ſpaſmo: atqꝫ de ſpaſmo ipſo ſpāliter Auicena folijs cēteſimo quinquageſimooctauo: nono: ⁊ cēteſimo ſexageſimo pleraqꝫ cudit capitula notabilia: ⁊ Micael nr̄ in ſue practhicae

tractatus sexti capitulo altero. de spasmo ac thetano tractat vberi me: qppe qui duo iccirco auctores cũ a Sauonarolla iccirco scilicet allegatis vel reliqs õmissis satis erunt. Distrahit vtiqz animũ multitudo librorum. Itaqz ꝓbati: qm̃ etiã ad omnes nõ sufficit vita humana: tm̃ legendi atqz sane intelligẽdi sunt. Nos: qm̃ nimiũ iaz hic liber grãdescit: qđ reliquũ ad infãtiã ptinere sentimus cellerię percurramus.

De sabarra: ⁊ nimio balbutientis ploratu caput. xvij.

n Imia noctu maxĩe vigilatio: pindeqz ploratio infanti ⁊ balbutienti accidit ex lactis corruptiõe: cuius precipua cura est: quã bagellardus docet in sui opis capitulo q̃rto de instãtia vigiliarũ carta nona. Atqz ĩ capitulo de vigilijs puerorum Rasis: ⁊ in eius tractatu qnto capitulũ scripsit de sabarra: ⁊ nostrũ viaticũ carta. liij. Auicenaqz folio cẽtesimo quadragesimooctauo ⁊ eius pedissequus folio septuagesimosecũdo Sauonarolla: nec nõ Antoni⁹ guayneri⁹ folio qnq̃gesimo. huiusmodi p̃terea hincinde iccirco repperi iuuatiua. Anisum puluino suspensum: Ita vt infantes dormientes odorent leuat in somnia: ⁊ que Iacobus de dundis patauinus aggregator iccirco ⁊ ipse posuit iuuatiua. folio

De subeth: ⁊ mortificatione caput. xviij.

p Ost sarrbã cõueniẽs est loc⁹ subeth: qppe subeth nihil aliud ẽ nisi somn⁹ sup̃fluus vñ mortificatio qñqz cãtur: lʒ p̃postere aliqb⁹ hunc forsam locasse morbũ videamur. Nãqz fere oẽs pipathetici. Subeth p̃ sarrbã postea locauerũt. tñ vt puto eqdeʒ nõ sine rõne sic posui. nascuntur. n. fere oẽs q viuunt infantes: vigilãtes. Deĩde sopor eos: vt plurimũ: salutifer. Interdũ opprimit ĩportun⁹: vt est subeth: quocirca p̃cipue. Auicena notabiliter tractat folijs centesimo q̃dragesimoseptimo: ⁊ nõnullis sequentibus: ⁊ Sauonarolla folio septuagesimop̃mo: ⁊ sequẽti necnõ Antonius guaynerius folijs vigesimo: ⁊ nõnullis ꝓxime sequẽtib⁹ vsqz ad tractatũ sextũ de incubo: qppe q tres Illustres auctores meo iudicio cuilibet

Iccirco vigilanti vel reliquis ōmissis: frustra nāq per plura fit: quod fieri potest per pauciora vberime satisfacient. Igitur ad sequentia procedamus.

De tussi ꝛ singultu caput. xix.

t Ussis ꝛ singultus: balbutienti: vt plurimu: accidunt ex causis: quas in capitulo. xij. de tussi: ꝛ reumatismo carta. xvj. Indicat bagellardus vbi atq in sequenti satis bene docet remedia. Quocirca in libro de egritudinibus iuncturaꝝ Rasis capitulo. De tussi puerorum nauat operā diligentem. nec non Jacobus de dundis Patauinus aggregator. In sui de aggregatione operis tractatu tertio capitulo x. folio nonagesimoseptimo tussi puerorum contrariantia plurima memorat notabilia. libellus īsuper extat: qpaupeꝝ thesaurus appellatur. In cuius capitulo contra Reumā: ꝛ capitis doloreꝫ notabilia Iccirco plurima cōtinentur: atq in libelli salubris nostri capitulo de tussi pueroꝝ carta quinquagesimaquinta preterea eruca subtrita: ꝛ balbutientis pectori tepida apposita tussiꝫ sedat. Idem spongiae lapillus facit collo suspensus. Idē: vt aiūt: fit si huiusmodi scriptura. In carta noua fit balbutientis collo suspensa vꝫ. pax pax vita spiritus sanctus Remedinm In ipso cum ipso ꝛ per ipsum amen. cum crucibus que ꝑ spatia vacua significāttur.

De stomaci redundatione: ꝛ vomitu.

s Tomaci redūdatio: ꝛ vomitus aetati motiuae ex causis accidūt: quas bagellardus indicat in capitulo tertiodecimo de vomitu folijs decimooctauo: ꝛ nōnullis sequentibus: atq salubris liber noster in capitulo d̄ vomitu folio quinquagesimoqnarto: ꝛ sequenti: Atq insuper ī libro de egritudinibus iuncturarum Rasis capitulo de vomitu in pueris. Preterea Gulielmus placentinus de saleceto in operis de summa cōseruationis: ꝛ curationis capitulo cētesimo duodecimo de spetiebus vomitus folijs quadragesimoquarto: ꝛ qnto plurima iccirco docēt notabilia: quippe quae ꝓ auctoꝝ dignitatibus iure moeritoq preposita remedia hincinde a me reperta

sequūtur infrascripta. Redūdatio vicissitudine quadā ex stoma-
co vomitalis: vt plurimū: accidit ex stomaci frigiditate ꝛ ventosi-
tate: opeꝑtiuꝫ ante oīa precipuū regimē est calore suaui diligēter
erga aluminū suā opam nauare nutricē In dolorē aūt stomaci re
nū vel latex. Recipe maluā: marubiū: apium: mel: farinā: ꝛ salis
modicū: q̄ simul cōfecta calida super dolorosum locū applicētur.
Ad vomitū reprimēdū valēt absintbij oleū: ꝛ gariofolox pl'uis
simul mixta: ꝛ q̄ztū pati potest egrotus calida stomācū suplinita
q petijs insuper: ac pellitijs sit calidis fomentatus haec ter in tri-
bus noctibus reiterādo: ꝛ frigus euitando vomitū aiūt bene rep̄
mere. Oleū stomaco peculiare sic fit. Recipe canelle. ōꝫ. sesq vꝫ
vntie dimidiū: gariofolox. ōꝫ. ij. masticis. ōꝫ. i. cū dimidia Spice
nardi. ōꝫ. ij. q̄ bene cōtusa: ꝛ bene simul mixta ī vitreo vase ponā
tur: In quo etiā lb. i. puri olei supfundaī qđ vas ꝑ totā aestatem
sol calefaciat vsqꝫ ad septēbrē: quo tpe citonia sunt matura: ex q-
bus succi ciatus exp̄maī: q in dicto quoqꝫ vase supfundatur Et
ad solē reponaī. Unctionē huiusmodi ad vsum seruatā stomaco
aiunt bene cōferre. Ad idē. Jūnij mēse aliqui in diui dicūt Joan
nis baptistae vigilia aere sereno. Recipe tm̄ flox berbae: q̄ dicit
sancti Joānis: q ipsis implere possis vnā botiā vitream: ꝛ be-
ne iculca. deīde pax puri olei supfunde. Postea os botie bene
claude cū cera. deinde botiā ipsaꝫ subterra ꝛ aliqd ne iber pene
tret suppone: ꝛ sic vsqꝫ ad sequentē ānum dimite: ꝛ sequēti altera
simili vigilia: botiā exime: ꝛ ad solē pone ꝑ totū Julium. deinde
ad vsum serua boc oleū ad p̄dicta valet: ꝛ ad multa alia. Ad ideꝫ
Recipe tm̄ pāni ostrini cū q̄zto possis vnū cor facer̄ super qđ tm̄
extende resine pinguis ꝛ recētis q̄ztū sufficiat sup quam asperge
gariofolox puluerē: ꝛ cor illud balbutientis isopbago applicet.
ꝛ si oportuerit reiteretur.

De reumatismo ꝛ sternutatiōe peculiari: caput. xxj.

f Rigiditas in p̄ma etate: vnde sternutatio cātur facilī
accidit etati motiuae: q̄ ne accidat nutrices oportet piē
tissime fouere infantes p̄sertim bieme cum calefactiōi
nibus. namqꝫ magna frigiditas cū egestiōis p̄sertim

madefactione infanti plerūq3 mortis est causa. Sterfiutationis future signum est cum oculi profundātur: ⁊ superuenit febris cura eius est q sup cerebrū ponantur extrinsecus folia portulacae vel rasura cucurbitae cum oleo ro. ⁊ farina ordei: ⁊ caput vngat cum oui vitello: ⁊ oleo. preterea Recipe rutam pentafilon Saluiam: ⁊ Rosmarinum que in oleo bulliant quo īfans vngatur a colli nodo per spinam ad inferioris dorsi nodum. In pectoris autē grauedinem. Recipe allium sub cineribus assatum quod mundatum cu3 tundatur ⁊ cum butyro incorporetur quo tepido infantis seu balbutientis plantae vngantur ⁊ proderit. Sternutationum genera Et iccirco quelibet. Ita Micael noster folio cētesimo vndecimo diligenter distinguit q superfluum reliquos iccirco puto consulere methaphisicos igitur ad vlteriora cursim est procedendum.

De gibositate spondiliū dorsi peculiari caput. xxij.

Humeros habet homo maiores respectu corporis aliis animalibus. Ad portandum Et substinendum humeri creati sunt ex ossibus fortibus ⁊ carne in ea nempe parte patientiori Jjs īsunt scapule ossa lata tenuia que proportionali humerorum latitudini satisfaciunt carnem fultiētes In ambitu ac moderata tenuitate ellegantiam pectoris ne fedarent In gibositatem aute3 spondilium dorsi infantis vel balbutientis inter coeteros medicine auctores vgo precipue Senensis consilia ⁊ remedia docet folio octuagesimotertio Et sequenti Preterea Micael noster Auicenae quasi ductu notabile cudit capitulum de gibositate folio tricentesimoseptimo.

De vmbilici tumefactione Et eminentia caput. xxiij.

Vmbilicus est radix ventris per quam embryo dum pēdet ī mr̄s vtero sibi sūmit alimētū. vmbilici tūefactio Et eminētia aetati motiue īterdū accidit ex nimijs vagitu ⁊ vociferatōe aut ex frequēti ⁊ vehemēti tussi interdū ex casu Et pcussiōe Remediū aūt ē vt accipiāt lupini ⁊ ī vino nigro ponāt ad mollificādū in quo sīliter ponanť stupa diligēter

purgata ⁊ petie nitide panni linei. Deinde pone super vmblicū
qui si flexibilis fuerit: eum cauterizabis in circuitu. Sed non in
loco flexibili ꝓpter cutis tenuitatē: Quocirca Celsus. ad vmbili
cos inquit prominentes ne manu ferroqꝫ vtendum sit: Ante tē-
ptandum est vt egrotus abstineat aluus ducatur: Imponant̄ su
per vmblicū cicutae ⁊ fuliginis singulorum partes vndecim ceru
sae lote partes. xiiij. plumbi loti partes. xviij. cum ouis duobus
quibus etiam solatri additur succus hoc diuti⁹ impositū esse opor
tet ⁊ interī cōquiescere ⁊ cibo modico vti: Sic vł vitentur omnia
inflantia. hic nimirum celsus intellexit De oīs etatis vmbilici ꝓ
minentia indistincte ¶ Peculiarius autem in libro De egritudini
bus iuncturarū Rasis capitulum specifice cudit De inflatione
vmbilici puerorꝫ: quo cum oportuerit ante omnia duco Recur-
rendum atqꝫ ad petri de argellata opus ex quisitum folio octua-
gesimo nono. Iccirco insuper sauoranolla noster salutifera docet
remedia: In capitulo de augumento vmbilici folio tricentesimo
septimo Interea plinius Iccirco quidem inquit vmbilicis emi-
nentibus psylion illinit̄ Jacobus preterea de dundis patauinus
eggregator. in sui De aggregatione operis tractatu tertio capi-
tulo vigesimo folio centesimo octuagesimo quinto. Infantiū ra-
mici ⁊ eggressioni vmbilici cōtrariantia: nō nulla memorat nota-
bilia

De ventris tortione ⁊ balbutiẽtis inflatiõe peculiari caput. xxiiij

i nflatiōis ventris infantis ⁊ balbutientis cās ⁊ reme-
dia Imꝑator docet Auicena: necnō ei⁹ ī sua practhi
ca Strenuus Tyro sauonarolla p̄terea Rasis ⁊ bo
nus Mesue atqꝫ pleriqꝫ oēs idonei naturales ⁊ spe
cialiter In capitulo decimo octauo Bagellardus de tumore vē
tris infantium folijs vigesimo nono ⁊ sequēti vbi cū Auicena pa
riter Rasi Mesue remedia iccirco īsinuat salutifera atqꝫ noster
salubris in capitulo de inflatione ventris folio quinquagesimo se
cundo. preterea vinca per vinca siue camedaphne herba in cine
re decocta ⁊ excussa vinoqꝫ sparsa ⁊ ēplastata sicat tumores Idē
absinthiū facit in vino albo coctū ⁊ suꝑ ventrē ac stomacū ēpla-
statū Itē si puer inflat⁹ fuerit in parte vel totus. Recipe sūmita-

tes ebuli & sanbuci: quas in vino albo coque & in ipsis calidis balbutientem inuolue Itē recipe pullegium & ciminum: que simul confecta emplasta tepida super vmblicum. Caninum sterc⁹ tenerum recens & calidum cum trito scilicet coriandro mixtū: emplastratū ventris proderit tortioni. Item suricinuʒ stercus: q̄ʒtū pugillus capit cū sale munitissimo & oleo tritum & cataplasmatū sedat ventris dolorem: Iteʒ in omnes ventris dolores. Recipe taxonis cerebruʒ: quo in oleo bene cocto venter liniatur

De siccitate & stipicitate peculiari caput .xxv.

q uoniam stipicitas omni etati presertiʒ motiue valde ē discriminosa & plerunq̄ʒ letbifera Ideo noster bagellard⁹ i capitulo xv. De infantiū stipicitate folijs vigesio secōdo & sequēti iccirco remedia docet exq̄sita: Atq̄ʒ i libro de egritudinibus iuncturarū Rasis capitulo de constipatiōe puerorʒ & salubris noster in capitulo de cōstipatione folio quiquagesimo quīto atq̄ʒ in capitulo de oleis laxatiuis folijs quadragesimo q̄rto & sequēti vbi laxatiua & solutiua fieri poma docʒ salutifera Fomentūq̄ʒ seu fumigiū laxatiuum prestantissimum Preterea in libelli: qui pauperū thesaurus nominatur capitulo remediorū ad disponēduʒ ad idem salutifera multa cōtinētur. Puerorum insuper laxatiua Jacobus de dundis aggregator In sui de aggregatione opis ttactatu quarto folio vigesimo secūdo memorat notabiliter Instipticitatem iterea valēt: fel taurinuʒ Aloe Salgema & oleuʒ bene simul mixta: si ex ea cōfectione lienis sūmitas siue inferior regio circuʒ iungatur. Ad idem recipe malue radicem: quā coque & cū bona pinguedine suilla veteri minutim incisa & mixta & in olla terrea simul cocta furfure modico imposito: tepidam balbutientis stomacū superpoue: leniter ventrē mouebit Item mene salse cum taurino felle tepide vmbilico illite aluum soluunt. Item ad solutionem superius per vomitū vel inferius per egestionem. Recipe fel taurinumterbentinam aloem que instar ceroti cōfecta si vis mouere superius pone super stomacū Si inferius super vmbilicum. Item instipticitatē. Recipe malue radices: quas coque & cum axungia cūfice suilla. De ide Re

cipe patellam cum furfuris parum hec simul cōfecta stomaco ca-
lida applicabis. Rursus vnguentuz bonū laxatiuū ventris quo
vmbilicus vngatur in q̄titate auelanae. Recipe mezereon succi
absinthij: succi mercurialis: succi cucūeris asinini: succi esulae. añ
ōz. ij. eleterij: succi cataputiae añ: ōz. ij: succi ellebori albi: ⁊ nigri
añ. ōz. ij: succi iterioris sq̄lle: succi fictāis añ. ōz. ij: succi radicis
ebuli: succi corticis mediāi sābuci añ. ōz. ij. lacus titiali. ōz. v. cāo
millae. ōz. iiij: succi herbe iue. ōz. iij. nucis vōicae. ōz. ij: succi her
modactilorū: a corij brionie. añ. ōz. iij. diagridij. ōz. ij. Isti succi
misceāt̄ cū pulueribꝰ rerū q̄ indigēt pulverizatione: ⁊ incorporē
tur cum axungia porci maris: ⁊ cū cera vnguentum fiat: quod vē
trez soluit Si vel tm̄ pulsus vngatur. Rursus vnguentū: quo so
la manuū vnctio facit euomere: pedum vero facit assellare. Reci
pe ellebori albi: ⁊ nigri hermodactilorum: acori: iusquiami: succi
semperuiuae succi brioniae añ. puluerizanda pulverizent̄: ⁊ ista
oīa cum suilla axūgia vetusta conficiātur si nimium duxerit: locus
vngatur cum populeon. Rursus alibi sic repperi. vz. Recipe el
lebori albi: ⁊ nigri: hermodactiloꝝ tapsiae: iusquiami: acori succi
semperuiue brioniae. añ partes equales. ista oīa misceantur Et
cum axungia veteri suilla conficiantur: ꝓuocat vomitū extra po-
situm. Si ex quouis felle ab vmbilico superius liniatur: ab vm-
bilico vero inferius ꝓuocat secessum. Similiter yera rufini cum
olei amurca inuncta superioribus lacertis brachiorum ꝓuocat
vomitū. Inferioribus vero lacertis inunctis brachioꝝ: ꝓuocat
seccessum. Itez vnguentū laxatiuū. Recipe aluminis de pluma
ōz. ij. salis gēme. ōz. i. butiri q̄ꝺ sufficiat. Tragea experta ad edu
cenduz humores flegmaticos: grossos: ⁊ viscosos de stomaco: ⁊
iuncturis. Recipe turbith boni: ⁊ gumosi ōz. x. hermodactiloꝝ
ōz. v. cerē. ōz. iiij Sene anisi feniculi añ. ōz. ij. zuccari albi: ⁊ du-
ri ad pondus omnium.

De humiditate ⁊ fluxu peculiarj caput. xxvj.

f Luxus: ⁊ humiditas nihil aliud est nisi stipticitati: ⁊ sic
citati nimia contrarietas. Huius egrorationis curam
Paulus begellardus cū auicena Rasi Mesue Et

Galleno in capitulo. xiiij. de fluxu infantiũ folijs vigesimo Et sequenti: atqȝ vigesimoquinto in capitulo eoꝝ que sedant fluxum atqȝ in eoꝝ capitulo: que sanguinem restringunt Et ventrem cõstipant folio. xiiij. Gulielmusqȝ placentinus de saleceto. In operis de sũma cõseruatiõis ⁊ curatiõis capitulo cẽtesimo vigesimo octauo de fluxu ventris folijs qnquagesimotertio: ⁊ duobus sequentibus: diligentissime docuerunt. Jacobus de dũdis patauinus aggregator fluxui ventris in pueris contrariãtia memorat ĩ tractatu tertio capitulo. xv. folio centesimo quinquagesimo septimo notabiliter. Preterea leporis maris coagulũ sup ventrẽ tepidum ꝓderit emplãstratũ. Jtẽ capre pilloꝝ vstorũ fumigiũ fluxum sedat. Jtẽ puluere cornu ceruini vsti foramine ani aspso fluxus sedatur. Fabe in acri aceto bene cocte ⁊ sup Jsophagum: ⁊ ventrẽ tepidae emplastratae fassiato puero cũ Jt cubatũ multuȝ stringunt. Similiter rosmarini folia in aceto bullita deĩde sup vẽtrem tepida emplastrata valde cõstipant. Jdem suffumigatio facit decoctionis porroꝝ. Ad idem recipe peluim vnam fabarum cum corticibus que ĩ aceto acerrimo bulliant Et ex eis sic feruẽtibus fiat stuffa sub ano ter vel quater. Altera stuffa vtilis ad strĩgendum recipe thus albuȝ mirrã rubeã: ⁊ rosmarini ligna sicca: ex quibus sup sellulã recluso ano sedẽti patienti fiat fumigiũ per dies septẽ vel nouẽ: vel plures donec oportuerit. Jtem Masticinum oleũ fluxũ sedat: olei aũt masticini si opus fuerit compositionem Jn salubri nostri folio trigesimoquarto lege: diseeqȝ foeliciter.

De vtroqȝ thenasmonis genere caput. xxvij.

Thenasimon nihil aliud ẽ nisi egrotatio cũ egerẽdi cõtinua: ⁊ vt plurimũ frustrata volũtate cui⁹ egrotatiõis vt ĩ capitulo sextodecio de ĩfantiũ thẽasmõe. Jdẽ distiguit bagellardus pricipalr due sunt speties. vȝ. vã ⁊ nõ vã: quocirca cũ aliebate Serapiõe: Ysaac: ⁊ Galléo pl'ima ĩ eodẽ capl'o docet remedia. Jtẽ auicena ĩ ei⁹ voluminũ locis pluribꝰ: ⁊ nr̃ Michael folio ducẽtesimo vigesimotertio. Preterea Jacobꝰ de dundis patauinꝰ aggregator thenasmoni ꝯriãtia memorat. Jn sui de aggregatione opis tractatu tertio capitulo. xv.

Interea Plinius iccirco moerito audiatur thenasmos.i.crebra:⁊ inanis:inquit:voluntas egerendi tollitur poto lacte asinino. Item capilli veneris aqua ieuino stomaco proderit epota. Idem herba mercurialis operatur in aq̄ comuni ad decoctionē bullita. deinde illius iuris recipe duas scutellas:ī quo pone poculum vnū olei cōis optimi:⁊ simul misce. haec medicina sine sale detur Ieuino patienti:⁊ in egrotationē p̄cipue ꝓderit q̄ vulgariter dicit̄ mal de p̄miti. Ad idem Recipe vnū ouū:qđ in vase paruo terreo pone:⁊ acetum albū acerrimuȝ superfunde.⁊ igni pone ad bulliendum. Sed parum bulliat sub aceto. deīde ouum excipe:⁊ frange:⁊ patienti vitellum ministra insorbitionem hoc omni mane fac vsqȝ ad tres terminos. primus autem termin⁹ sit vsqȝ ad tres dies secūdus ad quinqȝ tertius ad septē ad quem vsqȝ terminū nisi ꝓderit non reiterabis. Alibi sic repperi ex ouo medicinā. Recipe duo seu tria oua:que ī aceto albo acri coque donec dure fiant deinde munda ipsa a corticibus Et quodlibet ouū incide ꝑ longū in quatuor partes:⁊ pone in vna scutella:⁊ statim acetuȝ recens superpone:⁊ aromata que vulgariter spetie dicūt̄:⁊ bene misce:⁊ sic patiēti ministra ad comedendū hoc si ter in triduo feceris egrotus liberabitur quod nisi fiat non reiterabis. Sed sic ad vlteriora erit ꝓcecendū. Recipe vnā galinam nigrā:quam interfice:ac de pluma non tangens aquam deinde assa ipsam bene:postea fac eam bullire ad consumptionē ⁊ vicissim ius quottidie dabis patienti:⁊ valde ꝓderit. Ad idem Recipe peluim:seu testum terreum nouū:in quo pone prunas ignis. deinde Recipe sex vel septem ficus siccos:⁊ ōȝ.iij. vel circa cere nouae:ac thuris tantūdem:⁊ foliorum septem arridi rosmarini que omnia pone super illas prunas:⁊ ex fumo in sella fac balbutienti fumigiū; qđ nempe si fiat ter in triduo liberabit̄. Ad idē fomētū seu fumigiū siliter fiat ex sorico in aceto bene bullito. Ad idē Recipe duo vel tria oua:q̄ ī aceto ad īdurationē coquāt̄ deīde abiectis albumīb⁹ vitella tm̄ ī scutella cū aceto ⁊ arōatib⁹ ꝯfecta patiēti in cibū mīstrabis h̄ ter ī triduo fac:⁊ valde ꝓderit. Item in thenasinoneȝ:Ruta bullita:⁊ expressa tepida locus emplastretur. In voluntatem frustratam egerendi sic oportet cliste-

rizare. Recipe vnā scutellam brodij pulli galinacei pinguis: vnā vntiam zuchari medium scutellinum ordei semiusti: quod pone ad bulliendum in dicto brodio: atq; etiam oui vitellum impone: ⁊ ciatum medium olei ro. Amplius herba mercurialis cocta cū oleo condita valet. Amplius Recipe vnū testum terreum nouū In quo prius pone cinerem calidum postea carbones accensos deinde Recipe lb. sesq. ficuū siccorū ⁊ aliquātulum cere nouae: ac thuris ⁊ aliquot folia oliui benedicti: ⁊ super testum siue ollā illam sic preparatam: ⁊ positam in vna sella latrinaria alta sedeat infans vel puer: vt suffumigetur. hoc similiter ter in triduo fiat: ⁊ liberabitur In febrē autē inde causatam. Recipe Taxonis adipem quo febricitantem inunge: ⁊ proderit. Item in febrem acutam Et epatis calefactionem in nostri salubris libri dica decimaseptima remedia nōnulla continentur in febris autem fine idest post paroxismi feruorem vngantur pectus: ⁊ humeri vnguento ex oleo violaceo amigdallis dulcibus: ⁊ axungia suilla recenti cōfecto.

De lapide in vessica generato ⁊ vrine difficultate caput. vigesimūoctauum.

l Apis aliquādo in balbutiētis vessica generatur quo interdum vrinae difficultas maxime causatur. Huius egrotationis remedia folio ducentesimo docet Auicena nosterq; Michael folio ducētesimo sexagesimo quarto: atq; Gulielmus placentinus de Saleceto in libri de sūma conseruationis: ⁊ curationis capitulo centesimo quadragesimotertio folio quinquagesimooctauo. Rursus idem auctor Et in eiusdem libri folijs quinquagesimonono: ⁊ sequenti. In lapidem plurima scribit notabilia. Jacobus de dundis Patauinus aggregator puerorum lapidi contrariantia memorat in eiusdem operis tractatu tertio capitulo decimooctauo folio centesimo septuagesimosecundo. Rursus idem auctor puerorum difficultati vrinae contrariantia memorat in eiusdem operis tractatu tertō capitulo. xix. folio cētesimo septuagesimosepti o necnō ī salubris libri nostri capitulo de lapide: qui generatur ī vessica pueri folio quinquagesimoseptimo plurima iccirco remedia continent. In-

terea Rasis in libro de egritudinibus iuncturarum: notabile cu-
dit capitulum de lapide In vessicis puerorum. Item plinius In
naturalis historie libri vigesimi: capitulo. xxiij. iccirco merito au-
diatur Meu infantibus cum apio illitum imo ventri vrinas mo-
uet. Idem fit sexcupede virge foramini viuo i͂posito. Aqua fra͂-
gens lapidem in renibus vel vessica. Recipe succi saxifrage lb ij.
Millefolij: succi petrosilij an͂ lb. j. aceti albi puri facti ex optimo
vino tertiu͂ unum videlicet o͂z. ix. omnia simul misce & per allam-
bicum distilla & quod inde fluet In vitro bene clauso ad vsu͂ ser
ua: ex hac aqua da patienti ad bibendum mane Jeiuno stomaco
proderit Insuper post cibi aliquantam digestionem dare in me-
ridie vesperiqz post merendina͂ & ante cenam. Ad vrinandu͂ re-
cipe vernaculo inqz sermo͂e rapanellu͂: que͂ tunde & succu͂ extrahe
que͂ puero dabis ad bibendum & cito vrinabit.

De vrine fluxu & stillicido caput. xxviiij.

Dicto de causis difficultatis atqz de ipsa puerili vrine difficultate. successiue dicendum nunc est de ipsi⁹ flu-
xu: quocirca ante omnes Auicenam folio ducentesi-
mo & achatem suum folio ducentesimo sexagesimo se-
xto atqz bagellardnm. In capitulo vigesimo de impotentia con
tinendi vrinam & minctu in lecto folijs vigesimo secundo & seque͂
ti duco consulendos: necnon Gulielmum De saleceto capitulo
centesimo quarto folijs quinquagesimo octauo & nono. Jacob⁹
autem de dundis patauinus aggregator: puerorum distillationi
& mictui in lecto contrariantia ab Auicena quidem plinioqz pre
sertim sumpta: tractatu tertio capitulo decimonono folio centesi
mo septuagesimooctauo me͂orat notabiliter. Preterea helitro-
pij folia maioris: qd Syriasim voca͂t: balbutientibus seu pueris
i͂mo eoꝝ distillationibus illita medentur. In i͂potentia͂ retinendi
vrina͂. Recipe ciperi. o͂z. ij. nigelle sinapis cardamomi nasturtij.
an͂. o͂z. i. pulueriza͂da: puluerizent: & cu͂ oleo omphacino diste͂pe
re͂tur: & pri⁹ qz cubatu͂ It ex hoc liquore ille sorbeat: cui op⁹ fue

rit: ⁊ deide mane stomaco ieiuno. Ad idē Recipe pax sanguinis draconis: ⁊ subtiliter pulverizatū in vino: vel alio quē malluerit liquore lacte excepto bibat puellus.

De hernia: ac testiū tumefactione caput. xxx.

b Erniae: seu crepaturae puerorum causas bagellardus indicat in capitulo vigesimoprimo. de ruptura: seu hernia folio trigesimotertio vbi successiue Iuxta sententias Dioscoridis: Auicenae: Serapionis: Et Galieni: remedia memorat vsq3 ad capitulum vltimum de pruritu. Item in libri salubris nostri capitulo de hernia folio sextodecimo: necnō trigesimosexto: ⁊ quinquagesimotertio: atq3 in libri de egritudinibus iuncturarum rasis capitulo de crepatura puerorum: ⁊ in Petri de argellata libri folio. Ad idem recipe fabas excoriatas: ac tritas: ⁊ i vino albo austero calido cōfectas emplastrum huiusmodi vbi opus fuerit superpone mutādo bis in die Et super ferat sublicagulum adhoc aptum p dies xxx. Rursus rutae folia tria calefacta Et emplastata atq3 sepius in termino. quindecim vel sexdecim dierum proderunt iterata. Item radices herbae magnae quae nascitur in locis palustribus Et habet folia instar ensis longa lata: ⁊ acuminata cōtusae iuuāt emplastatae. Amplius si intestina. vz. descenderent in testiculos Recipe porrorum semina: ⁊ ea coque in seuo ircino: quod cum dictis seminibus sufficienter mixtum tepidum: ⁊ super emplastatum iuuat. Item leporinum stercus cum melle mixtum iuuat emplastatum. Ad idem caprae caput coctum cum pelle: ⁊ comestū ac eius ius epotum iuuat. Emplastrum in rupturam. Recipe ficuum: Aloes: Masticis: boli. arme. coloquintidae litergiri. añ. ʒ. v. Amōi: visci quercini añ. ʒ. v. vtriusq3 aristologie: mirrae: thuris: terbētine: galle. ro. gumi. ara. Radicis cōsolide maioris bdelij: Sarcocolle. añ. ʒ. ij. hec: vt cūuenit: simul mixta Iuuāt ēplastata. Rursus ēplastrū i rupturā pueri: qđ fieri qdē dz i primis. pri⁹ tñ fiat balneatio diligēter ⁊ bracale: ⁊ rupture suppone

terbentinam cum pauco sarcocolle tẽperate ⁊ liges bracale stri-
cte ne cadat ẽplastrũ. iaceatq̃ patiẽs supin⁹ vsq̃ ad dies xij. vel
plures si oportuerit eius dieta sit tenuis liquida ⁊ digestibilis ⁊
In omni ipsius cibo ponatur galla ⁊ maior consolida ⁊ succ⁹ ra
dicis brusci ⁊ custodiatur ab ira Rursus emplastrum pro crepa
tis. Recipe picis naualis liergirij cere albe ⁊ rubee colophonie
armoniaci galbãi an. ʒ. v. visci q̃rcini zifi mirre thuris añ. ʒ. iiii.
boli armẽij nucũ cup̃ssi añ. ʒ. j. gallaꝝ ʒ. ij. terbẽtine ĩ aceto lo
te ʒ. j. sãguis hũani ʒ. iiij. acatie sãguis dracõis mumie añ. ʒ
iiij. Itẽ ẽpl'z. In rupturã. Recipe picis naual' picis grece cere
albe ⁊ nãlis ʒ. iiij. galbãi arõatici oppopon serapini bdelij oĩuz
añ. ʒ. ii. masticis olibani sarcocolle vernicis sanguinis draconis
mumie boracis calami armotatici: lapidis calaminaris aspalti bo
li armẽij litergirij sumach nucis cupressi gumi edere aloe epatici
mandragore aristologie longe. ⁊. ro. terbentine consolide maio
ris ⁊ minoris omnium añ. ʒ. j. Aqua ad crepatos. Recipe con
solide maioris ⁊ minoris: caude equine: Radicum brusci radicũ
cressonij cucurbite herbe ⁊ radicis filipendule añ: que distillent̃
ad allambicum Item in rumpturam siue crepatos ⁊ carnes cor
ruptas ac Incisas ⁊ oibus mirabiliter ꝯuenit crepaturis: adeo
vt infra semptem dies sanum ⁊ allacrem hominem Reddat: La-
us deo. Recipe picis naualis ʒ. iij.: litergirij cere albe ⁊ rubee
colophonie armoniaci serapini bdelij masticis celamine añ. ʒ.
iij. visci quercini ʒ i j. terbentine ʒ. ij. vermiũ terrestium ʒ. iiij.
galle ʒ. j. Radicis consolide maioris ⁊ minoris lapidis emathi-
this gipsi boli armenij mirre olibãi aristologie longe ⁊. ro. añ. ʒ
ij cruoris hominis recẽter flobothomati lb j. Sanguinis draco
nis mumie aloes caballini ʒ. vj. cõfice sic. pellẽ arietinaz recentẽ
sine pillis frustatim ⁊ minutim Incisaz bene coque: adeo vt tota
liquefiat ⁊ aquam liquefactionis eius pone in olla in qua p̃dictũ
coque medicamen: Et primum viscum pone: in ellixatura pellis
⁊ ad tertiam partem iam de coctum paululum moueatur De in-
de ĩter vallati liquefiant cera alba ⁊ rubea ⁊ pix In aliaq̃ patella
liq̃facta collent̃ et ponant̃ indicta ellixatura et postmultã decocti
onẽ addat̃ t̃bẽtina de ĩde litergiriũ ⁊ bñ moueat̃ ne q̃d adhereat

cacabo. Deinde addantur colophonia:masti::mirra:⁊ olibanū Deinde ab igne deponatur:⁊ tm̄ stet super lentos carbones:q̄ponantur res gumosę. vz. galbanum:armoniacū : cera : ⁊ galla: Postea iterum super ignē reponatur:⁊ addantur vermes bene triti. Deinde gipsum. Postea bolum:deinde ab igne iterꝫ moueatur:⁊ tunc humanū cruorem impone:⁊ cum spatula misceatᷣ ⁊ bene moueatᷣ:ne coaguletur:⁊ est factuꝫ. Cerotū pro crepatis salutiferꝫ cōtinetur in libri pergulensis dica centesima trigesima-septima. In altera facie.

De pruritu ⁊ intertrigine. caput. xxxj.

p Ruritus:⁊ intertrigo:lꝫ ex causis fiant quasi diuersis vtrū q̄ꝫ tamē vocabulū excoriationē significat. Sꝫ altera ex cōfricatiōe:altera fit ex sudore. In vtrā q̄ꝫ aūt remedia docet Bagellardus ī sui libelli capitulo. xxij. De pruritu:aut pustullis:aut excoriatione accidentibus in coxis:⁊ cruribus ⁊ in toto corpore carta penultima ⁊ sequenti atq̄ꝫ Rasis in capitulo de pruritu:⁊ vulnerib⁹ in coxis:⁊ acumine vrine:⁊ Plinius in libri historiae naturalis vigesimisecūdi calce capituli vigesimiprimi folio ducentesimo trigesimoquinto. Praeterea in salubris libelli nostri capitulo de pruritu: ⁊ vulneribus ī coxis ex acumine vrine iccirco scilicet remedia continentur plurima notabilia. Iacobus interea de dundis Patauinus aggregator in sui de aggregatione operis folio excoriationi Et intertrigini itinerantium ex confricatiōe vel equitatione cōtrariantia memorat notabiliter eodē q̄ꝫ folio excoriatiōi cōtrariantia memorat ꝑpter scalpturam. Pruritui aūt cōtrariātia memorat folio. Ego mulierꝫ ali q̄s vidi farinā infantiū subassellis Et coxis superponere aliquas lignorꝫ cariem prius scilicet leniter ⁊ bene tersis cū siccis pānicellis acuminatiōibus.

De corporis colūnis. caput. xxxij.

c Rura sunt corporis colūnae voluntatis duces Timidorꝫ arma vtilia scilicet bellis auxilia. Si dextra negat Cruribus coxe sunt ac epistilia pedes ypostilia.

Puellorum alij sunt qui ante ambulant quam loquantur alij qui loquuntur pri usquam ambulent et ij quidem sunt debiliores. Homo primum quadru pes ambulat postea tripes deinde bipes et si diu vixerit denuo tri pes demum quadrupes nititur ambulare.

Unde versus.

Est quadrupes tripes bipes tripes quadrupesque
In terris animal. dic vbi repperiam.

Sed de huiusmodi gressibus nunc nequaquam est differendum. In fantem autem cum primum firmari coeperit manibus pedester aliquando cum arrisu et plausu substentetur. Postea cum se magis magis que stabilierit In pulpito locetur Ita vt se suis manibus digitu lique possit tenere. Cum autem iam firmatur oportet eum a tergo in faciem ducere Et vt pedes ad anterius moueat quasi ambulans cum pedibus stimulare. deinde alicuius scami capiti est adheren dus ad alterum autem est cibi vel rei quam cupiat aliquid ponendum Et si sic iam se bene firmauerit est dimittendus vt suapte ad cibum seu ludi crum quodpiam accedat. Tandem ad curriculum rotarum trium seu ad rotatum pulpitum est apponendus vel imponendus et vt se teneat admonendus atque per aliquot vices ne cadat tenendus. Postea cum iam casus parum vel nihil timebit Solus vt suapte eat se ad curri lum scilicet tenens vel dictum pulpitum est dimittendus. Interea que iccirco memorat Jacobus de dondis aggregator pueros scilicet citius ambulare facientia. In sui de aggregatione operis tractatu sexto folio ducentesimo quadragesimoquinto experientiae velim va dimonio comprobanda Et hae sunt obseruationes quibus ambu latio celleratur.

De reliquis vniuersalibus obseruantia et regimine circa cor pus et animam discipuli iam bonis ominibus ac discipulae caput tri gesimumtertium et vltimum est.

m Iseret a salubri adeo erga liberos regimine parentum et nutricum vulgus aberrare vt ex fere adulta aetate mo tiua ad imotam terribilem puerorum multitudo commi

gret operepretium mihi nauandum velim vt eorum que noceant cõmuniter non intellecta: prius deinde que auxilientur doctrina ꝓpagata cautiores fiant parẽtes Et nutrices: perindeq̃ super stites sint qui eoꝝ memoriam ⁊ nomina consanguinitatis cõmer tio diutissime qḋ vnũ ne fiat quasi tempus repugnare nõ potest seruẽt incorrupta. Sciendum itaq̃ primum est. ꝙ cum liberi in cipiunt Et adhuc lactent: vinũ nisi penitus ablactati fuerint eis nullo pacto debet exhiberi. Nam vinum in stomaco maxime no cet cum lacte mixtum balbutientibus qui cum inferius presertiꝫ labium ore includunt Et lambunt. Signum est nonnullius nisi sit nutrix ꝓcauta sinistri proxime futuri quare cum hoc signum accidit diligenter a parentibus Et nutricibus debent custodiri Et quid sibi velit signum illud excogitari. In estate non fiat abla ctatio: cum autem ratione qualitatis temporis seu ratione aeta tis vel forsam alterius rei causa erit opus ablactare ministranda discipulis est caro pectoris pulli: teneri galinacei seu perdicis be ne cocte: quã postq̃ appetere coeperit. Mammarũ eis suctio paulatim est minuenda ⁊ presertim per noctem suggere non per mittantur. Coeterum si maxime repugnauerint: Mammarum ora absintbio liniantur: cuius amaritudine gustata: minus atq̃ minus in dies appetent suctionem. Auicena naturale ablactan di inquit tempus est duorum annorum. Preterea de puerorũ regimine in dieta: ⁊ moribus notabiliter Idem scripsit Aui cena: quippe que valde parentes iuuabit non ignorare. Rursus Insen tertia primi libri notabile Idem auctor cudit capitulum de egritudinibus: que infantibus accidunt: ⁊ sequens de regimi ne infantium: qui mutantur ad aetatem pueritie. Gulielmus pla centinus de Salecceto in eius operis: quod de summa conser uationis: ⁊ curationis appellatur primo libro. capitulum primũ cudit De conseruatione sanitatis a die conceptionis vsq̃ ad vltimum vitae senij folio secundo. Rursus Idem auctor alte rum librum totum scripsit de febribus: quo pro omnium gene rum febrium cura duco recurrendum.

Rasis In quarto Pueri inquit medicandi non sunt forti ven-
tris solutione et coetera. De febribus autem auicena operam p-
stantissimam nauat in sui operis folijs tricentesimo quarto et pxie
sequētib⁹ Jacobu⁹ de dūdis patauin⁹ aggregator i sui d aggre
gatiōe opis tractatu .v. folio ducētesimo trigesimo tertio egritu-
dinib⁹ pueroꝝ cōtrariātia memorat notabiliter Rursus idē au-
ctor: Infātib⁹ ꝯferētia memorat tractatu sexto: folio ducētesimo
quadragesimo quito: Sciēdū interea est nucis corticē: butiro im
plere et sup puelli ūbilicū locare et institis vincire multi esse causā
Juuamenti: presertim si intestinis Infans affligitur nocumētis
¶ In puellorum febres. Recipe vermes terestes circa viginti:
vnum rute mani pulum: que purgata et mundata atq3 minutim i
cisa ipsa ruta: bulliant aliquantulum In oleo comuni: ex quo cuz
febris frig⁹ patief puellus: Unge filū dorsi a collo vsq3 ad clunē
ad ignem scilicet cum manu de orsum bene fricando et nunq3 sur
sum per plures vices. Item ex taxonis adipe vngantur febrici-
tantes et sanabuntur. In idem: oculus cristi ad collum latus. iu-
uat. In febrem puellorum tertianam. Recipe masticem ciminū
armoniacum añ: que bene trita simul incorporentur et cum albu-
mine oui misceantur et super tempora et brachia ad cubita vsque
emplastentur. Ineorumdem quottidianam. Recipe lini semen et
lupinorum farinam et absinthium: que in vino billiant et super sto
macum emplastentur ter vel quater tepida Infantis autem febri
citantis frons: vngenda est lactē mulieris: vitis folio super po-
sito et Alligato In febrilem sitim extinguendam. Recipe rosma
rini flores Quos fac In aqua bullire In qua pone zucarum
pulverizatum et vinum pomorum grannatorum et pastinacas in
aqua fac bullire Quam deinde aquā febricitanti ministrabis ad
bibendum sitis ēt p inde abigetur Si infantem egrotatio aggre-
diatur Cuius qualitas ignoretur. Corticem butyro Imple Ut
supra dictū est Itē scribe hunc psalmū videlicet. Dilexi: quoniā
exaudiet me De⁹ vsq3 ad custodi oēs famulos et ceteta et suffimi-
ga cum musco et ligno aloes et liga ad brachiuz liberi dextꝫ si mas
sinistꝫ si femia. in idem Scribe hūc psalmum. vz. Beati inmacu-
lati in via et suffimiga cuz mastice et liga similiter cū credulitate ad

brachium si mas dextrum: si femina sinistrum: et sanabit. Si deus voluerit. vnus deus α et ω vna fides α et ω vnū baptisma α et ω Deus i nomie tuo saluū me fac: et libera. And. famulum tuū ab omni febre et nomia patiētem: et successiue cum recta fide lege ad febres expellendas sup patientem signando cum crucibus vt in libri pciosi continetur dica quartadecia in qua experimenta successiue quoqꝫ continētur in quottidianas febres. Item in omnes febres. Item contra febres quod pbatū quidē est. Sequit emplastrū in febrē tertianam. Recipe sandallorum.al. et ru.oz.ij. Rose viol.an.oz.ij.farine ordei.oz.iij.aloes.oz.ij.cōfice cum succo solatri absinthij: et aceti et pone super epar.

q Ue ad corpus ptinēt. Infantiae: et etati motiue scilicet peculiaria me iam vniuersa puto memorasse. Age nūc de disciplinabilitate qppe que est homini ppria scilicet in nimiū adhuc etate tenera et ad eam pinde pleno: vt aiunt: vello nōdum idonea: nōnulla icirco scilicet plibanda tractemus. Itaqꝫ cum diuinis pmū celestibusqꝫ caritibus pharmaceutica forsan et mediante Jocundū iam et exultantē homontionem nostrū viderimus ptinus parentis animū ad filij disciplinabilitatem velim applicandū. Quocirca Pithagoricus mos fuit: ac deinceps familiae successionis eius: Recipiendi: īstituendiqꝫ discipulos. In principio cum pueri sese ad discendū obtulerant eorum statim naturas moresqꝫ coniectatione quadam oris et vultus atqꝫ totius corporis phileo: habituqꝫ sciscitabatur: puerūqꝫ: q exploratus ab eo Idoneus fuerat recipi in disciplinam qꝫpmū iubebat: quapropter monuit plato vt inspicerentur opera puerorum: et ad haec in ciuitatibus applicarentur affecti Ad que se se magis aptos exhibent in pueritia. Sic enim dixit perfectiora. In ciuitatibus haberi singula artificia Et aptius ordinari homines a legis latore: quādo scilicet ad id iungitur cuius aptitudinē habet in natura. Siquidem Quintilianus inquit. Illud tamē in pmis Testādū est nihil precepta: atqꝫ artes valere nisi adiuuante natura. Ideo nature solertissimus Indagator Albertus. Siqs attēdat sepe apparēt iquit i pueris aptitudines morū artificiorū et negociorum que postea inadulta etate perfectius ab eis exerce

buntur. Quocirca haud incongrue dixit Loxus animae sedem esse in sanguine nō secūdum essentiam quidem. sed secundū operationem Et inclinationes affectuum eius. Spiritus eni3 qui vehicula sunt virtutū eius ex sanguinis generantur humore nec potest esse ꝙ vehctus non in multis sequatur motus sui vehctoris qppe que Sic apertius innuit Albertus alemanus dicens. Aspectus quidem est attendendus. Mellācolicos enim tristes Et graues dicimus: ac terribiles imagines habentes: ⁊ in ijs detineri ꝓpter sanguinis mellācolici grauitatē: ⁊ frigiditatem: ac horrorem. vnde imagines receptae efficiuntur horribiles. Sanguineum aūt ꝓpter sanguinis subtilitatem: ⁊ claritatē ac tēperatam caliditate3 hoꝝ opposita videmus sentire. Collericū vero inirasfacile mobilē ⁊ feruorē: ⁊ in ijs igneas formas videri ꝓpter sanguinis sui feruorē: ⁊ leuitatem ꝓpter qđ ⁊ ipsas passiones diffinimus ex sanguine q dicitur sedes animae: dicentes Qđ ira ē accensio sanguinis circa cor. Cum igitur mēbroꝝ figura: ⁊ habitudo generentur ex sanguine: ⁊ nutriantur: consequēs est: ꝙ ex ipa habitudine mēbroꝝ aliqualiter cognoscantur inclinationes passionum: huiusmodi autem cognitio: siue scientia phisionōia a philosophis appellatur: quippe que moribus hominū: non necessitatem. Sed inclinationem imponit: quam tamē quilibet. Libero mediante arbitrio potest euitare. Phisionomiam Plinius. l3. friuolam: ⁊ vanam putauerit nihilominus ego cum Aristotele: atq3 pluribus alijs viris amplissimis adeo ī causa esse diffinio vt neminem ad liberales artes: philosophiam presertim idoneu3 censeam nisi effigiei liberalia pariter liniamenta genesis: ⁊ primi precipui naturales affectus commendauerint. Nempe tam excellentem genium exigit disciplinarum Regina philosophia: de vera loquor: vt nisi omnimodo aetatis motiue iudicio acriter quidem examinato acutissimeq3 discusso: neminem ad celestem philosophiam velim elligeudum. Bone Deus: q3 future fuerant liberales artes comodiores: ⁊ perinde hominum vita beatior: nisi ab alienigenis ingenijs opprimerētur. Hinc vt puto est ꝙ Romanorum Imperator licinius litteras virus ac pestem publica3

appellabat: quippe Claudium: ⁊ Neronē romanos quoqꝫ pri-
cipes fuisse accepimus litteratos: quorum tamen prior vecor-
diae nobilis fuit: alter crudelitate atqꝫ omni scelerum genere con
taminatus. Hinc est ꝙ Plato hominem mansuetum animal es-
se dicebat porro si cum natura foelici rectam quoqꝫ disciplinam
fuerit assecutus In diuinissimum: mansuetissimumqꝫ animal so-
let euadere. Sin vero non satis: aut non bene fuerit educatus fe-
rocissimum omnium: que in terris nascuntur animal redditur.
Quamobrem precipiebat diligenter Plato non debere legum
latorem Summopere necessariam pueritiae educationem post
ponere. Sed operam dare in primis Si rem hanc diligenter est
curaturus vt oīum ciuium ad officia queqꝫ: optimus vir elliga-
tur: elliganturqꝫ qui q̄ꝫ maxime pro viribus educandis pueris
preponantur. Cum autem aetatis motiuae per phisionomiam
inclinationem coniectari volueris. Ante omnia considerandum
est. Si mas est de quo iudicium requiris: aut femina. Si mas est
vt Albertus quidem alemanus profitetur naturaliter vehemen
tis est impetus facilis odij liberalis apertus qui non facile hebe-
tatur vel circunuenitur re aliqua vel ingenio studiosus obnixus
magnanimus strenuus ⁊ reliqua huiusmodi videmus conueni-
re viris. Feminis e contra Misericordes timidas facile ceden-
des passionibus Laboris impatientes auaras subdolas Et mu
tabiles. Dextra Et sinistra deinde est attendenda. In feminis
namqꝫ dextra minor ⁊ maior est pars sinistra taꝫ in manibus q̄ꝫ
in pedibus. In mare autem vt plurimuꝫ contraria omnia. Ma
ior pars dextra Minor vero sinistra. Siquis igitur mas pro-
prietatem in hoc feminae sortitus fuerit aut femina proprietateꝫ
maris certe signuꝫ est: ꝙ iactator est ⁊ mendax Sicut ipse partes
mendosum sibi sexum assumpserunt Et sic habemus primam ⁊
generalem imspectionē. Unde siquis succedere ad specialem vo
luerit. Iccirco ip̄m cōsulat in ope de aīalibus Albertū alemanū
Aristotelē quoqꝫ Rasi Frāciscū asculēsem. Michaelē scotū at-
qꝫ inope de hoīe Galeotū: q phisionomie qdē reꝫ a priscis nēpe

auctoribus dictā sic admiserūt: vt eam videanł aliqua in pte pre-
stantiorē reddidisse. Interea notandū est: Illi qui per phisiono
miaz Judicare voluerit vt nō vnaz tantū signorū itentionē. Sz
inquantū valet ad ipsoꝝ aggerationē attendat: ⁊ si acciderit con-
trarietas: ipsoꝝ virtutes ac testimonia metiatur: Deinde iudicet
secūdū plura ⁊ fortiora: Quocirca sciēdū ē faciei ⁊ ꝑcipue oculo
rum significationem omnibus alijs in fortitudine ⁊ firmitate pre-
stare. ꝓpterea nō nullis oculorum que ad rem nostram pertinēt
significationib⁹ declaratis reliqua ommitemus Oculi magni si
gnificant inertiā ⁊ stultitiā cū malitia. oculi foris prominentes in
verecundiam significant ⁊ loquacitatem ac stoliditatem. In pro
fundo vero positi: calliditatem ac deceptionē Oculi magni ac tre
muli pigritiam et libidinem significant. oculi vero parui tremuli
⁊ varij libidinē ⁊ iracundiam significāt Oculi sursuz tendentes:
vt bouū ⁊ qui cū hoc etiaz videntur rubei: hominem pessimū sto
lidum stultum et ebriosum significant. caprarū oculis similes mo
do ne hoc propter multū forsam accidat coitum: stoliditatem: va
caruz quoqꝫ similes amentiā significāt: oculi quorū intuitus mu
lieris intuitui similatur: luxuriā pretendūt ⁊ inuerecundiā: quādo
autē similes sunt intuitui pueri totaqꝫ facies ⁊ oculi: quasi ridere
videantur letitiā significant ⁊ longeuitatē. pupille multū nigre ti
midum ⁊ hebetē hominē significāt Quoruz palpebre cū magna
frequentia cōtinuo claudunł ⁊ aperiunł timidū ⁊ maniaticum eē
vel futurū hominē significant. Sūt qui dicant de maxime signifi-
cantibus esse: chieromantiam quā ⁊ si plinius floccipendat tamē
eam Albertus pro phie quidē monarchia magnus appellatus
minime parum probās in generalibus signis ponit Ego aūt nō
tam que Albertus ipse probat neqꝫ que plini⁹ spernit qꝫ rei ve
ritatem sequor: fretus naturalium precipue Principe Aristote
le Theophrasto Auicena Heleno Juliano philemone Rasi at-
qꝫ alijs tū priscis tū neotericis viris amplissimis qui chieromā-
tiam olim exitu probante pensiculate accutissimeqꝫ sunt professi
⁊ quoniā temporū ne hominū dicam iniuria Video nullū iccirco
extare ꝑter librū quē de chieromātia Magister erhard⁹ rat dolt
de augusta diligenter ipressit Putaui nō fore abre. Si que artis

ipsius disiecta: ⁊ iam data pessum inueni in compaginem vnã cõ
ponerem: vt ⁊ hec ars aetati nostre esset dillucidior: perideq3 di
scipulos idoneos litteris cõiectaremur. equidem cũ horatio nec
rude quid ꝓsit: video ingenium.
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus
Quã scit vterq3 libens censebo exerceat artem
Ceca nempe res ẽ sine disciplina natura: ⁊ ab sq3 natura discipli
na. operepretium pauculis ꝑlibatis quasi generalibus cõiectatio
nibus discipuli nobilis intellectus ⁊ nature: chieromantiam pro
tinus orphanam quasi patrocinabimur. Itaq3 discipuli nõ adul
terine inq3. Sed legitime mere: sincereq3 phiae idonei: quasi ge
nerales cõiectatiões sunt: q2 caput magnũ poti9 tñ nõ mõstruo
sum. sed corporis q̃ntitati ꝓportionabile: q̃3 paruũ habeat. Ca
roq3 sit lenis: mollis ad paucitatem potius: q̃3 ad nimietatez ten
dens Et sit puer existens mediocriter inter pinguẽ: ⁊ macrũ: Et
non multas habens in facie carnes. Huiusmodi equidem extre
mitatum minus dãnabilem macritudinẽ modo ne sit preter natu
turam: q̃3 nimiã pinguitudinez iudico. Color sit inter rubeũ Et
album medius clarus: ⁊ lucidus: oculi aũt q flores anime iudicã
di sunt: Sint inter varios ⁊ nigros in q̃bus claritas cũ ꝓportio
nabili humiditate transluceat. Frons inter magnã ⁊ paruam su
perneq3 angulata facies rotũda nares recte perpulchrae Et in
magnitudine equales aures paruae. In collo moderata grossi
ties spatulae elleuatae dorsum: quasi carnes non habens corpus
inter crassum ⁊ macrum albũq3 paucam habẽs ad mixtam rube
dinem. Recta statura manusq3 ⁊ pedes inter magnos ⁊ paruos
Nõnulla ꝑterea aliunde magis q̃3 ex phisionomia bone mentis
signa in opere de ingenuis moribus Petrus Paulus Verge
rius Iustinopolitanus ꝑ acute q̃dem ⁊ elleganter congessit. In
terea pauca verba nobis potissimũ signũ placet ⁊ si q̃cquid puer
dixerit ꝑmeditate dixisse videatur quod phi nimiꝝ naturã pretẽ
dit: Siquidem zenonem stoicũ dicere solitum accepimus. philo
sopho dignum minime esse Id verbum: qnod nõ fuisset mente
prius: ⁊ cogitatiõe intinctũ. Id ipsum quoq3 videt Phocioni
placuisse cui9 erat sermo verboꝝ paucitate ꝑ breuis q̃dẽ: mult9
p

vero sententiarum magnitudine ⁊ grauitate. porro plinius. Idez orationi quod numis conuenire dicebat qui eo sunt prestátiores quo in minori materia plus valoris ac pretij complectantur Sic optimuz genus orationis videtur Quo paucis multa sunt grauiter sapienter acuteqꝫ significata Hic lycurgi memini institutionis qui cū̃ otiosi essent instituit Ut ex pueris alius caneret alius questionem aliquam accurata succintaqꝫ responsione indigentem rogaretur Ut quis sit optimus īter ciues vel quenā sit hui⁹ rei actio qua quidem ex re cōsuefiebant statim abinitio ⁊ honesta iudicare ⁊ de ciuibus diligenter inquirere ac se se ꝓbos fore satagere Si quis aūt quesitus qui nā esset bonus ciuis autem qui minus probatus: hesisset respondendo Animi signuz esse arbitrabaẗ. oportebat enim responsionē breuem esse ⁊ cellerem cā̃ ⁊ demonstratione concludentez quā ob rem qui minus rite vel negligenti⁹ respondisset Plectebatur Docebat etiam pueros ea vti oratione que grauitatez haberet iocunditati admixtā ac sententie plurimū̃ breui sermone cōplectetur: diligenterqꝫ animaduertebat Si puer laudis affectu ⁊ verecundie passione tangeretur quippe precipue in virtute de inde in omni voluptatū̃ genere adolescentulos alter alterum superare Sparthana ciuitas turpe nequaquam existimabat Pueros enim ab ineuntibus statum annis Aliquo stimulo ad gloriaz duci volebat Ut ita ⁊ vitupatos dolor āgeret ⁊ laudes ad maiora proueherēt Quem vero hec ipsa non tangebant aut promouebant vt ab honore alienum ⁊ ad virtutem omnino secordem aspernabatur Optimum sane est in puero signuz ꝙ sedulo satagat aliquid agere vnde gloriam sibi putet emanare habet enim hoc optimum semper in se generosus animus ꝙ concitatur ad honesta atqꝫ neqꝫ spernendus est Qui verecundie statim rubore suffunditur confide iquit philosophus Fili hic est virtus color.

c Hieromantia autem est scientia Qua curiosiores nature indagatores experientie quippe: que rerū̃ est magistra: vadimonio philosophi olim mores hominum sunt coniectati Iccirco videre primuz oportet man⁹

q̄ntitatē de ide q̄litatē p̄terea ſbſtātiā ⁊ rōez nā huiuſmōi magnā
notitie partem cōferunt accidentia Sciendum tamen eſt ꝙ ma-
nus magnitudo Interdum accidit ex magno labore Ideo qui
multum laborant manus vt plurimum habent grādes Interdū
vero accidit ex natura ex oſſiū ſcilicet neruorūq; magnitudine et
talis ſiue mulier ſiue vir naturaliter ſtrenuus eſt Interduꝫ acci-
dit ex carnis groſſitie. Tunc tales laſciui ſunt guloſi ⁊ ebrioſi ac
naturaliter viles Si quis aūt habet manus groſſas ⁊ digitos cir
ca vnguiūextremitates acutos Talis eſt cupidus ⁊ fallax Si qs
vero digitos habet in extremitate latos Talis fidelis eſt ⁊ bonuſ
ſotius Si quis habet manus tabulam latam gracileſq; ac lōgos
digitos Talis eſt vel eſſē poteſt egregius artifex In opere manu
ali Preſertim idoneus eſſet ad citarizandum ⁊ organizandum
Si quis habet tabulaꝫ manus paruaꝫ ⁊ croſſos digitos taliſ ido
neus eſſet ad formoſe ſcribēdū ⁊ ei apoſtematis morbi diſcrimē
iminet : Si qs hēt manus : nō nimis magnas neq; nimis paruaſ
Sꝫ ſuo corpori ꝓportionatas Talis aptus eſt in oībus ſuis op
ibus Si qs hēt paruas manꝰ muliebris eſt in factis ſuis ⁊ eſt in
affectibus inſatiabilis ⁊ odioſus nūc diligit nūc odit : quaꝓpter
In talibus nō eſt cōfidendū . Siqua mulier habet manꝰ viriles
habere eam aiunt diafragma fractuꝫ ⁊ locuꝫ intumeſcenteꝫ : que
cum viro copulata : faciliter poteſt cōcipere . ſed partꝰ fruſtrabit̄
Si quis habet manus croſſas ⁊ pingues : Talis eſt hebes inge-
nio. Mulier autem habens tales manus : in appetitibus valde ē
affectuoſa . Si quis habet manus graciles : talis eſt agilis in ſuis
operibus ⁊ mulieres aliquas : ſꝫ vnā precipue diligit vehemēter
Et de alijs paucis quidem ad quas animum applicauit exceptis
Parum curat . Siquis inuicem digitos habet non bene con-
iungentes talis verboſus eſt ⁊ mendoſus ⁊ a ſuis operibus diſ-
cordat Siquis vir vel mulier non lineatas manus habet : talis eſt
naturaliter diſpoſitus aduiuendum ſicut beſtia niſi forſam de lete
Linee fuerint propter laborem . Ideo de agricolis vel alijs labo
rioſis hominibus : Cauendum iudicium eſt ex hac arte proferre
In manu ſūt tres linee pͥcipales . vꝫ . linea ſubīdica q̄ incipit ab
indice ⁊ in auricularē t̄minat̄ ſecūda ē ſubpolica ⁊ hec eſt in radice

montis policis: tertia est linea media inter istas duas Quādo au
tem iste linee parū videntur. Signum est future nisi precaueatur
epilepsie: linea sub indica: quando inter indicem ⁊ medium termi
natur: talis morti est obnoxius repentine. Si vero eam aliqua
intersecat linea per pendiculariter talis dispositus est vt aposteā-
te moriatur. Si linea subindica Incipit cū media: Signū sani-
tatis est ⁊ cōstantie Si eadem linea fuerit recta sine curuitate: talē
significat esse veridicū si vero est interrupta talis fallax arguitur
Si per eādem lineam extendantur plures parue linee. Talis est
prouidus ⁊ cautellosus Si parue cruces fuerint inter eādē ⁊ me
diam lineā Talis habebit magnos honores ⁊ ī honore morietur
Si linea vite de qua insuperioribus disseruim⁹ in fine fuerit bif-
furcata talis duo vite genera sortietur celibem scilicet ⁊ matrimo-
nialem De linea aūt vite dubium quod inter auctores inuenitur
Albertus aleman⁹ soluit In operis de animalibus folio xxxiiij.
Si linea subpolica fuerit cōtinua sine intersectione. Talis impro
pria patria morietur Si vero disiuncta cōtrariū significabit Si
parue inde linee videātur emanare Talis transibit mare ⁊ vix vel
nūꝗ̄ reuertetur Si autē in extremitate subpolicis fuerint parue
linee se intersecantes in qb⁹ sint due quasi stelle. Talis erit glorio
sus secundū statum in quo est Si insuperiori parte manus sub
indice Appareat quasi stella: Religionis vel ꝓbitatis est testimo
nium Si inter policē ⁊ subpolicā sint multe linee quasi per pen-
diculariter tendentes versus subpolicā Talis erit diues Si ibi
fuerint multe parue cruces: nō perpendiculariter Iste multa pa
tietur pro diuitijs Et vxor erit cupidus alienarū Sūt preterea
plurimi qui lineā magnam quartā habēt incipientē quasi a restri-
cta ⁊ se per mediam manus longitudinē extendētē vsqꝫ ad me-
dium digitū Tales sunt cōmunes amici vtilia cōsulentes cogita-
bundi pusillanimes insotiabiles paucorū verborū ⁊ simulatores
q in agricultura ac edificijs delectabunt ꝑinde hec linea a qbus-
dā vocatur saturnina Si circa moturā policis sit linea ad modū
recte ꝓposita ex multis lineis ⁊ plures ibi appareāt quasi fenestre
talis diuitias obtinebit. Polex habet duas tm̄ iuncturas Si li-
nea iuncture policis que est iuxta manū Fuerit ꝯtinua Talis erit

diues:⁊ gloriosus. Si linea iuncture policis iuxta vnguē oīno
fuerit circuēs totū policē orbicularis testimoniū mortis est violē
te:⁊ si in vnꝗ pte discōtinua fuerit. In alia cōtinua: Talis magno
discrimini erit obnoxius: vel forsam ei caput amputabitur: huius
modi aūt oīa sic intelligēda sunt si sint cum hoīs cōstellatiōe con/
cordia: cū qua ēt libero tñ arbitrio semper: vt in supiorib⁹ est enu
cleatū: pstantiori nō necessitatē. Sed inclinationē iponūt. Si in/
ter primā:⁊ secūdā iuncturā: nō sint alique lineae: talis nō erit in/
geniosus: perindeqꝫ nequaqꝫ litteraturae idoneus: Qui sunt na
turae venereae habent lineā triplicē: tendētem a police versus in
dicem tales aūt sunt bonae fortunae: bona ꝓpria non oīo cogno
scentes delicate viuentes: fortunati large expendentes:⁊ faciliter
ad mulieres animū applicātes: coitū cupientes: perideqꝫ adul/
terinam ꝓlem: vt plurimū: nutriētes ab omnib⁹ fere dilecti: faciei
venustatē: Sermonisqꝫ leporem habētes. Si in parte interiori
inferiori: laterali manus: fuerint alique lineae: tot ille habet vel ha
bebit vno tēpore cōcubinas: quot ibi sunt lineae: Siqs ꝟult sci/
re quot filios habebit: lineas numeret sub palma manus in laterē
⁊ tot erunt sibi filij scđm Theophrastū: Si copulabit. Interea
sciendum est ꝙ index medius: annularis:⁊ auricularis habent
tres iuncturas: Si in qualibet iunctura nō fuerit nisi vna linea il/
le cito violēter morietur: Si duae fuerint ibi lineae eque distātes
bonū signū est:⁊ significāt ꝓbum hominē:⁊ veridicū: Si in mō
te indicis fuerint alique figure paruae: vel signa: ij sunt: vt pluri/
muꝫ: pauperes: ac debiles vana:⁊ ꝑuersa cogitantes: ac dānum
patientes: Si autem in monte medij fuerint alique figure parue
vel signa: Ij sunt nobilium pecuniae congregatores:⁊ egrotatio
nes plurimas patientes. Si vero fuerint in monte annularis ij
sunt benigni: iocundi: multis operatiōibus apti. Sed cito irasci
biles:⁊ cito a quacunqꝫ re tedium recipiētes: habebunt plures
inimicos. Sed ab eis non offendētur: immo eos ipsi superabūt
sicut sol superat nubes. Si autem in auricularis monte fuerint:
Ii sunt fornicatores vxores alienas cupientes: viles:⁊ vilia cogi
tantes. Qui sunt Iouialis naturae habent plures lineas. In in/
dicis radice:⁊ qꝫ alibi pulchriores:⁊ presertim cum linea natura

liter tendit ad dicti digiti partes Tales sunt sapientes fideles bo
ni ⁊ morigerati Et si dicte linee fuerint apparẽtes Dignitatẽ ⁊ p̄-
lationem significant. De huiusmodi manus situ Hoc peculiari-
terbonum dicitur qꝫ si ibi fuerit o vel scutum ij sunt nobiles sa-
pientes ⁊ circumspecti In omnibus alti animi clari Intellectus
atqꝫ scientiarum interpretes Si di dicerint vniuersarum preser-
tim artium rararũ ⁊ reconditarum Et sunt valde amabiles. Sꝫ
non econuerso Quia propter inuidiam nullos habebunt fideles
amicos O Inuidia nemica de virtute Che a bei principij volen-
tier contrasti Per qual sentier chusi tacita intrasti. Petrarcha
conqueritur In vltima autem iuuentute habebunt summum ac
nobilem statũ Eruntqꝫ Regibꝰ ⁊ principibus noti qppe vtꝰ ẽt
abdita latere non potest. Ab infantia vsqꝫ ad iuuentutem vltimã
erunt egeni de inde ditabuntur Si autem talis o vel scutum fue-
rit in monte medij ij erunt in tota vita sua diuites ⁊ a mulieribus
dilecti propter quas interdum damnũ substinebunt eruntqꝫ ani
mo perspicaces ⁊ plurimarum artium inuentores ideo a princi
pibus erunt dilecti Qui autem sunt nature mercurij Si habe-
ant lineas non apertas. Sed obscuras in auriculari. Tales sunt
leues homines fures tediosi in puri Inordinati mendaces expo
liatores: Insidiatores: Iniusti scelerati Ad maleficia prompti
qui licet puniti pluries fuerint. Deindeqꝫ dimissi ad iterum pa-
tranda scelera reuertuntur: atqꝫ eorum audacia: moerito temeri-
tas potest appellari. Si autem sint predictae lineae pulchre: ⁊ cla
re: tales elloquentes sunt Et sermocinatores Ingeniosi profun
dorum archanorum contemplatores. Valde secreti. Cum autẽ
in manu appareant varia signa Et exinde varia significantia tunc
iudicandum est. Iuxta plura ⁊ fortiora: quia illa preualent pau-
cioribus Et minoribus. Si quatuor digitorum In cuiuslibet
media iunctura fuerit vna tantum linea Et in duabus alijs iun-
cturis duae fuerint. Tali discrimen iminet vnum oculum ammit-
tendi. Siquis habet manus valde rubeas nisi propter solẽ sic
sint vel aliam accidentalem causam siue Mulier siue Vir. Ille
sanguineus est. Si lineae In manibus rubeae fuerint: ⁊ manus
non Et si fuerint lineae late. Talis est luxuriosus Et hoc signum

non fallit atq̃ʒ est ad cognoscendam virginitatē certissimū maxi-
me si cum hoc nasi pillula diuisa digito subdita dignoscatur. Ita-
qʒ si lineas homo adhuc inquā Juuenis habeat manuum graci
les Et non latas vel rubeas. Talis tam vir q̃ʒ mulier est adhuc
virgo. Sciēdum insuper est ꝙ quilibet digitus subiectus est suo
planetae. Digitus medius Saturno Index Joui ānularis vel
cordialꝰ Soli, Auricularis Mercurio polex Veneri. Unde illi
Saturnini iudicantur qui plura Et patentiora signa habent in
monte medij presertim tendentia vel potissimū tangentia iunctu-
ram manuū contiguaʒ medio digito. Sicqʒ iuxta suos planetas
de digitis reliquis est iudicandum. Siquis autem pariformiter
habeat plura signa In triangulo manꝰ est nature martis ⁊ qui
in manus pinguitudine plura similiter signa habuerit est naturae
lune. Quae aūt sint ex Saturni natura affectiones queqʒ ex Jo
uis Et reliquorum planetarum per superiora claruʒ admodum
fuit. Digitorum nomina sunt polex ꝙ reliquis quidem crossitie
polleat Et fortitudine index ab indicando. Medius quia in me
dio digitorū sit Annularis siue cordialis ꝙ ex corde anathomiae
īqsitiōe digitus ille procederē videat. Hinc est ꝙ ānulo quasi vin
culo ad fidei sponsionem circundatur. Auricularis ꝙ auribus
magis q̃ʒ reliqui inseruire videatur sunt nominati. Judicia autē
que per litterarum in manibus figuras ellici possunt quoniam in
predicto de chieromantia libello exquisitissime sunt enucleata su
peruacaneū duxi recensere. Qui sunt ex natura lunae. Si habēt
in mēsa manus hoc signū bene claꝝ.vʒ. .Tales in prima aeta
te sunt egeni In secunda diuites. Deinde ad inopiam. denuo ad
opes reuertentur Et sic si diu vixerint status per plures eis vi-
ces mutabitur sicut lunae crescenti.vʒ.ac decrescenti. Si valde
ad restrictam in monte manus sit quedā linea ascendens a Radi
ce brachij Significat hominēʒ non habere fideles amicos.lʒ. sit
ipse fidelis humilis Sapiens Et morigeratus. Ideo nequaq̃ʒ
ijs ꝯfidat quos sibi amicos putat. Sʒ ꝑ se ipʒ negotieē Jjs ⁊ alijs
supiꝰ q̃ʒ a nobis fieri potuit breuiꝰ signis explicatis. Scilʒ huius
mōi freu ꝯiecturis liberales ꝓmū pueros a mecāicis segregemꝰ
nec nr̄is q̄ ꝓstantissime sunt patiamur artibꝰ mecanicis idoneos

pueros inmisceri: quod simile nimiru3 mihi videretur: ac si suem velimus eriminiũ siue Scarabeonem: apem facere. Nempe nullae inter litteratos homines simultates: nullae inimicitiae: nulla odia: nullae: Si par pari redderetur: essent inuebctiuae Siqde3 sapientis liberũ animũ: huiusmodi quasi cathene nõ tenẽt. Atq3 sapienter Monuit Aristipus. q que na3 pueros oporteat discere Rogatus. Respondit ea que vsui viris futura sint. Digna sane philosopho viro sententia. Ea enĩ vsui sunt futura viris: ad q̃ se magis aptos exhibẽt in pueritia. Quocirca nõ dissentiẽs Aristoteles genialem disciplinam: optimũ censebat viaticum ad senectutem. Itaq3 natoru3 parentes presertim pauperes moneo: vt quos mecanicis artibus seu agriculturae Idoneos coniectrãtur ad eorum meliora sollicitent scilicet quoꝝ maxime aptitudinẽ habent a natura nec turpi natos veterno torpescere patiant. Quippe secordia nature vires pimit Et nihil agendo: vt inquit recte cato: Male agere homines discunt Sensus enĩ ⁊ cogitatio humani cordis ad malũ ꝓna sunt ab adolescentia sua. Nimirum recte monuit auctor moralis.

Cum tibi sint nati: nec opes tunc artibus illos.
Instrue quo possint inopẽ defendere vitam
Rursus iccirco ait. Disce aliquid. Na cũ subito fortuna recedit
Ars remanet vitãq3 hominis nõ deserit vnq̃3
Exerce studiũ q̃uis perceperis artem
Ut cura ingenium Sic ⁊ manus adiuuat vsum

Ibi ꝓcul dubio de disciplinabilitate mecanica ⁊ agricolendi studijs Intellexit Porro sunt artes illae ad hoĩu3 maxĩe vitam necessariae: maximeq3 perinde antiquo more laudande. Attamen si liberos ad liberales prorsus artes natos perspexerimus totis exorgi3o viribus ne a philosophiae lactifluis fontibus subtrahantur. Sed cum primum linguam soluerint eruditioni statim applicentur. Si quidem summus Romanae iuuentutis moderator Quintilianus Quidam litteris inquit Instruendos q minores septem annis essent non putauerunt qꝛ illa primum aetas ⁊ intellectum disciplinarum capere ⁊ labore3 pati possit. In qua sententia Hesiodu3 fuisse: plurimi tradunt qui ante grãmaticum

Aristophanem fuerunt nam is primus negauit esse huius poe-
te Sed alij quoqꝫ auctores :īter quos Eratosthētes Idem p̄ce
perunt . Melius autem: qui nullum tempus vacare cura volunt
Ut chrisippus nam is: q̃uis nutricibus triennium dederit tamē
ab illis quoqꝫ iam formandam q̃ optimis institutis mentem in
fantium iudicat Cur autem nō pertineat ad litterasetas Que ad
mores iam pertinet neqꝫ ignoro toto illo De quo loquor tempo
re vix tantuꝫ effici q̃tum conferre vnus postea possit annus Sꝫ
tamen mihi Qui id senserunt videntur non tam discentibus In
hac parte q̃ docentibus pepercisse Quid melius alioqui facient
ex quo loqui poterunt Faciant enī aliquid necesse est aut cur hoc
q̃tulumcunqꝫ est vsqꝫ ad septem annos lucrum fastidiemus. nā
certe q̃libet parum sit quod contulerit etas prior Maiora tñ
aliqua discet puer eo ipso āno quo minora didicisset hoc per sin
gulos annos prorogatum insummā proficit ⁊ q̃tum in infantia
presumptum est temporis adolescentie acquiritur Idem etiā de
sequentibus annis preceptum sit Ne quod cuiqꝫ discendum est
Sero discere incipiat Prelabētis temporis fuga q̃ sit Irrepa
rabilis docet collumella Ciuitatē profecto non lapides Sed ho
mines faciunt Homines vero a tenera etate quem admodum ar
bores a tenerioribꝰ curandi sunt ⁊ ad frugem optimam dirrigen
di Non ergo perdamus primum statim tempus atqꝫ eominus
ꝙ Initia litteraruꝫ sola memoria constāt que non modo iam est
in paruis. Sed tum etiam tenacissima est. Non sum adeo tamen
in prudens vt instandum teneris ꝓtinus acerbe putem exigāqꝫ
plenam operā. Nam id in primis cauere oportet Ne studia qui
amare nōdum potest oderit Et amaritudinem semel pceptam ēt
vltra rudes annos reformidet. Ludus hic sit Et rogetur Et lau-
detur Et nōnunq̃ fecisse se gaudeat aliquādo ipso nolēte docea-
tur. Alius cui inuideat cōtendat interim Et sepius vincere se pu
tet p̄mijs que capit illa aetas euocetur. Parua docemus. Insti
tuēdum oratorem ꝓfessi. Sed est sua etiam in studijs infantia ⁊
corpoꝝ fortissimoꝝ educatio a lacte cuiusqꝫ initiū ducit. Ita fu-
turus elloquētissimus edidit aliquando vagitū Et loq primū in-
certa voce tēptauit Et hesit circa formas litteraꝝ. Rursus idem

Quintilianus. Neq; enim mihi illud saltem placet: quod fieri in plurimis video: vt litterarū noia: ⁊ cōtextū prius q; formas paruuli discāt. Obstat agnitioni earum nō intendētibus mox animū ad ipsos ductus dum antecedentē memoriā sequūtur: que causa est precipientibus vt etiam cū satis affixisse eas pueris recto illo quo primū scribi solent cōtextu videnť. Retroagant rursus ⁊ varia ꝑturbatiōe ꝑturbēt donec litteras q instituūtur facie norit nō ordine: q̄propter optime sicut hominū pariter ⁊ habit⁹: ⁊ nomīa edocebūtur. Sed qđ in litteris obest: Sillabis nō nocebit. Nō excludo aūt id qđ est notū Irritande ad adiscēdum infantie gratia eburneas etiā litteraꝝ formas in lusum offerre vel siquid aliđ quo magis illa aetas gaudeat Inueniri potest qđ tractare intueri: nomiare iocūdum sit. Cū vero iam ductus sequi ceperit: non inutile erit eas tabellae: q; optime insculpi: vt ꝑ illos velut sulcos ducatur stillus. Quocirca tria Aristoteles pueris dicebat eē necessaria Ingeniū exercitationē: ⁊ disciplinam. Lycon aūt Astianactis filius traodēsis vir elloquēs: q educādis īstituēdisq; pueris maxie Idoneus fuit: Aiebat adiungi necessario pueris pudorem ⁊ laudis studiū munusculisq; Si alter alteꝝ indiscendo suꝑauerint esse alliciēdos. Interdū vero ꝑtinaces modo nempe adhibito verberandos. Quocirca Cyrillus. Multi inq̄t hoīes magnas aīe corporisq; inciderunt ruinas ob prauorū parentuꝫ insipientiā. Discant ergo iuuenes: Iuuentutis tempoř: quod coeteris est p̄stantius: expetendis moribus se fulcire: ne vilibus caducisq;: Iuuenilis animus informatus statum in canitie nequeat permutare: quod.n. nouae cartae scribitur: De facili non deletur: Discāt ⁊ parentes fatui: filios correctionib⁹: ⁊ verberibus erudire. nec vitioꝝ sinant vepres: radices figere nō faciliter euellendas: ne flendi: ⁊ nūc: ⁊ ī futurū eis succedat euent⁹ Porro sunt in litterarū ellemētis etiaꝫ bene a natura Instituti: vt plurimū: Reffugiū sculi. Studioꝝ liberaliū amaras radices: fruct⁹ aūt dulces esse asserebat Aristoteles: Atq; rogatus quo pacto Discipuli egregie ꝓficerent Si excellētiores ait ꝓsequētes tardiores nō attendant. Vnū aliqđ sapiēs diuina vnū quidpiā p̄clarum ellige. Itaq; diligenter parentes ante oīa: cui cara pignora

natos erudiendos tradant diligēter inquirant. Sunt enim hoīes
quorum doctrinā: Sicut malā vineam extirpandam Sic dediscen
dam velim si sciretur. Nihil peius ijs: Quintiliano quoque tradē
te: qui Paulum aliqd vltra primas litteras ꝓgressi: falsam sibi
scientiae persuasionem imbuerūt. Nam et cedere ꝑcipiendi ꝑitis
indignantur et velut iure quodam potestatis: quo fere hoc homi
num genus intumescit imperiosi atque interim sceuientes stultitiā
suam ꝑdocent: nec minus eorum error nocet moribus. Siqui-
dem leonides Alexandri pedagogus: qbusdam eū vitijs imbuit
que robustum quoque et maximū Regem. Ab illa īstitutione pu
erili sunt prosecuta. pretiosissimū est intelligere quēque ne scire se
quod nesciat: Semperque cupere: quod ignoret: adiscere. nam et
si multum prodest scientia plus tamen imprudentia vel negligen
tia obest. Timotheum musicum Aiunt duplices ab Ijs quos
alius instituisset solitum exigere mercedes: quam si rudes traderen-
tur. Nimirū glorianti cuidam: quod multa didicisset ait Aristippus
Sicuti non ij q plurima comedūt: et exercētur: melius valent: quam
qui sūmunt necessaria. Ita non q plurima: sed qui vtilia legunt:
studiosi habendi sunt: et eruditi Eruditio ē inter ꝓspera ornamē
tum Inter aduersa reffugium Elligatur itaque moribus Doctor
egregius: Sobrius: prudens: modestus: assiduus: magisque In
modicus: officiosus: atque vtraque litteratura conspicuus: Man-
cae enim ac debiles sunt sine grecis litteris: Latinae: et q quospiam
phiae genus probatissimum quidem meditetur. Hunc enim ha-
benis: Illum stimulis egentem noscet philosophus: quippe quod
maxime discipulis conducet: atque pro cuiusque Ingeniorum na-
tura culturam proportionabilem philosophus adhibebit: Por
ro pars est: Teste palladio: prima prudentiae: ipsam cui prece-
pturus sis extimare personam. Pro discentium Namque inge-
nio more Platonico moderari doctor debet verba doctrinae.
pollicitationibusque frequenter: Interdum nimis: nonnunquam fla
gris: ad lrarū certaīa discipulos īcitare tēpestiuos hortari. Tar-
dos exsibillare feros admōere sōnolētos: ac desides stimulare.
Delicata nāque luxuriosaque educatio īgenia vel diuina deprauat

Nemo plato ait: intemperans potest esse prudens
Ciuitas in qua cives incontinentes sunt nulla legum
potentia contineri potest: quim frequentes mutationes ac semp
indeterius patiatur.
Qui cupit optatam cursu cōtingere metam
Multa tulit fecitq; puer Sudauit ꝛ alsit.
Abstinuit se venere ꝛ bacho
Nemo adeo ferus est: qui non mitescere possit
Si modo culture patientem comodet aurem
Unicum esse bonum: Scientiam: Malum e cōtra vnicum In
scitiam: peculiare Socratis sane dictum erat Ad bonum autem
ipsum ascensus: cum litterarum quidem studio est vigilantia. ad
malum vero sopor otiosus omnino est iter decliue
Facilis descensus auerni
Noctes atq; dies patet atri Janua ditis
Sed reuocare gradum summasq; euadere ad auras
Hic opus: hic labor est: pauci quos equus amauit
Jupiter aut ardens euehxit ad ethera virtus
canit poeta: Enerues animos virtus solet odisse Nullus cū fine
desidia esse non possit: Somno est cuiuslibet discipline capita-
lior inimicus: vnde malum otium ꝛ negligentia: que vitiorum
est alumna. si vltra fit q̄ȝ natura exigat: causantur. nimius sopor
aggrauat artus: aggrauat ingeniū. pulchros odisse labores Ait
recte philelphus extatq; iccirco disticon
Non per dormire poteris ad alta venire
Sed per studere poteris in alta sedere.
Pueros impuberes compertuȝ est: si plurimo cibo vinoq; ꝛ sō
mno vterētur hebetiores fieri aduertimusq; hinc ellici tarditaieȝ
eorūq; corpora īprocera fieri minusq; adolescere: Quapp dor-
mi qd̄ ē satis monuit Auctor moralis: q̄ȝta aūt dormitōe ī horis
xxiiij. nature sit satisfactū: Sol: Solē qs dicere falsū Audeat cū
ē in signo gēinoꝝ ī sinuat: qppe qd̄ Incitatissimi: excellētisq; vir
genij Plini⁹ ꝛ itellexit: ꝛ ope ꝓprobauit. Lucubrar̄. n. a vl̄cana-
lib⁹ īcipiebat non auspicādi quidē. Sȝ studēdi cā: statī a nocte
multa. Hieme vero ab hora septima. vel cum tardissime octaua:

hieme vero ab hora septima: vel cum tardissime octaua sepe sexta erat sane somni parcissimus: nonnūq̄z etiam inter ipsa studia istā tis ⁊ differentis: Ante lucem ibat ad vespasianum imperatorem nam ille quoq̄z noctibus vtebatur. Inde ad legatum sibi offitiū Reuersus vero domum: quod reliquū tempus erat studijs red debat. extat alterum exemplum quippe nō deterius Aristotelis qui cum se tandem: adquiescendum componeret eream spheraʒ tenere in manu patella subiecta solebat: eo consilio: vt cuʒ dormi entis manu excussa sphera: In subditum ereum vas incidisset sō no illius excitus exurgeret O viros nimirum nō sine labore: ce leberrimos nostrum in hac vita nihil nisi tempus esse: nullam q̄z per inde iacturam nobis maiorem: q̄z temporis: ⁊ Intellexerūt ⁊ opere cū probarūt Sōnū diuturniorē crebro; Plato de testa bať vt malaꝝ illecebraꝝ delictoꝝ q̄z parētē ⁊ morti p q̄z similē. in sōmnū equidē cui in septē de humanis etatib⁹ libris nostris ꝯpo nēdis plurimū suʒ rellucratis: bibere paꝝ aq̄ frigide atq̄z aq̄ ipa oculos irorare remediū repperi. Sūt qui dicāt vpupe oculos si q̄s ea existēte viua effoderit atq̄z latēter tulerit: erit valde vigilās eādem virtutem habere aiunt cor coruinum latenter latum: bubo nis cor ⁊ oculi atq̄z noctue caput hec oīa simul ī frustulo rubro ex lino ligata ⁊ puluiari cuiuslibʒ subposita: vt sint r̄cte sub capite: n̄ poterit ille dormire Donec ibi fuerint. Sensus excitare nepetā thimum satureiam hisopum precipue q̄z puleium ⁊ rutam celsus profitetur Interea pueri sunt Qui non tam per ac mortificationē somni desidiā excitādi sūt. q̄z per nimiā: vt sic dixerim: viuacitateʒ ⁊ ludorum studium reffrenandi Quā q̄z mihi moderatus vtique ludus In pueris non displiceat modo sit honestus ⁊ fortune ar- bitrio haud obnoxius propterea philelphus ad Marium filiū scribens Hortatus quidem prius ad bonos mores ⁊ litterariuʒ certamen Inquit

Et si quando velis ludo lenire laborem
Lude modum seruans. Sed ludos lude q̄bus nil
Imperitare queat fors fallacissima cunctos
Alea quo vno declarat nomine ludos
Delige qui refferant Aliquam vim corporis acrem

Ingenij ve decus potes exercere paleſtram
Aut pete ſublata volucres agitare ſagita
Utere vel numeris cithara modulante canoris
Lude quibus Xenophon ſolitum colludere cyrrum
Ludis Doctus ait ſeu quos lacedemone ſanxit
Ad ꝓbitatis opus mira grauitate lycurgus
¶ Ludus crede mihi nullus tibi pulchrior alter.
Nec melior quiſqꝫ nec quo magis omnis acerba
Cura laborqꝫ vacet q̄ꝫ ſi virtutibus aalmis
Te penitus dedas. virtus leuat aurea curas
Letitiaqꝫ animū refficit redditqꝫ beatum.

Diſcipulae autē idem quod diſcipuli circa corpus regimen eſſe oportet circa vero animā neqꝫ ꝓrſus ſimile neqꝫ ꝓrſus diſſimile eſſe oportere ꝑcipio Illorꝝ iſti ſentētia qui pnellas litteris inſtruendas nolint mihi non placet. Quāta grecia ſe gloria iactat ꝙ ſuarū puellarum vna Muſarū ſe coro miſcuerit. De q̄ Frāciſcus Petrarcha In triumpho tertio. Una iouene greca aparo aparo. Cum nobili poeti gia cantando
Et hauea vn ſuo ſtil legiadro e raro

Corina preterea inter nobiles grecos poetas floruit excellenter Quanto verborꝝ ambitu ꝙ ꝑ carmina vaticinatae ſint Sibillae celebrantnr. q̄ꝫ celebris eſt Nogarolla familia Ueronenſis ob Iſotae ſuae precellentem eruditionem quippe quam principes ⁊ ciuitatis vtpote ſemper docti prefecti non ceco quidē illo. Sed longe preſtantiſſimo ſunt amore ꝓſecuti. Quibus nūc Te Caſandra Ueneta fidelis laudibus ꝓſequar quam in adoleſcentiae nempe flore omni virtutū ſcientiarūqꝫ genere preſtantiſſimā quidem accepi: viue aeternis preconijs conſecrata. Foelix qui faciet te pulchra ꝓle parentem: ⁊ nati natorꝝ: ⁊ qui naſcentur ab illis. Adde ꝙ dedignantur eruditi virgines animi in paribus ſe proſternere. Sapientes autē quos naturaliter pro paribus elligūt studijs: Seruato virginitatis: vel ſaltem pudicitiae nomine Sapienter amant. Captiuitatis eruditae magnā eſſe calamitatem cēſent ad idiotarum: quorum maximus ſemper numerus fuit: libidinem trahi: atqꝫ doctas ipſas Si que ſunt hortor Lactantium

freqnter legāt: Ualeriū Seuerinū Hieronymū Et pserti librū ad eustochiū & i Iouinianū atqꝫ quoꝝ opa roseū florē redoleāt. Sigdē vt idē recte iquit Hieronymus. Uiros cōsulatꝰ illustrat elloquētia In nomen aeternum effert. Militaris gloria triumphos nouae gentis consecrat. Multaqꝫ alia sunt quibus per se clara virorum ingenia lucent. Muliebris ꝓpriae virtutis culmē pudicitia est. Haec Lucretiam Bruto aequauit. Corneliā gracco: Haec portiam: alteri Bruto. Notior est marito suo Tanaquil. Multa Regū nomina iam abscondit antiquitas: Raro seculorum Longinquitas feminaꝫ hac decorataꝫ virtute delere potest. Cara la vita: e dopo lei mi pare. Uera honesta che i bella dona sia. &c. ellegantissime canit Petrarcha.

¶ At equidē honore illas pruari nequaqꝫ iudicauerim: que se legitime viro copulauerint. Siquidem humanum defficeret genus defficiente copula. Sed que multitudini se ꝓstitutam fecerit Iudicanda est omnino.

De allacritate & iocūditate In aetate motiua. Discentium secundi libri alterius tractatus sigillum.

i Ita vtenduꝫ est Nicolao quoqꝫ peroto comprobāte remissionibus vt nec odiū studiorum faciant negatae nec otij consuetudinem nimiae.

Omne tulit punctū: qui miscuit vtile dulci.

Horatius modulatur. Nempe in puerorum lusibus vt ad litterarum concertationem: perinde fiant: In tirantiores tāqꝫ est chelis tendenda: Operepretium Remissiunculas quasdaꝫ proefatis ratione tradere par est: quibus: modo ne longe: ab ingenuitate discedant: puelli aliquantulum recreentur. Adde qꝫ nulla est hominis aetas: cui correctio magis Et venia simulꝰ conueniat: qꝫ motiua. Siquidem omnium fere imprudentissima aetas Prudētissimi ē Rectoris arbitrio gubernāda vel moderanda. Scilicet ne attonitione nimia stupescat: neqꝫ nimia Uenia ellanguescat. quippe neutrum fiet: Si non vulgares remissiones. Sꝫ que ingenuitatem quandam redoleant. Cum modis: vt eorum

peculiaris auctor ait ac temporibus docuerimus Hinc est q auc
ctor moralis aleas fuge: lude troco precepit. Ad sphericas ꝑ ae-
rem volitantes ampullas. Fiat ex visco lixiuium ⁊ maluaruz suc
co In quo dissoluatur sapo galicus vel cōmunis: Jis omnibus
attramēti modicum addatur Et sic lixiuium ipsum dimittatur ꝑ
naturalem diem quiescere sequenti autem. vz. festo die super fer
ratam altam speculam bambinus calamū tangat ab vno capite.
seu extremitate In lixiuio: aliam autem ad os applicet Et inflet
ampullae decident sphericе magne que per aerē volitabūt. Sed
conuenit ne interior nec exterior sit ventus nimius qr nimis cito
frangerentur. vt anulus in igne positus Salliens inde effugiat
fac fieri vacuum Et imple mercurio. Illarum interea mihi mos
placz ciuitatū q̃ sertis floreis ornāt īfantes qppe q eos iā amorē
glorie facit sentire quo ad ipsam ī dies magis inflāment qd mihi
in pueris maxie quoqz signū placet. ideo vt ⁊ hiemis tpe rose re
cētes habeant h est artificiū. Rosas nōdū patefactas recētes diu
seruabis. Si ī arūdine viridi stāte fixa recludas ita vt fixurā coir
patiaris ⁊ eo tpe arūdinē recidas quo recentes rosas habere vo
lueris. Alij ola rudi cōditas ac bene munitas sub diuo obruūt
ac huāt ¶ Cū plmiorꝫ ꝑterea ꝺsideriorꝫ sit potissimū etas īfātilis
plurima quoqz in h sigillo de īfantiū voluptatib⁹ ludicra huius-
mōi forēt scribēda. At stoicidas veor quos me dānaturos puto
tanqz friuola scribentē Mihi autem maiora qz infantilis aetas
exigat disseruisse admodum videtur. Atqz equidem fateor mihi
ipsi hec scribens haud satisfacio. Sed reddenda persone sunt:
Horatio quoqz admonente: cōuenientia Cuiqz. veruz qm̄ a nu
tricibus plura pro infantiū iocūditatibus adhiberi fieriqz soleāt
qz oio deceat Scriptorē Ommittā. Opereꝑtiū in succedētib⁹
ībecillibus scilz min⁹ minusqz atqz ꝓuehctis iā aetatib⁹ ꝑ eaꝝ
vtiqz rōnibus cū otiū facultasqz dabūtur A me reliqua minus
minusqz tenuia atqz robusta, ꝓsus emittent. vigesimussextus ni
mirū Jam mihi ⁊ ꝓpe septimus agitur ānus peregrināti semꝑ
fluctibus nēpe ꝑ mare ꝑ terras Et litibus agitato vnde studiorꝫ
ꝑsidia oīa mihi defuisse vitae vtiqz qz victus adminicula magis
deploraui Librorꝫ Loci tēporis Corporis mētis Deniqz copiā

cōmoditatem otiuz getē ⁊ vacuitatem quoꝝ singula cum pluri-
mū iacturae afferāt Dum desunt q̄ztū defficiētibus Estimādū
est vniuersis. Coeteꝝ me que sola Miseros fouet Spes alit mi
bi blāditur Nescio quae leta pollicet̄. Ego vt cunq̄ȝ sese offerat
Fortuna. Si secūda pallados Si aduersa Job egide munitus.
vtrū q̄ȝ vultū ijsdem oculis constans aspiciam. Nēpe Fortuna
sibi bonū hoc tristis vēdicat ꝙ amicos pādit leta cellat inimicos
De bis autem bactenus atq̄ȝ bic de infantia demū libello mod⁹
esto. Ad pueritie iam sequētē prius primi nōnullis erroribus
emendatis ob īpressionis lr̄as scilicet ꝑperā cōpositas causatis
accedam⁹. Primi de ēbryone. vȝ. emēdatiōes est legere nōnul-
las. Eruditus reliquas noscet academic⁹. In pr̄ia epistola vbi
admonit legitur Admonit⁹ est legēdū In eadē vbi deiciat De-
ficiat ē legēdū In scd̄a epistola vbi velitasti Velitat⁹ es ē legēdū
In toti⁹ opis tabula vbi stati in p̄ncipio Antoni legit̄ Antonij
ē. l. In eadē vbi merculiaris Mercurialis ē. l. In eiusdē fine vbi
tractat Tractat⁹ ē. l. In tertia epistola vbi gnis Generis ē. l. In
eadē clecmētia positū ē pro clemētia In eadē facin⁹ pro facinori
In eadē ꝓinde ꝓperīde In esticon egim⁹ ꝓlegim⁹. in prime p̄-
fatiōis p̄ncipio oboxiā pro obnoxiā. in eodē mellities ꝓ mollities
in eodē suosc ꝓ suos. in eodē spetiemē ꝓ specimen. In horatiāis
p̄terea v̇sib⁹ ꝓpri⁹ positū ē loco ꝓpi⁹ Rursus īferi⁹ ꝓinde ꝓ pe
rinde Preterea ea nubila ꝓ eas nubes. In pr̄ia īuocatiōe ergro
tationū ꝓ egrotationū Preterea quo tn̄ cōcordi ꝓque posituȝ
ē. in altera gnāetur ⁊ massimissaȝ ꝓ generet̄ ⁊ massinissaȝ. ī eadē
disputantur ꝓ disputent̄: ⁊ valitudīs pro valetudīs Et lāguores
ꝓ lāgores Et medat̄ ꝓ medeat̄. preterea ī v̇suū fine leḡr latebis
ꝓ latebris. itē ī seuerinoꝝ v̇suū fine ev ꝓ ē rursus eu ꝓ ue. itē v̇tli
ꝓ virili ⁊ purperia ꝓ puerperia. itē suū noīe ꝓ suo noīe ⁊ Pau
lo īferi⁹ facit ꝓ fecit. itē succēsoris ꝓ successoris leḡr. Preterea
post alterā īuocationē in capite vȝ. primi tractat⁹ p̄mo extrīseca
ꝓ extrīsecā Et Paulo īferi⁹ ex hoc ꝓ ex habitatiōe. Preterea
ante scd̄ȝ caput veteꝝ ꝓ veterib⁹ in capite aūt scd̄o actū pro iactū
Paulo īferi⁹ aīaib⁹ pro aīalib⁹. in eodē mēbroꝝ ꝓ mēbrū. in
eodē ꝓ legato ꝓ ꝓlōgato. ī eodē tēporata ꝓ tp̄ata. ī eodē seinarū

ꝓ seminarent. Itē in sequēti linea viui ꝓ vini Paulo iferius eū ad ꝓ tū ad. Itē ante epicuri sn̄iam ꝓpe capitis finē videt ꝓ videt In tertio capite ꝓpe finē in casum ꝓ in cassuȝ. in capite sexto. de matrice scilicet rectificāda: ⁊ fecūdāda nauē ꝓ nouē. Itē inferius vomini ꝓ homini. Itē ibidē comedādū ꝓ comedēdū Paulo inferiꝰ apsumit ꝓ absūmit Sequit ⁊ ꝓpe vl' In fine sexti capitis si quēpiā delectabūt ꝓ si scire quēpiā delectabit. In epigrāmate se ptimi eapitis. Ingectiōe ꝓ iniectione. In octauo capite copiam pro quopiā. In nono capite nūc in decio ꝓ nec in decimo Paulo iferius venere pro venerē. In sequēti carta capitis noni statiȝ in principio cuale ꝓ caule Paulo iferiꝰ ꝓpter mulieri ꝓ ꝓpter mulieris. Itē in sequēti stati i pricipio sipi ꝓ sibi. Et in eodeȝ ex bis pura ꝓ plura. Et in eodē post bene digestū ac terminatū non deide seq dȝ qd deficit. vȝ. digerit nisi ꝓ calorē necessario. Et in eodē eēpamētoꝝ pro tēperamētoꝝ. In capite vndecio noceret ꝓ nosceret. In eodē Paulo inferiꝰ itellecturā pro itellecturus Et in eodē cēserē pro cēsebā. In prio sigillo diminuiuo ꝓ diminutiuo. In eodē rece pro recte. Et in eodē ad tutorē quimo tortorē. l. est. Et Paulo inferiꝰ pēdē ꝓ pedē. Et in eodem iniquaȝ durm ꝓ iniquū durū. Et in eodē modificatiooe ꝓ modificatiōe. Et in eodē ꝓsequar ꝓ ꝓsequar. Et Paulo inferiꝰ oio ꝓ oīo Et Paulo inferiꝰ sanguigē ꝓ sanguinē. Et in eodē equessima pro equissima. Et in eodē obseruē ꝓ obseruēt. Et in eodē inerant ꝓ iferant. Et i eodē iustiā ꝓ iustitiā. Et in eodē esse iustuȝ ꝓ est iniustū. In scdo tractatu fōrtis ꝓ formatis. In eodē soici ꝓ stoici. Et in eodē q̄ subeāt ꝓ q̄ȝ subeāt. Atqȝ i eodē volūtatē ꝓ voluptatē. In capite vndecio q̄ si emōuꝰ ꝓ emortuꝰ. Paulo iferiꝰ cerue periture ꝓ pariture. Ibidē egre periētibꝰ ꝓ pariētibꝰ. Et sl'iter in pluribꝰ locis. In eodē vsqȝ adeo ꝓ vsqȝ dū. Atqȝ i eodē mirabiliti ꝓ mirabiliter. Et ꝓpe finē Auicena ꝓ Auicenā: ⁊ creatura ꝓ creaturā. In capitis. xiij. stati principio vbi legit suū ifantē. l. ē filiū suū. Postremo in alteriꝰ tractatꝰ sigillo aīa esse ꝓ aial esse. In eodē vl'em ꝓ vniuersalē: ⁊ in eodē ꝓfessionē. s. nostrā pro ꝓfessiōe. scilȝ nostra. Rursus i eodē cō lamate ꝓ cōclamate. Et he sūt p̄teriti nōnulle emēdatiōes de embryōe. Presentis vo

de ĩfãtia libelli emẽdatões vt sunt in b.iij. vana ꝓ vanas: ⁊ Pau
lo inferius ausus fueri ꝓ ausus nihilominꝰ memorare fueri. In
quarta aũt corniee ꝓ cornice. In qnta ꝓpe signũ ipm vbi emiliũ
legit. ibidẽ deficit verbũ Suadebãt. Deinde vꝫ. post cartam se
quẽtem quoꝝ in matuꝝ pro quorũ in matruꝫ: ⁊ in primo capite
ongius pro lõgius: ⁊ in eodẽ ineptia pro in petia. in secundo aũt
in ijs qꝫ pro in ijs que: ⁊ cõualescẽ pro cõualescet. in tertio vero
in fine scilicet quarte linee sexu pro sexus. Deinde ad agenũ pro
adagiũ Et relique clare in sequẽti de pueritia. deodante libro ex
plicabũt quẽ vt pterito. Miłło. vꝫ. ccccłxxxxj. pmũ de embryõe
Presẽti vero ãno. Miłło. ccccłxxxxij. Scõm de ĩfãtia ĩprimen.
dos libros edidimꝰ quos ꝑ ãnos cõueniẽter vtiqꝫ distiximꝰ qm̃
ꝺ qbꝰ tractamꝰ etates ꝑ ãnos distigũt. Sic sequẽti. Miłło. cccc
łxxxxiij. Tertiũ ⁊ sic sex successiue singulari futuris ãnis vsqꝫ ad
Millesimũ qngẽtesimũ reliquos libellos nr̃os peccãtes forsaꝫ
Illustris Viri Ducalis Scribe correctiõi subiectos subijcien-
dosqꝫ: Homo enĩ sum labi fragiliter possum: qꝺ eqdem fateor:
errare decipi ira indignatiõeqꝫ interdũ ꝓuehi. Si bibliopolis di
stribuentibꝰ isti emissi ꝑ virũ ora volitabũt: ⁊ qꝺ pmo dicenduꝫ
erat: cui ꝓpriũ ẽ misereri sẽꝑ: ⁊ parcere. Si misericordi Deo Et
Barbadicoꝝ atqꝫ vniuersae Aristocratiae gloriae Augustissi-
mo Serenissimoqꝫ Principi Augustino Queꝫ In mortalem
aurea eterna augustissima: ⁊ splendidissima eiꝰ opa que aerẽ ⁊ ce
luꝫ ipsum nubibꝰ lꝫ obductũ Serenãt: Jam reddiderũt: necnõ
Alme Ciuitati Venete Placuerit: emittemus Que felicissime
Pacis atqꝫ Omnipotẽtis Dei amplexa Brachijs: oĩa viuat
per secula. Amen.